concluſio eſt. ꝙ in omni ſacramento irreite
rabili character imprimitur. ¶Probatur ſic
Character imprimitur in baptiſmo. ⁊ quo
ad alia ſacramenta irreiterabilia ꝓporcio/
nabilis eſt ratio. igit̃ ⁊c̃. cõſequẽtia nota eſt
eſt. Maior eſt cõcluſio ꝓcedens. Minor
patet. quia formari poſſet ratio ſimilis: ſic
de baptiſmo. quia quantũcunq; quis ficte
accederet: in anima ſic diſponeretur ꝙ rei/
pbat̃.2 terare non deberet. ¶Secũdo. quia ſic cha/
racter in baptiſmo eſt ſignũ aſſcriptiõis ad
eccleſiam: ita videt̃ ꝙ alia ſacramenta dent
ſigna deputatiõis ad ſpiritualia officia. et
ideo eſt eadem ratio de aliis ſicut de baptiſ
Corre. mo. ¶Correlariũ. In cõfirmatione imꝓmi
tur character. ſimiliter ⁊ in quolibet ordine
patet ex cõcluſione. ſunt enim ſacramẽta ir
Dubia reiterabilia. ¶Sed dicetur. A quo eſt cha
racter ꝓductiue: vtrum a baptiſmo vel ab
eius auctore? Secundo in quo eſt tanq̃ i
Ad.1 ſubiecto? ¶Ad primã dubitationẽ dicitur
dubiũ. ꝙ character ſic producit̃ ſicut gratia vel vir
rñdetur. tus que in ſacramento cõfertur. Unde et a
deo p creationẽ imprimit̃. non enim ad eũ
attingit aqua: cũ non attingat animã que
Argu.ꝯ tamen characteris eſt materia. ¶Sed di/
cetur. Si deus infundat characterẽ: infun
dit etiam gratiã. vel eque immediate illa
duo infundit: et ſic inordinate ageret. Ul'
mediante vno illoꝝ infundit aliud. Et ſi
ſic. ſequitur ꝙ character cũ ſit minus nobi
lis: fiat ꝓpter gratiã que eſt magis nobilis
Solo.1 ⁊ ex cõſequenti diſponit ad gratiã ¶Reſpõ
detur hic. ꝙ nullũ iſtorum ſit diſpoſitio ad
aliud. ⁊ ꝙ ambo in rite accedentibꝫ ſimul i
fundãtur: ſed vnũ infundit̃ vt perficiat ad
ſalutem. ſed gratia ⁊ alie virtutes. aliud vt
2 configuret aſſimilet ⁊ diſtinguat. ¶Ad il/
lud quod obiicit̃. ꝙ tunc inordinate agerẽ
neget̃ ꝯſequentia. quia ambo infundit cer
to ordine ad finẽ. In his enim q̃ inordina
ta ſunt inter ſe: non oportet ꝙ vnum ordĩe
tur ad aliud. vt ſi deus ſimul crearet plures
angelos vel animas: non oportet ꝙ vnum
eoꝝ crearet ꝓpter aliud ſed quodlibet ordi
Solo.2 nate ad ſuum finem fieret. ⁊ ita hic. ¶Se/
cundo dicit̃ ꝙ ſacramentũ irreiterabile cuꝫ
accipitur poteſt dici cauſa characteris ſic
gratie nõ faciendo: ſed virtute diuina aſſi
ſtente applicationi ad extra: hoc intus fa/
Ad 2 ciente tanq̃ p mediũ. quo adhibito ſic ſe
dubiũ diſpoſuit productura. ¶Ad ſecunduꝫ du/
bium dicit̃. ꝙ character eſt in ſubſtãtia ani

me rationalis ſubiectiue. quia rationale ⁊
vt ſignum ⁊ ea que p ipſum ſignãtur ſint i
eodem ſubiecto potiſſime in ſpiritualibus
modo character eſt ſignũ eorum que in ſa/
cramentis cõferuntur: que totã animã per/
ficiunt. igit̃. Pater maior. minor patet ſic.
quia in ſacramentis cõferuntur vel augẽ/
tur: fides ſpes ⁊ charitas: que totã ꝑficiũt
animã. ¶Et confirmat̃ fortius. quia ſignũ ꝯfir.
aſſcriptiuũ alicuius ad certũ officiũ debet eẽ
i eo qui aſcribit̃. modo character eſt ſignũ
aſſcriptiuũ anime ad certũ ſpirituale offici/
um. igit̃ ⁊c̃. ¶Maior nota. quia ſignum q̃ 1
aliquid diſtinguit̃ ab alio ⁊ deputatur ad
certa: debet eſſe i ipſo. ¶Minor patet ex di 2
ctis. quia charactere anima recipiẽtis tanq̃
ſigillo diuino exprimit̃. ad quod officium
receptione ſacramenti deputata eſt. Et di
ſtinguitur ab illis qui illud ſacramentum
non receperũt. Hoc de ſecũda pte. et ex ꝯſe
quẽti de toto ꝑmo articulo.

Quantum ad ſe/
cundũ articulũ videndũ eſt de ſecũda par/
te ſuppoſiti. videlicet vtrum a malo mini
ſtro quis debite baptiſetur? ¶Ubi eſt cõclu Cõclo.
ſio reſponſalis. ꝙ ſeruatis debitis forma ⁊
materia: ⁊ ſuppoſita intentione baptiſan/
di in fide eccleſie: non impedit̃ effectus ba
ptiſmi per quẽcunq; miniſtrũ detur ſiue bo
num ſiue malũ: ſiue fidelem ſiue infideleꝫ
hanc probat magiſter diſ. v. ca. j. p multas
auctoritates quas ſuppono. ¶Et ratiõe p pba. rõe
batur ſic. quia ſtantibus omnibꝫ que ſunt
de ſubſtantia ſacramenti: datur effectus ſa
cramenti. ſed ſtantibꝫ predictis: omnia po
ſita ſunt que ſunt de ſubſtantia ſacramẽti.
igitur. Patet maior de ſe. Et minor decla/
ratur. quia de ſubſtantia ſacramenti nõ eſt
bonitas neq; fides miniſtri. Et ideo ſi om/
nia requiſita ſint expreſſa que premittunt̃
in concluſione: cum nõ requiratur alia. pa
tet ꝙ verum ſit ſacramentũ. ¶Unde beat⁹
Auguſtinus libro quarto contra Creſcen/ 1
tium grãmaticum. Aqua baptiſmi verbis
euangelicis in nomine patris ⁊ filii et ſpi/
rituſſancti per quãlibet linguam atq; cõſci/
entiam conſecrata eſt. ¶Et ſermone ſexto
ſuper Johannem. Quãuis multi miniſtri 2
baptiſent: ſiue iuſti ſiue iniuſti: non attri/
buitur ſanctitas baptiſmi niſi a chriſto. nã
ſi pro diuerſitate meritorũ baptiſmus eſſeꝫ

quia diuerſa ſunt merita: diuerſa eſſent ba/
ptiſmata. Et ſequitur. Nō eſt baptiſma ī/
par: propter impares miniſtros. ſed par et
equale propter chriſtum. de quo dictū eſt
3 Hic eſt qui baptiſat. ¶ Q, valeat baptiſ/
mus qui ab heretico vel ſciſmatico datur:
probatur de conſe. diſ. iiij. ca. ſiue hereticus
Et eſt Bede omelia. xxxvj. ſuper euange/
lia: vbi dicit. Siue hereticus ſiue ſciſmati
cus ſiue facinoroſus quiſꝫ in confeſſione
ſancte trinitatis baptiſet. non valet ille q̄
baptiſatus eſt a viris catholicis rebaptiſa
ri: ne confeſſio vel inuocatio tanti nomi/
4 nis videatur annullari. ¶ Q, autē valeat
baptiſmus etiā a pagano collatus: habe/
tur de conſe. diſ. iiij. c. Romanus pontifex
vbi dicit textus ſic. Romanus pōtifex nō
hominem iudicat qui baptiſat: ſed ſpiritū
dei ſubminiſtrare gratiam baptiſmi. licet
paganus ſit qui baptiſat. Idem habetur
in eadem diſtinctione. ca. Quodaȝ iudeo
Corre.1 ¶ Correlarie ſequitur. ꝙ ſicut deus auctori/
tatiue baptiſat. cuiꝰ vi: gratia infunditur
baptiſmo. Ita chriſtus eminenter per mo
dum excellentie. homo autē purus ſolum
vt miniſter exterius ſacramenta coniungēſ
1 ſequitur ex dictis. ¶ Q, enim deus auctori
tatiue baptiſet: patet quia in baptiſmo de
lentur peccata. quod propriuȝ eſt dei. In/
funditur gratia per creationeȝ. quod nemo
poteſt niſi deus: vt ſupra in queſtione pri
mi huius quarti oſtenſum eſt ¶ Secunda
2 pars patet. quia ſi creatura pura eminen/
ter ⁊ per viam excellentie baptiſaret: tūc nō
videretur ille baptiſatus qui a malo mini
ſtro baptiſatus fuerit. Cuius contrarium
dicit concluſio. ¶ Et patet conſequentia.
1 quia cum baptiſmus habeat fieri per mini
ſtrum. nec habeat virtutem niſi in merito
mediatoris dei et hominum. ſi poſt deum
miniſter quilibet per viam excellentie bap/
tiſaret: tunc baptiſans qui malus eſſet nō
baptiſaret: cum eius miniſterio vim non
2 haberet baptiſmus. ¶ Item nulla vtiꝫ eſt
excellentia ī malo miniſtro. Et ꝙ ita ſit pa
tet Iohānis primo. vbi dicitur de chriſto
Hic eſt qui baptiſat in ſpirituſancto ¶ Et
3 patet ex ratione. quia ille inter miniſtros
principaliter per viam excellentie baptiſat
in cuius merito baptiſmus ſuum habet ef
fectum. modo hoc ex chriſto miniſtro prin
cipaliter eſt. igitur ⁊c. Maior nota eſt. Et
minor patet. quia ſacramenta ſuam virtu
tem habent ex merito chriſti: vt etiam di/
cit magiſter in littera. quia in virtute medi
atoris dei ⁊ hominum: qui eſt chriſtus vt
homo: vt dicit magiſter libro tertio diſ. ij.
¶ Secundum correlariuȝ. Chriſtus ſicut Corre.2
eſt gemine ſubſtantie: ſic dupliciter bapti/
ſat in quolibet baptiſmo rite collato. Pa
tet. quia vt deus baptiſat auctoritatiue ḡ
tiam infundendo et vt homo per viam ex
cellentie vt ſacramentum valeat in effectū
ſuis meritis obtinendo. ¶ Tertium corre/ Corre.3
larium. Licȝ ſecluſa neceſſitate ſolus ſacer
dos habeat baptiſare: tamen tempore ne/
ceſſitatis hoc quilibet non aliunde prepe/
ditus facere poteſt. ¶ Prima pars habe/ Pars.1.
tur de conſe. diſtin. iiij. ca. conſtat. vbi di/
cit textus. Conſtat baptiſma ſolis ſacerdo
tibus traditum eſſe: eiuſꝫ miniſteriuȝ nec
ipſis diaconibus explere eſt licitum. Et h̄
congrue. quia ſicut ſolis ſacerdotibus eſt
commiſſa cōſecratio corporis chriſti: ſic eti
am incorporatio corpori myſtico ipſius q̄
fit per baptiſmum. ¶ Secunda pars cor/ Pars.2
relarij patet ex concluſione. quia per quēcū
ꝫ fuerit baptiſmus collatus: valet. quod
⁊ exprimitur in eodem capitulo Conſtat.
vbi dicitur ꝙ ſacerdotibus procul abſenti
bus: vbi vltima languoris cogit neceſſitas
laicis fidelibus plerūꝫ permittitur. Item
in eadem diſtinctione dicitur in caplo mu
lier. In neceſſitate mulieri permittitur. ⁊ er/
go correlarium eſt verum. ¶ Sed circa ter/
tium correlariuȝ dubium eſt. in quo appa Dubiū
reat vel exiſtat eminentia chriſti: inquan/
tum homo eſt: ſup apoſtolos vel alios mi
niſtros bonos ¶ Secundum vtrum hanc dubiū.2
poteſtatem excellentie alijs potuerit com/
mittere. ¶ Quantum ad primum dicunt Ad 1
doctores noſtri. ꝙ in quattuor conſiſtat ex
cellentia chriſti ſuper alios qui baptiſant
in ſacramento baptiſmatis: ⁊ etiam in ſin
gulis alijs ſacramentis. Primo in eorum
primeua inſtitutione. quia ea primus inſti
tuit. Secundo ex virtutis amminiſtratio
ne. quia vt deus eis aſſiſteret ſua paſſione
promeruit. Et tertio quia in nomine eius
in primitiua eccleſia baptiſmus collatus
fuit. Et quarto. quia etiam ſine ſacramen/
tis iuſtificare potuit. Veruntamen hoc ei/
dem chriſto domino conuenit: non niſi in
quantū deus exiſtit. cuius eſt proprium re/
mittere peccata. ⁊ creare gratiam. ac p hāc Notate
deo animam gratificare. ¶ Quantum ad dubio 2

ſecundum dubium eſt ſciendum. ꝙ vt di/
cit Bonauentura diſtin.v.queſtione p̄ma
articulo tertio huius quarti. Sex circa ba
ptiſmum poſſum⁹ notare poteſtates. Pri
ma eſt auctoritatis. et hec eſt qua deus a
ſeipſo:non aliunde habet poteſtatem inte
2 rius animam mundandi de peccato ¶ Se
cunda eſt cooperationis. ſcʒ vt homo acce
pta diuinitus potentia: in tali actu eſſʒ co
3 operator. ¶ Tertia eſt excellentie. ſcʒ vt ſm
abundantiorem gratiam exiſtentem in ba
ptiſante maiorem conferret gratiam bap/
4 tiʒato. ¶ Quarta eſt inuocationis: ſcilicet
vt ad inuocationē nominis Petri vel pau
li gratia conferretur ⁊ baptiſari poſſit ſicut
baptiſmus collatus fuit in nomine chriſti
⁊ quotidie confertur in nomine trinitatis
5 ¶ Quinta eſt inſtitutionis: ſcilicet vt ſicut
chriſtus habuit poteſtatem inſtituēdi ba/
ptiſmum in aqua: ſic haberent miniſtri in
6 ſtituendi in ea vel alio liquore. ¶ Sexta ē
miniſterij. quam dat vt per hominem poſ
ſit exterius miniſtrari: ad miniſtratione v̄/
Cōclo.1 bi ⁊ elementi. ¶ Tunc patet ꝙ primam po
teſtatem dare non potuit. quia auctorita/
tem dimittendi peccata nulli committere
poteſt. ſicut nec alium deum facere. quia h̄
eſt ſic deo appropriatum: vt alteri conue/
Cōclo.2 nire non poſſit. ¶ Secundo dicitur ꝙ ſextā
dederit. ⁊ manifeſtū eſt qꝛ vt miſter bapti/
Cōclo.3 ſet: ipſe cōceſſit. ¶ Tertio dicūr doctores cō
muniter: ꝙ quattuor intermedias non de/
derit. Et manifeſtum eſt. quia non legitur
ꝙ aliquis habuerit niſi aliquam illarum.
Unde dicunt ꝙ ſecundā ⁊ tertiam non de/
derit. quia ſi homo eſſet cooperator dei: in
ſanatione interiori anime vel productione
gratie. vel ſi abundantiorem gratiam ha/
bens plus tribueret. homo in hominē ſpeʒ
ponere poſſet conſecutionis et gratie ⁊ mū/
Cōclo4 dicie interioris. ¶ Quartam et quintam
non dedit: vt maneret vnus baptiſmus. ⁊
ne eſſent tot: quot eſſent baptiſantes. No
minatur autē baptiſmus ab eo cuius no/
Dubiū. mine fit: et etiam ab eo qui inſtituit. ¶ Sʒ
an potuerit ſecundā potentiā cōmunicare
creaturis: ſcʒ ꝙ in iuſtificatione aie ⁊ infu/
ſione gratie eſſent deo cooperatores. patʒ ex
dictis in prima queſtione: ꝙ non proprie
loquendo. quia creatio ſic deo eſt propria:
ꝙ non poteſt competere creature: nec in agē
do ſiue coagendo. Et q̄uis magiſter i diſ.
q̄nta videatur dicere contrariū. tamen i h̄
cōmuniter non tenet. ¶ Sed contra dicet. argu.1
quia beatus Auguſtin⁹ ſup illud Johis. j
Hic eſt qui baptiſat: dicit ſic. Didicit Jo/
hannes ꝙ poteſtatē viuificādi a peccatꝭ mi
niſtris dare potuit ſed non dedit. ḡ videtur
falſum. ꝙ nō potuit potentiā viuificādi cō
municare miniſtris. ¶ Rñdet ꝙ Aug⁹. nō Soluit
vult ꝙ poſſʒ cōmunicari creature iuſtifica
tio ꝓductiue: puta vt gratiā iuſtificanteʒ
cum deo ꝓduceret. quia hui⁹ creatura non
eſt capax: cū creare ſeu concreare nequeat:
ſed voluit ꝙ innocatiue poſſet. ſ. vt inuoca
tione dei p homine iuſtificaret homo deo ſo
lo iuſtificante: ſed homine impetrāte. Si
cut in p̄mitiua eccleſia inuocatione dei vł
nominis Jeſu fiebāt miracula. Et ſic eam
ſm Auguſtinū dare deus potuit. ſ. vt quo/
tienſcūqʒ miniſter deum p aliquo īuocaret
deus eū iuſtificaret Et hoc dare ſine dubio
deus potuit ſʒ nō dedit ¶ Quo p̄miſſo reſpō Cōclo.5
detur ad ſecundū dubiū. ſ. ꝙ poteſtateʒ ex
cellētie que fuit in xp̄o puro hoi vel creatu
re cōmunicare nō potuit. ſ. potentiā coacti/
onis in iuſtificādo effectiue. qꝛ hāc xp̄s ha
buit: nō aūt vt homo: ſʒ vt de⁹ hō: vel vt
mediator dei ⁊ hoim. potuit em̄ fili⁹ hois
in terris dimittere pctā ⁊ aīam iuſtificare.
non tn̄ inq̄ʒtum hō ſine deo: ſʒ inq̄ʒtum hō
deus. poteſtas em̄ excellētie dicit miniſtꝛ et
efficaciā inſtificatiōis in coefficiēdo grām
qd̄ ſoli xp̄o ꝯuenit. qꝛ inq̄ʒtū hō miniſter ex
iſtit. inq̄ʒtū v̄o deus cū deo patre iuſtificator
Hoc de ſecundo articulo.

Quantum ad ter

tium articulū videnduʒ eſt de queſito. ſcʒ
Utrum ante baptiſmū cū cathecismo pre
cedere debeat exorciſmus: Ubi primo vidē
dum eſt de cathecismo. Secundo de exor/
ciſmo. ¶ Quo ad primum eſt notandū. ꝙ Nota.1.
vt dicit magiſter in littera circa finē diſtin/
ctionis ſexte. Cathecismus idē eſt quod in
ſtructio: deriuatione a greco. ⁊ catheciʒare
eſt inſtruere. ¶ Secundo eſt ſciendum. ꝙ Nota 2
ſm Rabanū libro de inſtitutione clerico/
rum Cathecismus figuratus eſt per modū
curationis ceci nati. de quo Johannis. ix.
cui domin⁹ ex ſputo lutū factū oculis ſuper
poſuit. ⁊ ſic miſſuʒ ad natatoria ſyloe laua
re iuſſit. qd̄ faciendo viſum recepit. quod
ſignificat baptiſandos prius de fide incar
natiōis chriſti debere inſtitui: vt ꝯſequēter

ſic inſtructos ad baptiſmum credulos ad
mitti deberent: ſicut hoc habetur in decretis
Cōcl'o. de conſe.diſ.iiij.§.ante baptiſmū.¶ Qui/
bus pręmiſſis eſt concluſio reſponſalis hęc
Tam in paruulis ꝗ̄ in magnis baptiſmū
cathecismus debet antecedere: niſi neceſſi/
tas ad baptiſmū exigeret feſtinare.¶ Hęc
ꝓbat.1 concluſio primo patet.quia dominus an/
te baptiſmū pręcepit baptiſandos doceri.
ergo.cōſequentia tenet.quia forma quam
domin⁹ tradidit obſeruanda eſt. Añs pa/
tet per illud Matth. vltimo vbi dicitur.
Ite docete om̄es gentes.ecce pręmiſſam do/
ctrinam. Sequit. baptiſantes eos.ecce ſe/
ꝓbat.2. quentē baptiſmū.¶ Secūdo patet aucto/
ritate magiſtri adducentis ad hoc auctori/
tatem Rabani de inſtitutione clericorum.
ꝓbat.3. ¶ Tertio.quia ſenes ſunt cathecisandi.er/
go ⁊ paruuli.cōſequentia tenet.quia cū ſit
tm̄ vnum baptiſma:idem debet eſſe modus
eius in omnibꝰ:ſecluſa neceſſitate Antece
dens patet per illud qđ habetur de cōſe.di.
iiij.ante viginti dies.vbi dicitur ꝙ per vi/
ginti dies ante baptiſmum debent doceri
ſymbolum Credo in deū patrem omnipotē
ꝓbat.4 tem.¶ Et quarto.quia mos eccl'ię eſt obſer
uandus.modo eccleſia ſic ſeruat quę non
errat.ergo ⁊c.Et vere congruū eſt in adul/
tis:vt accedens doctus ſit fidei rudimen/
ta ſcȝ cōmunia.ſine quibus nullus eſt re/
cte fidelis qui non ea actu vel habitu cre/
Dubiū 1 dit.¶ Sed dubitatur rationabiliter. qua/
re in adultis pręcedere debeat: Reſpondet
magiſter ex dicto Rabani. Et habetur m̄/
ſio in dicto cap'lo ante baptiſmū.ſcȝ vt ba
ptiſandus fidei recipiat rudimenta. Se/
cundo vt ſciat cui deinceps debitor fiat.ſ.
ꝙ ad vitam ſpiritualē deputatus ſit. q̄ꝫ
ſuperbię diaboli ⁊ vitę carnis ablatus ſit.
dubiū 2 ¶ Secundū dubiū.quare fiat in paruu/
lis: Reſpondetur.vt ritus eccleſię vnifor/
miter fiat:ne ſimplex populus videns di/
uerſum ritum: baptiſmum eſſe multiplicē
credat.Secundo ex quadam decentia. qꝛ
ſicut eū fides aliena:ſcȝ eccleſię ſaluat:ita
merito per alium ſe credere ⁊ fidem petere
aſſerat vt dicit dominus ex fide eccleſię hu
ic fidē ⁊ charitatē habitualiter influit.ſic
per alium ſe hanc fidem ſeruaturū aſſerat
⁊ permittat ¶ Sed dices. Nunquid patri
dubiū 3 nus interrogatus de paruulo an credat: di
cendo ſe credere:falſum aſſerat.quia vl' ex/
primit nomine ſui.⁊ tunc non eſſet ad pro

poſitum.quia ſacerdos inquirit de fide ba/
ptiſandi.vel nomine paruuli.⁊ tūc falſum
eſt.quia ille paruulus nihil adhuc credit.
¶ Secundo.vel puer obligabitur tenere ri arguit.2
tum chriſtianū factus adultus vel non: ſi
dicitur ꝙ non:falſum ꝓ eo reſpondetur. ꝙ
videlicet credat fidem trinitatis. ⁊ ꝙ vult
eam ſeruare.quia per te non ligatur ad h̄.
¶ Si dicitur ꝙ obligetur.contra.ſi pat' vo replica
ueret pro puero votum religionis:puer nō
obligaretur.ergo nec patrinus poterit eū
obligare ad votum chriſtianitatis.Secū
do.ſi tenetur ex voto baptiſmi. ergo cōtra
faciēs dupliciter peccat.ſcȝ ipſo malo actu
in ſe ⁊ tranſgreſſione voti.¶ Reſpondet ad Ad.1
primum.ꝙ patrinus non aſſerit falſum di
cendo in perſona paruuli Credo.quia debȝ
ſic ſumi ſm magiſtrū.id eſt ſacramentū fi/
dei in hoc paruulo recipere pręſto ſum. ⁊ h̄
quo ad p̄ſens.¶ Et ſm beatū Thomam in 2
ſcripto diſ.vj.ꝗ̄tum ad id quod erit dicit
Credo in patrē ⁊ filium ⁊ ſpūmſanctum.i.
ad credendū me obligo:cum ad diſcretio/
nem venero.vt exponit beatus Dionyſius
¶ Et dicit Bonauentura. ibi accipitur ſi/ 3
gnum ꝓ ſignato. Patrinus enim ſua voce
obligat paruulū ad fidē trinitatis. Sępe
enim hoc fieri ſolet:vt dicit beatus Augu/
ſtinus in epiſtola ad Bonifaciū epiſcopū
vt videns fumū dicit ſe videre ignem. Et
eſt totū verum.quia puer paratus eſt reci/
pere fidei ſacramentum.⁊ obligatur ꝑ pro
miſſionem alterius ad fidei obſeruatiōeȝ.
Vel etiam vt dicit beatus Thomas. cre/
do poteſt in perſona ſua dicere patrinus vt
credendo dicat credo.id eſt vt ille a me le/
uatus credat operam dabo.¶ Sed dices Nota
ergo patrinus obligatur ad inſtructioneȝ hāc illa/
pueri.Reſpondetur concedendo ꝙ operaȝ tionē.1.
det.quia pro ſuſtentatione ad ętatem debi
tam in p̄ſenti munera pręſtat.Etiā ſi eius
parentes deeſſent: ⁊ patrinus non aliunde
rationabiliter excuſaretur:ipſe ad pueri in
ſtructionem obligaretur. vel quo ad face/
re:vl' quo ad faciendū per alium fieri.Ob/
ligatur etiam puer ad obſeruationē ex eo/
dem promiſſo.¶ Forte dicetur.ꝙ tunc peri
culum eſt fieri patrinū Reſpondet ſanctus
Thomas diſ. vj. quarti. ꝙ non eſt modo
magnū periculū.quia parentes ſunt chri
ſtiani: ⁊ omnes cum quibus puer conuer/
ſatur ſunt chriſtiani.Moribus etiaȝ chri
ſtianorum ducet vitam quotidianam.

quia in eccleſia ſingulis diebus dominicis
ſymbolū cū orōne dñica nunciat̄. vnde ve/
riſimiliter ſperare poteſt ꝙ puer non neglige
tur. Sed in primitiua eccl'ia maior fuerat
adhibenda cura ꝛ cuſtodia: ꝓpter cū infi/
Ad 2 delibus admixtionē. ¶ Ad ſecundū ꝙ par
uulus fact⁹ adultus tenebit̄: ex illo promiſ
ſo ꝛ recepto ſacramēto ad xpianę religiōis
obſeruationē. Non em̄ eſt incōueniens: ꝙ
ſicut eccleſia ſua fide ei fidem ꝛ gratiā obti
net a Jeſu xpo. ꝙ etiam eū obliget ad fidei
cuſtodiā quam accepit. q2 ad ea quę ſūt iu
ris naturalis: ꝛ ex recta rōe ab omībus ob/
ſeruanda: pōt quis ꝑ aliū obligari. quia re
cta ratio eū ad hoc obligaret etiā alio non
ad repli cā pmā. promittente. ¶ Nec eſt ſimile de voto religi
onis facto ꝑ paruulo q2 illud eſt opus ſup
erogationis. ad qd̄ ꝑ aliū obligari non po
Ad aliā teſt. ¶ Ad illud qd̄ tertio dicit̄. ꝙ paruulus
ꝯtra faciens peccaret trāſgreſſione voti. ne/
getur ꝯñtia. quia illa ꝓmiſſio non eſt ꝓprie
tale votū qd̄ videlicet ex his quę ſunt ſup
erogationis. Eſt em̄ votum melioris vitę
ꝓpoſitum cū deliberatiōe firmatū. quod i
hoc non hab3 locū. quia nō ꝓmittit niſi ea
ad quę recta ratio omnē hominē q̄ eſt com
pos rationis obligat indifferenter. Unde
adultus abrenunciando ꝛ exprimendo ſe
credere: non ꝓprie vouet: ſ3 qd̄ ex ratiōe re
Nota cta debet: dicit ſe velle obſeruare. ¶ Non ta
men eſt negandū qn̄ baptiſatus (cęteris pa/
ribus) contra faciens grauius peccat q̄3 ſi nō
eſſet baptiſatus. q2 eſt magis ingratus. et
facit ꝯtumeliā ſpūiſancto quē recepit i ba/
ptiſmo: eum ſpontanee a ſe fugando. Hoc
Pars. 2 de prima parte articuli. ¶ Venio ad ſecun/
dam partē: ſc3 ad videndū Utrum exorciſ
Nota. 1. mus debeat ꝓcedere baptiſmū. ¶ Ubi ſciē/
dum. ꝙ exorciſmus vt dicit magiſter in lr̄a
eſt adiuratio. vnde exorciſare. i. adiurare ꝑ
Cōclo. 1 ſertim ꝯtra malignos ſpūs ¶ Quo ꝓmiſſo
eſt ꝯcluſio reſpōſalis. ꝙ ſemꝑ baptiſmu3 ꝓ
cedere debet exorciſmus: ſi neceſſitas nō im
pediat baptiſandi. Patet ex dicto Celeſti
ni pape. et habetur de conſe. diſ. iiij. ca. ſiue
paruuli. vbi dicit̄ ſic. Siue paruuli ſiue iu
uenes ad regenerationis venerint ſacramē
tum: non prius fontē vitę adeant q̄3 exor/
ciſmo ꝛ exufflationibꝫ clericorū ſpirit⁹ im/
mundus ab eis abijciatur. Secūdo vt ꝑ/
us dictū eſt de cathecíſmo: ita etiam ritus
ꝛ laudabilis modus eccleſię ē de exorciſmo
Et tertio magiſter hoc dicit in littera. ꝛ ꝓ/

bat auctoritate beati Auguſtini libro ꝓmo
de ſymbolo. ¶ Sed eſt dubium. Utru3 ex/ Dubiū
orciſmus habeat aliquem effectu3 in par/
uulo? De hoc fuit multiplex modus dicē/
di. Primi enim dicebant. ꝙ exorciſmus ſo
lum fit ad ſolennitatē baptiſmi. nec aliqd
faciat: ſed ſolū ſignet ea quę fient i baptiſ/
mo Alij dicebant ꝙ habet effectum ſpiritu
alem: licet ſemiplenū. quo diſponit bapti/
ſandum: vt reſpiciat baptiſmū. Unde cor
reſpondenter dicunt. ꝙ paruuli non bapti
ſati ſed exorciſati decedentes: tenebras ſu/
ſtineāt mīores: q̄3 ſi nō fuiſſent exorciſati.
¶ Contra iſtas opiniones ponuntur cōclu Cōclo. 2.
ſiones tertię opinionis ¶ Quarum prima
eſt concluſio ſecunda partis ſecundę hui⁹
tertij articuli. Exorciſmus non ſolu3 ſignā
do: ſed etiam aliquid faciendo ſe habet cir
ca baptiſandum. Patet cōcluſio auctori/
tate Gregorij ſuper Ezechiele3. omel. xxiij
ꝛ ponitur de conſe. diſ. iiij. ca. Sacerdotes
dicentis ſic. Sacerdotes cum per exorciſ/
mi gratiā manū credentibus imponunt: ꝛ
habitare malignos ſpiritus in coru3 men
tes contradicunt: quid aliud faciunt: niſi
ꝙ demonia eijciunt. ¶ Item ſonat auctori pba. 2
tas beati Auguſtini libro primo de ſymbo/
lo dicentis. Paruuli exufflantur ꝛ exorci/
ſantur: vt ab eis pellatur poteſtas diaboli
ne iam cōtendat eos ſubuertere: ne baptiſ
mum cōſequantur. Item hoc ſonat aucto
ritas Celeſtini pro prima concluſione alle
gata. ¶ Secunda concluſio ꝙ exorciſmus Cōclo. 3
non videtur habere aliquem effectu3 de ꝑ quę ad
ſe in animā baptiſandi: puta diſponendo pñs eſt 2
ad baptiſmū animā interius. Apparet. q2
dictum eſt ꝑius ꝙ ſacramenta in animam
non agunt: quanto minus adiurationes.
Secundo. q2 quę poſſet eſſe diſpoſitio in
puulo ꝑ grā: quę non eſſet grā? non videt̄.
¶ Tertia ꝯclo: q̄ eſt q̄rta hic in ordine ꝙ ex Cōclo4
orciſm⁹ circa paruulū habeat effectū cohi/
bendo diabolū. Jn adult' vt minus poſſit
ſuggeſtionibꝫ ſuis interi⁹ retrahere. Jn par
uulis: ne iterficiēdo puulū: vl' ꝑ alid̄ extrin
ſecū impedimētū eū a baptiſmo valeat im
pedire. H̄ pt3 ex auctībꝫ allegat' ad ꝓmam
ꝯclōnē ¶ Scd̄o q2 nō pōt dici ꝙ nihil faci
at: vt pt3 ꝑ ꝓmā. nec ꝙ i aīa3 agat: vt p3 ꝑ pbat̄. 2.
ſcd̄am. ḡ rōnabilit̄ videt̄ ꝙ ſic agat ꝙ diabo
lum cohibeat ne ꝓbeat impedimentū. Et h̄
rōnabilit̄. q2 dñs ſemꝑ adeſt petitōibus ec
cleſię. ꝛ ergo ſicut eccleſia ibidem orat. ita

demonē coartat ne ledat. qꝛ xp̄s dixit. Pe
1 tite ⁊ dabit̄ vobis. Math. vij. ¶ Vñ eccle
ſia ſciens demonis infeſtatiões in eos qui
ip̄m deſerunt ſtatuit exorciſmū. tū in ſolēni/
tatem baptiſmi. tū etiā vt cohibeat demo/
nes qui ledere querūt. ¶ Vñ Gregori⁹ dic
ꝙ illos pulſare negligit quos quieto iure poſſi/
dere ſe ſentit. ſꝫ qñ ꝑcipit ſe deſeri qḋ fit in
Nota. 1 baptiſmo: fortiſſime ꝓuocat̄. ¶ Eſt aūt or/
do exorciſandi talis. Primo em̄ exufflant̄
qḋ fit vt ꝟtus diaboli exterior expellat̄. ⁊ in
2 terior expellendi ſignificet̄ ¶ Scḋo ſignum
crucis imp̄mitur eius pectori ⁊ frōti vt de
mon cognoſcat ſe depellendū: tā in occulto
3 cordis ꝙ̄ in aperto ꝯfeſſionis. ¶ Tertio. ſal
in ore ponit̄: vt ſignificet̄ ꝙ ꝑ baptiſmuꝫ ſa
por ſapiētie imp̄mat̄ ⁊ fetor fomitis rep̄me
4 tur. ¶ Quarto fit linitio auriū ⁊ nariū cum
ſputo: vt ſignificet̄ gratia ad diſcernenduꝫ
⁊ obediendū. ¶ Quinto fit inunctio in pe/
5 ctore ⁊ ſcapulis: vt ſignificet̄ grā vnctionis
ad deū amandū ⁊ onera eius portandum.
6 ¶ Sexto p⁹ iunctionē illā fit iunctio chriſ/
matis in vertice capitis: vt ſignificet̄ aper/
tio mētis imputribilis ad ꝯtemplandum
eterna. Eſt em̄ chriſma ſctm̄ ex oleo lucēte ⁊
balſamo ꝯſeruāte. ¶ Septimo veſtit̄ veſti
7 mēto mūdo ⁊ albo: vt ſignificet̄ cādor ino/
centie ⁊ ſtola reſurrectionis. ¶ Ultimo po/
8 nitur cere⁹ in manib⁹: vt ſit lucerna pedib⁹
9 ꝟbum dñi: ⁊ lumē ſemitis ei⁹. ¶ In quibuſ
dam ꝑtib⁹ poſt hec offert̄ i altari ad ſignā/
dum ꝙ de cetero deputat⁹ eſt dei cultui et iu/
go dñi. ¶ Itē imponit ſacerdos vinum ori
10 eius: ꝑ qḋ ſpūalis vita exp̄mit̄ quā aſſum/
pſit carnali relicta Hic eſt mod⁹ vnus ex q̄
poſſunt elici diuerſe rōes ſpūales de diuer/
ſis alijs ſolennitatib⁹ in diuerſis eccleſijs
obſeruatis. Hoc de tertio articulo.

Quantū ad quar-

tum articulū ſcꝫ dubioꝝ motionē. Quorū
p̄mū eſt hoc. Utrū ſi baptiſans nō faceret
ſignū crucis chriſmate: vel alias vbi ꝯſue/
tum eſt: ceteris obſeruatis baptiſet: videt̄
ꝙ non. de cōſe. diſ. v. nunq̇d. vbi dic̄ Ste/
phanus papa ꝙ oīa ſacra crucis ſignaclō
Sol'o ꝑficiunt̄. ¶ Rñdet̄. ꝙ papa loquat̄ de con/
gruo Si em̄ intētio fuerit debita: forma cō
grua: ⁊ materia apta. quātūcūꝗ̄ tales ſolēnita/
tes p̄termittant̄: ſacramēta ſuū ſortiūt̄ effe/
ctum. peccat tñ iſte q̇ ſolennitates ſolitos
p̄termittit. ¶ Secundū dubiū. Utrū in/ dubiū 2
fantuli citra vſum rōnis ſint baptiſandi:
Dicit̄ p̄mo ꝙ paruuli fideliū: etiā ſi paren
tes nollent ſunt baptiſandi. habꝫ em̄ eccle
ſia ius ſuꝑ illos maius ꝙ̄ parētes. eo ꝙ pa
rentes abrenūciauerunt omib⁹ pompis ſa
thane. ⁊ ex ꝯſequēti infidelitati ꝑ ſe ⁊ pue/
ris ſuiſ Cauſa eſt. ne p̄uenti morte ſubſint
eterne damnationi. Et ꝙ illud ſit verū pa
tet. j. Machab. ij. vbi Mathatias ⁊ filij
eius circūierunt domos ⁊ circūciderūt pue
ros incircūciſos. ¶ Secūdo. ꝙ nō ſint pue/ Sol'o. 2
ri infidelium nō exiſtentiū ſub ſeruitute in
uitis parētib⁹ baptiſandi. patet. qꝛ ſic pa/
rentes nō cōpellunt̄ fidem recipe: ⁊ poſſunt
alia ſua bona libere poſſidere. ita nec pueri
eoꝝ eis inuitis: cū plus diligant pueros ꝙ̄
cetera bona. ¶ Sed q̇d ſi eſſent infideles ſ Tertio
ui chriſtianoꝝ. ſicut iudei ſunt vere ſui ca/
mere impatoris. ex eo qḋ dixerunt Johis.
xix. Nō habemus regē niſi ceſarē. et poſtea
ꝑ ceſarē victi ſunt ⁊ ſuituti ſue penitus ſub
iugati. ¶ Rñdet̄. ꝙ de hoc doctores diuerſi Sol'o.
ſunt. Durādus dicit ꝙ poſſunt. Cui⁹ moti
uum eſt. qꝛ dñs iudeoꝝ poſſet ab eis pue/
ros tollere ⁊ in ſeruitutē alterius dñi vēde
re. quia ſerui ſunt. quātomagis in ſeruitiū re/
gis eterni ad pueroꝝ fructū eos inſtituere
poteſt. Sꝫ ſanct⁹ Tho. iij. ꝑte ſumme. q̄ſti
one. lxviij. arti. x. dicit. ꝙ nō. Immo ꝙ pu͡u
li infideliū quātūcūꝗ̄ parētes eſſent ſerui: non
ſunt baptiſandi ipſis inuitis quādiu nō ve/
nerunt ad vſum rationis. Sunt enim ſub
dominio parentum. et de iure naturali cure
parentum committēdi: nec ſeruitus que ē
a iure gentium introducta: tollit ordinem
iuris naturalis. cuius auctoritate ſubſunt
parentibus et eorum diſpoſitioni vſqꝫ ad
rationis vſum. Unde vſqꝫ ad huiuſmodi
rationis vſum ſeruitio dei iuxta vota pa/
rentum deputandi ſunt. ¶ Tertium dubi dubiū. 3
um. Si huiuſmodi paruuli ſtante opini/
one ſecunda: ſcilicet ꝙ paruuli infidelium
raperentur eis: et de facto baptiſarentur.
vtrum eſſent baptiſati: ⁊ acciperent rem ſa
cramenti. ¶ Dicunt quidam ꝙ ſic. quia ibi 1
eſt intentio: debita forma et materia. quā/
uis ſm̄ eos non debeat fieri. quia nō ſunt
faciēda mala vt eueniāt bona ¶ Alij dicūt 2
ꝓbabili⁹ ꝙ qꝛ i hmōi pueri deeſt volūtas ꝓ
pria ⁊ volūtate interp̄tatiua ſubſunt parē
tib⁹. Ideo ibi totalit̄ deeſt volūtas. qꝛ non
ſubſunt eccleſie. Et cum nullus accipiat

ſacramentū:niſi ſcꝫ volūtate ꝓpria vel ali/
ena.ꝙ ibi oīno nihil fieret quo ad ſacra/
menti characterē vl'rem.materia eīm nō eſt
apta circa quā ſacramentū exhibetur: pluſ
ꝙ̄ canis.Et ideo ſi tales ad vſum rōnis ve
nientes affectauerint ſe eſſe chriſtianoſ:ipi
3 forent rebaptiſandi.¶ Forte dices. ſi vnuſ
parentū conſentiret:⁊ alius non.quid eſſet
agendū? Credo ꝙ ſi vnus parentū ꝯſenti/
at:eccleſia poſſit.eo ꝙ pia intētione vnius
plus pōt ecclīa in bonū ꝙ̄ ꝑuerſa intētio al
terius retrahere a bono coadiuuātibꝫ etiaꝫ
alijs puta iure cōmuni reipub.chriſtiano/
4 rum ſub quo degunt.¶ Iteꝝ dices.quomō
dn̄i interfectis parētibꝫ baptiſant pueros
iudeoꝝ? Dicatur ꝙ tūc illi qui adoptāt eoſ
in filios:vel tota reſpub.conſtituūt eorum
tutores.⁊ ergo ex volūtate eoꝝ poſſunt ba
dubiū 4 ptiſari.¶ Quartū. Utrum adulti facti im
potentes vti rōne ſint baptiſandi? Diſtin/
guitur ſm beatū Thomā in quarto.di.iiij
de recipientibꝫ baptiſma.q̄ſtione pma.arti
culo tertio.quia vel ſunt a natiuitate impo
tentes vti rōne vel ex accidenti eis addito
Solo. 1 ¶ Si a natiuitate:vel ſunt filij fideliū ſeu
chriſtianoꝝ:⁊ ſi ſic.⁊ ſi non ſint baptiſati:
baptiſandi ſunt:etiā eis inuitis. eo ꝙ eccle
ſia habet ius ſuper eos ⁊ querit filioꝝ ſa
lutem. De talibus eīm eſt ſicut d' his q̄ rati
one vti non poſſunt infantibꝫ.ex quo ex in
Solo. 2 fantia ſemper manent ſine vſu rōnis ¶ Si
vero fuerint gentiliū filij vel filię. videt ꝙ
ſicut pueri eorū eis inuitis non ſunt bapti
ſandi:ꝙ ita nec iſti.quia ſemp manent ſub
dominio parentū vel eorū cura.⁊ ideo niſi
illi vellent:baptiſari nō debent.quia deeſt
Nota voluntas ⁊ ꝓpria ⁊ interpretatiua. ¶ Dice
argumē/ tur forte.ꝙ tunc iſti eſſent neceſſitati ad in
tum fernum.quia ꝑ ſe baptiſmi percipere neque
unt virtutē. ⁊ alij de quoꝝ cōmunione ſūt
Solo infideles ſunt ⁊ ꝑ eis petere nolunt. ¶ Re/
ſpondetur ꝙ ꝯſequēs non eſt in chriſtiana
lege reputandū pro incōueniente. Nam ⁊
ita eſt de puulis in vtero decedentibus:ꝙ
de lege ordinata dei nequęūt venire ad ſa/
lutem:ſtante ꝙ ſic moriant.q: nec fide dece
dunt renati ꝓpria:nec fide aliena. q: mori
untur pꝰſq̄ naſcātur ex vtero. Sed tamē
ꝯn̄tia in ꝓpoſito non valet. quia parenteſ
talis adulti vel alij eius curam gerentes:
poſſunt fieri fideles. In quo caſu pn̄t eum
facere fidelē voluntate interpretatiua vo/
lendo ipm fieri chriſtianū:⁊ faciendo eum

baptiſari.quia ipſe eſt de cura eorum ¶ Si Solo. 3
aūt quis adultus ex accidenti fieret impo
tens vti rōne. Uel qn̄q̄ haberet lucida iter
ualla:vel non. Si habet vel habuit vſum
rationis.vel fuit in eo ꝓpoſitum chriſtia/
ne religionis:vel nō.¶ Si ſic.⁊ de hoc con 1
ſtat:etiā ipō contradicēte in amentia: pōt
baptiſari in fide eccleſię. ⁊ conſequetur reꝫ
ſacramenti.quia ꝓpoſuit cū erat cōpos mē
tis.¶ Uel nunq̄ apparuit in eo voluntas 2
baptiſmi cū habuit rationē:et tunc non de
bet baptiſari.eo ꝙ ipſe in ea voluntate cen
ſetur eſſe quo ad deum in qua fuit ante im/
potentiā.⁊ ex quo tunc nō propoſuit: non
baptiſat.quia in non ꝯſentientem vſuꝫ ra
tionis habentē baptiſmus nō operat ſuum
effectū.¶ Per idē patet quid dicenduꝫ ſit 3
ſi querat Utrū dormiens poſſit baptiſari?
quia ſine neceſſitate nō eſt facienduꝫ i ad/
ultis. Si aūt neceſſitas eſſet:vt q: litargi/
am vel ſubet incurreret. de quo veriſimilit
crederetur moriturꝰ.recte dicendū eſt ſicut
de adulto qui ex accidente venit ad amen
tiam.¶ Quintū dubium. Si quis inten/ Dubiū 5
deret ⁊ crederet ꝙ puer ſibi pſentatus eſſet
fęmella.⁊ intentio baptiſantis eſſet: ad il/
lam fęmellā baptiſare: et tn̄ eſſet maſculuſ
vtrum eſſet baptiſatꝰ.¶ Et videtur ꝙ non
quia intentio miniſtri requirit.ſed iſte non Argu. 1.
intendit baptiſare aliquē virū.g͂ non vide
tur hic eſſe baptiſmus.¶ Confirmat. quia 2
error in perſona impedit matrimoniū.ergo
⁊ baptiſmū. Antecedēs ſupponit.et ꝯn̄tia
ꝓbatur. q: ita bn̄ ad baptiſmū requirit per
ſona determinata ſicut ad matrimonium.
¶¶ Poteſt ſimilis caſus poni. Si presbr 3
ꝓponeret hodie baptiſare Petrum ⁊ cras
Johannē.⁊ Johānes ex cauſa ſe pſentaret
hodie:conſentiēte Petro. ⁊ pſbyter crede/
ret ſe baptiſare petrū:⁊ baptiſaret Johēm
an eſſet Johannes baptiſatus? ¶ Rn̄det Soluit
cōmuniter ꝙ ille maſculꝰ pmi caſus eſſꝫ ba
ptiſatus:ita etiā Johānes eſſet baptiſatꝰ.
Ratio eſt iſta.q: cū actus ſint circa ſingla/
ria:vt dicit phs in ꝓlogo metaphiſicę.ipi
fiunt circa ea ſm quod cōprehendunt per
ſenſum.⁊ ſic ſm ſingularia vaga: puta ob
lata ei quo ad ſenſum. Et ergo cum perſo/
na circa quā presbyter agit exprimatur per
li te.dicendo. Ego baptiſo te ⁊c. quod ſig/
nificat eum quem manibus tenet:quicun
q̄ ille fuerit:recipit baptiſmum.niſi aliud
obſiſtat.quia intentio debita concurrit:ſcꝫ

baptiſandi eā pſonā quaꝫ intingit. Et ĝ ſi
erroꝛ ſit in mente p̄ſbyteri: quo credit eam
eſſe fe̾mellaꝫ: ⁊ ſit maſculus. vel petrū ⁊ ſit
Johānes. ille tn̄ nihil impedit baptiſmuꝫ
eo ꝙ intētio p̄ſbꝛi debita eſt ad pſonā quā
baptiſat. quia intendit baptiſare hoc qđ
In ſili̾ manibꝫ lauat. ¶ Et eſt ſil̾e Gen̄. xxvij. vbi
Jſaac intendēs benedicere Eſau: benedixit
Jacob. eo ꝙ intentio vertebatur in eū: cuꝫ
quo loq̄baẗ: ⁊ quē oſculabaẗ: et ad queꝫ
direxit ſermonē. Unde ipſe hoc ſciens di-
xit ad Eſau. benedixi ei: ⁊ erit benedictus.
Ad.1 Jtē dn̄m tuū illū conſtitui ⁊c̄. ¶ Ad p̄maꝫ
rōnem reſpondeẗ cōcedendo ꝙ intentio re-
quiraẗ ad ſingulare vaguꝫ. id eſt ad id qđ
ibi ſenſu ſentitur a baptiſante. ſed non req̄
ritur nec aliud facit intentio ſm̄ ſingulare
determinatuꝫ. quia de hoc non iudicat ſen
ſus. nec ſm̄ ea agimus ad extra circa ſingu
laria. ¶ Et cū diciẗ: ꝙ nō intendit baptiſare 2
aliquē virū. veꝝ eſt iuxta appellationē ra-
tionis. quia nō intendit baptiſare illđ qđ
baptiſat: ſub ea rōne qua eſt vir. quia hoc
neſciuit. tamē eū qui eſt vir intendit bapti
ſare. quia eū quē manibꝫ intingit: vt dictū
eſt. Nec talis alia intētio requiriẗ nec eſt de
eſſentia baptiſmi. ſed ſingularis vagi: pu-
ta ꝙ ip̄e intendat baptiſare hoc quod ma
nibus tangit ⁊ intingit. Sicut ſi credēti ſe
baptiſare puerū regis: p̄ſenteturpuer pau-
peris. nō minus baptiſaẗ idem puer. Nec ī
pedit erroꝛ talis baptiſantis quo credit eū
eſſe filium regis. quia illa nō eſt intētio ſm̄
quā tranſit baptiſmus: ſed intentio qua ī-
tendit baptiſare hūc qui ſibi p̄ſentatur.
¶ Ad ſecundā. ꝙ nō eſt ſimile de matrimo-
Ad 2 nio. quia eius formale eſt ꝯſenſus in deter
minatā pſonam. ⁊ ideo ſi erroꝛ ſit in pſona
tunc in eā nunꝗ̄ fuit ꝯſenſus. ⁊ ideo nō eſt
matrimoniū. Jn baptiſmo aūt h̄mōi intē
tio ſacerdotis ſm̄ ſingulare determinatum
nō eſt neceſſaria: ſed intētio qua vult bap
tiſare hūc quē tāgit. ¶ Eodē modo licꝫ ipe
2 crederet ſe baptiſare Petrū qn̄ Johannes
p̄ſentaẗ. Johānes eſt vere baptiſatus. q2 ī-
tendit baptiſare eū quem abluit. ¶ Sextū
dubiū 6 dubiū. ſi puer ꝓ parte exiuiſſet vteꝝ mr̄is:
⁊ eſſet periculū de vita eius. an poſſet bap-
1 tiſari. ¶ Diciẗ cōmuniter: ⁊ puto ꝙ bene. ꝙ
ſi cū capite natus ſit: quę principalioꝛ pars
eſt. eo ꝙ ibi vigent om̄es ſenſus. poteſt ba-
ptiſari. quia qđ alicui conuenit ſm̄ parteꝫ
principalioꝛē: etiam ꝯuenit ei. Eſt ergo na
tus. ⁊ ergo poteſt renaſci. quoniā ſm̄ partē
principalioꝛē natus eſt. ¶ Si vō ſm̄ partē 2
minus principalē: puta manū vel pedem
ſicut in his infantulis qui naſcunẗ oꝛdine
naturę periculoſo. cōiter dr̄ nō eē baptiſan-
dus. quia nondum cenſeẗ natus q̇ nec ſm̄
totū nec ſm̄ partē p̄ncipalioꝛē eſt natus. q̄
re nequit renaſci. ¶ Puto tn̄ ꝙ nihil noce- 3
at pueꝝ h̄mōi baptiſari ſm̄ eā partem ſm̄
quā eſt natus. eo ꝙ aīa eſt in qualibet par-
te tota: ⁊ cōmittere ſalutē pueri ſup miſeri-
coꝛdia diuina. ¶ Septimū dubiū. Quid dubiū 7
faciendū eſt de inuētis in q̇bꝫ nullū appa
ret ſignū recepti baptiſmi. ¶ Dicit mgr̄ in Solō
littera ꝙ ꝓuidendū eſt eoꝝ ſaluti per baptiſ
ma: ſicut diciẗ de ꝯſe. diſ. iiij. c. paruulos. et
ca. ſequenti. ¶ Sed ne fiat irreuerentia ſa- 2
cramento: debent baptiſari ſub ꝯditiōe. ſic
ponitur extra de baptiſmo ⁊ eius effectu. c.
de quibꝫ. Et eſt foꝛma talis. Si tu ſis ba-
ptiſatus: ego non rebaptiſo te. ſꝫ ſi non ſis
baptiſatus: ego baptiſo te in nomine ⁊c̄.
¶ Octauū dubium. Si quis viderit pue- dubiū 8
rum in extremo conſtitutū: deferendo euꝫ
ad baptiſmū. ⁊ ſit conſtitutus in ponte al-
to: de quo nō poteſt attingere aquam: ⁊ ti-
mens moꝛtem pueri anteꝗ̄ inueniet aquā
pꝛoijciat puerum ad foueā intentione ba-
ptiſandi: ſeruata debita foꝛma verboꝛum
⁊ puer ſubmergitur. vtrum ſit baptiſatus.
¶ Jtem ſi per aduenientē quempiā per na- Pars.2
uigium extraheretur. vtrum eſſet rebapti-
ſandus. ¶ Dicit magiſter Jacobus de Er Solō.1
baco in pꝛima parte: ꝙ ſi mergitur: ſperat
ꝙ ſumm⁹ ſacerdos ſuppleat: ⁊ ꝙ puer erit
filius ſalutis. ¶ Sed quicquid ſit de hoc: 2
quia dominus nō alligauit vim ſuam ſa-
cramentis: vt dicit magiſter in littera. ideo
de hoc non audeo definire. ¶ Sed iuxta ex Solō.2
preſſa de baptiſmo: ſi mergitur puer: mani
feſtum eſt ꝙ nō renaſciẗ q2 aliud eſt renaſci
⁊ aliud ſubmergi. Unde de eo qui ex aqua
renaſcitur: requiriẗ ꝙ pꝛimitus aqua ablu-
atur. deinde abluta pars ab aqua q̄ ablu
ebat eā: ſit libera. Et inſup ad baptiſmum
paruuloꝝ requiriẗ ꝙ p̄mitus aqua in par-
te operiaẗ ad ſignificandā xp̄i moꝛtē et ſe-
pulturam: ⁊ poſt extra haẗ. vel ab aqua q̄
tegebaẗ: detegātur. ad ſignificādam xp̄i
reſurrectionē. et ſic in chꝛiſto renaſcunẗ. cuꝫ
ergo puer non iterum extrahiẗ: non renaſci
tur. q2 non ab aq̄s q̇bꝫ imerſus fuit: liberaẗ Ad 2
¶ Per idē ad ſcd̄aꝫ p̄tē ꝙ ille ē baptiſand⁹

eo ꝙ nõ ſit baptiſatus.qꝛ nõ retraxit eũ ab
dubiũ 9 aquis q̊bꝫ eum adiecit.¶ Nonũ dubiũ. ſi
q̊s corda ⁊ cribro puero exñte in extremis
eum mitteret in puteũ. ⁊ ſic retraheret ſer/
uata forma ⁊ debita intentiõe: ſit ne bapti
Soluit ſatus puer? ¶ Rñdet ꝙ ſic qꝛ oĩa neceſſaria
ibi ſunt. Nõ em̃ eſt de nccitate immediatꝰ
cõtactus baptiſantis. verũ ille fatue face/
ret: qꝛ puerũ in periculo poneret ⁊ ſeip̃m in
caſu dubio de homicidio. poſſet em̃ puerꝝ
2 interficere. Et leuiꝰ poſſet intingendo ali/
quẽ pannũ ꝑ cordam in puteũ. ⁊ exprimẽ/
do aquã ab eodẽ extractã ⁊ fundendo eaꝫ
ſuꝑ caput pueri cum forma debita ⁊ inten
dubi.10 tione ⁊ ſine ꝑiculo baptiſaret. ¶ Decimuꝫ
dubiũ. Si q̊s haberet ꝑuulũ iudei cõmiſ
ſum ⁊ in periculo mortis poſitũ baptiſaret
ſub hac cõditiõe. ſi pater tuꝰ voluerit cras
cõſentire. ego te baptiſo in no. pa. ⁊c. ⁊ cõ/
pleto actu puer moriat. Querit an puer ſit
arguit.1 baptiſatus vel nõ? Et videtur ꝙ ſic. quia il
la cõditio nõ tollit formam nec diminuit
Nec videt incõueniens ꝙ baptiſmus ſub
hmõi conditione det. vt apparet de his:
arguit 2 qui baptiſant in dubio. igit. ¶ Et cõfirma
tur. qꝛ conditiones turpes vel impoſſibi/
les adiecte in matrimonio nõ impediunt
mr̃imoniũ. ꝫ conditõ licita hic adiecta nõ
impediet baptiſmũ. ꝓbatio ꝯñtie. qꝛ ma/
gis eſt neceſſariũ ⁊ fauorabile ſacramentũ
baptiſmi q̃ꝫ mr̃imonij ꝑ cõſequenda ſalu/
te. Et añs patet. extra de conſe. appoſitis.
cap̃. ſi cõditiones. Dicit em̃ in fine ꝙ cõdi/
tiones in matrimonio adiecte ſi turpes vl̓
Soluit impoſſibiles ſint: debent ꝑ non adiectꝫ ha
beri. ¶ Rñdet hic. ꝙ ille puer nõ ſit bapti/
ſatus. qꝛ non eſt baptiſatus ante poſitam
conditionem. cum nõ ſit baptiſandus nõ
1 conſentiente patre. vt prius dictum fuit.
Nec incipit valere baptiſmus: poſita po/
ſtea conditione putã adueniente die ſeq̄n
te aſſenſu patris qꝛ tunc non eſt puer de fo
ro eccleſie militantis. Et generaliter nõ vi
det mihi caſus aliquis: vbi poſſit dari ba
ptiſmus ſub conditione futura. preſertim
in puero. ſi em̃ baptiſmus eſt: gr̃am tribu/
it puero. ꝫ nihil facit appoſita cõditio fu/
tura. ⁊ ſi puero gratiam nõ tribuit nec cha
racterem imprimit. tunc non eſt baptiſmꝰ
Ad 1 quia non delet culpa. nec character ſacra/
menti recipitur. ¶ Ad obiecta quia ibi di/
cit. ꝙ illa conditio non tollit formã. poteſt
dici. ꝙ immo tollit totum ſenſum. quia po
nit effectum baptiſmi dependere a futuro.
⁊ forma eius cum ſit de preſenti: ſignificat
effectuꝫ eſſe preſentẽ. ⁊ ꝫ eſt conditio inclu
dens oppoſitum forme. ¶ Ad cõfirmatio/ Ad.2.
nem dr̃. ꝙ vbi apparet de conſenſu: condi/
tiones habent ꝑ non adiectis in matrimo
nio. qꝛ hoc eſt formale matrimonij. Sed
in baptiſmo cum ꝑuulus infideliũ neque
at dirigi ad ſalutem niſi ꝑ parentes quoꝝ
eſt de iure naturali. ꝓ illa etate ei ꝓuidere
non poteſt dari baptiſmꝰ. niſi de facto eoꝝ
conſenſus aſſit. ſicut de facto baptiſmꝰ ſu/
um effectum exprimit. ⁊ ꝫ nõ eſt ſile. ¶ Un dubi.11
decimũ dubiũ. Ponat caſus. ꝙ puero exi
ſtente in extrema neceſſitate coram eo ſint
ſolum duo. vnus mutꝰ ⁊ alius ſine mani/
bus. ⁊ volentes puerum baptiſare: mancꝰ
ꝓferat verba. nos baptiſamꝰ te in noĩe pa
tris ⁊ filij ⁊ ſp̄ũſancti. ⁊ mutus habẽs ma
nus puerum intingat: intentiõe baptiſan
di. querit: an puer ſit baptiſatus? ¶ Videt arguit.1
ꝙ non. qꝛ ſi mancus dicat. ego te baptiſo:
falſum dicit. cũ nõ intingat. Si dicit nos
baptiſamus te. tunc formã mutat. que eſt
ego te baptiſo. ¶ Et confirmat. qꝛ ſacramẽ Confir.
ta eccleſie ſunt ſacramenta vnitatis. ⁊ di/
uidi non poſſunt. de cõſe. diſ. ij. qꝛ paſſus.
¶ Sed ꝓ oppoſita pte videt. qꝛ iſte videt i oppoſ.
vtiqꝫ renatus ex aqua ⁊ ſp̄ũſancto. nã ne/
q̃ꝫ eſt defectus in materia nec in forma qñ
pluraliter exprimit. ſ. nos baptiſamus te. ſoluit.1.
¶ Hic dicit Holkot: ⁊ dñs Jacobus de er/ ꝫ aliq̊s
baco. ꝙ non ſit puer baptiſatus Motiua
ſua. qꝛ duo ſacramenta imꝑfecta non con
ſtituunt vnũ ꝑfectum. mõ ita videt eẽ hic.
qꝛ vnus intingit ⁊ alius formã dicit ¶ Se 2
cundo fortius. qꝛ ſacramenta eccleſie ſunt
ſacramenta vnitatis. vt allegatum eſt. ⁊ di
cit ꝙ hoc ſit verũ vniuerſaliter. in omni ſa/
cramento. ꝙ vicꝫ id qđ eſt de ſubſtantia ſa
cramenti nõ diuidat. q̃ꝫuis poſſint diuidi
ca que ſolennitatis ſunt. ¶ Ad hec alle/ 3
gat Holkot apparatum diſ. xxiiij. ca. quo
rundam. vbi dicit apparatus. hic habes:
ꝙ duo imperfecta ſacramenta non conſti/
tuunt vnum ꝑfectũ. ⁊ hoc ideo. qꝛ ſacram̃
ta ſunt vnitatis. de con. diſt. ij. qꝛ paſſus.
que vnitas nõ recipit diuiſionẽ. Idem di
co in ſacramento baptiſmi ⁊ euchariſtie. ⁊
in omnibus illis: vbi certa forma deſidera
tur. ¶ Sed ſalua reuerentia magiſtrorum
mihi videt contrariũ. Ego enim ſperarem ſoluit. 2
puerũ baptiſatũ. nam nuſq̃ꝫ video expreſ/ ⁊ meliꝰ.

ſum ꝙ tempore nccitatis vbi ꝑ vnum fieri
tale nō poſſit.ples in vnitate fidei ⁊ eccle/
ſie idem ſacramentū non poſſint miniſtra
Sil'e re. ¶Et in ꝯſecratiōe epi ſi ples epi ꝓferrēt
verba conſecratiōis eucharistie: intentio/
ne conſecrandi. quis dubitaret: qn hoſtia
conſecrare. ⁊ non plus ab vno ꝗ̄ ab alio.
Et ergo cum hic ſufficient exꝑmat forma
q: actus ⁊ perſona. ⁊ inuocat trinitas. non
Ad.1. video: quin infantul⁹ ſit baptiſat⁹. ¶Ad
motiua eorum. ¶Ad primū dr. ꝙ ibi non
ſint duo ſacramenta ſed ſolū vnū ꝑfectū
a duobus miniſtratū in vnitate fidei con
Ad.2. gregatis. ¶Ad ſcdm ꝓcedendo: ꝙ ſint vni
tatis. ⁊ ꝙ nō poſſint diuidi quo ad formā
puta: ꝙ vnus dicat vnā ꝑtem: ⁊ alius ali/
am. falſum nanqꝫ diceret: qui diceret: ego
baptiſo. ⁊ non compleret formam. Sꝫ q:
in hoc caſu plures cōueniunt ⁊ ambo ean
dem formā exprimunt. vel vnus totā for
mam. ⁊ alius applicat materiā. ⁊ faciunt
hoc: vt vnum ſacramentū perficientes. nō
Ad.3. videt: quin poſſint. ¶Unde nō eſt contra
gloſā. q: illa loqt vbi forā diuidit. ſic ꝙ vn⁹
vnam ꝑtem dicat vel exhibeat ⁊ ali⁹ aliaꝫ
Simile Si enim ples preſbri conuenirent ⁊ ſimul
deuotionis cauſa eundem puerū intinge/
rent: ſeruatis in vtroqꝫ debita intentione ⁊
forma: puta ꝙ quilibꝫ eorum diceret Ego
baptiſo te in noīe patris ⁊c. quis eſſet au/
ſus dicere: ꝙ puer nō eēt baptiſat⁹ cū act⁹
vnius non impediat efficaciam actus al/
terius ⁊ ſi vnus eorum ſic faceret: ipſe ba/
eplica. ptiſaret. ¶Dicet forte. ꝙ non. q: videtur ꝙ
quilibet eorum dicat falſum q: dicit ſe ba
ptiſare: ⁊ tn̄ non baptiſat. Nam qua rōne
ipſe: eadem rōne alter. ⁊ ergo neuter videt
2 dicere verū. ¶Scdo. q: nō eſt poſſibile: ꝙ
vni⁹ plures ꝗ̄ vnus ſint patres naturalis
generationis. ergo etiam nec duo poſſunt
eſſe patres regeneratiōis. ¶Reſpondet: ꝙ
R'.ad 1 quilibet eorum baptiſat cum alio: ⁊ ergo
quilibet eorum dicit verum: dicendo: ego
te baptiſo. ambo em̄ eundem actū faciūt
baptiſandi. vt puto: ſicut ſi plures preſby
teri ſimul ⁊ ſemel verba cōſecrationis pro
Ad 2 ferrent ſup eandem hoſtiā: plures facerēt
vnam conſecrationem. ¶Ad ſecundaꝫ: ꝙ
ſicut non poteſt eſſe niſi vnus pater verus
naturalis generationis: ſic nequit eſſe niſi
vnus principalis baptiſator ſcꝫ chriſtus.
ſed non eſt inconueniens ꝙ plures ſint mi
niſtri facientes eundem actum regenerati

onis: preſertim tempore neceſſitat. ¶Ad
motiua prepoſita in mouendo dubiū: di
cendum eſt: ꝙ deberent dicere: nos bapti/
ſamus te. quia vnus materiam adhibet:
⁊ alius formā. tamen in eadem fide eccl'e
⁊ ergo ambo faciunt vnū ꝑfectum baptiſ/
mū. ¶Quando contra dr. ꝙ mutet forma
Reſpondet negando. Manet em̄ forma
in huiuſmodi pluraliter requiſitis. vt di/
ctum eſt. quia actus ponit: ꝑſona ⁊ inuo/
catio trinitatis. ¶Poſſet etiam dici: ꝙ ibi
conueniret forma grecorū. ſ. baptiſetur ſer
uus chriſti in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiri/
tus ſancti. ¶Ad ſecundā ꝙ q: ſunt ſacramē Ad.2
ta vnitatis: ideo non poſſunt diuidi: ſic ꝙ
vnus proferat vnam ꝑtem forme: ⁊ alius
aliam. Sed qn̄ plures poſſunt idem ſa/
cramentū conficere vel miniſtrare: vel vn⁹
materiam applicare ⁊ alius dicere formā:
nō video quid impedimenti ſeſe offerat.
non enim agunt vt diuerſi. ſed vt vn⁹ mi/
niſter vnitate fidei ſociati. Nihil tn̄ aſſero
in tāta re: vbi ꝑncipale depēdet a dn̄o ihū
chriſto inuiſibiliter operante. ¶Duodeci/ dubi.12
mū dubium. ponatur. ꝙ duo preſbri ceci
eundem puerū baptiſent. ſub hac forma.
Ego te baptiſo in nomine patris ⁊ filij et
ſpūſſancti. ſi nullus alter te baptiſat. ⁊ nō
alter ⁊ ſit hec forma vtriuſqꝫ. vtrum ille pu 1
er ſit baptiſatus: Si dicit ꝙ ſic. queritur.
vtrum ꝑ vnū eorū: ⁊ hoc non q: non poſſꝫ
dari potior rō. quare ꝑ vnum ꝗ̄ ꝑ alium.
¶Uel ꝑ amboſ: ⁊ hoc nō. q: tunc nullus 2
eorum baptiſaret. Nā conditio non eſſet
adimpleta. q: ꝑ alium baptiſaret. ḡ ꝑ pri/
mū non baptiſaret. q: ſecundus etiam ba
ptiſat. Nec ꝑ ſecundū. q: ꝑ alium puta ꝑ/
mū baptiſatur ¶Si dicatur. ꝙ non ſit ba 3
ptiſatus. Contra. prim⁹ baptiſat. igit. ꝓ/
bat añs. q: ipſe baptiſat in debita forma:
ſi null⁹ alius baptiſat. ſed ꝑ te ſecund⁹ nō
baptiſat. ergo null⁹ ali⁹ eum baptiſat ergo
cōditio eſt adimpleta. ḡ vere baptiſatur.
¶Similis caſus. dicat preſbyter ſic: imer/
gendo. ſi non baptiſaris: ego te baptiſo in
nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. ⁊ al's nō.
vtrum puer baptiſetur: ¶Si dicit ꝙ ſic. ḡ 1
conditio que ponitur eſt falſa. qua dicit: ſi
non baptiſaris. q: demonſtrando puerꝫ
verū eſt dicere: tu baptiſaris ergo non erit
baptiſmus. quia conditio nō eſt. Si dica
tur. ꝙ non baptiſet. ergo conditio eſt ad/
impleta. ergo baptiſatur ¶Iſti caſus ſunt

inſolubilium. ⁊ ptȝ.ꝙ in his caſibus pu/
er non baptiſatur.qꝛ actus ⁊ conditiones
1 excludunt effectum ſacramēti. ¶Unū ſi ſic
dicunt volentes nouā formā inducere vel
ſcienter ſic dicere p̄ſumunt.ptȝ.ꝙ nihil va
let qđ agunt.quia ſcienter forma contem/
2 nunt eccleſie.¶Si aūt ex ſimplicitate vel
ex eo ꝙ vnus neſcit alium concurrere tunc
fruſtra addunt conditiones.qꝛ pueruȝ in
dubio ponunt quantum eſt ex pte eorum
3 ¶Sed plenius ad factum deſcendendo:
dr.ꝙ ex caſu implicat ꝙ aliquis eoꝝ bapti
ſaret.quia qua rōne eorum vnus eadē am
bo.Et impoſſibile eſt:ꝙ ambo in eo ꝙ qui
libet ſolum ponit effectum ſub conditōne
hac.ſ.ſi alius non ponat.⁊ iō ex incompoſ/
ſibilitate actus cum forma quā ſeruāt nul
lus eorum baptiſat.¶Sicut ſi poneretur
ꝙ ſocrates vellet comedere:ſi plato vellet
comedere. ⁊ al's non. ⁊ Plato non vellet
4 comedere:ſi ſocrates vellet comedere.⁊ q̄/
ritur.vtrū ſocrates vellet comedere? ¶Un
licet quelibet pars ꝯditionis ſit per ſe poſ/
ſibilis.tn̄ non ſunt ille conditiones cōpoſ/
ſibiles.Non em̄ eſt poſſibile ꝙ ſocrates ba
ptiſet ſub illa forma Platone combapti/
ſante.qꝛ tunc non eſt conditio adimpleta
Et ergo ſic baptiſare eſt recte tm̄ dicere: ſic
Ad forȝ ſecundꝰ caſus ponit.puta.ego baptiſo te
in noīe patris ⁊c̄. ſi non baptiſaris. ¶Ad
formā argumenti cum dr.primus bapti/
ſat.negeť hoc.Ad pbationem qn̄ tu dicis
ipſe baptiſat in debita forma ſi nullꝰ aliꝰ
baptiſat.ego nego illam.immo dico. ꝙ in
hoc caſu vtriuſqȝ forma falſificat ſe.⁊ im/
plicat:ſicut ſi diceret.ego baptiſo te:ſi non
baptiſaris.Significat enim ꝓpoſitio pri/
mi ſe eum baptiſare.⁊ ſe eum non baptiſa
re per accidens.Qꝫ ſic ptȝ.quia ſignificat
ſe eum baptiſare ſub conditione. ſi alius
omnino ſimiliter faciens ſecuȝ non bapti
ſet.Et ex cōſequenti p modum ſequele: ſi/
gnat ſe non baptiſare.¶Sicut ſi duobus
colloquentibus quilibet diceret ad alium
Tu dicis falſuȝ.⁊ nihil plus.ambo dicta
falſificarent ſe qꝛ ex quo vna ſignificat aliā
eſſe falſam: habentē ſe ſibi omnimode ad
applica veritatem ⁊ falſitatem ſicut ipſa p moduȝ
ſequele ſignat ſe eſſe falſam. Ita hic.¶Eo
dem modo ad ſimile. ꝙ ille non baptiſat.
quia forma ꝓpoſita conditione: excludit
2 actum.eo ꝙ non ponit eum:niſi ex negati
one ipſius.⁊ ſic implicat ꝙ actꝰ eſſet.¶Ad
improbationē cum diciť.ergo cum nō ba/
ptiſeretur:conditio erit adimpleta.nego cō/
ſequentiā.quia lȝ hec cathegorica ſit vera
demonſtrando puerum. tu non baptiſa/
ris:prolata ab vno alio.tn̄ antecedēs illi/
us conditionalis.quod eſt ei ſimile in vo/
ce:quia falſificat ſe:eſt falſum.ſignificat ei
dicentē puerum non baptiſare. ſignificat
falſum eſſe.ꝙ non baptiſať per poſitioneȝ
actus.modo manifeſtū eſt ꝙ hec conditio
non ſit poſita.ſ.tu non baptiſaris. ⁊ falſuȝ 3
eſt.ꝙ tu non baptiſaris. ¶Eodem modo dubi.13
diciť de alijs caſibus inſolubilium.¶Tre
decimū dubium ponať:ꝙ vterqȝ intentio/
ne baptiſandi neſcius de alio ꝓferat verba
ſine conditione.ego te baptiſo in nomine
patris ⁊ filij ⁊ ſpirituſſancti.vtrum tūc pu
er ſit baptiſatus? In quo caſu manifeſtuȝ
eſt:ꝙ non plus baptiſatus ſit ab vno eoꝝ
q̄ȝ alio.eo ꝙ ſimul intingebant:⁊ verba ꝓ/ arguit.1
ferebant.¶Utrum ḡ a quolibet eorum ſit
baptiſatus? videť ꝙ non.qꝛ ſic eſſeȝ bis ba
ptiſatus.⁊ ex conſequenti irregularis:per arguit.2
illud de conſc.diſtin.iiij.qui bis.¶Secū
do.quia reciperet duos characteres.quia
qua rōne vnus imprimit:eadem ratiōe et arguit.3
alter.¶Tertio videreť ꝙ duplam gratiam
reciperet.qꝛ per actum vnius aliquā.⁊ per Soluit
actum alterius tantam. ¶Rn̄deť. ꝙ puer
eſſet baptiſatus.⁊ ꝙ quilibet eorum bapti 1
ſaſſet:vnico tamen baptiſmo.¶Unde nō
eſt irregularis.qꝛ non bis:ſed ſolum ſemel
baptiſatus eſt. q̄uis a pluribus. Canon
autem de irregularitate:loquiť de eo q̄ plu
ribus vicibus baptiſatus eſt. ¶Secun/
do ꝙ non imprimiť niſi ſimplex character
et ſimplex gratia. ac ſi vnus eorum ſolus
baptiſaſſet.quia ad eorum impreſſionem
non agit baptiſans ꝓductiue vel compro
ductiue.ſed ſolus deus vt dictum eſt in p̄/ dub.14
mo articulo.¶Decimūquartū.ponatur.ꝙ
in neceſſitatis articulo:ſacerdos nolit pue
rum baptiſare.niſi detur ei pecunia:queri
tur quid factu dignum ſit? Rn̄detur.ꝙ ni
hil ſit dandum ꝓ illo.vt de pe.ij.qđe pri/
ma.ſed faciendum eſt:ac ſi nullus ſacer/
dos adeſſet. Hec eſt opinio Holkot. Bo
nauentura tamen dicit.ꝙ poſſit ei dari: re dubi.15
dimendo vexationem:non emendo ſacra
mentū ⁊c̄.¶Decimoquinto poſſunt queri
caſus curioſi.Primus ſi deus crearet ho/
minem de nouo.an illi neceſſarius baptiſ/
mus eſſet pro ſalute?¶Rn̄deť ſic. Johan/

nis.iij. Niſi quis renatus fuerit ex aqua ⁊
ſpirituſancto: non poteſt videre regnū dei
¶ Sz ꝙ non. qꝛ de conſe. diſt. iiij. capl'. q̄ in
materno. dicit textus. ꝙ qui non eſt natus
ſm Adam: ſm chriſtū renaſci non poteſt.
Soluit' mō iſte non eſt natus ſm Adam. ¶ Rn̄de
tur ꝑbabiliter. ꝙ talis creatus non habe
ret peccatum originale: in cuiꝰ remedium
inſtitutus eſt baptiſmꝰ ⁊ ergo quo ad hoc
non indigeret baptiſmo. Sed qꝛ baptiſ
mus confert gratiam: quo ad hoc videret'
indigere. Et ſic tertio ꝙ neſcit' an deus ta
lem vellet aſtringi ad ſacramenta eccleſie:
que ſunt inſtituta in ſalutem his q̄ cōmu
niter naſcunt' ex adam. ſine q̄bus deus po
teſt ſaluare. nō enim alligauit virtutez ſu
am ſacramentis. ¶ Unde videt' implorā
dum in tali caſu diuinū iudiciū: quomō
4 ta liter productū vellet regi. ¶ Ideo finalit'
videtur mihi. ꝙ ſi nulla fieret reuelatio: tu
tum eſſet ipſum baptiſari: pro acceptione
virtutum ⁊ adimpletione ꝑcepti Johan
5 nis. iij. ¶ Quod obijcit'. ꝙ talis nō eſſet na
tus ſm Adam. ptz ꝙ decretalis loquit' de
his qui naſcunt' cōmuni lege. ⁊ ſic non eſt
caſus.2. ad ꝓpoſitum. ¶ Secundꝰ caſus. Si deus
aīam damnati poneret in infante naſcitu
ro. nunquid per baptiſmū conſequeret' ve
niã? ⁊ ſi poſt baptiſmū moreret' puer euo
caſus.3. laret ad celum? ¶ Tertius. Si animā ho
minis baptiſati infunderet puero. nunq̄d
deberet puer baptiſari? ⁊ ſi ſic nunq̄d ha
ſoluunt'. beret duos characteres? ¶ Ad iſtos caſus
qꝛ rari ſunt: ⁊ non fient. ſi fierent ⁊ eccl'ia ſci
ret: poſſet conſilium eccleſie implorari. vel
iuxta conſilium auguſtini diuinū iudiciū
Dicat'.1 precibus obtineri. ¶ Sed probabiliter ſi
ne aſſertione dicitur in primo caſu ꝙ ſi ani
ma illa non fuiſſet ante conſecuta baptiſ
mū: videt'. ꝙ per baptiſmū conſequeretur
plenam remiſſionem. Nam non reſtitue
retur corpori: niſi qꝛ reſtitueret' ſtatui via
Dicat'.2 torꝫ ⁊ ex conſequenti ei ſicut alijs nō bapti
ſatis poſſet prodeſſe baptiſmus. ¶ Secū
do arguit'. ꝙ ſi ſciret eccleſia: ꝙ anima illa
fuiſſet ante conſecuta baptiſmū. videt': ꝙ
non deberet eam baptiſare. qꝛ non indige
ret deletione originalis culpe. eo ꝙ chara
cterem haberet: q̄ eſt ſignum indulti pecca
ti originalis. Nec videt' rationale: ꝙ cum
chriſtus ſemel mortuus eſt: ꝙ bis deberet
plenam remiſſionem recipere. ¶ Sed pro
ꝫ argu.1 oppoſito videt': quia anima illa videtur de
nouo cōtrahere originale ex feda materia
cui infundit'. quomodo ergo mundabitur
¶ Secundo. qꝛ ille puulus nunq̄ꝫ fuit ba arguit'.2
ptiſatꝰ: q̄ꝫuis anima ſortita fuerit baptiſ
mū in alio corpore. ⁊ ergo videt' ſi non ba
ptiſaretur: ꝙ ſperneret domini mandatuz
⁊ ex conſequenti tenet' baptiſari. ⁊ iſtud re
puto probabilius. ¶ Ad hoc quod dicit': Nō.1.
ꝙ non indigeret deletione originalis cul
pe. Reſpondet'. ꝙ immo qꝛ bis ipm cōtra
xit. ⁊ q̄ indigeret bis ab eo mundari. ¶ Cū No.2.
dicit'. ꝙ chriſtus ſolum ſemel mortuus eſt
ideo non videt' ꝙ eadem anima bis poſſꝫ
conſequi plenam remiſſionem peccatorū.
Reſpondet' ꝙ hoc eſt verum: iuxta legem
cōmunez. ſed in tali. caſu ꝙ eadem anima
informaret ſucceſſiue diſtinctos hoīes. ita
bene mors chriſti exiſteret fructuoſa ſecun
do: ſicut primo. ¶ Per idem ptꝫ ad ſecun in caſu.3
dū. ¶ Ad tertium. ꝙ duos haberet chara
cteres. ſm ꝙ duorum hominū diuerſoruꝫ
anima fuiſſet: ⁊ bis peccatum orginale cō
traxiſſet. ¶ Ex eodem ptꝫ ſolutio ad dubi du. ſilr.4
um: quod moueri poſſet. Si deus ſimul ⁊
ſemel eandem animā numero infunderet
vni pariſius ⁊ alteri heidelberge. ⁊ reuela
retur certitudinaliter eccleſie pariſien̄. ꝙ il
la anima informaret heidelberge vnū ali
um hominē in quo eſſet ſortita characte
rem baptiſmi. vtrum eccleſia pariſien̄. de
beret illum hominē baptiſare? ¶ Reſpon Soluit'
det' ꝙ ſic iuxta dicta. quia ille homo tene
retur ad recipiendū baptiſmū. quem chri
ſtus precepit. Ipe enim non eſt ille qui eſt
heidelberge Item anima eſſet in duobus
ꝯſecuta peccatum originale. ⁊ ergo in vtro
q̄ indigeret remedio: ⁊ duos characteres
reciperet. ¶ Aliud curioſum. reſuſcitet de
us cathecuminū pro fide chriſti martyri
ſatum. vtrum debeat baptiſari? Uidetur
ꝙ non. quia ſm beatū Auguſtinū: iniuri
am martyri facit qui pro martyre orat. mō
baptiſans orat in exorciſmo. ¶ Item talis 2
eſt baptiſatus baptiſmo ſanguinis. vnde
ei debetur aureola. ergo fruſtra baptiſaret'
baptiſmo fluminis. ¶ Reſpondet'. ꝙ ille de
beret baptiſari: ꝑpter adimplere manda
tum chriſti. Johānis. iij. Mathei ⁊ mar
ci vltimo. Item pro maioris gratie conſe
cutōne. Si enim reſuſcitat'. ad ſtatum via
torum reſtituit': in quo eget gratia ⁊ domi Ad.1
ni tenetur adimplere mandata. ¶ Ad id
quod obijcit' de Auguſtino. Reſpondet'

ꝙ loquaꝛ̃ de martiribus: q̇ non ſunt in ſta
tu viatorum. tales enim non egent oratio
Ad.2. nibus eccleſie. ¶ Ad ſecundū ꝙ nō ſupflu/
it baptiſmus. quia ampliorem dat grati/
am. ⁊ ſi non reciperet: dominicū preceptū
dub.16. preteriret. Nō plus de his curioſis. ¶ Se
decimo. ponaꝛ̃ ꝙ aliquis qui nō eſt bapti/
ſatus credat ſe baptiſatū. ⁊ ſic finiat vitaȝ
iuxta modum ⁊ ritum chriſtianorum. an
Soluit ſit in via ſalutiſ? ¶ Rn̄deꝛ̃ ꝙ ſic. quia ex quo
firmiter credit ſe baptiſatū: ſpūſſanctꝰ ſup
plet quod deeſt: ⁊ ſic baptiſatur baptiſmo
flāminis. ¶ Et ſi dicaꝛ̃ ꝙ de conſe. diſtin. iiij
dicit Auguſtinꝰ in cap. cathecuminū. Ca
thecuminū in bonis operibus defunctuȝ
vitam habere non credimus. excepto dū/
taxat: niſi martirij ſacramentū compleat.
modo talis non eſt martyr. ¶ Reſpondeꝛ̃
per mgr̄m diſtinc. iiij. cap̄. Sunt ⁊ alij. ꝙ
Auguſtinꝰ loquiꝛ̃ de cathecumino qui ſa/
cramentum non petijt ex debilitate fidei.
vel qui contempſit. modo iſte credit ſe ba/
ptiſatum. ⁊ ergo non eſt negligentia in eo
caſus e/ ſed excuſaꝛ̃ inuincibili ignorantia. ¶ Sed
merges. ponaꝛ̃ ꝙ talis ordineꝛ̃ preſbyter alias ca/
nonice: ſicut legitur extra de pſbytero non
baptiſato. cap̄. apl̄icam. nunquid conſe/
crare poteſt ⁊ abſoluere: ⁊ alios actus ſacer
Soluit dotes concernentes licite exercere. vel vtꝝ
decipiat animas? ¶ Reſpondeꝛ̃ ꝙ non de
2 cipit. quia bona fide agit. vt in dicto cap̄.
¶ Secundo ꝙ nullū ordinem recepit. nec
vere preſbyter exiſtit. ptȝ extra de preſbyte
ro non baptiſato ca. veniens. vbi dicitur.
ꝙ ſi probeꝛ̃ ⁊ conſtiterit eum non eſſe bapti
ſatum. debet baptiſari ⁊ ad ſingulos ordi
nes gradatim ordinari quia baptiſmo nō
recepto non potuit aliquod aliorꝫ ſume
re ſacramentorum. vnde non habuit ali/
3 cuius ordinis characterem ¶ Tertio ꝙ nō
vere conſecrat vel abſoluit. ⁊ ſi epiſcopus
eſſet inſtitutus: non confirmaret nec ordi/
naret. patȝ. quia nullum ordinem habet.
4 ¶ Quarto ꝙ ſpiritusſanctus ob bonam fi/
dem in eo ſtatu quem credit ſe habere: et
non habet: omnia facta ſupplet. ſicut hec
leguntꝛ̃ extra in dictis capl̄is. de preſbyte/
du.17. ro nō baptiſato ¶ Decimoſeptimo. Quid
ſi vetularum dictum ſit verum: quo dicūt
demones pueros auferre: ⁊ alios loco eo/
rum reponere. vtrum tales repoſiti ſint ba
1 ptiſandi? ¶ Et videtur ꝙ ſic. quia forte eſt
alibi ablatus. ⁊ dubium eſt an ſit bapti/

ſatus. vnde videtur ſub conditione bapti
ſandus. iuxta conſilium quod ſcribitur ex/
tra de baptiſmo cap̄. de quibus dubium
¶ Sed contra. quia ſtaret ꝙ angelus ma/ 2
lus poneret ſe in forma pueri q̇ non eſt ba
ptiſandꝰ. ¶ Dicit hic Holkot ꝙ tales ſint Soluit
ſub duplici conditione baptiſandi. Pri/
ma: ſi tu es baptiſatus: ego non rebaptiſo
te. ſed ſi non ſis baptiſatus ⁊ ſis creatura
capax baptiſmi: baptiſo te in nomine pa/
tris ⁊c̄. ¶ Dubiuȝ decimūoctauū. Utrum du.18.
mōſtrum habens duo capita debeat vni
co actu baptiſari: ſiue vt vnꝰ homo? ¶ Re
ſpondeꝛ̃. ꝙ duo capita ꝑfecta exprimunt
plures animas. licet corpora quo ad alia
membra ſint coniuncta vnde poteſt illud
baptiſari pluraliter. Dicendo. ego bapti/
ſo vos ⁊c̄. vt etiam in primitiua eccleſia vi
detur fuiſſe factum: cum plures cathecu/
mini ſimul baptiſabanꝛ̃. ¶ Uel adhuc ali 2
ter. cathecifentur diuiſim ⁊ exorciſenꝛ̃. pri/
mo vnus ⁊ ſecundo alter. ſi tamen tempꝰ
patiatur ⁊ poſtea baptiſeꝛ̃ vnus in forma
eccleſie conſueta. deinde alter: addita con
ditione in reuerentiā trinitatis. quia non
perfecte ſcitur. an ſint duo homines. vt ꝙ
dicaꝛ̃. ſi tu es baptiſatus ⁊c̄. ¶ Ultimū du du.19.
bium. quia dictum eſt ſupra articulo ſecū
do. ꝙ heretici ⁊ infideles poſſint baptiſare
Queriꝛ̃ ergo. vtrum baptiſmus heretico/
rum remittat peccata ⁊ conferat gratiam?
Et ſi ſic. tunc in hereticorꝫ eccleſia eſt ſpi
ritusſanctus. ⁊ ſic eccleſia hereticorꝫ eſſet
eccleſia dei. quod non eſt verum. quia ſpi/
ritusſanctus non intrat eccleſiā malignan
tium. Unde Oſee. xj. Ego dominus et
non homo ⁊ non ingredior ciuitatem ſci/
licet malignantiū ¶ Si non det tunc non
videtur verus baptiſmus. cuius eſt pecca
ta remittere ⁊ gratiam exhibere. ¶ Ad illō Soluit
dicitur. ꝙ heretici quando baptiſant par
uulos: faciunt eos filios dei. ſi baptiſent
recta intentione ⁊ debita forma. ⁊ tunc il/
lis remittitur culpa: ⁊ infundiꝛ̃ gratia. ⁊ ſi
decedant ante rationis vſum: heredes ſūt
regni. Si autem venerint ad vſum ratio/
nis ⁊ inuoluantur erroribus parentum ſu
orum. perdunt gratiam quam receperunt
¶ Secundo ꝙ quādo baptiſant adultos 2
hereſi infectos: verum tribuūt baptiſmū.
Unde tales tūc aut poſtea hereſim dimit
tentes non rebaptiſantur. ſed manuū im/
poſitione reconciliantur. per epiſcopum.

vt recipiant ſpiritumſanctū. qui non habi/
tabat cum eiſdem: quādiu in hereſi extite/
runt. ſicut hec habentur de conſecra. di/
ſtin.iiij. cap̄. ab antiqua patrum inſtituti/
one. ⁊ eſt Gregorius ad epiſcopos hyber/
3 nie. ¶ Tertio ꝙ talibus non facit baptiſ/
mus remiſſionem peccatorum: nec gratiā
miniſtrat. eo ꝙ ſint extra eccleſiam: ⁊ ficte
accedentes. Incipit autem eis valere: ſi
de hereſi reſipiſcant. ⁊ de veteri vita peni/
teant. de conſe. diſtin. iiij. cap̄. tunc valere
¶ Ad illud quod obijcit. ꝙ ſpiritusſanctuſ
non intrat eccleſiam hereticorum. hoc eſt
verum. ſed tamen intrat animas paruu/
lorum ab eis baptiſatorū. q2 illis non no/
cet perfidia parentū. vſq3 ad rationis vſu3
cui ſi ſe tunc confirmauerint. ꝑdunt grati/
am ⁊ ſpiritumſanctū. ¶ Hoc de toto quar/
to articulo: et de materia baptiſmi tota.
¶ Quibus premiſſis reſpondet

Ad rōnes princi/
pales ¶ Ad primam ꝙ character ſit acqui
ſitus: poſt natiuitatem rei. ⁊ ꝙ eſt debilis:
vt in primo articulo dictum eſt: de poten
tia dei abſoluta ſed non de ordinata. quia
eſt ſignum ꝙ deus ſic expreſſit ꝙ ipſum de/
lere non diſpoſuit. ¶ Ad ſecunda3 ꝓbatio
Ad.2. nem ꝙ character ſit accidens. ⁊ ideo imp̄ſ/
ſum vt ſit ſignum cōfiguratiuū ⁊ diſtincti
uū. Et negetur ꝙ fruſtra. ¶ Et ad ꝓbatio/
1 nem dicit. ꝙ licet omēs res ſua eſſentia di/
ſtinguantur. tamen etiam ornamentis ſu/
peradditis diſtingui conſueuerunt illi: q̇
aliquem ſtatum magnum acceperunt. vt
2 conſanguinei vel cognati regum. ¶ Sic ⁊
chriſtus ſuis ſacramētis inſignitos: ſigno
dignitatis expreſſiuo ſolitus eſt inſignire:
vt per hoc oſtendat configurationem ad
voluntatem dei: ⁊ diſtinctionem ab his:
qui in ſuſceptionem ſacramenti deo non
Ↄfirmat paruerunt. ¶ Ad confirmationem neget
ꝙ omnia propter que character ponitur:
poſſunt ſine eo ſaluari: ſaltem eque bene.
¶ Ad probationem cum dicit. ꝙ ad illos
fines ſufficerent virtutes theologice. Re/
ſpondet negando. quia character impri/
mitur infidelib9 ficte ad ſacramentū acce/
dentibus. in quibus nulla iſtarum virtu/
tum reperitur. ⁊ ergo neceſſe eſt ponere in
eis characterem: tanq̄3 effectum relictum:
⁊ expreſſiuum ſuſceptionis facte de ſacra/
mento. alias nō haberent ſe aliter poſt ſa/
cramentum ſuſceptum q̄3 ante. ꝓut in ſe/
cunda parte primi articuli fuit argutum.
¶ Ad tertiam ꝙ character ſit donum ſpiri
tusſancti gratis datum. ⁊ cōſequenter di/
citur. ꝙ non omnia dona gratis data enu/
merantur ab apoſtolo. q2 multa ſunt alia
ſicut ſunt diuitie: honores ſigna honeſta/
tis ⁊c̄. licet ipſe enumeret principaliora.
¶ Ad quarta3 neget minor Et ad ꝓbatio Ad.4.
nem eius conceditur: ꝙ ficte accedenti cō/
ceditur donū ſupernaturale. quāuis mor/
taliter peccet: quo ſignatur inter aſcriptos
ſupremo regi. cuius ſignatum tamen non
conſequetur: quo ad gratiam: niſi penite/
at de peccatis ⁊ fictione. Neq3 mirum: q2
ſi non peniteat: erit character ſignum ex/
preſſiuum ſue debite condemnationis. q2
aſcriptus fuit inter familiares regis: ⁊ nō
ſeruiuit. potuit habere gratiam: ⁊ non di/
ſpoſuit. vnde ſentētia iuſta regis ex ſigno
quod accepit: eum amplius condemna/
bit. ¶ Ad quintam: pt3 ex dictis. ꝙ aucto/ Ad.5
ritas concordat characteri beati dyoniſij
de eccleſiaſtica hierarchia. ratio etiam co/
git: vt patuit in ꝓbatione cuiuſdam con/
cluſionis. ⁊ quare deberet eſſe character be
ſtie: ⁊ non dei. ¶ Ad hoc autem quod di/ 2
citur. ꝙ beatus Auguſtinus neget chara/
cterem. hoc negetur Et ad ꝓbationem qn̄
dicit: ꝙ ficte accedentes ad ſacramentum
non recipiunt rem. Dicatur ꝙ ipſe loqua/
tur de re ſtricte: ſc3 pro gratia gratum faci
ente. quam non recipiunt ſic accedendo.
¶ Ad ſecundam rationem principalem. ad.2.rō/
negetur antecedens. puta ꝙ baptiſm9 ma nē ꝑnci.
li miniſtri non conferat gratiam eo modo
quo ſacramenta noue legis conferunt gra
tiam. ¶ Ad probationem eius prima3 cō 1
ceditur maior: ad bonum intellectum. ⁊ er
go conceditur ꝙ mali non conferant vita3
quia mortui ſunt. ſed baptiſmus eoru3 vi
uus eſt: ob verbum vite ſibi accedens. ⁊ er
go poteſt viuificare. ¶ Vel poteſt dici. ꝙ
baptiſans nihil agat baptiſando: ad col/
lationem vite de per ſe. eo ꝙ vita conſiſtat
in gratia: quam ſolus deus dat: ſed ſolu3
exhibendo materiam: ⁊ eam applicando
debita intentione. ex cuius applicatione:
dominus promiſſo quod habet cum ec/
cleſia: aſſiſtendo ſacramento gratiam in/
fundit. ¶ Ad primam auctoritatum illa3
ſc3 Numeri. xix. quecunq3 tetigerit immū

dus:ſic vt eum imitentur in his in quibꝰ
immundus eſt:erunt immunda.modo ſic
Ad.1. non tangit eum quem baptiſat.¶Ad ſe/
cundam:Maledicam benedictionibus
veſtris ꝛc.Dicit ꝙ benedictiones ſacramē/
tales non ſint ſacerdotū:ſed chriſti.quia
ipſi ſunt eorū relatores:accipientes a chri
ſto vel ab eccleſia ꝛ referentes ea ad accipi
entem ſacramenta ſalutis.ꝛ ergo valet nō
eorum imprecatione:ſed chriſti cuius ſūt:
Ad.3. virtute ꝛ fide eccleſie.¶Ad tertiam illam.
ab immundo quis mundabitur:Dicit ꝙ
nullus:ſcilꝫ taliter vt a mundiciam confe
rente.Sic enim mūdat ipſe baptiſatus a
ſolo deo.ſed bene poteſt quis ab immun/
do mundari:tanꝙ a deferente ſigna mun
dationis quam facit dominus mundan/
do.Et ita facit miniſter malus.defert eñ
ſigna ieſu chriſti.dicendo formam ꝛ appli
cando materiam purificantis baptiſatū
Sicut laicus portat epiſcopo vel electo:
litteras confirmationis apoſtolice:in di/
gnitate illa qualem dignitatē tamen lai/
Ad.4. cus deferens nec habet:nec poteſt habere
¶Ad quartam Auguſtini ad Oroſium.
Dicit ꝙ non eſt ad propoſitum.quia mali
miniſtri ſeruantes debitam formam ꝛ ma
teriam cū recta intentione non baptiſant
foris eccleſiam.ſed infra eccleſiam quo ad
miniſterium.quia in fide eccleſie bapti/
ſant.Loquitur enim Auguſtinus ibidem de
his qui baptiſantur ab hereticis vel per in
2 debitam formam vel etiam ad ſue hereſis
imitationem.¶Ad ſecundam rationem p/
bantem antecedens dicit ꝙ ſicut materia
ꝛ forma debite requiruntur.ſic ꝛ miniſter de/
bitus.videlicet homo alius ab eo qui ba
ptiſatur.quia ſicut nemo ſeipſum generat
naturaliter:ita nec ſe regenerat ſacramen/
taliter.Non enim poteſt dyabolus bapti/
ſare.quia intentionem eccleſie nequit ha/
bere ſcꝫ ſalutis.ſed ſemper ſubuerſionis.
Eſt enim hoſtis ſalutis humani generis.
vnde ꝛ ſathan.id eſt aduerſarius dictus
eſt.Angelus autem bonus ſi faceret ſacra
mentum teneret.quia non niſi diuino iu/
dicio hoc exerceret.Unde negetur id quod
aſſumitur:ꝙ malus non ſit debitus mini/
ſter:ſaltem quo ad neceſſitatem ſacramen
ti.ſic enim non requiritur:ꝙ miniſter con/
ferens ſit moraliter bonus.¶Quod autē Au
guſtinus dicit.Juſtos oportet eſſe tanti iu
dicis miniſtros.Intelligit de congruitate

Congruum enim eſſet vt eſſent iuſti.non
autem neceſſarium.Sicut etiam congru
um eſt:vt materia baptiſmi ſit aqua mun
da.quāuis non ſit neceſſarium.¶Ad ter/ Ad.3.
tiam:ꝙ malus reſpectu ſui eſt miniſter de/
monis.quia mortaliter peccat miniſtran/
do ſacramenta tanti regis exiſtens immū
dus.ſed reſpectu baptiſati eſt miniſter dei
quia facit ea que ſunt miniſtri dei:ſacra/
menti adhibendo materiam ꝛ exprimen/
do formam.Nec hoc eſt inconueniens.qꝛ
tanta eſt dei bonitas:ꝙ etiam in bonum
vertit:res facientibus nociuas.¶Ad illō 2
Nō poteſtis deo ſeruire ꝛ mammone.intel
ligitur.reſpectu ſalutis proprie conſequen
de.ꝛ ideo non eſt contra dicta.¶Ad quar Ad.4.
tam ꝙ tempore Cypriani non erat deter/
minatum per eccleſiam.vnde ſine peccato
mortali in odium hereticorum tenuit opi
nionem que falſa eſt:credendo eam eſſe ve
ram.ſed nunc determinatū eſt.ergo nunc
ſic dicere ſicut dixit Cyprianus:vel aſſere/
re eſſet mortale peccatum.Nec Cyprianꝰ
pertinaciter tenuit.quin potius ſi aliud de
terminatum fuiſſet per eccleſiam:illi ſe hu
militer conformaſſet.¶Ad quintam:cum Ad.5.
dicit ꝙ malus a deo non exaudit per gre/
gorium.poteſt dici ꝙ iſtud eſt verum pro
ſe ſalubriter.quia dicit propheta.Iniqui
tatem ſi aſpexi in corde meo non exaudiet
dominus.¶Secundo nec pro alijs:quo 2
ad orationes vim ſuam habentes ex par/
te ſupplicantis.quia ſicut non ſibi:ſic nec
alijs ſue valent orationes:quantum eſt ex
parte ſui.¶Tertio ꝙ malus in cathechiſmo 3
ꝛ exorciſmo a domino exauditur per orati
ones quas facit pro baptiſando.quia ſor
tiuntur ſuum effectum:ex merito chriſti:ꝛ
fide eccleſie inſtituentis domino principa
liter pro ſua eccleſia faciente quod per eas
exprimitur.Recitat enim malꝰ verba chri
ſti ꝛ eccleſie.ꝛ obtinuit chriſtus:vt exaudi
retur in illis ad ſalutem alterius.¶Aucto 4
ritas Gregorij vult:ꝙ deus non exaudit Dubiū.
malum:in caſibus duobus primis.¶Sed
dicetur.ex quo equaliter confertur per ma/
lum miniſtrum ſicut per bonum:nunquid
ſine peccato poteſt peti ꝛ recipi baptiſmꝰ
a malo miniſtro?Reſpondetur ꝙ vel mini/ Solutio
ſtri malicia eſt tanta:ꝙ ipſe eſt ab eccleſia
preciſus:per ſententiam excomunicatōis
ab homine latam.Aut non eſt preciſus?
Si primo modo.hoc eſt dupliciter:puta 1

quia vel baptiſandus eſt conſtitutus in
2 mortis articulo vel non? Si primo modo
puta in neceſſitatis articulo. vel ergo tunc
poteſt habere alium vel nõ? Si poſſit ha
bere alium: vel non ſit in neceſſitatis arti/
culo conſtitutus. tunc videt̃: ꝙ ſi baptiſet̃
ab eo quẽ ſcit excõmunicatũ publice: mor/
taliter peccare. quia cõmunicare excõmu/
nicato in actibus ſacramentalibus: ſeclu/
ſa neceſſitate excuſante eſt mortaliter pec/
3 care. Si autem eſt in extremo periculo cõ/
ſtitutus: ⁊ non poſſit haberi alius. tunc cõ
muniter dicit̃ ꝙ ſine peccato poſſit baptiſa
ri ab excõmunicato. Quam ſniam videt̃
ſentire beatus Auguſtinꝰ. libro. vj. de ba/
ptiſmo contra donatiſtas: quia tali caſu
poſito: poteſt quis licite baptiſari a paga/
4 no. de conſe. diſtin. iiij. cap. Romanꝰ. Si
autem non ſit preciſus ab eccleſia: eſt tamẽ
malus malicia mortalis peccati. vel ergo
huiuſmodi peccatum eſt ſecretũ. ſic ꝙ ſcan
dalum populo non induxit. tunc ſi bapti
ſandus eſt ſubditus eius: non debet eum
vitare. quia pro peccato ſecreto nullus de
bet in actibus publicis vitare proximum
ſuum. ⁊ ꝑ cõſequens nec ſuperiorem ſuũ.
5 Si ỽo fuerit publicum. adhuc non pec/
cat homo: petẽdo ꝑ ſe vel pro paruulo ba
ptiſmũ ab eo: ſi ſit ſuus ſuperior. et etiam
non peccat recipiendo ab eodem. non eñ
peccat homo in eo quod debitum petit: ab
eo qui tenetur q̃diu eum ſuſtinet eccleſia
in eo ſtatu miniſterij. modo ſacerdos vel
ſubditus eius vicarius tenet̃ ſibi ſubditis
ſeu cõmiſſis de eccleſiaſticis ſacramentis:
quouſq; fuerit ꝓhibitus vtiliter prouide/
re. ¶ Sed contra opinionẽ primã: eſt vna
alia opinio. ponens ꝙ in nullo caſu poſſit
quis ſine mortali peccato ſuſcipere ſacra/
mentum baptiſmi vel aliud: ab eo quem
ſcit preciſum ab eccleſia propter preceptũ
eccleſie prohibentis ſibi cõmunicari: ⁊ ma
xime in actibus ſacramẽtalibus. vnde di/
cunt ꝙ ſi ſit adultus potius debet mori ſi/
ne baptiſmo fluminis: ac ſi nullus eſſ; pre
ſens: ⁊ conſequet̃ baptiſmũ ſpiritusſancti
ad ſalutem. ex quo libenter baptiſaretur ſi
poſſet habere perſonam idoneam non pre
arguit.2 ciſam ab eccleſia. ¶ Secundo pro illo ar/
guit̃ ſic. nullus ſine mortali peccato poteſt
conſentire in alterius mortale peccatum.
ſed recipiens a preciſo ſacramentum ba/
ptiſmi conſentit in eius mortale peccatuʒ
igit̃. Patet maior ꝑ regulam Juris. Con/
ſentientes ⁊ facientes pari pena puniunt̃.
Patʒ minor. q2 preciſus ingerendo ſe acti/
bus ſacramentalibus mortaliter peccat.
eo ꝙ agit contra preceptum. ⁊ ideo qui re/
cipit vel petit ab eo baptiſmuʒ: conſentit
in eius mortale peccatum. ¶ Credo ꝙ pri/ Conclu
ma opinio ſit tutior. tum quia mandatuʒ
dei eſt: de recipiendo baptiſmũ ⁊ de dan/
do tempore neceſſitatis. qđ precedit man
datum eccleſie. tum etiam q2 eccleſia ſem/
per pia mater huiuſmodi neceſſitatẽ ſeclu
dit. Tunc autẽ talis debet baptiſare ſim
pliciter ſine ſolennitate. Immo excõmuni
catus tenet̃ in illo caſu illum neccitatũ ba/
ptiſare ſub pena noui peccati mortalis. ſi
cut preſbyter excõmunicatus horas ſuas
legere. Nec omnis cõmunicatõ cum excõ
municato eſt mortalis. Nam ⁊ ſi neceſſita
te cogente aliquis cum eo cõmederet: alr̃ Ad for.
ex fame defecturus non peccaret. ¶ Et er/
go ad formaʒ rõnis dicit̃. ꝙ eccleſia in pre
ceptis ſuis ſecludit ſemper neceſſitatem.
Item ſi non adhuc preceptum dei prece/
deret. ¶ Ad ſecundã ꝙ excõmunicatꝰ non
peccat: tempore neceſſitatis adminiſtran
do baptiſmũ ſine ſolennitate. ſicut eñ nõ
peccaret liberãdo hominem a morte tem/
porali: ita nec a morte eterna. cum aliter fi
eri non poſſit. immo facit actum bonum: lʒ
cet nõ meritorie ſi ſit extra charitatẽ. ¶ Cõ/ arguit.1
tra ſecundam partem ꝙ poſſit peti ⁊ ſumi
baptiſmus: a notorie malo ſuperiori. po/
teſt argui auctoritate beati Ambroſij. qui
libro de initiandis rudibus de malis mi/
niſtris dicit. Qui faciunt ⁊ quibus faciũt
nihil eis prodeſt. ſed ad iudicium eis eſt.
¶ Secũdo. quia ſi ſacerdos qui fuerit pu/ arguit.2
blicus peccator: teneret̃ miniſtrare baptiſ/
mũ: requiſitus ſup hoc tunc poſſet eſſe per
plexus. cuius tñ falſitas videt̃. eo ꝙ non vi
det̃ aliquis neceſſitatus ad peccatũ mor/
tale. Et patet cõſequentia. quia ſi tenetur
facere. tunc non faciendo mortaliter pec/
cat. ⁊ ſi faciat: cum ſit peccator publicꝰ: im
miſcendo ſe ſacramẽtis nouo peccato mor/
tali peccat. ¶ Reſpondet̃ ad primũ. q2 au Ad.1
ctoritas Ambroſij loquit̃ de his qui ab he
reticis baptiſant̃ ⁊ extra formam eccleſie.
ſcʒ ea intentione vt ſint eorum in hereſi ſe
ctatores ¶ Ad ſecundum ꝙ talis poteſt pe Ad.2
nitere: ⁊ petere domini miſcđiam. ⁊ tũc ba
ptiſare: contritus cum ꝓpoſito dimitten/

di peccata. quod ſi non poſſit ita breuiter
tunc ex ſua culpa eſt perplexus. quod mul
ti non reputant pro inconuenienti. Verũ
eſt tamen. ꝙ nullus debet petere: baptiſ/
mũ vel accipere de eo quem ſcit eſſe publi
cum peccatorem: qui non eſt eius ſuperior
ſecluſa neceſſitate. quia ſi contrariũ faciat:
Ad.1.q̃ſitum. mortalr̃ peccat. ¶ Ad rões factas cõtra q̃
ſitum. Ad primã negetur antecedẽs. ꝙ vi/
delicet paruuli non ſint cathecisandi. Ad
pbationem conceditur ꝙ non ſint doctri/
ne capaces. ſed quia ſunt ad futuram do/
ctrinam fidei per alium obligabiles ideo
hoc fit per cathecismũ. ¶ Item q2 ſic fide
eccleſie ab originali mundantr̃: ita etiam
oportet ꝙ per alium hanc fidem profiteã/
tur: ⁊ ꝙ ad eius obſeruationẽ ⁊ acquiſitio/
nem aliena confeſſione aſtringantur. ⁊ ideo
Ad.2. non fruſtra ſed vtiliter cathecisantr̃. ¶ Ad
ſecundã negetur antecedens: ꝙ ſit exorci/
ſandus. Et ad pbationem: negetur minor
ꝙ exorciſmus nullius eſt virtutis. Et ad p
bationem dicitur: ꝙ exorciſmus vtilis ſit
ad cohibendũ demones in adultis ne ſug
gerendo retrahant. ⁊ in paruulis ne corpo
raliter eos ledant vel offendant: citra ſu/
2 ſceptum ſacramentum. ¶ Ad ſecundam p/
bationem ꝙ non oportet ſemp per exorciſ/
mũ demonem expelli. ſed ſufficit demonẽ
p eum a nocumento coherceri: q̃ poſtea p
baptiſmũ ſpũaliter h3 expelli. ¶ Ad rões
poſt oppoſitum p ſuppoſito ⁊ queſito illę
conceduntr̃. q2 ſunt pro dictis.

Onſequen ter queritur quinto: circa ſa/
cramentum confirmatio/
nis. Utrũ ſic ↄfirmatõnis
ſacramẽtũ eſt a xpo inſtitu
tum: ſic neceſſitatis tempore miniſtrari va
leat per quemlibet pſbyterum? Que que
ſtio vnum ſupponit. ſ. ꝙ ſit ſacramentum a
chriſto inſtitutum. ¶ Contra quod arguitr̃
ſic. Confirmatio non dat gratiã. ergo non
eſt ſacramentum a chriſto inſtitutũ: conſe
quentia tenet. q2 omnia ſacramẽta a xpo
inſtituta ſunt ſacramenta noue legis. ⁊ ex
ↄñti efficiunt qđ figurant. ⁊ ſic dãt gratiã
qđ eſt oppoſitũ antecedentis. Añs pbatr̃.
q2 ſi daret gratiã. vł illa eſſet neceſſaria ad
ſalutem: ⁊ hoc non. q2 gratia baptiſmalis
ſufficit Marci vltimo. Qui crediderit et
baptiſatus fuerit: ſaluus erit. vel non eſſ3
neceſſaria pro ſalute? contra de conſe. diſ.
v. dicitr̃. ꝙ omnes fideles p manus impoſi
tiones epiſcoporum ſpiritũſanctũ poſt baptiſ
mũ debent accipere: vt pleni chriſtiani in
ueniantur. cap. omnes fideles. ergo ſi ſine
ea non ſit homo plene chriſtian⁹: tũc gra/
tia cõfirmationis erit neceſſaria p ſalute.
¶ Secundo pbatr̃ antecedẽs. q2 ſi dat gra pbatr̃.2.
tiam: vel accedenti digne: ⁊ hoc non. q2 il/
le iam h3 gratiam. mõ baptiſm⁹ non dat
gratiam ei qui eã ante recepit: vt dicit ma
giſter diſtin. iiij. ergo nec confirmatio dat
gratiã ei qui eam actu habet. pbatr̃ ↄñtia.
quia efficaci⁹ ſacramentũ eſt baptiſm⁹: de/
lens penã ⁊ culpã q̃ cõfirmatio. vel daret
eam indigne accedenti: ⁊ hoc non. q2 ille
peccat mortaliter: q2 irreuerentiã exhibet
ſacramento. ¶ Tertio q2 vel eſſet eadẽ gra pbatr̃.3.
tia cũ grã baptiſmali: vel alia. nõ eadẽ. q2
grã baptiſmalis diu fuit habita ante con
firmationẽ. mõ qđ habetr̃ ampli⁹ non datr̃
Et ſi eſſet eadem gratia: tunc ſupflueret cõ
firmatio. q2 eius effectus tot⁹ ante habere
tur. Nec etiã eſt alia. q2 in eadem anima
deo grata nõ videtr̃ eſſe niſi vna gratia gra
tumfaciens. cum ples forme ſolo numero
differentes nõ poſſint eſſe in eodem ſubie arguitr̃
cto. ¶ Secundo principalr̃ arguitr̃ ſic. nuſ/
quã ex euangelio legitr̃ ſacramentũ ↄfirma
tionis a xpo inſtitutũ. g̃. illa ↄña nota eſt.
Añs pbatr̃ q2 ſi alicubi haberetr̃ ex euange
lio: hoc maxime eſſet Mathei. xix. vbi do
min⁹ impoſuit man⁹ puulis. mõ in h̃ non
videtr̃ eos confirmaſſe. igitr̃. p3 maior. q2 ex
nullo alio clari⁹ videtr̃ haberi. ⁊ p3 minor
quia de illis non legitur: ꝙ eſſent baptiſa/
ti. modo confirmatio non datur niſi ba/
ptiſatis. de conſe. diſtin. v. cap. omnes fide
les. ¶ Item non legitur ꝙ Chriſtus adhi/ 2
buerit chriſma. quod tamen eſt materia
huius ſacramenti. ¶ Secundo queritur que
ſtio. Utrum hoc ſacramentũ tempore ne/
ceſſitatis miniſtrari valeat per quemlibet
preſbyterum? ¶ Pro cuius parte affirma/ p affir. p te q̃nti.
tiua arguitur ſic. q̃libet poteſt baptiſare.
igitr̃ quilibet poteſt cõfirmare. ↄña nota vi
detr̃: ex eo ꝙ baptiſm⁹ eſt ſacramẽtũ maiorꝫ
efficacie q̃ confirmatio. cũ deleat omnem
culpam ⁊ omnem penam. quod non facit
confirmatio. Antecedens eſt antedictum

arguit 2 ¶Secundo malus epiſcopus poteſt. er/go ⁊ bonus preſbyter. ꝓbat̄ cōſequentia. quia ī naturalib⁹ videm⁹: ꝙ vbi res eſt ibi operat̄. non vbi debet eſſe ⁊ non eſt. modo in preſbytero bono eſt ſpūſſanctus. ergo ꝑ eum magis operabitur gratiā ſi alicui ma num imponat: q̄ȝ per epiſcopū malum vbi ſpirituſſanctus non eſt. q̄ȝuis in eo eſſe de/beret. Antecedens ſupponit̄.
arguit 3 ¶Tertio ſic. Simplex ſacerdos poteſt inungere chriſ/mate. ⁊ ſic dare ſpiritumſanctū vt miniſter ergo poteſt confirmare. tenet cōſequentia. q2 quando hoc fieret in fronte chriſmate: ⁊ ſpūſſancti receptione: hoc eſſet confirma tio. Antecedens pꝫ. quia poſt baptiſmū: ſimplex ſacerdos inungit baptiſatū in ver tice. Et ꝙ ibi det ſpiritūſanctū. pꝫ. q2 al's fruſtra inūgeret: ſi corporalis inunctio mē/talem gratiam recipiendam non exprime ret.
arguit 4 ¶Quarto quia ſi ſolus epiſcopus po/teſt. vel hoc eſt ꝑpter ordinem: vel iuriſdi ctionem. Nullo modoꝝ. ergo. pꝫ maior: a ſufficienti diuiſione. ꝓbat̄ minor. q2 ſi ꝑ pter ordinem: cum preſbyter habeat eoſ/dem ordines: quilibet preſbyter poterit. Si ꝑpter iuriſdictioneȝ. tunc electus non conſecratus poſſet. quia iuriſdictioneȝ ha bet.
ꝓ ſuppoſito. ¶Sed ꝓ ſuppoſito primo ꝙ ſit ſacra/mentum: pꝫ ꝑ magiſtrū in littera diſ. vij. in principio. ⁊ de conſe. diſtin. v. ca. de his ꝙo ſunt. vbi nominat̄ ſacramentum. ⁊ al's non eſſent ſeptem.
2 ¶Sed ꝙ a chriſto fue/rit inſtitutum: pꝫ. quia eſt ſacramentum noue legis. ⁊ omnia huiuſmodi videntur a chriſto inſtituta. Recte ſicut omnia ſacra/menta veteris legis a moyſe que ante non fuerāt data: propter circumciſionē. ¶Sȝ pro parte negatiua queſiti: eſt auctoritas magiſtri diſ. vij. cap. ij. dicentis. ꝙ a ſolis ſummis ſacerdotibus poteſt conferri. ⁊ de conſe. diſtin. v. manus quoqȝ impoſitiōis dicitur. ꝙ non poſſit perfici ab alijs q̄ȝ a ſū mis ſacerdotibus.

dicēdo/rū diſti. **In hac queſtione** erunt quattuor articuli. Prim⁹ erit. vtrū im poſitio mannum ſit ſacramentum. ⁊ que ſint eius materia ⁊ forma. Secundus. an ſit a chriſto inſtitutum. ⁊ vbi hoc elicitur ex ſcriptura. Tertius que ſit pro eius mini ſtratiōe pſona idonea. Et quarto que ſint circa ipſum. aliqua mouebunt̄ dubia.

Quantum ad primū eſt notandū. ꝙ ſacramentum cōfirma tionis antiquitus vocabatur impoſitiōis manuum. eo ꝙ per manuū impoſitionem dabatur. ⁊ hoc dicit Hugo de ſancto vict. libro. ij. de ſacra. parte ſeptima cap. ij. Cō/firmatio que viſitato nomine manus im/poſitio dicitur. ¶Quo premiſſo eſt conclu ſio reſponſalis hec. ꝙ vnum eſt ſacramen/tum noue legis: quod eſt ſacramentum cō firmationis: ſiue alio nomine impoſitio/nis manuum. Cōclūo.
¶Hec concluſio patet per Euſebium papam: dicentem. de conſe. di ſtin. xj. cap. manus quoqȝ impoſitionis ſa cramentum magna veneratione tenendū eſt. quod ab alio perfici non poteſt: niſi a ſummis pontificibus. 1
¶Ideȝ dicit Mel chiades papa in eadem diſtin. cap. de his vero. vbi dicit. Scitote ꝙ vtrūqȝ magnū eſt ſacramentum. Ideo dicit magiſter in littera. ⁊ adducit ad hoc auctoritateȝ Ra bani libro primo de inſtitutione clericorū ⁊ habetur de conſe. diſtin. v. cap. ſpirituſ/ſanctus. vbi dicit ꝙ in hac confirmatione datur ſpirituſſanctus ad plenitudinem. quaſi diceret. ꝙ eſt ſpūſſanctus collatiuus peramplius ⁊ perfectius q̄ȝ in baptiſmate datus eſt. 2
¶Probatur etiam ratione ſic. Quandocunqȝ aliq̄d ſeruat̄ circa pſonas eccleſie: generaliter ad finē ꝑpriū deputa/tum: diſtinctū contra fines alioꝝ ſacramē torum. hoc nō ſolum eſt ſacramentale: ſed etiam ſacramentū. Et ꝯfirmatō eſt hmōi igit̄. 3
¶Patet maior. q2 ſi eſſet ſolū ſacramē tale: tunc ad finē alicui⁹ aliorum ſacramē toꝝ eſſet inſtitutū. ſicut cathecīſm⁹ ⁊ exor/ciſmus ad baptiſmū. ¶Patȝ minor. q2 vt allegatū eſt de con. diſ. v. hoc ſacramentū debet omībus poſt baptiſmū exhiberi. et ergo ſic ad oēs pſonas eſt inſtitutū. ¶Sȝ ꝙ ad finem ꝑprium pꝫ. q2 q̄d ꝓdeſſet ad alioꝝ ſacramentoꝝ effectū. baptiſmi ei ef/fectus preceſſit. ⁊ ad aliorū ſacramentorū exhibitionem non habet tantā connexio/nem: ſicut cū baptiſmo. vt pꝫ de con. diſ. iiij. in dicto cap. de his ꝙo. vbi dicit̄. ꝙ ita cōiūcta ſint iſta duo ſacramēta. ſ. baptiſmi ⁊ confirmationis. vt abinuicem niſi mor/te preueniente non poſſint ſegregari. ¶Et patet concluſio etiam ex definitione ſacra menti. quia cum in confirmatione datur

ſpiritusſanctus: ad plenitudinem gratie.
vt dicit magiſter in littera auctoritate Ra
bani.patet ꝙ ſit viſibile ſignum inuiſibi/
ꝓbat. 5. lis gratie.⁊ ergo ſacramentum.¶Item cū
in baptiſmo quis aſcribitur chriſti militie
⁊ in confirmatione conſtituit̄ dux fidei eiꝰ
⁊ pugil pugne.vt vult Rabanus libro pri
mo de inſtitutione clericorum.cap̄.iij.quē
adducit magiſter in littera.lib.iiij.diſtin.
vij.dicit enim Rabanus. A ſummo ſacer
dote per impoſitionem manus paracletꝰ
traditur baptiſato: vt roboretur per ſpiri/
tumſanctu3:ad predicandum alijs: illud
quod ipſe conſecutꝰ eſt in baptiſmo. Qđ
etiam habetur de conſecra.diſtin.v.cap̄.
nouiſſime.⁊ ſic patet.ꝙ eiꝰ eſt diuerſus fi/
nis:⁊ penitus diſtinctus a finibus alio/
rum ſacramentoru3.¶Hoc de prima par
2ps ar.i te huius articuli.¶Quo ad ſecundam ꝑ/
tem dicendum eſt.ꝙ materia huius ſacra
menti qua vtitur eccleſia: eſt chriſma con/
ſecratum ab epiſcopo.ex oleo oliue ⁊ bal/
ſamo.ſicut hoc habetur de conſecra. diſti.
materia v.in dicto cap̄.nouiſſime.Ea autem con/
firmatio hac materia confertur.quia ole/
um gratiam exprimit:quā hoc ſacramen/
tum ad copiam tribuit. vel quia materia
ignis exiſtit:⁊ ſpiritusſanctus in igne datꝰ
2 eſt.Balſamus autem a putrefactione pre
ſeruat.⁊ hoc ſacramentum ab infectiōe in
fidelium ſecuru3 eſſe preſtat.quia ſpirituſ
ſanctus ad robur datus ab ea preſeruat.
forma. ¶Sed quo ad formam dicit epiſcopus.
Conſigno te ſigno crucis ⁊ ꝯfirmo te chriſ
1 mate ſalutis.¶Dicit conſigno te. In quo
ponit actum et perſonam.quia ſignu3 ba
ptiſmatis iam recepit.quaſi dicat.ad pri/
mū ſignum quod accepiſti. aliud ſignum
tibi adiungo.Et bene.quia prius remiſſi
onem criminum primo ſigno recepit. ſed
hoc ſecundo ſigno inſtituitur: vt fidei pro
pugnator ſit. vnde de conſecra.diſtinc̄.v.
cap̄.ſpiritusſanctus.dicit̄ ſic. Regeneratio
per ſe ſoluat.mox in pace beati ſeculi reci/
piendos.Confirmatō armat ⁊ inſtruit ad
2 agones mundi huius: ⁊ ad prelia reſeruā/
dos.¶Dicit ſigno crucis.q2 ex morte chri
ſti in cruce omnia ſacramenta ſuum ha/
bent vigorem. Unde ⁊ omnia ſigno cru/
cis perfici debent.de conſe.diſtin.v.capi.
nunquid.vbi dicit̄ ſic. nunquid non om/
5 nia chriſmata ſacerdotalis myſterij: cru/
cis figura perficiuntur ⁊c̄.¶Et ſequitur cō
firmo.iterum actus. te chriſmate ſalutis.
in quo ponit materiam. quaſi di. Ego te
confirmo chriſmate ſalutis:quo victor po
teris eſſe: ⁊ ſaluus contra contrarias pote/
ſtates.¶Sed eſt dubiu3.an hec materia
ſit neceſſaria? Et videret̄ ꝙ non.quia chri/
ſtus non videt̄ hac materia vſus. ſed ſolū
manus impoſitione. Immo nec alicubi ꝓ
cepiſſe: ꝙ fieret in hac materia.igitur non
videt̄ neceſſaria hec materia.cōſequentia
tenet.quia omnia ſacramenta vident̄ ha/
bere virtutem: ex dominica inſtitutione.
antecedens pt3. Mathei.xix.¶Secun/
do.quia ad plenitudinem ſpiritus conſe/
quendam non videt̄ requiri materia: igit̄
nec in confirmatione.conſequentia tenet.
quia eſt ſacramentū plenitudinis ſpiritꝰ.
anteccedens pt3.quia Actuū.ij.ſcribitur. ꝯfirmat̄
ꝙ die penthecoſtes repleti ſunt apoſtoli
ſpirituſancto: ⁊ non aderat materia.¶Et
confirmat̄.quia actuū.viij.legit̄ ꝙ apoſto/ arguit̄.3
li imponebāt manꝰ.⁊ nō legit̄ de aliq̄ ma
teria ğ videt̄: ꝙ mat̄ia nō ſit nec̄caria.¶Ter
tio quare non eque bene eſt de oleo nucu3
vel papaueris:cum oleum non minus fi/
at ex illis: q̄3 ex oliuis.¶Quarto de forma
Non videt̄: ꝙ ſit neceſſaria.q2 chriſtus nō
legit̄ ea vſus: vt ante argutū eſt de materia
¶Secūdo.q2 dicit Holkot. ꝙ q̇dam ha/
bent aliam formā.ſ.vbi hec habet. conſi/
gno.dicūt: ſigno.vbi hec habet: chriſma/ No.opi
te ſalutis.dicunt alij: chriſmate ſanctifica niones.
tionis.¶De primo dicit petrus Aureoli.
controuerſiam eſſe inter theologos ⁊ Iu/
riſtas.Dicunt em̄ canoniſte. ꝙ non ſit de
neceſſitate huius ſacramēti chriſma. pro/
bant.q2 papa poſſet diſpēſare: ꝙ fieret in
alia materia.quod non poſſet.ſi eſſet chriſ
ma de neceſſitate huius ſacramenti. igit̄.
Patet maior:q2 materia huiꝰ ſacramenti
nō fuit expreſſa a chriſto:ſ3 ab eccleſia po
ſtea inſtituta.⁊ iō ſicut tunc ita ⁊ nunc pa
pa ſup eam habet auctatem. Minor pa/
tet. q2 eccleſia eſſentialia ſacramentoꝝ nō
poteſt immutare.cum non habeat pote/
ſtatem ſup legiſlatorem.¶Theologi di/
cunt cōtrariū. ꝙ hec materia ſit neceſſaria
Quas opiniones nititur quidam ſic con
cordare.ꝙ chriſma nō ſit de neceſſitate hu
ius ſacramenti: ſine quo non poſſit eſſe.ſic
ſcilicet.ꝙ ſi dimitteretur totum eſſet reite/
randum ſicut ſi baptiſmus non cōferretur
in aqua elementari: totus eſſet reiterandꝰ

Sit tamen de neceſſitate quo ad comple
tum eſſe.quia ſi dicerent̄ primitus verba:
Soluit ſufficeret.ꝙ poſt fieret ſignatio. ¶ Breui/
ter.videtur mihi cum theologis ꝙ de ne/
ceſſitate huius ſacramenti tempore mo/
derno ſit materia chriſmatis.¶ Ratio eſt.
quia ita videt̄ inſtitutum ab apoſtolis.et
ab eis ad nos deueniſſe:ſpūſancto ita do
cente.¶ Uel ſm aliam opinionē: ꝙ chriſt⁹
hanc materiā ⁊ formā per ſeipſum inſtitu
erit.ſicut aduentum ſpūſancti p ſe promi
ſit.Sed denunciandā apoſtolis dereliq̄t
tunc: quando vſus ſacramenti compete/
ret.ſcȝ pōſt plenam ſpūſancti miſſionem.
vnde cum non liceat eccleſie mutare domi
ni ſacramenta:non licebit ei:in hoc ſacra/
ꝯfirmat mento hac non vti materia. ¶ Quod con
firmat̄ auctoritate beati dyoniſij.iiij. cap.
eccleſiaſtice hierarchie in ꝑncipio.vbi di/
cit.ꝙ eſt quedam ꝑfectiua operatio: quaȝ
duces noſtri quos apoſtolos nominant:
chriſmatis hoſtiam nominant. Et intelli
git p hoſtiam cōmuniter omnem ritum ſa
Q̄ ad formam cramenti. ¶ Secundo dicit̄.ꝙ hec forma
ſit neceſſaria vel ei ſimilis in effectu.patȝ.
quia ſine verbo vocali non confertur ali/
quod ſacramentum.⁊ hoc verbum eſt di/
cta forma in confirmatione vel ei equipol
lens.¶ Ad rationes in contrariū.¶ Ad pri
Ad 1.ꝯ. mam ꝙ plenitudo ſpiritus danda in con/
firmatione:non erat danda ante Chriſti
aſcenſionem.Juxta illud Johannis. vij.
nondum erat ſpūs datus.quia nondum
erat chriſtus glorificatus: ⁊ ideo chriſtus
licet ſpiritūſanctū dederit.tamen plenitu
dinem vſq̄ȝ poſt glorificationem non con
2 tulit.⁊ ideo hac forma vſus nō fuit.¶ Uel
melius: ꝙ etiam ſi paruulos quibus ma/
nus impoſuit. veraciter confirmauit. ta/
men virtutem ſuam ſacramentis eccleſie
non alligauit. vnde nō neceſſe fuit. vt hāc
exprimeret formam. vbi ſuperpōſuit ma/
3 num diuinitate plenam.¶ Uel tertio. ſi/
cut dictum eſt: ꝙ chriſtus per ſe illam for/
mam inſtituit. ſed apoſtolis poſt miſſio/
nem ſpiritus ad plenitudinem publican/
dam dereliquit.¶ Et hec ponit etiam ſan
ctus Thomas.diſtinc.ſeptima. q̄ōne.ij.
in ſolutione primi argumenti articuli pri/
Nota mi.¶ Nec valet argumentū. hoc non legi
tur.ergo chriſtus hoc non fecit.quia vt ha
betur Johannis vltimo. multa alia fecit
ſigna in conſpectu diſcipulorȝ: que non

ſunt ſcripta.vnde nec ſymbolum apoſto/
lorum in canone reperit̄ ſcriptum. non ta/
men negandum eſt:quin magiſtro ſpūſan
cto fuerit inſtitutum. ¶ Ad ſecundam. ꝙ Ad.2.
de lege dei abſoluta verum eſt antecedēs.
ſed de ordinata in ſacramento dationis
plenitudinis ſpiritus.requirit̄ materia p̄/
dicta.¶ Ad probationē antecedentis di/
cit̄.ꝙ ſicut ſacramentum baptiſmatis in/
cepit in chriſto baptiſato:ita confirmatio
nis ſpirituſancto veniēte in apoſtolos de
celo.Et quia principia rerum debent eſſe
notiſſima.ideo vtrobiq̄ȝ apparuit ſpiritus
ſanctus in viſibili ſigno:ſcȝ in baptiſmo in
ſpecie columbe ⁊ in confirmatione apoſto
lorum in linguis igneis. vnde fruſtra ibi
alia affuiſſet materia: in qua.ſ.ſecreti⁹ agit
ſalutem. vbi per expreſſum indicium: ſuū
docuit aduentum.¶ Ad confirmatōnem ꝯfirmat
dicit ſanctus Thomas loco predicto. ꝙ
apoſtoli vtebant̄ materia:niſi quando ſpi
rituſſanct⁹ viſibilibus ſignis in eos q̄bus
imponebant manus: deſcendit. Et hoc
paret ex auctoritate beati dyoniſij predi/
cta.¶ Ad tertiam.ꝙ oleum oliue magis p Ad.3.
prie ſignat ⁊ exprimit gratiam ſpirituſſan/
cti.tum quia verius oleum.tum q̄ȝ ſplen/
didius.cum etiam quia oliua perpetuȝ
ſeruat virorem.⁊ ex hoc euidentius expri/
mit ſanctiſpiritus vigorem.¶ Ad quartā. Ad.4.
ꝙ ille forme alie ſunt euiſdem ſenſus fere
cum forma predicta. ⁊ ergo eundem exhi/
bent effectum.quāuis forte tutius eſſet p
epiſcopo confirmante.ꝙ haberet ante di/
ctam formā. Hoc de primo articulo.

Quantū ad ſecun

dum.Utrum fuerit hoc ſacramentū a do
mino noſtro inſtitutū? Sciendū eſt:ꝙ de
hoc vt dicit ſanctus Thomas diſtin. vij
q̄ōne prima in ſolutione ꝑmi argumenti:
ad articulum primuȝ fuit triplex opinio. 1
¶ Prima fuit quorundam dicentiuȝ.hoc
ſacramentū nec a domino nec ab apoſto/
lis eſſe inſtitutum. ſed a quodaȝ concilio
Et dicit Johannes baccho.ꝙ in concilio
aureleaneñ. fuerit inſtitutum ab eccleſia.
¶ Secundi dicunt ꝙ non fuerit a chriſto: 2
ſed ab apoſtolis inſtitutuȝ.¶ Tertij dicūt 3
ꝙ inſtitutum fuerit a chriſto.¶ Quib⁹ pre
miſſis eſt ꝑma concluſio hec. Nō videtur
rōnabile ꝙ hui⁹ ſacramēti inſtitutō ꝑmeus

fuerit ab eccleſia. Probaťſic. quia qđ nō
hʒ inſtituere vel mutare ſacramēta: ſʒ ſo/
lum inſtitutis vti: non inſtituit ſacramen
tum confirmatiōis. modo eccleſia eſt hu/
iuſmodi. igiť. Patʒ maioꝛ de ſe. Et minoꝛ
patet. quia cū ſacramenta ſint fundamen
ta legis: quoꝛum pꝛelati eccleſie ſunt mini
ſtri: eoꝛum non eſt ea inſtituere: neqꝫ mu/
tare. ſed vt ſupedificati habent ea pꝛeſup
ꝯfirmať ponere. ¶ Et confirmať. quia ſi eccleſia in/
ſtituiſſet ſacramentū confirmationis. eo/
dem modo poſſet inſtituere aliquod aliđ
⁊ deſtituere aliquod ex his que ſunt. ⁊ ſic
nō eſſet fundamentum fidei ſolidum. qꝛ
eſſet variabile iuxta decreta eccleſie. quod
non videtur verum. qꝛ vt dicit aplˀus ad
Gal. ꝑmo. Fundamentū aliud nemo po/
Cōclo.2 teſt ponere: ꝑter id quod poſitū eſt. ¶ Se/
cunda cōcluſio. ꝙ nec huiuſmodi pꝛime/
ua inſtitutio: debet attribui apoſtolis. ꝓ/
baťſic ex dictis beati Thome. quia apo/
ſtoli habebant pꝛeſuppōnere omnia ſacra
menta. ergo ⁊c. cōſequentia nota eſt. quia
quod habebant ꝑſupponere non inſtitu/
erunt. Antecedens ptʒ. quia cum eſſent le
gis euangelice baſes ⁊ ꝓmulgatoꝛes: ma/
nifeſte pꝛeſuppoſuerunt fundamenta: ſu/
per que erant fundati. Illa autem funda
menta poſt chꝛiſtū videnť fuiſſe ſacramen
Cōclo.3 ta noue legis: ad ſalutem hominū inſtitu
ta. ¶ Tertia concluſio: ꝙ hoc ſacramentuʒ
eſt a chꝛiſto inſtitutum oꝛiginaliter. ſequi/
tur ex pꝛecedentibus duabus. qꝛ cum in
pꝛecedenti articulo dictum ſit: ꝙ ſit ſacra/
mentū noue legis: neceſſe eſt: ꝙ vel a chꝛi/
ſto vel ab eccleſia vel apoſtolis fuerit inſti
tutum. ⁊ cum non ſit inſtitutū ab eccleſia
oꝛiginaliter: vt dicit ꝑma. nec ab apoſto/
Cōcl. 4 lis: vt dicit ſecunda. habetur ꝙ a chꝛiſto.
¶ Quarta concluſio. videoꝛ mihi cum ſan
cto Thoma. diſtin. vij. quarti libꝛi. qōne
ꝑma. ꝙ lʒ a chꝛiſto fuerit oſtenſus apoſto
lis modus manuū impoſitione ⁊ foꝛme ex
pꝛeſſione non tamen videť eo chꝛiſtus in
opere vſus. Probaťſic quo ad pꝛimā par
ꝓbať 2. tem: ex illo Mathei. xix. vbi dominꝰ par/
uulis impoſuit manuʒ. ¶ Secundo. quia
cum ſit a chꝛiſto vt dicit cōcluſio pꝛecedēs
⁊ non quo ad vſus exercitiū. neceſſe eſt: ꝙ
ſit ab eo: quo ad vſus modū: puta: quia
modum eis expꝛeſſit: ⁊ foꝛmam tradidit:
qua traderent tempoꝛe ſuo. ¶ Sed ſecun/
da pars pꝛobaťſic. quia ſi chꝛiſtꝰ aliquos
confirmaſſet. hoc maxime feciſſet apoſto/
lis. modo hoc non videť. igitur. ¶ Patet 1
maioꝛ. quia cum ipſis erat commiſſurus
regimen eccleſie. immo cum ipſi: etiaʒ chꝛi
ſto pꝛedicante: cum chꝛiſto erant euange/
lium pꝛedicaturi: maxime fuiſſet eis neceſ/
ſarius ſpiritus ad robur. Et ideo ſapiētia
diuina maxime eis hunc dediſſet. ¶ Pa/ 2
tet minoꝛ. ex illo quod habeť Actuū ꝑmo
vbi dicens eis ⁊ alijs pꝛecepit ne recede/
rent de ciuitate hac: donec induerenť vir/
tute ex alto. Et ergo tunc receperunt ſpiri/
tum ad robur: cum ſuper ſingulos eoꝛum
ſedit ſpirituſſanctꝰ in linguis igneis. ¶ Itē 3
patet ꝑ illud Johannis. vij. nondum enī
erat ſpiritus datus ſcʒ ad robur. quia Je/
ſus chꝛiſtus nondū erat gloꝛificatꝰ. ¶ Se ꝓbať 2.
cundo ꝓbať concluſio. quia ſi alicubi vi/
deretur chꝛiſtus confirmatiōe vſus in ope
re: hoc maxime eſſet Mathei. xix. vbi par
uulis manū impoſuit. modo in hoc no vi
detur eis dediſſe ſacramentū confirmatio
nis. igiť. cōſequentia tenet. Et antecedēs
pꝛo pꝛima parte ptʒ ꝑ eos qui ſunt de alia
opinione. Minoꝛ declarať. qꝛ licet chꝛiſtꝰ No. ibi
ibidem modū dederit: quo per apoſtolos
hoc ſacramentū poſt exhiberi voluit. ſ. ma
nuū impoſitione. non tamen videť eis cō/
firmationis exhibuiſſe ſacramentum. qđ
pꝛeſupponit baptiſmū. modo de illis par
uulis non legitur ꝙ fuerint baptiſati: qua
re nec confirmati. ¶ Reſpondet hic Bac/ No.2.
cho. ꝙ non ſequitur. non leguntur bapti/
ſati: ergo non fuerunt baptiſati. Sed hec
ſolutio parum valet. quāuis verum dicat
quia locus ab auctoꝛitate negatiue nō te
net. tamen veriſimile eſt: ꝙ baptiſmꝰ chꝛi/
ſti non erat eis datus. quia dabatur in pꝛi
mitiua eccleſia ſolum adultis: ex certa ſci/
entia accedentibus. Paruulis autem nuſ/
quā legitur pꝛo tunc datꝰ. ¶ Ideo dicunt No.3.
alij aliter. ꝙ poſſit concludi ꝙ erant bapti
ſati: ex illo quod pꝛecedit ibidem. quia di
cit dominus de eis: ꝙ talium eſt regnum
celoꝛum. Et Johannis. iij. dicit. ꝙ niſi qˀs
renatus fuerit ⁊c. non poteſt videre regnū
dei. ¶ Sed adhuc iſtud non ſatiſfacit. qˀa No.4.
chꝛiſtus non dicit ꝙ iſtoꝛum ſed ſimilium
quia dicit talium. ſcilicet humilium ⁊ in/
nocentum. Nam ipſi fuerant adhuc ſi/
ne dolo. Et ſi dixiſſet de eis: iſtoꝛum: ad
huc potuit hoc eſſe. quia erant circum/
ciſi. et in charitate dei. Nondū enī dene

ceſſitate fuit baptiſmus in his: quibꝰ nō/
dum erat predicatus. immo etiā circunci/
ſio durabat: vt dictum eſt. vſqꝫ ad mortez
Nota.5 chriſti in ſuo vigore. ¶ Poſſet etiam dici.
ꝙ chriſtus hoc dixit de eis: ſm eternam dei
predeſtinationem: qua erant predeſtina/
ti ad vitam eternaz. Jdeo dominꝰ abbas
de erbaco aliam tenet opinionē: ꝙ illi par/
uuli erant baptiſati baptiſmo ſpūſancti.
No.6. licet non baptiſmo fluminis. ¶ Sed ſal/
ua reuerentia tanti doctoris illud non vi/
detur valere. qꝛ ille baptiſmus ſolum lo/
cum habet in his qui libenter reciperent ba
ptiſmū fluminis. ⁊ prepediti non poſſunt
modo hoc non eſt veriſimile de illis par/
uulis: qui adhuc forte neſcierunt: q̇d eſſet
baptiſmus fluminis. Niſi magiſter vellet
dicere: omnes qui erant in gratia: baptiſ/
mo flāminis baptiſatos: qđ eſt nimis ge/
nerale. quia ſic omnes iuſti ante aduentū
xp̄i: illo baptiſmo fuiſſent baptiſati. Jtez
tempore chriſti omnes boni inter gentes:
ſm legem nature viuentes: fuiſſent ſic ba/
ptiſati. ⁊ ſic baptiſmus preceſſiſſet chriſtū
realiter. Et hoc fuiſſet in gentibus anteqꝫ
2 eis lex chriſti fuiſſet predicata. ¶ Secun/
do nihil etiam videtur facere ſolutio ad pro
poſitum. quia etiam ſi illo baptiſmo fuiſ/
ſent baptiſati: adhuc ordine nature ſacra
mentorum: debebat precedere baptiſmus
confirmationem. quia Cornelius quāuis
receperat ſpiritūſanctū: tamen baptiſaba
tur a Petro. Actuū. x. ¶ Et videtur ꝙ pri/
3 or fuit baptiſmus confirmatione. quia vt
habetur extra de preſbytero non baptiſa/
to. ſine baptiſmo qui eſt ianua ſacramen/
torum. etiam facto in aqua: nullum alio/
rum ſacramentorū recipi potuit. Jdeo pre
cipitur ibidem quod ſi conſtiterit euiden
ter: ꝙ ille preſbyter non fuerit baptiſatus:
baptiſandus eſt. ⁊ poſt ab initio ordinan
arguitꝰ dus. ¶ Sed contra iſtam concluſionez eſt
dictus magiſter iacobus: ⁊ plures alij pre
deceſſores eius: aſſerentes ꝙ chriſtꝰ in hoc
loco exercuerit hoc ſacramentum quo ad
vſum. Quod probat ſic. quia certum eſt
hoc ſacramentum fieri manuū impoſitio/
ne. vt habetur de conſe. diſtin. v. cap. ma/
nus: vt prius eſt allegatum. ſicut ⁊ ſupre
ma vnctio ⁊ ordo. vel igitur chriſtus par/
uulis omnino nihil dedit. quod nō eſt di
cendum. vel ordinis ſacramentum vel ſu/
preme inunctionis: quod nullus diceret.

vel ſacramentum confirmatiōis. ⁊ hoc eſt
ꝓpoſitum. ¶ Reſpondetur ꝙ chriſtꝰ illa ma/
nuū impoſitione ſignificabat manuū im/ Soluit
poſitionē. que fit in exorciſmo. vt etiam di
cit ſanctus Thomas. diſ. vij. q̄ōe. ij. vt per
eam eos prepararet ad baptiſmū. ⁊ cohi/
beret ab eis dyabolum: ne eis noceret. in
baptiſmatis impedimentū poſtea conſe/
quēdi. ¶ Poteſt etiā addi ⁊ dici. ꝙ ibi apo
ſtolos docuit modū exhibendi ſacramen/
tum confirmationis. cuius vſus incipere
debebat a ſpūſancti miſſione. ſ. poſt apoſto
loꝝ qui erant baſes eccleſie cōfirmationē.
ſicut ſacramentum baptiſmi: initium ce/
pit a domini baptiſatione. ¶ Sed dicetur arguitꝰ
chriſtus omne ſacramentū qđ inſtituit vi
detur accepiſſe. modo nō videtur accepiſſe con
firmationem. ¶ Secundo ſacramenta no 2
ue legis in veteri preceſſerūt in figura. mo/
do non videtur aliqua figura huius confir/
mationis preceſſiſſe in lege veteri. ¶ Rn̄de Ad 1
rur ad primaz. ꝙ chriſtus recepit illud ſa/
cramentū in ſigno. ſ. exprimendo qđ ſit a
fidelibus recipiendum. qn̄ ip̄e plenus ſpi
ritu ſancto regreſſus eſt a Jordane. ⁊ ſpiri/
tusſanctus corporali ſpecie ſuper eum de
ſcendit. vt habetur Joh. p̄mo ¶ Ad ſecundā Ad. 2
dicit ſanctus Thomas. ꝙ qꝛ lex nihil du
xit ad ꝑfectum. vt habetur ad Hebreos. vij.
⁊ ſacramentū confirmationis ſit ſacramē/
tum plenitudinis: quod nō habuit figu/
ram in veteri teſtamento. ¶ Alij dicunt ra
tionabiliter ꝙ fuit figuratū in inunctione
regum. vt Dauidis ⁊ aliorū. de qua p̄mo
Reguz. xvj. Et poteſt pro eis facere illud
Eſa. x. Nunquid non p̄ncipes mei ſimul
reges ſunt? Et hoc de ſecundo articulo.

Quantū ad tertiū

articulū. videndum eſt. que ſit pro eiꝰ col/ Concl. 1
latione ꝑſona idonea? ¶ Pro quo eſt pri/
ma concluſio: ꝙ iuxta curſum cōem ſolis
epiſcopis licet confirmare. pꝫ concluſio de
conſe. diſ. v. ca. manus quoqꝫ impoſitio/
nis ſacramentū. vbi dicitur. ꝙ magna vene/
ratione tenendū eſt qꝛ ab alijs perfici non
p̄t: qꝫ a ſummis ſacerdotibꝰ. Et eſt canon
Euſebij pape. Jdem dicit Rabanꝰ lib. j.
de inſti. cleri. ca. iij. ⁊ habetur de con. diſ. v. c. Cōclo 2
nouiſſime. ¶ Scđa ꝯclo. epi dātes hꝰ ſacra
mentum ⁊ recipientes ip̄m debent eſſe ie/
iuni: ſecluſa neceſſitate recipientis. Ni epi/

ſcopi debeāt eſſe ieiuni: habeť in dicta di/ ſtin. ca. vt epi. vbi dr. ꝙ non tradant p im/ poſitionē manuū ſpm̄ſanctū. niſi ieiuni ex
1 ceptis infirmis ⁊ morte piclitantibꝫ ¶ Sꝫ ꝙ a ieiunis debeat ſumi. habꝫ ibidem ca.
2 vt ieiuni. vbi dr̄ ꝙ debēt eſſe ieiuni. ¶ Se cundo pfecte etatis. ſ. in qua apti ſint: ſi ſu puixerint ad cōmemorandū illud ſe ſuſce piſſe. ne poſtea reiterent: qꝛ eſt irreiterabile vbi dicit glo. ꝙ pfectam forte vocat etatē
3 duodecim annorum: qn̄ ꝓmoueri poteſt q̄s ad minores ordines. ¶ Tertio vt mone antur cōfeſſionem facere prius. vt mundi donū ſpūſancti valeant acceptare. ¶ Ter
Cōcl'o. 3 tia cōcl'o: ꝙ papa pōt committere ſimpli ci ſacerdoti poteſtatē cōfirmandi. ſed hoc priuilegio ſpeciali. ꝓbať. quia pōt ex priui legio concedere: vt conferat ordines. ergo vt confirmet: concedere pōt. ꝯn̄a tenet. qꝛ cui poteſt cōmitti maius: eidem pōt com/ mitti ⁊ minus. mō ordinis ſacramentū: di gnius videť eſſe cōfirmatione. Añs patꝫ. qꝛ ſepe auctate pape p̄ſbyteri cardinales: etiam q̄ non fuerunt epi: celebrant ordies
1 minores. ¶ Secundo. qꝛ papa Gregori⁹ ſimplicibꝫ ſacerdotibꝫ legiť dediſſe poten/ tiam cōfirmandi. g̃ hoc papa poteſt. ꝯn̄a tenet. Et añs patet p illud decreti diſ. xcv ca. puenit. vbi Gregori⁹ Januario ſcribit puenit ad nos: quoſdā ſcandaliſatos fu/ iſſe: qꝛ preſbyteros chriſmate tangere eos qui baptiſati fuerunt: ꝓhibuimus. ⁊ q̄dē ƀm veterem vſum noſtre eccl'ie fecim⁹. Sꝫ ſi omnino de hac re aliqui triſtanť: vbi de ſunt epiſcopi: vt p̄ſbri etiam in fronte ba/ ptiſatos chriſmate tangere debeant: conce
q̄dā ꝓdi cit dicta dimus. ¶ Rn̄detur a q̄buſdā. ꝙ papa non conceſſit eis dare ſacramentū confirmati/ onis. ſed aliquod ſacramentale. ſicut quā doq; quibuſdam datur panis benedict⁹ in eccleſijs: qui non accipiunt eucharistiā
q̄bꝫ ob/ uiat. ¶ Sed iſta reſponſio ſecum damnationē ſuam publice portat. Nam abſit ꝙ papa admiſiſſet diſſimulationem que induxiſ/ ſet perfidiā. Crediſſent enim homines
alijs alr ꝓdicūt. ſe confirmatos. ⁊ tales non fuiſſent. ¶ Jō dixerunt alij. ꝙ tanta poteſtas eſt domini pape: ꝙ vnicuiq; poteſt dare poteſtatē con ferendi illud quod habet. vt confirmato vt confirmet. ¶ Ad quod videť facere glo. de conſe. diſ. v. cap. manus. ſuper verbo ir ritū. vbi glo. ſic dicit. tamen ex demandati one pape: poteſt quis conferre quod habꝫ

vnde ordinat⁹ ordinem quē habet: confer re poſſet. ⁊ confirmat⁹ cōfirmationem. al's non. ¶ Sed q̄uis iſtud ſit pro cōcluſione obuiat. ⁊ gloſa que allegať: loquať ad mentem cō/ cluſionis. tn̄ videtur: ꝙ ſit nimis generale et valde difficile. ꝙ p̄ſbꝛ ſimplex poſſit da re maiores ordines vel ordinē preſbytera tus: vel etiam ꝙ laicus confirmat⁹ poſſit confirmare. Et ideo fortaſſis gloſa in hoc 1 non tenetur. qꝛ vtiq; cōiter hoc non repu/ tatur. ¶ Et ſi dicať pro gloſa. ꝙ vnūquod/ 2 q; poteſt agere ƀm formam quā habet. er/ go cum laicus cōfirmatus habeat chara cterē cōfirmationis. quare nō pōt ƀm eꝫ agere? Rn̄deť. ꝙ in ſolo ſacramēto baptiſ/ 3 mi: vlr cōceſſa eſt poteſtas. nō ſolū haben tibus characterē ſꝫ oibꝫ in nccitate. qꝛ ē ſa cramentū eccleſie neceſſarium ad ſalutem In multis aūt alijs ſacramentis videť re/ quiri: ꝙ deputat⁹ miniſter ſit in dignitate eccleſiaſtica illa: cui competit huiuſmodi ſacramenta cōferre. Non em̄ videť. ꝙ hoc laicus confirmat⁹ poſſit cōferre: etiā ſi pa/ pa illi cōmitteret. nec preſbyter nō eps ali/ um preſbyterum inſtituere. ¶ Si aūt ad/ 4 duciť: ꝙ ſile poſſit agere in ſibi ſile Jſtud in multis naturalibꝫ ⁊ artificialibus: falſuꝫ eſt nam leuitas nō generat leuitatem. nec caliditas virtualis piperis: generat ſe ſola in aliquid aliud ſimilē caliditatem. prout hec nota ſunt. nec extenſio extenſionē. Et in humanis officijs hoſtiarius ducis nō facit hoſtiarium. multa enim ſunt quorū inſtitutio pertinet ad ſuperiorem et nō ad ipſos. Et ideo in hoc nulla eſt efficax ꝓba tio. Hoc de tertio articulo.

Arti. 4. hꝫ dub.

Quantū ad quar

tum articulū: mouenda ſunt dubia circa dicta: quorū primū eſt. Utrum in chara ctere detur gratia? quod tangiť in primo argumento ante oppoſitum. ⁊ ſi ſic. vtruꝫ Cōcl'o. 1 eadem que in baptiſmate vel alia? ¶ Ubi eſt prima propoſitio. ꝙ gratia gratum fa/ ciens datur in confirmatōne rite acceden ti. Patet. quia vbicunq; datur ſpiritusſan ctus: ibi datur gratia gratūfaciens. ſed ri/ te accedenti datur ſpiritusſanctus. igitur. 1 ¶ Patet maior. qꝛ ſpūſanctus nō dicitur dari: niſi qꝛ gratia gratumfaciens datur: 2 vt dictum eſt libro primo. ¶ Et ptꝫ minor per mgr̄m in lr̄a diſti. vij. lib. iiij. ad quod adducit auctoritatem Rabani li. de inſti/

ꝯutione clericoꝝ.ca.iiij.dicentis ſic. ſignat
em̄ baptiſatus cum chriſmate: in capitis
ſummitate ꝑ ſacerdotē. ꝑ pōtificem ꝟo in
fronte: vt priore vnctione ſignificet ſup ip/
ſum ſpiritusſancti deſcenſio ad habitatio
nem deo conſecrandā. In ſecunda quoqꝫ
vt eiuſdē ſpūſſancti ſeptiformis gratia: cū
omni plenitudine ſanctitatis virtutis ⁊ ſci
entie venire in homine declaret. ⁊ habet de
Confir. con.diſ.v.ca.nouiſſime. ¶ Idem habet ibi/
dem in effectu ca.ſpūſſanct⁹. ¶ Pōt etiam
hoc confirmari ex dictis in primo articlo.
vbi ꝓbatum eſt: ꝙ ſit ſacramentū noue le/
gis.talia aūt conferunt gratiam: iuxta defi
arguit ꝯ nitionē.igit ⁊c. ¶ Forte dicet.ꝙ rite accedit
iam eſt deo gratus. ḡ non dat gratia gra/
tum faciens: ꝓbatio ꝯn̄e.q2 da oppoſituꝫ
ſcꝫ datur gr̄a gratū faciens. ḡ illa facit euꝫ
deo gratum. vt patet ꝑ q̇d nois. Et vltra
ḡ ille antea nō factus fuit deo gratus.ite/
rum ꝑ quid nois vel ab actiuo ad paſſiuū
Et vltra. ḡ ille nō eſt deo gratus. vel ſaltēꝫ
immediate antea non fuit deo gratus. ꝓ/
batio ꝯn̄e.q2 qđ fit non eſt. vel ſaltem an/
arguit.2 tea nō fuit. ¶ Item ſcđo. ſi dat gratia. illa
maxime eſt conſtantis cōfirmationis fidei
que in baptiſmo recepta eſt. mō ad illam
nō videt neceſſaria alia gr̄a q̄ꝫ baptiſmatꝭ
igit ſupflue ponit alia. Maior patꝫ ex di/
1 ctis ⁊ auctate Rabani prius inducta. Sꝫ
minor ptꝫ.q2 ſepe viſum eſt ꝙ hoc fecerint
cathecumini. vt ſancta Emerentiana. q̄re
ergo nō etiam baptiſati habentes adiuto
riū gratie baptiſmalis? ¶ Iteꝫ ſepe exn̄tes
2 in peccato mortali conſtant ꝓfitent fidem
chriſti. ¶ Tertio. heretici ſunt ſepe ita ꝑti/
3 naces in falſo ⁊ malo qđ ꝓ eius cōfeſſione
mortem ſuſtineant. quare ḡ baptiſati etiā
hoc non poſſent ꝓ conſtanti confeſſiōe ve/
ri ⁊ boni.ſ.conſtant ſuſcipere morteꝫ? Hec
Ad 1 ſunt tentatiua ⁊ puerilia. ¶ Unde ad pri/
mā neget ꝑma ꝯn̄a. Et ad ꝓbationē: con/
cedunt prime ꝯſequentie vſqꝫ ad vltimaꝫ
nō em̄ ſequit.iſte fit deo grat⁹. ergo imme/
diate antea non fuit deo gratus. Et ad ꝓ
bationē cum dr.qđ fit non eſt. Rn̄det.ꝙ il
la auctas phi loquat de his que fiunt ſim
pliciter.ſ.ſm ſubſtantiā ſeu in eſſentia. illa
em̄ vt ſic fiunt factione non ſucceſſiua que
antea nō fuerant. Secus aūt eſt de his q̄
ſucceſſiue fiunt.ſ.ſm aliquā diſpoſitioneꝫ
alicui⁹ p̄dicamentoꝝ accidentis. vt patet
Aqua em̄ iam calida ſepe vlterius calefit
vel iam fit calida q̄ tn̄ ante nō erat calida
Ita nō gratus deo fit grat⁹ deo gratia ba
ptiſmali. ⁊ ſic grat⁹ factus fit gratior: ꝑ ap
poſitionē noue gratie in cōfirmatiōe. Po
teſt em̄ aliquid fieri tale dupliciter. Ul' q2
antea non erat tale: ⁊ poſt eſt tale. Uel q2
pri⁹ eſt min⁹ tale. ⁊ poſt magis tale. ¶ Ad Ad.2
ſcđam dr.ꝙ verum eſt ꝙ ex libero arbitrio:
aliquis ſiue baptiſatus ſit ſiue nō immo ſi
in mortali peccato ſit: eligere poteſt mortē
ꝓ fide catholica. ſed nō ſequit ꝙ ꝓpter hoc
fruſtra cōfirmet. Qn̄ dicit.ꝙ gratia baptiſ
malis ſufficiat. Rn̄det. verū eſt. ſpūſancto
dirigente liberū arbitriū ad defenſionem
veritatis. Dat tn̄ gratia cōfirmatōis: in q̄
eidē hoc imprimit vt audacter cōfiteatur
qđ nō haberet ita vtiliter: ſaltē cōiter ſi nō
eſſet cōfirmat⁹. vnde ſi infidelis vl' fidelis
in mortali cōfiteat fidem verā: hoc nō eſt
vtiliter: niſi ſupueniente gratia. Cōfirma/
tus aūt in gratia exn̄s vtiliter ⁊ meritorie
confitet. ¶ Item q̄ꝫuis cathecumin⁹ poſſit 2
cōfiteri vtilit. ⁊ ſilr etiam baptiſat⁹ ꝑ grati
am baptiſmalē. tn̄ hoc eſt ſpēali quadam
p̄uentione ſpūſſancti: ſupplente illud qđ
ꝑ cōfirmationē deberet recipere. ſicut ſepe
gratia ante baptiſma infundit. vt in Cor
nelio. actu.x. que tn̄ cōiter in baptiſmo di/
cit infundi. Un̄ ſicut nō inſtituto vexillife
ro in bello pro republi. ſtatim aliq̄s fortis
miles vel clyens exn̄s ſibi vſurpat officiū:
qđ al's non facile contingeret. ſi ꝑ ducem:
aut ꝑ rempub. videret hmōi talem depu/ Appli/
tatū: q̇ hoc vtiliter expedire valeret. ¶ Sic cat.
ꝑ regem noſtꝝ dn̄m xp̄m ſepe etiam cathe
cumini ſepe baptiſati in gratia ſepe etiam
baptiſati in mortali exn̄tes q̄ꝫuis ſignum
⁊ characterem defenſiōis fidei nōdum fu
erint aſſecuti: dirigunt ad eiuſdē fidei pu/
blicam ꝯfeſſionē ⁊ defenſionē. q̇bus in ip̄o
actu infundere credit gratiā. Sꝫ in cōfir/
matione duces belli fidei ⁊ vexillarij veri/
tatis inſtituunt ⁊ gratiā recipiunt. Niſi ꝑ
eos ſtet hoc nō ꝯſtanter faciendi: ꝑ quam
gratiā generaliter afficiunt oms: hmōi ſa
cramentū recipientes obicem nō ponētes Cōclo.2
ſicut baptiſmo gratia ſpūſſancti ad inha/
bitationē. ¶ Secunda ꝯclo. gratia q̄ da/
tur in cōfirmatione eſt realiter alia: q̄ꝫ illa
que confert in baptiſmate. ꝓbat. qn̄cunqꝫ
forma preexiſtens realiter auget. illud qđ
ei addit: eſt vere res alia: ab eo qđ de illa
forma prefuit. Sed accedens cum gratia

baptiſmali ad ↄfirmatõnẽ accipit augmẽ
tationẽ gratie quaꝫ recepit in baptiſmate.
igiť gratia que tunc dať.ꝑ quã gratia ba/
ptiſmalis fit maioꝛ.eſt res alia:a gratia q̃
1 pꝛius erat.ſ.baptiſmali.¶Maioꝛem ego
ſuppono ad pñs. qꝛ ſuppoſito ꝙ in omi
intenſione foꝛme fiat additio ꝑtis ad par
tem.⁊ ꝙ pars que aduenit:ſit alia quã illa
que preexiſtit.licꝫ diuerſi ſint alij modi do
ctoꝛum ⁊ phoꝝ dicendi de hoc.huic tñ no
ſtro dicto ⁊ ſuppoſito ad pñs videť con/
ſonare caplm:dũ ſanctã eccleſiã.de pe. di
ſtin.ij.Jdeo ibi libuit ſtare. Vñ in ſimili.
vt dum caliditas intendiť: realis calidi/
2 tas addiť precedenti.¶Et minoꝛ:ꝙ acce/
dentis cum grã baptiſmali gratia augeať
ꝑtꝫ.qꝛ cum dicat beat⁹ Auguſtin⁹ ad bo
nifaciũ in epl'a. ꝙ gratia mereť augeri.ptꝫ.
ꝙ hoc fiat ꝑ bona opa:dño grãm intendẽ
te:⁊ maxime in canonica ⁊ debita receptio
Cõclo.3 ne ſacramentoꝝ.¶Tertia concluſio:ex il/
la gratia que dať in confirmatione:⁊ gra/
tia baptiſmali fit vna gratia totalis.ſicut
in eo qđ calefit:caliditas que ſequiť:cum
caliditate precedente:cõſtituit vnam cali
ditatẽ totalẽ.ptꝫ.qꝛ accidentia realia.ſ. q̃
non ſunt ſigna rerum ad extra:ſolo nume/
ro differentia in eodẽ ſubiecto recepta con
ſtituunt vnam foꝛmã totalẽ.vt caliditas
addita caliditati. modo ita eſt de gratia
particulari adueniente in confirmatione
1 ⁊ gratia que pꝛefuit ex baptiſmate. igitur
Patet maioꝛ.ꝑ phm.v.Metaph.qꝛ que
cũqꝫ foꝛme que nõ ſunt ſigna aliaꝝ foꝛma
rum repñtatiua:in eodẽ ſubiecto adequa/
te nõ facientes vnũ.ille dñt ſpecie. vt di/
ciť ibidẽ.ſ.v.Metaph.ca.de dñtib⁹ ſpe/
2 cie.Et minoꝛ ptꝫ. qꝛ ꝙ ille gratie ſint vni⁹
ſpeciei.notũ eſt ex effectu.qꝛ omnino eũdẽ
habent effectũ.Et ꝙ ſint in eodẽ ſubiecto
arguit.1 ptꝫ.qꝛ in anima intellectiua.¶Et ↄtradi/
cunt aliqui dicentes:qꝛ grã baptiſmal' ſit
cauſa ꝟtutũ.⁊ cõfirmationis ſit cauſa do
noꝝ.mõ dona ⁊ virtutes realiť diſtinguã
tur.ğ ⁊ gratie debẽt eſſe diſtincte:ſic ꝙ non
arguit.2 vna.¶Secundo qꝛ grã baptiſmalis cu/
rat pctm̃ moꝛtale.⁊ grã ↄfirmatiõis puſil/
lanimitatẽ expellit.mõ iſte ſũt diuerſe egri
arguit.3 tudines ſpecie.ğ etiã erunt medicine inſti
tute contra eas:diuerſe in ſpecie.¶Tertio
qꝛ gratia baptiſmalis p̃cedit grãm confir/
matiõis:tpe ⁊ natura.igiť differt ab ea ſpe
cie.ↄña tenet.qꝛ i reb⁹ vni⁹ ſpeciei vna nõ
p̃cedit aliã natura. Minoꝛ ptꝫ. pꝛimo ꝙ
tpe p̃cedat notũ eſt.qꝛ pꝛius baptiſať q̃s:
q̃ꝫ confirmeť.Sꝫ ꝙ natura ptꝫ.qꝛ cõfirma
tionis ſacramentũ nõ põt dari niſi p̃cede/
ret baptiſm⁹.ğ nec gratia cõfirmatiõis.ni
ſi p̃cederet gratia baptiſmi.¶Quarto cha arguit.4
racteres differunt ſpecie.ğ ⁊ grẽ.ↄña tenet
qꝛ character eſt ſignũ grẽ:⁊ dignitatis ac/
cepte.Añs ptꝫ.qꝛ hmoi characteres diſti/
cti ſunt inter ſe.⁊ nõ faciunt vnũ.vt mani
feſtũ eſt.ex eo ꝙ ipoꝝ cauſe ſint diuerſa ſa/
menta ⁊ irreiterabilia.¶Quinto. ſacramẽ arguit.5
ta tam materia q̃ꝫ foꝛma diuerſa.debẽt fa
cere diuerſas grãs i ſpecie.mõ ita eſt ꝙ ba
ptiſm⁹ ⁊ ↄfirmatio ſint diuerſa ſacramẽta
tam in materia q̃ꝫ in foꝛma.vt ptꝫ ex p̃di/
ctis.¶Rñdeť hic.Ad pmã ꝙ falſum ſup/ Ad.1.
ponit:ꝙ virtutes ⁊ dona ſint realiter diuer
ſa.qꝛ oppoſitũ determinať mgr lib.iij.diſ.
xxxiiij.ꝙ virtutes ſint dona.⁊ ꝓbat hoc ibi
dem auctrate b.Ambroſij.Et ſi eſſent di/
ſtincta:tñ vtraqꝫ infundiť in vtroqꝫ ſacra/
mento.ſ.in baptiſmo:ſicut virtutes in ha
bitu:ita ⁊ dona:⁊ ecõtrario.Et ſili mõ i cõ
firmatiõe.¶Nec eſt neceſſe ꝙ diuerſoꝝ ef/ 2
fectuũ ſpecie cauſe differant ſpecie qꝛ tunc
impoſſibile eſſꝫ eſſe vnũ deũ.ois em̃ diuer
ſitas ſpecifica in cõtrarijs haberet vltima
te reduci ad diuerſa pꝛia p̃ncipia.qđ ſup/
poniť eſſe falſum.Et ↄña tñ ptꝫ:debite in
tuenti.¶Ad ſcdaꝫ in tali etiã foꝛma. ſi ea Ad.2.
grã que infundiť in ↄfirmatiõe.etiã infun
dereť in baptiſmo.ipa etiã expelleret moꝛ
talia ſicut baptiſmalis Et eodẽ mõ.ſi grã
baptiſmal' infundereť in ↄfirmatiõe. ipſa
etiã puſillanimitatẽ expelleret.Reſpondẽ
tur negãdo ↄñam.qꝛ nõ valet.Et em̃ fun/
damentũ illi⁹ rõnis eſt falſum:nec in coꝛ/
poꝛalibus em̃ optet:ꝙ cib⁹ q̃ expellit egri/
tudinẽ:ſpecie dr̃at ab eo q̃ expellit fatiga/
tionẽ:poſt egritudinẽ remanentẽ.ſed qnqꝫ
ſufficit ſi idẽ cibus ſit ampli⁹ cõtinuatus. applica
¶Sic etiã in ꝓpoſito.nõ optet ꝙ ſit alia i
ſpecie grã:q̃ puſillanimitatẽ poſteri⁹ remit
a baptiſmali q̃ pri⁹ fidẽ tribuebat.et pctã
remittebat.ſꝫ ſufficit:ꝙ ſit eadeꝫ.intenſioꝛ
tñ ſcdo q̃ꝫ pmo.¶Ad tertiam negeť. ꝙ p̃ce Ad.3.
dat natura.ad ꝓbationẽ.qꝛ hoc ſacramen
tũ p̃cedit.hoc ↄcediť.qꝛ baptiſm⁹ ẽ ianua
ſacramentoꝝ.⁊ ğ eo nõ accepto nullũ alio
rũ accipiť.¶Concediť etiã ꝙ de lege oꝛdi/ 2
nata nõ ſit poſſibile:ꝙ de⁹ det gratia con/
firmatõnis.quin pꝛius oꝛdine nature det

gratiam baptiſmalē.ſicut nec poteſt dare
formā intenſiorē:qn pꝛiꝰ ordine nature det
3 remiſſionē in eadē ſpecie. ¶Sꝫ ex hoc nō
ſequit̄ ꝙ gratia baptiſmal' ſit prior natura
q̄ꝫ cōfirmatiōis. hꝫ em̄ ſe ad eam:ſicut for
ma impꝼecta ⁊ pꝼectibilis ad formā inten
ſiorē ⁊ pꝼectiorē eiuſdem ſpeciei.ſicut calidi
tas remiſſa ſe hꝫ ad caliditatē intenſam.
q̄ q̄ꝫuis ordine nature in generando ſit pri
or.tn̄ eſt impꝼectior ⁊ alia intenſior eſt pꝼe/
ctior ⁊ finalior. Nam poſteriora via gene
ratiōis ſunt priora via pꝼectōis.vt habet̄ in
q̄rto de celo ⁊ mundo. ⁊.vij. metaph. mo/
do nullus diceret:ꝙ impꝼectū ſit priꝰ natu
ra:q̄ꝫ pꝼectū.cuiꝰ.ſ.pꝼecti impꝼectū eſt ps.
ſicut robur pueri nō eſt priꝰ natura:robore
eiuſdē facti viri.lꝫ ſit prius ordine genera/
tionis.eo ꝙ ſic natura ꝓcedit ab impꝼecto
ad pꝼectū. ita ⁊ deꝰ: cum ſcriptū ſit: nemo
Ad.4. repente fit ſummꝰ ¶Ad quartā neget̄ ꝯn̄a
Sꝫ an̄s ꝯcedit̄.ꝙ characteres diſtinguāt ſpe
cie:iuxta diuerſas dignitates q̄s exprimūt
Character em̄ baptiſmi exprimit ſacramē
tū fidei ſuſcepte.Sꝫ character cōfirmatō
nis ſignū eſt eiuſdē fidei defenſiōis pmiſſe.
Nā vt dictū eſt in baptiſmo character im
primit̄: exprimens ꝙ q̄s eccleſie p ſacramē
tum eſt aſcriptꝰ.Sꝫ character in ꝯfirma/
tiōe dat̄.q̄ exprimit̄:ꝙ q̄s pugil eccleſie eſt
cōſtitutꝰ:ad fidei publicā cōfeſſionē. Vn̄
dicit canon. in baptiſmo regeneramur ad
Ad.5 vitā poſt baptiſmū ꝯfirmamur ad pugnā
de ꝯſe.diſ.iiij.cap.ſpūſſanctꝰ.¶Ad q̄ntā.
neget̄ maior.q2 effectꝰ ꝓpriꝰ alicꝰ ſacramē
ti nō eſt gratia.ſꝫ character in his q̄ talē
imprimūt vel anime ornatꝰ in his q̄ non
imprimūt characterē Et tales effectꝰ ſacra
mentoꝝ diuerſoꝝ in ſpecie diuerſificantur
ſpecie.Sꝫ gratia ſiue charitas oībꝫ ſacra/
mentis eſt cōis.ſic ꝙ ſingula eā tribuāt:ri/
te ſuſcipientibꝫ ipa.Eſt em̄ finis ad quem
ꝓ ſtatu viatoris legis ſacra ſunt inſtituta.
Dub.2. ⁊ ḡ ipa in omībꝫ dat̄.ſpecie tn̄ vna. ¶Se/
cundū dubiū eſt. Vtrū ſacramentū ꝯfir/
matiōis ſit neceſſariū hoi ꝓ ꝯſequenda ſa
lute:¶Rn̄det̄.ꝙ vel hō eſt minorennis.ſ.
infra duodecimū annū.vl' eſt adultꝰ:ſic ꝙ
iam duodecimū annū tranſijt:⁊ vſum rō/
nis accepit.Si adultꝰ.vl' hꝫ oportunita/
Concl.1 tē recipiendi oīmodā.vel nō hꝫ. ¶Quibꝫ
pmiſſis eſt prima ꝯclō hec.ꝙ puulis.ſ.an̄
vſum rōnis exn̄tibꝫ nō ē nccāria ꝯfirmatō
ꝓ ꝯſequenda ſalute.ptꝫ p dictū canonē.

ſpūſſanctꝰ:dicentē.ꝙ ꝯtinue tranſituris ſuf
ficit ꝓ ſalute regeneratiōis baptiſma. hoc
etiam dicit Canon.vt ieiuni: eadē diſ.di/
cens.ꝙ debent ieiuni venire:⁊ pꝼecte etatis
vbi glo.pꝼectam forte etatē vocat.xij. an/
noꝝ.vbi ꝓmoueri poſſunt ad minores or/
dines.¶Scd̄a cōclō.adultis rōnabiliter Cōclō 2
excuſatis p nō habere oportunitatē nō eſt
neceſſariū ad ſalutē.dū tn̄ libent̄ reciperēt
ſi habere poſſent.ptꝫ.q2 impotētia excuſā
tur.vt ſi eēnt extra ſuā dioceſim:⁊ nō poſ/
ſent bono modo habere pn̄tiā epī cōferen
tis.¶Tertia ꝯclō.adultus hn̄s oportuni Cōclō.3
tatē bonam ⁊ nō accipiens ex ꝯtemptu vl'
etiā negligentia craſſa:mortalit̄ peccat.ptꝫ
primo q̄ ad cōtemnentē.q2 ipe eſt ꝯtēptor
ſacramēti.hmōi aūt cōtemptꝰ nō ſine mor
tali peccato videt̄ fieri.¶Sed ꝙ etiā negli 2
gentes negligentia craſſa:vtputa ſi tpe cō
firmatiōis alijs ſe voluntarie inuoluerent
⁊ debitā diligentiā nō adhiberent.ſciētes
⁊ inſtructi de ſacramento ⁊ de tpe quo ex/
hiberet̄.Iſti viderent̄ negligentes craſſe.et
ſtatutū eccleſie p̄terire:quo dicit̄.oēs fide/
les p manꝰ impoſitōes epoꝝ ſpm̄ ſctūm pꝰ
baptiſmū dn̄t accipe: vt pleni xp̄iani inue
niant̄.vt habet̄ de cōſe.diſ.v.cap.oēs fide
les.q̄d preterire ſcienter nō ſine cōtemptu
ſaltē aliquali matris eccl'ie videt̄ poſſibile
⁊ ex ꝯn̄ti nec ſine mortali peccato.¶Corre Correl.
lariū.parentes vel alij quoꝝ cure pueri ſūt
cōmiſſi:tranſacto.xij anno pueris debitā
diligentiā debent adhibere: vt ipſi tūc cō
firment̄.⁊ ipſos de hoc inſtruere:ne p ne/
gligentiā pcm̄ hincinde cōmittat̄.ptꝫ ex
cōclōne.quia illi quoꝝ regimini pueri ſūt
cōmiſſi:ad hoc ex charitate cōſtringunt̄: ⁊
pueri inſtructi ad ſacramentū recipiendū:
ceſſante rōnabili excuſatōe:veracit̄ obligā
tur.ſicut dictū eſt in ꝯcluſiōe. ¶Sꝫ dices Du. inci.
Si q̄s adultus negligeret vel cōtemneret
⁊ poſt penitens de hoc:⁊ morte preuentus
ſine cōfirmatione decederet.nūq̄d damna
ret̄:¶Rn̄det̄.ꝙ adhuc ſperarē de eiꝰ ſalute Soluit
ex quo de negligentia peniteret.q2 nō vide
tur ſacramentū cōfirmationis adeo neceſ
ſariū q̄n ſine eo poſſit ſaluari: ſi de contem
ptu peniteret.preſertim cū in huiuſmodi
penitētia infundat̄ gratia:que operit mul
titudinē pctōꝝ.Eſt tn̄ periculoſū:ſic eſſe
vel fuiſſe negligentem. in his que eccleſia
ſtatuit obſeruanda:⁊ chriſtꝰ inſtituit ho/
minibꝫ ad ſalutē.¶Et ꝯfirmat̄.q2 etiā non 2

baptiſat⁹: immo ille q̄ cõtempſiſſet bapti ſari: fieret ſaluus: ſi finaliter peniteret de cõ temptu ꝛ libenter vellet baptiſari ſi poſſet Igit̃ pn̄a nota eſt. q2 vtiq3 baptiſm⁹ eſt ſa cramentũ maioris neceſſitatis q̄ cõfirma tio. Et añs p3 p mg̃m in lr̃a. q2 talis ba ptiſaret̃ baptiſmo ſpũſſancti. dum tñ fides eſſet plena ꝛ voluntas pfecta cũ vera peni tentia veteris vitę. Semp em̄ q̄diu ẽ ho mo infra hanc vitam: etiã baptiſmo non recepto: etiã de lege dei ordinata: concur rente dei gratia: dirigere poteſt greſſus ſu

Cõcl.4 os portum ſalutis. ¶Quarta cõcluſio que ſequit̃ ex dictis. Cõfirmatio eſt ſacramen tũ neceſſitatis in adultis: vel quo ad acce ptionẽ vel quo ad voluntatẽ implicitam vel explicitã: de ipſo recipiendo ſi cõmodi tas adeſſet. p3 p dicta in ↄclõne. iiij. quia alr̃ homo ↄtemneret ſacramentũ eccl̃ie. cũ

dubi.3. quo cõtemptu nõ ſtat ſalus. ¶Tertiũ du biũ. Utrũ fatui a natura vel fatui facti vl̃ aliter impotentes vti rõne debeant ↄfirma

Soluit ri? ¶Rñdet̃. ꝙ mihi videor: ꝙ a natura im potentes vti rõne non ſunt confirmandi. Ratio. q2 tales cõpant̃ infantibꝫ q̄ vſu rõ nis carentes nõ ſunt confirmandi: vt i di cto cap. vt ieiuni: manifeſte eſt expreſſum.

2 ¶Item baptiſm⁹ dat̃ ad vitam ꝛ cõfirma tio ad victoriã contra hoſtes ſpũales. Iſti aũt ad pugnã inepti ſunt. cũ rõne vti non poſſint. que eſt dux pugne ſpũalis. vñ nec

3 poſſunt peccare. ¶Et tertio. q2 tales nõ re cordarent̃: nec ſcirent ꝙ eſſet irreiterabile. ꝛ ſic nõ curarent reiterare in iniuriã ſacramẽ

Soluit 2. ti ¶De alijs aũt q̄ poſt natiuitatẽ facti ſũt impotentes: ſi añ duodecimũ annũ ꝛ etiã poſtea nunq̄ habeãt lucida interualla nõ vident̃ ↄfirmandi. niſi apparuiſſet antea

2 in eis tanta diſcretio ꝙ hoc ſacramentum deſideraſſent: vel iplicite vl̃ explicite. ¶De his aũt q̄ poſt duodecimũ annũ facti fue rint impotentes. ſi ſperet̃ ꝙ fuerint in gra tia tpe quo intrauerũt impotentiã: ſic ꝙ in genere deſiderauerint viuere vt xp̃iãi: vide ret̃ eis dandũ in augmentũ gratie. l3 neq̄ ant pugnare. nihil tñ aſſero in re mihi val

dub.4. de ignota. ¶Quartũ dubiũ eſt. An ſit ſa

Soluit cramentũ digni⁹ q̄ baptiſm⁹? ¶Cõit̃ dici tur ꝙ baptiſm⁹ ſit maius ſacramentũ quo ad efficaciã. q2 tollit penã ꝛ culpã. S3 cõ firmatio eſt ſacramentũ mai⁹ quo ad mi niſtrũ. vñ de con. diſ. v. ca. de his vero. d2 ꝙ ſicut vnũ eſt maioribꝫ accõmodatũ. ſc3

cõfirmatio. ita ꝛ maiori veneratiõe vene randũ eſt ꝛ tenendũ. ¶Tertio ꝙ cõfirma 3 tio digni⁹ ſit quo ad gratie plenitudinem in q̄tũ ſua gr̃a ↄputat̃ cũ incluſione gratie baptiſmalis. q2 ſic includit illã ꝛ amplio rem. de hoc dictũ eſt in. iiij. arti. ¶Quibꝫ p miſſis Reſpondet̃.

Ad rõnes princi

pales. ¶Ad p̄mã: neget̃ añs. ꝙ cõfirmatõ nõ det gratiã: eo mõ quo ſacramenta noue legis hñt donare gr̃a3. Ad ꝓbationẽ. vt ꝓ illa gratia ſit nc̃caria ad ſalutẽ: dictũ ẽ in dubio. q2 in puul' nõ ẽ nc̃caria. nec etiã in adultis: ſi adulti baptiſarent̃: ꝛ ſtati p⁹ bap tiſmũ morerent̃. ſufficeret ei gr̃a baptiſmal' Quãuis bonũ eſſet: adultos etiã nouiter baptiſatos in fide xp̃i iam morituros: cõ firmari. ꝓpter amplioris gratie collationẽ ſi eps̃ eſſet pñs. Alijs aũt adultis eſt neceſ ſarium. ſic ꝙ habita plena opportunitate ſi nõ recipiant mortalit̃ peccant. vt dictũ eſt 2 ¶Ad ſecundã ꝙ det gr̃am digne acceden ti. Nec obſtat ꝙ h3 iam gr̃am baptiſma lem: ꝛ aliorꝫ bonorꝫ operũ q2 nõdũ recepit gr̃am quã ſpũſſanct⁹ dat digne accedenti bus ad hoc ſacramentũ. Qd obijcit̃ de ba ptiſmate. nõ eſt ſile. q2 ſepe in adultis da tur gratia baptiſmal' añ ſuſceptionẽ ſacra menti. ꝛ tunc in baptiſmo nõ recipiũt gra tiã baptiſmalẽ. Sic etiã ſi qs ex feruore de uotionis habito ad ſacramenta legis xp̃i accedens ſiue eligens cõfirmari. añ exhi bitionẽ ſacramenti accipet gr̃am. quã ſpi rituſſanct⁹ cõiter dat: ex reuerentia debita cõfirmatis. ille in cõfirmatõe nõ acciperet gr̃am cõfirmatiõis. ſed characterẽ ſacram Nota ti. q̄a qd iã h3 ammodo nõ recipit. ¶S3 q2 cõiter electões p̄cedentes actũ cõfirma tionis ſunt meritorie gratie amplioris: al teri⁹ ab ea q̄ dat̃ in ↄfirmatiõe. eo ꝙ prece dũt ex gratia prius accepta. iõ in cõfirma tione ſpũſſanct⁹ imprimit̃ gr̃am. illi ſacra 3 mento corr̃ndentẽ. ¶Ad tertiã ꝓbationẽ3 ãntis ſatis eſt dictũ. ꝙ ſit alia gratia in nu Ad.2. mero: faciens tñ vnã gr̃am totalẽ ip̃i anie cũ gr̃a baptiſmali q̄ prefuit. ¶Ad ſecũdã rõem p̄ncipalẽ cũ d2. ꝙ nõ legit̃ alicubi ex euangelio ꝛc. põt primo dici: ſicut tactum eſt in. ij. ar. ꝙ nõ ſit bonũ argumentũ. hoc in euangelio nõ eſt expreſſum. g̃ xp̃s h̄ nõ fecit. q2 multa alia ſigna fecit ieſus: vt di cit euangeliũ Iohannis. q̄ nõ ſunt ſcripta

ĩmmo mundꝰ nō ſufficeret capere librís ſi
2 oĩa ꝑ ſingula deberent ſcribi. ¶Scđo dꝛ.
ꝙ Math. xix. oñdit ĩpoſitiōe manuū: mo
dū collatiōis hꝰ ſacramenti. ⁊ diſcipul' tūc
vel al's dixit formā: ꝑ quā eſſet ↄferendū:
3 poſt miſſionē ſpūſſancti ad plenitudinez.
¶Et ꝙ hoc ſit verū apparet. qꝛ ſicut ſuꝑ ſe
fundandā dixit eccl'iam Math. xvj. ita
etiā ſuꝑ ipſum oĩa alia fundamenta fun/
danda erāt. ⁊ ab ip̄o inſtituta. ĩnō illa fun
4 damenta ſunt ſeptē ſacramenta. ¶Itez ſi
dixit ꝙ iota vnū aut vnꝰ apex nō deberet
tranſire de lege: donec oĩa fierent. vt ha/
betꝛ Math. v. quāto magis inſtituit ⁊ ſta
Ad.1.de queſito. biliuit oĩa ſacramenta noue leg̃. ¶Ad rō
nes que fiunt ꝓ queſito. Ad primā rñdetꝛ
negando ↄñam. nō em̄ eſt ſile: de ſacramē/
to ↄfirmatiōis ⁊ de ſacramento baptiſmi
Nā qꝛ baptiſmꝰ eſt neceſſitatis: eiꝰ admi/
niſtratio eſt oībꝫ admiſſa. S3 qꝛ cōfirma/
tiōis eſt aſcriptiuū ad maiorē dignitatem
iō tm̄ eſt ſucceſſoribꝫ apl'oꝝ cōmiſſum ſcil3
ep̄is. ⁊ iō ſi ab alijs fiat: irritū eſt ⁊ inane ⁊
Ad.2. nihil fit. ¶Ad ſcđam negetꝛ ↄña. ad ꝓbati
onē dicatꝛ verū eſſe. ꝙ vbi ſpūſſanctꝰ eſt. eo
mō quo ſe diſpoſuit aliq̃d oꝑatuꝝ ibi oper
ratꝛ. ſeruatis debita materia ⁊ forma. mō l3
in bono preſbytero ſit: ꝑ grām gratū facien
tem nō eſt tñ in eo ꝑ donū gratis datū: q̃
inſtituit aliquē miniſtrū dandi ordines vꝉ
ↄfirmādi. q̃ dono eſt in ep̄o. etiā extra cha/
ritatē exiſtente. qꝛ illo dono gratis ſibi da/
to: manet in eo vſq3 ad finē vite. ſiue bonꝰ
ſit ſiue malꝰ ne ſalus ppl'i malicia miniſtri
valeat impediri. tale aūt donū cōſeq̃tꝛ ep̄s
Ad.3. in ↄſecratōe. ¶Ad tertiā: negetꝛ añs. ꝙ ſim
plex ſacerdos inungedo chꝛiſmate det ſpi
ritūſanctū. Ad ꝓbatōnē dꝛ ꝙ illa inunctō
chꝛiſmat̃ in vertice quā facit ſacerdos nō
dat ſp̄m ſctm̄. ſ3 eſt ſignū deſcenſus ſpūſſā/
cti in baptiſatū ad inhabitationē: quā cō/
1 tulit baptiſmꝰ. ⁊ ĝ nō fit fruſtra. Fit em̄ ad
deſignandū: ꝙ baptiſatꝰ factꝰ ſit hitaculū
ſpūſſcti. ⁊ ꝙ veſtem innocentie receptā: de
beat ab immundicia p̄ſeruare. ꝓut videtꝛ
notare textꝰ. de con. diſ. v. ca. nouiſſime. §.
ſignatꝛ dicens ſic: ſignatꝛ baptiſatꝰ cū chꝛiſ
mate: in capitis ſummitate ꝑ ſacerdotem
ꝑ pontificē xͦo in fronte. vt in priori vnctio
ne ſignificetꝛ ſuꝑ ip̄m ſpūſſancti deſcēſio: ad
hitationē deo ↄſecrandā. ⁊ ĝ nō eſt illa vn/
ctio niſi ſignū. cū nihil ſit ſacramenti. ſ3 ſi/
2 gnat illō qđ ꝑ baptiſmū factū eſt. ¶Chriſ

matio aūt illa quā facit ep̄s: eſt materiale
ſacramenti ↄfirmatiōis. q̃ iō nō eſt ſolu3 ſi
gnū ſed ſacramētū ꝑtiale. qđ cū forma eo
mō quo ſacramenta noue leg̃ eſt plenitu/
dinis ſpūſſancti collatiuū. ¶Ad q̃rtā ꝙ ſit Ad.4.
ꝓpter inſtitutionē. q̃ papa ⁊ eccl'ia docte ꝑ
apl'os ad hoc inſtructos a chꝛiſto inſtitue/
runt. vt ſoli ſummi ſacerdotes. i. ep̄i hoc ſa
cramentū habeāt miniſtrare. niſi papa de
plenitudine ptātis vellet hoc alteri ſimpli
ci cōmittere ſacerdoti. ¶Alij dicunt ꝙ ep̄s 2
hēat hoc nō rōne ſoliꝰ iuriſditōis nec rōne
ſoliꝰ ordinis ſed rōe ſuſcepte ſue cōſecratō
nis ep̄alis. qua ſignatꝛ ordinē habere cū q̃/
dam eminentia: cui collatio ordinū ⁊ ↄfir
matiōis ſit cōmiſſa. ¶Ad rōes poſt oppo/ ad rões reliquas
ſitū q̃ ſunt ꝓ ſuppoſito: ille ↄceduntꝛ qꝛ ſūt
ꝓ dictis in p̄mis duobꝫ articul'. ¶Ad ratō
nes factas ꝓ ꝑte negatiua q̃ſiti dꝛ. ꝙ mgr̄
⁊ canon loquantꝛ de cōi ordinatione xp̄i et
apl'oꝝ: ⁊ ↄñter eccl'ie. ⁊ ſic ſunt ꝓ prima cō/
cluſiōe tertij articuli. nō tñ ſunt contra cō
clionē tertiā eiuſdē articuli qꝛ papa de ple
nitudine ptātis ſue ſimplici p̄ſbytero pōt
cōmittere. ſicut etiam pōt ei cōcedere mi/
nores ordines celebrare. Uñ ↄñter ↄcedē 3
dū eſt. ꝙ dignitas ep̄alis nō ita ſit de nc̄ci
tate ↄfirmationis. ſicut dignitas ſacerdo/
talis eſt de nc̄citate ↄſecratiōis corporis ⁊
ſanguinis ieſu chꝛiſti.

Exto queri

tur circa diſtinctionē octa/
uā ⁊ nonā. Utrū ſicut cor/
poris ⁊ ſanguis dñi ſacra/
mentū eſt vnū ⁊ ſupremuz
ſic indigne ſuſcipienti noxiū ſit ⁊ venenū?
Que queſtio p̄mo ſupponit ꝙ ſacramētuz
corporis ⁊ ſanguinis dñi ſit vnū ſacramē/ arguit.1
tū. ¶Contra qđ arguitꝛ ſic qꝛ eccl'ia orat in
complendis miſſarū: purificent nos q̄ms
dñe ſacramēta q̃ ſumpſimꝰ. ⁊ in plibꝫ alijs
ita legitꝛ agitꝛ eſt pl'a ſacramenta. ↄña tenet
qꝛ al's in hmōi orōībꝫ ſupponeretꝛ falſum. arguit.2
⁊ añs notū eſt. ¶Scđo ſic. diuerſitas for/
me facit diuerſitatē effectuū. ſed alia ē for
ma cōſecrationis corporis. ⁊ alia ſanguis.
vt mgr̄ dicit in lr̄a. ĝ erunt diuerſa ſacram̄
ta. ↄña tenet. Et maior p3. qꝛ vniꝰ ⁊ eiuſ/
dem rei nō ſūt plꝛes forme. Nā forma alia
aliā rem cōſtituit. Minor p3 qꝛ alia ē for
ma cōſecratōis vini ⁊ alia panis. ¶Tertiō arguit.3

q: diuerſitates materie forme ⁊ termini in
quē terminat̄ ſacramentū: ſufficient̄ oſten/
dunt diſtinctionē ſacramētoꝝ: mō ita eſt
hic. Eſt em̄ diuerſitas materie. q: pro cor/
pore materia eſt panis pro ſanguine vinū
de forma etiam notū eſt. de termino ptȝ.
q: conſecratio panis terminat̄ in corp⁹. et
cōſecratio vini terminat̄ in ſanguinē dn̄i.
arguit̄ 4 ¶Quarto eucharistie ſacramentū eſt duo
ſacramenta. ḡ a fortiori corporis ⁊ ſangui
nis. ꝯn̄a nota eſt ꝑ locū a minori. Et an̄s
ꝓbat̄. q: cum ſacramentū ſit ſacre rei ſignū
ꝓporcionabilit̄ erūt ſacramenta plā: ſicut
ſignata ꝑ ea fuerint plura. mō hoc ſacram̄
tū ſignat plura. ſ. corp⁹ chriſti verū ⁊ corp⁹
chriſti myſticū. vt dicit mgr̄ in lr̄a diſ. viij
Soluit̄ ca. iij. ¶Forte dicet̄. ꝙ illa duo ſignat non
niſi quodā ordine. ⁊ iō adhuc vnū ſunt ſa
cramentū. ¶Contra. q̇d ḡ ſignat pri⁹. vtꝝ
corp⁹ verū: ⁊ hoc non. q: ſic illud ordina/
ret̄ ad myſticū tanq̄ȝ ad finem. ſicut ſigna/
tio eius ad ſignationē corporis myſtici. ſȝ
hoc ꝯn̄s videt̄ falſum. eo ꝙ finis dȝ eē me
lior q̄ȝ ordinata in finem. mō nō videt̄: ꝙ
corpus myſticū ſit meli⁹ q̄ȝ corp⁹ verū. vel
corpus myſticū ꝑ prius ſignaret̄: ⁊ hoc nō
q: in illud non eſt cōuerſio ſacramentalis.
ꝯfirmat̄ mō illud prius ſignat in qđ cōuerſionē pa
nis facit. ¶Cōfirmat̄ an̄s ꝑncipale. q: in
euchariſtia nō ſolū color eſt ſacramentuȝ:
ſed etiā ſapor. ⁊ illa ſunt plura. ḡ. ꝓbat̄ ma
ior. q: ſunt ſancte rei ſigna. ⁊ minor nota ē
ſol. repl. q: ſunt ſenſibilia ꝓpria diuerſoꝝ ſenſuū.
¶Forte dicet̄ ꝙ non ſint niſi vnū. q: ſigna/
tū eſt vnum. hoc nō videt̄ rōem ſoluere. q:
pluralitas ſignoꝝ ſtat. cum vnitate ſigna
ti. vt Marcus ⁊ Tulli⁹ plura noīa ſunt:
quoꝝ ſignatū eſt vnū. ita etiā hic. q̄ȝuis ſi
arguit̄. 5 gnatū ſit vnū: ſacramenta pn̄t eſſe plura.
¶Quinto. aliqn̄ nō fuerunt vnū ſacramē
tū. ḡ neq̄ȝ modo. ꝯn̄a tenet. q: poſt mortē
dn̄i iſtud ſacramentū non eſt diuerſifica/
tum. Et an̄s ptȝ. q: in triduo ſanguis fuiſ
ſet extra corp⁹: ⁊ etiā ſine anima. ⁊ ex ꝯn̄ti
ſine filio dei. vn̄ cum corpore fuiſſet filius
dei. ⁊ nō cum ſanguine. mō ptȝ ꝙ ſacramē
ta nō fuiſſent aliquo mō vnū. ¶Scđo. q̄/
ſtio ſupponit. ꝙ iſtud ſacramentū ſit ſupre
mū ſacramentū ¶Contra qđ arguit̄ ſic. ba
ptiſm⁹ eſt ſacramentū ſuperi⁹ hoc ſacramē
to. igit̄. ꝯn̄a nota eſt. ⁊ an̄s deducit̄ ſic. q̇a
cum ſacramentū ſit ſacre rei ſignuȝ. tanto
aliq̇d eſt mai⁹ ſacramentū quanto maio/
rem ſanctitatē addit ſignato. mō hoc facit
baptiſm⁹. igit̄. Patet maior ⁊ minor. quia
baptiſm⁹ tollit penā ⁊ culpā: etiā mortalē
⁊ originalē. quoꝝ nullū facit hoc ſacramē/
tū. vt notū eſt. ¶Confirmat̄. ſacramentuȝ ꝯfirmat̄
qđ immediate ducit ad regnū aperiendo
ianuā: eſt maius ſacramento qđ hoc non
facit. mō baptiſm⁹ eſt hmōi ⁊ nō euchari/
ſtia. igit̄. Ptȝ maior de ſe. q: cum ſacramē
ta ſint inſtituta hoīb; ꝑ ſalute. illud mai⁹
videt̄ eſſe q̇ꝝ efficaci⁹ opat̄ ſalutē. mō mi/
nor quo ad primā ꝑtem ptȝ ex dictis de ba
ptiſmo. ⁊ ꝑ mgr̄m in lr̄a diſ. iiij. Et etiaȝ q̇
ad ſecundā ꝑtē ptȝ. q: hoc ſacramentū nō
ſimpliciter delet penā. immo nec culpā mor
talē. vnde non aperit ianuā regni. ſicut ba
ptiſm⁹. ¶Scđo. q: cōfirmatio eſt maius arguit̄ 2
iſto. igit̄. ꝯn̄a tenet. Et an̄s ꝓbat̄. q: tanto
ſacramentū eſt maius: quanto digniorem
exigit miniſtrū. mō ꝯfirmatio exigit mini/
ſtrū digniorē q̄ȝ euchariſtia. igit̄. maior pȝ
ꝑ illud qđ habet̄ de con. diſt. v. ca. de his
vero. vbi poſt alia dicit papa. ꝙ ſicut cōfir/
matiōis ſacramentū maioribȝ eſt cōmiſſū
ita eſt maiori veneratione venerandū ⁊ te
nendū. ⁊ minor ptȝ ibidē eo. ca. q: ſoli epī
hn̄t ꝯfirmare. oīs aūt ſacerdos pōt ꝯſecra
re. ¶Tertio querit queſtio. Utrū indigne
ſuſcipienti noxiū ſit ⁊ venenū: ¶Cōtra qđ Arg. 1. ꝯ
arguit̄ ſic. q: aliq̇s pōt indigne videre vel q ſuum.
tangere: ſine ſpūali nocumento. ḡ ⁊ guſta/
re. ḡ ⁊ ſumere. ꝯn̄a ꝑma tenet. q: ita bn̄ et
clariores ſenſus ſunt: viſus ⁊ tact⁹ ſicut gu
ſtus. ⁊ eque bene ꝑceptiui hui⁹ ſacramen/
ti. ⁊ ḡ q̄ rōne ſic illis ſenſibȝ pōt hoc ſacra/
mentū ſentiri ſine pctō. ſic ⁊ poterit ſentiri a
guſtu. Et ſcđa ꝯn̄a tenet. q: manducare ē
guſtare. ⁊ ex ꝯn̄ti ſumere. An̄s ptȝ ꝑmo de
viſu. q: nuſq̄ȝ videt̄ in iure ꝓhibitū q̇n mor
talis pctōr poſſit audire miſſam. Jtē vidē
do poſſit moueri ad ꝯuerſionē. Eodē mo/
do de tactu. q: pctōres nō fuerunt ꝓhibiti
tangere corp⁹ dn̄i realiter. quare ḡ deberēt
eſſe ꝓhibiti: tangere ſacramētalit̄. An̄s pȝ
Luce. vij. vbi mulier peccatrix admiſſa fu
it tangere pedes dn̄i ¶Scđo ſic. nullo bo arguit̄. 2
no maximo aliq̇s inficit̄. ſȝ hoc ſacramen/
tū eſt bonū maximū. ḡ eo null⁹ inficit̄: ſiue
ſit bon⁹ ſiue malus. Maior ptȝ. q: bonis
maximis nō cōtingit male vti. vt dicit au
guſtin⁹ in de libero arbitrio. Minor pȝ. q:
q̇d eſſet mai⁹ bonū: inter ſupraeminentia
bona q̄ȝ corp⁹ ⁊ ſanguis dn̄i: ¶Tertio ſic. arguit̄. 3

vera medicina ꝯtra morbū nō eſt venenū ſed corp⁹ dn̄icū eſt vera medicina ꝯ̄ mortalia.ꝗ.ptȝ maioꝛ.q2 illa curat̄ moꝛb⁹.minoꝛ ptȝ ꝑ illud Joh̄.vj.niſi manducaueritis carnē filij hoīs ⁊c̄.nō habebit̄ vitā ī vo

ꝯfirmat̄ bis.¶Et ꝯfirmat̄.q2 vtiqȝ eger cogitando de medico eundo ad medicū ⁊ iungendo ſe medico:nō peccat cōtra ſanitatē corpo/ris:etiā ſi nō curet̄.quare ꝗ eger in aīa peccaret:cogitando de medico:eundo ad medicū ⁊ iungēdo ſe medico ſpūali peccaret?

arguit̄ 4 ¶Quarto.q2 faciendo id ad qḋ tenet̄:nō peccat:mō pctōꝛ pro certo tpe ad talia tenet̄.Igit̄ talia implēdo nō peccat.ptȝ maioꝛ de ſe.Et ptȝ minoꝛ.q2 eccl'ia ꝑ certo tpe talia pcipit.¶Foꝛte dicet̄.ꝙ nō facit modo debito.⁊ ex hoc peccat.Rn̄det̄ ꝙ eccl'ia precipit actū.extra de pe.⁊ re.nō aūt malum

ꝯfirmat̄ ¶Et ꝯfirmat̄.q2 ſi peccet manducando ⁊ etiā peccat nō manducando.q2 tranſgredit̄ mandatū eccleſie.ꝗ nō poſſet effugere moꝛtale.qḋ videt̄ abſurdū.¶Sed ꝑ pmo ſuppoſito eſt.qḋ apl's dicit.j.ad Coꝛin.x.vn⁹ panis ⁊ vnū coꝛp⁹ multi ſum⁹:oēs q̄ de vno pane ⁊ de vno calice pticipamus. Quib; vbis manifeſte ponit apl's:ꝙ hoc ſit ſacramentū eccl'iaſtice vnitatis.⁊ ħ debet eſſe vnū.Itē mgr̄ in lr̄a diſt.xj.ca.iiij: dicit.Nec debent dici duo ſacramenta.ſȝ

2 vnū.q2 vtraqȝ ſpecie idem ſumit̄.¶Sȝ ꝑ ſecundo ſuppoſito.ꝙ hoc ſacramētū ſit ſupremū.ptȝ.q2 ſuū contentū eſt deus ⁊ hō.qḋ in nll'o alio ſacramento ita eſt.ſi ꝗ ſacrū ſignū eo eſt ſuperi⁹ alio:quo ſupioꝛis rei ē ſignū:hoc vtiqȝ erit ſupremū Et hoc dicit Alexander q̄ntus poſt Petrū:de con.diſ.ij.ca.nihil in ſacrificijs.vbi dicit̄.ꝙ nihil ī ſacrificijs maius eſſe pōt:q̄ȝ coꝛpus ⁊ ſan/

3 guis xp̄i.¶Sȝ ꝑ queſito eſt apl's.j.ad coꝛinth̄.xj.Qui manducat ⁊ bibit indigne: iudiciū ſibi manducat ⁊ bibit.glo.iudicium.i.debitā cōdemnationē aīe.Et in pſa de ſacramento cantat eccl'ia.moꝛs eſt mal': vita bonis.Qḋ aūt alicui ſumenti moꝛs eſt.merito eidē venenū dici pōt.¶In hac

dicēdoꝝ diſtinctio queſtione q̄ttuoꝛ erunt articuli.Primus aliq̄ generalia.ſ.q̄ requirunt̄ ad h⁹ ſacramti ꝯſecratōȝ:preuie pmittit.Scōs de pꝛio ſuppoſito.an vnū ſit ſacramētū vl' pl'a:breuiter inquirit.Tertius de ſecundo ſuppoſito.ſ.vtrū ſupremū ſit hoc ſacramentoꝝ: vtiliter inq̄rit.Et q̄rt⁹ de q̄ſito.vtrum indigne ſumens venenū ſibi accipiat?

Quantum ad primū

pmo videndū eſt de h⁹ ſacramti materia.Scḋo de ſui cōſecratōis foꝛma.Et tertio q̄s ſit miniſter debitus ꝑ hac re facienda.¶Quantū ad pmū ſciendū.ꝙ hoc ſanctiſſimū ſacramētū q̄n̄qȝ dr̄ ſacrificiū q2 eſt dn̄ice paſſiōis expꝛeſſiuū.q̄ verū ſacrificium fuit.Qn̄qȝ dr̄ cōio ſiue ſynaxis ſm̄ grecam linguā.q2 ſignū vnionis eccl'ie exiſtit. Vn̄ Damaſcen⁹ li.iiij.cōio dr̄:q2 ꝑ ipſum xp̄o cōicam⁹.⁊ q2 pticipam⁹ ei⁹ carnē ⁊ deitatē.⁊ q2 cōicam⁹ ⁊ vnimur inuicē ꝑ ipm̄. Nota 1

¶Tertio dr̄ viaticū.q2 p̄bet viam veniendi ad patriā.inq̄ȝtum ſignificat ſumptiōe ſui in fide futurā dei viſionē.q̄ erit clara ſpecie ſeu facie.¶Eadē rōe pōt dici eucha riſtia.i.bona gr̄a.q2 gr̄a dei eſt vita eterna ad Ro.vj.¶Quo pmiſſo de materia ex q̄ conſecrat̄ coꝛp⁹ dn̄i:dicit̄ cōiter.ꝙ ſit panis triticē⁹ nō fermentat⁹.Q2 enī panis habet̄ de con.diſ.ij.ca.j.in ſacramentoꝝ.¶Sed ꝙ triticē⁹.ptȝ ex vſu eccl'ie.⁊ q2 dn̄s ſe grano tritici compauit Joh̄.xij.¶Sȝ ꝙ azymus ſiue nō fermentat⁹ eſſe debeat.ptȝ.q2 dn̄s cōſecrauit in tali pane.cōſecrauit enī pmo die aſimoꝝ.vt habet̄ Math̄.xxvj. qn̄ nihil fermentatū debuit eſſe in domo vt habet̄ Exo.xij.ꝗ ꝯfecit in azymo.Et etiaȝ q2 materia repn̄tare dȝ puritatē dn̄ice carnis.in qua nihil fuit fermenti malicie vel iniquitat̄.Vn̄ aplus.j.ad coꝛin.v.epulemur nō in fermento veteri:ſȝ in azymis ſinceritatis.¶Ubi pmo dubitat̄.Utrū de neceſſitate ſit h⁹ ſacramēti.ꝙ fuerit panis triticē⁹:Scḋo.vtrū de ſpelta vel alio farre poſſit ꝯſecrari:Et tertio vtrū ſit de nccitate ꝙ ſit azym⁹:¶Ad pmā rn̄det ſctūs Tho.iij.pte ſumme.q.lxxiiij.arti.iij.⁊ in ſcripto ſup q̄rtū.diſ.xj.q.vij.art.j.ꝙ ſic.Cui⁹ cām ſubdit.q2 xp̄s in hoc pane cōſecrauit.⁊ in hoc inſtituit ꝯſecrari.¶Et rōnes aſſignat tres:q̄re in hmōi pane.Pria.q2 ſic panis triticē⁹ eſt mag̃ nutritiu⁹ ita ⁊ maioꝛis gr̄e quā hoc ſacramentū exhibet:apti⁹ expꝛeſſiuus.¶Scḋa.q2 cōit̄ in vſuȝ venit.vn̄ ſimplicit̄ panis dicebat̄ pāis triticē⁹.ſicut oleum oliue ſimplr̄ oleū.Alijs enī panib; tūc tpis nō vtebant̄ hoīes:niſi defectu frumēti h⁹.Et ꝗ cū dr̄ in euāg.Accepit ieſus panē.intelligit̄ triticeū.Quare ꝯgrue expꝛimit hoc:ſacramentū illud ſic.qḋ eſt quotidie manducādū.Tertia.q2 dn̄s ſe illi grano

Right-column margin notes, top to bottom: Nota 1; 3 (beside "¶Tertio dr̄ viaticū"); 4 (beside "ſpecie ſeu facie.¶Eadē rōe"); Cōcl'io (beside "conſecrat̄ coꝛp⁹ dn̄i"); 2 (beside "¶Sed ꝙ triticē⁹"); 3 (beside "¶Sȝ ꝙ azymus"); Du.tria (beside "ceritatis.¶Ubi pmo dubitat̄"); 1 (beside "¶Et rōnes aſſignat"); 2 (beside "¶Scḋa.q2 cōit̄").

Soluit compauit.¶Ad ſecūdā q̄ſtionē:dicit ideʒ
ſctūs thomas.ſ.ꝙ nec ex hordeo:nec ex far
re nec ex ſpelta:poſſit ꝯſecrari corpus dn̄i.
Motiuū ſuū eſt qꝛ nūq̄ȝ ex tritico ſemina
ro aliqd̄ iſtoꝝ creſcit.nec etiā ex aliq̄ eoruʒ
triticū.qd̄ eſt ſignū diuerſitatꝭ in ſpecie ſpe
Contra. cialiſſima.¶Aliq̄ aliȷ volūt.ꝙ frumentuʒ
ſit genꝰ:ad triticū:ſpeltā ⁊ far.Et qꝛ xp̄us
ſe grano frumenti cōpauit.ꝙ ex q̄libet iſto
rū poſſit ꝯſecrari.Et hn̄t ꝓ ſe Iſidoꝝ.xvij.
ethim̄.c.iiȷ.volentē.ꝙ frumētū in plꝰſe ha
beat q̄ȝ triticū.dicit em̄ in ꝑnci.illiꝰca.fru/
menta ſunt:q̄ hn̄t ariſtas.Reliq̄ aūt ſunt
que nō hn̄t ariſtaſ.⁊ fruges appellant̄ Et
ꝯn̄ter dicit ſiliginē:⁊ hordeum ⁊ pl'a hm̄oi
eſſe de genere frumentoꝝ.Un̄ ꝯn̄ter dicūt
qꝛ ex ſacra ſcriptura nō plus habet̄: niſi ꝙ
panis debeat eſſe de frumento nec etiā aliḋ
habeat̄ ex aliquo ſtatuto eccl'ie.dicūt ḡ.ꝙ
Concl'o. ex quolibet taliū poſſit cōſecrari.¶In du/
biȷs aūt certior via eligenda eſt.⁊ iō tutiꝰē
Soluit ex tritico ⁊c̄.¶Ad tertiū dubiū dd̄m eſt.ꝙ
dubi.3. tam in azymo q̄ȝ in triticeo fermentato cō
ſecrari poſſit.Greci em̄ in fermentato.lati/
ni in azymo cōſecrant.Un̄ dn̄s in azymo
ꝯſecrauit ⁊ apl'i ꝯn̄r.Quē ritū eccl'ia roma
na recepit ab apl'is petro ⁊ paulo.quoruʒ
ſanguine fundata eſt.q̄ hūc habuerant a
dn̄o deo nr̄o.q̄ in tali pane ꝯſecrauit.vt ī
tribꝫ euāgeliȷs eſt expreſſum.qꝛ (vt dicūt)
2 celebrauit ꝑma die azymoꝝ.¶Sʒ poſtea
ſurgente hereſi hebionitaꝝ:vt dic̄ leo pa/
pa.ex eo ꝙ dicebāt ſimul cū euangelio eſſe
legalia obſeruanda.In deteſtationē hꝰhe
reſis:ſcti p̄res ſpūſancto inſpirati: ſtatue/
rūt ad tp̄s in fermentato ꝯſecrandū.ne il/
3 loꝝ falſe ſentētie cōſoni viderent̄.Sed po/
ſtea ceſſante hereſi:eccl'ia romana ad ꝑſti/
nū rediȷt ſtatū.Greci aūt manere volebāt
in mō a patribꝫ introducto.q̄ ⁊ addūt:ꝙ
nō poſſit ꝯfici corpꝰdn̄i:niſi in fermētato:
⁊ dicūt dn̄m in fermētato ꝯſecraſſe.Et qꝛ
illiꝰ ꝯtrariū expreſſe dicūt tria euāgelia.ſ.
ꝙ dn̄s ꝯſecrauit ꝑmo die azymoꝝ.q̄dā ex
eis in tantā deuenerūt amentiā vt dicerēt
eos falſum ſcripſiſſe:⁊ a Ioanne fuiſſe cor
rectos:q̄ an̄ diē paſce dicit dn̄m cenaſſe cū
Cōcl'o. diſcipul̄.Ioh̄.xiiȷ.¶Ex q̄bꝫ pʒ: qd̄ p̄miſſū
fuit videlʒ.ꝙ tā in azymo q̄ȝ in fermētato
poſſit cōſecrari.peccat tn̄ q̄ ꝯficit in fermē/
tato ſcient̄.qꝛ ritū eccl'ie p̄termittit.¶Sed
in ꝯtrariū iſtiꝰ ꝯcl'onis ſunt rōnes grecoꝝ
q̄bꝫ aſſerunt non poſſe confici in azymis.

Un̄ arguunt ſic.nos in cōficiendo debemꝰ arguit̄.1
nos cōformare mō chriſti.ſʒ chriſtꝰconfe/
cit in fermentato.igit̄.pʒ maior de ſe.Mi
norē declarant.qꝛ ante paſca nō vtebant̄
iudei azymis.mō chriſtꝰ illud ſacramen/
tū inſtituit ante diem paſce.vt ptʒ Iohis
xiiȷ.vbi dicit euangeliſta.Ante diem pa/
ſcę ſciens ieſus qꝛ venit hora eius ⁊c̄.Et h̄
etiam pʒ ꝑ illud:qd̄ habet̄ Mathei.xxvj
vbi dicebant.non in die feſto.ḡ dies pa/
raſceues non fuit feſtus.¶Secūdo.quia arguit̄2
xp̄s inſtituit illud ſacramētū Luna.xiiȷ.ḡ
ante paſca.tenet cōſequētia qꝛ luna.xiiiȷ.
offerebat̄ agnus paſcalis.vt habet̄ Exod̄
xiȷ.⁊ ex ꝯn̄ti:chriſtus q̄ fuit verus agnꝰpa
ſcalis:fuerit immolatꝰ luna.xiiiȷ.vt veri/
tas correſ̄deret figure.⁊ die precedente: il/
lud ſacramētū inſtituit.ḡ luna.xiiȷ.¶Qd̄ ꝯfirmat̄
ꝯfirmat̄ tertio.ꝑ illud qd̄ habet̄ Ioh̄.xviiȷ
vbi dicit̄:ꝙ in paraſceue paſcę:iudei non
introierunt pretorium.vt non contamina
rentur.ſed manducarent paſca.ergo cum
illa die a iudeis manducabat̄ paſca.cena
domini fuit ante paſca.¶Quarto.qꝛ Lu/ arguit̄4
ce.xxiȷ.dicit̄ ꝙ mulieres viſo monumento
iuerunt ⁊ parauerunt aromata.qd̄ non li/
cuiſſet prima die: a diebus q̄bus azyma
comedebant.quia illa dies eſt eis celeber
rima.que erat luna.xiiiȷ.vt hec habentur
Exodi.cap̄.predicto.ergo paſſio xp̄i fuit
luna.xiiiȷ.⁊ ſic idem quod ante.¶Quinto arguit̄.5
quia Iohannis.xix.dicit̄.ꝙ dies ſepultu/
re dominice.ſcilʒ qua iacuit in ſepulchro
erat magnus dies ſabbati.ſed in ſolenni/
tate azymorum:ſola prima dies erat cele/
berrima.⁊ vocabat̄ magna.vt habet̄ i loco
p̄dicto.ergo cum illa dies fuerit luna.xv.
ſequit̄ ꝙ paraſceue erat luna.xiiiȷ.et redit
qd̄ prius.¶Secundo ꝑncipaliter ſic per/
ſuadet̄.qꝛ vbi nos habemꝰ:accepit Ieſus
panem.greci habent.accepit ieſus artos.
quod ſonat panem fermentatum.ergo cō
fecit dominus in pane fermentato.¶Ter arguit̄.5
tio.non licet ſeruare ſacra veteris legis ad
litteram intellecta.ſed ſi in azymis cōſecra
ret̄.tunc ſeruaret̄ ſacruʒ veteris legis ad lit
teram.igitur hoc non licet.tenet cōſequen
tia.Et patet maior.quia littera occidit.iȷ.
ad Corinthios.iiȷ.Et minor patet Exo/
di duodecimo.quia precipitur ibi iudeis.
vt in paſcha azymis vtantur.¶Quarto
ſacramentū maxime charitatꝭ:celebrādū
eſt in fermētato.modo illud eſt huiuſmōi

Igit̃.pȝ maioꝛ.qꝛ fermentũ ſignat chari/
tatẽ.vt dicit glo. Math.xiij.ſup illo ṽbo.
arguit̃ 5 ſil'e eſt regnũ celoꝝ fermento ¶ Quinto.qꝛ
videt̃.ꝙ fermentatũ ⁊ azymũ ſe hñt ad pa
nẽ:ſicut album ⁊ rubeũ ad vinũ.mõ non re
fert quo ad ꝯſecrationẽ calicis.vtrũ ſit al/
bũ vel rubeũ vinũ.ḡ nec quo ad cõſecrati
onẽ coꝛpoꝛis vtrũ ſit azym⁹ panis vel fer/
arguit̃ 6 mentat⁹.¶ Sexto:ſi ſic.hoc eſſȝ potiſſime
qꝛ chꝛiſtus agnũ paſcalẽ comediſſet cum
azymis.ſed hoc nõ debet mouere nos.igi
tur.pȝ maioꝛ.qꝛ hoc videt̃ eſſe p̃ncipale
motiuũ nr̃m.Et pȝ minoꝛ.qꝛ eodem mõ
celebꝛabat cũ lactuc̃ agreſtibꝫ.qbꝫ tñ nos
Nota p vti nõ ſolem⁹.¶ Ad has rõnes ſoluendas
ſoluẽdo. p̃mitto notandũ p̃mo.ꝙ hoc nomen pa/
ſca in ſacra ſc̃ptura qnq̨ mõis ſumit̃.Pri/
mo mõ paſca dicebat̃ illa hoꝛa:qua imo/
labat̃ agnus.xiiij.luna.ſic ſnmit̃ Mathei
xxvj.Scitis qꝛ poſt biduũ paſca fiet.Se
cundo paſca dr̃ agnus typicus.vt in eod.
cap̄.vbi vis parem⁹ tibi comedere paſcha
Tertio mõ dicit̃ agnus ver⁹.ſ.dñs Jeſus
chꝛiſtus.ſicut dr̃.paſca nr̃m immolat⁹ eſt
chꝛiſtus.j.ad Coꝛin.v. Quarto modo dr̃
dies feſtus azymoꝝ.ſicut Luce.xxij. dicit̃
appꝛopinquauit aũt dies feſtus azymoꝝ
q̃ dr̃ paſca.Et q̃nto dr̃ ipſe cibus paſcalis
ſcȝ azym⁹.vt Joh.xviij.dr̃.ipi nõ introiue
runt pꝛetoꝛiũ:vt non cõtaminarent̃.ſȝ mã
Ad.1 ducarent paſca.¶ Qua diſtinctione pꝛe/
miſſa:rñdet̃ ad rõnes.Ad pꝛimã:negetꝛ ꝙ
chꝛiſtus confecit in fermentato.Ad pba/
tionem qñ dicit̃:ꝙ ante diem paſce nõ vte
bantur iudei azymis.Jllud verum eſt.ſȝ
aduerte:ꝙ diem naturalem incipiunt a ve
ſpera diei pꝛecedentis.queȝ ⁊ pꝛeſertim in
feſtiuitatis obſeruatione vocant diem ar/
tificialem.ſicut nos lationem ſolis ſuper
terram.Et ſic.xiiij.luna erat dies Jouis:
in cuius veſpere incipiebat azyma.Juxta
illud Exo.xij.p̃mo menſe.xiiij.die menſis
ad veſperaȝ comedetis azyma.⁊ durabat
vſq̨ ad diem.xxj.modo tunc apud eos in
cipiebat:ſ.luna.xiiij.ad veſperam incipie
bat ſolennitas paſcalis.vt iam allegatuȝ
Ad.2. eſt.¶ Et illo die Jouis veſpere facto diſcu
buit dominus cum duodecim ⁊ hoc ſacra
mentũ inſtituit.⁊ ſic in azymis.¶ Ad au/
ctoꝛitatem Johannis qua dicit̃ ꝙ ante di
em feſtum paſce dicat̃.ꝙ loquat̃ de die pa
raſceues:que erat.xv.lune.iuxta vſum di/
ei artificialis.quem tñ pꝛecedebat azyma

cum agno paſcali.ſ.veſpere diei lune.xiiij.
vt iam allegatum eſt.vt ſit ſenſus:ante di
em paſce.i.ante dieȝ paraſceues.que erat
luna.xv.iuxta modũ dierũ artificialiũ.et
ſic nulla eſt repugnantia.¶ Qd̃ aũt addu Ad.3.
cit̃:ꝙ dicebant.non in die feſto.dicit An/
chiſiodoꝛeñ.ꝙ timuerant facere in die feſto
⁊ tñ fecerant ⁊ ſic magis peccauerãt¶ Ubi Nota.
aduertendũ ꝙ vt dicunt ſancti.Judei nõ
ꝓpoſuerant a p̃ncipio occidere xp̄m in die
feſto.Nõ aũt ꝑpter reuerentiã feſti ſed ne
fieret tumult⁹ in pplo.ſicut text⁹ dicit ma
thei.xxvj.viſa aũt oppoꝛtunitate.iuda ꝑ/
dente:poſt cenã dñi.ſ.ꝙ iudas poſſet eum
tradere ſine turbis.mutauerunt ꝓpoſituȝ.
⁊ ſic capto dño eum in die feſto fecerãt oc/
cidi.⁊ ſic lȝ dixerint:nõ in die feſto non tñ
ſeruauerũt.vñ nõ eſt ad ꝓpoſitũ.¶ Ad ſe/ Ad.2.
cundã neget̃ illud qd̃ aſſumit̃:ꝙ xp̄s inſti/
tuit illud ſacramentũ luna.xiij.¶ Ad pba
tionẽ cum dr̃.ꝙ luna.xiiij.offerebat̃ agnus
paſcalis.hoc ꝯcedit̃.⁊ chꝛiſt⁹ ver⁹ agn⁹ illo
die oblat⁹ fuit:cuȝ ſeipm obtulerit deo pa
tri:dicens.non mea voluntas ſȝ tua fiat.
Luc.xxij.Cũq̨ ſe obtulerit captioni iude/
oꝝ:dicens.dixi vobis.qꝛ ego ſum.ſi ḡ me
queritis ſinite hos abire.Joh.xviij.vbi ⁊
appꝛehenderũt eũ ⁊ ligauerunt eum.Jteȝ
⁊ oblat⁹ eſt voluntati iudeoꝝ.cum quere/
bant falſum teſtimoniũ aduerſus ieſum:
vt eũ moꝛti traderet.Et ſic illo die imola/
tus volũtate ꝓpꝛia pñ etiã voluntate pa/
tris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti:miniſtris iudeoꝝ.⁊
voluntate iudeoꝝ immolat⁹ eſt ad moꝛtẽ
q̃ coꝛrñdet agni immolationi.Jtẽ eadẽ lu
na.xiiij.vere ſpũaliter comeſt⁹ ẽ a diſcipul̃
poſt cenam.cum eis coꝛpus ⁊ ſanguinem
ſuum tradidit.vt dicunt tres euangeliſte.
¶ Foꝛte dicet̃.ꝙ vtiq̨ non illa die interfe/
ctus eſt in cruce.⁊ ſic veritas non videt̃ coꝛ
reſpondere figure.quia luna.xiiij.interfici Soluit̃
ebat̃ agnus typicus:⁊ comedebatur.¶ Rñ
det hic ſctũs Tho.ꝙ nõ oꝑteat veritatẽ ꝑ
oĩa coꝛrñdere figure.al's em̃ opoꝛteret nos
dicere:ꝙ dñs ad veſperã paſſus eſſȝ.q ve
ſpere immolabat̃ agn⁹.qd̃ omnes euange
liſte negant expꝛeſſe.Sed paſſio domini
⁊ immolatio myſtica:facta eſt luna.xiiij.
Et realis paſſio eadem luna incepta.cum
dominus tunc ex pꝛeſentia ſue benedicte
paſſionis:ſudauit ſanguinẽ.vt habet̃ Lu
ce.xxij.⁊ cum tunc immolat⁹ ſit:modis pꝛi
us dictis.¶ Ad ꝯfirmatiõem dicat̃:ꝙ ibi

accipiť paſcha ꝓ azyma.ſ.pro cibiſ pa/
ſchalibus q̇ ꝑ omnes ſeptem dies comede
banť.Dicit tn̄ Chryſoſtomꝰ ſuꝑ Joannē.
ꝙ intelligiť de agno paſchali: quē veſpere
precedente comediſſe debuerant.ſed nō co
mederūt.⁊ ſic legem ſoluerūt.vt animi ſui
adimplerent deſiderium in morte chriſti.
Ad.4. ¶Ad quartā dicať.ꝙ lȝ dies prima paſca
lis fuerit celebris.q꞉ ea die mors dn̄i erat
adimplenda.nihilominus licuit in eo pa
rare cibaria.vt ptȝ Exodi.xiȷ.vbi dr̄.nihil
opis facietis in ea.exceptis his q̄ ad veſcē
dum ptinent.Vn̄ ſequiť.ꝙ non equiparať
ſabbato: in quo nihil licebat parare.⁊ ſic
etiam in ea licuit agi opera pietatis.ſ.pa/
rare aromata Et ſic fecerunt mulieres ſan
cte.ſabbato quieuerunt.quo tranſacto: q̄
parauerant ⁊ facere diſpoſuerant: nixe ſūt
adimplere die dn̄ica: que erat dies prima
poſt ſabbatū.vt habeť Ma:h.xxviiȷ.⁊ Jo
hannis.xx.Et ğ nō obſtat q̇n luna.xv.i ce
lebritate illiꝰ diei hec fieri potuerunt non
minus q̄ȝ emi cibaria ⁊ decoqui cuȝ h̄ opꝰ
Ad.5 fuerit magis pium.¶Ad q̇ntam ꝙ ſabba
tū qđ venit infra azyma: quocunqȝ die ve
nit: erat magnū.ꝑpter duplicem ſolenni/
tatem.⁊ erat maius q̄ȝ ꝑma dies azymoꝝ
Unde iudei corpora que die veneris oc/
ciderant: que tn̄ erat ꝑma dies a veſpera
precedentis diei incipiendo.noluerūt ma
nere ſabbato in cruce: ꝑpter ſolennitatem
diei vt habeť Joh.xix.Et ğ falſum aſſumi
tur: ꝙ ſola prima dies fuerit celeberrima.
immo cōis dies ſabbati erat celebrior.vt
Ad.2. dictuȝ eſt.nec habeť ꝙ erat celeberrima.ſȝ
ꝑncipa. ſancta ⁊ ſolennis.vt ptȝ Exo.xiȷ.¶Ad ſe/
cundā principalē dr̄ ꝙ artos apud grecos
ſignificat etiaȝ panē azymū.vn̄ Exo.xviiȷ
Ad.3. vbi nos habemꝰ panes azymos: greci ha
bent artos azymos.¶Ad tertiam ꝑncipa
lem ꝙ licet facere ea que in veteri lege erāt
ſacra ſed nō ea intentōe q̄ erant myſtica le
gis.vnde alˀs ipſi greci iudaiſarent.conſe/
crantes in fermentato.q꞉ in lege preceptū
erat vt panes primitiarū fermentatos of/
ferrent.Sed facere aliquid veteris legis:
2 ea intentione qua in lege fiebat.ſ.vt lega/
lia obſeruenť: hoc eſt iudaiſare.¶Nos au
tē in azymo ꝯficimꝰ.nō vt legē ſeruemꝰ: ſȝ
vt xp̄o cōformemur.q̇ in azymis cōſecra/
uit.⁊ vt obſerueť a ſuſcipientibꝫ ſacramen
tum: qđ azymo ſignať.ſ.puritas vitę: que
ſemꝑ ſeruanda eſt.ſicut ⁊ mentis deuotio

expreſſa thurificatione.¶Ad quartā ꝙ in Ad.4.
hoc ſacramento contineť Chriſtus vt ho/
ſtia.que debebat eſſe pura Exo.xiȷ.erit au
tem agnus abſqȝ macula.hanc aūt puri/
tatem exprimit azyma.Et iō magis cōpe/
tit huic ſacramento.vt ſignificeť xp̄i puri/
tas ꝑ panem azymū: q̄ȝ ꝙ ſignificeť feruor
charitatis ꝑ fermentatū.Et iō ad formaȝ
neganda eſt maior.magˀ em̄ exprimit ſa/
cramentū hoſtie puritatē: q̄ȝ charitatis ar
dorē.¶Ad q̇ntā negeť maior.q꞉ albū ⁊ ru Ad.5.
beū in vino ſunt dr̄ie a natura in exiſten/
tes.naſciť em̄ vnū vinū albū: ⁊ aliud rube
um.Sed azymū ⁊ fermentatū nō.immo
fermentatū eſt adueniēs ex decoctione pa
ſce iā facte ⁊ ſeruate.⁊ iō hec exprimūt di/
uerſa myſteria.ſȝ h̄ nō exꝑmūt albū ⁊ rube
um in vino.¶Ad ſextā negeť maior.ꝙ hoc Ad.6.
ſit iō.ſ.q꞉ xp̄s cū azymis agnū paſcalē co
medebat.ſȝ q꞉ in azymis ꝯſecrabat.Qđ
aūt addiť.q̄re nō vtimur lactucꝫ agreſtibꝫ
Rn̄deť ꝙ ille lactuce in comeſtiōe agni ty/
pici: q꞉ erāt amare: ſignificabāt amaritu/
dinē pn̄ie de pctīs.quā habere dn̄t illi: q̇
agno paſcali vero dn̄t vti: de criminibꝫ cō
miſſis vˡ pctīs.Hoc de materia hꝰ ſacram̄/
ti q̇ ad ꝯſecratōem corꝑis.¶Sȝ maťia cō materia
ſecratiōis ſanguinis eſt vinū aqua mixtū ꝯſecrati
Hoc dič mgr̄ diſ.xȷ.ca.v.⁊ cām ſubdit di. onis ſā.
q꞉ aqua ppl̄m ſignat.⁊ iō cum aqua vino
admiſceť: xp̄o ppl̄s adunať.Et hoc poniť
in decretis.de con.diſ.iȷ.ca.in ſacramēto/
rū.vbi diciť.non em̄ debet in calice dn̄i aut
vinū ſolum: aut aqua ſola offerri.ſed vtrū
qȝ ꝑmixtum.cuiꝰ rōem exꝑmit ſanctꝰ Cy/
prianus in epl̄a ad Ceciliū.⁊ poniť eadeȝ
diſt.ca.ſcriptura.q꞉ dicit ꝙ dn̄s ita conſe/
crauit.Unde dicit.ꝙ ſi aliter faciamꝰ: no/
bis non poteſt ignoſci: qui nunc a dn̄o ad
moniti ⁊ inſtructi ſumus.vt calicē domini
cum vino mixtū ſm ꝙ dn̄s obtulit offera/
mus Cum itaqȝ iubeat nos hoc facere qđ
ipſe fecit: in ſuā cōmemorationē.vt habeť
Math.xxvȷ.⁊ ipſe ſic obtulit.ſcȝ.vinum
aqua mixtum.cōuenit vt ita ⁊ non aliter
faciamus.¶Sed quid eſſet.ſi aqua ex ne
gligentia vel ſimplicitate non apponereť.
nunquid irritum eſſet? Et videť ꝙ ſic.q꞉ de
conſe.diſtin.iȷ.ca.ſicut in ſacrificando dr̄.
Qˀ ſicut in ſacrificando calicem domini:
offerri aq̄ ſola non pōt.quō nec vinū ſolū
pōt.Sed conſtat ꝙ ex pura aqua non fie
ret hmōi ſacrificium.ergo nec ex ſolo vino

Hanc qōem tractat mgr̄ in lr̄a.diſt.xj.Et
p ei⁹ ſolutō e intendit certas ppōes.quaꝝ
Concl.1 prima eſt.Si ponat̄ ſola aqua nō cōſecra
tur ſanguis chriſti.Hoc pbat in ca.q̄nto
illius diſ.auctate beati Auguſtini lib.iiij.
de doc.chri:ca.xxj.dicentis.aqua nullate/
nus ſine vino debet offerri in ſacrificium.
Cōclō.2 ¶Secunda.ꝙ ex vino ſine admixtiōe aq̄
pōt.hoc dicit in eadē diſ.ca.v.ꝙ ſi ex ſim/
plicitate:negligentia vel ignorantia aquā
pretermiſerit:nō videt̄ irritū eſſe ſacramen
tū.Et hoc dicit dict⁹ canon.ſicut in ſacrifi.
cando:ſubdens.ſi vinū tm̄ q̄s offerat:ſan
guis xp̄i incipit eſſe ſine chriſto.i.ſine cor/
Cōclō.3 pore myſtico xp̄i.¶Tertia ꝙ ſic faciēs gra/
uiter corripiendus eſt.qꝛ nō ſeruat modū
chriſti.q̄ mixtum obtulit.vt allegatuꝫ eſt
ex dictis Cypriani.tranſgredit̄ modū pre/
ceptum ab eccleſia.ꝛ myſticā ſignificatio/
nē vnionis ppli cuꝫ chriſto ex negligentia
ſacrificando nō includit.vñ cōiter reputa
dubi.2. tur:ꝙ talis negligentia mortalis ſit ¶Sꝫ
dubitat̄.q̄d faciendū ſit de his terris: ad
quas vinū nō facile portari poteſt:ꝛ in q̄/
Soluit bus non creſcit.quō habebūt miſſas? Re
ſpondet̄.ꝙ nulle ſunt terre:q̄n ad eas tan/
tū poſſit apportari de vino q̄ztū neceſſe eſt
p quotidiano miniſterio miſſe.nec eſt di/
ſpenſandū vt ſumant in cōſecrando hoſti
am impfectam.ſ.panē conſecrando corp⁹
ſine conſecratione calicis.qꝛ eſſet ſacramē/
tum impfectum.nec ſufficiens ſignū dñi/
ce paſſionis:q̄ vtrunqꝫ obtulit.ſ.ꝛ corpus
ꝛ ſanguinē.¶Sed q̄d? ſi quis aquā tm̄ in
dubi.3. ueniret in calice poſt ſumptionē corporis
dñici.quā reijcere de ore non licet:ꝑpter re
uerentiam ſuſcepti ſacramenti.ne forte ali
quā pticulam ſacramēti ſimul eijceret:q̄d
agere debet?¶Videt̄ dicendū ꝙ qꝛ chriſt⁹
precepit hoc ſacramentū offerri in ſuā cō/
memorationē.q̄ nō obtulit corpus ſine ſā
guine.ne ſacrificiū ſit impfectum: qđ pro
vlī eccleſia oblatum eſt.ꝙ tenet̄ accipere vi
nū aqua mixtum ꝛ cōſecrare ꝛ ſumere.Et
hoc etiam videt̄ exprimere caplm.Compe
rim⁹.de cō.diſ.ij.ſic dicente gelaſio papa.
Aut integra ſacramēta pcipiant.aut ab
integris arceant̄.qꝛ diuiſio vni⁹ eiuſdēqꝫ
dubi.4 myſterij ſine grandi ſacrilegio nō pōt pue
nire.¶Sed diceres contra.iſte iam nō eſt
ieiunus.ꝛ tñ mandat eccleſia: vt ieiunus
ꝛ nō alr̄ accedat.¶Scđo.qꝛ pplm ſcāda/
liſat:cui manifeſtat̄ p hoc ſua negligētia.

¶Rñdet̄.ꝙ pceptū de integro ſacramento Soluit
pficiendo eſt chriſti Mathei.xxvj.dicen
tis.hoc facite in meā cōmemorationē.ꝛ ec
cleſie:ſic ꝙ contra faciens cōmitteret ſacri/
legium.ꝛ qꝛ chriſtus ſe totū obtulit deo pa
tri.non dꝫ offerri corp⁹ ſine ſanguine.Pre
ceptū aūt eccleſie de hoc ꝙ ſolum recipit̄ a
ieiunis:minus eſt.ꝛ non eſt de neceſſitate
Infirmis enim in q̄bus dubiū fuerit: lici/
tum eſt dari poſt prandiū.Ita etiam po/
tius eligendū eſt hic.ſacrificium eſſe pfe/
ctū:ꝛ ipm accipi a nō ieiuno:q̄ꝫ abſtinere:
ꝛ dimittere ſacrificium impfectum.¶Ad 2
ſecundū dicit Thomas de argentina.licꝫ
nō aſſerat.qđ pōt vitari ſcandalū: eundo
ſtatim ad finem altaris ꝛ accipiēdo vinū
cum modico aquę ac ſi ablutionē recipere
vellet.ꝛ ſtatim verba cōſecratōnis ſangui
nis animo conſecrandi proferre.qꝛ de ſtri/
cto iure non ſit neceſſe:niſi ꝙ ſacrificiuꝫ ſit
integrum:ꝛ ꝙ a miniſtro integrū recipiat̄.
ꝛ conſecratione pfecta reponat calicem ſu
per altare.dicendo.quid retribuā dño ꝛc.
ꝛ poſt faciat ſicut conſuetum eſt.Que ta/
men dicta ſubmittit deciſioni eccleſie: ſic
rōnabiliter ſcribens.ꝛ non video: q̄n in eo
caſu illo mō fieret cōueniens.nihil tñ aſſe/
ro.¶Poteſt etiam dici.ꝙ ſi a conſecratio/ Soluit
ne calicis reincipiat.ꝛ moram faciat.ꝙ in
hoc merito ppl̄s non dꝫ ſcandaliſari.cuꝫ
ipſe debeat ea que preſbro contingunt in
miſſa: ſumere in meliorem ptem.quia in
tanto ſacrificio diuerſe contingunt ſancti/
ſpiritus inſpiratiōes.Hoc de materia hu
ius ſacramenti:ꝛ de prima parte articuli.
¶Quo ad ſecundā ptem videndum eſt de Forā cō
conſecrationis forma.Et primo de forma ſe.corpis
conſecrationis corporis.Secundo de for
ma conſecrationis ſanguinis dñi.¶Quo
ad primū.dicendū eſt.ꝙ forma conſecrati Cōclō.
onis dñici corpis eſt hec.hoc eſt enim cor
pus meum.hanc enim ſeruat tota eccleſia
romana.cui a beato Petro chriſti primo
vicario:credit̄ aſſignata.¶Circa quā mul/
ta ſunt dubia.¶Primū.qꝛ nullus euāge
liſtarum:nec etiam apl̄s videt̄ hanc dediſ
ſe.Igitur videtur.ꝙ eccleſia ea temerarie
vtatur.Cōſequentia tenet.ꝛ antecedens
ptꝫ.diſcurrendo per euangelia.ꝛ per vnde
cimū capitulū.prime ad Corinth.xj.vbi
apl̄s de iſta forma loquens:nō ponit.eam.
Nec in euāgelijs inuenitur.¶Secundo.
quia queritur.An Chriſtus ſit ea vſus?

⁊ ſi nõ. ꝗ non videt̃ debita. q: hoc ſacramẽ
tum precipue eſt a domino inſtitutũ: tam
quo ad materiã ꝙ̃ etiam quo ad formam
Unde ⁊ ſacerdotes miniſtri ea forma vti de
bent: qua vſus eſt dñs. q̇ eſt principalis ſa
cerdos. nam ex eius inſtitutione virtutem
habent verba. Si dicat̃ ꝙ ſit ea vſus. Cõ
tra. q: vt pꝫ Mathei. xxvj. chriſt9 añ pro
lationẽ hoꝝ verboꝝ accepit panem: ⁊ bene
dixit ac fregit. ⁊ tunc videt̃ benedicẽdo cõ
ſecraſſe. quẽ panẽ poſtea exhibẽdo hec ver
arguit̃.1 ba ꝓtulit. ¶ Tertio videt̃. ꝙ forma ſit ſup
flua: rõne hui9 qđ eſt enim. Oĩes eñi do
ctores dicunt ꝙ nõ ſit de ſubſtantia conſe
cratiõis. immo ꝙ ſi omitteret̃ equalit̃ cõſe
2 craret̃. ſupflue ꝗ apponit̃. ¶ Ad hoc eſt au
ctoritas beati dyoniſij de diui. no. in prin
cipio dicentis. nõ eſt audendũ: dicere ali
q̇d de diuinis: preter ea que nobis ex ſacr̃
dub.4. eloquijs ſunt expreſſa. ¶ Quarto videt̃ ꝙ
ſit diminuta. q: Euſebi9 papa dicit ꝙ cõ
uertit ita dicens. accipite ⁊ comedite: hoc
eſt corp9 meũ. vt pꝫ de conſe. diſt. ij. ca. q:
corpus. Item videt̃ ſentire btũs Ambro.
in ſermone de ſacramẽto. quẽ allegat mgr̃
diſ. viij. cap̃. vbi dicit. q̇b9 fiat verbis: at
tende. ⁊ ſequit̃. accipite ⁊ comedite hoc eſt
corp9 meũ. vt habet̃ eadem diſt. ca. ꝗ il
dubi. 5. la forma videt̃ diminuta. ¶ Quinto. quia
querit̃. Utrũ ſacerdos proferat ea vᵒba in ꝑ
ſona ſua: ⁊ ſi ſic tũc falſum dicit. q: illđ qđ
demonſtrat nõ eſt corp9. Et ſi eſſet: q̇d vti
litatis eſſet fidelib9 in hoc? vł' in ꝑſona xp̄i
⁊ q̇s dedit ei mandatũ: ꝙ in ꝑſona dei lo
ꝯfirmat̃ queret̃? ¶ Et ꝯfirmat̃. q: cũ li meũ: ſit poſ
ſeſſiuũ ꝑtinens ad ꝓferentẽ. videt̃: ꝙ ſicut
ꝓnomina p̄me ꝑſone ſignant rẽ de ſe loq̄n
tem. ꝙ ita etiam li meũ ſignificet rem q̄ ꝑti
net ad ꝓferentẽ. ⁊ ſic li meũ: nõ poterit ſta
re ꝓ corꝑe chriſti ſꝫ ſacerdotꝭ. immo videt̃.
ꝙ ſi debeat ſtare ꝓ corpore xp̄i: ꝙ aptius di
dub.6. ceret̃. hoc eſt corp9 ſuũ. ¶ Sexto. q: vel illa
verba ſtant materialr̃. ⁊ tunc impꝑtinentia
ſunt cõſecrationi. q: nõ plus ſignant: ꝙ̃ vo
ces nõ ſignificatiue. valet eñi tm̃: ac ſi dice
iꝓba. ret̃. dicens talẽ orõnẽ. ¶ Uel ſtant ꝑſonalr̃.
⁊ hoc videt̃ impoſſibile: ꝓpter p̄cedens li
dicens. q: erit ſenſus iſte. benedixit ⁊ fregit
dedit diſcipulis ſuis: dicens. hoc eſt corp9
meũ. i. dicens hanc rem. eſt corpus meum
⁊ eſt incongruũ. ⁊ pꝫ ꝯña. q: dicens regit
acc̃m. Et dato ꝙ eſſet congruũ. pꝫ ꝙ recte
implicat. quia cũ illa res nequeat eſſe vox
ipſa nequit dici. ¶ Septimo. quia querit̃ dub.7.
quid demonſtrat̃ per li hoc. Utrum ſub
ſtantia panis? ⁊ illa non eſt corpus chriſti
aſſumptum. quod tamen ibi ſacerdos ꝓ
ponit offerre. Uel demonſtrat corpus chri
ſti. ⁊ tunc cum illud ibi non ſit: niſi in fine
prolationis. videt̃ oratio eſſe falſa. que di
cit. hoc eſt. quia cum ille dictiones profe
runtur: illud corpus adhuc non ibi eſt.
¶ Et confirmat̃. quia tunc non plus vale ꝯfirmat̃
ret oratio ꝙ̃ ſi poſt conſecrationem profer
retur. quia tunc etiam vere diceret̃. hoc eſt
corpus meum: in ꝑſona chriſti. q: eſſet ve
rum: ꝙ hoc in quod eſt tranſmutatio fa
cta: ſit corpus chriſti. ¶ Octauo. q: quic dubi.8.
quid demonſtret li hoc: oratio ſemper eſt
falſa. ergo non eſt forma apta. nota eſt cõ
ſequentia. Et probat̃ antecedens: quia ſi
demonſtrat illud quod eſt in termino a q̊
tunc hoc non eſt corpus aſſumptum. Si
demonſtrat illud quod ibi erit in termino
ad quem. tunc hoc non eſt corpus Chri
ſti. immo eſt totus chriſtus: immo eſt de
us et homo. ⁊ ergo non videtur poſſe de
monſtrare. ¶ Et confirmat̃. quia iuxta vſũ ꝯfirmat̃
loquendi li hoc nõ eſt natum demonſtra
re: quando ſine addito ponit̃: niſi ſuppoſi
tum. modo corpus chriſti non eſt ſuppoſi
tum nec vnꝙ̃ fuit ſuppoſitum. ergo nõ vi
detur: ꝙ li hoc poſſit demonſtrare corpus
¶ Nono. cum tranſit vi verboꝝ res in rem dubi.9.
debet poni verbum ſignans huiuſmodi
tranſitum. Sed hic vi verborum tranſit
res in rem: ⁊ non ponit̃ aliquod verbõruꝫ
talium. ergo forma non videt̃ apta. tenet
cõſequẽtia. Et patet maior. quia alr̃ act9
quem important verba. non apte exprimi
tur. ¶ Et ex ſimili in baptiſmate cum tran
ſit hic qui baptiſat̃: de non chriſtiano in 2
chriſtianũ: dicit̃. ego te baptiſo in nomine
patris ⁊ fi. ⁊c. vbi expreſſe ponitur verbuꝫ
huiuſmodi tranſituꝫ exprimens. Minor
manifeſta eſt. non enim dicit̃. hoc fit cor
pus meum. vel hoc conuertitur in corpus
meum. ſed hoc eſt corpus meum. vbi eſt
verbum preſentis temporis. ¶ Pro horuꝫ
ſolutionibus eſt aduertẽdũ. ꝙ effectus ſa
cramentorum quo ad ſignatum eſt inſtan
taneus. Cuius cauſa eſt. quia producitur
virtute diuina. que in productione ſalu
tis non indiget ſucceſſione. ¶ Secundo ꝙ
id quod inſtantanee producit̃ tunc ꝓduci
tur: cũ primo eſt. hoc habet̃ in alia ſcientia

ſub his verbis. Inſtans tranſmutatōnis
inſtantanee eſt attribuendū poſteriori paſ
ſioni.i.tranſmutatio inſtantanea dz deno/
minari a termino ad quē. Vñ cum cōuer/
ſio panis in corpus dñicū benedictū fiat
ſubito corpus dñicum in inſtanti tranſ/
mutatiōis dr eſſe. ⁊ iō pſbyter dicit loquē/
do: ꝓ inſtanti in quo fit tranſmutatō: in ꝑ
ſona filij dei. hoc eſt em̄ corpꝰ meū. vt ſit
ſenſus. hoc in qđ fit hec tranſmutatio pa/
ad.1.dubioꝝ nis: eſt corpus meū. ¶ Quibus p̄miſſis. re
ſpondet ad dictas rōnes. ¶ Ad p̄mā dr ꝙ
quis nullus euangeliſtaꝝ poſuerit iſtam
formā. qꝛ non apponūt enim. tñ alia om/
nia ponunt ab euangeliſtis. vt notum eſt.
Eccleſia aūt appoſuit li em̄. ⁊ creditur h̄ ac/
cepiſſe a beato petro. vt per hoc fiat conti
2 nuatio cōſecrationis ad priora. ¶ Et h̄ rō/
nabiliſſime. qꝛ cum hoc ſit ſacramentū re/
ficiens hoīem pro via: ⁊ vniens hoīem cū
deo. li em̄ eſt expreſſiuū diuine beniuolen
tie ad hoīem. quaſi diceret a deo. tu deſi/
deras mihi vniri. accipite ⁊ manducate h̄
qđ eſt maxime vnionis expreſſiuū. qꝛ hoc
qđ trado vobis in ſpūalem cibum: eſt cor
3 pus meū vt ſpūaliter mecū ſitis vnū. ¶ Et
hoc licuit eccleſie. ſeruato em̄ ſenſu expreſ/
ſit ⁊ addidit illud qđ eſt maioris dilectio/
Ad.2. nis dei reſpectu noſtri expreſſiuū. ¶ Ad ſe
cundā. cum queritur. an chriſtus ſit ea vſus
in conſecrando. doctores diuerſimode di
cunt. Primi em̄ dicunt. ꝙ cum oīa volū
tati dei ſubſint: bñdicendo ⁊ frangendo ſi
ne verboꝝ expreſſione ſola voluntate pa/
nem in ſuum corpus cōuertit. ⁊ poſt dan/
do diſcipulis formā qua ipſi conſecrarent
protulit ⁊ expreſſit. ſicut etiam dicunt: ſine
forma verboꝝ extitit baptiſatus. ¶ Et ad
2 hoc videntur facere verba Innocentij tertij
dicentis. Sane dici poteſt ꝙ chriſtus vir
tute diuina cōfecit ⁊ poſtea formā expreſ/
ſit: ſub qua poſteri conſecrarent. ¶ Et ſine
impugnat dubio chriſtꝰ ita facere potuit ſi voluerit.
opiōe 2. Sz ꝙ fecerit ſic: nō eſt veriſile. qꝛ ſcriptum
eſt. Cepit ieſus facere ⁊ docere Actuū. j. Et
ergo credendū eſt ꝙ illi modo conſecrauit:
ſicut alios cōſecrare docuit: vt ſic illa verba
ꝑ pſbyterum cōſecrantem in ꝑſona ipſius
chriſti ꝓferant. Veriſile ergo ē: ꝙ eis ſemel
ipſe vſus ſit: in conſecrando originaliter qđ
voluit ꝑ miſtros ſuos poſtea ꝑ ea fieri ad
2 ſalutem. Etiā cōmuniter nō fit benedictio
ſine verbis. ⁊ euangeliſte expreſſe ponunt

ꝙ benedixerit. Ideo dicunt alij. ꝙ chriſtꝰ
verbis conſecrauit prius. ⁊ poſt dando di
ſcipulis hanc formā expreſſit: qua ipſi vti
deberent poſterius cōſecrando. ⁊ dicunt ꝙ
verba ꝑ que cōſecrauit: ſunt nobis ignota
¶ Sed illud ex precedentibꝫ rōnabiliter im 1
pugnat. qꝛ cum hec verba proferant a con
ſecrante in ꝑſona chriſti. videtur ꝙ eis chri/
ſtus ſemel fuerit vſus. ¶ Secundo quare 2
alijs verbis fuiſſet vſus. cū hec de cetero
ad conſecrationē decreuit habere virtutē.
¶ Et tertio illud dictū nec habet auctatez 3
nec apparentiā pro ſe. ⁊ ergo eque facile cō
temnitur ſicut approbat. ¶ Tertij dicunt. ꝙ Opio.3
chriſtus hac forma fuerit vſus: conſecran
do prius in occulto ſiue ſub ſilentio. ⁊ poſt
dando diſcipulis expreſſit eam in manife
ſto. vt ſic ſcirent modū corpꝰ dñicum cōſe/
crandi. ¶ Sed ſm veritatē. iſtud dictū eſt
etiam ſine auctoritate. nam benedicendo impugnat
⁊ frangendo potuit dicere hec verba: ⁊ eis
mediantibꝫ conſecrare. ⁊ ergo ſuꝑflue bis
ea dixiſſet. ¶ Quare iuxta illum modū di/
citur. ꝙ chriſtus bñdicendo ⁊ frangendo di/ Cōclio.
xerit ea verba qbꝫ ꝯſecrauit ⁊ alios conſe/
crare docuit. ⁊ ſic dedit diſcipulis ſuis. vt
ſit ſenſus: accepit panē: ⁊ bñdixit dicens.
hoc eſt ⁊c. Sz ꝙ ponitur fregit ⁊ dedit diſci/
pulis ſuis. intelligitur poſitum ab euangeli/
ſta: ꝑ anticipationē. Et hic eſt rōnabilior
modus. Ex quo chriſtus ea que perfectio
nis ſunt: opere geſſit ⁊ ſermone docuit eſſe ad ꝓpo/
facienda. ¶ Et per hoc ad formā dr. ꝙ chri ſitā rōez
ſtus fuerit ea vſus. ad improbationez qñ
dicitur. ꝙ chriſtꝰ ante ꝓbationē horum ver/
boꝝ: accepit panē ⁊ bñdixit. ⁊ poſt protu/
lit verba. dicitur ꝙ nō. ſed ſic eſt ꝯſtruenduz
ꝙ accepit panem ⁊ bñdixit dicens. hoc eſt
⁊c. Et tunc fregit ⁊ dedit. vt illa ſint dicta ad du.3
ante li dicens: anticipatiue. ¶ Ad tertiaz.
negetur: ꝙ ſit ſuꝑflua. Et ad ꝓbationē dicitur:
ꝙ lz li enim nō ſit de ſubſtantia ꝯſecratio/
nis: ſic ꝙ ſit de neceſſitate. eſt tñ de ꝯgruita
te. vt in notabili ante ſolutiones rōnū ha
rum eſt premiſſum. Verum eſt ꝙ ſit de ne/
ceſſitate conſecrantis ſic ꝙ ſi ipm omittat
ex contemptu mortaliter peccat. propter
ſtatutum eccleſie. Eſt em̄ cōtinuatiuū for/
me ad precedentia: ⁊ expreſſiuum amoris
dei ad illū q deuore accedit. ¶ Ad illđ dyo
niſij ꝙ in diuinis nihil debet addi. ⁊ apo/
ca. vltimo. ꝓhibet aliqd apponi ad verba
ſacre ſcripture. dicitur ꝙ hoc intelligitur de ad

ditamētis talibus que ſenſui ſacre ſcriptu
re derogant ꝛ non de eis que eum elucidāt.
De illis em̄ dꝛ Eccli.xxiiij. Qui elucidant
me vitam eternā habebunt. modo li enim
pub.4. elucidat: vt dictū eſt. ¶ Ad quartā. negeť
qđ ſit diminuta. Et qn̄ dꝛ ꝙ Euſebi⁹ ad/
dit accipite ꝛc. Rn̄deť ꝙ non addit vt par
tem forme: ſed tanq̄ʒ dicta a chꝛiſto. vt in/
iungeret vſum hui⁹ ſacramenti. ¶ Ad qn̄/
tam. ꝙ proferat ea verba in pſona chꝛiſti.
ꝛ ꝙ chꝛiſtus dederit mandatū diſcipulis.
ꝛ ꝯn̄ter p eos omnibꝫ alijs ab eis ad h̄ in/
ſtituendis: qn̄ dixit. hoc facite in meā cō/
memoratione. precepit em̄ p hoc fieri a fi/
delibus: in memoriā ſue benedicte paſſio
ad ꝯfir. nis. ¶ Ad confirmatioꝫ. ꝙ ſepe pronomi/
na prime perſone non ſumanť p loquente
ſed quandoq̄ʒ p alio. ſ. dum loquať in pſo
na alterius: vt pcurator loquiť p noīe pri/
me pſone: in perſona dn̄i ſui. ꝛ notari⁹ ſcri/
bens obligationē p alio: puta pro petro de
bitore: dicit. ego petrus. q̄ʒuis ipſe non ſit
petrus Sic etiam ſacerdos puiſor in hoc
chꝛiſti conſtitutus. in pſona chꝛiſti dicit.
Ad.6. hoc eſt enim corpus meum. i. mei chꝛiſti.
¶ Ad ſextam dixerunt q̄dam: ꝙ illa verba
ſtent materialiter. qꝛ ſacerdos dicat Chꝛi/
ſtū ea protuliſſe. Tamen illi q̄ ſunt de hac
opinione: dicerent. ꝙ equaliter p ea conſe/
crať. dū tamen ſacerdos p ea intendat cō/
ſecrare. qꝛ ſummus ſacerdos aſſiſtens eis:
impug. cōmutat ſubſtantias rerum. ¶ Sʒ illđ nō
videť alijs bene dictū. ſicut neq̄ʒ mihi. Cū
em̄ requirať determinata intentio ſacerdo
tis: vt certam ſubſtantiā eoꝝ platione cō/
mutet in aliam neceſſe eſt: ꝙ ipſe p li h̄ de/
2 monſtret. ꝛ ſic verba ſtabunt perſonaliter.
¶ Scđo. quia ſacerdos profert ea: loquēs
in pſona chꝛiſti vt chꝛiſt⁹. ꝛ ſic licet loquať
in pſona alterius. tn̄ idem p verba inten/
dit. qđ ille intenderet ſi ipē verba in ppria
Cōclio. pſona pferret. ꝛ tūc tenerenť verba pſona/
liter: vt notum eſt. ¶ Et ideo meli⁹ dicitur
ꝙ illa verba ſtent pſonaliter. ꝛ ꝙ ſacerdos
loquať: vſq̄ʒ ad ea excluſiue in pſona pro/
pria. recitando actus quos chꝛiſtus fecit
in hui⁹ benedicti ſacramenti inſtitutione.
1 ꝛ ꝙ ex tunc deinceps loquať in pſona chꝛi
ſti cuius vices gerit. ¶ Vn̄ recitando. Qui
pridie q̄ʒ pateret. accepit panem ꝛc. vſq̄ʒ di
cens incluſiue: loquiť ſacerdos actus chꝛi/
2 ſti in pſona propria. iđ xp̄m ꝛ actus ei⁹ ex/
primit in perſona tertia. ¶ Sed poſt inci/

piendo verba conſecrationis: loquiť in p/
ſona chꝛiſti. vt eius vicarius vel pcurator
ad hoc officium p eum inſtitut⁹. tenendo
verba pſonaliter: ſicut chꝛiſtus ea teneret:
ſi in propria perſona ea pferret. ſicut etiaʒ
pcurator iurat in pſona domini ſui. ꝛ tn̄ te
nenť verba ſignificatiue. ¶ Et ad improba ad ipꝛo.
tionem dicať ꝙ non debeat oratio ſic expo
ni: dicens. hoc eſt corpus meum. i. dicens
hanc rem eſt corpus meū. qꝛ ſicut argutū
eſt: hoc eſt intelligibile. Nec li dicens. de/
bet referri ad aliquā ſubſtantiam. cum nō
dixerit niſi voces. nulla aūt ſubſtantia eſt
vox. Sed iuxta ea que dicta ſunt. bn̄di/
xit ꝛ fregit: deditq̄ʒ diſcipulis ſuis: dicens
id eſt proferens verba cōſecratiōis. hoc eſt
ꝛc. Et tunc ſubdiť actus: quē cōmiſit poſt ꝛ
conſecrationē diſcipulis. accipite ꝛ mādu
cate ex hoc omnes. Et tunc ceſſat ſacerdoſ
loqui ī pſona propria: ꝛ incipit loqui in p/
ſona chꝛiſti: cuius ad hoc eſt vicari⁹ inſti/
tutus. dicendo pſonaliter ꝛ demonſtrādo
Hoc eſt em̄ corp⁹ meum. i. hec res ī quā h̄
cōuertiť: eſt corpus meum. Ac ſi ſacerdos
diceret. eleuatis oculis in celum: bn̄dixit.
dicens verba conſecrationis vel dicens ſi
milia verba. ſicut ego nunc in pſona eius
dicam. ꝛ tunc poſt benedictionē ꝛ conſecra
tiōem p ea verba. fregit deditq̄ʒ diſcipulis
dicendo eis. accipite ꝛ manducate ex hoc
omnes. Et tunc expreſſo q̄d chꝛiſtus fece/
rit: incipit ſacerdos loqui in pſona chꝛiſti
exprimendo v̄ba q̄bꝫ xp̄s conſecrauit: tenē
do ea pſonaliter: ſicut ſi chꝛiſtus p ſeipſuʒ
ea proferret: ꝛ ſicut in cena ea crediť protu/
liſſe. ¶ Ad ſeptimā q̄d demonſtrať p li hoc opīones.
diuerſe ſunt ſententie doctorum. Nam illi
qui dicunt ꝙ verba illa ſtent materialiter
dicerent: ꝙ li hoc nihil demonſtret. qꝛ non
proferať demonſtratiue. ꝛ tn̄ dicerent v̄bū
accedere ad elementū. qꝛ chꝛiſtus illis ver
bis crediť aſſiſtere: cum ex intentione pfe/
ranť. ꝛ ſubſtantias cōmutare. Sed veruʒ impugͣ.
eſt ꝙ eſt demonſtratio mentalis in anima.
ſm̄ quā ferť mens ſacerdotis in determina
tam ꝛ prepoſitam materiā panis: ex q̄ in/
tendit conſecrare. ¶ Qđ q̄ʒuis ſuſtineri poſ
ſit: iuxta dictum Innocentij tertij. tamen
difficultas eadem manet. qꝛ quereret: q̄d
demonſtrauerit chꝛiſtus in cena. cum pro/
tulit li hoc. ꝛ patʒ: ꝙ maneat eadem diffi/
cultas que prius. dum tn̄ chꝛiſt⁹ illis ver/
bis crediť conſecraſſe. ¶ Aliter dicit beat⁹ opīo.2.

Thomas. ꝙ li hoc nō demonſtrat termi/
nū ad quē ipſius cōſecratiōis determinate
q: ſic ſignatio locutionis p̄ſupponeret ex/
tremitatē rei ſignate. ⁊ ſic nō eſſet cauſa ei⁹
¶ Nec demonſtrat terminū a quo determi
nate. q: eius demōſtratio impediret verita
3 tem ſignatiōis toti⁹ locutiōis. ¶ Relinqui
tur ḡ. ꝙ demonſtret illud: qd̄ eſt cōe vtriq̄
termino indeterminate. Et ſubdit. ꝙ ſicut
in formalib⁹ mutationib⁹ cōe vtriq̄ muta
tioni eſt materia. in q̄ termini diſtinguun
tur p formas ſubſtāciales vl' accñtales. ita
in hac mutatiōe cōe eſt. accidētia ſenſibi/
lia q̄ remanēt ſ; diuerſitas eſt ſbaꝝ. vñ ſm
eum ſenſus eſt. hoc ꝯtentū ſub his ſpēb⁹ ē
impu. ꝯ hanc. 2. opiones corp⁹ meū. ¶ Quē modū improbat Tho/
mas de argentina in. iiij. diſ. viij. artic. ij.
vbi de hac materia tractat. p̄mo q: ibi ni
hil eſt cōe vtriq̄ termino. niſi accñtia. ⁊ ſic
forma eſſet falſa. q: hmōi accñtia nō ſunt
2 corp⁹ xpi. ¶ Scd̄o q: dd̄o. hoc ꝯtentū eſt
corp⁹ meū. li hoc cū ſit demonſtratiuū: ne/
ceſſario reſtringit ad vnū ſingulare. ¶ Et ſi
ne dubio quo ad v̄ba q̄ ponit ſctūs Tho/
3 mas: he rōnes ꝯcludūt. ¶ Puto aūt ꝙ nō
ſint ꝯtra mentē ei⁹. q: credo: ꝙ nō plus vo
luerit q̄ ꝙ nō ſimplicit̄ ⁊ abſolute ſm ſe de/
monſtret aliquē terminoꝝ ſ; ꝙ demonſtret
cōe. ſ. hoc ꝯtentū ſub his accñtib⁹. i. termi
num ad quem. inq̄tum cōuerſione actua
li incipit eſſe ſub illis accidentib⁹. ¶ Et ꝙ
hec fuerit mens ſancti Thome. ptz. q: ſi p
poſitio quā ponit: debeat eſſe vera neceſſe
eſt. ꝙ li hoc contentum ſupponat p termi
no ad quē. Beat⁹ aūt Thomas vult. ꝙ li
hoc nō demonſtret ipm ſimpliciter. ſ; p re
ſpectum ad terminū a quo. ſ. inquantū in
cipit ibi eſſe: vi ꝯuerſionis ſub illis accñti
bus ſub quib⁹ antea erat ſubſtātia panis
Et hic intellect⁹ eſt catholicus. ⁊ concors
cū intellectu Ricardi de ſancto victore. cui
mgr̄ Thomas de argētina cōſentit. ¶ Ter
opio. 3. tij dicunt. ꝙ ibi ſit demonſtratio ad intelle
ctū tm̄. vt ſit ſenſus. hoc eſt corpus meū. i.
ſignatum p hoc eſt corp⁹ meū. ¶ Qui mo/
dus improbat̄. q: ſicut nō cōficit̄ p hec ver
ba: hec imago eſt xps. ſic nec p hec. ſigna/
2 tum p hoc: eſt corpus meū. ¶ Et veritatē
dicēdo: nō tollit̄ difficultas queſita. quia
querit̄ q̄d demonſtret adhuc li hoc in iſta.
ſignatū p hoc: Si panem: illū nō ſignat
corp⁹ xpi. q: nō manet cum corpore xpi. vt
ſupponit̄ hic. ⁊ poſt dicet̄. Si accñtia: nō
deberet dici hoc. ſ; hec. q: accñtia que ibi
manent: nō ſunt aliquod vnū. ¶ Itē dato 3
ꝙ eſſent aliqd̄ vnum: ſicut poſt ꝯſecrationē
poſſunt dici vnū ſignū. Uel intelligit̄: ꝙ ſi
gnatum p hoc qñ verba pferunt̄: ſit corp⁹
chriſti. ⁊ hoc falſum eſt. q: q̄diu hec pla/
tio fuerit. illa accñtia nō ſignificant corp⁹
chriſti: ſed panem. Uel intelligit̄ ꝙ ſigna/
tū p hoc qñ verba fuerint cōpleta: erit cor
pus chriſti. ⁊ tunc cum illud nō ſit tpe pla
tionis v̄boꝝ: videt̄ ꝙ ppō p tpe p quo pro
fert̄ ſit falſa. ⁊ ſurgunt eedem difficultates
que pri⁹ tacte ſunt in argumento. ¶ Quar opio. 4.
ti dicunt. ꝙ ſit demonſtratio ad ſenſuꝫ. q:
li hoc demonſtrat panem: nō tñ ſimplicit̄
ſed put eſt cōuerſus in corp⁹ xpi. ¶ Iſte au
tem mod⁹ eſt minus bon⁹. q: cū cōuerſio
facta fuerit: nō manet panis. Et ergo non
poteſt demonſtrari panis put eſt conuer/
ſus. ¶ Scd̄o. q: cuꝫ pfert̄ li hoc: nō adhuc
eſt facta cōuerſio. ⁊ ergo non demonſtrat
panē: put eſt ꝯuerſus. ¶ Quinti. vt Ricar opio. 5.
dus de ſancto victore libro de trini. dicūt
ꝙ ſit demonſtratio mixta: ptim ad ſenſum:
⁊ ptim ad intellectū. vt ſit ſenſus. id in qd̄
illud eſt tranſmutandū. eſt corpus meum
Et hunc modū ſequunt̄ moderni cōit̄. cer
tum eſt em̄ ꝙ oportet ꝙ li hoc demonſtret
terminū ad quem ꝯuerſionis. alš ppoſitō
nō eſſet vera. ¶ Item. q: ipm cū verbis ſe/ 2
quentib⁹ ſicut hui⁹ ſacramenti forma: q̄ ſit
ꝯuerſio. iō debent importare terminū ad
quem: inquantū ibidem eſt: vi cōuerſiōis
termini a quo in ipm cōuertendū. Et ideo
dicit Ricardus. Id in qd̄ illud eſt tranſ/ Nota
mutandū: eſt corp⁹ meū. ¶ Circa quā tñ ē
aduertendū. ꝙ adhuc indiget pio intelle/
ctore. q: l; ſit verū ꝙ illud in qd̄ eſt panis
tranſmutandus: ſit corp⁹ chriſti in celo. tñ
q̄diu oratio pfert̄: nō eſt in altari. ⁊ tamen
intentio ſacerdotis eſſe debet. vt ſit ſb ſpe/
ciebus panis. Et ergo videt̄ ꝙ adhuc hec
expreſſio nō ſit plena: quo ad mentem cō/
ſecrantis. q: ſi adhuc ſit in hoc conuerten/
dum. tunc non eſt ſub ſacramento illo cor
pus chriſti. ⁊ ḡ hec de vi ſermonis nō vide
tur vera. ſ. id in qd̄ hoc eſt cōuertendū: eſt
corpus meū hic in altari. q: ſi eſt corp⁹ xpi
in altari: tūc panis nō eſt ammodo in ipm Cōclūo.
ꝯuertend⁹. ſed vel cōuerſus eſt: vl' actu cō
uertit̄. ¶ Et ḡ fortaſſe melius eſt dici. ꝙ iſte
ſenſus orōnis ſit: ad mentē Ricardi. h̄ eſt
em̄ corp⁹ meum. i. id in qd̄ hoc cōuertit̄: eſt

corpꝰ meū.⁊ ſic importat vtrunqꝫ terminū
Que ꝓpō dupliciter verificaꝛ.vno mō vt
intelligaꝛ dici ꝑ anticipationē.ſicut de ali/
quo iam ituro Romā dicimꝰ.iſte vadit ro
mā.ꝗ̄uis adhuc quieſcat. Sic in ꝓpoſi/
to pōt verificari ꝓpō.vt ſit intentio ſpūſſā
cti ⁊ ecclie ⁊ ſacerdotis volentis hoc facere
qđ eccl'ia facit. vt ꝟba illa referanꝛ ad in/
ſtans ꝯuerſiōis:qđ eſt in fine ꝟboꝝ.⁊ non
ad tp̄s ꝓlationis.Et ꝑ illo ſine dubio hoc
in qđ ꝯuertiꝛ panis:eſt corpꝰ xp̄i.qꝛ in il/
lo inſtanti eſt ꝯuerſio:⁊ deſinit ibi eſſe forā
panis.qꝛ tunc non eſt ⁊ ſtatim antea fuit.
⁊ incipit ibi eſſe corpꝰ xp̄i.ꝑ poſitionē de p̄/
ſenti.qꝛ eſt ibi.⁊ ante non fuit ibi.⁊ in eo ē
ꝯuerſio inſtantanea hꝰ qđ deſinit eſſe: i id
qđ ibi incipit eſſe.⁊ ſic ſignat li eſt:inſtanſ
ꝓbatur. terminans ꝓlationē ꝟboꝝ.¶Et ꝙ hic ſen/
ſus ſit rōnabiľ:ptꝫ.qꝛ ſi ego dicerem.mar/
ſilius loquiꝛ.tu nō poſſes mihi cōtradice/
re:niſi referendo intentionē ad tp̄s qđ iam
tranſijt.dđo.Marſiliꝰ nō loquiꝛ: referen/
do ad tempꝰ ꝑ quo ego loquebar. Si em̄
ad aliđ referres:nō eſſet cōtradictio:qꝛ de
ficeret identitas tp̄is.Sicut ergo ibi fit ꝑ
ꝟbū pn̄s: cōſignatio p̄teriti ad intellectuꝫ
diſputantiū ita ꝑ ꝟbum eſt pōt eſſe ad in
2 tellectū conſignatio tp̄is.¶Scđo mō po/
teſt verificari:put li eſt ſignat tp̄s pn̄s di/
uiſibile:coexn̄s toti locutioni ſiue ꝓlatiōi
illoꝝ ꝟboꝝ.vt ſit ſenſus Jd in qđ hoc ſiue
ille panis ꝯuertiꝛ in inſtanti completiōis
In ſili. ꝟboꝝ:eſt corpus meū ꝑ illo eodē inſtanti.
⁊ manifeſtū eſt:ꝙ ſit verū.Jn ſili.cōſuetꝰ ē
modus loq̄ndi.ſicut ſi eſſet generatio ſum
me caliditatis in aqua:dicimꝰ.ꝙ terminꝰ
huiꝰ caliditatis eſt ꝑfecta caliditas.vľ ſū/
ma caliditas in eſſe ꝑmanenti. que tn̄ nō
eſt ꝑmanenſ:niſi in inſtanti terminā̄te to/
tum motum calefactiōis. ſicut ꝗ̄ ip̄a diciꝛ
eſſe terminꝰ motꝰ in calefaciendo:ſic corpꝰ
xp̄i dꝛ eſſe in altari in tp̄e ꝓlationis ꝟborū
ad rōēʒ, ꝯſecrationis.qꝛ eſt in inſtanti terminante
id tempꝰ.¶Per hec ad formā rōnis diciꝛ
ꝙ li hoc demonſtrat corpꝰ xp̄i.Et cū dicaꝛ
ꝙ illud nō ſit niſi in fine.Rn̄deꝛ. ꝭm p̄mū
modū put ꝟba dicunꝛ ꝑ anticipationem.
ſcꝫ put li eſt ſignat inſtans ꝯuerſiōis.ꝙ ip/
ſum ſit.lꝫ non ꝑ tp̄e ꝓlationis.tn̄ eſt ꝑ tp̄e
vel inſtanti qđ ſignat li eſt.ſ.ꝑ tp̄e ſequēte
ꝓlationem vľ ꝑ inſtanti terminante ꝓlati
onē.⁊ ſic oratio eſt vera.¶Uel ꝭm aliū mo
dū ꝭm quē ſignat tp̄s diuiſibile.tūc eſt: ꝑ
termino tp̄is ꝓlationis:lꝫ nō ſit ꝑ tp̄e ade
quato ꝓlationis.¶Ad ꝯfirmationē diciꝛ. ad ꝯfir.
ꝙ li eſt:aliqualiter aliť ſignat tp̄s i his ver
bis:ꝗ̄ ꝯſignaret ꝑſto ꝯſecrationē. qꝛ i his
verbis dat intelligere momentaneā ꝯuer/
ſionē.eſt em̄ ſenſus.Jd in qđ ꝯuertiꝛ hoc
eſt corpus meū.Et hmōi ꝯuerſionē poſt
ꝯuerſionē nō exprimeret.p̄ſbꝛ em̄ dicendo
illa ꝟba intendit ꝯuertere.qꝛ intendit cō
ſecrare.Unde ptꝫ.ꝙ aliter ibi ſignat:eſt in
verbis cōſecrationis ꝗ̄ ſignaret in ꝓpōne
qua xp̄s vere diceret poſt cōſecrationē.hoc
eſt corpꝰ meuꝫ.¶Ad octauā negeꝛ an̄s: ꝙ ad.8.
orō ſꝑ ſit falſa.Ad ꝓbatōnē diciꝛ.ꝙ li hoc
demonſtrat illud qđ ibi erit in termino ad
quē:vi ꝯſecratiōis.⁊ hoc nō ē totꝰ xp̄s.ho/
ſtia em̄ ꝯuertiꝛ vi cōſecratiōis in corpꝰ: et
nō in ꝑſonā.in quā nihil pōt ꝯuerti.vt in
alijs q̄oibus diceꝛ.Nec ꝯuertiꝛ in totam
humanitatē.ſed tm̄mō in corpꝰ:alia autē
ſunt ibi ſub ſacramento:ꝑ modū cōcomi/
tantie.vt poſtea diceꝛ.Et ergo nō demon
ſtrat quodlibet: qđ ibi erit in termino ad
quē.ſed illud qđ ibi erit vi ꝯuerſionis ſa/
cramentalis. ¶Ad ꝯfirmationē ptꝫ ex di/ ad ꝯfir.
ctis.ꝙ ꝗ̄uis li hoc cōi locutione ſignificet
rem ſuppoſitalē:qn̄ queriꝛ de aliquo demō
ſtrato.tn̄ cū poniꝛ in orōne ſignante muta
tionē:cōgrue dꝛ.hoc in quod vadit calefa
ctio:eſt caliditas vel erit caliditas. mō h̄
ꝟbū eſt importat mutationē.qꝛ vt dictuꝫ
eſt:ſenſus eſt.id in qđ fit ꝯuerſio: eſt corpꝰ
chriſti.⁊ ꝗ̄ nō eſt ad pn̄s.¶Per idem ptꝫ. ad.9.d.
ad nonā.nā li eſt poniꝛ hic.vt det intelli/
gere tranſitum rei in rem.qꝛ ſenſus eſt. id i
quod ꝯuertiꝛ panis.eſt corpꝰ chriſti.Et ſic
ptꝫ.ꝙ ſic ſignat tranſitū rei in rem.Poniꝛ
aūt magis ꝟbū ſubſtantiuū ꝗ̄ ꝟbū mutatio
tionis.vt ſignificeꝛ ꝙ mutatio ſit inſtanta
nea:nō ſucceſſiua.qꝛ id in qđ mutatio eſt:
in eo inſtanti in quo eſt mutatio: de facto
eſt ibi.iō cōgrue dꝛ ibi eſſe hac de cā̄. Hoc
de forma cōſecrationis corporis.⁊ de pri/ 2.ꝑſ ar.1
ma parte articuli.¶Nunc de ſecunda pte
articuli videndū eſt.ſ.de mō cōſecratōnis
ſanguinis dn̄i quo ad formā.¶De qua ſꝛ
tres opiniōes.Prima dicit ſic.ꝙ ſicut for/
ma ꝯſecratōnis corporis eſt p̄ciſe hec.hoc
eſt corpꝰ meū.quā̄uis vt dictū eſt:eccleſia
addat enim.ſic dicunt.ꝙ forma cōſecratō
nis ſanguinis preciſe ſit in his ꝟbis. hic ē
calix ſanguinis mei.Et eſt ſatis ꝓbabilis
ꝗ̄uis ego nihil determinē.in re tam alta.

opio.2. ¶Scđa dicit ſic.ꝙ p̄dictis ꝟbis addēdū
ſit noui ⁊ eterni teſtamenti myſteriū fidei.
opio.3. ¶Tertia dicit ſic.ꝙ addendū ſit adhuc. q̄
ꝑ vobis ⁊ ꝑ multis effundeť in remiſſiōe3
pctōꝝ. Et hanc foꝛmā ſequiť ſctūs Tho.
iij.pte ſūme.q.lxxviij.art.iij.⁊ in ſcripto ſu
per qrtū.diſ.viij.q.ij.arti.j. Motiuū ſuū
eſt.qꝛ ille ꝯditiōes.ſ.noui ⁊ eterni teſtamē
ti: myſterium fidei. q̇ ꝑ vobis ⁊ ꝑ multis
effundeť ⁊c̄.ſunt determinatōes p̄dicati.ex
pꝛimētes ꝯditiōes ſanguinis xpi.⁊ ğ om/
nia hec videnť eſſe de ſ̄ba foꝛme ¶Sed du
bitať q̄ iſtaꝝ ſit verioꝛ? Ad qđ pꝛio dr̄.ꝙ
qꝛ hoc nō eſt expꝛeſſum: ꝑ canonē vl̓ ſede3
aplicam: nō eſt manifeſte euidens: q̄ earū
ſit tenenda: ꝑ certa ⁊ determinata atq3 p̄ci/
ſa foꝛa Scđo etiā qꝛ neſciť q̄n ſit ꝯuerſio ſi
ue tranſubſtantiatō.qꝛ illa ꝟba eſſent foꝛa
p̄ciſa: in quoꝝ cōplemento adequate de⁹
ſ̄bam vini ꝯuertit in ſ̄bam ſanguinis xpi.
Soluiť ¶Scđo videť mihi ꝙ ſi q̇s in pſona chꝛi/
ſti diceret: ſuꝑ materiā aptā pꝛimā foꝛmā
ꝙ ꝯſecraret. Hec videť eſſe de mente mgr̄i.
diſ.viij.ca.ij.dicenť.ꝙ foꝛma ꝯſecratiōis
ſanguinis eſt hec. hic eſt ſanguis me⁹. ⁊ ni
hil pl⁹ addit. Vn̄ etiā ſic ꝓpoꝛtionabil̓ eſt
mod⁹ ꝯſecrationis panis in coꝛp⁹ ⁊ vini ī
ꝓbať.2. ſanguinē. ¶Scđo qꝛ eſt ꝓpoꝛtional̓ locu/
tio in pſona xpi: expꝛimens om̄ia q̄ ſūt de
eſſentia ꝯuerſiōis. Jlle aūt alie ꝯditōes q̄
expꝛimūt ꝯditiones ſanguinis: nō videnť
expꝛimere cōuerſionē ſed q̄litates ⁊ cōditi
ones ꝯuerſi. vnde l3 ſint determinatiōes
p̄dicati: non tn̄ ſequiť: ꝙ ſint de ſ̄ba foꝛme
ꝯuerſionis: ſ3 ſolū ſpecificatiue addite ad
ꝯditiones rei in quā fit ꝯuerſio: pleni⁹ ex/
pꝛimendas: ſicut cū Luc.xxij. habeť. h̄ eſt
coꝛpus meū: qđ ꝑ vobis tradeť. li qđ ꝑ vo
bis tradeť nō eſt de foꝛma ſacramenti coꝛ/
poꝛis. q̄uis determiatio ſit p̄dicati. ſ3 ma
gis eſt expꝛeſſiuū ꝯditiōis: ei⁹ in qđ fiebat
ꝯuerſio. Et de hac opinione eſt Bonauē.
diſ.viij.iiij.li.qōe.ij.art.ij. Tertio ſinē du
bio tertia foꝛma eſt tutioꝛ. vt dicit ſan.tho
mas. qꝛ cōtra illā: null⁹ doctoꝝ eſt. nec ali/
qđ dubietať includit. Jncludit em̄ p̄ma3
⁊ ſcđam. ⁊ iō hanc puto tutioꝛē: cui null⁹
doctoꝛ dicit ꝯriū nec aliqđ in ſe h3 dubiū
Dicit em̄ canon. tene qđ certū eſt. ⁊ dimit/
te incertū. ex dictis b. Augu. de penitētia
Concl̓o. ſmone quodā ¶Quarto dr̄.ꝙ ſiue illa foꝛ
ma teneať ſiue alia ſꝑ apponēdū eſt li em̄.
poſt li eſt. ſicut etiā apponit in cōſecratiōe
coꝛpoꝛis. Qđ q̄uis nō ſit de neccitate con
ſecratiōis. eſt tn̄ de neccitate ſacerdotis. qꝛ
omittēdo illud peccaret moꝛtal̓r ¶Sed ꝯ
hanc foꝛmā ſunt dubitatiōes. ⁊ poſſent fi
eri ꝯſil̓es. ſicut ſupi⁹ facte ſūt de ꝯſecratiōe
coꝛpis.ſ.de li em̄. ⁊ de li hic q̇d demonſtrat
⁊ ſiūt ⁊ ſoluunť ſil̓i mō: ſic ibi. ¶S3 ſpcal̓r arguiť.1
arguiť ſic. hec foꝛma nec ab euangeliſtiſ nec
ab apl̓is alicubi eſt poſita. ğ non eſt apta
ꝯn̄a tenet. qꝛ maxime foꝛma tanti ſacram̄
ti auctate deberet eſſe expꝛeſſa. Añs appa/
ret inducēdo. qꝛ Math.xxvj. de foꝛa hac
ſic ſcribiť. hic eſt ei ſanguis me⁹ noui teſta/
menti: q̇ ꝑ multis effundeť in remiſſiōem
pctōꝝ. vbi nō poniť calix. ſ3 li ſanguis me/
us in recto. ⁊ poniť in foꝛma p̄dicta in obli
quo. Jtē pt3 ꝙ ibi multa dimittunť: q̄ hic
exp̄munť. Marci.xiiij. habeť ſic. hic ē ſan
guis me⁹ noui teſtamenti q̇ ꝑ multis effū
deť. ⁊ ſic pt3. ꝙ nō cōcoꝛdat cū p̄dicta foꝛa.
Luc.xxij. habeť ſic. hic eſt calix noui teſta/ 3
menti in meo ſanguine. q̇ ꝑ vobis fundeť
Et.j.ad Coꝛin.xj. tradit apl̓s ſic. hic calix
nouū teſtamētū eſt in meo ſanguine. ⁊ ſic
pt3 ꝙ nulla iſtaꝝ cōcoꝛdat cū foꝛa p̄dicta.
Alibi aūt de ea nō fit ſermo. ⁊ ita hētur an
tecedēs. ¶Jtē dubitať. an q̄libet p̄ſbꝛ aliq̄3 dubiū
de p̄miſſis foꝛmis euangeliſtaꝝ vl̓ apl̓i ꝓ/
ferens ſuꝑ aptā materiā intentione ꝯſecrā
di: cōſecraret vl̓ nō? Si ſic. cū ſint valde di
uerſe: videť ꝙ nō ſit vna foꝛma ꝯſecratōis
ſanguinis. Si nō: quō tūc recitať ab ip̄is:
xp̄m in ea foꝛma ꝯſecraſſe: q̇ ꝯſecrādo vide
tur vim ꝟbis dediſſe. ¶Scđo. qꝛ mgr̄ dic̄ arguiť2
in lr̄a. diſ.viij. qđ ſumpſit ab Amb. in lib.
de ſacra. ⁊ poniť eadē foꝛma de cōſe.diſ.ij.
ca. panis eſt in altari. vt allegatū eſt. hic ē
ſanguis me⁹. mō hec foꝛma nō cōuenit cū
foꝛma hic expꝛeſſa. cū hic ponať ſanguis ī
obliquo: ibi in recto. ¶Tertio. qꝛ li hic de/ arguiť.3
monſtrat id in qđ eſt ꝯuerſio materie.ſ.vi
ni. ſ3 hoc nō eſt calix. igiť male dr̄. hic ē ca/
lix. pt3 maioꝛ. qꝛ dictū eſt in cōſecratōe coꝛ
poꝛis: ꝙ li hoc demonſtrat id in qđ eſt con/
uerſio. ita in ꝓpoſito li hic. Minoꝛ pat3.
qꝛ calix eſt vas ꝯtinens: ⁊ nō ſanguis xpi. arguiť4
¶Quarto ſi dicať: ꝙ ibi calix ſtet ꝑ cōten/
to. videť: ꝙ incōgrue. qꝛ eſſet ſenſus. hic eſt
calix ſanguinis mei. cū ſanguis ſit cōtētū.
hic eſt ſanguis ſanguīs mei. ¶Et ꝯfirmať
qꝛ nō videť ꝙ in hoc ſacro debeat eſſe mul/
tiplicitas. eo ꝙ videatur eſſe cauſa erroꝛis.
¶Quinto qꝛ videť ꝙ foꝛa implicet eo ꝙ di

cit:noui ⁊ eterni.q₂ ſequit̃.eſt eternū.ğ non
eſt nouū.Et ꝯfirmat̃.q₂ Amb.dicit ꝙ no/
ſtra ſacramenta ſint antiquiora ꝗꝫ ſacram̄
ta iudeoꝝ.quō ğ eſt ſanguis noui teſtamē
ti.cū ſacramenta iudeoꝝ non ſint noui te/
ſtamenti.ꝗ tñ ſunt poſteriora noſtris. iux/
arguit̃6 ta dictū ambroſij. ¶Sexto.qđ eſt incita/
mentū erroris:nō debet poni in nr̄is ſacra
mentis:mō dicere.myſteriū fidei eſt ꝓbe/
re incitamentū erroris.igit̃.ptꝫ maior de ſe
Et minor ptꝫ.ꝑ Innocentiū tertiū dicen/
tem.ꝙ illud qđ d₂ hic myſteriū: ꝗbuſdam
eſt ad incitamentū erroris .Quidā eīm ex
illis ꝑbis aſſerebāt corp⁹ xp̄i verū in alta/
arguit̃7 ri nō cōtineri.ſed ꝑ ſignatō ꝫ tm̄.¶Septi/
mo.male ponit̃ myſteriū fidei.igit̃.ꝓbatur
añs.ꝑmo q₂ in alijs ſacramentis nō poni
tur in ꝗb⁹ tñ etiā eſt myſteriū fidei.¶Et cō
firmat̃.q₂ ſicut baptiſm⁹ eſt ſacramentum
fidei.ita hoc ē charitatꝭ:ğ magꝭ deberet di/
arguit̃8 ci myſteriū charitatꝭ ꝗꝫ fidei. ¶Octauo.
q₂ incouenienter d₂.ꝗ ꝓ vobis ⁊ ꝓ multis
effundet̃.ğ. ꝯñа nota eſt Et añs ꝓbat̃.:qa
vel eſt ſmo de his ꝓ ꝗb⁹ erat effundend⁹
quo ad ſufficientiā:⁊ tunc debebat dici. ꝗ
ꝓ oīb⁹.cū ꝓ oīb⁹ ſuffecerit.vel eſt ſmo
de his ꝓ ꝗb⁹ effundendus erat quo ad ef/
ficientiaꝫ.⁊ tunc ſuꝑflua eſt ibi diſtinctio
aploꝝ ab alijs. cum ſic ſolum ꝓ electis ſit
effuſus:quoꝝ ꝑncipales fuerūt ipſi.⁊ ideo
ꝓbat̃. ſufficeret dici.ꝗ ꝓ multis effundet̃. ¶Se/
cundo.q₂ cū Judas tunc fuerit pn̄s.q₂ et
ipe ſm beatū Aug.corp⁹ dn̄i accepit:⁊ de
calice bibit.nō videt̃ ꝙ ſmo fiebat ſolū de
his.in ꝗb⁹ habere debebat efficaciā.eo ꝙ n̄
habuit effectū ſalutis in Juda.¶Ultimo
arguit̃9 in forma baptiſmi nō addit̃ in remiſſionē
pctōꝝ.ğ neqꝫ hic debet addi. Añs notū ē.
ꝯñа ꝓbat̃.q₂ ſacramentū baptiſmi potiſſi
mū eſt contra peccata.vt dictū eſt.cum de
leat ea.⁊ penā debitā ꝓ ipis.hoc aūt ſacra
mentū eſt potiſſime ad ꝑfectionē in bono
non recte ⁊ de directo in remiſſionem pec/
catoꝝ.ğ ſi ibi vbi magis eſt remiſſio pctō/
rū:non addit̃.nec hic debet addi. ¶Pro
ſolutionibus haꝝ rōnum eſt primitus ex/
ponenda forma.⁊ ſecundo ſoluende ſunt
Nota.1 rōnes ¶Quo ad primū eſt aduertendum
ꝙ calix ſumit̃ qñqꝫ ꝓ potu recreante. Ps.
xxij.Et calix me⁹ inebrians ꝗꝫ preclarus ē
¶Alio mō ꝓ paſſione Mathei.xx. pote/
ſtis bibere calicem quē ego bibitur⁹ ſum?
Et vtroqꝫ modo poteſt hic ſumi calix.non
enim ponitur hic calix pro vaſe continen/
te:ſed ꝓ contento. ¶Secundo eſt notan/
dum.ꝙ ſanguis ſub rōne ꝓpria nō habet
rōem potabilis. ſed ꝓut eſt infuſus in vi/
tale poculū:ſpecie vini occultatū repreſen
tans realem effuſionem in paſſione ſemel
factam.¶Ex his apparet.quō debeat expo
ni ꝑma ꝑticula forme. Hic eſt eīm calix ſā/
guinis mei.Sumendo eīm calicē pro con
tento.ſicut dicim⁹.iſte bibit duos calices
vini.i.bina vice potauit vinū contentum
in calice.Exponit̃ ſic.hoc contentū in cali/
ce in qđ hoc vinum cōuertit̃ in inſtanti cō
pletionis verboꝝ:eſt ſanguis meus. Ideo
mgr̄ in lr̄a ponit in recto.⁊ de conſe.diſ. ij.
ex verbis Ambroſij.Licet eīm in gtō pona
tur.tñ nō cōſtruit̃ tranſitiue ſed intranſiti
ue.vt hic eſt calix ſanguinis mei.i.hoc cō/
tentum in qđ cōuertit̃:eſt ſanguis me⁹.Et
in hoc eſſet expōſita tota forma:quā ponit 2
prima opinio.¶Poſſet etiaꝫ eadē forma
ſumendo calicem ꝓ paſſione:in cui⁹ me/
moriam fit illa cōſecratio ꝑncipaliter: ꝗſi
ſimili mō exponi:niſi forte modicū proli/
xius.Eſſet eīm ſenſus.id in quod hoc con/
uertit̃ in inſtanti completionis forme: ē ca
lix ſanguinis mei.i.eſt ſanguis me⁹: in ca/
lice.i.in paſſione fundendus in precium: No.3.
⁊ datus in potum.Et redit idem.¶Ter/
tio eſt notandum.de particulis conſequē/
tibus quas ponit ſanctus Thomas eſſe 1
de forma.Cui⁹ motiuū eſt prius poſitum
Et etiam q₂ ſanguis ille ſumit̃ in memori 2
am effuſionis ſanguinis chriſti: faciende
tpe inſtitutionis ⁊ nunc facte.quā etiā vl/
tima ꝑticula exprimit.Et ex teſtamēto xp̄i: 3
conceſſe in potum.quā exprimit hec parti
cula:noui ⁊ eterni teſtamenti. ¶Et tertio
in expreſſionem veritatis.quaꝫ figurabat
effuſio ſanguinis agni paſcalis:vel etiam
hircoꝝ vel vitulorum:quā patres implici
te vel explicite credebant. quod exprimit
illa particula.myſterium fidei.Et ideo ſi/
ue ſint de forma.vt vult ſanct⁹ Tho. ſiue
non ſint de forma.vt videtur velle canon
ꝗ eſt Ambroſij de con.diſ.ij.ca.panis eſt
in altari.⁊ mgr̄ in lr̄a.quos ſequit̃ Bona/
uentura.⁊ plures alij ſed ſint de bene eſſe:
exprimentes conditiōes dominici ſangui
nis.ꝓut eſt ſacramentum: ⁊ dati in pocu/
lum.ſimili modo exponuntur.¶Hui⁹ eīm
effuſionis triplex erat effectus. ¶Primus
effectus.terminatio veteris teſtamenti ⁊ fi

guratiue effuſionis. Ideo prima ꝑticula
ſequens eſt. noui ⁊ eterni teſtamenti. Dici
tur eñ ſanguis xp̄i noui teſtam̄ti: ad diffe
rentiam veteris teſtamenti qđ fuit in ſan/
guine hircoꝝ ⁊ vituloꝝ: ⁊ agni paſcalis. vt
1 habet ad hebreos. ix. Uñ Exo. xxiiij. moy
ſes aſperſit oēm pp̄lm ſanguine: dicens. h
eſt ſanguis teſtamenti: quē mandauit ad
2 vos de⁹ teſtamenti. ſ. veteris. Qui ſanguis
figura erat ſanguinis xp̄i. ⁊ teſtamentū fi/
gura fuit noui teſtamenti. qđ. ſ. vet⁹ teſta/
mentū morte xp̄i euacuatum eſt. nouū ꝟo
teſtamentū eſt cōfirmatū eadē morte xp̄i
3 teſtatoris. vbi eñ eſt teſtamentū: mors ne
ceſſe eſt intercedat teſtatoris. vt habet ad
hebreos. ix. Eſt ⁊ eternū. q2 poſt ip̄m non
erit aliđ. Jeſus eñ eo ꝙ maneat in eternū:
ſempiternū hꝫ ſacerdotium. ad Heb. vij.
¶Scđs effect⁹ eſt effuſiōis ſanguinis xp̄i:
fidei manifeſtatio. Quod eñ veteres cre/
debant in effuſione ſanguinis hircorū et
vitulorum ac agni paſcalis ſignari. hui⁹
veritas ſub hoc ſacramento continet. ſ. ve/
rus ſanguis xp̄i. vt exponit Bonauentu/
ra. ¶Terti⁹ effectus effuſionis eſt ſal⁹ iude
orū: fideliū ⁊ multorum gentiliū ⁊ ſacerdo
tum aliquorū ⁊ multorum laicoꝝ. ⁊ pro il/
lius expreſſione ponit. qui pro vobis ⁊ pro
multis effundetur in remiſſionem pecca/
torum. qui pro vobis ⁊ pro multis ex gen
tilibus. ſeu pro vobis ſacerdotibꝫ: ⁊ mul/
tis laicis effundetur ⁊c. ¶His premiſſis.
Reſpōdet ad rōnes factas. ¶Ad primā
Ad. 1 dicit Bonauentura. ꝙ iſta forma fuit Ro
mane eccleſie. ab ap̄lorum principib⁹ tra/
dita. ſ. beatis apoſtolis Petro ⁊ paulo. ⁊
ꝯñter ab ea obſeruata. Ad qđ allegat In
nocentiū dicentem. Romana eccleſia id
ſemꝑ integra fide ſeruauit: qđ ab ip̄is apo
ſtolis q̇ eā preſentialr̄ ſacris inſtituerunt
doctrinis: ⁊ ecclīaſticos ritus docuerunt:
accepit. Ab ip̄is ap̄lis petro ⁊ paulo quoſ
viuos auctores habuit. ⁊ defunctos cu/
ſtodit. hunc ritum ſacrificij accepit: quem
2 hacten⁹ immobili cultu ſeruauit. ¶Et vt
dicit ſanct⁹ thomas. dicta qōe. lxxviij. ar/
ticulo. iij. in ſolutione vltimi argumenti.
euangeliſte non intendebant tradere for/
mas ſacramentoꝝ: quas in primitiua ec/
cleſia oportebat eſſe occultas vt dicit Dio
nyſius in fine eccleſiaſtice hierarchie. ſꝫ in
tenderunt hiſtoriam de chriſto contexere.
Ad forā ¶Et ḡ ad formam neganda eſt prima cō/
ſequentia. ⁊ ad ꝓbationē apparet ꝙ nō de
bebat eſſe publice expreſſa: ſꝫ occulta. Ue
runtamen fere omnia verba illi⁹ forme ſūt
in canone expreſſa: ſꝫ non in eodem loco.
Luce eñ. xxij. habet. hic eſt calix noui te/
ſtamenti: q̇ pro vobis fundet. ⁊ quaſi idē
prime ad corinth. xj. Math. xxvj. habet.
hic eſt ſanguis meus noui teſtamenti qui
pro multis effundet in remiſſionē peccato
rum. ¶Q; aūt addit: eterni ⁊ myſterium fi 2
dei: habet de traditōe domini noſtri: que
ad ecclīam per ap̄los venit. ap̄li eñ eccleſi
am inſtituerunt: ſicut a dño ſuſceperunt.
¶Ad dubitationē qua querit. Utrum ꝑ/ Ad du.
ferēs aliquā de formis ab ap̄lo vel in euā/ ſolutio.
gelio expreſſam ſuꝑ aptam materiam con
ſecraret? Dicit Bonauentura. q̇s audeat
negare? aut q̇s preſumat aſſerere? p̄ſertim
cum neſciamus: an ipſi intenderint formā
deſcribere. an verba factū chriſti exprimē/
tia enarrare: ſine traditione forme? Si in
tendant? tunc cum oīs forme conueniāt
in ſenſu: quelibet earum eſſet apta ꝓ conſe
cratione. ſicut grecorum ⁊ latinorum in ba
ptiſmo. vt dictum eſt. Et hoc ſine aſſertio/
ne magis opinor. ꝙ quolibet modoꝝ euā/
gelij vel ap̄li diceret. debitis intentione et Concluſio.
materia conſecraret. ¶Licet tutior ſit mo/
dus expreſſus. Nec licet nobis in ea forā
quam eccleſia ponit: aliq̄d mutare vel va
riare. ne cadam⁹ in peccatum. q̄uis fortaſ
ſis alijs verbis conſecrare poſſemus: ha/
bentibus ſil'em ſenſum. Si vero euangeli
ſte ⁊ ap̄ls noluerūt dare formam. tūc iſta
eſt forma que apud eccleſiā ſeruata eſt oc
culte: ⁊ a domino recepta. iuxta illud ap̄li
p̄me ad Corinth. xj. ego eñ accepi a dño
quod ⁊ tradidi vobis. ¶Circa qđ vltra du
bitat. vtrum oīs mutatio in illis verbis
impediat effectum conſecratiōis? Ubi eſt
ſciendum ꝙ q̇dam dixerunt. ꝙ qualiſcun/
qꝫ variatio: ſaluo ſenſu nō tollit efficaciā
forme. ¶Alij dicunt ꝙ omnis mutatio tol 2
lit: q2 ſm̄ eos his verbis ſic ordinatis: eſt
conceſſa virtus conuerſionis. ¶Sed meli 3
us eſt: dicere. ſicut de additione vel dimi/
nutione vel etiam alia variatione dictum
eſt de baptiſmo. ¶Ad ſecundā dicendū
ꝙ mgr̄: canon ⁊ Ambroſi⁹ non intendant
formam ponere. potiſſime ſm̄ beatū Tho
mā ⁊ ceteros de ei⁹ opinione. Sꝫ loco for
me ſil'em ſenſum hñtia verba ponere breui
tati innitentes. Q; aūt addit: ꝙ mgr̄ po/

nat li ſanguis meꝰ in recto. ptȝ ex dictis:
ꝙ etiam in forma eccleſie equiualenter põ
nit in recto. vtrum aũt ꝑ ea verba q̃s poſſit
cõſecrare: opiniones ſunt. vt ptȝ ex dictis.
Ad.3. ¶Ad tertiã dicit. ꝙ calix ponit ꝓ ꝯtento in
calice in inſtãti ꝯuerſionis. ⁊ in hoc eſt cõ/
uerſio materie. ponit aũt calix vt exprima
tur ſanguis dñi ſub aliena ſpecie datꝰ eſſe
in potum. ideo vaſis nomen ex quo pota
tur exprimit. ¶Et ſi dicat. quare non ſimi/
liter dr. hoc eſt cibꝰ corporis mei. ſȝ ſimpli
Soluit citer in recto. hoc eſt corpꝰ meũ? ¶Dic Bo
nauentura ⁊ bene. ꝙ corpꝰ dñi ſm ſe conſi
deratũ: cibus eſt btõꝝ. nõ aũt eẽt ſanguis
potꝰ ſm ſe conſideratꝰ. ſed magis potui cõ
trarius. Prout aũt effuſus: ⁊ in vaſe rece/
ptus ac aliena ſpecie fluxibili ⁊ guſtui de/
lectabili tectus. ſic fit potus. ⁊ ob hoc: hic
ponit nomen calicis: nõ tñ ꝓ vaſe. ⁊ ibi nõ
Ad.4. ponit hoc nomen cibus. ¶Ad q̃rtã cũ di/
cit. ꝙ ſi li calix ſtat ꝓ contento: erit ſenſus.
hic eſt ſanguis ſanguinis mei. neget ꝯña.
qꝛ non debet ſic exponi. ſed vt dictũ eſt. in
recto. ſ. ꝙ id in qd̃ hoc cõtentũ in calice cõ/
2 tinetur: eſt ſanguis meus ⁊c. ¶Ad ꝯfirmati
onem dicit. ꝙ illa multiplicitas q̃ ibi eſt. ſ.
ſumendi ꝯtinens ꝓ ꝯtento: eſt ꝯſueta ⁊ vſi
tata. dicit em̃ cõiter aliq̃s potare cyphum
vini: eo ꝙ potat contentum in cypho. ⁊ ĩg
Ad.5. illa non põt eſſe cauſa erroris: niſi in ꝑter/
uiente. ¶Ad q̃ntã dr: ꝙ nõ eſt repugnãtia
ꝙ aliq̃d a ꝓncipio ſui eſſe ſit nouũ: ⁊ a par
te poſt ſit eternũ. vt anima intellectiua cũ
creatur. Sic iſtud teſtamentũ eſt nouum
2 reſpectu veteris. ⁊ habens principium ſue
inſtitutiõis in cena domini. Et eſt eternũ
a parte poſt. qꝛ poſt ipm non erit aliud. ſȝ
vſq; in finem ſeculi manebit ſub enigma/
3 te. ⁊ in futuro ſeculo ſatiabit propria ſpe/
cie dei electos gaudio accidentali. ¶Vel
ſm beatũ Thomã dicit nouũ: ratione ex/
hibitionis. ⁊ eternũ ratione eterne diſpoſi/
tionis dei. Hoc em̃ dominus in ſalutē fi
delium ſuoꝝ: deſiderauit manducare cuȝ
4 diſcipulis ſuis: anteq̃ȝ pateret. vt habetur
Luce. xxij. ¶Item eternum ratione perſo/
ne cuiꝰ eſt teſtamentũ. ¶Item rõne here/
ditatis ad quã ꝑducit digne ſuſcipienteȝ
⁊ ſic eternũ qꝛ ducit ad vitã eternã. ¶Ad
ꝯfirmationẽ factã dicto ſcti ambroſij. quo
dicit. ꝙ nr̃a ſacramẽta ſint antiq̃ora. dr ꝙ
vult ꝙ figura ſacerdotij xp̄i p̄ceſſit ſacerdo
tiũ aaron. cũ Melchiſedech rex ſalem ob
tulit Abrae panem ⁊ vinũ. de q̃ Gen. xiiij
nõ ꝙ ante fuerit inſtitutũ: ſed figuratum.
¶Ad ſextã ꝙ myſteriũ fidei dr nõ ꝑ exclu/ Ad.6.
ſionẽ veritatis. immo ad eiꝰ expreſſionem
vt ſit ſenſus. myſtice ſignatũ ꝑ fidem anti/
quoꝝ patrũ in effuſiõe ſanguinis agni pa
ſcal ⁊ alioꝝ q̃ offerebant animaliũ. Tale
aũt nõ exhibet occaſionẽ erroris alicuiꝰ ni
ſi apd̃ eũ q̃ extñs ſui capit damnatas ſen/
tentias amplexat. Quid em̃ ꝓhibet ꝙ illd̃
qd̃ eſt in veritate pñs: ſit myſticũ ſignum.
Vl pt dici myſteriũ fidei. qꝛ myſtice ſignat
effuſionẽ ſanguinis dñici factã in paſſione ⁊
vnionẽ ⁊ redemptionẽ eccleſie ex eodẽ. q̃ ſt
eiꝰ ſignatũ remotũ. Propinquũ aũt ſigna
tũ eius eſt ſanguis dñicus pñs ſub ſacro:
⁊ ꝯñter totꝰ xp̄s. Vel põt dici myſteriũ fi/
dei. qꝛ eſt ſacrũ ſecretũ fidei: ⁊ ſupremũ int
credibilia reſpicientia ſacramẽta. ¶Ad ſe/ Ad.7.
ptimã ꝑ idẽ: neget añs: ꝙ male ponat my/
ſteriũ fidei. Ad ꝓbatõeȝ dr. ꝙ q̃uis ĩ alijs
ſacramentis ſint fidei myſteria. in nllo tñ
ita expreſſe ⁊ principalr: ſicut in iſto vbi cõ
tinet ſupremũ qd̃ ſignabat fides veterum
in ſuis ceremonialibꝰ ſacramentis. ¶Scd̃o 2
etiã qꝛ vt dictũ eſt. fides in hoc ſacramen/
to maximo vendicat ſibi locũ vbi totꝰ ſan
guis xp̄i ſub qualibet ꝑticula ꝯtinet. ⁊ vbi
paſſio dñi ita ſecrete ꝓponit nobis. ¶Ad ad ꝯfir.
confirmationem dicit. ꝙ q̃uis verum ſit
ꝙ hoc ſit ſacramentũ charitatis. nihilomi
nus ex quo ſignat paſſionẽ xp̄i a q̃ fides vi
gorẽ hȝ: ⁊ oĩa ſacramenta ſuã virtutẽ. ideo
magis dr myſterium fidei: que radix ẽ to/
tius ſalutis q̃ȝ charitatis. quã efficit ⁊ exp̄/
mit. nam om̃s virtutes theologicas gene
rat ⁊ auget. inter quas p̄cipua ẽ fides: via
generationis. Vel qꝛ ad ipam paſſionẽ ter
minabat fides ſanctoꝝ patrum: tanq̃ȝ ad
terminũ quo ſperabant ſe debere conſequi
vitam. Vel vt dictum eſt: dicit myſteriuȝ
fidei: qꝛ in fide patrum erat ſecretiſſimuȝ:
vt quaſi ꝑfecti ⁊ ſola ſpeciali reuelatõe pa
tres intelligerent. ¶Ad octauã. neget añs ad.8.
ꝙ inconuenienter dicit: q̃ ꝓ vobis ⁊ ꝓ mul
tis ⁊c. ¶Ad ꝓbationẽ dicat. ꝙ ſermo ꝓprie
ſit de his: ꝓ quoꝝ ſalute effundendꝰ erat:
quo ad efficientiã. Ad improbationẽ: qñ
dr ꝙ tũc ſuꝑflue diſtinguant apli ab alijs
ptȝ ex dictis. ꝙ li vobis demonſtrat: vl ſal
uandos ex iudeis vel preſbyteros q̃ erant
huiꝰ ſacramẽti immediatiſſimi diſpẽſato/
res. Et ponit ꝓ multis vel pro ſaluandis ex

gentilibus vel plaicis q̄ sacramentum re/
cipiunt de manib⁹ sacerdotū. ꝛ pꝫ ꝙ ꝯueni
ens sit distictio vt fiat vl' vtriusqꝫ ppli exp̄s
sio vl' graduum ecclesie diuersa manifesta
2 tio. ¶Ad secundā pbationē. ꝙ licet iudas
fuerit presens. tn̄ ꝑmo ad eum non prope
dirigebat: saltem effectiue. eo ꝙ domin⁹ sci
uit eum non in gratia completurum. Nec
inconuenienter. esto ꝙ domin⁹ ante dixe/
rit. bibite ex hoc omnes. subdit demonstrā
do saluandos. q̄ pro vobis. qꝛ licet Judas
publice propter sui criminis latentiam: se
cludi non debebat. quo ad sanguinis per
ceptionem. nihilominus in signando vir/
tutem sacramenti: que in eo ex crimine fru
Ad.9. strāda erat: eū includi nō decebat. ¶Ad
vltimā dicit. ꝙ qꝛ baptism⁹ ꝛ omnia sacra
menta virtutem habent ab effusione hu/
ius sanguinis. ideo congrue in eius conse/
cratione addit. in remissionem peccatorū.
non ꝙ referatur li remissionē pncipaliter
ad illud sacramentū. sed ad passionem do
mini quam signat sacramentū istud. cui⁹
virtute omnia sacramenta vim suam rece
perunt. Hec de forma ꝛ de secunda parte
ps.3.ar. primi articuli. ¶In tertia parte videndū
1. ꝯclo.1. est. quis sit minister debitus pro consecra/
tione facienda. ¶Ubi est prima conclusio
hec. Solus sacerdos est huius sacramen
ti minister idoneus. Probat sic. Christus
solis sacerdotibus cōmisit huius sacramē
ti consecrationē. Igit cōclusio vera. cōseqn
tia nota. quia nemo est idoneus minister
tante rei: nisi auctoritate diuina. Antece/
dens pꝫ. extra de sum. tri. ꝛ fi. catholi. ca.
firmiter credimus. In quo de sacramēto
isto sic dicit. hoc vtiqꝫ sacramentuꝫ nemo
potest conficere: nisi sacerdos. q̄ rite fuerit
ordinatus ꝑm claues ecclesie. quas ipe cō
cessit aplis. eorꝫ successorib⁹ Jesus chri/
stus. ¶Secundo qꝛ soli sacerdotes habēt
pbatur. ministrare. ergo et consecrare. ꝯn̄a nota est
qꝛ maius est consecratio q̄ ministratio. an̄s
pꝫ. de con. dis. ij. ca. puenit. vbi dicit tex/
tus ex cōcilio Remen. puenit. ad noticiaꝫ
nostram ꝙ q̄dam p̄sbyteri intantū parui/
pendebant diuina mysteria. vt laico aut
femine tradāt sacrum corpus domini: ad
deferēdum infirmis. sequit. Interdicit san
cta synod⁹: ne talis temeraria presumptio
de cetero fiat. ¶Item tertiō. qꝛ dis. xxv. vbi
distinguunt officia in ca. plectis. dicit. ꝙ ad
p̄sbyterum pertinet sacramentū corporis et

sanguinis dn̄i in altari del ꝯficere. ꝛ est sū/
ptum ab Isidoro in quadā epl'a. Et h̄ di/
cit Hugo. ꝙ ad huius sacramenti ꝯfectio
nem requirunt: ordo: intentio ꝛ actio. ¶Et pbat.4.
pꝫ etiā sic. qꝛ illis solis conuenit q̄ in hoc
constituti sunt christi ministri. sꝫ hmōi sūt
soli sacerdotes. igit. Maior pꝫ. silr ꝛ mi/
nor. qꝛ sacerdotib⁹ dat hec ptās. cum insti
tuunt. q̄b⁹ dictum credit solis a domino:
hoc facite in meā cōmemorationē. Sꝫ di
ces. quare nō cōuenit laico iusto? Rn̄det.
qꝛ licet vnitus sit deo: p fidem ꝛ charitatē
nō tn̄ p sacramentalem sacerdotij potesta
tem. nō em̄ est ad hoc officium deputatus
¶Secunda cōclusio. sicut ad hui⁹ sacram̄ Cōclo.2
ti cōsecratiōem requirit sacerdotalis ordo
ita ꝛ sacerdotis intentio: actual'. s. vel habi/
tualis. Prima pars ex precedenti. Et secū
da apparet ex dicto hugonis pri⁹ allega/
to ad ꝯclonē p̄cedentem. Et beatus Am/
bro. loquēs ꝯsecranti dicit. q̄ntū intendis
tantū facis. Et patēt ambe ꝯcliones: p ma
gistrū dis. xiij. h⁹ q̄rti. c. iij. dicētē. In h⁹ au
tē mysterij expletione sicut formaꝫ seruari
oportet: ita ordinē haberi. s. vt sit sacerdos
ꝛ intentionē adhiberi oportet. vt illud fa/
cere intendat. ¶De his requisitis ad hui⁹
sacramenti pfectionē sunt versus. Panis
tritice⁹: intentio p̄sbyterat⁹. Uerborūꝫ for
ma: vinum cui mixta sit vnda. Missam Cōclo.3
perficiunt: ornatum cetera prestāt. ¶Ter/
tia cōclusio. ꝙ omnis sacerdos pferens de
bitam formā consecrationis hui⁹ sacramē
ti sup debitam materiā cum intentione id
faciendi quod christ⁹ instituit ibi fieri ve/
re conficit ex pane corpus ꝛ ex vino sangui
nem dn̄i nr̄i. siue malus sit siue bon⁹. Hec
mgr̄i dis. xiij. hui⁹ quarti dicentis eam. Et 1
pꝫ p btm̄ Augustinū in tractatu siue li/
bro de corpore domini dicentem. Infra ca
tholicam ecclesiā in ministerio corporis ꝛ
sanguinis domini nihil a bono mai⁹ nihil
a malo minus perficit sacerdote. qꝛ non in
merito consecrantis sed in verbo perficitur
creatoris ¶Item canon. j. q. j. multi secula 2
rium. ꝛ est Gregorij. dicit sic. putātes hāc
scꝫ cōionem corporis christi esse min⁹ san/
ctificatam: si illorum fiat officio: quorꝫ vi/
ta eorum oculis videtur ignobilis. heu in
quā magnum laqueū incidunt vt diuina
ꝛ occulta mysteria plus ab alijs sanctifica
ta posse fieri credant. cum vnus idemqꝫ
spūssanct⁹ in tota ecclia inuisibilr ea myste

ria ⁊ operando ſanctificet. ⁊ ſanctificando be
nedicat. ¶ Et hoc rōabilr. qꝛ ſi ad hꝰ ſacra/
menti cōſecrationē requireret bonitas ſa/
cerdotis. cū nullꝰ niſi deꝰ ſciat qs bonꝰ ſit:
vl' malꝰ. ſp haberemꝰ dubitare an celebrās
vere cōficeret. qd̄ abſit a xpiano. Itē oīs
ſacerdos ad hoc cōſtitutꝰ eſt miniſter ſiue
vicariꝰ. nec de potētia ordinata vnq̄ʒ reuo
catur in hac vita. ⁊ ḡ ſp cōſecrare pōt. ¶ Sʒ
arguit̄ 1. cōtra hanc ɔclōnē videt̄ eſſe mgr̄ diſ. xiij.
ca. ij. ſic dicens. Illi q̄ excōicati ſunt vel de
hereſi manifeſte notati ſūt. nō videnť hoc
ſacrm̄ poſſe ɔficere. lʒ ſacerdotes ſint. pba
tio. qꝛ cōſecrare pponens copulat ſe cū ec/
cleſie membris: dicēs. imp̄mis q̄ tibi offe/
rimus. ḡ ſi extra ecclīam p excōicationē po
ſitus ſit: vel p hereſim ab ea diuiſus. tunc
nō offert cū ecclīa. ḡ falſa eſt ſnīa quā pfert
ḡ nō cōſecrat. ¶ Ad h̄ mgr̄ adducit auc̄tē
2 btī Aug. in tractatu de corpe dn̄i dicent̄.
ꝙ miſſa dr̄ eo ꝙ celeſtis miſſus ad ɔſecran
dū ⁊c. i. a celo ad eā angelꝰ mittit̄ ⁊c. mō n̄
videt̄ deus mittere angelū. ad cōſecratio/
nē heretici vel excōicati. ¶ Item Auguſti/
3 nus in li. ſnīaꝝ Proſperi. non eſt locꝰ veri
ſacrificij extra catholicā ecclīam. mō here/
tici ſunt extra eam. igit̄. ¶ Itē. xxiiij. q. pria
4 ca. audiuimꝰ dicit̄. q̄cūq̄ʒ ab vnitate ecclīe
fuerit alienꝰ execrare pōt. cōſecrare nō va/
let. mō heretici: excōicati: degradati: ⁊ ſciſ/
matici ſunt ab vnitate ecclīe: quo ad hoc
ſpēaliter preciſi ⁊ alieni. igit̄. ¶ Item. j. qōe
ij. dr̄. ꝙ ſacerdos degradatꝰ nō hʒ ptātem
conſecrandi licet habeat poteſtatem ba/
ptiſandi. ¶ Et confirmāt̄. qꝛ degradatus
nō videt̄ habere ptātem ſacerdotalē. ḡ nec
cōſecrandi. ɔn̄a tenet. Et an̄s ptʒ. ex eo ꝙ
p delicto dat̄ ptāti ſeculari puniēdus. qd̄
nō fieret: ſi haberet ptātē ſacerdotalē. Qd̄
etiā ptʒ ex alio. qꝛ priuilegiū meret̄ amitte
re: q̄ ɔceſſa ſibi abutit̄ ptāte. modo iſti ma
li abutunt̄ ſibi cōceſſa ptāte ſacerdotali. ḡ
arguit̄ 2 merent̄ ea priuari. ⁊ ſic non ɔſecrare. ¶ Se
cundo pōt argui ratione. qꝛ ad cōſecratio
nem requirit̄ intentio ſacerdotis. vt dictuʒ
eſt in cōclōne. ij. mō hereticꝰ q̄ non credit
ſub his ſpēbꝫ vi cōſecrationis corpus ⁊ ſā
guinem dn̄i cōtineri vel fieri: nō habet in
tentionē. ḡ ptʒ minor. qꝛ ipe nō videt̄ intē
dere: niſi qd̄ credit ibi poſſe fieri. mō ipe nō
arguit̄. 3 credit ibi poſſe fieri vi illoꝝ verboꝝ corpꝰ
⁊ ſanguinē dn̄i. igit̄. ¶ Tertio: qꝛ excōicati
nō poſſunt abſoluere. ḡ nec cōficere. pba/
tio ɔn̄e. qꝛ minus eſt abſoluere q̄ʒ conſecra
re. ¶ Quarto. quia papa vel ep̄us ſiue ca/
non phibet talibus ne cōſecrent. ḡ nō pn̄t
pbatio ɔn̄e. quia cōtra phibitionē ſuperi
oris non eſt ptās. an̄s ptʒ de ſe. ¶ Si di/
catur. ꝙ de iure nō poſſit hoc ſed de facto.
Contra. qꝛ non videt̄ aliꝗs poſſe coraʒ deo
niſi illud quod de iure poteſt. ¶ Sʒ hec nō Nota 1
cōcludunt. qꝛ beatꝰ augꝰ dicit ad Perme
nianū: loquens de hereticis. ꝙ ſicut bap/
tiſmus q̄ p ɔſecrationem dat̄: nunq̄ʒ amit
titur. q̄uis aliquis in hereſim ſciſma vl' ex
cōicationem labat̄. ita nec ſacerdotalis or
do aliquo modo amitti pōt. quod ptʒ. q̄a
ſi redeunt ad eccleſiam: non reordinantur
⁊ ex ɔn̄ti manſit in eis ſemp poteſtas cōſe/
crandi. ¶ Secundo eſt aduertendū. ꝙ vir Nota. 2
tutem habentes cōſecrandi ſunt in tripli/
ci differentia. q̄dam enim ſunt in charita/
te. ⁊ iſti ɔficiunt fructuoſe ſibi ⁊ alijs. Qui 2
dam ſunt extra charitatē ſed occulte. ⁊ iſti
conficiunt fructuoſe alijs: ſed nō ſibi. Ter/
tij ſūt mali publice. ⁊ hoc dupliciter. quia
vel ſunt notorij. ſ. per ſuperiorem de crimi
ne conuicti. ſicut excōicati vel p crimine ſu
ſpenſi. vel ſunt publice criminoſi. vt forni/
carij habentes cōcubinaʒ in domo: de qua
genuerunt. ⁊ eſt publica vox ⁊ phama de
concubinatu. tn̄ adhuc tolerantur ab ec/
cleſia. ¶ Qui ergo ſunt notorie mali ſic pu Cōclīo. 1
blice heretici: ſciſmatici: excōicati vel pro
crimine ſuſpenſi ab executione ordinis. vi
dent̄ non conficere fructuoſe: neq̄ʒ ſibi ne
q̄ʒ alijs. Ex quo enim notorie phibiti ſunt
eorum ſacrificium. ſ. corpus dominicū ab
eis oblatum: non redditur eccleſie fructuo
ſum. ſicut nec ipſis. Hec eadem ſententia
eſt etiam ſancti Thome. iij. parte ſumme 2
qōe. lxxxij articulo ſeptimo in ſolutione p̄
me rationis ante oppoſitum dicentis. Ex
tra eccleſiam non poteſt eſſe ſpirituale ſa/
crificium. qd̄ eſt verū veritate fructꝰ. p hoc
exponēs auc̄tatē btī Aug. dicent̄. ꝙ extra
ecclīam catholicā nō eſt locꝰ veri ſacrificij.
Et illud Leonis pape p̄ma. q. j. dicentis
Aliter quā in eccleſia que corpꝰ chriſti eſt
nec rata ſunt ſacerdotia: nec vera ſacrificia
Eſt etiam Bonauenture diſtin. xiij. qōne
p̄ma: articulo p̄mo in ſolōne dicēt̄. ꝙ bo
ni ſacerdotes ɔficiūt ad vtilitatē ſuā ⁊ aſſi
ſtentiū. Mali occulte ad damnationē ſu
am ⁊ vtilitatē aſſiſtētiū. Preciſi vero ad dā
nationē ſuā ⁊ abſq̄ʒ oī fructu. oīs tn̄ bua/

ta debita forma ↄficiūt verꝫ corpꝰ xp̄i. Idē
dicit in exponendo auctātē Aug. ꝑdictā
ad.1.ↄ. quā exponit etiā ſctūs Tho. ¶ Quibus p̄
miſſis. Rn̄deť ad rōnes adductas. Ad ꝑ/
mā dicit Bonauentura in dictis q.⁊ ar. ꝙ
mgr̄ nō vult negare q̄n ↄficiant. ſed vult ꝙ
inutiliter quo ad ſe ⁊ quo ad alios. Eſto ei
ꝙ corpꝰ ⁊ ſanguis filij ſint patri acceptiſſi/
ma: inter oblatōnes. q̄n ei offerantˀ ꝑ eum
q̄ eſt infra eccleſiaꝫ vel vere vel opinatiue.
vt ꝑ eum q̄ nō eſt notorie excluſus. Qn̄ tn̄
ſibi offeruntˀ ꝑ notorie excluſum: non acce
ptat ad aliquē fructū eccl'e militātꝭ vl' reue
lamen purgandoꝝ. Et h̄ ſonat auctas au
guſtini ſupꝛꝰ poſita: dicentis ꝙ extra eccle/
pbatio. ſiā nō eſt locꝰ veri ſacrificij. ⁊ ↄſiľes. Et vi/
deť ꝙ hoc rōnabiliter dicať. qꝛ certū eſt. ꝙ
nō ſit fructꝰ ſacrificij: q̄zuis veri ex ꝑte pꝛe/
ciſi. qꝛ ille infructuoſe facit. eo ꝙ ipe ſit pꝛo
hibitꝰ. Nec ex ꝑte vnitatis eccl'ie. cuiꝰ ver/
ba ꝓfert in orōnibꝫ: dn̄o. Imprimis q̄ ti/
bi offerimꝰ. ⁊ poſt. quoꝝ meritis p̄cibuſq̧
cōcedas. vt in omnibꝫ tue ꝓtectionis pre
gamur auxilio. ⁊ poſtea. hāc igiť oblationē
ſuitutis noſtre. Ibi em̄ implicat ſe infra ec
cleſiam ⁊ vnitatē. vel vere vel opinatiue.
infra quā notorie nō eſt. vn̄ eccleſia ꝑ exclu
2 ſionē nō ratificat illas orōes. nō ei cōicat
ei. ¶ Uel forte diceres. ꝙ ex ꝑte opati ſm̄ ſe
⁊ hoc videť. qꝛ ſi q̄s ꝓhibitꝰ filiū regis exhi
bere patri: tā ꝑ regem q̄ꝫ ꝑ totā curiā regis
in cuiꝰ viſione rex gr̄am ſuis curialibꝫ ſolitꝰ
eſſꝫ exhibere. nō videť: ꝙ rex aliquā gr̄aꝫ fa
ceret curialibꝫ: ex viſione ſui filij ſibi ꝑ euꝫ
exhibiti q̄ ſic ꝓhibitꝰ eſſet. nec curia ꝑ exhi
bitionē ꝑ eundem factaꝫ gr̄am affectaret.
Immo multū doleret: de tam temeraria p̄/
ſumptiōe. ¶ Forte dices. Si q̄s acciperet
3 ſacramentū de manu eius. nunq̄d eſſet ra
tum ⁊ vtile ſuſcipienti? Certū videť eſſe: ꝙ
ſi ſcienter ab eo diuina reciperet vel ſue cō
ſecrationi intereſſet: peccaret mortaliť. Et
ſi neſcienter illis intereſſet. excuſaret eū ig/
norantia: ſi inuincibilis eſſet. fructū tn̄ nō
ꝑciperet ex eiꝰ ↄſecratione ⁊ oblatiōe facta
4 in altari. ¶ Sed qꝛ verū corpꝰ dn̄icū acci/
peret. eſſet illi fructꝰ ex charitate ⁊ fide: in
q̄bus ipe eſſet: q̄ acciperet. nō tn̄ qꝛ aliquis
fructus eſſet ex ꝑte conſecratiōis. quā feciſ
ſet talis p̄ciſus. Sicut em̄ eccl'ia nō cōdi/
uidit ei orōes ſuas. ex quo eſt extra eccl'iaꝫ
notorie ⁊ ſententialr̄. ita nec fructꝰ aut fru/
ctū ꝑcipiť ex orōibꝫ ſuis: vľ ēr ſacrificio qd̄

ꝑ eū offerť. ꝓut offerť ab eo. qꝛ nō ē acceptū
deo ſic oblatū: nec ꝓ eo q̄ offert: nec ꝓ eccle
ſia infra quā nll'o mō eſt. Mgr̄ tn̄ nō vult
negare q̄n cōficiat verū corpꝰ xp̄i. qꝛ ad h̄
ſufficit: ordo ⁊ intētio ⁊ debita ꝓlatio forē:
circa aptā materiā. Nec rō mgr̄i plꝰ cōclu
dit: niſi qd̄ inutiliť offert. qꝛ dic. offerimus
⁊ cū eccl'ia offerre neq̄t. ſꝫ tn̄ vere ↄſecrat. qꝛ
ad illā nō requiriť vnio cū eccl'ia. ſꝫ ſuffici/
unt ea q̄ dica ſūt. ¶ Ad auctes q̄s mgr̄ in/ 2
ducit: dicať ꝙ nō ſit dubitandū q̄n aſſint
angeli: ⁊ mittantˀ ꝓpter reuerentiā ꝑſone q̄
tractať. ſ. filij dei ⁊ chriſti hoīs. Sꝫ Augꝰ.
⁊ alie auctes volūt ꝙ nō mittantˀ ad exhi/
bendū filiū dei deo p̄ri ſic oblatum ad ali/
quē fructū offerentꝭ vľ eccl'ie qꝛ nō acceptať
a deo ad aliquē fructū eccl'ie ꝓpē temerari/
am vſurpationeꝫ eiꝰ q̄ eſt ab eccl'ia p̄ciſus.
¶ Eodē mō intelligiť auctas aug. in li. ſen. 3
pꝛoſperi. qꝛ nō vult negare. q̄n ↄficiat ſed
ꝙ inutiliť ⁊ ſibi ⁊ alijs ↄficiat. vt dictū eſt. 4
¶ Siľi mō qd̄ allegať ex canōe execrare p̄t
ſibi. ↄſecrare nō valet. vtiliť vel fructuoſe.
¶ Ad aliā auctē dr̄. ꝙ canon loquiť de his: 5
q̄ de iure pot. qꝛ t̄pe neccitatꝭ ꝑmittiť degra/
datꝰ baptiſare: ſꝫ nul'o mō ↄſecrare. ſi tn̄ fa
ciat. qꝛ characterē hꝫ. vere ↄſecrat. Ad cō 6
firmatōꝫ illiꝰ auctatꝭ negeť an̄s. ſꝑ eni ma
net ſuſceptꝰ ordo. ⁊ ſic ꝑtās ſacerdotaľ. Ad
ꝓbatōꝫ eiꝰ dr̄ vno mō. ꝙ laicꝭ tradiť vľ per
mittiť puniēdꝰ vt miſtrꝭ iuſticie eccl'ie ꝓpē
enormitatē crimīs. Uel meliꝰ ꝙ non ſit de
cētia ſacerdotaľ ꝑtātꝭ: nō poſſe puniri ab
executore iuſticie. ſꝫ eſt ex ꝑuilegio qd̄ ꝑdi/
dit degradatꝰ. ¶ Ad aliā ↄfirmatiōꝫ dr̄: ꝙ 7
ꝑuilegiū defenſiōis clericaľ amittit vt dcm̄
eſt. ſꝫ ꝑuilegiū characterꝭ ſacerdotaľ nō ꝑ/
dit. q̄zuis dignꝰ eēt hoc ꝑdere. ſꝫ tn̄ tāta eiꝰ
eſt largitas. ꝙ characterē quē ſeľ ipmit. im
ꝑpetuū nō ſubtrahit. ad oſ̄ndendā diuine
bonitatis magnificentiā. ⁊ ipiꝰ abutentis
debitā damnationē ⁊ ꝑpetuā ignominiā. Ad.2.
ꝑ quā pꝫ dei ſn̄ia iuſte ↄdēnans. ¶ Ad rō
nes q̄ adducuntˀ. Ad primā dr̄ p̄mo. ꝙ he
retico ſufficit intētio id faciēdi qd̄ eccl'ia ꝑ
illa ṽba vult facere: vľ facere ſolet. ¶ Secū 2
do ꝙ ſufficit ei intentio. q̄ intendit facere
tm̄: quantū alij ſacerdotes faciūt ¶ Tertō
ſufficit. ꝙ intendat ea ꝓferre inq̄ꝫtum ſunt
forma conſecrationis. qua vtiť eccl'ia. vel
qua vtuntˀ alij in ↄſecratiōe. tunc em̄ ſpūſ/
ſanctꝰ cōmutabit ex fide eccl'ie. lꝫ ↄficiēs n̄
credat ibi aliq̄d noui fieri hereſi detentus

Et iõ negetᷓ minoꝛ.ꝙ hereticꝰ nõ poſſit ha
bere intentionẽ ſufficientẽ ad cõſecrandū
Ad ꝓbationẽ dꝛ ꝙ non poſſit habere intẽ
tionẽ ſufficientẽ ad ↄuerſionẽ ꝗuis ipe nõ
credat aliquã cõuerſionẽ ibi fieri vel poſſe
4 fieri vt in caſibus ꝓmiſſis.¶Quarto dꝛ ꝙ
ſi verba iocoſe diceret:⁊ nõ intenderet ali/
ꝗd pꝛemiſſoꝝ:vel ei ꝓpoꝛtionabile: nõ cõ
ſecraret.ſicut etiã nec alij ſacerdotes ſine
Ad.2. intentõne ↄficiendi foꝛmã ꝓferẽtes.¶Ad
ſecundã rõem negetᷓ ↄñā.qꝛ poſſe abſolue
re:eſt ptãs ſup aliū quã habet ab ecclia. et
ergo illã tollit ab eo ecclia:p pꝛeciſionẽ de/
mendo ei ſupioꝛitatẽ ſup fideles. Sꝫ poſ/
ſe cõficere:habet a ieſu xp̃o ſolo:poſt ſuſce/
ptū ſacerdotiū.⁊ g̃ illã potentiã vel aucto/
ritatẽ ecclia non põt auferre.ꝗuis poſſit ꝓ
hibere:vt nõ vtiliter facere poſſit.nõ tñ po
Ad.3. teſt cohibere:qn facere poſſit.¶Ad tertiã.
ꝙ hmõi ↄñā nõ valet.ſ.ꝓhibentᷓ ab ecclia
g̃ nõ poſſunt.capiendo poſſe cõiter. Ad ꝓ
bationẽ dꝛ ꝙ ſolꝰ deꝰ eſt ſupioꝛ ſacerdotꝫ:q̃
ad potẽtiã ↄſecrãdi.ſicut ipe ſolꝰ impꝛeſſit
characterẽ quẽ ei impꝛimẽdo ipm ↄſtituit
ſuū vicariū in cõſecrando.nec reuocat con
ſtitutū.Sꝫ quo ad poſſe debite ⁊ licite cõ
ſecrare:eſt eccleſia ſupioꝛ. Et g̃ ꝓhibendo
2 facit.ꝙ talis licite celebꝛare nequit.¶Ad
impꝛobationẽ:cū dꝛ.ꝙ nullꝰ videtᷓ poſſe co
rã deo:niſi eã q̃ de iure põt. hoc falſū eſt.
qꝛ tunc nemo poſſet ſua potentia abuti ſi
ue peccare. deꝰ eñ nõ artat voluntatẽ ad
bonū.vt in ꝓmo li. dictū eſt. Hoc de tertia
pte hꝰ articli ⁊ de toto ꝓmo articulo.

Quantū ad ſecun

dū articulū videndū eſt de pꝛimo ſuppo/
ſito.vicꝫ. An ſit vnū ſacramentū:vl' plura
¶Pꝛo quo ꝓmo notandū eſt.ꝙ ſicut in ꝓ/
ma q̃ſtione dictū eſt:nõ eſt ncc̃e:ꝙ vnū ſa/
Ad.2. cramentū ſit ſimpliciᷓ: vl' vnū vnitate entꝫ
¶Secundo eſt notandū.ꝙ ꝓpꝛie in h̃ ſa/
cramento:put dꝛ ſacramentū inuiſibil' grẽ
viſibile ſignū.ſacramentū dꝛ ex pte foꝛme
verba p que fit ↄſecratio.et ex pte materie
ſpẽs ſenſibiles:q̃ remanent:facta cõſecra/
tione.ſic accñtia que fuerunt in pane ⁊ in
vino.¶Ex quo ↄñter cõcedendū eſt:ꝙ coꝛ
pus dñi verū:put eſt ſub ſpẽbꝫ:ſm hãc de
ſcriptionẽ ſacramenti:nõ ſit ſacramẽtū. eo
ꝙ nõ ſit ſenſibile ſignū: put eſt ibi. Sepe
tñ dꝛ ſacramentū.eo ꝙ ſit ſacre rei ſignum

ſcꝫ inuiſibilis grẽ q̃ p ipm ꝓducitᷓ in aĩa di
gne recipientꝫ.vel in tota ecclia. Etiã coꝛ/
poꝛis xp̃i myſtici ſignū eſt.vt vult mgr̃ ca.
iij.diſ.viij. Et eſt annexū ſacramento ſenſi
bili.ſ.cū illis ſpẽbꝫ ⁊ ſb eis exñs: Eodẽ mõ
dõm ẽ de ſanguine dñi.¶Tertio ex h̃ ẽ no/ No.3.
tandū.qd mgr̃ vult in eo.ca.iij.eiuſdẽ diſ.
viij.ꝙ in hoc ſacramento ⁊ ſuis annexis ⁊
ſignatꝫ:aliq̃d eſt ſacramentū tm̃.vt ſpẽs vl'
foꝛma ꝟboꝝ. Aliq̃d ẽ tm̃ res ſig̃ta. vt coꝛ/
pus xp̃i myſticū vl' inuiſibil' grã quã ↄfert ĩ
ecclia.aliq̃d eſt res ⁊ ſacramẽtū ſil'.ſ. coꝛpꝰ
xp̃i verū. ul' ſanguis xp̃i verꝰ.qd vl' q̃ dꝛ res
ſig̃ta p ſpẽs ⁊ ꝟba.⁊ dꝛ ſacr̃m.qꝛ ſignū vni
tatꝫ coꝛpis xp̃i myſtici in fide ⁊ charitate.
¶Quarto eſt notandū.ꝙ cū vita coꝛpalis No.4.
ſit ſignū vite ſpũalis.recte ſicĩ vita coꝛpa/
li tria ↄcurrūt.ſ.generatio augmẽtatio nu/
tritio q̃ eſt ĩ vita ↄſeruatio.ſic ſili mõ ſacrã
q̃ dãt vitã ſpũalẽ:tripliciᷓ ad eã agūt. ali/
qd ei ad vitã ſpũalẽ generat:vt baptiſmꝰ
Aliqd augmẽtat:vt ↄfirmatio.Et aliqd ĩ
vita nutriẽdo ↄſeruat:vt euchariſtia. vñ
ptꝫ diſtĩctio ſacr̃i euchariſtie:q̃ ad effectū
a ſacro ↄfirmatiõis.¶Quinto ẽ notãdū ꝙ No.5.
eſt etiã alia dr̃a hꝰ ſacr̃i ab alijs.qꝛ iſtud ꝑ
ficitᷓ ĩ ↄſecratiõe materie ⁊ eiꝰ ↄuerſiõe.alia
aūt ſacrã vt baptiſmꝰ ⁊ ↄfirmatio ĩ appli
catiõe materie ad hoiem ſanctificãdū.vñ
hoc ſacr̃m ↄtiet aliq̃d ſacrū abſolute.ſ.coꝛ
pus ⁊ ſanguinẽ dñi ⁊ ipm xp̃m. Alia autẽ
ſacrã ↄtinent aliqd ſacrū in oꝛdine ad ali/
ud.ſ.vim ſanctificatiam illiꝰ.ſ.cui adhibẽ
tur:debita foꝛma obſuata.quã tñ large di
cuntᷓ ↄtinere.eo ꝙ ſpũſſanctꝰ aſſiſtens eis
ſctificet.Et ex h̃ ſeq̃t tertia dr̃a: ꝙ illd qd ĩ No.6.
h̃ ſacro eſt res ⁊ ſacr̃m.ſ. xp̃s eſt ſub ſpẽbꝰ
materie. Jdꝟo qd ẽ tm̃ res.eſt in ſuſcipien
te.ſ.grã data ſuſcipiẽti.in q̃ eſt vnitas coꝛ
poꝛis xp̃i myſtici. Jn alijs vtrunqꝫ eſt ĩ ſu/
ſcipiente.vt in baptiſmo character q̃ ẽ res
⁊ ſacr̃m ⁊ grã remiſſiõis pctõꝝ ſunt in ba/
ptiſato. Ex quo ſequitᷓ.ꝙ hec nõ eſt vlr cõ/
cedenda.oĩa ſacrã hñtia materiã in vſu
materie ꝑficiuntᷓ.qꝛ inſtantia eſt in hoc ſa
cramẽto:qd p hoc differt ab alijs.ꝙ in cõ/
ſecratione materie ꝑficitᷓ. Alia aūt ĩ vſu vt
dictū ẽ.¶Septio ẽ notandū.ꝙ hꝰ ſacr̃i fi/ No.7.
nis eſt plena refectio ſpũal' vite.ſ.coꝛpꝰ ad
vite ↄſeruationẽ ⁊ in ſuo roboꝛe ſtabilitatẽ
Sanguis ad ſitis ↄcupiſcẽtial' extinctõeꝫ
⁊ ſitis celeſtiū ſatiationẽ. Quemadmodū
enim in ſuſtentatiõe coꝛpoꝛali homo eget

pane: ⁊ ſolido cibo vt in vita conſeruet̃. et potu vt a calore noxio refrigeret̃. ⁊ debita temperie recreet̃. Sic hic corpore domini ſuſtentamur in vita ⁊ ſanguine refrigeramur ab omni illicita cõcupiſcentia. ⁊ conſolamur celeſtis dulcedinis affluẽtia. Cauendũ tamen ne credat̃ ꝙ hec faciant diuiſim. ſic ꝙ non vtrunqꝫ totum. ſicut enim ſub vtraqꝫ ſpecie eſt totus chriſtꝰ. ſic vtrunqꝫ tam corpꝰ ꝙ̃ ſanguis animã in vita gratie conſeruat. calores noxios temperat. et celeſtibus delicijs ſatiat digne recipientẽ: Conſeruans eñ grãm ꝑ modũ ſequele influit celeſtes delicias: quo ad ſacramentũ corporis ⁊ influens dulcedines ſpũales ꝑ modũ ſequele fomentum eſt gratie ⁊ charitatis: quo ad ſacramentum ſanguinis.

No. 8. ¶ Octauo ad ꝓpoſitum accedendo eſt ſciendum. ꝙ hoc ſacramentum eſſe vnũ: põteſt intelligi dupliciter. ¶ Uno mõ vel q̃ ad materiam ex qua vel quo ad formã qua: vel quo ad terminũ in quem immediatũ. Et iuxta hec non attenditur ꝓprie ſacramenti vnitas. qꝛ baptiſmus eſt vnum ſacramentũ: vt dictum eſt. vbi materia ⁊ forma nullo modo ſunt vnum. ſacramentũ eñ dicit̃: qꝛ ſacre rei ſignum: vt dictum eſt diſ. prima. ⁊ hoc intelligit̃ de ſacra re quaꝫ ſignat vltimate. ¶ Alio modo quo ad terminũ quem vltimate ſignat. ⁊ ad quem a domino inſtitutum eſt. ¶ Quibꝰ pmiſſis:

Concl. 1 ſit prima concluſio hec. Attendendo vnitatem ſacramenti primo modo ſacramentum corporis ⁊ ſanguinis dñi non eſt proprie vnum. immo non eſt vnum. ptꝫ. quia nec forma vtriuſqꝫ cõſecrationis eſt vna. nec materia eſt vna. nec terminus in queꝫ eſt immediata cõuerſio: eſt vnus: cum panis in corpus ⁊ vinũ in ſanguinẽ immediate conuertat̃. vt poſt dicet̃. ergo concluſio eſt vera. ꝯñtia eſt nota. ⁊ añs ſatis notum eſt. ⁊ tactum ante oppoſitũ arguendo pro illa parte.

Cõclo 2 ¶ Secunda concluſio Attendẽdo vnitatem ſacramenti ſcḋo mõ ſacramẽtum corporis ⁊ ſanguinis dñi eſt vnuꝫ ſacramentum. ꝓbat̃: illud ſacramentum cuius terminus vltimatus ad quẽ ꝓncipalr inſtitutum eſt: eſt vnus. debet dici vnũ ſacramentuꝫ. ſed ita eſt de termino finali hꝰ ſacramenti. Igit̃. ꝯñ nota eſt. Et maior ptꝫ p vltimũ notabile. Et minor ptꝫ. quia terminus vtriuſqꝫ eſt plena refectio ſpiritualis. ⁊ ad illam vtrunqꝫ tam corpus ꝙ̃ ſanguis eſt a domino inſtitutum. ⁊ illius eſt ſignum ⁊ effectiuũ recipienti digne: vt dictũ eſt in vltimo notabili. ¶ Correl. lꝫ ſacramentũ corporis ⁊ ſanguinis dñi ſit aliquo mõ plura. tamen ſimpliciter debet dici vnum. Prima pars ſequit̃ ex concluſione prima. ⁊ ſecunda ex cõcluſione ſcḋa. addito tamen vltimo notabili. ſ. ꝙ vnitas ſacramenti attendat̃ penes vltimã rem ſacram. ad quam inſtitutum eſt. Hoc de ſecundo articulo. Correl.

Quantũ ad tertiũ

articulum reſtat videre Utrum ſit ſupmũ ſacramentoꝝ: ¶ Ubi aduertendum eſt. ꝙ diuerſa ſacramenta pre alijs ſibi correſpõdentia habent priuilegia. Nam ſacramẽtum euchariſtie precellit cõtinentia. qꝛ cõtinet deum ⁊ hoiem. Baptiſmus effectu. qꝛ delet omnẽ culpam ⁊ penã ei debitam. Coniugiũ ſigno. qꝛ ſignat vnionẽ chriſti ⁊ ecclie. Et cõfirmatio fit digniore miniſtro vt de hoc dictum eſt. De quo verſus ſunt cõmunes. Scandit ꝓfectu baptiſmꝰ: corpus ineſſe. Cõiugium ſigno. maiori chriſma miniſtro. Modo querit pñs articulꝰ: qḋ ſacramentum ſit ſimpliciter ſupremuꝫ

¶ Ubi eſt concluſio prima. In rationeſacramentali: baptiſmꝰ reſpectu baptiſati ẽ vtilior ⁊ maioris efficacie ꝙ̃ eſt aliqḋ aliḋ ſacramentum. ptꝫ. qꝛ ꝯfert gratiam ⁊ delet penam ⁊ culpam. qḋ nullũ alioꝝ facit ſp apud digne accedentẽ. Cõclo 1

¶ Item põne caſuꝫ ꝙ qs adultꝰ libenter baptiſaret̃ in fide xp̃i. ſed non poteſt ex defectu aque. vel ex infideliuꝫ ꝓhibitõe. cui ſacerdos ꝯfert euchariſtiam. qꝛ non ꝓhibet̃. Item pone ꝙ alteri det̃ baptiſmꝰ cui non ꝯfert̃ euchariſtia. qa forte non eſt pñs qui põteſt dare. conſtat. ꝙ vterqꝫ erit ſaluus. ⁊ melius eſt ſecundo: q̃ baptiſmũ cõſequit̃ ſine euchariſtia ꝙ̃ pᷓmo q̃ euchariſtiam ꝯſequit̃ ſine baptiſmo aque. igit̃ ꝯcluſio eſt vera. ꝯñ nota eſt. et añs pro prima parte patet. qꝛ primꝰ ſaluabit̃ baptiſmo flaminis. ſecundꝰ fluminis. Et pro ſecunda parte ptꝫ. qꝛ primus ſemper niſi poneret obicem. conſequeret̃ gratiam ⁊ plenam remiſſionẽ peccatoꝝ. Secũdus autem non ſemp quo ad actualia. qꝛ baptiſmus ſpũſſancti eſto ꝙ originale deleat quo ad penam ⁊ culpam pro vita futura. non tamen oportet ꝙ actualia om̃ia ꝓbat. 2.

delcant quo ad pœnam tpalem.ꝑut ſatꝭ in/
Cōclo.2 nuit mgr̄ diſ.iiij. ¶Scda ↄclo. ꝙ nihilo/
minus ſimpliciter ⁊ ſine addito ſacramen
tū euchariſtie ſimpliciter dici debet ſupmū
ſacramentoꝝ.ꝓbaꝭ ſic.q2 qđ eſt oīm ſacra/
mentoꝝ ſanctiſſimū: eſt inter ea digniſſi/
mū ⁊ ſupremū.ſed ſacramentū euchariſtie
eſt omniū ſacramentoꝝ ſanctiſſimū.igitur
1 Maior nota eſt.q2 qđ ſacratius eſt digni
us eſt ⁊ prius eſt: immo ⁊ altius.q2 digni/
tas ſacramenti in hoc cōſiſtit: ꝙ vel ↄtinet
2 vel confert ſanctitatem. Minor ptꝫ.q2 cō
tinet filiū dei.q̇ rōne diuinitatis eſt ſancti
tas immenſa. ⁊ inquantū hō: eſt plenus
gratia ⁊ ſanctitatis.ſic ꝙ de eiꝰ plenitudi/
ne omnes recepimꝰ.vt habeꝭ Joh.j.Cete/
ra aūt ſacramenta: ſanctitatem nō cōtinēt
ſed exprimunt vel deſignant quā deus eis
cōfert.igiꝭ. Hoc de tertio articulo.

Quantū ad quar/
tum articulū reſtat videre de queſito. vtrū
indigne ſuſcipiens venenū ſibi accipiat?
Et loquor in ꝓpoſito: non de veneno cor/
poris.q2 manifeſtū eſt ꝙ ſic nō eſſet vene/
nū.ſed potius de veneno mētis.ſ.quo q̇s
ſe obligat ad morte eternā. ¶Pro quo pri
mo eſt notandū.ꝙ hoſtiā conſecratā ſume
re poteſt brutū.ſumere pōt infidelis nihil
ibidē credens niſi panem.ſumere poteſt fi
delis credens eſſe cōſecratū.Sumeret au
tem brutū corpꝰ xpī realiter.q2 illa ſubſtā/
tia quā comedit eſt corpꝰ chriſti.qđ patet
q2 ſi poſſit haberi: interficiendū eſſet bru/
tū.⁊ ſi inuenirentꝭ ſpēs ſacramēti in ſuo ſto/
macho: eſſent abluende ⁊ ſumende a fide
li.manentibꝫ em̄ ſpēbus maneꭞ corpꝰ xpī.
2 ¶Quāuis q̇dam voluerint ꝙ brutū nō re
aliter manducet corpꝰ dn̄i: fundantes ſe i
hoc: ꝙ corpus xpī ſit ſub illis ſpēbus non
niſi inquantū ſit ordinabile ad vſum hu/
manū.ex quo aūt ſpēs deſcendunt in ven
3 trem bruti: nō videꭞ ꝙ plus poſſint ordiari
ad vſum hominis. ¶Sꝫ vt dicit b.Tho
mas.diſ.ix.q̄rti.articulo.iij.Ratio hec nō
valet.q2 ſpēs manent aliquo modo ⁊ ali/
quo tpe in ventre bruti.⁊ ſub ſpēbus ma/
net vere corpꝰ dn̄i.ſicut tactū fuit. Et ma
giſter dicēs.ꝙ illud qđ a brutis ſumiꭞ: non
ſit corpꝰ xpī.vel poniꭞ ſm aliā opinionē. vl'
qđ magis credendū eſt: ꝙ illđ qđ a bruto
ſumiꭞ non ſumaꭞ ꝑ modū corpis xpī.ſed ꝑ
modū corporal' cibi. Simili mō manduca/
ret infidelis.vel etiā fidelis inueniens ho
ſtias cōſecratas q̄s nō crederet ↄſecratas
⁊ neceſſitatis tpe ꝓ remouenda fame car/
nis: veſcereꭞ eiſdē. ¶Ex iſto ſequiꭞ. ꝙ tribꝰ Correl.
modis pōt accipi corpꝰ dn̄i.ſ.pmo realiꭞ.
ſcđo ſacramentaliꭞ.⁊ tertio ſpūaliter. Rea
liter: vt a bruto vel infideli.Sacramenta
liter: vt a fideli accipiente hoſtiam quā cre
dit conſecratā.Spūaliter vt q̇ ſumit ꝑ fi/
dem ⁊ charitatē. ¶Verū eſt ꝙ ſacramenta 2
liter manducare cōtingit dupliciter Uno
mō ſacramentalr̄ tm̄.qđ cōuenire pōt omi
bus adultis hn̄tibꝫ vſum rōnis.tam bo/
nis q̄ꝫ malis.inq̄ꝫtū credunt ibi eſſe ſacra/
mentū corpis ⁊ ſanguis dn̄i. Alio mō ſa/
cramentaliꭞ ⁊ ſpūaliter ſil'.qđ cōuenit bo/
nis euchariſtiā ſumentibꝫ. ¶Et ſili mō ſpi 3
ritualiꭞ manducare ↄtingit dupliciꭞ. vno
mō ſpūaliter tm̄.qđ ↄuenit bonis in xpm
credentibꝫ: ⁊ ꝑ grām manentibꝫ in eo: ſine
receptione exteriori ſub ſacramento. Jn q̄
eſt recogitatio: ꝙ caro xpī ꝓ nobis eſt expo
ſita deo pr̄i hoſtia viua i ara cruc̄. Eſt ſpi
ritualis maſticatio: ⁊ vnio glutino chari/
tatis ei quē cogitat tm̄ ſibi feciſſe bonū Et 4
indē ſpūalis incorporatio. ¶Alio mō ſu/
miꭞ ſpūaliꭞ ⁊ ſacramentalr̄ ſil'.ſic ſumūt bo
ni cū euchariſtiā recipiūt. ¶Vn̄ pꝫ ꝙ q̄tu Correl.
or mōis vere recipiꭞ corpꝰ xpī. realiꭞ tm̄. et
ſacramentaliter tm̄.⁊ ſic nullꝰ eſt fructꝰ aīe.
Tertio ſpūaliter tm̄.de quo vt dicit magi
ſter in lr̄a diſ ix.ca.j.loquiꭞ Augꝰ.in li. de
remedio penitētie.⁊ habeꭞ de ↄſe.diſt.ij.c.
q̇d paras.Et quarto ſacramentalr̄ ⁊ ſpūa/
liter ſimul.⁊ hi duo modi ſunt ſolū bono/
rū. ¶Et ſi dicaꭞ ꝙ mgr̄ in lr̄a.j.c.dicte diſt. obiectio
ix.nō poniꭞ niſi duos modos manducan/
di.ſ.ſacramentalē ⁊ ſpūalē.iuxta duplicē
rem ſacramenti.Dicaꭞ ꝙ mgr̄ nō curat de
manducatione reali q2 illa nō cōuenit ali
cui vt ſacr̄m.ſed vt accn̄tia q̄ ibi ſunt ꝟtu
te diuina miſtrantia cibū corpis.Sic em̄
manducans ſumit vt panē materialē. Et
ſpūalē manducationē nō ſubdiuiſit. eo ꝙ
in illis duobꝫ membris ſufficienꭞ vltima
tria membra ſunt incluſa. ¶Scđo eſt no/ No.2.
tandū ꝙ manducatio ſacramental' ꝑtinet
ad os corpis. Sꝫ ſpūalis ad os aīe. qđ ē
cogitatio mentis.in q̄ cogitatione deuota
xps fide ↄcipiꭞ: cū cogitas eū ꝓ te oblatū i
cruce.meditatiōe naſciꭞ: cū recogitas q̄ꝫ be
nigne hoc fecerit tui dilectione.amore gi/

gnit.vt vniat cū tabeſcis de tanto recepto
bñficio: ꝓ quo nihil dignū potes retribue
3 re: vñ inflāmaris eius amoꝛe. ¶ Tertio eſt
notandū. ꝙ manducatiōis ſpiritual' ſigna
ſunt ſcḋm beatū Thomā. ꝑmū. verbum dei
libenter audire. Joh. viij. q̇ ex deo eſt verba
dei audit. Scḋm in bonis opibus ſe exer
cere. Gregoriꝰ in omelia penthecoſtes. ꝓ
batio dilectionis exhibitō eſt operis. Ter
tiū de malis p̄teritis veraciter dolere. vn̄
4 ꝓpha. luctū q̄ſi vnigeniti fac tibi. Et q̄rtū
firmiter velle de futuris poſſibilibꝫ abſtine
re. Cant. v. Laui pedes meos quō inqui
Not.4 nabo eos? ¶ Quarto eſt notandū: ꝙ huiꝰ
manducatonis ſpūalis fructꝰ ſunt: feruoꝛ
dilectionis ⁊ maioꝛatio charitatis: deletio
venialiū: multitudo ſpūaliū deliciaꝝ: de
poſitio moꝛtaliū de quibꝫ cōfeſſus ⁊ cōtri
tus nō facit ſibi cōſcientiā. vt dicit ſanctꝰ
Thomas. diſ. xij. q̄rti. qōe. v. in ſolutione
ꝑmerōnis articuli. ij. vnio ⁊ incoꝛpoꝛatio
cū xp̄o inquantū ſumit ſacramentū. ⁊ inq̄ꝫ
tum eſt ſacrificiū. hꝫ rōem ſatiſfactiōis: et
minoꝛationis pene ad quā q̇s obligatus
eſt. rōne deleti pctī. ⁊ inſtitutio ⁊ p̄paratio
Nota.5 ad futurā gliam. ¶ Quinto eſt notanduꝫ.
ꝙ effectus hi ꝑ ſpūalē manducatōnē ſacri
ſolent attingi. ⁊ nō aliter. ⁊ iō cū nemo poſ
ſit manducare niſi viuat. iō effectꝰ hmōi
nō inueniunt niſi in eo q̇ viuens accedit.
2 Vñ q̇ in peccato moꝛtali accedit: iſtos ef
fectus nō attingit. ¶ Nec moueat aliqueꝫ
3 ſi diſponendo ſe ꝓut dñs ſibi dederit. nō
ſtatim om̄s hmōi effectꝰ in ſe ꝑcipiat ſeu
reperiat. qꝛ pleriq̄ꝫ ad delicias carnis. ſ. ci
bi ⁊ potꝰ dediti ſt. qbꝫ modeſte vtendo non
peccāt. ⁊ tñ hmōi ꝑceptionē ſpūaliū dele
ctationū impediūt. q̄ꝫuis tñ vtiliter ⁊ fru
ctuoſe recipiant: cōtinendo ſe ad deū: ⁊ vi
cijs reſiſtendo Vñ apl's. j. ad Coꝛi. iij. ego
fratres nō potui vobis loqui q̄ſi ſpūalibꝫ
ſꝫ q̄ſi carnalibꝫ tanq̄ꝫ ꝑuulis in chꝛiſto lac
4 vobis potū dedi: nō eſcam. ¶ Caueā tamē
ego dei adiutoꝛio ⁊ caueāt hmōi: ne in tali
bus excedāt. ⁊ p̄ſertim nō cōiugati. qꝛ hu
iuſmōi delicie carnis in guſtu trahunt ad
5 delicias tactus qbꝫ eis vti nō licet. ¶ Sci
amus etiā ꝙ q̄ꝫto q̇s ſe a delicijs carnis ab
ſtrahit: tanto citiꝰ ⁊ vehemētiꝰ delicias ſpi
ritus accipit vel attingit. qꝛ cū delicie ad ſe
trahant: nō eſt poſſibile q̄n q̄ꝫto q̇s plꝰ car
ni allicit. tanto ampliꝰ a ſpūalibꝫ impedit
eo ꝙ caro ꝯcupiſcit aduerſus ſpm̄ vt dꝛ ad

Ro. vij. Et hoc rōnabile eſt. qꝛ delectatio
ſequit cognitionē boni: ⁊ boni cogniti ade
ptionē. mō quanto q̇s plꝰ carnalibꝫ ſe tri
buit. tanto ea magis ꝑcipit. ⁊ in dilectōne
eoꝝ magis ꝑſiſtit. ⁊ ſic a ſpūaliū deliciarū
copia ſemetip̄m efficit impeditū. cuꝫ intel
lectus nr̄ finite v̄tutis exiſtens diuiſus in
diuerſa in ſingul' eoꝝ minoꝛ ſit. Viuamꝰ
igit ad coꝛpꝰ dñi quōlibet diſpoſiti. ſb dei
timoꝛe rōnabili carnis maceratiōe. vt ſpū
ales delicias magis atq̄ꝫ magis ꝑcipe va
leamꝰ. ¶ Sexto eſt notandū accedēdo ad Not.6.
ꝓpoſituꝫ. ꝙ indignꝰ. i. nō dignꝰ eſt h̄ ſacro
omnis q̇ eſt in moꝛtali pctō. ptꝫ. qꝛ tal' nō
viuit vita ſpūali. ⁊ ex cōſeq̄nti ſpūalr mā
ducare nō pōt. vt dictū eſt in p̄cedenti no
tabili. ¶ Ex quo ſequi videt. ꝙ cū nemo ſci Coꝛrel.
at. an ſit odio vl' amoꝛe dignꝰ. ꝙ aliq̇s ad
huiꝰ ſacramenti ꝑceptionē pōt tripl'r ſe ha
bere. Uno mō vere ⁊ debite p̄paratꝰ gr̄a et
alijs requiſitis ad ipiꝰ ꝑceptionē. ⁊ talis di
cit digne manducare. ¶ Scḋo mō ſcienter 2
exn̄s in pctō moꝛtali vel etiā neſcienter exi
ſtens in eo p̄ ꝑ indebitā ſue ꝯſcientie exa
minationē. ⁊ talis indigne manducat pri
uatiue. qꝛ ſe priuauit gr̄a: quā tenet habe
re. ¶ Et tertio mō aliq̇s mō medio pōt ſe 3
habere. puta: ꝙ faciendo ꝯfeſſionē ⁊ ſperā
do ſe habere ꝯtritionē: ⁊ eſſe in gr̄a dei ꝓ
babiliter: quā tñ nō hꝫ. talis eſt nō dignꝰ:
⁊ indignꝰ. capiendo in: cōtradictoꝛie. ſ. ꝓ
nō. ⁊ ſi ſumit: ſumit indigne ꝓ non digne. Not.7.
¶ Septimo eſt notandū. ꝙ gloſa ſuꝑ illō
j. ad Coꝛin. xj. Jta q̇cunq̄ꝫ manducauerit
panē vel biberit calicē dñi indigne. dic ſic.
⁊ eſt btī Aug. Jndignꝰ eſt q̇ aliter celebꝛat
miſteriū euchariſtie q̄ꝫ a xp̄o inſtitutū eſt ⁊
q̇ non deuota mente accedit. vel in volun
tate peccandi manens. Ex quo ptꝫ. ꝙ indi
gnus etiā eſt. q̇ aliqualit diſpoſitꝰ eſt. ſed
taliter qualiter a xp̄o vl' eccl'ia ſtatutū ē ac
cedere: ſumere non pōt. ¶ Ex quo ſequit ꝙ Coꝛrel.
multi ſunt in gr̄a: q̇ coꝛpoꝛe dñico ꝓ certo
tp̄e ſunt indigni. i. nō digni. ptꝫ de his qui
ſunt in gr̄a: ⁊ nō ſunt ieiuni: q̇ non debent
accipere: ſi ſint ſani. q̇ em̄ poſt mediū noctē
aliq̇d cibi vel potꝰ accepiſſet: coꝛpꝰ dñi ſa
nitate remanente: ſuſcipere nō debet. vt no
tat in decretꝪ. vij. q. j. nihil. Jdem de con.
diſ. ij. c. liquido. ¶ Scḋo. ꝙ bñ ſtat aliquē 2
eſſe ſobꝛiū: ⁊ in gr̄a dei gratū faciente. ⁊ tñ
ꝓ illo die ſuſcipere eē indignū. ptꝫ de eo q̇
de nocte pollutꝰ eſſet pollutione moꝛtale

pctm̄ inducente q̄ die ſequente: etiā lȝ con feſſus ⁊ cōtrit⁹ dūmō nō ſit curat⁹ animarū: nequit celebrare. Debet eī expectare ad xxiiij. horas. vt dicit b. Tho. li. iiij. diſ. ix.
3 ¶Tertio ſequit̄ ꝙ ſtat: ꝙ aliqs pri⁹ fuerit dign⁹: ⁊ tn̄ accipiēdo fiat indign⁹. vt ſi cū accipet: vane gl'e ſtabil'r ꝯſentiret vl' ad lau
4 dē ppl'i principalit̄ accipet. ¶Quarto breuiter. ꝙ priuatiue indigne māducans: eſt diſpoſitus aliqua diſpoſitiōe: ꝑuatiue vel poſitiue. qua ſm traditionē eccl'ie tenet̄ nō manducare: attamen manducat. Sȝ cōtradictorie ſumendo indigne manducās indigne eſt: q̄ aliqua diſpoſitiōe diſpoſit⁹ eſt: qua ſm traditōnē eccl'ie: nō eſt dignus
Cōcl'i. 1. manducare attamen manducat ¶Quibꝫ ꝓmiſſis eſt prima ꝯcluſio. nō ois q̄ māducat indigne: ſumendo in digne negatiue: peccat. ꝓbat̄ ſic. aliqs pōt eſſe in pctō mortali: ⁊ accipe ſine hoc ꝙ peccet. ğ ꝯclio vera ꝯña tenet. ꝑ ſextū notabile. qr null⁹ q̄ ē in
1 peccato mortali eſt dign⁹. Et añs pȝ: de eo q̄ fecit debitā diligentiā quā potuit. ⁊ confeſſus eſt: ſperando ſe contritū: ⁊ tn̄ nō eſt vere contrit⁹. ſed ſolū eſt attrit⁹. talis eī eſt adhuc in pctō mortali. cū ſine contritione pctā nō deleant̄. ⁊ tn̄ ad ſacramentū acce
ꝯfirmat̄ dendo tpe ſuo nō peccat. eo ꝙ ſe ſperat eſſe in grā. ¶Et ꝯfirmat̄. qr niſi ſic eſſet. ſequeretur: ꝙ fere null⁹ deberet celebrare: vl' accedere ad corp⁹ dn̄icum. niſi illi qbꝫ a dn̄o reuelaret̄: ꝙ eſſent in grā. ꝯñs eſt valde periculoſum. ꝯña ꝓbat̄. qr q̄libet ali⁹ ſic habet dubitare an ſit in grā: ita hȝ dubitare an ſit dign⁹ accedere. ⁊ ſic ſi accedens non dign⁹ mortaliter peccaret: cū in dubijs certior via eligenda ſit. eligere deberet nō ac
Correl'. cedere. ⁊ ſic null⁹ niſi cui reuelaret̄: pſumeret celebrare. ¶Correl'. aliqs pōt eſſe ī peccato mortali. ⁊ accedendo ad corp⁹ dn̄icū: non peccare. pȝ. ſi fecit debitā diligentiaȝ ⁊ ſperet ſe eſſe in grā. vt dictū eſt in cōcl'ōe ¶Scōm: ſtat ꝙ aliqs non ſit dignus māducare: ſed indignus negatiue. ⁊ tn̄ nō peccat manducando. pȝ ex eodē ⁊ ex ꝯcl'one ¶Tertiū: non om̄is manducans indigne ſumendo indigne, ꝑ non digne: ſumit ſibi ſpūale venenū. pȝ ex ꝯcl'one ⁊ correlarijs
Cōc'o. 2 pcedentibus. quia aliqs talis non peccat ¶Secūda ꝯcluſio. ois q̄ manducat indigne: ꝑuatiue ſumendo indigne. ſ. vt deno ret eū q̄ ex aliqua diſpoſitione chriſti ⁊ eccleſie: tenet̄ non manducare. ⁊ tn̄ manducat: mortaliter peccat. pȝ ꝑ illud apl'i prime ad corint̄. xj. qr iudicium ſibi manducat: glo. i. ad cōdemnationē. Et ſup illud Math. xxvj. ve hoī illi ⁊c̄. dicit gl'. ve homini illi q̄ ad menſaȝ dn̄i accedit indigne Iſte em̄ in exemplū Iude filiū homīs tradit. ğ mortaliter peccat. ¶Correlariū m̄ſa
le. om̄is q̄ manducat indigne: ſumēdo indigne priuatiue: manducat ſibi ſpūale venenum. pȝ. qr mortaliter peccat. ꝑ ꝯcluſionē. om̄e aūt peccatū mortale ē ſpūale venenū. Hoc de quarto articulo. ¶Quibꝫ ꝓmiſſis reſpondetur Correl'. m̄ſiuuȝ.

Ad rōnes principales.

¶Ad primā: ꝙ eccl'ia orat q̄nqȝ pluraliter: ac ſi eſſent plura. q̄nqȝ ſingulariter: ac ſi eſſet vnū. vt in eadē collecta ſiue complenda dicit eccleſia. ⁊ preſta: vt hoc tuū ſacramentū nō ſit nobis reat⁹ ad penam. Eſt em̄ aliquo mō pl'a vt dicit ꝓma ꝯcl'o. ⁊ ſimpl'r vnū. vt dicit ſcōa cōcluſio. ij. articuli. ⁊ ppter hoc eccl'ia q̄nqȝ pl'aliter: q̄nqȝ ſingulariter exprimit. ¶Ad ſcōam dr̄: verū eſt: ꝙ diuerſitas forme naturalis facit diuerſum effectū. ⁊ diuerſitas forme ſacramentalis reſpectu vltimate rei ſacre quaȝ importat: facit diuerſa ſacramenta. Sed Ad. 2
quēadmodū diuerſa accidentia eiuſdem ſubſtantie: pn̄t eſſe vni⁹ ⁊ eiuſdem ſigna. vt ridere ⁊ ſuſcipere diſciplinā: vni⁹. ſ. eēn diı rōnale. ita diuerſa forma ſacramental'ꝫ pōt eſſe vltimate: vni⁹ rei ſacre ſignū diuerſum. ad quā vtrūqȝ inſtitutū eſt. Et ſic eſt 1
hic. qr tam forma ꝯſecratōnis corporis q̄ȝ etiā ſanguinis: ſignat plenitudinē refectionis ſpūalis in recipiēte. Et ſic q̄ȝuis diuerſa ſint in ſpecie: ille forme. ⁊ etiaȝ ea in que 2
immediate tranſſbant̄. tn̄ ſunt vnuȝ ſacramentum: rōne eiuſdem rei ſacre quā vltimare ſignant. ¶Vn̄ ad formaȝ dicat̄: non oportet ꝙ diuerſitas formaꝝ ſacramentalium faciat diuerſitatem ſacramentorum ſiue effectuū ſacramentalium. vbi vltimate ſignant eandem rem ſacram. ſicut eſt h̄. Et ſic maior neget̄: loquendo de hmōi formis. Ad ꝓbationeȝ dicat̄. ꝙ bene poſſunt eiuſdem rei eſſe plura ſigna ⁊ ſic plures forme ſacramentales: q̄ non ſunt forme dantes eſſe: ſed ſignantes eſſe rei ſacre: poſſunt eſſe ſigna eiuſdē rei ſacre. ¶Sed querit aliquis. quare plus huius ſacramenti ſunt 3 Ad form̄ Du. inci.

due forme qꝫ alioꝝ ſacramentoꝝ? Rn̄det.
ꝙ hoc ſacramētū ſingulariṯ eſt memoriale
dn̄ice paſſionis. ſicut pꝫ Lu.xxij. vbi dꝛ h̄
facite in meā cōmemoratione. Idē in ſen
tentia habeṯ.j.Coꝝ.xj. Mō in hac paſſi/
one domin9 obtulit ſuū corp9 patri in ſa/
crificiū.⁊ effudit ſanctiſſimū ſuū ſanguinē
in preciū. Et ḡ ad vtriuſqꝫ repn̄tatiōꝫ due
forme ſunt.ſed qꝛ vnū ꝑ ea fiebat.ſ. hūa/
ni generis redēptio ⁊ finalis in patria ple/
na refectio ⁊ in via ſuo mō refectio plena
plenitudine vie.ita vtrunqꝫ hoꝝ vnū di/
Ad.3 ciṯ ſacramentū. ¶Ad tertiam ꝑ idē. quia
ad diuerſitatē ſacramētoꝝ ſimpliciter nō
ſufficiunt: diuerſitates materie: forme ⁊ ter
minoꝝ ad quos immediate vadunt ſacra
menta: niſi cum hoc eoꝝ vltimata ſignata
ſacra eſſent diuerſa mō hoc nō eſt hic.im/
mo vltimatū ſignatū: vt dictū eſt: eſt vnū
Ad.4. ¶Ad quartā negeṯ an̄s. ꝙ ſacramentū eu
chariſtie ſit duo ſacramenta. Ad ꝓbatio/
nem dicaṯ ꝙ ꝓporcionabiliter multiplicā
tur ſacramēta: ſicut ſacre res quas vltima
te ſignant. mō lꝫ ſacramentū ɔſecrationis
corporis ſignificet plura. hoc tn̄ eſt quodā
ordine: quo vltimate ſolum vnum ſignat
ſcꝫ corp9 xp̄i myſticū cum plena refectione
dubiū. in ſe ⁊ ſuis membris. ¶Et cū queriṯ. q̄d ſi/
Soluiṯ gnat ꝑ prius? Rn̄ſio. ꝙ prius ſignat corp9
xp̄i verū.qđ eſt cauſa ⁊ ſignū vnionis i cor
pore xp̄i myſtico. ¶Ad improbationē. qn̄
dꝛ. ꝙ tunc corp9 xp̄i myſticū eſſet meli9: qꝫ
corpus xp̄i verū. Rn̄deṯ. ꝙ forte loquēdo
de corpe xp̄i vero.put diſtinguiṯ ɔtra dei/
tatē. ɔn̄s non eſſet incōueniens: ſed verū
tota eīn eccleſia q̄ eſt corp9 xp̄i myſticū: eſt
ꝑfectior tam quo ad eſſentialia qꝫ quo ad
gratuita gratūfacientia: qꝫ corp9 xp̄i ſic di
Concl'o. ctum verū. ¶Sed quicq̄d ſit de hoc: non
oportet ɔn̄am valere. qꝛ licet finis prima/
ria intentione dict9 ſit melior ordinatis in
finem: ſiue finis gr̄a cui9 q̄ reſpectu oīm eſt
deus. apoc. xix. tn̄ nō oportet: ꝙ finis ſecū
daria intentōne dict9: ſeu finis quo ſic me
lior ſit. Quāuis eīn ſalus eccl'ie ſit finis: ꝓ
1 pter quem venit xp̄s homo. nō tn̄ ꝓpter h̄
oportet: ꝙ eccl'ia ſit melior xp̄o homine. nā
eſt finis eius ſecundaria intentiōe dictus
primaria aūt intentione finis xp̄i homis:
eſt de9 pater ⁊ filius ⁊ ſpūſanct9. q̄ immen
ſa pietate ſua ⁊ gr̄a ſuipſius hoīm diſpo/
ad ɔfir. ſuit ꝑducere ſalutem. ¶Ad ɔfirmationē
auctis principalis ɔcediṯ ꝙ ſacramentū

euchariſtie ſit multiplex quo ad ſignū. ſič
ſūt diuerſe forme: ⁊ etiā diuerſe qualitates
ſenſibiles. Vn̄ in hoſtia ɔſecrata albedo ē
ſacramentū viſui ⁊ ſapor guſtui. tn̄ oīa
illa dicunṯ vnū ſacramentū reſpectu rei ſa
cre vltimate quā ſignant vt dictū eſt in cō
cluſionibꝫ ſcd̄i articuli. ¶Ad q̄ntā: negeṯ Ad.5
an̄s: ꝙ aliq̄n nō fuerunt vnū ſacramentū.
Ad ꝓbatōnē: cōcediṯ ꝙ in triduo ſanguis
fuiſſet extra corpus ⁊ ſine anima. Et cū in
feṙt. ꝙ fuiſſet ſine filio dei. Negari poſſꝫ il/
la ɔn̄a. nec tn̄ inuenio auctātē: nec docto/
rem: q̄ aſſertiue de hoc loquaṯ. meo iudicō
iō neqꝫ ego aſſerere audeo. ¶Sed dato ꝙ 2
ſic: ⁊ qꝛ cū corpore cōſecrato fuiſſet fili9 dei
ex hoc non ſequiṯ: q̄n vnū fuiſſent ſacramē
tū. qꝛ adhuc vnū ſacrū vltimare ſignificaſ
ſent.ſ. ſpūalē ſatietatē: ſiue plenā refectio/
nem. quā dediſſet tunc de9 cū corpore exa
nimo: ⁊ ſuo cruore pro nobis effuſo. ſicut ⁊
nunc dat: cū ſuo corpe animato ⁊ ſuo ſan
guine viuo. ⁊ vtroqꝫ dediſſet tunc augmen
tum gr̄e: ſicut ⁊ nunc ceteris paribꝫ. ¶Ad
rōnes q̄ fiunt cōtra ſcd̄m ſuppoſitū. ¶Ad Ad.1
primā negeṯ an̄s. ad ꝓbationē: negeṯ ma/
ior. qꝛ nō oportet. ꝙ tanto ſacramentū ſit
maius: quanto maiorē ſanctitatem addit
ſuſcipienti. Sed tanto eſt maius quanto
eſt ſignū rei magis ſacre. mō hoc iſti cōue/
nit. q̄ppe quod ē ſignū rei ſanctiſſime.ſ. xp̄i
hoīs. Concedendū tn̄ eſt ꝙ baptiſm9 ē ſa/
cramētū maioris efficacie: in ordine ad re/
cipientē. put in tertio articulo dictum eſt.
¶Ad ɔfirmatōꝫ eodē mō negeṯ maior. q̄a ad ɔfir.
nō oportet ꝙ ſacramētū qđ immediate du/
cit ad regnū ſit maius ſacramentū ſimplr:
qꝛ lꝫ ſit ſignū rei ſacre: n̄ tn̄ fortaſſis rei ma
gis ſacre: ſed bn̄ eſt ſacramentū maioris ef
ficacie in ordine ad recipientē. ¶Et ad ꝓ/
bationē: negeṯ etiam qđ aſſumiṯ.ſ. ꝙ h̄ ſit
maius ſacramentū qđ efficaci9 opaṯ ſalu/
tē. ſed bene eſt maius in ordine ad recipiē
tem. qꝛ eſt maius inſtitutū. ¶Ad ſcd̄am: ad.2.
negeṯ an̄s. ꝙ vicꝫ cōfirmatio ſit mai9 iſto.
Ad ꝓbationē etiam negeṯ maior. ꝙ tanto
ſacramētū eſt maius ſimpliciṯ: quanto ſit 2
vel habet fieri a digniore miniſtro. Ad il/
lud qđ adduciṯ de Canone. dicaṯ: ꝙ papa
vult ꝙ tanto maiori veneratione ſit vene/
randū: in ordine ad miniſtrantē: ſic ꝙ nul
lus inferior debeat ꝑſumere illud miniſtra
re. ſed non ꝓpter hoc eſt ſimplr maius vel
magis venerandū. ¶Ad rōnes que fiunt

cõtra queſitũ.¶Ad primã negeꝛ ꝯña. ali/
quis poteſt videre vel tangere illa.ꝗ guſta
re. Ad ꝓbationẽ ꝯñe dicaꝛ ꝙ ꝗuis ſenſus
viſus ⁊ tactus ſint clariores: tñ nõ ordinã
tur ad vnionem ſenſibilis cum eo q̇ ſentit
ſicut guſtꝰ ordinaꝛ ad vnionẽ ⁊ incorpora
tionẽ eius qd̃ guſtaꝛ. ⁊ qꝛ guſtare ordinaꝛ
immediate ad incorporationẽ ⁊ vnionem
⁊ ad intꝰ ſuſceptionẽ dñici corporis in ani
mã recipientis. iõ q̇ ſumit corpꝰ dñi exñs
in mortali peccato. multo maiorẽ facit ei
irreuerentiã ꝗ̄ q̇ videt vel tangit. Eſt em̃
quaſi introducens regeꝫ in aĩam ſuã quã
ꝓpter pctm̃ mortale poſſidet inimicus re
gis. Unde crimẽ leſe maieſtatis cõmittit.
2 ¶Scd̃o etiã qꝛ ſine dilectione nõ eſt reci/
piendꝰ rex. mõ q̇ in pctõ pſeuerat: nõ dili/
git. iõ magis cõtemnit: ſi in cõtemptu per
3 ſeuerans regẽ ad ſe inducere pſumit. Pec/
cat em̃ guſtando. qꝛ nõ debite ſe p̄parauit
ad tanti dñi receptionẽ. peccat itidẽ. qꝛ nõ
reuereꝛ inducere ſolem iuſticie in locũ poſ/
4 ſeſſum a principe tenebraꝝ. In viſu neu/
trum hoꝝ eſt. Uerũ eſt ꝙ pctõr q̇ ſe in mor
tali ſcit: eſto ꝙ nõ peccet videndo de ꝑ ſe:
peccati tñ cõſcio: ex humilitate expedit vt
5 oculos inclinet iudicando ſe indignum.
¶De tactu: ſi nõ ſit neceſſitas ⁊ tangit pec
cat. nã ſi ſanctꝰ baptiſta cõtremuit tangẽ/
do xp̄m paſſibilẽ ⁊ p̄cipientẽ ſe tangi. quã/
6 to magis cõtra reuerentiã eſt: ꝙ cõſciꝰ pcti
mortalis tangere p̄ſumit. ¶Sed ſi neceſſi
tas ſit. vt qꝛ al's ad terrã corpꝰ dñicũ eſſet
caſurum: tangere põt ſine pctõ. qꝛ hoc nõ
arguiꝛ ꝯ facit in irreuerentiã: ſꝫ in reuerentiã. ¶For
te diceꝛ ꝯtra illud. qd̃ videndo nõ peccet.
qꝛ Bethſamite ꝑcuſſi ſunt ⁊ interfecti a do
mino. q̇ppe qꝛ arcã dñi viderũt. vt habeꝛ
j. Reg. vj. ꝗ a fortiori: peccat q̇ videt tan/
tũ ſacramẽtũ. ꝓbaꝛ ꝯña. qꝛ ſi pctm̃ fuit vi/
dere vas cõtinens figurã. quanto magis
pctm̃ erit: videre ip̄m figuratũ nude. ſ. cor
arguiꝛ 2 pus dñicũ. cuiꝰ manna geſſit figurã. ¶Se
cundo videꝛ ꝙ etiã neceſſitatis tp̄e pecca/
tori nõ liceat tangere: qꝛ Oza ꝑcuſſus eſt
a dño qꝛ arcã nutitantẽ niſus eſt tenere. ꝗ̄
Ad. 1 uis viſum fuerit ei neceſſariũ: vt hr̃. ij. Re.
vj. ¶Rñdeꝛ. ꝙ ille figure nõ fuerint viden
tiũ ⁊ tangentiũ: ſꝫ bethſamite (vt dic̃ Bo/
nauentura) figurã gerunt ſimpliciũ: hꝰ ſa/
cramenti ſecreta volentiũ intueri. q̇ ꝓpꝛ cu
rioſitatẽ ſepe in fide periclitanꝛ. ⁊ ſic morti
ſubſunt. Uñ Eccli. xv. q̇ ꝑſcrutator eſt ma
ieſtatis opprimeꝛ a gl'iã. ¶Et Oza figurã
gerit ſacerdotũ carnaliũ q̇ in peccatis car/
nis exiſtentes hoc ſacramentũ accedunt.
nã dicunt aliq̇: ꝙ illa nocte iacuerit cũ vxo
re ſua. ¶Uñ ad formaꝫ negeꝛ p̄ma ꝯñtia. 3
Ad ꝓbationẽ dꝛ. ꝙ bethſamite ꝑcuſſi ſũt:
q̇a cõtra mandatũ dñi egerunt. p̄ceptum
em̃ fuerat ꝙ nullꝰ de plebe videret arcã: ob
cauſam p̄dictã ſiue figurã iã poſitam: p̄ce
perat em̃ eã a ſacerdotibꝫ ferri. ¶Eodẽ mõ Ad. 2
rñdeꝛ ad ſcd̃am. ꝙ Oza ꝑcuſſus eſt. qꝛ con
tra mandatũ dñi egit. Nã eo die quo ia/
cuerant ſacerdotes cũ vxoribꝫ ſuis: ſacrifi/
care vel miniſtrare dño nõ debebant. nõ
aũt eſt preceptũ: vt exñs in mortali ad re/
uerentiã corp̄is dñi ne ruat in immundici
am ip̄m tangere nõ poſſit. ⁊ ſic nõ eſt eadẽ
rõ hic ⁊ ibi. ¶Ad ſcd̃am p̄ncipalẽ negetur ad. 2. p̄n
maior. qꝛ maximo bono qñq꜡ inficiꝛ aliq̇s cipalem
nõ ex p̄te boni ſed ex p̄te modi. qꝛ nõ eſt di
ſpoſitꝰ ad tanti boni ꝑceptionẽ. Sic̃ febri
citans ab optimo cibo comeſto vel ab op
timo vino ſumpto ſoleꝛ ledi. ¶Ad ꝓbatio 2
nẽ maioris. qñ dicit bea. Aug. ꝙ maximis
bonis nõ cõtingit male vti. Rñdeꝛ. ꝙ illd̃
dictũ intelligiꝛ de bonis hoĩs ſibi ꝯceſſis
ad btĩtudĩs ꝯſecutionẽ. ſ. de ꝟtutibꝫ. q̇bꝰ n̄
cõtingit male vti. agendo ſm̃ eaꝝ inclina/
tiões. Poſſet tñ q̇s eis abuti ꝑ modũ ob/
iecti. vt ſi ꝟtutẽ ſuꝑ oĩa vel eq̇liter deo dili/
geret. Ita deo q̇s põteſt abuti. vt ſi eũ dili/
geret principaliter ad bonoꝝ ꝯſecutiõem.
⁊ non ꝓpꝛ ſe ¶Ad tertiã põt dici ꝙ maior
ſit falſa ⁊ etiã minor. vera em̃ medicina cõ Ad. 3.
tra morbũ ſepe alicui venenũ eſt. eo ꝙ pa/
tiens nõ ſit diſpõſitꝰ. nã q̇ vellet melanco/
liam euacuare: ⁊ nõ eſſet ante digeſta. poſ
ſet egrum interficere. Sic in ꝓpoſito q̇ ſi/
ne cõtritiõe vel ſaltẽ ſine attritione baptiſ/
mũ adultꝰ accederet: mortaliter peccaret.
ꝗuis baptiſmꝰ ſit vera medicina ꝯtrã oĩa
pctã. Et ſic maior eſt falſa. ¶Et ad ꝓbatõ
nẽ eiꝰ dꝛ. ꝙ nõ ſꝑ medicina curat morbum 2
niſi corpore bene diſpoſito ⁊ p̄parato. mi/
nor itaq꜡ ſilr̃ eſt falſa. qꝛ ſacramẽtũ eucha/
riſtie nõ ſimpliciter eſt medicina ꝯtra mor
talia. ſed cibus ſp̄ualis exñtiũ in charita/
te. ¶Ad ꝓbationẽ ꝑ illud Joh. vj. niſi mã 2
ducaueritis ⁊c̃. Rñdeꝛ ꝙ ſit impꝑtinens. qꝛ
ibi nõ diciꝛ: ꝙ eucharĩſtia vel caro filij ho/
minis ſit medicina cõtra pctm̃ mortale. ſꝫ
ꝙ in adultis nõ ꝯtineaꝛ vita: abſq꜡ hꝰ car/
nis ſp̄uali manducatione. Ad ꝯfirmatõꝫ

dicit̄. ꝙ eger inordinate iungens ſe medi/
co peccaret. vt ſi leproſus eſſet: ꝛ medico ſe
in eadē domo ſociare vellet: peccaret mor
taliter ꝛ medicū offenderet. nec curā mere/
2 ret: ſed offenſam. ¶ Ita eſt hic. qꝛ oīs q̄ eſt
in peccato mortali: leproſus eſt ſpūaliter.
ḡ volens medicū ſpūalem in ſua domo re/
cipere: irreuerentiā tanto dño exhibet. qđ
3 ſine graui crimine eſſe non poteſt. ¶ Sed
ſi primo iret pedibus mentis: vera mentiſ
contritione. ꝛ ad deum criminis expreſſio/
ne ꝛ venie poſtulatione. deinde pedibus
oris vera confeſſione. ꝛ demū pedibus ſa/
tiſfactionis. ſ. iniuncte penitentie cōtinua
tione. hec eſſet ordinata via ad medicum
ꝛ ſufficiens pro reconciliatione. Uñ tunc
veram medicinam: vitam tribuentē ſuſci/
Ad.4. peret ſecurus. ¶ Ad quartam ꝙ q̄s facien/
do id ad qđ tenet̄ ſepe peccat. non qꝛ h̄ fa/
cit. ſed qꝛ nō debito modo facit. Et ſic eſt
in ꝓpoſito. peccator in caſu quo teneat̄ re/
cipere non peccat principaliter in hoc q̄a
2 accipit. ſed qꝛ non debite ſe diſponit: ad
faciendū id ad qđ tenet̄ ¶ Ad illud qđ di/
cit. ꝙ eccleſia precipit actum. ꝛ nō modū
Rñdet̄ ꝙ eccleſia ꝓſupponit modū. qꝛ La
3 non exprimit. qꝛ manducat indigne ꝛc. et
ḡ precipiendo actum precipit modū. Ad
cōfirmationē cū dr̄. ꝙ tunc non poſſet effu
gere pctm̄. Rñdet̄. immo pōt. qꝛ poteſt ſe
4 diſponere. ¶ Item eccleſia nō ſic precipit:
qn de conſilio ſui confeſſoris: indiſpoſitus
poſſit ſine peccato dimittere. minꝰ em̄ ma
lum eſt: eum q̄ indiſpoſitꝰ eſt de cōſilio ſui
cōfeſſoris humiliter dimittere: q̄ȝ indiſcre/
te ꝛ ſine diſpoſitione ꝯgrua arroganter ac
cedere: ꝛ ſic ſe dupliciter dyabolo colliga/
5 re. ¶ Ad auctes que adducunt̄ ꝓ pte affir/
matiua ſuppoſitoꝝ ꝛ queſiti. Rñdet̄. con/
cedendo. Sūt em̄ ꝓ dictis. apl's em̄ ꝑme
ad corin. xj. loquit̄ de eo: q̄ manducat indi
gne priuatiue. Hoc de queſtione.

Queritur ſe

primo Circa diſtinctio/
q nē decimā. Utrū ſicut cor
pus xp̄i ē in altari ſm ve/
ritatē: ſic ſit ibidē ſm qn/
titatē? Que queſtio vnū ſupponit. ſ. ꝙ
corpꝰ xp̄i ſit in altari ſm veritatē. ¶ Cōtra
arguit.1 qđ arguit̄ ſic. Idē corpꝰ non pōt ſimul ꝛ ſe
mel eſſe in diuerſis locis. ḡ ſuppoſitū fal/
ſum. ꝯña nota eſt. qꝛ ſi ſit in altari ꝛ eſt in
celo: ſimul eſt in diuerſis locis. añs ꝓbat̄
multiplr̄. Primo qꝛ ſequeret̄ ꝙ idē ſimul ꝛ
ſemel poſſit moueri motibꝫ ꝯtrarijs. ꝯñs
eſt falſum. eo ꝙ ꝯtraria circa idē ſubiectū
ſunt incompoſſibilia. Probatio ꝯñe. qꝛ ſi
idem corpꝰ ſit in diuerſis locis pōt in vno
calefieri ꝛ in alio infrigidari. ꝛ ſic ꝯtrarijs
motibꝫ moueri. Item in vno deſcenderet ꝛ
in alio aſcendere ꝛc. ¶ Scđo ſic. ſequeret̄ ſi arguit.2
det̄ oppoſitū: ꝙ idem corpꝰ poſſit ſimł mo
ueri ꝛ quieſcere. ꝯñs implicat. ꝓbat̄ ꝯñtia
qꝛ quieſcente hoſtia: q̄eſcit om̄e corporale
qđ eſt in ea. ḡ cum in ea ſit corpus chriſti:
ꝑ aduerſariū ipſuȝ quieſcit. ꝛ in altari alio
mota hoſtia mouet̄ ſimul. ḡ mouet̄ ꝛ habe
tur ꝓpoſitum. ¶ Tertio ꝓbat̄. qꝛ ſequeret̄ ſi arguit.3
idem poſſit ſimul eſſe Rome ꝛ Heidelber
ge. ꝙ q̄ eſt Heidelberge: poteſt moueri ver
ſus Romam. ꝛ q̄ eſt Rome: poteſt moueri
verſus Heidelbergā. ꝛ ſic idem obuiabit
ſibi. ¶ Quarto. ſic idem poſſet eſſe miſer et arguit.4
damnatꝰ in inferno. ꝛ felix atq; beatꝰ in ce
lo: ꝑ aduerſariū. ex quo pōt eſſe ſimul in ce
lo ꝛ inferno. ¶ Quinto. idem poſſet Rome arguit.5
mori ꝛ in Heidelberga manere ſanꝰ. ꝛ ſic ſi
mul etiā eſſe mortuus ꝛ viuus. ptȝ ꝯñtia.
qꝛ volo ꝙ q̄ eſt Heidelberge. conuenientiſ
ſime regat̄: vnde nihil patiat̄ aduerſi. qua
re ergo moreret̄. qui aūt eſt Rome ibi inter
ficiat̄. ꝛ habet̄ ꝓpoſitum. ¶ Sexto. idem arguit.6
poſſet eſſe in gratia. vt ſi Heidelberge ba/
ptiſet̄: prius non baptiſatus debita infor/
matione ꝛ contritione veteris vite preuia.
ꝛ ſimul in peccato mortali puta Rome cō
tinuando veterem vitam malam. ¶ Se/ arguit.2
cundo ꝑncipalit̄ ſic. Si corpus chriſti eēt
facta conſecratione ſm veritatem in alta/
ri: ꝛ ante non fuerit ibidem: videt̄ ꝙ aliq̄
mutatione mutatum ſit. ſed corpus chri/
ſti poſt conſecrationem nequit poni muta
tum. Igit̄. Patȝ maior. quia quicquid eſt
in aliquo vbi ante non fuit: ſuppoſita qui
ete illius ſitus. hoc oportet eſſe mutatū ad
illum ſitum. Minor ptȝ. qꝛ non pōt dici
mutatum: via generatiōis: vel corruptio/
nis vel alterationis vel augmentationis.
cum ille mutatiōes corpori glorificato nō
cōueniant. nec via mutationis localis. cū
non recedat a celo. ex hoc. ꝙ incipit eſſe in
altari. ¶ Tertio. quia non videt̄ ꝙ aliquid arguit.3
ſit extra terminos ſue ſubſtantie. ſed corpꝰ
chriſti ſemꝑ in celo eſt cum terminis veris

ſue ſubſtantie.ğ nuq̄ʒ ſm veritatē eſt in al/
tari. Maioꝛ nota eſt.qꝛ implicat:ꝙ aliq̄d
finitū ſit:ꝛ nō ſit ſub terminis ſue finitatꝭ.
Et minoꝛ ptʒ.qꝛ ſine dubio coꝛpꝰ chꝛiſti ē
arguit 4 in celo ſub ſua vera quantitate.¶Quarto
qꝛ incōgruū eſſet:ꝙ eſſet vere in altari. igiſ
Añs ꝓbaſ.qꝛ cū Moyſi dictū fuerit. exo.
iij.ꝙ locus in quo ſtabat:eſſet terra ſancta
eo ꝙ in eo lex erat danda.vel ꝑpe ipm̄. q̄n
to magis terra ſancta eſſet:in qua eſſet coꝛ
2 pus chꝛiſti verū.¶Itē ſi ꝓhibitꝰ fuit moy
ſes accedere:q̄nto magis indignꝰ eſſet ho/
mo accedere: vbi eſſet coꝛpꝰ chꝛiſti verum
ergo ſi debitum ſit:vt ſumaſ ab hoībus ꝛ
accedaſ.nō videtur eſſe ibi:niſi ſub figura.
arguit.5 ¶Quinto non eſſet vtile:ꝙ eſſet ſub ſpecie
bus:coꝛpꝰ chꝛiſti verum.igiſ ꝯña nota eſt
Añs apparet.qꝛ Joh.vj.dꝛ. Spūs eſt q̄
viuificat.caro nō ꝓdeſt quicq̄ʒ.ğ caro ve/
ra non reficit.ğ inutiliter eſſet ſub ſpēbus.
ꝯfirmat. ¶Et ꝯfirmaſ.qꝛ ad ſalutē ſufficit ꝙ homo
manducet ſpūaliter.vt dꝛ de ꝯſe.diſ.ij.ca.
quid paras.mō ad ſpūalem manducatio
nē nō requiriſ pñtia coꝛpoꝛis xp̄i veri. igiſ
nō eſt vtile chꝛiſtianis eſſe ibi coꝛpꝰ chꝛiſti
arguit 6 verū.¶Et ex alio.qꝛ ad vitā ſpūalem ſuffi
cit influxus grē:ad quē non requiriſ pñtia
chꝛiſti coꝛpoꝛalis.igiſ nō eſt neceſſe: vt ſit
realiter in altari ob hmōi influxū.tenet cō
ſequentia Et maioꝛ nota eſt. Et minoꝛ pꝫ
qꝛ regulꝰ repꝛehendiſ. eo ꝙ ꝑ ſanitate ſue fi
lie requiſiuit pñtiā dñi coꝛpoꝛalē. vt patꝫ
Joh.iiij:¶Deinde querit queſtio. Utrum
2 q̄ſitu coꝛpꝰ xp̄i ſit in altari ſm quantitatē:¶Cō
tra qđ arguiſ ſic.qꝛ vel excederet quātitas
coꝛpis chꝛiſti quātitatē hoſtie:vel nō.nul
lo modoꝝ.igiſ.ptʒ maioꝛ diuiſione bona.
Declaraſ minoꝛ.Pꝛimo em̄ nō pōt dici:
ꝙ excedat.quia tunc coꝛpus Chꝛiſti ſcđm
aliquid ſui inueniretur in altari vbi nihil
eſſet hoſtie cōſecrate.qđ nō conceditſ. Nec
pōt dici.ꝙ nō excedit.qꝛ abſurdū eſt dice/
ꝯfirmaſ re ꝙ coꝛpus chꝛiſti ſit ita puum ſicut quāti
tas hoſtie.¶Confirmaſ.qꝛ vel quantitas
hoſtie contineret totā quantitatē coꝛpoꝛꝭ
chꝛiſti:ꝛ hoc nō videſ poſſibile.eo ꝙ minꝰ
nō pōt cōtinere totū maius.vel cōtineret
aliquā quantitatē eiꝰ:ꝛ aliquā nō.ꝛ ſi ſic.
tunc aliq̄d quantitatis coꝛpis nō eſſet ſub
hoſtia.qđ falſuʒ ē.vel nihil contineret q̄n
arguit 2 titatis coꝛpoꝛis chꝛiſti.ꝛ habeſ ꝓpoſitum
ꝙ nō ſit ibi ſm quantitatē.¶Secundo ſic
qꝛ vel eſſet ibi ſm quantitatē ſuā ſemel tm̄

vel plies.nullo modoꝝ.ğ ꝛc̄.patʒ maioꝛ a
ſufficienti diuiſione.Pꝛobaſ minoꝛ qꝛ nō
pōt dici:ꝙ ſemel tm̄.qꝛ nō paucioꝛibꝫ vici
bus contineſ ſub hoſtia integra q̄ʒ diuiſa.
mō poſt diuiſionē ꝯtineſ ibi pluries. quia
ſub qualibet pte totum.ğ ꝛ ante.Nec pōt
dici ꝙ pluries.qꝛ non magis ꝯtineſ ſub ſa/
cramento:q̄ʒ in celo vbi eſt vera ſedes eiꝰ.
mō in celo nō contineſ niſi ſemel.¶Tertō arguit.3
ſic.qꝛ ſi contineret ibi ſm q̄ntitatē.vel hoc
eſſet ſic.ꝙ vbicunq̄ʒ eſſet vna ps quantita
tis chꝛiſti:ibi eſſet ꝛ alia ſub hoſtia.vel ſic.
ꝙ vna ps quantitatis xp̄i eſſet ſub vna pte
hoſtie.ꝛ alia ſub alia.nullo modoꝝ.igitur
ptʒ maioꝛ de ſe.ꝓbaſ minoꝛ.qꝛ ſi dicaſ: ꝙ
vbicunq̄ʒ fuerit vna: ibi ſit ꝛ alia: nc̄ario
ſequi videſ:ꝙ oēs ptes coꝛpoꝛis xp̄i ſb ho
ſtia ſe penetrent.ꝛ ex ꝯñti ꝙ nullā extenſio
nē faciant.nam ſi facerent extenſionem:in
imaginabile eſſet:ꝙ nō eſſet vna ps extra
aliā.¶Scđo ex hoc ſequiſ.ꝙ eſſet ibi indi
uiſibiliter.ꝛ nō ſm quantitatē.qđ eſt ꝑpo
ſitū.¶Tertio ſequereſ.ꝙ vbi eēt manꝰ:ibi 3
eſſet ꝛ pes.ꝛ vbi eſſet oculus ibi ꝛ auris.et
ita de omnibus alijs membꝛis.ꝛ ex ꝯñti ꝙ
eſſet plena ꝯfuſio ibi ꝛ inoꝛdinatio mem/
bꝛorum chꝛiſti ſub hoſtia. falſitas ptʒ. Et
ꝯña ꝓbaſ.qꝛ da ꝙ non ſit manꝰ vbi eſt pes
erit aliqua ps quantitatis xp̄i vbi nō erit
alia. Si dꝛ:ꝙ vna ps quantitatis xp̄i: eſt
ſub vna pte hoſtie:ꝛ alia ſub alia.tunc ſe/
queſ:ꝙ quantitas chꝛiſti cōmenſuraſ quā
titati hoſtie.qđ iterū falſum eſt. Itē ſi pes
eſſet ſub vna pte hoſtie:ſub qua non eſſet
manus:ſi illa ſola pticula ſumereſ.iā ha/
bereſ ps chꝛiſti.ſ.pes ꝛ non manꝰ.eo ꝙ ſub
illa quantitate non erat manꝰ.¶Quarto. arguit4
qꝛ vel quantitas eſſet ibi: vi ꝯuerſionis.ꝛ
hoc non eſt conuerſio in quantitatem. ſed
in ſubſtantiam coꝛpoꝛis.vl eſſet ibi ꝑ mo/
dum concomitantie.ꝛ hoc non.qꝛ per mo
dum concomitantie videnſ ea ſola eſſe ibi
que conferunt ad ſpūalem nutritōnē. alia
enim eſſent ibi fruſtra.modo quātitas nō
videſ aliquid conferre ad nutritionē ſpiri/
tualem.cum non ſit de virtutibus actiuis
ꝛ paſſiuis. vt dicit cōmentatoꝛ. iiij.phyſi/
coꝝ.¶Et cōfirmaſ auctāte beati Aug.ſup
pſalmo.v.ꝛ poniſ de con.diſ.ij.ca. panis ꝯfirmaſ
ꝛ ſumiſ a magiſtro in lrā diſ.x.ꝑ fulcimen/
to opinionis falſe. Dicit em̄ Auguſtinus
Donec ſeculū finiaſ ſurſuʒ eſt dñs.ſʒ tam̄
nobiſcum hic eſt veritas dñi:coꝛpus in q̄

reſurrexit: ⁊ ĩ vno loco eſſe oportet: veritas aũt eius vbiqꝫ diffuſa eſt. ergo nõ videt̃ ꝙ vere ſit in altari. quia ſic eſſet in pluribus locis.

arguit 5 ¶Quinto. quia videt̃ ꝙ deus faciat res. ſicut magis cõueniũt. ſed magis cõuenit: ꝙ corpus chriſti ſit ſub quãtitate hoſtie: abſtractum a ſua vera quantitate. igit̃. Maior nota eſt. oĩa em̃ in ſapiẽtia facit ⁊ ex ↄñti. mõ cõuenienti. Et minor ptꝫ. quia difficillime intelligibile eſt. ꝙ due quãtitates ſint ſimul. quia in hoc nos videmus rerũ naturalem repugnantiã. nõ aũt eſt intelligibile: ꝙ ſubſtantia abſtracta ſit cum quantitate hoſtie. ¶Et ↄfirmat̃. quia magis cõgruũ videt̃: ꝙ ſubſtantia ſeparet̃ ab accidentibꝫ quã econtra. mõ chriſtus in ſacramento a ſubſtantia panis ſeparat accidentia. ergo rõnabilius eſſet: ꝙ ipſe ponat ſuã ſubſtantiam ſub hoſtia dimittẽdo accidẽtia.

In ↄrĩ. pro ſuppoſi. ¶Sꝫ pro ſuppoſito ꝙ corp⁹ chriſti ſit ſm veritatem in altari: eſt text⁹ ſaluatoris Math. xxvi. Marci. xiiij. Luce. xxij. ⁊. j. ad Cori. xj. dicens. ꝙ dñs dixit. hoc eſt corpus meum. ergo cum ex ore veritatis non potuit procedere falſum. ſequit̃: ꝙ vere erat ibi corp⁹ dñi. niſi forte hoc intelligeret̃ myſtice. ſ. vt ſic. hoc eſt ſignũ corporis mei. ⁊ ſi ſic. cum manna fuerit etiam ſignuꝫ corpis chriſti: de quo Exodi. xvj. ⁊ panis quem obtulit Melchiſedech: eodẽ modo. de quo Gen̄ xiiij. non eſt differentia inter ſacramẽta veteris legis ⁊ noue legis. ¶Et mgr̄ determinat oppoſitum. diſ. x. adducens pro ſuppoſito multas auctates ſanctoꝝ.

pro q̃ſito. ¶Sed pro queſito eſt beat⁹ auguſtin⁹ de vbis euangelij: dicens. totus per partes manducatur in ſacramento ⁊ manet integer totus in celo. mõ nihil eſt totum ſine quãtitate.

2 ¶Et ratione. quia omne corp⁹ viuũ habet quantitatẽ. ſed corp⁹ chriſti in altari eſt viuum. igit̃. Maior nota eſt. quia anima eſt act⁹ corporis organici: vt habet̃. ij. de anima. qđ ſine quantitate non poteſt eſſe. Et minor nota eſt. non enim abſtrahit̃ a vita.

In hac queſtione

eriunt tres articuli. Primus de ſuppoſito Scđs de queſito. ⁊ tertius de multiplici dubio.

Quantum ad primũ

eſt primo notandũ. vt mgr̄ recitat in pmo ca. diſ. x. ꝙ fuit q̃dam opinio: que eſt damnata hereſis. ꝙ corp⁹ dñi verũ nõ ſit in altari. ſed tm̃ ſit ibi vt in ſigno. Et hec ẽ opinio ⁊ valdenſiũ. a q̃bus ſi querit̃. facta ↄſecratione vtrum credant: ꝙ ibi ſit corp⁹ dñi. dicunt ꝙ ſic. quia q̃uis credant ꝙ nõ ſit ibi niſi panis. tñ quia ille eſt corp⁹: ⁊ om̄e qđ eſt in mundo eſt poſſeſſio dei ⁊ eius factura. hac cautela vtentes: cõcedunt ibi eẽ corpus dñi. ¶Sed cum q̃rit̃ ab ipis. vtrũ credant ꝙ ibi hoc ſit corp⁹: qđ fuit de virgine natum: ⁊ in cruce oblatũ. dicunt. ꝙ non: vl' nolunt rñdere. 2

¶Quidã etiã ad hãc ſectã ſiue opinionẽ inducunt̃ ſub velamine cui⁹dam falſe pietatis: dicentes. ꝙ nemo dign⁹ ſit comedere. immo nec tangere veraꝫ carnẽ xpi dei. 3

Nota. ¶Scđo eſt notandũ. ꝙ hec opinio eſt hereſis peſſima. quia verũ viaticũ ſcꝫ corp⁹ ⁊ ſanguinẽ dñi ſubtrahit ab eccleſia. ſine quibꝫ ſpũalis neq̃t ſubſiſtere vita. vñ oĩmode fugienda eſt: ⁊ contemnenda. gaudet em̃ ſancta eccl'a: ꝙ tanti eam dñs eſtimauerit: ꝙ ſeipm̃ pro ea patri obtulit ĩ preciũ. ſuũ verũ corp⁹ ſibi reliquit in eduliũ ⁊ ſuũ verũ ſanguinẽ ſibi dedit in potum. ⁊ humiliter gratias agit.

Concl'o. ¶Et ergo contra eam eſt ↄcl'io rñſalis. Qꝫ q̃uis corp⁹ dñi ſit nõ cõmenſuratiue ſub ſpecieb⁹ hoſtie. eſt tamen ſub eis vere. pbat̃ prima ps. quia qđ cõmẽſuratiue eſt ſub aliquo ſitu: hoc ſb maiori pte illius eſt ſm mai⁹ ſui. ⁊ ſm minorẽ ptem ſm min⁹ ſui. mõ ita nõ eſt de ſacramento altaris: reſpectu corpis dñi. igitur.

1 Ptꝫ maior p q̃d nois cõmenſuratiõis. quia q̃ cõmenſurant̃: ſic ſe hñt. ꝙ maiori pti mẽſure corrñdet maior ps cõmẽſurati.

2 Et minor ptꝫ. quia totũ corp⁹ dñi eſt ſub qualibet pte ſacramenti: ſiue ſpẽrum. ¶Scđam pteꝫ pbat mgr̄ in lr̃a diſ. x. c. x. multis ſctõruꝫ auctoritatibꝫ: pſertim Amb. in li. de ſacramento. Et ponunt̃ in decret' de con. diſ. ij. cap. Reuera. Item aucte b. Aug. in li. ſententiaꝝ Proſperi. Et ponit̃ de ↄſe. di. ij. c. nos aũt. In ſpecie panis ⁊ vini quã videmus res inuiſibiles. i. carnẽ ⁊ ſanguinẽ honoramus. nec ſilr̃ pendim⁹ has duas ſpecies: ſicut añ cõſecrationẽ pendebam⁹. cũ fideliter fateamur: añ cõſecrationẽ: paneꝫ ⁊ vinũ eſſe: qđ natura formauit. poſt cõſecrationẽ vo carnem xpi ⁊ ſanguinẽ: qđ bñdictio ↄſecrauit. Et pl'es auctes vide ibidem Auguſtini ⁊ Ambroſij. quas breui⸗

tatis cauſa nō recito. Iſta etiam ps pꝫ ex determinatione eccleſie. extra de ſum. tri. ⁊ fi. catho. ca. firmiter credim⁹. vbi papa et canon expreſſe determinant. ꝙ corp⁹ chri/
Correl. ſti verū realiť pńs ſit in eucharistia. ¶ Correlariū. idē corp⁹ numero pōt eſſe in plib⁹ locis: in vno cōmenſuratiue ⁊ in alio ſacramentaliter. ſequiť ex ꝯclionis ſcd̄a pte. qa corp⁹ chriſti verū eſt in celo: localiter ⁊ di/ menſionatiue. ⁊ eſt in ſacramento realiter:
2 tanq̄ ſub ſacramento. Sequiť etiā ex di/ cto Innocē. tertij dicent̄, ſic. ſic fili⁹ dei per naturā diuinā hꝫ triplicem modū eſſendi i rebꝫ. qꝛ in oībꝫ eſt ꝑ eſſentiā In iuſtis per grām. ⁊ in natura aſſumpta ꝑ vnionis ef/ ficaciam. Ita corp⁹ ei⁹ hꝫ triplicē modum eſſendi. eſt em̄ in celo localiť. in v̄bo pſonaliter ⁊ in altari ſacramentaliter. ¶ Scd̄m
Correl.2 correlariū ex eadē pte ꝯcluſiōis. ꝙ idēꝫ ſit in diuerſis locis ſacramentaliter. ſequiť ex eadem pte. ⁊ eſt Innocentij: dicent̄. ꝙ ſm eius eſſe naturale ſit in celo. ſ. in vno loco. ſed ſm eſſe pſonale nō ſit in loco. ⁊ ſm eſſe ſacramentale ſit in plibꝫ locis. ¶ Tertium
Corre.3 correlariū. ꝙ nō ſit incōueniens: mai⁹ eē ſi/ mul cum minore. ſic ꝙ ſit totū: vbi eſt mi/ nus: ⁊ nō in aliquo ſitu ꝑpinquo, extra ip/ ſum. Pꝫ ex prima parte ꝯcluſiōis. qꝛ ita eſt de corpore dn̄ico: reſpectu ſpērum pa/ nis. nō enim eſt in ſitu ꝑpinquo extra eas Licet non ſit negandū: q̄n ſit in alio alta/ ri: vel in celo. ⁊ t̄n multo maius eſt: q̄ ſint ille ſpecies. ¶ Quartū correlarium. non eſt pro inconuenienti reputandū. ꝙ dei om/ nipotentia magnitudinem vniuerſi: debi te in ſe ⁊ ſuis partibus ordinatam: infra ambitum teſte oui galline cōmunis collo/ caret. licet non cōmenſuratiue ad partes teſte. Patet ex precedenti. ſicut poteſt: cor pus dominicum ordinate ſe habens in ſe: ⁊ in omnibus ſuis partibus collocare: in/ fra paruas ſpecies panis. ita eadem ratio ne poſſit ſub illa quantitate: ponere ma/ gnitudinem quantumlibet maiorem: or/ dinate ſe habentem in ſe ⁊ ſuis partibus: ſm ſitum ſed non cōmenſuratiue ſe haben
arguit5 tem ad magnitudinē illarum ſpecierum. ¶ Sed diceret forſitan. Iſtō imaginatio non capit. ergo non videť ꝓbabile. ꝯſeq̄n/ tia videť tenere. eo ꝙ inimaginabilia po/ nere nunq̄ videť eſſe ꝓbabile. imaginatio enim maxime extenſe virtutis eſt. qō ergo ipa neq̄t amplecti: extra ꝓbabilitatem va

dit. an̄s eſt notū. ¶ Scd̄o ſic. ꝯcluſio vide arguit2
tur implicare. ḡ eſt male poſita. bona eſt ꝯn̄a. ⁊ an̄s ꝓbať ſic. qꝛ vel ſub his ſpēbus vbi eſt caput chriſti: ibi ſunt pedes chriſti ⁊ ſi ſic tunc corpus Chriſti non eſt ſub eis debite ordinatum. ꝓbatio conſequentie. quia in nullo corpore humano debite or/ dinato pedes ſunt ſimul cum capite. ⁊ ſic erit ſecūda ps concluſionis falſa. ꝙ ibi ſit corpus chriſti vere. vbi enīꝫ vere eſt: ibi or dinate eſt. ¶ Uel diceť. ꝙ vbi caput chriſti 2
ſub illis ſpeciebus eſt: pedes eius ibi non ſunt. ⁊ ſi ſic aliquo modo cōmenſurabiť il/ lis ſpeciebꝫ. qꝛ alia ps ſpecierū corrn̄det ca piti chriſti ⁊ alia pedibꝫ. ⁊ ita erit pria ps ꝯcluſiōis falſa. ꝙ ibi ſit nō cōmenſuratiue
¶ Tertio ſic. q̄ncunq̄ totū quantitatiuꝫ arguit3
in aliud totū quantitatm̄ cōmutať: ſuata eadē quantitate: tūc ſilis ordo videť eē in termino ad quē: vel in toto in qō ſit tranſ/ mutatio. ſicut erat in toto: qō tranſmutať ſed in hac bn̄dicta cōſecratione totū quā/ titatm̄ panis tranſit in totū quantitatiuū corporis dn̄ici: ⁊ ſeruať eadem quantitas poſt ⁊ ante. ḡ erit ſilis ordo in ptibus cor/ poris dn̄ici: in qō eſt tranſmutatio: ſicut erat in pane: q̄ tranſmutat⁹ eſt. ergo erit cō menſuratio ad ſpecies. ſicut fuit panis ad ſpēs. ⁊ ḡ pma ps ꝯclionis erit falſa. ꝯn̄tie note ſunt. Et maior declarať. qꝛ cum tot⁹ 1
bos tranſiat in morte in totū cadauer: ſal ua eadem quantitate: idem eſt ordo ptiū cadaueris. ſicut ordo erat ptiū bouis. quō em̄ imaginabiť hoc tranſire in hoc: eadēꝫ manente quantitate ⁊ nō ſilem eſſe ordinē 2
⁊ habitudinē in vtroq̄ termino ¶ Minor diceť poſt in alijs queſtiōibꝫ. quo ad hoc ꝙ totum corpus panis tranſit in totū cor/ pus domini: ⁊ ꝙ eadē quantitas maneať arguit4
poſt ⁊ ante. pꝫ ad ſenſum. ¶ Quarto ſic. qꝛ vel totuꝫ corpus chriſti vere ē ſub qualibꝫ parte hoſtie. ⁊ ſi ſic. ſequereť: ꝙ in illa con/ ſecratione: infinitorum quodlibet tranſ/ mutaretur in corpus chriſti. immo ꝙ ibi eſſent infinite tranſmutationes: in vnum ⁊ eundem terminū. Probatio conſequen tie. quia infinite ſunt partes albedinis: et infinite fiunt parteſ panis informate ꝑ cā ſi ergo ſb qualibet parte albedinis ſit cor/ pus chriſti verū. quelibet ps panis tranſ/ mutata eſt in corp⁹ dn̄icuꝫ. ḡ infinitorum quodlibet. Probať falſitas ꝯn̄tis pmo ſic infinitarum mutationū eſſet idē termin⁹.

contra phũm. iij. phyſicoꝝ. v. ⁊. vj. muta/
tiões diſtinguunť penes terminos ad q̃s
ſequunť mot⁹: quẽadmodũ ⁊ res: dicit tex
tus. i. quemadmodũ termini ad quos va
pbaẗ. 2. dunt. ¶ Scđo fortius. q2 ſic q̃ ſumeret cor
pus dñicum infinities ipm ſumeret. patz
ɔña. q2 infinitas ꝑtes ſpecierũ acciperet: ⁊
ſub qualibet eaꝝ totum corp⁹ dñi. nõ aũt
videť rõnabile. hoc vicz cõcedere: ꝙ vnus
eodem die infinities corpus dñi accipiat
pbaẗ. 3. ¶ Tertio adhuc videť eadẽ falſitas. q2 qñ
debuerit eſſe cõuerſio. vt dictũ eſt in prece
denti q̃õe. requiriť: ꝙ ſit actualis intentio
cõſecrãtis. ⁊ hoc magiſter dicit in lr̃a. mõ
null⁹ ſacerdos intentionẽ hꝫ ad ſingulas
ꝑtes hoſtie ſeorſum. ſed ſolum ad totaꝫ. er
go non videť ꝙ ſingule ꝑtes hoſtie muten
argu. 4. tur in totuꝫ corpus dñi. ¶ Quarto princi/
paliter ſic. q2 vel oculus chriſti ſub hoſtia
videt pedes chriſti. ⁊ ſi ſic. neceſſario pedes
ſunt alibi q̃ꝫ oculus. cum ſenſibile poſituꝫ
ſup ſenſum non ſentiať. vel non videt. ⁊ ſi
ſic. ſequiť ꝙ inordinatio ſit in corpore chri
ſti. rõne cui⁹ nõ poteſt oculus videre pedes
ergo eſſet ſcđa pars cõcluſionis falſa. quia
nõ eſt ibi niſi ſit ordinate ibi. Et ſi videat
eſt ꝑma falſa. q2 vna erit extra aliam. ⁊ ſic
cõmenſuratiue ad partes hoſtie eſſet ibi.
arguiť. 5 ¶ Quinto queriť. Utrũ pñtia corporis xp̃i
aliquo modo dependeat ab illis acciden
tibus: vel nõ. nullo modoꝝ põt dici. ergo
nõ eſt ibi pñtia corporis chriſti. ɔña nota
eſt. Et maior ꝑtꝫ ſufficienti diuiſione. mi/
nor declarať. q2 primũ non poteſt dici: ꝙ
preſentia corporis dñi dependeat ab illis
accidentibus. q2 cum pñtia corporis dñi
ſit ipm corpus dñi. ⁊ corpus dñi non affi/
ciť illis accidẽtibus. ⁊ non videť pñtia ei⁹
ab eis dependere. Nec põt dici ſcđm. ſcꝫ. ꝙ
nullo modo ab eis dependeat. q2 videť ꝙ
illa ad quoꝝ poſitionẽ poniť aliq̃d. ⁊ ad q̃
rum deſitionẽ idem aliquid deſinit. illud
aliquid ab illis dependere. mõ poſt conſe/
crationem ad poſitionem illoꝝ accidenti/
um: de lege ordinata ſemper poniť corp⁹
domini. ⁊ ad eorum deſitionem deſinit q2
ceſſantibꝫ accidentibꝫ nõ ampli⁹ eſt ibi cor
pus dñi. g̃ videť ꝙ aliquo mõ ab eis depẽ
arguiť 6 deat. ¶ Sexto ſic. q2 quicq̃d eſt in aliq̃ lo/
co. ⁊ poſt non eſt in eodem loco: remanen/
te loco. hoc mutať ab illo loco. modo cor/
pus dominicum eſt in loco in quo ſunt ille
ſpecies. ⁊ poſt corruptis ſpẽbus non eſt in
illo loco. ergo mutať ab illo loco: per ſe vel
per accidens. concluſio falſa. ⁊ ɔñtia bo/
na. ergo vna premiſſarũ erit falſa. ⁊ nõ ma
ior. ergo minor que eſt ſecunda ꝑs cõcluſi/
onis. vltima ɔñtia. ⁊ etiam prima nota ẽ.
Et falſitas cõſequentis patꝫ. q2 nõ poteſt
dici qua ſpecie mutationis corp⁹ dñi ab il
lo loco muteť. nõ em̃ videť: ꝙ localiter mo/
uea: de eo ad cęlum. cum ante fuerit in cę
lo. nihil aũt mutať ad aliquem terminuꝫ:
in quo de facto diu ante fuit. Nec ſm ve/
ritatem corpus chriſti quod fuit ſub ſpeci
ebus: aſcendit cęlum: accedendo ad locũ
in quo eſt corpus dñi: deſcriptiue. fruſtra
enim idem veniret ad ſeipm. Et ꝙ maior 1
ſit vera: patꝫ. q2 imaginatio non capit: ꝙ
aliquid ſit in aliquo loco. ⁊ pōſt non ſit in
illo. nulla mutatione facta: loco remanen
te. ¶ Et confirmať ſic. pone ꝙ corpus chri/ ɔfirmať
ſti verum non ſit alibi q̃ꝫ ſub ſacramento.
⁊ deſinant ſpecies. quero a te: vbi manebit
corpus dñi. ſi muteť localiter ⁊ ad queꝫ ſi/
tum. Item nunquid tunc ſemp ceſſantibꝫ
ſpeciebus ſimili motu mutabitur? Si di/ 2
cis. ꝙ non mutabitur ab illo ſitu: tunc ſeq
tur: ꝙ ſi ſpecies muteť in aerem vl' in ignẽ
ꝙ corpus chriſti manebit ſub illo aere vel
igne. quod non videť bñ probabile fideli.
¶ Hec ſunt ſatis acuta ⁊ plura eorum non ad ſoluẽ
vidi ab alijs mota. Et ergo quicquid di/ dũ no. 1.
cam: probabiliter dicam. ſemper ſupponẽ
do concluſionem: ⁊ fidem veram. Et ſi q̃d
forte minus bene dixero: ſoluendo corri/
gant me oculati. ſicq꞉ fuerit aliquid tale qđ
per me eſt emendandum: preſto ſum. q2
non zelo apparentie: ſed veritatis defen/
ſione: hec vt ſpero: domino dante moui. No. 2.
¶ Quo premiſſo eſt aduertendum ſm do/
ctores noſtros: ꝙ cum quantitas corpo/
ris Chriſti: vt dicetur in articulo ſequente
ſit ſub illis accidentibus. ⁊ in ſpacijs im/
mediate circundantibus non ſit. quanti/
tatis illius ordo poteſt conſiderari dupli/
citer. Uno modo in ordine quem habꝫ in
chriſto. Alio modo in ordine quem habꝫ
in illo loco in quo ſunt ille ſpecies. vel ad
eum: ſeu etiam ad illas ſpecies. Ordo aũt
partium in toto eſt intrinſecus. ⁊ eſt quã/
titati continue naturalis. Sed ordo quẽ
habet ad continens eſt extrinſec⁹. ⁊ eſt q̃n
titati cõtinue accidentalis. Uñ ſi eſſꝫ ſine
loco: ſic q̃ntitas ſupme ſphere: remaneret
ordo ꝑtiũ in toto: ſicut nũc. ſꝫ nõ ordo ꝑtium

Correl'. in loco. q꜡ non eſſet in loco. ¶ Ex quo ſeq̄r
ꝙ ordine nature prior eſt ordo partiū ī to/
to: q̄ꝫ in loco. q꜡ prior eſt qđ poteſt manere
ſine alio. ⁊ ita eſt hic. vt deductū eſt. ¶ Se
quit̃ ſecundo. ꝙ poteſt eſſe ordo partiū in
toto: lꝫ non ſit ordo eaꝝ ad locum. pꝫ. q̇a
prius poteſt manere ſine poſteriori. ¶ Ex h̃
tertio ꝓ fundamento ſolutionis harū ra/
tionū ſupponendū. ꝙ in corporeꝫ chriſti ſb̃
ſacramento eſt debitus ordo partium in
toto. q꜡ ordinatiſſime ſunt in ipſo corpore
⁊ recte ibi ſic: ſicut in celo. Sꝫ ſcđo nō ſunt
ordinate ad quātitatē ſpēcium illaꝝ ſacra/
mentalium: vel loci in quo ſunt ſpēs ille.
q꜡ non cōmenſurant̃ illis. Et hoc poteſt de
us facere. q꜡ pōt obſeruare priꝰ ſine poſte/
riori. Quibꝫ premiſſis ridet̃ ad rōes has
Ad.1 ¶ Ad primā. ꝙ ſi locutio ſit de probabili
in lumine naturali: cōcedendū eſt: ꝙ ꝯclꝰio
⁊ eius correlaria in illo lumine non ſint ꝓ
babilia. q̄ꝫuis ſint vera. multa em̄ in lumi
ne naturali nō ſunt ꝓbabilia: que tn̄ ſunt
manifeſtiſſima ⁊ prima in natura. vt deuꝫ
eſſe trinum ⁊ vnū. Deū eſſe hominem ⁊c̃.
2 ¶ Sed ſi ſit ſermo de ꝓbabili in lumine fi/
dei. tūc dicendū eſt. ꝙ hec ꝯn̄a nō valꝫ. h̃
imaginatio viatoris non capit. ḡ nō eſt ꝓ
babile. Fides em̄ de multis eſt: que ita ſe
habent. quoꝝ tn̄ modū: imaginatio via/
toris nō capit. vt qđ deꝰ eſt trinꝰ ⁊ vnꝰ. eſt ꝓ
babiliſſimū fideli. cꝰ tn̄ modū mens via/
toris nō cōprehendit. Sil'r ꝙ ꝟgo peperit
deū. modū viator nō cōprehendit. Vn̄ q̇/
dam. ꝟgo deū peperit. ſed ſi q̇s quō querit
3 Nō eſt noſſe meū. ſed ſcio poſſe deū. ¶ Ad
ꝓbationē ꝯn̄e. q꜡ imaginatio maxime ex/
tenſe virtutis eſt. Dicit̃. ꝙ hoc falſuꝫ ē. ma
gis em̄ pōt potentia diuina q̄ꝫ cōprehen/
Nota. dere pōt imaginatio humana. ¶ Vn̄ oīs
fidelis captiuare dꝫ intellectū ſuū: in fidei
obſequiū: ne plꝰ credat ſuis phantaſiis et
apparentiis: q̄ꝫ ſacre ſcripture ⁊ eccleſie te/
ſtimoniis. plꝰ em̄ pōt deus facere q̄ꝫ mens
hoīs intelligere: p̄ſertim q̇ ad modū hmōi
ad.2. ꝓducendi. ¶ Ad ſcđam neget̃ añs. ꝙ ꝯclꝰo
implicet: vel videat̃ implicare: ſaltē apud
debite intelligentē. Ad ꝓbationē dicit̃. ꝙ
vbiqꝫ ſub his ſpeciebus ſint oīa membra
xp̄i. q꜡ vt dicit p̄ma ps: nō cōmenſurat̃ xp̄i
corpus his ſpēbꝫ. Sicut em̄ vna anima
intellectiua trium potentiarū. ſ. memorie:
intellectus ⁊ voluntatꝭ: eſt in vno hoīe: et
in qualibet parte eius. in ſe tn̄ ⁊ ſuis potē/
tiis debite ordinata. Ita etiā ſub vna q̄n/
titate ſpēcierum eſt: ⁊ ſub qualibet pte eiꝰ eſt
totū corpꝰ xp̄i. ¶ Item ſicut vna immenſi/ 2
tas q̄ntitatis diuine ſpūalis eſt in om̄i ſi/
tu corporali: etiā quantūlibet ꝑuo ita hec
ordinatiſſima quantitas corporis dn̄ici:
eſt ſub qualibet pte ſpecierū. ⁊ etiā ſub to/
ta quantitate ſimul accepta. ¶ Et cū infert̃ 3
ꝙ tunc corpus chriſti nō ſit ſub eis debite
ordinatū. neget̃ ꝯn̄a. Et ad ꝓbationē dici
tur ꝙ in nullo corpore humano debite or/
dinato pedes ſint ſimul cum capite: in or/
dine ad quātitatem totius hoīs. cuiꝰ ſunt
vel etiam reſpectu quantitatis cui cōmen
ſurant̃. ſed reſpectu quantitatis ſub q̄ ſunt
⁊ cum qua ſunt: cū qua non cōmenſurant̃
non eſt inconueniens: ꝙ ſint ſub qualibet
pte eius ſimul. q꜡ in ordine ad eam nō ha
bent diſtantiā localē. ſicut nec cōmenſura
tionē. ¶ Eſt ergo corpꝰ dn̄icum in ſe ordi/ 4
natiſſime ordinatū. In ordine tn̄ ad has
ſpēs non eſt aſſignandum: alicubi eē vnū
eius membrū: vbi non ſit quodlibet aliđ:
eo ꝙ reſpectu huius quantitatis membra
non habent diſtinctionē neqꝫ ſitum. cum
non cōmenſurent̃ iſti. ¶ Ad tertiam dicit̃. Ad.3
ꝙ illa maior ſit vera. vbi eadem ſuat̃ quā
titas: extendēs prius terminū a quo. ⁊ po
ſtea terminū ad quē. ſicut in boue q̇ morit̃
⁊ in cadauere qđ relinquit̃. vbi q̄ntitas cō
tinua que prius extendebat bouē. poſt ex
tendit cadauer. Sed vbi quantitas que 2
relinquitur: nō extendit terminū ad quem
in quē trāſmutatur terminꝰ a quo. ibi nō
oportet. mō ſic eſt hic. q꜡ lꝫ totꝰ panis mu
tetur in totū corpꝰ chriſti: ⁊ maneat eadeꝫ
quantitas. tn̄ illa quantitas non extendit
corpꝰ chriſti: nec ipm cōmenſurat̃ ei. ⁊ ḡ ꝓ/
batio non eſt ad ꝓpoſitum. q꜡ in corpore
bouis quantitas remanens que an̄ exten
debat terminū a quo: poſt extendit termi/
nū ad quem. vn̄ maior rōnis eſt neganda
q̄n vlt ponit̃. ¶ Ad quartā. ꝯcedit̃ p̄mum Ad.4.
membrū. ꝙ totū corpꝰ chriſti syncathego
rematice eſt ſub q̄libet pte hoſtie. Et ꝯce/
dit̃ ꝯn̄s: ꝙ in illa ꝯſecratiōe infinitoꝝ qđ/
libet syncategorematice loquendo. q꜡ infi
nitaꝝ ptiū panis illiꝰ: q̄libet tranſit in to/
tum corpꝰ. Et quare habet̃ hoc ꝑ icōueniē
ti. cum in ꝯuerſione ligni in igneꝫ infinita
rum ptium quelibet tranſit in igneꝫ. Sil'r
cōcedēdo ſecundū ꝯn̄s. ꝙ ex pte termini a
quo ibi ſunt infinite tranſmutationes: in

vnū ⁊ eundē terminū. recte ac ſi ꝑ imagina
3 tionē vnū lignū ſm ſe ⁊ quālibet ꝑtem ſui
in eundē ignem cōuerteret adequate. Ad
improbatōeꝫ ꝓmā illiꝰ qn̄ dꝛ ꝙ infinitarū
mutationū eſſet vnꝰ terminꝰ. dicit ꝓmo. ꝙ
ꝯn̄s nō ſit incōueniens: loquendo de mu
tationibꝫ ꝑtialibꝫ: vnā totā conuerſioneꝫ
panis cōſtituentibus. ſicut infinita ꝑ cor/
4 ruptionem ꝑtium ligni eſt vnus ignis qui
generat ex eis: terminꝰ vnꝰ ⁊ idem. ¶ Verū
eſt ꝙ hic eſt aliqualis diuerſitas. nā ibi in
mutatione naturali eſt alteriꝰ ⁊ alteriꝰ par
tialis mutationis termini a quo: aliꝰ ⁊ ali
us ꝑtialis terminꝰ ad quē. ſ. ꝑtialis ignis
genitꝰ ex illa ꝑte. Dicaūt totiꝰ panis ⁊ cu/
iuſlibet ꝑtis q̄ cōuertit: eſt idem penitꝰ ter
minus ad quem. ſ. totum corpꝰ chꝛiſti. Et
ſil'e eſt in generatione hoīs: ſm opinioneꝫ
quā credo veriorē: infinitarum corruptio/
nū partium embꝛionis eſt eadē forma ter
Ad.1. minus ad quē: ſub qua ꝑtes ſingule ma/
terie eius fiunt. ſ. anima intellectiua. Ad
phūm in phyſicis dꝛ ꝙ non ſit ad ꝓpoſitū
qꝛ phūs voluit loqui: de mutationibꝫ di/
uerſoꝝ p̄dicamentoꝝ. ⁊ tales diſtinguunt
penes terminos ad quos. vt hꝫ videri in
v. phyſicoꝝ. Et ſm veritatē loquit de mu/
tationibꝰ naturalibꝫ: qualis nō eſt hec cō
uerſio. que eſt oīmode ſuꝑ naturā. Et ideo
Ad.2. nō eſt incōueniens: ꝙ oīm ꝑtialiū mutatō
nū ſit penitꝰ idem terminꝰ ad quē. ¶ Ad ſe
cundā improbatōnē cū infert ꝙ q̄ ſumeret
corpꝰ dn̄icū: infinitis vicibꝫ ipm ſumeret.
Rn̄det ꝙ loquendo de vicibꝫ ꝑtialibꝫ: cō/
ſequens nō eſt incōueniens. cū em̄ corpus
dn̄icum ſucceſſiue tranſglutiat: ꝑtes infi/
nite ſunt: in quaꝝ qualibet ſumit. ſicut q̄
comedit panē infinitis vicibꝫ ꝑtialibꝫ co/
medit eū. qꝛ infinite ꝑtes tꝑis ſr̄: in q̄ꝝ q̄li/
bet cōedit panē. eo ꝙ comeſtio fit ſucceſſi/
ue. Ad improbationē ꝯn̄tis. qn̄ dꝛ. ꝙ non
ſit rōnabile: ꝙ vnus eodē die infinitis vi/
cibus ſumeret ⁊c̄. Rn̄det ꝙ hoc ſit verū lo/
quendo de infinitis vicibꝫ que nō facerent
vnam ſumptionē totalē. ſꝫ non eſt incōue/
niens ꝙ infinitis partialibus facientibus
Ad.3. vnam totam. ¶ Ad tertiam improbatio/
nem dꝛ. ꝙ non requiritur actualis deter/
minata intentio ad ſingula: que in corpuſ
domini cōuertunt. ſed ſufficit habitualis
⁊ actual' ſuꝑ totū. vt ſi p̄ſbꝛ duo milia ho/
ſtiaꝝ cōſecret: ſufficit ꝙ ſingulas habitua
liter conſecrare intendat. ⁊ ꝙ totam mate/
riam prepoſitam ſibi intentione actuali. ⁊
ita hic ſufficit ꝙ intentione actuali totam
hoſtiam conſecrare intendat. In hoc em̄
habitualiter omnes partes vult in corpꝰ
dominicum conuertere. ⁊ ſingulas earum
¶ Ad quartam dicit. ꝙ quia partes ⁊ mem Ad.4
bꝛa chꝛiſti ſub hoſtia ſm ſuam pꝛopꝛiam
quantitatem ſunt oꝛdinatiſſime oꝛdina/
ta. oculus coꝛpoꝛalis chꝛiſti: ſi velit chꝛi/
ſtus: poteſt videre ibi ſuum pedem: ſicut
poteſt eum videre in celo. ¶ Et quando di 1
cit. ꝙ neceſſario pes erit alibi q̄ꝫ oculus. q̄c
quid ſit de conſequentia. cōſequēs conce/
dit in oꝛdine ad quantitatem ꝓpꝛiaꝫ chꝛi
ſti. quia quo ad illam tantū diſtat pes ab
oculo ſub hoſtia ſicut ī celo. ¶ Sꝫ quo ad 2
quantitatem hoſtie cui non cōmenſurat.
neget conſequentia. quia quo ad illam vt
dictum eſt: quelibet pars eſt ſub qualibet
parte hoſtie. vnde nec oculus coꝛpoꝛalis
videt modū: quo pes vel ipſemet coexiſtit
quantitati hoſtie. quem tn̄ modū anima
chꝛiſti bene poteſt videre. lꝫ non ſit coꝛpo/
raliter viſibilis: nec foꝛte imaginabilis via
toꝛi. qꝛ dumtaxat viſibilis eſt ꝙ ſit. ¶ Ad Ad.5.
quintam ꝙ p̄n̄tiam coꝛpoꝛis dependere ab
illis ſpēbꝰ poteſt intelligi dupliciter. vno
modo naturali dependentia. ſicut foꝛma
ignis a caliditate ⁊ ſiccitate. ⁊ ſic dicenduꝫ
ꝙ nullo mō dependeat pꝛeſentia coꝛpoꝛis
dominici ab illis accidentibꝫ. cum non fa
ciant aliquid in ipſum. nec inhereant ei. 2
¶ Alio modo ad placitum dei. ſcꝫ diuina
inſtitutione. ſacramenta enim ſunt ſigna
ad placitum dei inſtituta. Et ſic dicendū
eſt. ꝙ ex oꝛdinatione diuina qua ſtatuit.
vt ibi eſſet coꝛpus chꝛiſti: quamdiu mane
rent ille ſpecies. pꝛeſentia coꝛpoꝛis domi/
nici aliquo mō dependeat ab illis ſpēbꝫ:
non ex aliqua ſui virtute ſed ex diuina oꝛ/
dinatione. ¶ Ad improbatōnē pꝛime par
tis cum dicit. ꝙ illud ad cuiꝰ poſitionem a
ponitur. ⁊ ad cuius remotionem a remo/
uet. ꝙ ab illo dependeat a. Reſpondet. ꝙ
hoc eſſet verum. ſi naturaliter ad poſitio/
nem illius ſequeretur a. ⁊ ad ablationem
eius auferretur. modo ita non eſt hic. ſed
ſolum per voluntariam dei oꝛdinationeꝫ
qua ſic diſpoſuit: ⁊ illa voluntarie diuine
inſtitutiōis virtute poteſt dici aliquo mō Ad.6.
ab eis dependere. ſꝫ nō ſimplicit. ¶ Ad ſe
xtam. ꝙ coꝛpꝰ dn̄i eſt: vbi deꝰ voluerit ipm
eſſe. vult autem ipſum eſſe ex pacto facto

cũ eccleſia vbi ſunt ille ſpẽs: facta ꝯſecra/
tione. ꝛ nõ ampli⁹ vel diutius. ꝛ iõ ceſſat
eſſe in loco in quo ſunt ſpẽs loco manente
2 ſpẽbus corruptis. ¶ Per hoc ad formã ne
getur maior. nõ enĩ oportet ꝙ omne qđ pri⁹
eſt in aliquo loco: ꝛ poſt non eſt in eodẽ lo/
co: mutetur ab ipſo. ſed ſufficit ꝙ ſpẽs mutẽ/
tur: ad quaꝝ pñtiam diſpoſuit ſe eſſe in il/
3 lo loco: ꝛ nõ ampli⁹ vel nõ ſine eis. ¶ Se/
cũdũ opininionẽ ꝑo q̃ ponit ꝙ deus non
ſit in ſpacio imaginario extra celum. Dice
retur. ꝙ deus ſit in iſta domo: ꝛ ſi annihila/
ret omne creatum: qđ eſt infra domũ: late/
ribus domus remanentibꝫ: ꝛ non ꝑmitte/
ret ingredi aliq̃d replens domũ. prius fuiſ
ſet infra domũ. ꝛ poſt non eſſꝫ infra domũ
cum nõ ſit in nihilo. ꝛ nihil eſt infra domũ
ꝛ domus remaneret: nõ tñ eſſet mutat⁹ de/
us de domo. qꝛ immutabilis eſt. ſed ideo
nõ eſſet infra domũ. quia nihil eſſet infra.
ꝛ mutatum eſt qđ erat infra. in quo erat.
4 ¶ Eodem mõ ſpũſſanct⁹ ꝑ inhabitationẽ
eſt in anima vere iuſti. ſed ſi mortaliter pec
cet: manet anima. ꝛ ſpũſſanct⁹ non manet
habitans in ea. nec mutatur ex ea: ſꝫ ipſa mu
tatur: cõſentiendo peccato ꝛ grãm amitten/
ad ꝯfir. do. ¶ Ad ꝯfirmationẽ: admittitur caſus. et
dicatur ꝙ deficientibus ſpẽbus: corpus chri
ſti poteſt manere: in quocunqꝫ ſitu volue/
rit ipſe. ſ. in celo vel in eodem ſitu vel alibi
vbi vellet deus. Et veriſile eſt: ꝙ deficien/
tibus ſpeciebus poneret ſe in celum. corp⁹
enĩ glorioſum eſt vbi vult ſpũs. Cum dr.
nunq̃d mouebitur localiter? Rñdetur. ꝙ ſi vel/
let: ſucceſſiue aſcenderet celum. ſi vellet: ſbi
5 to ſe poneret ad locũ ſibi deputatuꝫ. ¶ Tu
dicis: nunq̃d ſemp ceſſantibus ſpẽb⁹: eo/
dem motu vel ſimili mutatione mutabitur
Dico ꝙ non. ſed ſufficit. ꝙ deſinat eſſe ſub
illis ſpẽbus. Eſt enĩ de facto in celo. ꝛ er/
go fruſtra ſe mutaret ad celum. ¶ Hoc de
his acutis rõnibus cum correctione meli⁹
dicentium: ſint breuiter dicta. et de primo
articulo.

Quantũ ad ſecun
dum articulum videndum eſt de queſito.
ſcꝫ Utrum corp⁹ dñi ſit in altari ſm quan
titatem? De quo articulo dicit Bonauen
tura diſ. x. articulo ꝑmo q̃õnis ſecunde. fu
iſſe quoſdam opinatos ꝑtem negatiuam.
ſcꝫ ꝙ corpus chriſti vere exiſtens ſub ſpecie
bus panis ſit abſtractũ a ſua q̃ntitate cõ/
tinua. Et motiua illi⁹ opinionis tacta fue
runt ante oppoſitum in rõne quarta ꝛ de
inceps. ¶ Contra quã eſt ꝯcluſio prima hui⁹ cõcluſio. 1.
articuli. corpus xp̃i eſt ſub ſpeciebꝫ panis:
cum ſua vera continua quantitate. ꝓbatur
ſic. nõ minus naturaliter diſpoſitũ eſt cor/
pus dñi ſb ſacro q̃ꝫ in celo. mõ manifeſtũ
eſt ꝙ ſi ſine q̃ntitate ꝯtinua ibi eſſet: non
equaliter diſpoſitũ eſſet. igitur. ꝯña nota eſt.
Et maior ptꝫ. qꝛ corp⁹ dñi cum ſit glifica/ 1
tum: eſt impaſſibile. ꝛ ex ꝯñti vbiqꝫ eſt eq̃
bene diſpoſitũ in ſe. Et minor ptꝫ. qꝛ ſi ſi/ 2
ne quantitate alicubi eſſet: illic nullus ſen
ſus corporeus in ſuũ op⁹ poſſet. eo ꝙ ſen/
ſus nõ recipit niſi extenſe. ¶ Scđo. nõ ha
beret aliq̃ organa. Et tertio. nõ eſſet natũ
replere locũ. ſed eſſet ad modũ indiuiſibi/
lis extenſiue. qꝛ illa diuiſio extenſiua: non
põt alicui cõuenire: niſi rõne quantitatis.
¶ Secundo arguitur ſic. cõceſſo vno miracu ꝓbatur. 2.
lo vbi rõ non cogit: nõ ſunt ponenda plu/
ra. mõ ꝙ corpus dñi ſub illis ſpẽbꝫ ſit: mi/
raculoſum eſt. ergo ex hoc non debent multi/
plicari miracula: niſi que in bona ꝯña ad
illud conſequuntur. modo ſi poneretur ibidem
eſſe ſine quantitate: multiplicarentur mira/
cula: ad que ratio nõ cogit. Igitur hoc nõ
eſt ponendum. tenet cõſequentia. Et ma/
ior nota eſt. non enĩ debem⁹ miracula mul
tiplicare. vt vult beatus Auguſtin⁹: vbi
ſine eis: omnia poſſumus ſaluare. Et mi/
nor nota eſt. Sed minor ſecunde ꝯñtie ꝙ 2
ponere ipſum ſine quantitate: eſſet mira/
cula multiplicare. Patet quia ſine mira/
culo eſſe non poſſet: ꝙ ſubſtantia corpo/
rea viua eſſet ſine quantitate continua. vel
ſubiectum ſine accidẽtibus que ordine na
ture requiruntur ad eius permanentiam.
¶ Tertio. quia egrediens vterum virginis
ꝛ ingrediens ad diſcipulos ianuis clauſis ꝓbatur. 3.
non fuit ſine quantitate. ergo nec eſt ſine
quantitate ſub ſacramento altaris. Pro/
batur ꝯſequentia. quia non minus repu/
gnat quantitati: aliam penetrare q̃ꝫ alicui
quantitati coexiſtere: ꝛ illi nõ cõmenſurari
ꝛ ergo qua rõne potuit domin⁹ ſua quan/
titate aliam quantitatẽ penetrare: eadem
poteſt minori quantitatẽ coexiſtere: ꝛ illi
non commenſurari. Cõſequentia nota eſt
Et antecedens patet. Quia bene ſtat: ꝙ
forma inherens non commenſuretur cor/
pori: cui inheret. Ut anima intellectiua

non cõmenſurant̃ corpoꝛi qḋ infoꝛmat.q̃/
re ergo etiam nõ poſſet vna quantitas al/
teri coexiſtere: ⁊ illi nõ cõmenſurari. Añs
pꝛimũ notũ eſt. Certum eſt em̃ ꝙ xp̃s nat⁹
eſt quant⁹ ⁊ cum quantitate quã habuit ĩ
vtero: ſicut alij pueri q̇ naſcunt̃. Eduxit ei
ex virginis vtero nõ violato quantitatem
quã in ipſo ſibi receperat. Et eodẽ mõ in/
duxit eam ianuis clauſis ad cenaculuꝫ: in
quo diſcipuli reſidebant vt dꝛ Joannis.ij.
Correl. ¶ Correlariũ.p̃ciſe eandẽ quantitatẽ nũe/
ro habet chꝛiſtus ſub ſpeciebus panis p⁹
cõſecrationẽ: quã habet in celo vbi eſt cõ/
menſuratiue viſibilis.ptꝫ ex ɔcluſione. et
ɔcl'o .2. pꝛima rõne facta pro eadẽ. ¶ Scđa ɔcl'o
hmõi quantitas coꝛpoꝛis xp̃i nõ cõmenſu
rat̃ quantitati ſpẽrũ ſacramenti. Jlla patꝫ
ex dictis ad p̄cedentẽ articulum. fuit ei p̃/
ma ps ɔcl'onis. Hoc de ſcđo articulo.

Quantũ ad tertiũ

articulũ videndũ eſt de multiplici dubio
quoꝝ pꝛimũ ⁊ pꝛincipale eſt: iuxta materi
am p̃mi argumenti ante oppoſitũ. vtrum
idem coꝛpus poſſit eſſe in diuerſis loc. cõ/
menſuratiue: De quo doctoꝛes noſtri ſũt
diuerſi. Magiſter henricus de gandauo
videt̃ velle. ꝙ idem coꝛpus eſſe cõmenſura
tiue in diuerſis locis: implicet ɔtradictio/
nẽ. ⁊ plurimi ſequunt̃ eum in eodem. Alij
2 dicunt cõtrariũ. ⁊ volunt: ꝙ ſit poſſibile. et
eſt materia curioſa ⁊ omni modo difficilis
Sed quia poſſit eſſe vtilis contra hereti/
cos vel infideles: foꝛſitan aſſerentes coꝛ/
pus chꝛiſti verum non poſſe eſſe ſub ſacra
mento. eo ꝙ non poſſit ideꝫ coꝛpus eſſe in
diuerſis locis cõmenſuratiue. quare etiaꝫ
nec ſub ſacramento. Et pbarent ɔſequen/
tiam. quia vbicunqꝫ eſt coꝛpus chꝛiſti ve/
rum ibi chꝛiſtus: ip̄m poteſt viſibile demõ
ſtrare. ⁊ ex ɔñti cõmenſuratiue ibidem fa/
cere. Jdeo qꝛ ſic cõnexum eſt fidei. p̃mo vo
lo de dubio eligere vnaꝫ ptem. Scđo mo
uere rationes alterius opinionis difficili/
oꝛes in contrariũ: inquantũ non ſunt ante
oppoſitum mote. Et tertio illas rationes
Concl'o. euadere. ¶ Quo ad pꝛimũ eſt cõcluſio re/
ſponſalis hec. Jdem coꝛp⁹ põt circũſcripti
ue p potẽtiã dei eſſe in diuerſis locis: loca
liter inter ſe diſtantib. pbat̃ p̃mo ſic. vbi/
cunqꝫ eſt coꝛp⁹ chꝛiſti verum: chꝛiſt⁹ poteſt
ip̄m oſtendere viſibile ⁊ facere: vt ſit ibi cõ

menſuratiue: ſiue circumſcriptiue eſſe ĩ lo/
co. ſed in diuerſis locis localiter ab inuicẽ
diſtantibus eſt coꝛpus chꝛiſti verũ. Jgit̃.
Probat̃ maioꝛ. p̃mo qꝛ ſi coꝛp⁹ chꝛiſti ve/
rum eſſet tantũmõ Heidelberge ſub ſacra
mento: ita ꝙ nuſqꝫ eſſet alibi: certum eſt ꝙ
poſſet ſe ibidem oſtendere viſibile ⁊ cõ mẽ/
ſuratiue: ſicut ſe oſtendit diſcipulis poſt re
ſurrectionẽ. licet quantitas ſacramenti ip/
ſum nõ circũſcriberet. Hec eſt nota fideli.
mirum em̃ eſſet ꝙ ſi nuſqꝫ alibi eſſet q̃ꝫ hic:
ꝙ ꝓpter hoc qꝛ eſſet hic ſub ſacramẽto: nõ
poſſet ſe exhibere viſibile. nec aliquis ſane
mentis hoc diceret. ſꝫ ex hoc ꝙ eſt alibi ſb
ſacramento vel circumſcriptiue vt in celo:
non eſt minus potens: hic ſe oſtendere cõ/
menſuratum loco. g̃ vbicunqꝫ eſt verũ coꝛ
pus chꝛiſti ſicut chꝛiſtus põt heidelberge
ſe oſtendere circũſcriptũ loco: ita põt ibidẽ
Minoꝛ nota eſt: ex ſcđa pte p̃me ɔcl'onis 2
p̃mi articuli. ¶ Hec rõ facit mihi fidem. qꝛ Nota
vtiqꝫ non video. quare ſi ſolum eſſet hic ſb
ſacramento nõ poſſit ſe hic circũſcriptũ lo/
co exhibere. mõ ex hoc ꝙ eſt alibi: nõ red/
dit̃ minus potens hic. ⁊ g̃ põt etiã ſe hic ex
hibere circũſcriptum. ⁊ eodẽ modo ibi. Et
ſic in diuerſis locis. ¶ Scđo pbat̃ ɔcl'o ſic pbat. 2.
duo coꝛpoꝛa poſſunt ſimul eſſe in eodẽ loco
ergo idem coꝛp⁹ in diuerſis. pbatio ɔñtie
p̃mo. qꝛ tãta repugnãtia videt̃ eſſe: ꝙ duo
coꝛpoꝛa ſe penetrent. ſicut ꝙ idem coꝛp⁹ di
uerſis locis p̃ns ſit. ¶ Scđo. qꝛ ſi duo coꝛ/ 2
poꝛa pñt eſſe in eodem loco: eadem ratiõe
tria. vt dicit phũs. iiij. phyſicoꝛum. de va
cuo cap̄. p̃mo. ergo poſſunt talia duo reci/
pere tertium in ſe: vt locatum in loco. g̃ po
terit idem coꝛpus eſſe in duobus locis: ſe
inuicem penetrantibus. ergo a foꝛtioꝛi po
terit eſſe in eiſdem ſimul extrã inuicem po
ſitis. pbat̃ vltima ɔñtia. quia minus incõ
ueniens videt̃. ꝙ idem coꝛpus eſſet in duo
bus locis diſtinctis extra ſe inuicem: q̃ꝫ ꝙ
eſſet in eis via penetrationis. Añs patet.
quia chꝛiſtus exiens vterum virginis nul
lo modo violatũ vel dilatatum: penetra/
uit coꝛpus maternũ ſic ꝙ ſimul cum mater
no coꝛpoꝛe fuerit in eodem loco. Eodẽ mo
do intrans ad diſcipulos poſt reſurrectio/
nem ianuis clauſis: fuit ſimul cũ ptib doꝛ
mus p quas ingrediebat̃: qñ ingrediebat̃. Nota.
¶ Et hoc ex rõne. quare em̃ qui fecit vt ma
teria ⁊ foꝛma ſe penetrant. Jteꝫ ꝙ plurime
foꝛme accñtales ſe penetrãt in ſubiecto. vt

albedo ⁊ dulcedo in lacte vel lumen ⁊ dia
phanū facere nō poſſet:ꝙ due ſbſtātie cor
poree ſe penetrarēt. vl' due dimēſiōes: qbꝫ
2 tñ hoc ꝑ naturā cōem nō conuenit. ¶ Ad
hanc rōnē rñdet mgr̄ henric⁹ de gandauo.
negando ɔñam.q: dicit ꝙ nō ſit ſile de h̄
ꝙ idem poſſit eſſe in duobꝫ locis. q: h̄ fm
eū implicat. Scđo de hoc ꝙ plura corpa
ſimul ſint. q: h⁹ impoſſibilitas nō eſt:niſi
rōne natural' reſiſtentie qua dimenſiōes ſi
bi inuicē reſiſtunt. que reſiſtētia pōt tolli ꝑ
dotes glīe ſicut corpora inueniunt' immor
talia: ꝑ dotē impaſſibilitatis ſine obſcuri/
tate ꝑ dotē claritatis. ſine tarditate ꝑ dotē
agilitatis.ita pñt repiri:ſine groſſitie ꝑ do
Opio ꝑ pua tem ſubtilitatis. ¶ Sed ſine dubio: qꝫuis
ſcđm qđ aſſumit: ſit verū.tñ pmū nō vide
tur mihi verū. vicꝫ ꝙ hoc implicet: ꝙ duo
corpora ſint in eodē loco. Uerū eſt. ꝙ rōes
eius poſt videbunt'. ¶ Scđo q: nō ſuffici/
enter ſoluit.q: chriſt⁹ exiens vterum clau/
ſum nō videt' tunc habuiſſe corp⁹ gl'ifica/
tum: cū poſt in eodem ꝓ nobis ſit paſſus.
2 ¶ Uerū eſt: ꝙ forte diceret. ꝙ licꝫ nō fuerit
gl'ificatum: tñ dotem ſbtilitatis ꝓ tunc ac/
cepit. Uñ illeſis viſceribꝫ vterū exire potu
it. ¶ Etiā de multis legit': q ianuis clauſis
introierunt vel exiuerunt. vt de btō Tho.
in vita bñdicente inuenibus ſponſo ⁊ ſpō
ſe:quos docuit remanere caſtos. De Jo/
ſeph ab arimathia in euangelio Nicode
mi q exiuit ianuis remanentibꝫ ſigillatis.
Et de btō petro q duct⁹ ꝑ angelū tranſijt
primā ⁊ ſcđam cuſtodiā. a cruū. xij. ſigillis
carceris nō fract'. vt legit' de hoc in paſſio/
4 nali. q nō vident' habuiſſe corpa gl'ificata.
¶ Et nō eſſet magnū apud deū ꝙ dimenſi
onibꝫ hoc cōcederet. vt plures ſimul eē poſ
ſent. ſine aliqua repugnantia. ¶ Sed qc/
quid de hoc ſit. illud qđ aſſumit'. ꝙ cōtra/
dictionē implicet idem corp⁹ circūſcripti/
ue eſſe in diuerſis locis. nō hꝫ magnā eui/
dentiā. nam nō plus videt' hoc implicare
qꝫ eandeꝫ formā inherentē plura ſubiecta
1 extra inuicem exñtia ſimul informare. Et
manifeſtum eſt fideli ꝙ ſcđm nō implicat
quare nec primū. ¶ Maior videt' nota. q:
qđ informat eſt in eo qđ informat. ⁊ cum
hoc inheret. quare ḡ eſſet magis incōueni
ens: idem corpus eſſe in diuerſis ſubiectis
2 qꝫ eandem formā diuerſa ſubiecta ſimul
ꝑ inheſionem informare. Et minor ptꝫ. de
anima intellectiua q tota inheret pedi: et
tota capiti. Jmmo non implicat cōtradi/
ctionem: ꝙ abſciſo pede deus eaꝫ informā
tem in pede cōſeruaret. ¶ Et cōfirmat'. qa ɔfirmat
cum intelligentia mouens orbem cuilibet
eius parti coexiſtat: vt credit' fuiſſe de mē/
te phi: ⁊ ſui cōmentatoris. Et apud fidelē
non ſit dubium: qn angeli cuicunqꝫ coexi/
ſtunt ꝑ intellectum ⁊ voluntatem. qđ in/
cōueniens ſit: ꝙ intelligentia vel angelus
mouens ſpheram lune: coexiſteret ſphere ī
oriente ⁊ in occidente: ⁊ non in latentibꝫ me
dijs: ſi ita vellet. ¶ Si ergo nulla contra/ 2
dictio ad hoc ſequitur: ꝙ idem angelus ſit
ſimul in diſtinctis ſitibus diſtantib⁹. ⁊ nō
coexiſtat inter medijs: quomō plus impli
cabit: de eodem corpore. q: rōnes ꝓportiō
nabiles poſſunt fieri de vno. ſicut de alio.
¶ Forte aliqs dicet. ꝙ q: angelus eſt in lo/ Soluit
co definitiue. vt dictū eſt libro pmo. non
poſſit eſſe in diſtinctis ſitibus diſcōtinua/
tis. Hoc non concludit. q: ideo dicit' eē in
loco definitiue. q: certum ſpacium eſt: cui
toti ſiml' pōt coexiſtere: ⁊ nō maiori. mō cū
illi ſpacio coexiſtat: ꝑ libertatē ſue volūta
tis. ſicut poteſt coexiſtere ei toti: ita poteſt
coexiſtere voluntarie extremitatibus eius
⁊ non partibus ſpacij intermedijs. ¶ Hec Conclo.
ſatis manifeſte docent. ꝙ non eſt cōtradi/
ctionis implicatio in hoc: ꝙ ponit' ideꝫ cor
pus eſſe in diuerſis locis: ſalua reuerentia
doctoris ſolennis: etiam circumſcriptiue.
¶ Et ex his poteſt formari tertia rō. q: de⁹
poteſt facere omne illud qđ fieri non im/
plicat. modo idem corpus circumſcribi a
diuerſis locis diſtantibus: non implicat.
ergo ⁊c. ptꝫ maior ex vi omnipotentie. mi/
nor patebit: ſoluendo rationes tactas: an
te oppoſitum. ⁊ rōnes opinionū contrari/
arū. ¶ Sed contra dictam cōcluſionē ſūt Contra
rationes facte ante oppoſitum. in prima
rōne ad primū ſuppoſitum. ¶ Et aliter ar
guit' ſic: per rationes alterius opinionis. arguit'. 1
Primo ſic. Corpus quod eſt in vno loco:
non pōt ſil' eſſe in alio diſtāte ab illo. ergo
ɔſequentia nota eſt. Añs ꝓbatur ſic. quia
cum corpus ſit in vno loco: tunc nequit ve
nire ad alium locum diſtantē: niſi vel mo/
ueatur ad illum alium locum: vel ille ali/
us locus moueatur ad ipſum. Et nllō mo
dorū eſt poſſibile: ꝙ ſit ſil' in diuerſis locis
diſtātibꝫ. igit'. Maior videt' nota de ſe q: ñ
alio mō videt' corp⁹ poſſe itrare nouū locū
Et ptꝫ minor. q: ſi corp⁹ moueat' ad aliuꝫ

locū:tunc recedit ab iſto.ḡ nō erit ſimul in
iſto ⁊ in illo. Et ptȝ ꝙ recedat ab iſto quia
quicq̇d mutat̃ ab aliquo termino: dū mu/
tat̃ ab illo non eſt in eo. vt demonſtrat ph̃s
vj. phyſicoꝝ. Si ſcđo mō.ſ.ꝙ locus moue
atur ad ip̄m tunc cum priore loco faciet ni
ſi vnū locum. vt notū eſt. ḡ neutro mō erit
arguit 2 in diuerſis loc̄. ¶Scđo ſic. nō pl⁹ poteſt
idem corpus eſſe in oriente ⁊ occidente: q̄ȝ
ſimul eſſe in tpe priori ⁊ poſteriori. ſed non
eſt poſſibile: vt ſit idem in tpe priori ⁊ po/
ſteriori. ḡ nec ꝙ ſit ſimul in oriente ⁊ in oc/
cidente. Patet maior. q2 nō minus oppo
nunt̃ differentie loci q̄ȝ dr̄e tpis. Patȝ mi/
nor. q2 ſi idem ſimul eſſet adequate in tpe
priori ⁊ poſteriori: tunc pri⁹ ⁊ poſteri⁹ reſpe
ctu eiuſdē eſſent idē. ⁊ ſic prius nō eſſet pri
us. q2 eſſet adequate ſimul cū poſteriori. ⁊
arguit. 3 hoc implicat. ¶Tertio. qua rōne corpus
poſſit eſſe in duobꝫ locis diſtinctis: poſſit
etiā eſſe in oībꝫ locis. ſed hoc nulli corpori
cōuenit. igit̃ nec eſſe ſimul in duobꝫ. Patȝ
maior. q2 nō eſt maior repugnātia ad tria
q̄ȝ ad duo. ⁊ ḡ qua rōne in duobꝫ eadē rō/
ne in pluribꝫ: ⁊ in omībꝫ. Ptȝ minor. q2 eē
vbiq̄ȝ ſolius diuinitatis eſt ꝓpriū: vt in p̄
arguit 4 mo libro fuit dictum. ¶Quarto idem li/
gnum in numero in diuerſis locis: faceret
duos ignes eque magnos. falſitas ptȝ. q2
de certo ligno ſine nouo miraculo nō ē na
tus fieri niſi tant⁹ ignis quant⁹ de eo pōt
fieri in vno loco. Et ꝓbat̃ ꝯn̄a. q2 ſi idem
lignū eſſet Rome ⁊ heidelbege: quare non
poſſet in vtroq̄ȝ ſimul poni ad ignem. ⁊ q̄/
arguit 5 re nō vtrobiq̄ȝ faceret ignē equalē. ¶Quin
to. q2 idem panis poſſet comedi Pariſius
⁊ Rome. ⁊ Pariſius fieri ſub anima hoīs
pariſień. ⁊ Rome ſub anima hoīs romani
⁊ ex ꝯn̄ti in vtroq̄ȝ caſu iſtoꝝ duoꝝ argum̄
toꝝ: eadem materia fieret ſub diuerſis for
mis ſubſtantialibꝫ. vt materia ligni eiuſ/
dem fieret Rome ſb̄ forma ignis: ibi ex ca
geniti. ⁊ Heidelberge eadeȝ in numero ſb̄
forma ignis alterius in heidelberga ꝓdu/
ci. Pari mō poſſet argui de materia pa/
nis. ¶Sexto arguit dn̄s Egidius ſic. Si
arguit 6 cut res ꝑ formā ſuā ſe habet ad ſpēm: ita ꝑ
quantitatē ſuā ſe habet ad locū. modo ꝑ
vnā formā nō pōt eſſe niſi in vna ſpecie. ḡ
nec ꝑ vnam quantitatem poterit eſſe niſi
arguit 7 in vno loco. ¶Septimo idem ſic. idē pun
ctus nō poteſt poni in principio diuerſaꝝ
lineaꝝ eque diſtantiū. ḡ nec idē corp⁹ in di
uerſis locis. ꝯn̄a eſt bona. Et an̄s ptȝ. q̄a
ſi idem punct⁹ terminaret lineas eque di/
ſtantes. tunc cōcurrerent. q2 ad eundē pū/
ctum terminarent̃. mō ꝯn̄s eſt contra com
munē anime ꝯceptionē ¶Octauo. ſicut ſe arguit 8
habet angel⁹ ad locū definitiue: ita ſe ha/
bet corp⁹ ad locum circūſcriptiue. ſed ideȝ
angel⁹: nō pōt eſſe in pluribꝫ locis definiti
ue. igit̃. Maior ptȝ cōuenienti ſilitudine.
q2 ſicut eſt angeli eſſe in loco definitiue ita
eſt corporis eſſe in loco circūſcriptiue. et pȝ
minor. q2 cōtradictio eſt. ꝙ idē angel⁹ ſit ī
pluribꝫ locis definitiue. ſi em̄ eſt in a loco.
tunc eſt ſic ibi: ꝙ nō ſit alibi. ḡ ꝯdictio eſſet
ꝙ ſimul eſſet alibi. ¶Nono idem diſtaret arguit 9
a ſeip̄o. falſitas ptȝ. ꝓbatō ꝯn̄e. q2 quicq̇d
eſt circumſcriptiue Rome: diſtat ab omni
eo ꝙ eſt circumſcriptiue heidelberge. ergo
ſi ſocrates eſt circūſcriptiue Rome: diſta/
bit ab omni eo qđ eſt circumſcriptiue hei/
delberge. ſi ḡ ſimul ſit in heidelberga: ſeq̇t̃.
ꝙ diſtabit a ſeipſo. ¶Decimo. quandocū/ argu. 10
q̄ȝ aliqua duo ſm̄ ſuas extremitates adeq̄
te cōmenſurant̃. tūc q̇cq̇d reperit̃ extra vnū
etiam neceſſario reperiet̃ extra alterum. ſȝ
ſupficies cōcaua loci ⁊ cōuexa locati: ade/
quate cōmēſurant̃. ḡ ſi locatum pōt eſſe ex
tra ſupficiem illi⁹ loci: puta ſimul eſſe Ro
me. poterit etiā eſſe extra ſuā ſupficiē Ma
ior videt̃ nota: ex ſignificatione terminoꝝ
Et minor eſt ph̃i. iiij. phyſicoꝝ. ca. iiij. loc⁹
em̄ ⁊ locatuȝ ſunt equalia. ſubaudi ſm̄ cō
menſurationē ſupficierū exteriorū locantꝫ
⁊ locati. ¶Undecimo ſic. q2 ſi illi rōne q̄ vnū arguit 11
corp⁹ poſſȝ eſſe rome ⁊ heidelberge: poſſet ī
omībus locis intermedijs. ptȝ ꝯn̄a. q2 q̄re
plus vnū q̄ȝ reliquū. ꝓbat̃ falſitas ꝯn̄tis.
q2 ſic vnus homo poſſet facere vnam cho
ream de ſeipſo: ab heidelberga vſq̄ȝ romā
¶Duodecimo. q2 ſi poteſt idem ſimul ⁊ ſe/ argu. 12
mel eſſe rome ⁊ heidelberge. ſequi videt̃ ꝙ
Roma ⁊ heidelberga illo caſu poſito eēnt
ſimul inter ſe. ꝓbatio ꝯn̄e. q2 ſicut ea que
ſunt eadem vni tertio: ſunt eadem inter ſe
ſic ea que ſunt ſimul cum vno tertio. etiaȝ
ſunt ſimul inter ſe. mō in hoc caſu Roma
⁊ heidelberga eſſent ſimul cū eodem tertō
¶Deſunt rōnes henrici Egidij ⁊ Gotfri/
di ⁊ alioꝝ que ſunt de alia opinīōe. ¶Po/ arguit. 1
teſt etiam argui ꝑ iſta pte ſic. Implicat: ꝙ
idem ſit multa non facientia vnū. ḡ impli
cat ꝙ idem ſit in diuerſis locis circūſcripti
ue. An̄s notum eſt. ꝯn̄a ꝓbat̃ ſic. q2 da: ꝙ

aliquid ſit a dextris Socratis ⁊ ſimul ſit a
Socratis ſiniſtro. tūc ſocrates inſpiciens:
iudicat illud viſū eſſe duo indiuidua. Uł
ergo eſt ita. ⁊ tūc hoc erit duo nō facientia
vnū. ⁊ ſic habebitur oppoſitū āntis. Uł de/
cipit̃. ⁊ ſi ſic. ſenſus bn̄ diſpoſit⁹: medio bn̄
diſpoſito: ⁊ ſilr organo decipiet̃ circa ſenſibi
le ꝑ ſe. qđ nō videt̃ poſſibile: vt vult phus
ꝯfir. ij. de aīa. ¶ Et ꝯfirmat̃. quia ſi idē pōt eſſe ſic
in duobꝫ locis: idē poterit in vno coꝝ ſede
re ⁊ in alio ſtare. Et tūc arguit̃. oēe ſedens
cū quolibet ſimul ſtāte: facit multa diſtin/
cta. Sed ſocrates eſt ſedēs. ḡ cū q̄libet ſtā/
te facit multa diſtincta. ḡ cū ipēmet ī alio
loco ſit ſimul ſtans: ipē cū ſeipſo faciet mul
Argu. 2. ta diſtincta. ¶ Secūdo. Socrates eſſꝫ eq̄
magnus ſicut tota terra. falſitas ꝯn̄tis pa
tet. ꝓbat̃ ꝯn̄tia. q2 qđlibet eſt ita magnum
ſicut totū ſpaciū qđ replet ſm̄ diametrum
ꝓfunditatꝭ. Si ḡ ſocrates pōt eſſe in diuer
ſis locis ſimul. pone ꝙ ꝯtingēdo ſe ſit in tot
locis ꝙ diameter menſurans ꝓfunditates
oīm coꝝ locoꝝ: adequetur diametro terre.
erit ḡ equalis ꝓfunditas Socratis ⁊ ꝓfun
Argu. 3 ditas terre. ¶ Tertio. Socrates inſpiraret
⁊ expiraret ſimul: vt ſi laboraret Heidel/
berge ꝙ calefieret: erit ei⁹ frequēs anhelit⁹
⁊ ſepe inſpirabit. Si Rome fuerit in q̇ete:
tarde inſpirabit. ḡ cū hic fiet expiratio: ro/
me ſtabit inſpiratio. Falſitas ꝯn̄tis decla
ratur quia inſpiratio eſt tract⁹ aeris ad cor
⁊ expiratio eſt pulſus aeris a corde. Mo/
do nō videt̃ ꝙ ſimul in eodē indiuiduo poſ
ſit aer trahi ad cor ⁊ pelli a corde. ¶ Quar/
argui. 4 to. Quia ſi ſocrates ſimul eſſet heidelber/
ge ⁊ rome: vel neceſſario: qđ faceret heidel
berge: dato ꝙ aliq̇d faciat: ſimul faciat Ro
me vel nō. ¶ Si dr̄ pmū: tunc Socrates
1 non poſſet hic legere q̄n ibi legeret. ⁊ ſic ſua
libertas Rome non eſſet plena. q2 non pōt
facere ibi niſi que vult facere heidelberge.
2 quod videt̃ incōueniens. ¶ Si dicꝫ ꝙ non
ſit neceſſe ꝙ ea faciat ibi q̄ facit hic. Cōtra
Uerū erit dicere de Socrate rome ꝙ faciat
oēe op⁹ qđ facit heidelberge. ḡ eadē ibi fa
cere videt̃ que hic ꝯn̄tia videt̃ tenere. ⁊ an̄/
cedens patet. q2 da: ꝙ Heidelberge come/
dat. verū erit dicere ꝙ Socrates rome co/
medat. quia demonſtrādo eū in heidelber/
ga: hec eſt vera. Iſte homo comedit. et eſt
etiā verū ꝙ iſte hō eſt Socrates rome. ḡ ex
poſitorie ſequet̃ ꝙ ſocrates rome comedat.
Confir. ¶ Et ꝯfirmat̃. q2 non ſtat ꝙ heidelberge co
medat: q̄n cibꝫ intret corp⁹ eius q̇ eſt rome
dato ꝙ ſimul ſit Rome. ḡ etiā quin Rome
comedat. ¶ Et tertio. qualicūqꝫ alteratiōe 3
alteret̃ heidelberge: eadē alteret̃ Rome. igi/
tur quidq̇d facit in vno loco: etiāꝫ facit in
alio loco. ꝯn̄tia tenet. ⁊ an̄s patet. q2 ſi ca/
lefit hic: etiā calefit ibi. nā ſi calefit plus in
corꝑe recipit de caliditate q̄ꝫ de frigiditate.
ḡ etiā calefit vbicūqꝫ exiſtit. ¶ Quinto. q2
ſic Socrates poſſet obuiare ſibi trāſeundo Argu. 5
de hinc Romā. ⁊ redeūdo de Roma hinc. ⁊
ſi eſſet nox tꝑe obuiatōis: poſſet credere ob
uiantē ſibi eſſe inimicū ſuū: ⁊ volēdo ſe de/
fendere ſeipm̄ interficeret. ⁊ ſic maneret ſo/
crates viuēs q̇ iterfecit: ⁊ eſſet ſocrates mor
tuus q̇ interfect⁹ eſſꝫ. ⁊ ſic idē ſimul ⁊ ſemel
viuū eſſet ⁊ mortuū. ¶ Huiuſmodi imagi Nota
nationes poſſent multiplicari. quaꝝ tamē
nulla demōſtrat. ⁊ ḡ ſatis eſt de his phāta/
ſijs. q2 iuxta modū ſoluēdi haꝝ: ſimilit̃ ſol
uerent̃ alie imaginatōes ¶ Pro quaꝝ ſolu Suppo
tionibꝫ aliq̄ ſuppoſitōes ſunt pmittēde ſitio pꝛīa
quaꝝ pma eſt hec. Cōceſſa ꝯcluſione: oīs
actio quā facit ſocrates exiſtēs heidelberge
facit ſocrates q̇ exiſtit Rome. ptꝫ. quia eſt
vn⁹ ⁊ idē numero. ¶ Correlariū. oēe p̄dica Corre. 1.
tum qđ vere p̄dicat̃ de ſocrate hic: vere p̄di
catur de ſocrate q̇ eſt rome. Un̄ ſi heidelber
ge ſocrates ſedet: verū erit dicere rome: de/
monſtrādo ſocratē. iſte homo ſedet. patet.
q2 expoſitorie dicet̃. iſte homo ſedet: demō/
ſtrādo ſocratē rome. iſte homo eſt ſocrates.
ḡ ſocrates ſedet Et ꝓbat̃ minor. q2 ſedet in Corre. 2
heidelberga. ⁊ ſequit̃. ḡ ſedet. ¶ Secūdum
correlariū. videt̃ ꝙ ꝯceſſa ꝯcluſione: termi/
ni de p̄dicamento ſitus diſtinctos modos
poſitiōis importātes de eodē qui eſt ī diuer
ſis locis poſſint verificari. patet. q2 ſicut cō
ceditur ex ꝯcluſione: ꝙ poſſibile ſit ꝙ ſocra/
tes ſimul rome ſit ⁊ heidelberge. ita videt̃ ꝙ
rome ſimul poſſit ſedere ⁊ heidelberge ſtare
Et ideo negabit̃ ꝯn̄tia talis. iſte homo ſtat
ḡ nō ſedet. ſicut etiā negant̃ ꝯn̄tie p̄dicamē
ti vbi. q̄ tn̄ iuxta potētias naturales nō ha
bent inſtātias. Bn̄ eīm ſequit̃ ſecluſo mira/
culo. ſocrates eſt rome. ḡ nō eſt heidelberge
quā tn̄ tūc negabim⁹. ſic ⁊ negat̃ hec. Cor/
pus xp̄i eſt rome. ḡ nō ē heidelberge. ¶ Se
cūda ſuppoſitio. ꝙ nulli termini contradi/ Suppo
ctorij ſibi ꝯnuicē: debent ꝯcedi de eodē reſpe/ ſitio. 2.
ctu eiuſdē tꝑiſqꝫ eiuſdē adequate ꝓpter cō
cluſionē. ptꝫ. q2 cū reſpectu eiuſdē tpis ad/
equate ab affirmatiua ad negatiuā: variā

...VERSITARIA DE ...ANADA

do p̄dicatū ꝑnes finitū ⁊ infinitū: ſecluſa
trinitate vel termīs ꝓ ea ſupponētibꝫ vale
at ꝯñtia: vt d̓r.ij.ꝑihermenias. ſi tu ꝯce/
deres ꝙ ſocrates ſit ſedēs: ⁊ ꝓ eodē tpe ad/
equate ſit nō ſedēs.tu haberes ꝯcedere ꝯ/
dictoria. Sequit̄ em̄. Socrates ꝓ iſto tpe
eſt nō ſedēs.ḡ ſocrates eſt nō ſedēs ꝓ illo tē
pore: ⁊ ꝓ eodē eſt ſedēs ꝑ affirmatiuā.⁊ ſic ſi
mul eſſet ſedēs ⁊ nō eſſet ſedēs. h̄ implicat
Corre.1 ꝯtradictionē. ¶Correlariū p̄mū.arguēdo
a p̄dicamēto negatiuo infinito cū addito
ad ip̄m ſine illo addito: ſtāte ꝯclōne etiaꝫ
nō oportet ꝯñtiā valere.ptꝫ ex ſuppoſitōe.
Nō em̄ ſeq̄t̄. Socrates ē nō ſedēs heidel/
berge.ḡ ſocrates eſt nō ſedēs. q2 ſil̓ cum illo
ſtat ꝙ eſt ſedēs ꝓ eodē tpe adequato alibi.
Corre.2 ex q̊ ſimul eſt i diuerſis loc̄.¶Scōm corre
lariū.nec ob ꝯcluſionē ꝯcedēdi ſunt termi/
ni p̊uatiue oppoſiti de eodē reſpectu eiuſdē
tpis adequate.ptꝫ.q2 cū tales includāt cō
tradictorie oppoſitos: iā ſeq̄ret̄ oppoſitum
ꝯclōnis. Vñ q̄uis ſocrates curreret rome
⁊ q̇eſceret heidelberge: nō eſſet ꝯcedēdū: ꝙ
moueat̄ ⁊ q̇eſcat.q2 cū q̇eſcere ſit nō moue/
ri: ſeq̄ret̄ ꝯtradictio: ſcꝫ ſocrates q̇eſcit ⁊ ſo/
crates nō mouet̄. ⁊ vltra.ḡ nuſq̄ mouet̄. et
Corre.3. mouet̄ rome.hec aūt nō cōpatiunt̄ ſe vt no
tū.¶Tertiū correlarium. ꝯñtie tales: q̇eſcit
heidelberge.ḡ q̇eſcit. p̊uat̄ motu heidelber
ge.ḡ p̊uat̄ motu.⁊ ꝯſil̓es erūt negāde: eo ꝙ
Suppo ꝯtradictio ſeq̄ret̄.¶Tertia ſuppoſitio. oīs
ſitio.3. diſpoſitio q̄ inducit̄ ſocrati heidelberge: eti
am inducit̄ ſocrati q̇ eſt rome: ſtāte ꝙ ſimul
eſſet rome.ptꝫ.q2 eſt idē hō. Vñ ſi vulnera
ret̄ in heidelberga: ſocrates q̇ eſſet rome vul
neraret̄. q̄uis null⁹ ei malū faceret ī roma.
⁊ ſi moreret̄ ī heidelberga ip̄e q̇ eſt rome mo
reret̄.⁊ cū eſſet h̄ mortu⁹: etiā eſſet ibi mor/
tu⁹. Cum em̄ ſit vn⁹ ⁊ idē ſi hic morit̄: aīa
poſt mortē nō erit in ſuo corpe.q̄re nec Ro
Corre.1. me erit ī corpe nec alibi.¶Correlariū ex cō/
cluſione nō oportet ꝯcedi.ꝙ idē ſimul cale
fiat ⁊ frigefiat ſm̄ idē ſui.ptꝫ. q2 ſi ſocrates
heidelberge eſſet ꝓpe calefaciēs. puta ꝙ ibi
pl⁹ īduceret ſibi de caliditate q̄ꝫ de frigidita
te.⁊ rome eſſet ꝓpe frigefaciēs qd̓ ſibi rome
pl⁹ induceret de frigiditate q̄ꝫ de caliditate.
nō ꝓpter h̄ debet dici de eo ꝙ calefiat ⁊ frige
fiat ſil̓ ⁊ ſemel ſm̄ idē ſui.¶Si em̄ agentia
ſint eq̄ fortia: vnū in calefacere ⁊ aliud ī in
frigidare: ⁊ ſm̄ idē applicata ſocrati: vnū i/
pediret reliquū.⁊ ꝯſuabit̄ ſocrates reſpectu
illaꝝ q̄litatū ꝯtrariaꝝ ī eadē diſpoſitione.

¶Si aūt vnū fuerit forti⁹ alio: motu illi⁹ 2
alterabit̄: vt ſi forti⁹ eſſet calefaciēs q̄ꝫ infri/
gidans: calefiet ſocrates. ſi aūt infrigidās
forti⁹ fuerit: infrigidabit̄ ſocrates. patet ex
ſuppoſitiōe.q2 oīs diſpoſitio q̄ inducit̄ ei ī
vno loco: etiā inducit̄ ei qui eſt ī alio loco.
mō diſpoſitōes in ꝯtrariū tendētes recepte
in eodē ſbiecto ſeinuicē impediūt vl̓ remit/
tunt.¶Vñ ptꝫ ꝙ iſta ꝯñtia etiā nō valet. Corre.1.
calefit heidelberge.ḡ calefit. q2 ſtat ꝙ alibi
pl⁹ infrigidet̄ ſic ꝙ ſbiectū ꝯtinue pl⁹ recipi
at de frigiditate q̄ꝫ de caliditate. ⁊ ſic oppo/
ſitū ꝯñtꝭ ſtabit cū añte. Eodē mō nō ſequit̄
frigefit rome.ḡ frigefit.¶Scōm correlari/ Corre.2
um. Socrates ī caſu ꝯcluſiōis poſſet ſe p̄/
ſeruare rome: ꝙ ī medio ignis poſit⁹ heidel
berge nō cōbureret̄.pꝫ ſi poneret ſe ī ſitu ibi
q̇ tantū eū infrigidaret vel ampli⁹ q̄ntum
ignis in q̊ hic eſſet poſit⁹ calefaceret.q2 ſer/
uaret̄ in medio tp̄amēto .¶Ex q̊ tertio ꝯce Corre.3
dendū eſt ꝙ in h̄ caſu modica nix vel glaci
es extñs rome p̄ſeruaret corp⁹ heidelberge:
ne lederet̄ ab igne.ptꝫ.ex q̊ ſimul eſſꝫ ibidē:
⁊ eſſet ei p̄ſeruās applicatū ibi qd̓ ip̄m p̄ſer
uaret a calefaciētibꝫ hic.¶Ex q̊ q̄rto ꝯcedē Corr.4
dum eſt.ꝙ ſi idē lignū hic ⁊ ibi poneret̄ ad
ignē.ſi eſſent ignes eque fortes: ip̄m in du
plo citi⁹ eſſet cōbuſtū q̄ꝫ ſi in altero loco ſo
lum eſſet poſitū ad ignē. Itē in vtroq̄ꝫ loco
ſolū medietas ignis generaret̄ ex illo ligno
q̇ eſt ex eo toto nat⁹ generari.ptꝫ. q2 agens
eſſet in duplo forti⁹.⁊ ſic ī duplo citi⁹ ꝯſu/
meret̄. Itē q̄ntū hic generat̄: tantū ibi. ⁊ ſic
vtrobiq̄ꝫ p̄ciſa medietas. Si ꝟo alteꝝ for/
tius eſſet: h̄ pl⁹ de ligno ī ſui naturā ꝯuerte/
ret. Vñ termini ꝯtrarij p̄dicamētoꝝ q̄lita/
tis vel paſſiōis: non ꝓpt̄ ꝯcluſionē oportet
ponere de eodē¶Quinto.ex eodē fundamē Corre.5
to eſt ꝯcedēdū.ꝙ ſi rome eſt feſſus.ip̄e Hei
delberge eſt feſſus.ptꝫ.q2 cū ſit idē hō vbi/
cūq̄ꝫ fuerit ſibi īducta fatigatio: ip̄e ꝑ illaꝫ
vbicūq̄ꝫ fuerit feſſus erit ꝑ ſuppoſitionem.
¶Sexto.ꝙ licet rome ⁊ heidelberge diſtin Corre.6
cta opa poſſit facere: nihilomin⁹ īpediēt ſe
aliquo mō opa q̄ facit ſil̓: ſic ꝙ nullū eoꝝ
erit ita ꝑfectū ſicut ſi ſolū ip̄m faceret patꝫ
ex p̄cedēte.q2 cū fatigat̄ opando heidelber
ge: nō pōt tantū ꝟtutꝭ impēdere opi qd̓ fa/
cit rome.ſic ſi nō hic fatigaret̄. ⁊ ecōtrario.
¶Scd̓o etiā q2 opa hoīs exigūt attētionē 2
intellect⁹ ⁊ electionē volūtatꝭ.mō impoſſi/
bile eſſet ꝙ ꝟtus finita equalit̄ eſſet intēta
ſimul ⁊ ſemel cuilibet pluriū: ſicut ſi tm̄ cir/

Suppoſitio.4 ca vnū eoꝝ exiſteret occupata. ¶ Quarta ſuppoſitio. ꝙ ī caſu ↄdīonis nihil ꝓhiberet illud corp⁹ ſimul aſcēdere ⁊ deſcēdere. patȝ. qꝛ ex q̄ in ſcdo correlario ꝑme ſuppoſitiōis dictū eſt ꝙ ex ↄdīone ſeq̄r termīos: diſtinctos ſit⁹ importātes: vt ſedere: ſtare: verificari de eodē. ita etiaȝ videt̄ cōcedendū eſſe: terminos diſtinctos mot⁹ iportātes: ſil' illi cōpetere: vt ꝙ heidelberge aſcēdat turrim ⁊ ꝙ rome deſcēdat ī puteū. Vn̄ ſicut vna manu mota ſurſum aīa aſcēdit ad motū eius ⁊ alia manu mota deorſum: ſimul eadē aīa deſcēdit cū illa. ſi g̃ mouerent̄ ſic man⁹ diuiſe a toto ⁊ cōſeruate cū aīa intellectiua eas informāte. nō oporteret dubitare q̄n eadē aīa intellectiua ad motū vni⁹: p accidens moueret̄ ſurſum. ⁊ ad motū alteri⁹ moueretur deorſum. q̄uis in toto exiſtēte hoc non oporteat. qꝛ altitudo aīe attēdet̄ iuxta ſitū mediū corpis toti⁹ qđ informat. Ita videtur eſſe de corpe totali qđ ſimul eſt in diuerſis locis. ꝙ ī vno eoꝝ poſſit aſcēdere ⁊ ī alio

Confir. poſſit deſcēdere. ¶ Et ↄfirmat̄. qꝛ q̄d ꝓhiberet ꝙ ideȝ corp⁹ dn̄i ab vno p̄ſbro portaret̄ ſurſum ⁊ ab alio deorſum. vl' ab vno ad oriens ⁊ ab alio ad occidēs ſimul ⁊ ſem̄l. ¶ Iteȝ

Nota ex alio. qꝛ cātat eccl'ia ꝙ b. petr⁹ apl's vidit ſibi xp̄m occurrere: adorans eū dixit. Dn̄e q̄ vadis. ⁊ nō videt̄ dubiū q̄n tūc fuerit corpus xp̄i cū aīa in celo: vt dicit beat⁹ Aug⁹. ca. xl. libri de ſmone dn̄i. ⁊ ponit̄ de ↄſe. diſ. ij. ca. ꝑma hereſis. Donec ſeculū finiat̄ ſurſum eſt dn̄s. fuit g̃ tūc xp̄s in diuerſis ſitibus circūſcriptiue. ſ. in celo ⁊ ī terra obuiās petro. quare g̃ nō eadē rōne ſil' potuiſſet fuiſſe in alio ſitu: ⁊ motu cōtrario fuiſſe motus: vt ſi obuiādo petro mouebat̄ ad occidens. in alio ſitu fuiſſet mot⁹ ad oriēs. nullum videt̄ eſſe incōueniēs. ¶ Correlariū. cō

Corre. ceſſa cōcluſiōe videbit̄ cōcedēdū ꝙ termini p̄dicamēti vbi mot⁹ exꝑmētes vocari ↄtrij: ſimul eidē p̄ñt ineſſe ī caſu poſſibili. patet ex ſuppoſitiōe. qꝛ in vno loco poſſȝ aſcēdere ⁊ ī alio deſcēdere. Nec mirꝫ. qꝛ mot⁹ nō dicunt̄ ↄtrarij niſi rōne terminoꝝ. Si g̃ cōcedis corp⁹ eſſe ī diuerſis loc̄ q̄ ſunt diuerſi termini ad quē. q̄tomag̃ ↄcedes ipm ſil' poſſe moueri motib⁹ ad illos termios ſil' et ſemel. Q, em̄ apud phos mot⁹ de vbi dicūtur ↄtrarij: h̄ ꝑncipalit̄ eſt rōne incōpoſſibilitat̄ terminoꝝ. qꝛ nō eſt potētia naturali:

Suppoſitio.5. ſecluſo miraculo poſſibile idē corp⁹ ſimul ⁊ ſemel eſſe ī diuerſis loc̄. ¶ Quinta ſuppoſitio. Ex ↄdīone ſeq̄t̄ ꝙ aliq̄d pōt eſſe vnū in numero. ⁊ a ſenſu iudicari plura. ptȝ. quia ſenſus viſus iudicat multitudinē iuxta conum pyramidis diuerſe: quē ꝓſpectū facit in oculo. nō ſi idē numero viſui obijceret̄ ī diſtinctis ſitib⁹ diſcontinuis nō eſt dubiū q̄n erūt duo coni diſtincti duarū pyramidum. quaꝝ vna ꝑcedit ab vno ſitu: ⁊ alia ab alio ſitu. g̃ q̄uis ſit vnuȝ: tn̄ viſus in eo ſtatu taȝ interior q̄ exterior ipm appͤhēdit vt plura. ¶ Quib⁹ p̄miſſis videt̄ facile rn̄dendū ad has rōnes. Ad ꝑmaȝ negando Ad 1 añs. ꝙ corp⁹ qđ eſt ī vno loco: non poſſit ſil' eſſe in alio diſtāte ab illo. Obuiauit enim xp̄s petro: ſimulq̧ fuit a dextris p̄ris in celo ¶ Ad ꝓbationē ꝑmā neget̄ iteꝝ qđ aſſumitur. ſ. ꝙ corp⁹ qđ eſt ī vno loco: nō pōt venire ad aliū: niſi vel ille loc⁹ moueat̄ ad ipm 1 ⁊c̄. qꝛ iſtud nō eſt verꝫ. Corp⁹ em̄ xp̄i in ↄſecratiōe incipit eſſe ſb ſpeciebꝫ panis. q̄uis tn̄ hec moueat̄ ad eas motu locali. nec ipe ad ipm. īmo dico ꝙ xp̄s ſine omī motu locali manēs in celo: pōt ſuū corp⁹ ponere: etiam circūſcriptiue in q̄libet alio loco: ⁊ non diſcedere a celo. Sic em̄ obuiauit beato petro rome. ¶ Et nō eſt putandū ipm ꝓ tunc 2 nō fuiſſe in celo. Immo mihi videor ꝙ xp̄s rome poſſet mutare lignū in corp⁹ petri qui eſt hic. ſicut nūc mutat panē in ſuū corpus qđ tn̄ nō ꝓpter h̄ deſinit eſſe in celo. Verꝫ eſt ꝙ h̄ nō eſt cōmēſuratiue hic ſȝ q̄n equaliter hoc poſſit facere vt corp⁹ xp̄i ſit hic cōmenſuratiue: h̄ nō video. qꝛ nō video ꝙ vnum pl⁹ īplicet q̄ aliud. ¶ Ad ſcd̄am nego maiorē. ꝙ nō pl⁹ poſſit eſſe corp⁹ ī diuerſis loc̄ Ad 2 q̄ in tp̄e p̄ori ⁊ poſteriori. qꝛ corp⁹ xp̄i in altari nō pōt ſil' eſſe in tp̄e p̄ori ⁊ poſteriori reſpectu eiuſdē. eo ꝙ īplicat. qꝛ de rōne tp̄is ē: vt ptes ei⁹ nō ſint ſil'. Et g̃ implicatio eſt ꝙ reſpectu eiuſdē tp̄s ſit p̄us ⁊ poſteri⁹. vel ꝙ ſimul ſint. Nō aūt implicat ꝙ corp⁹ xp̄i ſit ſimul in diuerſis locis: put notū eſt. ¶ Ad Ad 3 tertiā primo pōt negari maior. qꝛ vtiq̧ hec ↄñtia nō valet. pōt eſſe in duob⁹ diſtinctiſ locis. g̃ in omib⁹. nā nō ſequit̄. aīa homis pōt informare diſtinctas materias cuilibet eaꝝ inherēdo toti. g̃ pōt informare omnes materias mūdi. ¶ Ad ꝓbatiōem maioris 1 cū dr̄ ꝙ nō ſit maior repugnātia ad plura: q̄ ad duo. poſſet dici ꝙ ſicut certā q̄ntitatē nata eſt aīa informare: ⁊ nō q̄ntālibet magnā: ita etiā certo ſpacio toti: nata eſt intelligētia mouēs orbē coexiſtere ⁊ nō q̄tūlibet

magno.ſic etiã coꝛpꝰ poſſit diuerſo ſpacio
ad aliquantã diſtantiã eſſe pñs.ꝛ nõ q̄ntũ
2 libet magno.¶ Sꝫ q̇cq̇d ſit de h̄.ad mino
rem d̄r.ꝙ eſſe vbiqꝫ:ſic ꝙ nõ poſſit eſſe locꝰ
ſiue ſpaciũ niſi ei toti eſſet coexiſtẽs:eſt pro
pꝛiũ dei.ſꝫ eſſe in oĩ loco q̇ eſt ꝑ rõnẽ obedi/
entialẽ q̄ deꝰ vtit̃ coꝛpe ſicut ſibi placet:nõ
implicat ꝙ coꝛpꝰ xp̄i eſſet vbiqꝫ.ſic ꝙ xp̄us
faceret ſibi coexiſtere ſuũ coꝛpꝰ in om̄i ſitu
q̇ nũc vere eſt.q: licet eſſe vbiqꝫ ꝑ naturaꝫ
ſic ſcꝫ ꝙ nõ poſſit aliq̇d ſine iſtiꝰ pñtia ſit ꝓ
pꝛium dei.tñ eſſe in om̄i loco q̇ eſt ex ratiõe
obediẽtiali:nõ eſt ꝓpꝛiũ dei.Immo põt cõ/
perere creaturę q̇ in oĩbꝫ ſubeſt dei volũtati
3 ¶Tertio põt dici ꝓpter ph̄iam ꝙ loquẽdo
de loco ꝓut eſt terminꝰ ꝯtinẽtis.ꝙ tũc circũ
ſcriptiue eſſe vbiqꝫ manẽte hac diſpoſitõe
mũdi:eſt ponere coꝛpa ſe penetrare.q: So
crates deberet eſſe in aere continẽte:q̇ eſt in
igne.ꝛ ſimul vbiqꝫ eẽ cũ aere ꝯtẽto ab igne
eſt ponere ꝙ Socrates aerem penetraret.
4 ¶Quarto.ꝙ facile eſſet deo facere lapideꝫ
in oĩ loco materiali.q: ſi ſolũ eſſet lapis po
ſitus i igne.ita ꝙ nõ eſſet aliqua alia ſupfi
cies cõtinẽs diuiſa q̄ꝫ ſupficies circũdãs.il
5 le lapis eſſet in oĩ loco materiali.¶Quĩto
ꝙ coꝛpꝰ eſſe cõmẽſuratiue in oĩ loco forma
li:implicat.q: opoꝛteret ꝙ eſſet in qualibet
pte ſui:ꝛ cõmẽſuraret̃ a q̄libet ſui pte:h̄ im/
plicat. ꝛ ꝯñtia tenet. q: reſpectu cuiuſlibet
ptis ſumi põt certa diſtãtia ad aliq̇d fixũ.
Ad.4 ꝛ ſic q̄libet ps eſt locꝰ foꝛmal̃.¶ Ad quartã
ꝙ iuxta dicta i q̄rto coꝛrelario tertię ſuppo
ſitionis:nõ eſt incõueniẽs ꝙ idẽ lignũ face
ret duos ignes ęque magnos iter ſe ſi in di
uerſis locis cõbureret̃ ſimul ꝛ ſemel ſed nul
lus eoꝝ eſſet ita magnꝰ ſicut ſi ſolũ in vno
loco cõbureret̃. Et cũ d̄r. ſi ſil' ſit Romę et
alibi.q̄re nõ poſſit poni ad ignẽ in vtroqꝫ
loco.Rñdet̃ ꝙ poſſit. Sꝫ vtrobiqꝫ erit mi
noꝛ ignis q̄ꝫ ſi tm̄ in altero cõbureret̃.q: q̇d
de eo ꝯuertit̃ in ignẽ romę:h̄ nõ ꝯuertitur i
ignẽ heidelberge.ꝛ ḡ hĩcinde erit ignis mi/
noꝛ.¶ Ad q̇ntã ꝑ idẽ.ꝙ ita eſt ꝙ eundẽ pa/
Ad 5 nẽ in numero comedere poſſit vnꝰ Romę:
ꝛ aliꝰ homo pariſiꝰ.ſꝫ ſi ęque foꝛtes ſint:et
ęquali tpe comedãt:q̄ntũ de materia illiuſ
panis ꝯuertit̃ in coꝛpꝰ romani:tãtũ de eadẽ
ꝯuertit̃ in coꝛpꝰ hoĩs pariſieñ.ꝛ p̄ciſe vtreqꝫ
tantũ valebit q̄ntũ ſi dimidiũ panẽ ſolus
comederet.Et ſic nõ eadẽ materia erit ſub
coꝛpe pariſieñ.ꝛ ſb̄ coꝛpe romani.ſꝫ medie
tas materię panis ꝯuertet̃ in coꝛpꝰ romani
ꝛ alia medietas i coꝛpꝰ pariſieñ.ſic̄ medie/
tas materię ligni ꝯuertet̃ romę in ignẽ par/
tialẽ.ꝛ alia medietas heidelberge in igneꝫ
q̇ fieret hic ex eodẽ ligno.¶ Ad ſextã.ꝙ illa Ad 6
rõ deficit in maioꝛe.ſ.ꝙ res ſe habet ſic per
foꝛmã ad ſpẽm:ſicut ꝑ q̄ntitatẽ ad locum.
nã foꝛma dat eſſe intrinſecũ rei.ꝛ iõ nequit
eſſe ꝑ vnã foꝛmã niſi vniꝰ ſpeciei ſpecialiſſi/
mę.Secꝰ eſt de q̄ntitate. q: ſup̄ma ſphęra
q̄ntitatẽ habet.ꝛ nõ eſt ꝓpꝛie i loco:vt ha/
bet̃ in.iiij.phiſic.pte p̄ma.c.vj. Itẽ ſi ſolus
ſocrates eſſet:ipe h̄ret q̄ntitatẽ. ꝛ tñ i nullo
loco eſſet. Et tertio.q: coꝛpꝰ xp̄i vere eſt i lo
co in q̇ ſunt ſpẽs facta ꝯſecratõe.ꝛ aĩa ho/
minis vbi eſt hõ.ꝛ tñ nõ ꝑ q̄ntitatẽ ꝓpꝛiaꝫ
ſuã:vt notũ eſt.Sꝫ magꝭ ad ꝓpoſitũ ꝙ res
ꝑ q̄ntitatẽ ſuã eſt cõmẽſuratiue in loco tan
q̄ꝫ in ꝯtinẽte extrinſeco.ꝛ iõ nõ eſt incõueni
ens ꝙ idẽ ꝯtineat̃ ꝑ potẽtiã ſupnaturaleꝫ a
diuerſis termĩs extrinſecꝭ.ſicut nõ eſt incõ/
ueniens ꝙ idẽ intellectꝰ plures termĩos ex/
tra inuicẽ exiſtẽtes infoꝛmet.Et nõ eſt ſi:ni
le de foꝛma.q̄ꝫuis em̄ res i ſe nõ ſit niſi vna
ꝑ foꝛmã ſuã:tñ nullũ eſt incõueniẽs ꝙ cõ/
paret̃ ad diuerſa a q̇bꝫ ꝯtinet̃.¶ Ad ſepti/ Ad.7
mam.Imaginãdo pũcta eſſe:nõ eſt incon
ueniẽs ꝑ potẽtiã dei ꝙ idẽ pũctus terminet
duas lineas ęque diſtãtes. Et cũ infert̃. ꝙ
tũc linee paralellę ꝯcurrerẽt.neget̃ ꝯñtia.ꝛ
ad ꝓbatiõem.q: illę lineę concurrũt q̇ ad
eundẽ punctũ terminãt̃.Dicit̃ ꝙ hoc ſit ve
rum:q̇ terminant̃ ad eundẽ punctũ nõ exi
ſtentẽ in diuerſis ſitibꝫ.modo iſte pũctꝰ po
nitur eſſe in duobꝫ ſitibꝫ Et ḡ licet duas li
neaſ terminet:tamẽ nõ cõtinuat eas.quia
non eſt in vno ſitu pręciſe.¶ Ad octauam. Ad.8
Tranſeat maioꝛ ꝛ neget̃ minoꝛ.Immo an
gelus mouẽs lunã eſt in pluribꝫ locis defi
nitiue. quia eſt in qualibet parte oꝛbis:ſic
ꝙ nõ ſit in aliquo loco extra oꝛbẽ.poſſꝫ eti/
am eſſe in oꝛiente ꝛ in occidente ſimul ꝑ po
tentiã dei.ꝛ nõ in ſitibꝫ intermedijs.Ad ꝓ/
bationẽ q̄ñ dicit̃ ꝙ implicatio eſſet. quia ſi
eſſet definitiue in oꝛiente:non eſſet ſimul in
occidente.quia tũc eſſꝫ ſic ibi ꝙ nõ eſt alibi
Dicit̃ ꝙ licet cõmuniter ſic deſcribat̃ eſſe i lo
co definitiue.ſcꝫ ꝙ ſic ſit hic ꝙ non ſit alibi.
tamẽ illud ponit̃ ad bonũ intellectuꝫ.Uñ
ſine dubio angelus mouẽs ſphęram ſolis
eſt in oꝛiente:ꝛ nõ circũſcriptiue. Et ḡ cum
non ſit vbiqꝫ:eſt ibi definitiue. ꝛ tamẽ cum
hoc eſt i medio ſphęrę.ſ.parte illa quę coꝛ/
reſpondet parti meridianę.Et ḡ illo quod

ſic eſt hic ꝙ non ſit alibi. debet intelligi ſic ꝙ
ſic ſit hic ꝙ ipm ſm naturã ſuã non ſit in/
differenter natũ eſſe alibi. Et ſic etiã ſi an/
gelus ſit in pluribꝫ locis: in quolibet eoꝝ
eſt definitiue. quia in quolibet eoꝝ eſt ſic:
ꝙ non ſit natus ſm naturã ſuam in quoli/
Ad 9 bet alio loco eſſe indifferenter. ¶ Ad nonã.
Si diſtare includat negationẽ: vt ꝙ aliqd
ab aliquo dicat̃ diſtare: cui non eſt p̄ſens.
negetur ꝯñtia cũ infert̃. ꝙ idem diſtaret a
ſeipſo Ad ꝓbatiõem neget̃ maioꝛ. ſcꝫ ꝙ qc
quid eſt Rome circũſcriptiue: diſtet ab eo
quod eſt Heidelberge. ⁊ non eſt preſens ei
quod eſt heidelberge. Hoc em̃ in hoc caſu
falſum eſt. ſicut falſum eſt: ꝙ om̃e quod eſt
in capite Petri: diſtet ab eo qđ eſt in pede
petri: cũ anima Petri ſit in vtroqꝫ. quia re
non diſtat a ſeip̄a. Immo eſt p̄ſens ei qđ ẽ
in pede petri. qꝛ eſt pñs ſibi: cũ ip̄a ſit in pe/
Ad.10 de petri. ¶ Ad decimã neget̃ maioꝛ. ꝙ qñ ali
qua ſm extrema cõmenſurent̃. ꝙ illud qđ
poteſt reperiri extra vnũ: poterit reperiri ex/
tra alterũ. Supꝑficies em̃ locati eſt intrin/
ſeca eius. ⁊ ğ extra illã nequit repꝑiri: ſed ſu/
perficies loci extrinſeca locato. Et ğ nullũ
1 eſt incõueniens ꝙ extra illã reperiat̃. ¶ Ad
ꝓbationẽ maioꝛis dicit̃. ꝙ quid nõis nõ
declarat illã maioꝛẽ. Unde certũ eſt ꝙ hec
ratio fundat̃ in falſa imaginatiõe. puta ꝙ
ille ſupꝑficies due ſcꝫ loci ⁊ locati ſint equa/
les. ⁊ oppoſitũ illi⁹ eſt demonſtratũ. iij. Eu/
clidis. ſ. ꝙ ſm eandẽ ſuperficiẽ non poſſunt
eſſe plures circuli equales circa idẽ centrũ.
Nec phs hoc intẽdit ꝙ ſint equales: ſed ſo
lum ꝙ eadẽ eſſet menſura. vel equalis que
menſuraret cõcauũ loci ⁊ cõuexum locati
modo ex hoc non ſequit̃: qꝫuis coꝛp⁹ ſimul
ſit extra ſuperficiẽ loci illi⁹. qꝛ illa eſt ſibi ex/
tranea ꝙ etiã ſit extra ſupꝑficiẽ locati: vl' poſ
Ad 11. ſit eſſe. qꝛ illa eſt ſibi intranea. ¶ Ad vnde/
cimã. ꝙ cõſequens nõ habetur ꝓ incõueni/
enti ꝑ potentiã diuinã. puta ꝙ dñs ſeip̄m
totiens replicaret ꝙ vſqꝫ Romaꝫ de ſeipſo
vel alio homine coꝛeã continuã conſtitue
Ad.12 ret ¶ Ad duodecimã. neget̃ ꝯñtia ꝙ illa di
ſtincta loca eſſent ſimul. Ad ꝓbationẽ cuꝫ
dicit̃. ꝙ ſicut ea que ſunt eadem vni tertio:
ſunt eadẽ inter ſe. ſic etiã ea que ſunt ſimul
cum vno tertio: ſunt ſimul inter ſe. Dicit̃ ꝙ
quicqd ſit de primo: ſcđm non eſt veꝝ. quia
ſic om̃ia loca eſſent ſimul. Sunt em̃ ſimul
cũ vno tertio. ſ. cum deo. aer aũt Socratis
⁊ aer poſt ſocratẽ ſunt ſimul cũ vno tertio.
⁊ tamen nõ ſunt ſimul inter ſe. Et ğ nõ eſt
ſimile de illis que ſimul ſunt cũ tertio. quia
talia ſepe diſtant. ⁊ de his que ſunt eadem
vni tertio: veꝝ eſt etiam vt ſepius dictum
eſt ꝙ nulla ꝓpꝛie diuiſim ſumpta ſunt ea/
dem vni tertio. ¶ Ad alias rationes. nego ad reliq̃
pꝛime ꝯñtiam. Ad ꝓbatiõem admiſſo ca rũ rõnũ
ſu conceditur ꝙ ſocrates de illo viſo iudicat vt p̄mam
de duobꝫ. Et dico ꝙ ſenſus viſus decipitur
quia obiectũ quo ad iudicandũ de ei⁹ vni/
tate vel pluralitate: eſt non bene diſpoſitũ.
eo ꝙ eſt in diuerſis locis diſcõtinuis. ſic ꝙ
ſpecies viſibiles de eo faciunt duos conos
duaꝝ pyramidũ in oculo. ſicut etiã digitiſ
cancellatis faba interpoſita iudicatur vel
appꝛehendit̃ a ſenſu exterioꝛi vt due: eo ꝙ
ſpecies ex cancellatione digitoꝝ veniũt per
diſtinctas vias ⁊ diuiſim ad ſenſum com/
munẽ. cui⁹ ſimile foꝛtius habet hic locum:
ex diuerſo ⁊ diſcõtinuo ſitu eiuſdẽ ſenſibi/
lis. ¶ Ad confirmationẽ: patet quid dicen Ad ꝯfir.
dum ex quarta ſuppoſitione Conceditur em̃
ꝙ poteſt in vno loco ſedere ⁊ in alio ſtare. ⁊
ad impꝛobatiõem illius negat̃ maioꝛ in h̄
caſu. ꝙ omne ſedens cũ quolibet ſimul ſtã
te faciat mlta. hoc em̃ falſum eſt de iſto ho
mine: ſicut etiã negaret̃ iſta. om̃e quod eſt
rome: cũ quolibet qđ eſt circũſcriptiue hei
delberge: facit multa. Immo illa maioꝛ pe/
tit recte oppoſitũ concluſionis. ¶ Ad ſecũ/ Ad 2
dam: neget̃ ꝯñtia ꝙ ſocrates eſſet eque ma
gnus ſicut tota terra. Ad ꝓbationẽ dicitur
ꝙ quodlibet eſt eque magnũ ſicut ſpacium
quod replet ſm diametrũ ſue ꝓfunditatiſ
ſemel accepte. ⁊ ğ non eſt ad pꝛopoſitum. Ad 3
¶ Ad tertiã. neget̃ ꝯñtia. quia cũ inſpiratõ
ſit motus naturalis aliquo modo oꝛdina/
tus ad refrigerationẽ coꝛdis ſupꝑcalefacti. ⁊
vt dictũ eſt talis paſſio qualis recipitur in
indiuiduo in vno loco. etiam recipit̃ in eo/
dem exiſtẽti in alio loco. quãdocũqꝫ ſocra/
tes heidelberge inſpirat: dato ꝙ ipſe ſimul
ſit rome: etiã ſocrates qui eſt rome inſpirat
Immo etiã ſimul rome inſpirat. qꝛ eadem
eſt indigentia refrigerãdi coꝛdis in ſocrate
heidelberge ⁊ rome. Et ğ quãdo hic ſpirat
ipſe exiſtẽs alibi ibi etiã ſpirat. intrat enim
ibi aer in eum ſicut hic: ſuppoſito ꝙ vtro/
biqꝫ moueat̃ motibꝫ nature cõuenientibꝫ.
Uerũ eſt ꝙ poſſit dici. ꝙ ip̄e Rome non in
digeret inſpirare nec reſpirare. qꝛ ſufficeret:
ꝙ in alio loco aer inſpiratus ſufficiẽter coꝛ
ei refrigeraret. Immo ꝙ in hoc caſu poſſet

ſemꝑ eſſe romę ꝛ nūꝙ̄ ibi vti cibꝰ.q꜡ ſuffici
enter poſſet natura ſuſtētari ex cibo alibi ſū
Ad.4 pto.¶Ad q̄rtā ꝙ nō oportȝ ꝙ ea q̄ facit hei
delberge:faciat romę.Immo vt dictum eſt
ſufficeret ꝙ hic comederet q̄uis nō ibi.Itē
poſſȝ hic aſcēdere vt dicit ſuppoſitio quar
ta:ꝛ ibi deſcēdere.Ad improbationē dr̄.ꝙ
ꝯñtia nō valet cum dicit̄: verū eſt dicere de
Socrate romę.ꝙ faciat om̄e opus qđ fac̄
heidelberge.ḡ omne illud opus facit romę
q꜡ verū eſt ħ dicere de xp̄o qui eſt hic ꝙ ꝯſer/
uat hieruſalē.ꝛ non ſequit̄:ḡ ꝯſeruat hieru
ſalem hic.q꜡ mutat̄ determinatio:ꝑut ap/
paret intuenti.q꜡ ꝓmitꝰ determinat deter
minatio localis ſocratis.Secūdo determi
nat ꝯſeruationē.Et cū dicit̄.ꝙ verū ſit dice/
re:ſi Socrates comedat heidelberge ꝙ ip̄e
ꝛ romę comedat.ptȝ.ꝙ diſtinguēda ſit illa
q꜡ li rome determiat nomē vel ꝓnomē.verū
eſt ꝙ ille q̄ eſt ſocrates romę:ille comedit.ſȝ
non romę comedit.Et hic eſſet ſyllogiſmꝰ
expoſitoriꝰ.q꜡ in minore li Romę eſt ꝑs mi
noris extremitatis:ꝛ determinatio nomis.
Sȝ ſi li romę ferat̄ ad verbū: vt ſit ſenſus
ꝙ comedat romę.patet.ꝙ nō ſequit̄.q꜡ mu
tatur determinatio.ꝛ plus ſit p̄dicatum cō
cluſionis q̄ȝ fuerit maioris.ꝛ minꝰ eſt ſubie
Ad ꝯ fir. ctū ꝯcluſionis q̄ȝ p̄dicatū in minore.¶Ad
ꝯfirmationē ꝑ idē ꝯcedit̄:ꝙ cibꝰ intrat cor/
pus ſocratis q̄ eſt romę.nō aūt intrat romę
ad aliā ſȝ heidelbergę.¶Ad tertiā dicit̄ ꝓmo ꝙ nō
ſit ſimile de paſſione quā patit̄ ꝛ de actione
quā agit.q꜡ nō poteſt cōtrarijs paſſionibꝰ
ꝓprie pati.q̄uis ad ꝯtrarios termios loca
les ſicut large vocamꝰ ꝯtraria agere.¶Se
2 cundo ꝙ cum hoc añs ſit falſum.q꜡ ſtat ꝙ
heidelberge nō romę a calido patiat̄.ſȝ ro/
me patiat̄ a frigido.Ad ꝓbatiōem dicit̄ ꝙ
non oportet ſi calefiat hic: ꝙ etiaȝ calefiat
ibi.¶Ad ꝓbationē dicit̄ ꝓmo.ꝙ nō ſequit̄
3 calefit hic ḡ plus in corꝑe recipit de calidi/
tate q̄ȝ de frigiditate.Nā vt dictū eſt ī ſup/
poſitionibꝰ:ip̄e poſſet ſimul ibi plus infri/
gidari.ꝛ ſic ſimplicit̄ plꝰ in corꝑe reciperet
de frigiditate q̄ȝ đ caliditate ¶Secūdo eti
4 am.ſi ſequeret̄:qđ tñ nō ꝓpterea ſequatur
hoc ſcȝ ꝙ plꝰ recipet romę de caliditate: q̄ȝ
de frigiditate:ſed bene heidelbergę.q꜡ forte
romę nullū calefaciēs eſt ei approximatū.
¶Ad q̇ntā.ꝙ ſocratē obuiare ſibi:nō eſt in
Ad 5 conueniēs.vel ſtare ꝓpe ſeip̄m.ſed q꜡ vnus
intellectꝰ eſt eiꝰ:ſcit bene qđ facit romę ꝛ ꝙ
2 ipſe ſit q̄ obuiat ſibijpſi¶Uñ rō fundatur

in falſa imaginatiōe.videlicet ꝙ ſocrates
veniēs de heidelberga neſciat ꝙ ip̄e ſibi veni
at obuiā de roma.vl' q̇s ſit ille q̄ ſibi obuiat
cum tñ ſit vna volūtas ꝛ electio eius.ſiue
veniat hinc ſiue illinc.Hoc de ꝓmo dubio
¶Secundū dubiū eſt ħ.Utrū xp̄s totꝰ ſit Dubiū.2
in qualibet parte hoſtię:De hoc aliqualit̄
dictum eſt in ſolutiōe quartę rōnis factę ꝯ
ꝯclōnem rn̄ſalē ꝓmi articuli.¶Uñ confor Cōclō.
miter ibi dictis eſt ꝯcluſio rn̄ſalis ad dubi
um quā reputo catholicā.Sub qualibet
ꝑte hoſtię eſt totū corpꝰ xp̄i.Probat̄ ꝓmo
auctoritate Hylarij q̄ habet̄ de ꝯſe.diſ.ij.
§.vbi pars.dicētis.ꝙ vbi ꝑs eſt corpis:eſt
ꝛ totū.Itē Innocētius tertiꝰ.Reor:ſalua fi
de maieſtatis ꝙ vbi eſt panis conſecratus
totū in ſingulis ꝑtibꝰ continet̄.¶Qđ etiaȝ Rōne.1.
ꝓbatur rōne.quia quęlibet pars ꝯuertit̄ in
conſecratione.ꝛ in nihil aliud q̄ȝ in totum
corpus xp̄i.ergo.illa ꝯñtia tenet.Et maior
ſupponit̄ ex dicendis in ſequenti quęſtione
ꝛ a magiſtro in littera.quia nulla pars pa
nis ibi manet.Minor patet.quia ſi ꝯuer
titur:vel conuertit̄ in totū:ꝛ habet̄ ꝓpoſitū
Uel in partē.ꝛ hoc non.quia tūc commen
ſurādo ad ſpēs eſſet vna pars corporis do/
minici vbi nō eſſet alia.Cuiꝰ ꝯtrarium di
ctum eſt in ꝯcluſione rn̄ſali:ad primū arti/
culum.¶Secūdo.quia ſub qualibet par/ 2
te ſpecierū eſt aliquid corpis chriſti.Uel er/
go totū.ꝛ habet̄ ꝓpoſitum.Uel pars.ꝛ eſſȝ
ibi vt ꝓus.ſ.commenſuratiue ad ſpecies.
¶Tertio quia facta diuiſione ſub qualibȝ 3
parte eſſet totū:vt dicit Hieronymus:ſer/
mone q̇ntę dominicę poſt epiphaniā.ꝛ po/
nitur de conſe.diſ.ij.Singuli.Sic em̄ dic̄
Singuli aūt accipiūt xp̄m dominū.ꝛ i ſin
gulis portionibꝰ totus eſt.nec ꝑ ſingulos
minuit̄:ſed integrū ſe p̄bet in ſingulis.Et
ꝑ diuiſionē non generat̄ ibi de nouo.nec ali
quid de corꝑe xp̄i ꝓducitur.¶Correlarium Corre.1.
In infinitarū ſpecierū hoſtia qualibet ē cor/
pus xp̄i.ſequit̄ ex ꝯcluſione.¶Secunduȝ Corre.2
Nō eſt dare nimiā ꝑtē ſub q̄ poſſit eſſe per
fectū corpꝰ xp̄i.ſequit̄ ex ꝯclōne.adiuncto
ꝙ nō ſit dare nimiā ꝑtē compoſitā.¶Terti Corre.3
um.Nulla repugnatia eſt ꝙ magnū ſit cū
q̄ntumlibet paruo:nō cōmēſuratiue.ſequi
tur ex eadē.Uerū eſt.ꝙ eſt vna alia opinio
in ꝯtrariū huiꝰ:dicēs.ꝙ ſb tota hoſtia ē to
tum corpꝰ.ſic ꝙ ſub nulla partiū añ fracti/
onem ſit totū.De quo ponūt exemplum de
ſpeculo.qđ cū ſit integrū: eſt in eo eiuſdem

obiecti vna imago. cũ aũt frangit apparet
in qualibet pte tota imago: vt docet experiẽ
tia: ⁊ demonſtrat i pſpectiua. Sꝫ quia hec
opinio nõ videt ſatiſfacere rationibꝫ ꝓ pri
ore opinione adductis. nec auctoritatibus
ideo aliã puto verã: puta ꝙ eſt totũ ſub to
ta hoſtia: ⁊ totũ ſub qualibet parte hoſtie
Dubiũ ¶ Sed queritur. Utrum ſit ibi ſemel vel plu
incidẽs ries. De hoc: dimiſſis diuerſis modis di/
ſoluitur cendi doctorꝝ q̇ in hoc diuerſificant. videt
mihi dicendũ ꝙ ſi tu de pluralitate loqua
ris in ordine ad ſitũ ſub quo eſt corp⁹ xpi:
totũ eſt ibi pluries. qꝛ eſt ibi ſub pluribꝫ ſi/
tibus. vnũ tamẽ totalẽ ſitũ facientibꝫ. ſicut
ſpecies ſub quibꝫ eſt habent vnũ totalẽ ſi/
tum quantitatis ꝯtinue extendẽtis cum q̄
Di.2 ſunt. ¶ Secũdo ꝙ hoc modo infinities eſt
ibi corp⁹ dñicũ. qꝛ ſub infinitis ſitibꝫ par/
tialibꝫ eſt ibi. vnũ tñ ſitũ totalẽ faciẽtibus
3 ¶ Tertio. ꝙ nõ eſt ibi pluries. i. ſub diuerſis
ſitibꝫ totalibꝫ q̇ non ſunt ptes alicui⁹ alte/
rius ſit⁹ totalis. qꝛ om̄es ſit⁹ ſub quibꝫ ibi
eſt ſunt ptes ſitus totalis extenſionis ſpeci
erum p̄ter eũ qui eſt in ſe ſitus totalis. non
em̄ eſt ibi niſi ſub extẽſione ſpecierꝝ illarum
⁊ ſub partibꝫ ei⁹. Ipſa aũt extẽſio eſt vnus
ſitus totalis. ⁊ om̄s ptes eius ſunt ſit⁹ par
tiales illi⁹ ſitus totalis. Et ideo corpus do
mini nõ eſt ibi ſub pluribꝫ ſitibꝫ nõ facien/
tibꝫ vnũ ſitũ totalẽ. ¶ Quarto eodẽ modo
4 quo ad temp⁹ põt dici ꝙ corp⁹ dñi eſt ibi i/
finitis vicibꝫ partialibꝫ tpis vni⁹ totalis.
quia quicq̇d p aliquod totũ temp⁹ eſt ĩ ali
quo loco eſt ibi p infinita partialia tempa
in eodẽ. Sꝫ nõ eſt ibi de lege ordinata niſi
vna vice totali. ſ. que non eſt pars maioris
tpis p quod idẽ eſt. patet. quia totũ tẽpus
p quod a p̀ncipio cõſecrationis vſqꝫ ad de
ciſionẽ ſpecierꝝ illarꝝ ibi eſt vnũ temp⁹ tota
le: menſurãs coexiſtentiã corpis dñici cuꝫ
illis ſpeciebꝫ ⁊ nõ eſt ibi amplius. Uñ non
interrumpit tps p quod ibidẽ eſt. ¶ Quĩto
5 videor mihi ꝙ ſicut p diuiſionẽ fit ibi plu/
ries pluribꝫ partibꝫ diuiſis. ſic ſub pluribꝫ
ſitibꝫ totalibꝫ fit: qui nõ ſunt partes alicu
ius alteri⁹ totalis ſitus. patet. quia iã ſũt ĩ
plures ſitus totales ſpecierꝝ p diuiſionem:
qui non faciũt vnum. ¶ Sexto videor mi
6 hi. ꝙ in ordine ad ſubſtantiã ſituatã coexi
ſtentẽ illis ſpeciebꝫ: ibi non fit niſi ſemel. ſi/
ue diuiſum ſit ſiue non. patet. quia illa eſt
corpus dominicũ. et illa eſt preciſe ibi vna
⁊ non multe. Non em̄ ſunt ibi multa cor/
pora dominica ſed vnũ. Unde in ordĩe ad
eam ꝙ ipa eſt idem ⁊ vn⁹ chriſtus. i. vna ⁊
eadem res ſituata eſt ſub infinitis ſitibus
partialibꝫ ſpecierũ. Immo etiã ſub diuer/
ſis ſitibꝫ totalibus ſpecierũ: vt ſub pluribꝫ
hoſtijs conſecratis vel ſub pluribus parti
culis abinuicẽ diuiſis: iam aliũ ſitũ totalẽ
facientibꝫ. Et hec ſunt facilia ⁊ nota fideli
De quibus plus diſputare eſt penitus in/
fructuoſum. Hoc de ſecũdo dubio. ¶ Ter/ dubiũ 3
tium dubiũ eſt. Utrũ ad omnẽ alteratio/ Soluit
nem illarũ ſpecierꝝ deſinat corpus domini
eſſe ibidẽ. vel ad aliquã ⁊ ad aliquã non. ⁊
ſi ad aliquã: ad quã ⁊ ad quã non? Ad qḋ
dicit primo. ꝙ non ad omnẽ deſinit ibi eſſe
quia tunc nulla mora ibi remaneret. ꝓbat
ꝯñtia. quia cũ ille ſpecies recte patiant: ſic
patiebat panis: ⁊ nulla mora eſſet ſb qua
non alteraret panis. eo ꝙ mediũ circũſtãs
⁊ influentie celi ſemp alterãt hec inferiora.
Etiã nulla mora eſt in qua non alterantur
ſpecies. ſi ḡ nulla alteratõe facta remaneret
ibidẽ: nullo tempe toto remaneret. ¶ Se/ 2
cundo dicit. ꝙ ſub omni alteratione ſub q̄
remaneret panis manet corpus dñi. q̄ ad
ſpecies panis. ⁊ quãdocũqꝫ deſineret eſſe pa
nis: etiã deſineret eſſe corpus domini: in eo
ſitu in quo ille fuerunt. patet. quia domin⁹
inſtituit vt ſpecies panis eſſent ſui corpis
ſacramentũ. ⁊ ḡ quãdo deſineret eſſe panis
propter alterationẽ nimiam: nõ ammodo
eſſet ibi corpus dñi. quãdo autẽ remaneret
non deſineret. ſic em̄ ſignum benedicte rei ſi
gnate correſpondet. ¶ Unde correlariũ bre
uiter dicendũ eſt ꝙ tamdiu manet: q̄ꝫdiu Corre.1
panis remaneret. et tunc ceſſat ibi eſſe cor/
pus dñi quãdo ceſſaret ibi eſſe panis ¶ Ex
quo ſoluit quartũ dubium. Utrũ ibi deſi/ dubiũ 4
nat eſſe ſimul vel ſucceſſiue? quia dicẽduꝫ ſoluitur.
eſt ꝙ in ordine ad ſpecies que ſucceſſiue al/
terantur: ſic ꝙ ſucceſſiue ſub eis deſineret eẽ
panis: corpus dñi deſinit eſſe ibi ſucceſſi/
ue. quia in ſucceſſiua alteratione illarũ ſpe
cierum: continue eſt ſub minori ſituatione
earum. ſicut continue panis fieret minor.
¶ Secundo. ꝙ in ordine ad corpus domi/
ni hoc deſinit ibi eſſe inſtantanee. ſ. in inſtã 2
ti in quo eſſet primũ non eſſe illius panis.
ſicqꝫ nihil eſſet ibi de illo pane: etiam nõ eſt
ibi corpus dominicũ nec aliqua pars eius
Hoc de quarto dubio. ¶ Quintum dubiũ dubiũ 5
Utrum mota hoſtia conſecrata ſimul mo mouet
ueatur corpus dñi? Ad quam queſtioneꝫ

eſt prima concluſio. ꝙ mota hoſtia motu
corruptionis: augmentationis: diminuti/
onis vel alterationis: non mouet corpꝰ do
mini. patet. quia non eſt corpus glorifica/
tum natū illis motibus moueri. Sed de
motu locali quo corpus glorificatū natuꝫ
eſt moueri. quia poteſt ſe mouere ſucceſſiue
Nota ſi vult. maius eſt dubiū. ¶ Pro quo notā/
dum eſt ꝙ vt vult phus. v. phiſicorum. ali
quid mouet localiter dupliciter. Uno mo
do per ſe. quia eſt totale motum: a motore
principaliter mouente. ſicut nauis cū his
quę in ea ſunt mouetur ī flumine tracta vł
ducta: alio motu q̄ꝫ eſt motus fluminis.
2 ¶ Alio modo mouetur aliq̄d per accidenſ
ſcꝫ quia eſt in principaliter moto: vt acci/
dens vel vt pars vel vt contentū: vt albe/
do ad motum ſubiecti quod mouetur. di/
gitus ad motū hominis. nauis ad motuꝫ
fluuij: quando pręciſe eius motu mouetur
¶ Tūc ad dubiū eſt prima ꝓpoſitio. Mo
Cōcl'o .1 ta hoſtia conſecrata localiter: nō mouetur
ꝑ ſe localiter corpus dn̄i. ptꝫ primo. qꝛ mo
uetur ſolū ad motū continentis. ſ. ſpecierū
ſub quibus eſt: quę dicūtur ipſum contine
re: inquantū vbiqꝫ ſub eis eſt: ꝛ nuſq̄ꝫ ī me/
diate extra eas eſt. ¶ Secundo. quia in eo
2 non eſt motus. modo quod per ſe mouetur
Cōcl'o. 3 in eo eſt motus. ¶ Secūda ꝓpoſitio. ꝙ ea
mota: corpus dn̄i mouetur ꝑ accidens. pa
tet. quia mouetur ad motū ꝯtinentis. mu
Cōcl'o 4 tat em̄ ſitum vna cū ipſa hoſtia. ¶ Tertia
concluſio. Uidet mihi vera ꝙ corpus dn̄i
ibi mouetur volūtarie: a voluntate ſimul
cū eo exiſtente. ꝛ cū hoc a motore creato ex
trinſeco hoſtiā mouente. patet prima ꝑs.
quia mouet per p̄cedentē concluſionem. et
hoc quia volūtas diuina ſimul cū corpore
dn̄i exiſtens: ita inſtituit ſuū corpus moue
ri. ꝛ etiā a volūtate creata ſibi inherente: q̄
omnino vult fieri hoc de ſuo corpe: qđ vo/
Pars. 2 luntas dei de eo fieri decreuit. ¶ Secūda ꝑs
concluſionis patꝫ. quia ſacerdos leuat cor
pus domini: leuādo hoſtiam conſecratā: ꝛ
portat ad infirmū Leuare eſt mouere. por
tare eſt mouere. Itē ſi ex negligentia ſacer/
dotis hoſtia conſecrata cadat ad terram:
grauitas eā mouet deorſuꝫ: ſicut trahit ali
as ſpecies ſecū deorſum: eo ꝙ eſt grauitati il
le locus naturalis. ꝛ ſic ſimul trahit corpꝰ
dominicū. Hęc ſunt mihi p̄ncipia: nec ali/
ud video. Q, aūt iſte motor ſit intrinſecꝰ
corpori dn̄ico: patet de ſe. qꝛ nec ſacerdos:
nec grauitas eſt intrinſeca corpi xp̄i vero.
¶ Contrariū huiꝰ concluſionis dicit magi Opponit
ſter Thomas de Argentina. q. ij. arti. vlti/
mo. in ꝯcluſione. iij. diſtinctiōis. x. lib. q̄r/
ti. Dicit em̄ ſic ꝓ ꝯcluſione illa. Mota ho
ſtia: corpus xp̄i nō mouetur ab aliqua pu
ra creatura mouēte ipam hoſtiā. Probat
ſic. quia qđ creatura non attingit: non po
teſt mouere. ſed creatura non attingit mo/
uendo hoſtiā corpus chriſti actiue. g̊ non
mouet ip̄m. ꝯn̄tia eſt nota. Et maioreꝫ re/
linquit notam: ꝑ phm̄ p̄mo de generatio/
ne. quia vtiqꝫ mouens tangit mobile. Et
minorē probat. quia corpuſ chriſti non eſt
alicui creaturę localiter approximatū. cum
non ſic ibi localit' vel cōmenſuratiue: vt di
ctum eſt. ¶ Sed hęc ratio ſalua reuerentia Sol'o.
doctoris non videtur vera. Mirum enim
eſſet ꝙ malus homo poſſet hoſtiā cōſecra/
tam ꝛ verū corpus domini ſacramentaliter
maſticare ꝛ manducare ꝛ deglutire. ꝛ tamē
non mouere localiter. Immo deglutire eſt
mouere. Item cuꝫ hoſtia cadit ad terram:
mouet eam ſic ſolus chriſtus cū ſuo corpo
re. in quo g̊ peccat ſacerdos. Si auteꝫ gra/
uitas mouet hoſtiā ꝛ ex conſequēti per acci
dens corpꝰ domini. quia hoc eo motu mu/
tat ſitum. g̊ pura creatura ipſum mouet. Ratio
¶ Nec ratio iſtius venerandi magiſtri ali/
quam apparentiā habet. Dicit enim ꝙ cre
atura ideo non mouet hoſtiam: quia non
eſt ſibi localiter approximata. ¶ Eodē mo 1
do haberet dicere: ꝙ nulla creatura moue/
ret animā hominis localiter. quia non po/
teſt eſſe in loco cōmēſuratiue. ꝛ ſic nulla cre
atura eſt illi localiter approximata. ¶ Si/
mili modo argueretur: ꝙ qualitas aīę vt 2
conceptus ſcientię ꝛ virtutis: a nulla crea
tura poſſent moueri: cū nulla creatura poſ/
ſit eis localiter approximari. quia talia nō
poſſunt eſſe ꝑ ſe in loco. nec cōmenſuratiue
cū non extendi poſſint nec ſubiecto quanti
tatum inherere. ¶ Et g̊ ad rōnem eiꝰ dico.
ꝙ creatura poteſt ſufficiēter attingere corpꝰ 3
dn̄i: cū ad ip̄m mouendū ꝑ accidens eleuā
uando vel ad infirmū portando vel etiam
ſpecies inferius trahēdo ex dei ordinatione
qui ordinauit: ꝙ corpus ſuum eſſet ſub il/
lis ſpeciebus ꝛ motu locali moueretur ad
motum earum ad fidelium vtilitatē ¶ Se
xtum dubium eſt. Utrum humana cogni dubiū 6
tione poſſit cognoſci in euchariſtia eſſe cor
pus chriſti. Pro quo ſupponitur ꝙ duplex

eſt cognitio.ſ.ſenſitiua ⁊ intellectiua. Et i/
tellectiua duplex. Queda͂ ex lumine natu/
rali.queda͂ ex lumine fidei ſiue ſupnatura
li.manifeſtu͂ eſt aute͂ ꝙ ex cognitione fidei:
certiſſime cognoſcit a ſacerdote fideli. eo.ſ.
qui ꝯſecrauit.⁊ ḡ de hoc non eſt q̄ſtio. Sed
eſt dubiu͂ Utru͂ cognitione naturali intel/
Nota.2 lectus hoc poſſit cognoſci.¶ Scdo eſt no/
tandum ꝙ duplex ſucceſſiue fit in itellectu
cognitio ſibi naturalis.ꝑ ſuis ſtatibꝰ diuer
ſis.vna viatoris in via. alia cõphenſoꝝ
Nota.3 in patria.¶ Tertio eſt notandu͂. ꝙ hoie͂m
cognoſcere pn̄tiam corporis dn̄i ſub ſacra/
mento pōt intelligi dupliciť. Uno modo
q2 cognoſcit ipm eſſe ibi. Scdo modo.q2
Nõ.4 cognoſcit modꝰ ſm que͂ ibide͂ eſt. ¶ Quar/
to eſt notandu͂. Illud qd ante dictum eſt:
in articulo pmo.ꝙ corpus dn̄i ſub ſacrame͂
to eſt ſub ſua vera quantitate ⁊ alijs ꝓprie
tatibꝰ accidentiu͂:ſ3 no͂ cõme͂ſuratiue q̄ ad
Cõclo.1 ſpe͂s.¶ Quibꝰ pmiſſis eſt pma ꝯcluſio hec
ꝙ nullꝰ ſenſus viatoris pōt cognoſcere cor/
pus dn̄i inq̄ꝫtum ſpeciebꝰ occultať ſb ſacra
mento.quia quilibet talis ſenſus idem ⁊ ſi/
mile apprehe͂dit ibi poſt ꝯſecratione͂:ſicut
antea.modo antea no͂ apprehe͂dit ibi cor/
pus dn̄i.ḡ nec poſt. Patet maior.q2 in nul
lo ꝑ ꝯſecratione͂ mutanť ſpecies q̄ mouent
ſenſus. Et patet minor.q2 an̄ ꝯſecrationeꝫ
non eſt ibi corpus dn̄i nec aliqd ſignum ꝓ
Cõclo.2 prium eiꝰ.¶ Scda cõcluſio.nec intellectuſ
puri viatoris cognitione q̄ ex naturalibuſ
pōt haberi:pōt cognoſcere ibi eſſe corpꝰ dn̄i
patet.q2 hoc no͂ eſt ei ꝑ ſe notu͂ nec ex ſenſu
notu͂ nec experie͂tia vel nec ex his deducibi
argu.1 le.¶ Forte diceť.ſi ſit inintelligibile:erit eti/
am inenarrabile.ꝑ illud auctoris de cauſiſ
Quod excedit intellectu͂:excedit narratio/
nem:modo vtiq3 viator poteſt vere enarra
Argu.2 re ibi eſſe pn̄tiam corporis dn̄ici.¶ Scdo
cõtra ambas ꝯclones.q2 corpꝰ xpi qn̄q3 vi
ſum eſt ſub ſacrame͂to. Igiť ⁊c. patet ꝯn̄tia
ꝓbatur an̄s.q2 tpe Gregorij dicit eccleſia:
ad eius p̄ces fuiſſe viſum ſub forma digiti
Et ſanctꝰ diaconꝰ Paſcaſiꝰ in libro ſuo de
ſacramento dicit.ꝙ cuida͂ ſacerdoti deuoto
apparuit ſb forma pulcerrimi pueri in ſa/
crame͂to eucharıſtie:que͂ deuotiſſime oſcu/
latus fuerit.⁊ ad p̄ces eius in forma͂ ſacra/
menti mutatꝰ eſt:vt poſſit ꝯuenie͂ter ſumi.
Ad.1 ¶ Rn̄deť ad pma͂.ꝙ auctor illd vocat enar
rabile:qd pmitus ab intellectu cognitum
ſermone alijs poteſt fieri notu͂:manuducti
onibꝰ ſenſus ⁊ experientie ⁊ alioꝝ ꝑ ſe noto
rum vel deductoru͂ ex his.vel coru͂ aliquo
vel pluribꝰ. Et ꝑ hoc ad forma͂.conceditꝰ ꝙ
ſit inenarrabile narratõne facie͂te fidem in
lumine naturali.quia licet vere narreť a fi/
deli.⁊ fidelis poſſit manuduci ad creden/
dum ꝙ ibi ſit corpꝰ dn̄i.hoc tn̄ eſt lumie fi
dei coadiuua͂te ⁊ no͂ in puro lumine natu/
rali.¶ Ad ſecunda͂.negeť an̄s ꝙ vnq̄ fuerit Ad.2
viſum ſub ſacrame͂to ab oculo viatoꝝ pu/
ri. Ad miraculu͂ oñſum beato Gregorio di
citur.ꝙ ille digitus vel forma eius no͂ erat
corpus dn̄i Immo ꝑ illa͂ apparentia͂ vela
bantur accide͂tia que erant ſacramentu͂ ſb
quo erat corpus domini. Et ſic erat ibi du
plex velamen.q2 ſacramentum forma car/
nis velabatur quo corpus dn̄i contineba
tur.¶ Tu dices.ḡ miraculu͂ fuiſſet inutile. replica
Rn̄deť.ꝙ ꝯn̄tia no͂ valet. Fuit em̄ ꝯueni/
ens ad firmanda͂ fide͂ plebis:que vide͂tes
panis ſpecies mutatas in carne͂ cruentata͂
etia͂ facile crederent ꝙ ad verba ſacerdotis
poſſet etia͂ in corpus domini verum verti.
¶ Forte queritur Utru͂ argumentum illud dubiu͂ i/
ſit ſufficiens. Rn̄detur ꝙ non:niſi domino cidens
interius mente͂ illuminante ⁊ fidem infun ſoluitur.
dente.⁊ cu͂ illo iuuamine fuit congrua ma/
nuductio in fide͂. Eode͂ modo diciť ꝙ ille fi
delis deuotus:de quo loquitur ſanctꝰ Pa/
ſchaſius.non vidit corpꝰ dn̄i veru͂ in vide͂
do illu͂ pueꝝ:ſ3 potiꝰ vidit ipm oculo fidei
ſub duplici velamine.ſ.pueri vela͂tis ſpe͂s
⁊ ſub velamine illaꝝ ſpecieꝝ. Dictu͂ eſt em̄
ꝙ corpꝰ dn̄i eſt ſub ſacrame͂to cu3 ſua vera
quantitate:q̄ no͂ eſt q̄ntitas pueri. ¶ Ter/ Cõclo.3
tia ꝯcluſio. Intellectꝰ puri viatoris adiutꝰ
lumie fidei pōt cognoſcere ꝙ ibi eſt corpus
xpi:⁊ modu͂ exiſte͂di negatiue.ſ.ꝙ icõme͂ſu/
ratiue ⁊ ſub qualibet pte totu͂. q̄uis no͂ va
leat poſitiue ꝓprie cõprehendere: quomõ
deꝰ illud facere valeat. Prime due ptes pa
tent ex dictꝭ. Ois em̄ fidelis ſua fide credit
ibide͂ eſſe corpꝰ dn̄i veꝝ ⁊ incõmenſuratiue
⁊c. vt pus dicta͂ eſt. S3 ſcda ps pat3.q2 in
tellectꝰ poſitiue no͂ ſufficit ꝓ hac vita cõp/
he͂dere q̄ mõ deꝰ h faciat.ꝙ maiꝰ corpꝰ totu͂
ſit ſimul cu͂ minori ⁊ cu͂ q̄libet pte eiꝰ. Ille ei͂
modꝰ eſt ſup ōem imaginatione͂ intellectuſ
viatoris.¶ Quarta ꝯclo. Nullu͂ videť in cõclo.4
cõueniens ꝙ ſenſus viſus cõphenſoris ſb
ſacro videat corpꝰ dn̄i veꝝ. q̄uis impoſſi/
bile ſit ꝙ videat eius ibide͂ eſſendi modu͂.
Prima pars patet quia dictu͂ eſt in rõni/

Dubiū, Pars.2, ꝓbat.2, replica, Solō — margin notes to the left column; Cōclō 5, ꝓbat.2 — to the right column.

bus factis ꝯtra ſcđam ptē ꝯclōnis ꝑmi ar
ticuli.ꝙ corp⁹ xp̄i verꝫ eſt ibi ſb ſua propria
quantitate.⁊ ꝙ oculus xp̄i ibi videt pedes
xp̄i:ſi vult.⁊ quare nō poſſet hoc eodē mo
do competere:oculo glorificato.ſ. beate vir
ginis vel aliorum ſanctorū qui cū corpore
eſſent aſſumpti.¶ Diceᷓ. Poſſet ne chriſt⁹
Dubiū ſe oſtendere ſub ſuo vero corpore ſub ſacra
mento oculo viatoris. Reſpondeo.ꝙ h̄ nō
reputo incōueniens.quia cū ſibi nihil reſi
ſtat:ip̄e poſſet ſe rep̄ſentare in quolibet cor
pore:ſicut ſe rep̄ntauit diſcipulis ī die ſuę
reſurrectionis:ſed tunc nō apprehenderet:
inquantū eſt ſub ſacramento occultatus.
Pars.2 ſed potius vt alius homo viſus.¶ Dedu
citur ſecūda ps.qꝛ ſenſui ille modus eſt in
comp̄henſibilis.ḡ ⁊c.ꝯñtia tenet.Et añce
dens apparet.quia ſenſus nō eſt natus p
cipere quō corpus magnū quātumlibet ſit
p̄ſens paruo.Modo corp⁹ xp̄i eſt ibi pn̄s
quātūlibet paruę quantitati ſpecierꝫ: vt di
ctum eſt.¶ Secūdo.ſenſus nō eſt nat⁹ pci
ꝓbat.2 pere:quō idem totū ſit p̄ſens toti quantita
ti ſpecierū et cuilibet parti eius.modo ita ē
ibi corpus xp̄i: vt dictū eſt in ſcđo dubio.
¶ Forte replicabiᷓ ꝯtra primā ptē ꝯclōnis
replica quia guſtus cōprehenſoris ſi pciperet ſpēs
ſacramenti:ꝙ corpus xp̄i ſub ipſis non gu
ſtaret.ḡ etiā viſus non videt.ꝓbatio ꝯñtie
quia quare potius deberet viſus habere co
gnitionē ſuam ex obiecto corporis domini:
magis ꝙ̄ guſtus ex eius comeſtione.¶ Re
Solō ſpondeᷓ.ꝙ illa ratio fundat ſe in dubio mł
tum dubitato.Eſtimo tñ ꝙ ſenſus corpis
glorificati perfectiſſime iudicāt de ſuis obie
ctis.Et ḡ poſſet dici.ꝙ ſi panē comederet:
guſtus corpis glorioſi ita bene moueretur:
⁊ iudicaret de eius ſapore.immo melius ꝙ̄
guſtus hic inferius.Et ḡ guſtus beatę vir
ginis ſi ſpecies ſumeret ſiue ſacramentū eu
1 chariſtię.ita bene pciperet ibi ſaporē panis ſi
cut viator qui ſumit.non dico tñ: vtrum ī
illo ſapore delectareᷓ vel nō.quia h̄ ſpectat
ad materiā de reſurrectione.¶ Scđo diciᷓ.
ꝙ corp⁹ dn̄i verū ſub ſua ꝓpria ſpecie dele
2 ctat viſum beatorꝫ ſꝫ non guſtū.qꝛ ſub illa
ſpecie eſt ibi natū videri:ſꝫ non p modū ci
bi ſumi.Et iō etiā ſi añs eſſet verꝫ ꝯñtia nō
eſſet bona.qꝛ corpus dn̄i ſub ſua naturali
quantitate ſ̄ba natū eſt videri.ſed nō come
di ad modū cibi.Et illa eſt iō quare xp̄us
vbicunqꝫ eſt ſub ſua vera quantitate: ibi
natus eſt ab oculo glorificato videri:ſꝫ nō

a guſtu ſenſitiuo guſtari.¶ Quinta conclu
ſio.videᷓ mihi ꝓbabilis ꝙ intellect⁹ angeli Cōclō 5
cus vel beatus poſſit in ṽbo videre moduꝫ
quo xp̄s eſt ſub ſacramento.patet ꝑmo.qꝛ
que hic creduntᷓ:ibi clare videbuntᷓ.ſꝫ nūc
modus ille crediᷓ.ḡ ibi clare videbiᷓ.ꝯñtia
nota eſt Et maior patet per illud apl̄i.j.ad
Chor.xiij.Cū venerit qđ ꝑfectum eſt: eua
cuabiᷓ qđ ex pte eſt.ḡ ibi plene cognoſceᷓ.
Item Ps̄. Nunc cognoſco ex parte: tunc
autē cognoſcam ſicut cognitus ſum. Mi
nor nota eſt de ſe. Hoc etiā poſſet cōfirmari
per illud pſalmi.xlvij. Sicut audiuimus
ſic vidimus in ciuitate dn̄i virtutū. ḡ quę
hic auditu fidei credimus:ibi clare videbi
mus.¶ Secūdo ꝓbaᷓ ꝯcluſio ſic. Intelle ꝓbat.2
ctus beati in ṽbo cognoſcit qđ mai⁹ eſt: ꝙ̄
modus quo xp̄i corpus ſub ſacramēto eſt.
ḡ pōt etiā in ip̄o clare videre illū modum.
ſeu intelligere.ꝯñtia tenet.qꝛ cū om̄ia relu
ceant in verbo:qđ pōt in eo mai⁹ cognoſce
re: etiā pōt ī eo minus cognoſcere. Añs pa
tet.qꝛ om̄is intellectus beat⁹ in verbo cla
re videt maieſtatē:ſcꝫ trinitatē in vnitate:
⁊ vnitatē in trinitate. hoc autē eſt mai⁹ ad
cognoſcendū ꝙ̄ aliquod eorum quę depen
dent ex vnione creaturarum. Hoc de iſto
dubio ⁊ ex cōſeq̄nti de toto tertio articulo

His premiſſis re

ſpondeᷓ ad rationes ꝑncipales. Ad ꝑmaꝫ
que facta fuit contra primū ſuppoſitum.
negetur añs quicq̄d ſit de ꝯñtia. Verū eſt:
magiſter Henricus de gandauo et illi qui
ſunt de alia opinione:reputantes ꝙ impli
cet contradictionē:eſſe idem corpus in di
uerſis locis.negarent ꝯñtiam.et cōcederēt
añs.Et dicerent:ꝙ non ſit inconueniens:
idem corpus realiter eſſe in altaribus di
ſtinctis.ꝙ̄uis non circumſcriptiue.¶ Ad 1
probationē antecedētis primā quando di
citur ꝙ idē poſſit moueri motibꝫ cōtrarijs.
patet quid dicendū ex dictis in primo du
bio tertij articuli. Dictū eſt em̄ ibi in ꝑmo
correlario tertię ſuppoſitionis ꝙ nō ꝓpter
hoc ꝙ idem circūſcriptiue eſſet in diuerſis
locis:oporteat cōcedere ꝙ idē ſimul calefi
at ⁊ frigefiat.¶ Et quādo dꝛ ꝙ poſſit ī vno
calefieri ⁊ in alio infrigidari:dictū eſt ibidē 2
in ſuppoſitiōe tertia.ꝙ qꝛ oēm diſpoſitiōeꝫ
quā in ſe recipit:illam in ſe recipit vbicun
qꝫ fuerit. ꝙ quāuis poſſit in vno calefieri

⁊ in alio infrigidari. ꝙ ſi motus ſunt ęque
fortes: tunc illud corpꝰ nec calefiet nec fri/
geſiet. Si vero alter motuum fuerit fortior:
5 tunc mouebit̃ ſcḋm exigentiā fortioꝛ. ¶ Item
conceſſum eſt ibidē ī vltimo correlario ſup
poſitionis quartę. ꝙ termini vocati contra
rij de p̄dicamēto vbi vel de p̄dicamēto acti
onis: vt deſcēdere: aſcendere: poſſint ſimlˀ de
Ad.2 eodē verificari. ¶ Ad ſcḋam ꝓbationē añtꝫ
neget̃ ꝯñtia. ꝙ idē poſſit moueri ⁊ quieſcere
ſimul ⁊ ſemel. Ad ꝓbationē ꝯñtię. ꝙ nō ſe/
quit̃. hoſtia quieſcit: g̃ om̄e qḋ eſt in ea q̇e/
ſcit. qꝛ quieſcere eſt nō moueri. mō licet cor
pus dñi quieſcēte hoſtia nō moueat̃ in ea.
nō eſt inconueniens tñ ꝙ moueat̃ alibi ad
motū ſacramēti. Vñ non ſequit̃. Non mo/
uetur hic. g̃ nō mouet̃. ſic etiā nō ſequit̃. q̇e/
ſcit hic. g̃ quieſcit. vt dictū fuit ī illo dubio
Ad.3 in correlario tertio ſuppoſitōis ſcḋę. ¶ Ad
tertiā ꝓbatōem. ꝙ nō ſit incōueniēs ꝑ potē
tiam dei ꝙ idē obuiaret ſibi: vt dictum fuit
ſoluēdo vltimā rōnem factā ꝯtra ꝯclionem
rñſalem illiꝰ dubij. ¶ Ad quartā. neget̃ ꝯſe
quētia qua infert̃. ꝙ idem poſſit eſſe miſer ⁊
damnatꝰ in inferno ⁊ beatꝰ in cęlo ſimul et
ſemel. Ad ꝓbatiōem ꝯñtię quādo dicit̃: ꝙ
idē poſſit eſſe ſimul in cęlo ⁊ in inferno. hoc
conceditur. Et neget̃ ꝯñtia. ꝙ g̃ ſimul miſer ⁊
Nota felix. ¶ Pro cuiꝰ negatione aduertendum
eſt ꝙ miſeria īportat ꝑncipalit̃ culpā. nullꝰ
em̄ ꝓprie miſer eſt vel erit ſine culpa: etiā
quantācūq; penā ſenſus ſuſtineret. Cū ita/
q; contradictionē implicet: ꝙ aliq̇s ſit in g̃/
tia ⁊ in mortali culpa: ſicut īplicat ꝙ ſimul
ſit viuus ⁊ mortuꝰ. Ideo nō poteſt eſſe idē
ſimul felix ⁊ miſer: ſicut nō pōt ſimul eſſe in
gratia dante beatitudinē: ⁊ in mortali cul/
replica pa inducēte miſeriā. ¶ Forte dices ꝙ ad mi
ſoluitur. nus aliq̇s poſſit ſimul eſſe beatus in celo ⁊
flāmis gehēnalibꝫ cremari in inferno. Re/
ſpondet̃ ꝙ verū eſt ꝙ hoc deꝰ poſſit facere de
potētia ſua abſoluta ſicut de ordinata fecit
ꝙ in paſſione ſaluatoris nr̄i aīa fuit ſimul
ſumme beata: ⁊ ſb maxima hꝰ vitę pena ſen
ſus. Sꝫ ſi dñs nō ſpeciali diſpenſatiōe p̄ſer
uaret ꝯtraria ineſſe ſimul: nō ſic ſimul con
uenirent. vt ſi beatus petrꝰ aſſumpto corpo
re glorioſo in celo: ⁊ ſimul poneret̃ cū eodē
corpe in inferno: nihil poſſit ignis in ipſum
agere. glīa em̄ animę in celo redderet corpꝰ
glorioſum: ⁊ ſic impaſſibile ab igne. ſicut de
Ad.5 hoc dictū fuit in tertio li. de paſſiōe chriſti.
¶ Ad q̇ntā. neget̃ ꝯñtia cū infert̃. ꝙ poſſet

romę mori ⁊ manere ſanꝰ heidelberge. qꝛ ſi
romę morit̃: vbicūq; fuerit morit̃. Ad ꝓba
tionem ꝯñtię dr̄. q; q̄uis ſocrati in heidel/
berga nullꝰ inferat malū. tñ ſi romę corpo/
ri ſuo inferat̃ vulnꝰ vel mors: h̄ etiā recipit
corpus ſuū exiſtens heidelberge. vt ī tertia
ſuppoſitione ꝑmi dubij dictum eſt. Et iō
ſi romę moriat̃: nō manebit viuꝰ heidelber
ge. ¶ Ad ſextā. etiā neget̃ ꝯñtia cū infertur Ad6
ꝙ idem poſſit heidelberge rite baptiſari: et
rome continuare vitā peccādo. Ad ꝓbati/
onem dicit̃. ꝙ ſi heidelberge conterat̃ vete/
ris vitę: ⁊ baptiſetur: ꝙ hoc idem conuenit
ei qui eſt romę. Et ergo verū erit dicere: ſo/
crates qui eſt hic: eſt ꝯtritus ⁊ baptiſatus
⁊ ſic non ſtat ſimul ꝙ ibi ꝯtinuet veterē vi/
tam. Nā ſi ibi eſſet malꝰ vel peccet morta/
liter. idē Socrates q̇ eſt heidelberge: etiam
eſſet malꝰ ⁊ peccaret mortalit̃. ſicut hęc in ꝑ
ma ſuppoſitione primi dubij tertij articu/ Ad.2
li dicta ſunt. ⁊ in ꝑmo correlario eiꝰ. ¶ Ad rōnē ꝑn/
ſcḋam rōnem ꝑncipalē: neget̃ maior ꝙ ꝓpt̄ cipalem
p̄ñtiam corpis dñici ī altari oporteat ipm̄
poni mutatū. ſed ſufficit ꝙ aliquid ſit mu/
tatum in ipm̄. ⁊ ita erit de pane. Et ad pro
batiōem neget̃ iterū qḋ aſſumit̃. ſ. ꝙ q̇cquid
eſt in aliquo ſitu in quo ante non fuit: ſup
poſita quiete ſitus: neceſſario ſit mutatum
ad illū ſitū. quia ſcḋm hoc nihil poſſꝫ muta
ri in terminū aliquē ꝑus exiſtentē. et ſic nec
panis in corpꝰ xp̄i. Sufficit itaq; ꝙ aliq̇d
ſit mutatū in ip̄m qḋ ante fuit in illo ſitu.
Et ita eſt hic quia panis qui antea fuit in
illo ſitu: vi cōſecrationis eſt mutatus ī cor/ Ad. 3
pus domini: qḋ eſt ⁊ ante erat in celo. ¶ Ad
tertiā ꝯcedit̃: ꝙ nihil ſit extra terminos ſuę
ſubſtātię intrinſecos. ſꝫ nō eſt incōueniens
ꝙ aliq̇d in pluribꝫ diſtinctis ſitibꝫ extrinſe
cis ſit ſub eiſdē terminis intrinſecꝭ. ſic ꝙ ni/
hil eiꝰ ſit extra ipſos. Secūdo ꝙ nihil ꝓhi
bet aliquid habere plures ⁊ diſtinctos ter/
minos extrinſecos ſuę ſubſtantię. ⁊ ꝙ in di/
ſtinctis ſitibꝫ ſub diuerſis terminis extrin/
ſecis: etiā diſtantibꝫ cōtineatur: ⁊ ſic eſſe ex̄
terminos extrinſecos: quos habet in vno ſi
tu ſimul eſſendo ſub alijs terminis extrin/
ſecis in alio ſitu. ¶ Sicut aīa intellectiua Sile
nunq̄ eſt extra ſuā eſſentiā: ſed bene ſimul
eſt in capite hoīs qḋ informat ⁊ ſimul eſt
extra idē ſbiectū in pedibꝫ quos etiā infor/
mat. ꝓut hęc ſunt a catholicis ꝯceſſa. Per
hoc ad formā. Cōcedit̃ maior: loquendo
de termīs intrinſecis ⁊ de vi ſermonis: etiā

de extrinſecis.qꝛ vbicūqꝫ corp⁹ dn̄i eſt:ip̄m
eſt infra terminos extrinſecos ſue ſubſtātie
vt ſub ſacramēto eſt infra terminos aeris:
circūdantis ſpecies panis. Cōcedit etiam
minor.ꝙ ſit in celo ſb̄ ſuis termis intrinſecꝭ
⁊ extrinſecis.Et negat ꝯn̄tia.ꝙ nō ſit verei
altari.qꝛ pōt ſimul eſſe ſub diuerſis termi/
nis extriuſecis.licet nūqꝫ ſit extra ſuos ter/
Ad.4 minos.¶Ad quartā.negetꝰ aн̄s.ꝙ incōgru
um ſit ꝙ ſit vere in altari. Immo maxime
eſt ꝯgruū.Nā xp̄s dn̄s noſter magnū deo
patri populū acq̇ſiuit: quos in vnitate fi/
dei ⁊ charitatis cōgregatos:ſuū corp⁹ my
ſticum eſſe inſtituit: vt habetꝰ.j.ad Cho.xij
⁊ ad Roma.x.In quo ſunt multi viatores
infirmi.⁊ ꝓpter hoc dei ſapiētia volēs eos
eſſe vnū:prouidit eis coniunctionē. Et qꝛ
infirmi ⁊ viatores ſunt prouidit eis refecti
onem:⁊ non tm̄ interius ꝑ gratiā virtutuꝫ
ſed etiā ꝑ gratiā ſacramentorū. Et qꝛ vni/
ens mēbra corporis:debeat ibi eſſe vbi ſunt
membra que vniuntꝰ.⁊ membra corꝑis xp̄i
ſunt in diuerſis locis.ideo congruū eſt: vt
1 hoc vniens ſit in illis eiſdem locis. In di/
uerſis aūt locis nihil eſt niſi deus vel deita
ti vnitū.ſ.corpus xp̄i: in quo om̄es fideles
vniuntꝰ.ideo cōgruit vt ſit vbilibet in alta/
ri.vt in eo fideles q̇ membra xp̄i ſunt: non
ſolū intus ꝑ gratiā:ſed extra etiā ꝑ eucha/
riſtiam vniantꝰ.viatores reficiantꝰ.⁊ debiles
2 ſuſtineantꝰ.¶Secūdo etiā.qꝛ cū offerendo
ſe omne aliud ſacrificiū euacuauerit:ꝯgru
um fuit vt eandē nobis dimitteret quam
deo patri obtulit hoſtiā: vt qui ſanguinem
hircorū ⁊ vitulorꝫ noluit ꝑ peccato admit
tere:corpore ⁊ ſanguine filij ſui ſibi oblato
membris fragilibꝫ placat⁹ vellet eſſe ¶Ad
3 ꝓbationē conceditꝰ ꝙ locus ſit ſanctus in q̄
eſt corpus dn̄i:ſed quia eſt ſpūalis cibus:
ex teſtamento dn̄i relictus ſuis membris.
ſine quo nō eſt eis vita. Ideo nō ad modū
Moyſi ꝓhibentꝰ accedere:ſed ſolū reueren/
ter ⁊ humiliter ꝓprie fragilitatis cognitiōe
4 accedere ac manducare. Quod figuraliter
ꝑ hoc ꝙ Moyſes cecidit in faciē ſuam:nō
audens reſpicere cōtra dn̄m. Et iuſſus ſol
uebat calciamenta de pedibꝫ.i.terrenas in
uolutiones inordinatas: videlicet concu/
piſcentie carnis ⁊ oculorū atqꝫ ſuꝑbie. Et
ex affectu cordis inuitantꝰ ſumere: cum dr̄.
Ad 5 Hoc facite i meā commemorationē.¶Ad
quintam.negetꝰ aн̄s: ꝙ non eſſet vtile. Ad
illud Joh.vj.Caro non prodeſt quicq̄ꝫ.dꝫ

ꝙ hoc intelligitur de manducatione diuiſi
ua carnis xp̄i:quā putabant alij q̇ abierūt
retrorſum. Sed realiter ſacramentaliꝰ co/
meſtum multū prodeſt digne ſumēti. Nā
ip̄e talis ſumit ⁊ ſentit ſpiritualē iocundita
tem in ſuo fonte.quia ſumit chariſmata ḡ
tiarum vberiora.inflammatꝰ in dei amore.
Sicut ei frigus expellitꝰ ex pn̄tia ignis: ſic
tepiditas ſpiritualis ex p̄ſentia carnis chri
ſti. Propter quod dicit Damaſcenus ꝙ ca
ro chriſti eſt tanqꝫ caro ignitus.¶Ad con/ Ad ꝯfir.
firmationē dicitꝰ.ꝙ hoc ſit verum tempe ne
ceſſitatis ſcꝫ quādo corporaliter nō poteſt
ſumi. Sed certū eſt ꝙ quia eccleſia ſtatuit
ꝙ certis temporibꝫ etiā ſacramentaliter de/
beat ſumi que non erat.quia regitur a ſpiri
tuſancto. Illis ḡ tempibꝫ fideles qui non
aliunde excuſantꝰ:tenētur ſumere ſacramē/
taliter. Q, autē hoc ſit verum patet. quia
congruuꝫ eſt ꝙ dn̄s ex p̄ſentia corporis ſui
filij ampliora exhibeat augmenta gratiarꝫ
Ad hoc etiā facit ꝙ homo in ſpūali man/
ducatione non eſt ita certus ꝙ comedat cū
neſciat an ſit vel odio vel amore dignus.
Eccs.ix.ſicut eſt in ſacramentali ſumptio/
ne. Unde tunc ex reuerentia dominici cor/
poris: maiori mentis eleuatione ab ange/
lis ſanctis prouocatus:ſemetipſuꝫ exercet
⁊ ſtrictius ſe cuſtodit: qꝫ in ſola ſpirituali.
¶Ad tertiam confirmationē.conceditꝰ qđ Ad alia
aſſumitur ꝙ ſufficiat influxus gratie. et ꝙ
ad eam non requiratꝰ pn̄tia dn̄i corporalis
congruū tamen eſt vt qui deuote ad corp⁹
dn̄i accedit: maioribꝫ donis ſpūalibꝫ eleue
tur Diligit em̄ dn̄s q̄rentes ſe:tā in diuini
tate qꝫ in humanitate. ⁊ ditat imitātes ſe
muneribꝫ gratiarꝫ.¶Q, aūt regul⁹ rep̄hē/
ſus eſt a chriſto.ptꝫ ꝑ ſc̄m̄ Gregoriū: non 1
ideo factū eſſe ſcꝫ ꝙ pn̄tiā dn̄ici corꝑis vel
magis dn̄m in corꝑe pn̄tem habere voluit
ſed ideo rep̄henſus eſt. quia dominū niſi i
corpore p̄ſentem ſanare poſſe non credidit
¶Q, aūt multū augeat vitam ſpūs: debi
ta ſuſceptio ſacramentalis ex hoc patet. qꝛ 2
Zacheus ex eius ſuſceptione in corꝑe ſal/
uus factus eſt. Luce.xix.¶Et ex rōne quia
non min⁹ eſt meritoriū ſuſciꝑe eū debita di 3
ſpoſitione qꝫ demeritorum ſic eū accipere ſi/
ne ꝯgrua p̄paratione.mō ille mortaliꝰ pec
cando iudiciū ſibi māducat.ḡ pl⁹ iſte debi
te p̄paratus digna manducatione grati/
am ſibi augmētat qꝫ alius culpā.ꝯn̄tia te/
net.qꝛ pronior eſt dominus premiare pro

Ad.1 bono ꝙ̄ꝫ punire ꝑ malo ¶ Ad rōnes factas
ꝫ q̄ſitū contra queſitū Ad ꝑmā ꝙ corpus dn̄i ſua
quantitate excedit quātitatē hoſtie. Et ad
improbationē illiꝰ negeť ꝯn̄tia: cū infertur
ꝙ tunc corpꝰ xp̄i ſm̄ aliquid ſui inueniret̄ i
altari vbi nihil eſſet hoſtie conſecrate. hoc
enim nō ſequit̄: ſʒ ſolū ꝙ corpus chriſti ho
ſtie non cōmenſurat̄. Nec eſt incōueniens
ꝙ maius cōtineať a minore: non cōmenſu
ratiue. ſicut in deo immēſo indiuiſibili: eſt
quantitas vniuerſi. ⁊ intellectus in corpo/
ꝯfir re diuiſibili: q̄ꝫuis indiuiſibilis ſit ¶ Ad cō
firmationē. cōcediť ꝙ quātitas hoſtie cōti/
neat totā quantitatē corpis xp̄i. ſic ꝙ totuſ
chriſtus ⁊ tota ſua quantitas ſit ſb̄ hoſtia
ſed nō cōmenſuratiue vt dictū eſt. ⁊ h̄ non
Ad.2 eſt incōueniens: vt dictū eſt. ¶ Ad ſecūdā
Videť mihi ꝙ in ordine ad ſubām ſituatā
ſit ibi tm̄ ſemel. q̄ꝫuis in ordine ad ſitꝰ par
tium ſacramēti poſſit concedi: ibi eſſe infi/
nities: ſicut dictum eſt in ſecūdo dubio q̄r
ti articuli. Ad improbationē ꝯcediť ꝙ toti
ens ſit ſub integra: ſicut ſub diuiſa. vel nō
pluribꝫ cautiꝰ loquendo. Et diciť ꝙ ſb̄ di/
uiſa etiā quo ad rem cōtentā ſolū ſemel cō/
tineatur quia idē eſt corpus numero qđ in
omnibꝫ altaribꝫ poſt conſecrationē conti/
netur. licet pluries vel multis ſitibus cōti/
neatur Et poteſt dici quo ad ſitus ſacramē
ti: ſub pluribꝫ ſitibus ꝯtineť totalibꝫ diſti/
Ad.3 ctis q̄ꝫ continetur in celo. ¶ Ad tertiam di
ctum eſt in ſecundo articulo. ꝙ ſi ꝯſideren
tur ꝑtes quantitatis xp̄i in ordine ad ho/
ſtiam. ſic vbicūqꝫ eſt vna: ibi eſt ⁊ alia. Ad
improbatōnē quādo diciť: ꝙ tūc neceſſario
ſe penetrarent. nego ꝯſequentiā: ſed ſolum
ſequiť ꝙ nō cōmenſurenť quātitate hoſtie
ſub qua ſunt quia ſub qualibet parte eſt to
2 tus chriſtus. ¶ Secūdo ꝯcediť ꝙ in ordīe
3 ad hoſtiā nullā extenſionē faciant. ¶ Ter/
tio ꝙ ibi eſt indiuiſibiliter in ordine ad q̄n
titatē hoſtie. quia cui non cōmenſurať illi
4 non cōdiuidiť. ¶ Quarto ꝙ in ordīe ad ho
ſtie quantitatē vbicūqꝫ fuerit vnū mēbro/
rum: ibi ſunt ⁊ cetera oīa Et negetur ꝯn̄tia
ꝙ ſit confuſio vel inordinatio partiū chri/
ſti ſub hoſtia. illa enim affirmatiua nō ſeq̄
tur ex premiſſis ſed bene ſequiť ꝙ non ſit or
dinatio partiū corpis chriſti in ordine ad
partes hoſtie. nec diſtinctio earum in ordi
ne ad diſtinctionē partium hoſtie. hoc em̄
verum eſt: ſicut non eſt earū commenſura/
5 tio cū partibus hoſtie. ¶ Quinto dicitur.
ꝙ in ordine ad quantitatē corporis chriſti
conſiderando eas vt ſunt in toto corpe. ſic
vbi eſt vna ibi non eſt alia. ⁊ tanta conue/
nientia diſtinguunť: ſicut in celo. quia idē
corpus hic eſt ⁊ ibi ¶ Si dicas. ꝙ hoc dif/ replica
ficile ſit imaginari. Rn̄deo tibi. ꝙ ſi fideliſ Soluiť
es: nō difficile eſt credere. quia maiora cre
dis: credendo articulū trinitatis. Captiua
itaqꝫ intellectū tuū in obſequium fidei: di/
cendo apud temetipm̄ ꝙ deꝰ aliq̄d pōt fa/
cere cuiꝰ modū ꝑducēdi homo nequid cō
cipere pro vita pn̄ti. Modica ei foret ma
ieſtas ⁊ parua reputatiōe digna ſi ex ſenſi/
bilibꝫ extremū ſue ꝟtutis contingeret app̄
hendi. ¶ Ad quartā. ꝙ q̄ntitas ſit ibi ꝑ cō Ad.4
comitantiā ad conuerſionē in corpus dn̄i
ſicut oīa alia accidētia corpis dominici.
Ad improbationē poſſit primo dici ꝙ mlꝫ/
te ſunt ibi ꝓprietates corpis que nō confe/
runt ad ſpūalem nutritionē. ſ. ille de q̄bus
fides non curat. ſicut ſunt colores: cōplexi/
ones: membroꝝ ſpeciales figuratōnes. Et
ſic negaretur maior. Sed ea admiſſa nege
tur minor: ꝙ quantitas nō ꝯferat ad ſpūa
lem nutritiōꝫ. nā in h̄ nutrit̄ ſana fides. ꝙ
quantitatē dn̄ici corpis ꝑfectā ⁊ ordinatiſ
ſimā credas ſub illis ſpeciebꝫ: ipis tm̄ incō/
menſuratā. ⁊ deū hoc poſſe ⁊ inſtituiſſe pro
ſalute fideliū. Nec oportet ꝙ ad hoc q̄nti/
tas agat. ſed ꝙ fide credatur deū poſſe: ſʒ il/
lius modum nos nō poſſe comprehēdere.
¶ Ad confirmationē. ꝑ auctoritatē Augu Confir.
ſtini dr̄: ꝙ voluit ꝙ corpus xp̄i regulariter
oporteat eſſe in vno loco cōmenſuratiue. ſ.
in celo. q̄ꝫuis qn̄qꝫ vt qn̄ obuiabat Petro
fuerit in pluribꝫ locis. ſic tm̄ ꝙ veritas eius
nobiſcū ſit. id eſt corpus eiꝰ vere eſt in quo
libet altari in q̄ fit cōſecratio. licet nō cōmē
ſuratiue. ¶ Ad q̄ntā negeť minor ꝙ magiſ Ad.5
ꝯueniat ꝙ corpꝰ xp̄i ſit ibi abſtractuꝫ a ſua
quantitate. q̄r vt ſic nō faceret operationeſ
vitales corpales: vt ſic nō eſſet organicum
vt ſic non eſſet natū informari ab anima ſi
ne miraculo. Ad ꝓbatiōem. ꝙ ſicut hō nō
a nobis in pn̄ti ſtatu ē intelligibile. ita nec
illud ſcꝫ ꝙ panis conuertatur in corpꝰ do/
mini diu ante exiſtens. ¶ Sed quod eſt ſu Nota
per intellectū noſtrum: non eſt ſup fidem. ⁊
fides eſt id ex quo iuſtꝰ viuit. Crede itaqꝫ
⁊ viues. Et hoc eſt totū tibi congruum: vt
credendo quod eſt ſuper te: eleueris in dile
ctionem dei qui fecit te ꝑpter ſe. ⁊ in inebri
ationē in dulcedine maieſtatiſ ⁊ potētie eiꝰ.

ſic em̄ fides cōſequit̃ meritū: vt dicit ſctūs
Gregori⁹. vbi humana rō non exhibet expe
Ad ɔfir. rimentū. ¶ Ad confirmationē. ꝙ valde cō/
gruū eſt vt accidentia illa ſint a ſubſtantia
ſepata: vt que ꝑus erant ſignū cibi corpal':
ſint poſt conſecrationē ſignū cibi ſpiritual':
qui exuperat omnē ſenſum. Sed hoc eſt de
accidentibꝫ panis. Corpis ꝟo dñici nec ac
cidentia ſepata ſunt a corpe: nec corp⁹ ab
eiſdē. qꝛ om̄ia illa in corpe xpi debent eſſe ꝑ
fectiſſima. Et ḡ in rōne ad formā negeť ma
ioꝛ. Ad rōnes factas ꝓ ſuppoſito ⁊ queſi/
to ɔcediť ꝙ ɔcludūt. qꝛ ſunt ꝓ dictis in pri
mo ⁊ ſcđo arti. Hoc de queſtione.

Ctauo que/

ritur circa diſtinctionē vnde
cimam. Utrū ſicut facta cō/
ſecratione: panis ɔuertitur
in corpus xpi: ſic ꝙ nihil qđ
fuit panis preter accidētia ibi ſubſiſtat: ſic
ea in quā vertiť eſſentia penitus impaſſibi
lis ſit: Que queſtio vnū ſupponit ⁊ ali/
ud querit. Supponit ꝙ panis cōuertatur
in corp⁹ xpi: ſic ꝙ nihil panis p̄ter acciden/
tia poſt cōſecrationē ſubſiſtat. ¶ Cōtra qđ
argu.1 arguiť ſic. Panis in cōſecratiōe annihilať
ḡ non ɔuertitur in corpus xpi. ɔñtia tenet.
quia qđ in aliud melius cōuertiť: hoc non
redigiť in nihilū. Et añs ꝓbatur primo ſic
quia annihilatio eſt mutatio quo aliquid
ꝺm totū vadit in nihilū ꝑ quid nominis.
modo in hac mutatiōe panis ꝺm totū mu
tatur in nihilū. Igiť. Probať minoꝛ. quia
nec materia manet: nec forma manet: que
ꝑus ſunt in actu vt poſt diceť. Nec manet
in potētia. qꝛ nō in materia. qꝛ non manet
Nec in accidentibꝫ: cū nō dicať ſubſtātia
eſſe in potētia in accidēte. Nec in corpe xpi
quia de lege ordinata nō poteſt ex corpore
xpi fieri materia vel forma panis. ḡ illa nō
manent nec in ſe nec in potentia. ḡ om̄ino
Argu.2. ad nihilū rediguntť ¶ Secūdo ſic. Forma
panis ibi ānihilať. ḡ a fortiori materia. pa
tet ɔñtia. quia cū materia nō poſſit corrū/
pi: nō videť deſinere eſſe niſi ꝑ annihilatio/
nem. ⁊ ideo ſi forma q̄ ꝺm ſui naturā eſt cor
ruptibilis ibi annihilať. a fortiori hoc di/
cetur de materia. Añs ꝓbať. qꝛ vt deductū
eſt: nec actu nec potētia manet. Undeqđ
in corruptione nō annihilať: licet nihil ei⁹
maneat. hoc eſt quia materia manet de cu/
ius potentia itez producibilis eſt eadem
in ſpecie. modo materia hic non manet ſed
tranſit. ḡ forma nullo modo manet. ¶ Ter Argu.3
tio ſic. quia ante ɔſecrationem panis eſt. ⁊
poſt nihil qđ fuit de eius ſubſtātia: eſt. nec
manet in termino a quo in potētia. ḡ ad ni
hilum deductus eſt. ɔñtia nota videtur. qꝛ
hoc eſt annihilari quod de aliquo ſic tran
ſit in nihil: qđ nec in ſe nec in ſui potentia
manet. Licet em̄ poſt corruptionez forme
nihil eius actu ſit tamen non eſt annihila
ta. quia materia manet in qua forma ma/
net in potentia: vt in primo phyſicorū di
citur ꝙ materia eſt ſubiectū quo generatur
forma. ⁊ in quā vltimo corrumpiť. Et añs
pro ꝑma parte notū eſt. Et pro ſecūda pa/
tet. quia nihil termini a q̄ manet. ¶ Quar argui.4
to. Si panis non annihilať: hoc maxime
eſt quia mutať in corpus xpi. ſed ita nō vi
detur eſſe. Igiť ⁊c. Patet maioꝛ ꝑ aduerſa
rium. Probať minoꝛ. qꝛ in illud nō muta
tur panis qđ diu fuit añ ip̄m. mō corpus
xpi diu fuit anteq̃ hic panis eſſet. Igiť ⁊c
Patet maioꝛ. qꝛ vtiq̃ in mutatōe termin⁹
a quo p̄cedit terminū ad quē. Et ḡ imagi/
nabile eſſe videtur ꝙ fiat mutatio hui⁹ in
illud quod ip̄m ante mille annos preceſſit
Minoꝛ nota eſt. ¶ Quinto arguiť ſic. In Argu.5
productione corpis animati ex ſpeciebꝫ aſ/
ſumptis eſt vera materie creatio. ḡ in con/
uerſione panis in corpus dñi: eſt vera ma
terie annihilatō. ɔñtia tenet. quia ſicut ibi
materia ſe habet ad fieri: ita hic ſe videtur
habere ad deſinere. ¶ Añs pꝫ. qꝛ cū ſpecies 1
nō minus nutriāt q̃ faceret hoſtia non cō
ſecrata: ſit pars a ex eis genita. tūc ſic. ma/
terie ipſius a nunc eſt. ⁊ nunq̃ ante fuit. ḡ
eſt producta. ⁊ nō de potētia ſubiecti. ergo
eſt creata. et iſtud eſt propoſitū. ¶ Et patet 2
ɔñtia. quia creatio ꝑ om̄es ſignat ꝓducti/
onem que nō eſt ex aliquo ſubiecto: vel de
potentia ſubiecti. Añs totū eſt notū. Nō
em̄ fuit añ materia iſta in illis ſpeciebꝫ: vt
poſt dicetur. Et ꝙ non de potētia ſubiecti.
patet. qꝛ ħ non ɔuenit materie: cū ip̄a non
poſſit eſſe forma. Secundo principaliter
arguitur ſic. In hac ɔuerſione materia pa
nis manet. ḡ aliquid panis non conuertiť
ɔñtia nota eſt. Et añs probatur ſic. qꝛ vbi
cunq̃ manet potentia paſſiua: ibi manet
materia. modo ſub accidētibus manet po
tentia paſſiua. Igiť. Pꝫ maioꝛ qꝛ potētia
paſſiua debeť materie. Patꝫ etiā ex alio. qꝛ

cū ex caliditate hoſtie generaret frigiditaſ
vel econtra: quō ex albedine generaꝛ nigre
do. nō em̄ ꝯcordia diſcordiā ad eſſe ꝓducꝭ
vt dicit phs in .j. phiſicoꝝ .c.v. nec ē vnū
1 ꝯtrarioꝝ natū ꝓduci de altero. ¶ Patꝫ mi/
noꝛ ad expientiā. qꝛ hoſtia ꝯſecrata caleſit
2 ⁊ frigeſit ſicut non ꝯſecrata. ¶ Scđo pbaꝛ
añs ſic. qꝛ qñcūqꝫ extrema alicuiꝰ mutatio
nis cōicant in aliq̄ vno: tūc illud vnū per/
manet. mō ita eſt hic ꝙ extrema huiꝰ muta
tionis cōicāt in aliq̄ vno. Igiꝛ. Patet ma/
ioꝛ de ſe. qꝛ illud vnū nō mutaꝛ. Ptꝫ mioꝛ.
qꝛ tā panis terminꝰ a q̄: qꝫ corpꝰ xp̄i termi/
nus ad quē hn̄t materiā: put notū eſt. illa
3 vtiqꝫ videꝛ manere. ¶ Tertio pbaꝛ añs. qꝛ
videꝛ ꝙ ſicut in mutatiōe naturali manet
materia q̄ eſt fundamētū mutatiōis natu
ralis deferēs ⁊ ſuſtinēs eaꝫ. ꝙ ita ī mutatiōe
ſupnaturali debet manere materia tāqꝫ fun
Argu. 3 damētū mutationis ſupnaturaꝛ. ¶ Tertio
ꝑncipaliꝛ arguiꝛ ſic. In ꝯſecratōne manet
forma panis. g̊ ꝯn̄tia nō eſt. pbaꝛ añs. qꝛ
actio facit ſcire formā ſic̄ trāſmutatio mate
riā: vt vult phs. mō manifeſtū eſt ꝙ omēs
pbaꝛ.2 actiōes forme panis ibi manent. ¶ Scđo
qꝛ certū eſt ꝙ hoſtie ꝯſecrate ita nutriūt: ſi/
cut ſi nō eſſent ꝯſecrate. g̊ ſunt in potentia
corpꝰ animatuꝫ. tenet ꝯn̄tia p phm. ij. de
aīa. qꝛ ſolū tale nutrit. q̄riꝛ g̊ Utrū illud ſit
forma panis q̄ de ſe natꝰ eſt nutrire. ⁊ habeꝛ
ꝓpoſitū. Uel eſt corpus dn̄i qđ ſm legem
ordinatā nō eſt dicenduꝫ. qꝛ hoc iā eſt im/
paſſibile. ⁊ ſic incōuertibile in corpꝰ aīatuꝫ
nouū: vel accidentia. ⁊ hoc non. qꝛ ſubſtā/
pbaꝛ.3. tia nō fit ex accidentibꝰ vt ex ſubiecto. nec
accidēs eſt in potētia ſuba. ¶ Tertio pbaꝛ
añs ſic. qꝛ ſi forma nō manet: vel g̊ cōuerti
tur in corpꝰ xp̄i vel in aīam xp̄i. nullo mo/
doꝝ poteſt dici. g̊ ⁊c̄. Maioꝛ patet ſufficiē
ti diuiſione. qꝛ ſi nō manet: nec annihilaꝛ.
tunc in aliq̄d ꝯuertiꝛ. Minoꝛ declaraꝛ pri/
mo. ꝙ nō ꝯuertaꝛ in corpus. ptꝫ. quia hoc
eſſet ſupfluū. qꝛ ſufficit ꝙ corpꝰ panis ī cor/
pus xp̄i cōuertaꝛ. Scđo qꝛ purus actꝰ nō
videtur eſſe natus cōuerti in purā potētiā.
cum g̊ forma panis ſit purꝰ actus ſiue ſim
plex forma: nō erit nata cōuerti in corpus
chriſti qđ eſt pura potētia qualificata. Igi
tur ⁊c̄. ꝯn̄tie note ſunt. Et maioꝛ pbaꝛ au/
ctoritate beati Auguſtini. vij. ſup Geneſ.
ad lr̄am dicētis. ꝙ corpus nullo mō poſſit
cōuerti in ſpiritū. Idem dicit Boeciꝰ in li/
bro de duabꝰ naturis ⁊ vna perſona chriſti

¶ Ex qua arguitur ſic. Non poteſt corpus argui. ſic
conuerti in ſpiritū. g̊ nec actus in purā po/
tentiam. pbatio cōſequētie. quia plus di/
ſtant actus ⁊ pura potentia qꝫ duo actus.
modo corpꝰ de genere ſube eſt actus ⁊ ſpi/
ritus etiaꝫ. ſi g̊ ea que minus diſtant: non
poſſunt inuicē conuerti. nec ea que magis
diſtant. ¶ Secūdo pbatur. ꝙ nec cōuertiꝛ pbaꝛ. 2.
in aīaꝫ xp̄i. Primo eadē auctoritate. quia
tunc extēſum. ſ. forma panis cōuerteret ī in
extenſum. ſ. animā intellectiuā. ⁊ ſic aliquo
modo corpus in ſpm̄. Secundo. qꝛ aīma
chriſti non eſt ibi via cōuerſionis: ſꝫ ſolum
modo cōcomitantie. ¶ Quarto ꝑncipaliꝛ arguiꝛ 4
arguitur ſic. Panis manet facta cōſecrati/
one g̊ ſuppoſitum falſum. ꝯn̄tia nota eſt. 1
¶ Añs pbatur ꝑmo. qꝛ nō cōuertitur ī cor
pus chriſti: auctoritate Gregorij. iiij. dia/
logoꝝ. c. lix. ⁊ ſumitur in lr̄a p magiſtrū di
centis ꝙ aduenit corpꝰ xp̄i a celo ſub his
verbis. q̄s fideliū habere dubiū poſſit ī ipa
immolatiōis hora ad ſacerdotis vocē ce
los aperiri in illo xp̄i myſterio: angeloꝝ cho
ros adeſſe. ſupma ⁊ ima ſociari. vnū quid
ex inuiſibilibꝰ atqꝫ viſibilibus fieri. g̊ vult
ꝙ ſupma aptis celis deſcēdāt cōiungēdo ſe
īmis. ⁊ h̄ eſt ꝓpoſitū. ¶ Scđo ptꝫ hoc au/ 2
ctoritate Damaſ. dicētis. ꝙ qꝛ cōe eſt hoi/
bus comedere panē ⁊ bibere vinū: cōiunga/
uit eis deꝰ diuinitatē. mō q̄ ꝯiungunꝛ ī na
tura ſua ſaluāꝛ. aliꝛ nō eſſent ꝯiuncta. Se
cūdo pbaꝛ añs rōnibꝰ. qꝛ ſi panis cōuerta
tur in corpꝰ xp̄i. ſic ꝙ ſba panis nō maneat
vel cōuertiꝛ in corpꝰ xp̄i qđ nō erat priꝰ: et
hoc nō debet dici. qꝛ ſp idē eſt corpꝰ dn̄i pꝰ
incarnationē. Uel ī corpꝰ xp̄i qđ erat et eſt
⁊ tunc corpꝰ xp̄i fiet maiꝰ: eo ꝙ ſibi addereꝛ
noua materia. Tertio qꝛ ſic oī die aliq̄ ma
teria ꝯuerteret in corpꝰ xp̄i. ptꝫ ꝯn̄tia. quia
ita dicit aduerſariꝰ eſſe ī ꝯſecratōe. pbatur
falſitas ꝯn̄tiꝫ. qꝛ vel corpꝰ xp̄i p talē cōuerſi
onē fieret maiꝰ: ⁊ h̄ nō cōuenit ei. qꝛ motu
augmētatōis neq̄t mutari. Uel nō fit ma/
iꝰ: ⁊ ſequunꝛ hec incōueniētia. ¶ Primū
ꝙ illa cōuerſione aliq̄d pditur ⁊ nihil acq/ 1
ritur. ptꝫ ꝯn̄tia. qꝛ aliq̄ ps materie pdiꝛ: ni
hil aūt acq̄riꝛ mūdo. qꝛ corpꝰ xp̄i eque ma/
gnū ꝑus fuit ī mūdo añ cōuerſionē ſic pꝰ.
¶ Secundū. ꝙ materie eſſentia q̄ttidie fie 2
ret minoꝛ. ptꝫ ꝯn̄tia. qꝛ q̄ntū de ea ī corpꝰ
xp̄i cōuertitur ſine eius augmentatiōe. tan
tum illi aufertur. ¶ Tertio ꝙ totiēs poſſit 3
fieri talis cōuerſio ꝙ tota materia eēt demū

in corpus xp̄i ꝯuerſa. ⁊ ſic nihil remaneret
de materia in mūdo. p3 ꝯn̄tia. qꝛ vtiq3 ē fi-
nita: ⁊ ex ꝯn̄ti ꝑ quotidianā oblationē ſic qđ
ea in corpus xp̄i vertit̄: poſſet tandē ꝯſumi
4 ¶ Quarto. aliq̄d fieret poſtq̄3 eſſet factum.
ꝯſequēs implicat. qꝛ ſequit̄. fit: ḡ nō eſt. ⁊ ē
factū: ⁊ poſt non deſijt. ḡ eſt. ⁊ ſic idem eſſ3 ⁊
nō eſſet. Cōſequentia tñ ꝓma videt̄ tenere
eo ꝙ quottidie in q̄libet altari in quo fieret
ꝯſecratio: corpꝰ xp̄i fieret: ⁊ ip̄m fuit factum
ante mille ⁊ trecētos annos in vtero ꝟginiſ
5 ſpūſancti artificio precellente. ¶ Quinto.
Aliq̄d hodie eſſet corpꝰ xp̄i qđ heri nō hu
iuſmodi fuit. Falſitas patet. ꝓbat̄ ꝯn̄tia.
qꝛ hoc in qđ ꝯuerſus eſt hic panis poſt cō
ſecrationē eſt corpꝰ xp̄i. ⁊ illud nō fuit heri
corpus xp̄i: cū heri iſte panis nō fuerit con
uerſus. imo forte nō formatꝰ. ⁊ ſi formatꝰ:
6 adhuc heri erat panis. ¶ Sexto. continue
formaret̄ de materia de qua nō erat factu3
in cōceptione. ⁊ ſic videt̄ eſſe corpus xp̄i qđ
nō eſſet ſumptum de virgine. qđ falſum eſt
Et ꝓbatur ꝯn̄tia. qꝛ quottidie formaret̄ de
materia panis: ꝑ te. qꝛ illa in ip̄m ꝯuertit̄.
Et manifeſtū eſt ꝙ de illa nō erat formatū
in ꝯceptiōe. ¶ Septimo ſic. qđ fuit panis
7 eſt corpus xp̄i. ḡ panis manet cū corꝑe xp̄i
ꝓbatur ꝯn̄tia. qꝛ quicq̄d fuit panis: hoc eſ
ſentialiter fuit panis. ḡ ſi qđ fuit panis: eſt
corpus xp̄i. ſequit̄ ꝙ illđ qđ fuit eſſentia pa
nis eſt corpus xp̄i. Et vltra ſequit̄. ꝙ eſſen-
tia panis eſt vel corpus xp̄i vel cū eo. quia
da ꝙ nō: ſequit̄. corpus xp̄i nō eſt illud qđ
fuit eſſentia panis. ¶ Confirmat̄ clariꝰ. ſeq̄
Confir. tur. qđ fuit panis eſt corpus xp̄i. ḡ quod ē
corpus xp̄i: eſt hoc qđ fuit panis. ḡ eſt hoc
qđ fuit eſſentia panis. ḡ eadē eſſentia fuit
ꝓus panis ⁊ eſt nūc corpus xp̄i. ḡ cū eſſen-
tie ſint inuariabiles: ſequit̄ ꝙ eſſentia panis
vel eſſet eſſentia corꝑis xp̄i vel ad minꝰ cū
2 ea. ¶ Itē in ꝯuertente dꝛ ꝙ corpus xp̄i eſt il
lud qđ fuit paniſ. quero a te. q̄d demōſtrat
li illud? Utrū corpus xp̄i. ⁊ illud nūq̄3 fuit
panis factꝰ ex farina. vel demōſtrat eſſen-
tiam panis material̄? ⁊ tūc habet̄ ꝓpoſitu3
ꝙ corpus xp̄i eſt eſſentia materialis panis
vel demōſtrat mediū cōe corꝑi xp̄i ⁊ eſſentie
que fuit panis? ⁊ ſi ſic? aliq̄d ad minus qđ
3 fuit panis: manet in corꝑe xp̄i. ¶ An̄s ꝙ il
lud qđ fuit panis ſit corpꝰ xp̄i. ꝯcedit mgr̄
in lr̄a diſ. xj. c. j. Et videt̄ eſſe de mente Au
guſtini li. iiij. de trini. dicētis. Corpꝰ xp̄i di-
cimus illud qđ ex frugibꝫ terre acceptū eſt
⁊ prece myſtica conſecratū ſumimꝰ Et aſſu
mitur a magiſtro. c. j. eiſdē diſ. modo a fru-
gibꝫ terre nō videt̄ acceptū niſi panis ma-
terialis. ¶ Octauo. ex ſacro canone non ha 8
betur ꝙ ibi panis nō maneat ſed ꝙ in corpꝰ
xp̄i ꝯuertat̄. ḡ hoc non eſt ponendū. ꝯn̄tia
tenet qꝛ ad ſaluandū aliquid creditū. ⁊ qđ
eſt ſuꝑ naturā non debet poni aliud ſupna
turale illi imꝑtinens. Et an̄s patet. qꝛ q̄3-
uis dādo diſcipulis dixerit accepto pane.
Hoc eſt corpꝰ meū. in hoc tñ non negauit:
q̄n ſuū corpꝰ poſſet eſſe ibidē cū vero pane
materiali. q̄3uis li h̄ demonſtrauerit ꝯtentū
⁊ nō illū panē materialē ¶ Nono. quia nō 9
ſunt ponēda plura miracula vbi pauciora
ſufficiūt. modo om̄ia vident̄ poſſe ſaluari:
dicēdo ꝙ corpꝰ xp̄i maneat cū pane vt cu3
ſigno ſue p̄ſentie. nō em̄ eſt maiꝰ incōueniēſ
ꝙ maneret cū pane q̄3 cū accidētibꝫ ⁊ q̄nti-
tate ¶ Decimo. qꝛ videt̄ ꝙ q̄nto poſſumus 10
ſaluare veritatē huiꝰ ſacramēti: minꝰ a na-
turali radice recedendo ꝙ hoc facere debea
mus. modo ſaluari pōt veritas ſacramen-
ti cū ꝑmanentia panis. ⁊ in hoc minor eſt
receſſus ab apparētia naturali. Igitur ⁊c̄.
Patet maior. quia vbi ꝓpter articulum fi
dei nō cogimur tā longe recedere ab appa
rentia: fruſtra recedimꝰ. qꝛ innitentibꝫ ap-
parentijs occaſionē diffidētie miniſtramꝰ
Et minor patet quo ad ꝓmā ꝑtē ex dictis.
Et quo ad ſcđam ꝑtē patet. qꝛ valde diffi
cile eſt credere ꝙ ibi nō ſit materialis paniſ
cuiꝰ om̄ia accidētia ⁊ oꝑationes ibidē ap-
parent. ¶ Undecimo. ſi nō maneat ſubſtā 11
tia panis: tūc naturalis ſignatio accidenti
um erit falſa. ꝯn̄s falſum. qꝛ in ſacramēto
veritatis nulla falſitas debet apparere. Et
patet ꝯn̄tia. quia accidētia illa ſic accepta
ſunt naturale ſignū panis: q̄ ſm̄ te non eſt
ibi. ¶ Nec videt̄ valere qđ cōmuniter dicit̄
ꝙ accidentia ſint ibi ſine ſubiecto. quatinꝰ replica
ſenſus a deceptiōe reddant̄ immunes qui
iudicant de accidentibꝫ ſibi notis. quia ſen
ſus nō vident̄ iudicare de albedine vl' dul-
cedine: ſed de albo vel de dulci: vt dicit̄ in
phia. ¶ Et daro ꝙ poſſent iudicare de ab-
ſtractis: tamē certū eſt ꝙ etiā iudicāt de cō 2
cretis. vt patet ſcđo de aīa. quia iudica-
re de albo vel dulci: eſt ꝓpꝛiū officiū ſenſus
modo ſi nō maneat ibi panis: tūc nihil eſt
ibi albū vel dulce. ḡ decipitur ſenſus ſm̄ ta
le iudicium. Et hoc apparet. qꝛ ſi a iudeo
vel ſaraceno quereres. quid eſſet hoc? ipſe

diceret ꝙ eſſet panis. qntū cūqꝫ boni ſenſus
Confir. eiꝰ eſſent. ¶ Cōfirmat̄ auctē beati Ambro/
ſij dicētis. ꝙ in iſto ſacramēto nihil fit ſimi
le pſtigijs magoꝝ: vbi deceptiōe quadā fal
lunt̄ oculi vt videat̄ eſſe qḋ nō eſt. ſꝫ mani
feſtū eſt vt dictū eſt ꝙ ibi videt̄ eſſe panis.
Argu.i. ğ eſt ibi. ¶ Deinde querit titulꝰ. Utrꝫ ea in
ꝯ q̄ſituꝫ quā vertit̄ ſub a penitꝰ impaſſibilis ſit: Cō
tra qḋ arguit̄ ſic. In idē corpꝰ fit conuerſio
nūc in qḋ fiebat in cena. ſꝫ tūc fiebat ꝯuer
ſio in corpꝰ paſſibile. ğ ⁊ nūc. Patet maior
q2 eandē vim habebāt ꝟba tūc ſicut nunc.
nec aliquo mō nūc maiorē. Et minor patꝫ
ꝑ glo. j. ad Choř. xj. dicentē ſic. ſolet querī:
quale corpꝰ diſcipulis ſuis dedit dn̄s: Rn̄
det. dn̄s dedit tale quale erat. q2 paſſibile ⁊
Confir. mortale. ¶ Et pōt ꝯfirmari. q2 vtiqꝫ corpuſ
dn̄i tūc erat paſſibile. ğ ſi impaſſibile dediſ
ſet: nō dediſſet ſuū corpꝰ. vel idē corpus fu/
iſſet ſimul paſſibile ⁊ impaſſibile. Nec vi/
det̄ valere ſi diceret̄. ꝙ dn̄s tūc ꝯuerterit in
corpꝰ ſuū paſſibile. ⁊ nūc in ꝯſecratiōe con
uertat i impaſſibile. q2 ex h̄ ſequeret̄ ꝙ ꝟba
ꝯſecratiōis nūc eſſent maioris ꝟtutiſqꝫ tūc.
Falſitas patet. ꝯn̄tia ꝓbat̄. q2 tūc mutare
nō poterāt niſi in corpꝰ paſſibile. nūc autē
mutarēt in multū nobiliꝰ. ſ. in corpꝰ penitꝰ
2 impaſſibile. ¶ Secūdo. q2 ſi c iſtis ꝟbis ſa/
cramētalibꝫ eſſet addita noua ꝟtus ꝑ mor
tem xp̄i. falſitas ptꝫ. q2 om̄es ꝯcedūt ꝙ i ce
na ⁊ an̄ mortē fuerat inſtitutū. Et patet cō
ſequētia. q2 ꝟtutē trāſferēdi in corpꝰ impaſ
ſibile an̄ mortē nō habebāt ⁊ nūc eam hn̄t
Argu.2. ğ poſt mortē eā acceperūt. ¶ Scḋo ſic. quia
corpꝰ in qḋ ſit iſta ꝯuerſio: eſt eiuſdē rōnis
cū materia p̄ma. ğ eſt paſſibile. ꝓbatio ꝯſe/
2 quētie. q2 de rōne materie eſt ꝙ ſit pura potē
tia. ⁊ ex ꝯn̄ti ꝙ poſſit pati. ¶ Scḋo. q2 vnḋ
3 veniret h̄ materie ꝙ p̄n̄te infrigidatiuo nō
4 infrigidaret̄. ¶ Et tertio. vn̄ h̄ ꝙ non appe/
teret aliā formā: ⁊ ex ꝯn̄ti poſſit pati. ¶ Et
quarto ſi xp̄s ſuū corpꝰ dimitteret. nunq̇d
eiuſdē rōnis eſſet cū corꝑe alteriꝰ hominis
5 quare ğ nō eſſet paſſibile: ¶ Et q̇nto fortiꝰ
q2 vel eſſet eſſentiale corpi xp̄i eſſe impaſſi
bile: ⁊ hoc nō. q2 vtiqꝫ qn̄qꝫ patiebat̄ vt in
tp̄e paſſionis. vt dicit magiſter in lr̄a in ter
tio. a diſ. xv. vſqꝫ ad. xxj. incluſiue in diuer
ſis locis. Uel eſt ſibi accidētale: ⁊ ſi ſic. tūc
non debet dici ꝙ ſit impaſſibile ſꝫ ꝙ ex dono
gratuito dei de facto nō patiat̄. Añs p̄muꝫ
In ꝯriū fuit ꝓbatū in p̄mo articulo queſtionis. xiij
libri tertij in dubio ſecūdo. ¶ Sed ꝓ ſup/

poſito queſtionis: ꝙ panis ꝯuertat̄ totus ī
corpus xp̄i. eſt magiſter in p̄ncipio huiꝰ di
ſtinctiōis. xj. ¶ Et ad hoc in fine diſtinctio 2
nis. x. ca. vlti. adducit magiſter multas au
ctoritates ſanctoꝝ doctoꝝ. que habētur de
ꝯſe. diſ. ij. in diuerſis caplis. ſ. Auguſtini:
Ambroſij ⁊ Euſebij. Cui placet videre: vi
deat i lr̄a. ¶ Itē extra de ſum. tri. ⁊ fi. catho. 3
ca. firmiter. dicit ſic. Jeſus xp̄s ſacerdos et
ſacrificiū cuiꝰ corpꝰ ⁊ ſanguis in ſacramen
to altaris ſub ſpēcie panis ⁊ vini cōtinētur:
veraciter trāſſubſtātiatis in corpus pane:
⁊ vino in ſanguinē poteſtate diuina. ¶ Sꝫ 4
ꝙ nihil de pane maneat p̄ter accidētia: de/
termiat magiſter diſ. xij. videlicꝫ ꝙ illa ſint
om̄ino ſine ſubiecto. ⁊ ſic nihil panis niſi il
le ſpēs manent. ⁊ ex ꝯn̄ti patet ps affirma/
tiua ſuppoſiti. ¶ Sed ꝓ queſito ꝙ illud ī ꝓ q̄ſito
quod fit illa ꝯuerſio om̄ino ſit impaſſibile
patet. quia eſt corpus glorioſum. hoc autē
eſt om̄ino impaſſibile. Igit̄. Patet maior
Luce vlti. q2 dn̄s patiendo intrauit glīaꝫ
ſuam. gloſa. quo ad dotes corporis. Et ad
Phil. ij. dicit gloſa. ꝙ ex humiliatione ſui
meruit ſibi dotes corpis glorioſi. Minor
patet. quia de ratione corpis glorioſi eſt im
paſſibilitas: vt poſt dicet̄ circa vltimā ptē
principalē libri. ¶ Et poteſt cōfirmari. q2 ſi Cōfir.
poſſet pati: iterū poſſet mori. cuiꝰ ꝯtrarium
habet̄ ad Roma. vj. q2 chriſtꝰ reſurgens ex
mortuis iam non moritur.

In hac queſtione

erunt quattuor articuli. In p̄mo videbit̄ ḋ
primo ſuppoſito. ſ. ꝙ panis in cōſecratiōe
in corpus xp̄i vere cōuertat̄. In ſecūdo: q̇d
ſit terminus ꝓpriꝰ huiꝰ cōuerſionis: inqui
ritur. Et tertio de queſito. ſ. an in rem paſſi/
bilem vel impaſſibilē panis ꝯuertatur. Et
quarto aliquibꝫ dubijs rn̄detur.

Quantum ad pri

mum Primo volo de hoc breuiter opinio Opio.i.
nes alioꝝ referre. Secūdo rn̄dere. ¶ Quo
ad p̄mū. Uarie fuerūt veterū doctoꝝ ſentē/
tie de iſta materia. Primi em̄ dixerūt ꝙ fa
cta ꝯſecratione forma panis tranſeat. ſed
materia ꝑmaneat cū corꝑe dn̄ico. Ad hoc
eſt ꝯgruitas: vt ſit aliq̇d cōmune i vtroqꝫ
termino in q̄ facta eſt mutatio. ſ. materia ī
qua eſt p̄mo forma panis: ⁊ deinde corpꝰ

chriſti. Sc̄do vt accidētia ſint in ea tanꝗ̄
Opio.2 in ſubiecto quoꝝ natura eſt ineſſe. ¶ Secū
da opinio fuit quaſi ecōtrario. ſ. ꝙ materia
panis ↄuertat̄ ⁊ deſinat eſſe facta ↄſecratio
ne: ſed forma panis remaneat Cuius opi
nionis fundamentū eſt. quia oꝑatiōes ac
cidentiū ꝑmanent: que videnť p̄ſuppōnere
formā Et alia cōgruitas poteſt adduci. qꝛ
congruū eſt vt materia ꝑ conuerſionē ī ma
teriam trāſeat. Cū ḡ corpus xp̄i ſit ſua bene
dicta materia. congruū eſt vt materia trā-
Opio.3 ſeat in materiā. ¶ Tertia opinio eſt. ꝙ cor-
pore xp̄i adueniēte ſubſtātia panis annihi
letur: ⁊ non cōuertat̄ in corpus dn̄i. Dicūt
em̄ ꝙ ꝓpter dignitatē corpiſ dominici nihil
poſſit in ipm̄ cōuerti vel nō deceat aliquid
aliud in ipm̄ mutari. Et ḡ cum an̄ ſit ſuba
panis ⁊ poſt nihil eius ſubſtātiale maneat
nec in aliud trāſeat: ſequit̄ ꝙ annihilet̄. qꝛ
de ente fiat nihil. Ul' deſinat ſic eſſe ꝙ ad ni-
hil poſitiue terminat̄. ⁊ hoc eſt annihilatō
opio.4. ¶ Quartā opinionē recitat magiſter in lr̄a.
ꝙ ſubſtantia panis facta ↄſecratiōe rema-
neat cū corpe dn̄ico. ſic ꝙ facta cōſecratiōe
totus xp̄s ſit ibi cū ſubſtātia panis ⁊ quali
bet parte eiꝰ: cū quo pane an̄ ↄſecrationem
nō fuerit. Motiua haꝝ opinionū ſunt ta
Nota 2 cta ante oppoſitū. ¶ Secūdo eſt notādū
ꝙ recte ſicut iſti dicūt de pane reſpectu cor-
poris: ita dicerēt de vino reſpectu ſanguiniſ
Et ḡ quo ad hoc non oportet fieri mentio-
nem. ſed ſicut de vno dicit̄: ita de reliquo in
Cōclio.1 telligat̄. ¶ Contra iſtas opiniones: qꝛ non
ſunt rōnabiles: eo ordine quo poſite ſunt ꝓ
cedendo: eſt ꝑma ↄcluſio hec. Nō eſt rati-
onabile ꝙ materia remanēre forma trāſeat
in corpꝰ dn̄icū: vel etiā in nihilū via anni-
hilationis. ſeu corrumpat̄ in materiā. ꝓba
tur ſic. quia pōnere aliquid qđ omnimode
naturali rōni repugnat: ſine auctoritate: h̄
manifeſte nō ē rōnabile. modo ponere ma
teriā remanere ⁊ formā: qualibet haꝝ triū
viarum trāſire eſt hmōi. Igitur ⁊c̄. Maior
nota. qꝛ quicq̄d ponit̄ qđ eſt ꝑ ſe notū: nec
per ſenſum. hoc aut ex rōne naturali: aut ex
auctoritate reuelante veritatē: debet poni ſi
rōnabiliter ponat̄. ſꝫ minor declarat̄ ¶ Prio
Primo. em̄ materiā manere ⁊ formā trāſire. hoc eſt
materiā manere ſine forma ſubſtātiali. qđ
q̄uis deꝰ facere poſſit: tn̄ om̄i rōni naturali
cōtrariū eſt: cū materia ſit pura potētia: cu
ius eſt eſſe forma. ¶ Secūdo. hoc eſt pone
Scdo re complexionē ſufficientē ad ꝓductionem
forme manere in ſubiecto nō impeditam ⁊
non educere formā qđ iteꝝ eſt cōtra omnē
rōnem naturalē. Et patet ↄn̄tia ꝑ ſic ponē
tes. qꝛ materia maneret ⁊ cōplexio ſufficiēſ
ſcꝫ q̄ ante ꝓduxit formā panis: ſicut eſt to-
ta diſpoſitio qualificatiua maneret in ea.
⁊ non impedit̄ vt dicūt ab aliquo. ⁊ tn̄ ſm̄
iſtos nō educit formā paniſ. ¶ Tertio. hoc Tertio
eſt ponere ꝙ forma panis cōuertat̄ ī corpꝰ
xp̄i. modo h̄ eſt magis incōueniēs vel non
minꝰ q̄ʒ dicere ꝙ totꝰ panis in ipm̄ corpus
conuertat̄. Igit̄ ⁊c̄. Patet maior. qꝛ forma
illa non annihilat̄: vt dicet̄ in tertia ↄcluſi
one. ⁊ ḡ ī terminū poſitiuū cōuertit̄. ⁊ nō in
aliū q̄ʒ in corpꝰ xp̄i. Minor patet. qꝛ h̄ eēt
ponere ꝙ actꝰ formalis panis cōuertatur ī
corpꝰ dn̄i qđ vt dictū eſt in queſtione. xiij.
tertij. articulo. j. dubio. ij. ⁊ ꝓbatū: nō eſt ni
ſi nuda materia qualificata. modo nō mi-
nus incōueniēs eſt formā ↄuerti in mate-
riā: q̄ʒ ↄuerti totū cōpoſitū in materiā xp̄i.
Maiorē em̄ vicinitatē habet cōpoſitū cū
corpe: eo ꝙ cū eo corpaliter ↄueniat: q̄ʒ for
ma ſubſtantialis: q̄ʒ actus om̄ino a poten
tia diſtinctꝰ. ¶ Forte dicet̄ ꝙ forma corrū- obiectio
patur in hac ↄuerſione in materiā remanē ſoluitur.
tem: ſicut in generatiōe noue forme. Sed 1
iſtud nō habet aliquā apparētiā. Primo.
qꝛ tūc materia corpis xp̄i: ſiue corpꝰ chriſti
generaret̄ de potētia materie p̄cedentis. qđ
tn̄ eſt falſum. qꝛ materia corpis xp̄i eſt cor-
pus xp̄i ſic organiſatū: vt prius dictū eſt: ⁊
poſteriꝰ clariꝰ dicet̄. ea aūt eſt ingenerabil'
vt in ꝑmo phiſicoꝝ dr̄. Et veꝝ eſt. qꝛ nō pt̄
eſſe actus niſi incōpletꝰ. Et patet ↄn̄tia. qꝛ
in quod p̄cedens corrumpit̄: ex eodē ſeq̄ns
generat̄. ¶ Secūdo. quia corruptio forme 2
in materiā p̄ſupponit alterationē q̄ hic nō
habet locū: eo ꝙ ꝑ ꝓlationē ṽboꝝ ſacramen
taliū nō fiat mutatio accidentiū ī materia
¶ Sꝫ ſcd̄a ps minoris ꝙ nō ſit auctoritas Pars.2
cogēs ꝓ iſta opīone apparet. qꝛ ſanctorum
auctes q̄s allegat mgr̄ diſ. x. in fine. om̄es
ad hoc videnť ſonare ꝙ totꝰ panis ī corpꝰ
ↄuertat̄. Et etiā h̄ ſonat auctas decretalis
allegata poſt oppoſitū. nulla aūt auctori-
tatū ſonat materiā manere. ¶ Scd̄a ↄclīo Cōclo.2
cōtra ſcd̄am opinionē eſt hec. nec eſt rōna-
bile formā manere ⁊ materiā trāſire in cor-
pus dn̄i. ꝓbat̄ recte ſilī rōne. qꝛ h̄ eſt pone-
re aliq̄d qđ rōi naturali oīmode repugnat
⁊ ꝙ nulla auctoritas auctētica ꝓbat. ḡ. cō-
ſequētia tenet ꝑ declarationē maioris in p-

pbat'.1 cedente rōne ꝓbāte ꝑmā ꝯclōnē. ¶Et añs
patet. Primo qꝛ hꝰ eſt ponere formā exten
ſam ſine ſubiecto. cuiꝰ tñ natura eſt: ſolum
eſſe in ſubiecto. ſicut eſt eiꝰ de potētia ſubie
2 cti educi. ¶Scd̄o hꝰ eſt ponere formā q̄ na
ta eſt etiā ex ſua ꝓprietate naturali nūq̄ de
ſinere. ⁊ materiā q̄ ſm ſuā ꝓprietatē nō eſt
nata deſinere ſ ꝑpetuo remanere. qꝛ nō eſt
corruptibil'. Et annihilatōe deo nō ꝯuenit
3 in aliud trāſire. ¶Tertio hꝰ eſt ponere vnū
cuius ſile nuſq̄ legit': etiā ex fide. ſ. ꝙ forma
ſubſtātialis extēſa maneret extra ſubiectū
4 ¶Quarto eſt ponere formā illā naturalit' i
corruptibilē. pꝫ ꝯñtia. qꝛ quare corrūpet
eā aliqđ agēs: nūqđ vt generaret ſibi ſile?
certū eſt ꝙ nō. qꝛ hoc nō pōt fieri ex forma
ſ ex materia quā iſta forma nō haberet ꝑ
cos Uel qꝛ intēderet ſimplicit' nō eſſe huiꝰ
formę? ⁊ hoc agēs naturale qđ nō fert' niſi
in bonū: nō pōt appetere. puꝝ em̄ non eſſe:
5 nullā habet rōnē boni ¶Et hęc eſt mēs phi
ꝑmo de generatōe. c. de actiōe dicētis ꝙ cali
dum ſepatū neceſſe eſt ipaſſibile eſſe. nūq̄
em̄ agens naturalit' in ipm ageret. qꝛ nihil
boni ſibi ſeq̄ret' ex hoc: vt dictū eſt. Secun
da ps añtis pꝫ recte ſicut in p̄cedēte ꝯclu
Cōcl'o.3 ſione. ¶Tertia ꝯcl'o eſt. ꝙ nō eſt etiā rōna
bile dicere ꝙ facta ꝯſecratōne ſuba panis
annihilet'. ꝓbat' ſic. qꝛ annihilatio nō pōt fi
eri niſi a deo. ſ deꝰ q̄uis de potētia abſoluta
poſſit annihilare: tñ de ordinata nō facit. ğ
ꝯcl'o eſt ꝟa. tenet ꝯñtia. Et añs p ꝑma pte
dictū eſt in ꝑma q̄ſtione huiꝰ q̄rti. ſ. ꝙ crea
1 re ⁊ ānihilare ſoli deo poſſit ꝯuenire. ¶Mi
nor declarat' ꝑmo auctē beati Auguſtini in
lib. lxxxiij. q̄ſtionū. dicētis. ꝙ ille ad quē nō
eſſe nō ptinet: nō eſt cauſa tendēdi ad non
2 eſſe. mō ad deū ipm nō eſſe nullo mō ptinet
3 ¶Itē puꝝ nō eſſe: nullā habet rōnem boni
mō oīa opa dei ſunt ad bonum. ¶Tertio
quia đr in eodē libro. q. iij. ꝙ deo auctore ni
hil fit deteriꝰ. mō ſi panis annihilaret': non
pbat'.2. ſolū tēderet in deteriꝰ ſ in carentiā oīs boni
¶Scd̄o patet hęc. qꝛ deſitio q̄ terminatur
ad terminū poſitiuū nō eſt ānihilatio. mo
do deſitio paniſ hic eſt ad terminū poſitiuū
qꝛ eſt ad corpꝰ xpi. nō em̄ ibi panis deſine
cōcl'o.4 ret niſi meliꝰ dñs ex eo ibidē ꝯſtitueret i eē
¶Quarta ꝯcl'o. nec fcā ꝯſecratōe remanet
ſb accidētib ſba paniſ. ꝓbat' ꝑmo ſic. qꝛ ſeq
ret' ꝙ p̄sbyter poſt ſumptionem euchariſtię
non eſſet ſobriꝰ. ⁊ ex ꝯñti ſine pctō mortali
nō poſſet ſumere ſanguinē: eo ꝙ ſtatutū ec
cleſię eſt vt ſumat' a ieiuniſ. Probat' prima
ꝯñtia. qꝛ ſumēdo euchariſtiā: ſumeret ſimł'
materialē panē remanentē cū corpore dñi.
Immo tm̄ panē: ac ſi comederet hoſtiā nō
ꝯſecratā. ¶Scd̄o qꝛ dictū xpi q̄ dixit. hoc pbat'.2
eſt em̄ corpꝰ meū: nō fuiſſet veꝝ. ꝓbatio cō
ſequētię. qꝛ ſi panis ibi remaneret: li hꝰ ma
xime demonſtraret ſubam panis vl' aggre
gatum ex ea ⁊ corpe dñi. mō nec ſubſtantia
panis nec aggregatū ex eo ⁊ corpe domini
eſt corpus xpi. ğ demonſtratio xpi non eſſet
vera Patet maior. qꝛ li hoc eſt maxime na
tum demonſtrare hoc aliq̄d ⁊ ſubam i actu
vel terminū in quē trāſit mutatio. modo ſi
panis manet: nō poteſt demonſtrare termi
nū i quē trāſit mutatio. qꝛ nulla eſt ibi mu
tatio panis ꝑ aduerſariū. ğ demōſtrabit ſb
ſtantias oēs ſub accidētib exñtes. Uel
ſi vnā: potiꝰ illā que accidētib ſubeſt et eis
afficit'. modo ꝯñs eſt inconueniēs ꝙ videli
cet xpi ſermo nō fuiſſet verus. vel etiā ꝙ ꝟ
ba ſacerdotis in religione ꝓlata non eſſent Confir.
vera. ¶Confirmat'. qꝛ li hoc vel demōſtrat
illud in qđ eſt cōuerſio vel ſubam eā que ē
ſub accidētib? Si ꝑmū. ğ panis ꝯuertit' ⁊
ſi ſic non manet. Si ſcd̄m ⁊ ꝑ aduerſariū
ſubſtātia panis manet. ğ demōſtrabit ſub
ſtantiā panis q̄ manet ſub accidētib. Uł
ſimul demonſtrat eā cū corpe dñi. eo ꝙ poſt
vtrūq̄ ꝑ aduerſariū eſt ſub illis accidētib
modo nullū eoꝝ eſt corpus dñi. Nec vale
ret ſi diceret' ꝙ demōſtret corpus dñi qđ ad
uenit ſine cōuerſione. qꝛ illiꝰ nō ſunt hmōi
accidentia inheſiue: quę tñ inherebant pa
ni. ⁊ corpis xpi tunc p̄ſentis nō ſunt niſi ſi pbat'.3.
gna ⁊c. ¶Tertio arguit' ſic. Cōpleta ꝯſecra
tione hęc eſt vera: ſub his accidentibus eſt
corpus xpi. ⁊ antea ſub his accidētib non
erat corpus illud. ğ eſt aliqua mutatio fa
cta ꝓpter quā ſucceſſiue illa duo inuicem
ꝯtradictoria verificant'. vt patet ꝑ articulū
pariſienſem. Uel ğ hęc mutatio eſt facta i
corpore xpi: ⁊ ſic opus eſſet vt corpus domi
nicū mutaret'. ſed hoc nō eſt rōnabile. quia
manet in eodē loco. ¶Secūdo quia nō vi 2
detur ꝙ ꝓpter cōſecrationē neceſſe ſit vt ve
lit ſuū corpus mutare ſm locū. Uel eſt i pa
ne puta qꝛ ꝯuertit' ⁊ ſi ſic: habet' ꝓpoſitum
Uel eſt in accidētib: ⁊ hoc vtiq̄ nō appa
ret. nā illa poſtea in accidētib apparent ſi
cut ante. Hanc ꝯcluſionē etiā probat ma
giſter auctoritatib ſanctoꝝ multis poſitis
circa finē diſ. x. ⁊ pſertim patet ex determia

tione eccleſię allegata poſt oppoſitum. Et
ħ maximū eſt.qꝛ cū articulꝰ ſit: credere ſan
ctam catholicā ecclīam.ꝗcquid determīat
fortius eſt a fidelibꝫ credendū ꝙ̄ ea ꝗ ma
Cōcl'o.5 thematicꝰ demonſtrat.¶Ex his videt̄ mihi
ſequi ꝗnta concluſio. ꝙ ſicut in hac ſacra/
ta conſecratione panis non annihilat̄. ita
nec completa ea aliquid qđ erat de ſubſtā/
tia eius: ſub accidentibꝫ iuenitur. Prima
pars patet ꝑ concluſionē tertiā. Et ſecūda
ꝑs patet ꝑ alias tres. qꝛ ſi aliq̄d inueniret̄
poſt cōſecrationē qđ fuiſſet de ſubſtātia pa/
nis. vel eſſet verus panis: ꝛ hoc non ꝑ con
cluſionē quartā. vel eſſet materia ꝗ fuit pa
nis: ꝛ hoc nō: ꝑ primā. vel eſſet forma quę
Cōcl'o6 fuit panis: ꝛ hoc non: ꝑ ſecundā. ¶Sexta
ꝯcluſio. Tota ſubā panis ꝯuertit̄ in aliquē
terminū poſitiuū in hac ꝯſecratiōe. Patȝ
qꝛ cū nihil eiꝰ maneat: vt dicit ꝯcl'o pręce
dens: niſi in terminū poſitiuū conuerteret̄:
annihilaret̄: ꝯtra tertiā ꝯcluſionē. ꝓbatio
ꝯñtię. quia hoc ꝓprie eſt annihilatio: qđ
ſic definit ꝙ in nullū poſitiuū tranſit. ergo
ſi non ꝯuerteret̄ in terminū poſitiuū: ꝓpe an
Cōcl'o7 nihilaret̄. ¶Septima cōcluſio. hac ſancta
ꝯſecratione totus panis vere cōuertit̄ i cor
pus xp̄i. ꝓbatur ſic. quia ꝯuertit̄ in aliq̄d ꝑ
ꝯcluſionē p̄cedentē. ꝛ non pōt poni aliud ī
qđ ꝙ̄ in corpus xp̄i. Igit̄ ꝛc. Patet minor.
quia nō videt̄ in quid rationabiliꝰ. cū li ħ
demonſtret corpꝰ qñ dicit̄. Hoc eſt em̄ cor/
pus meū. ꝛ ꝙ demonſtret terminū mutatio
nis. videt̄ itaqȝ ꝙ ꝯuerſio terminet̄ in nihil
aliud rōnabilit̄ ꝙ̄ ad corpus xp̄i. ¶Corre/
Corre. lariū. cū cōplet̄ cōſecratio ſanguinis: vinū
cōuertit̄ in verū ſanguinē xp̄i. ſequit̄ ex pre/
cedente cōcluſiōe. qꝛ recte ſicut ſe habet pa
nis ad corpꝰ xp̄i qđ cōſecrat̄ ex eo: ita ſe ha
bet vinū ad ſanguinē ꝗ cōſecrat̄ ex ip̄o. mo/
do ꝑ cōcluſionē: panis trāſit ꝛ cōuertit̄ i cor
pus. ḡ vinū in ſanguinē. ¶ Sȝ hic rōnabi
Dubia liter dubitat̄. Utrū ſic deus mutat panē ī
corpus p̄exiſtens: ſic quodlibet poſſet mu/
tare in qđlibet. Secundū dubiū eſt. Cum
in xp̄o ſit duplex corpus. ſ. corpꝰ qđ eſt ſua
humanitas tota cōpoſita ex aīa ꝛ corpore
ſicut etiā eſt in alijs hoībꝫ. ꝛ corpus qđ eſt
ſubiectū aīmę in qđ iſtoꝝ cōuertit̄ panis?
¶Ad primum dubiū dicit magiſter Tho
dubiū.1 mas de Argentina p̄mo articulo p̄mę ꝗſti/
ſoluitur. onis ſuę circa diſ.xj. ꝛ credo ꝙ ꝓbabilit̄ ꝙ ꝑ
Primo. nullā potentiā pōt creatura cōuerti in deū
nec deus ī creaturā. Ratio eſt hęc. qꝛ qđ cō
uertit̄ in aliud: hoc tranſit de eſſe ſuo in eſſe
illius. modo creatura nō poteſt tranſire in
eſſe dei. eo ꝙ dei eſſe eſt eſſe incōmunicabile.
qđ ꝛ quale creature nō cōuenit. ¶Secūdo ꝓba. 2
quia illud in qđ aliq̄d cōuertit̄ debet eſſe ſi/
bi aliquo modo ꝓportionabile. modo cū
om̄is creatura ſit finita ꝛ creator immēſus
nulla creatura pōt trāſire in eſſe creatoris.
Patet maior. quia qđ eſt ſimpliciter ꝛ om
ni modo improportionabile: nō eſt ꝓduci
bile. qꝛ deꝰ neq̄t facere infinitū: vt in primo
libro dictū eſt. ꝛ ḡ qđ om̄i modo impropor
tionabiliter ſe habet ad aliud: in illđ nihil
poteſt conuerti. ſicut illud nequit produci
ꝛ minor nota eſt. ¶Sed ſcđa ꝑs ꝯcluſiōis Pars.2
facilius patȝ. quia qđ in aliud trāſit: vt di
ctum eſt: dimittit ſuū eſſe: ꝛ incipit eſſe ſub
eſſe alterius. modo diuinitas ſuū eſſentia
le eſſe dimittere nō poteſt. ¶Forte dicetur. obijcit̄.
ꝙ conuerſio in ſuo termino ad quē nō dicit
mutationē nec limitationē. quare ḡ nō poſ
ſet creatura cōuerti ad deū? Probat̄ aſſum
ptum. quia in hoc ꝙ panis conuertit̄ ī cor/
pus xp̄i: non ſequit̄ mutatio illius corpis:
nec limitatio: vt videtur. ¶Secūdo. quod 2
poteſt eſſe terminꝰ incarnatōis: etiā poteſt
eſſe terminꝰ mutatiōis. ſed deus pōt eſſe ter
minus incarnatiōis: ḡ poteſt eſſe terminus
mutationis. Maior patet. quia quę eſſet
potior ratio de vno ꝙ̄ de alio? Et minor pa/
tet. quia vtiqȝ deus eſt incarnatus. ꝛ īcarna
tio terminata eſt ad ſuppoſitū filij: quod ē
deus. ¶Ad primā negetur añs. qꝛ cōuerſio Ad.1
vnius in alterū dicit vtriuſqȝ finitatē. et ſic
limitationē. quia ſicut dominꝰ infinitū ne/
quid facere: ſic nec ip̄m in alterū cōuertere.
nec aliquid aliud in illud. Non em̄ mino
ris videt̄ eſſe virtutis apud deū rem de no/
uo facere ꝙ̄ aliud in illā: vel eam in aliud 1
cōuertere. ¶Ad probationem quādo dicit̄
ꝙ in hoc ꝙ panis cōuertitur in corpus dñi
nō ſequit̄ eius mutatio: hoc eſt verum. ſed Ad.2
bñ ſequit̄ eius limitatio: vt dictū eſt. ¶Ad
ſecundā: dictū eſt ſatis in tertio libro. quia
primo verū eſt ꝙ illud qđ poteſt eſſe termi/
nus actiuꝰ vnionis hypoſtaticę. i. quod po
teſt facere ꝙ vna natura hypoſtatice ſuppo
ſitet aliā. hoc etiā poteſt eē terminꝰ mutati
onis actiuę. i. poteſt facere vt vna creatura
mutetur in aliā: ſed nō in ip̄am vel ipſa in
aliam. ſicut etiā nō poteſt facere ꝙ alia caȝ
ſuppoſitȝ: cū nihil aliud poſſit ſuppoſitare 2
naturā diuinā. ¶ Secūdo. ꝙ ſicut diuina

natura nõ poteſt in aliã mutari:nec alia in
eam.ita nõ poteſt ab alia ſuppoſitari.et ğ
nõ põt eſſe termin⁹ paſſiu⁹ ſuppoſitat⁹ ab
alio plus q̃ termin⁹ in quẽ aliud ↄuertitur
3 q: vtrũq; diceret limitationem.¶ Tertio ꝙ
põt eſſe termin⁹ relatiu⁹ ſuppoſitãs i ſe vel
in aliquo ſuo ſuppoſito carnẽ vel aliã na/
turã.ſic em̃ eſt termin⁹ ad quẽ terminaꝛ in/
carnatio in filio dei.ſic ꝙ de⁹ in ſuppoſito fi
lij eã ſuppoſitat.ſic etiã facere põt ꝙ ſit ter/
min⁹ cõuerſionis relatiu⁹.ſ.ad quem tanq̃
ad ſuppoſitũ id in qđ fit ↄuerſio alterius:
ſuſtineꝛ vel ſuppoſitaꝛ.Sic em̃ eſt ſp in cõ
ſecratione.quia id in qđ cõuertitur panis
vel vinũ:a diuina natura in pſona filij ſu/
4 ſtentaꝛ.¶ Quarto ꝙ ſicut nõ poteſt facere:
vt caro fiat deitas vel natura humana na
tura diuina.q: hoc repugnantiã includit
ſic facere nõ põt vt ipa ſit termin⁹ incarna/
tionis.ſic ꝙ natura tranſeat in naturã.⁊ ee
ↄſequẽti nõ põt facere ꝙ in eam alia cõuer
Ad for. tatur natura:vel ipſa in aliaȝ.¶ Per h̃ ad
formã dicit.ꝙ maior ſit falſa de vi ſmonis
niſi eſſet ſermo de termino actiuo: a quo fit
mutatio tanq̃ a cauſa efficiẽte creature in
creaturã.ſ; hoc nõ eſt ad ꝓpoſitum arguẽ/
1 tis ¶ Si enim ſit ſermo de termino paſſiuo
vnionis ⁊ ↄuerſionis:tũc cũ vnio relatiua
ſit:⁊ nullã mutationem dicat in eo cui fit
vnio:ſed ſolã ſuppoſitationẽ.¶ Ideo em̃ i
2 carnatio vel vnio carnis ad filiũ eſt termi/
nata.quia caro de virgine ꝑ trinitatem for
mata:ꝑ eandẽ trinitatẽ eſt dei filio vnita in
vnitatẽ ſuppoſiti ſine filij limitatõe vl' mu
tatione vel carnis in naturã filij trãſitione
3 ¶ Sic nõ eſt de ↄuerſione.q: cũ ſit termin⁹
ſolum dicẽs tranſitũ rei in rem: q̃uis diui
nitas carnem poſſit ſuppoſitare:⁊ ſic carni
ſuppoſitaliter vniri:tñ caro nõ põt in eam
cõuerti.quia non põt fieri eſſentia diuina:
4 nec econtra.¶ Cõuerſio ğ dicit tranſitũ rei
in rem. qđ diuinitati paſſiue non cõuenit
Unio autẽ relatiua etiã ſi paſſiue exprima
tur:non dicit aliud q̃ plurũ cõiunctiõem
5 in vno ſuppoſito.¶ Et ğ congrue dicit ꝙ fi
lius dei carni vniaꝛ.vel incarnatus ſit. q̃/
uis non in carnẽ conuertaꝛ vel poſſit ↄuer/
ti.Et ideo eſt diſſimilitudo ex modo ſigni
Cõclo.2 ficãdi paſſiue vnionis ⁊ ↄuerſionis.¶ Se
cunda cõcluſio ad dubium eſt hec.Quãli
bet creaturã poteſt deus in quãlibet aliam
tranſmutare.ꝓbatur ſic.quia poteſt albe/
dinem trãſmutare in ſupremũ angelum et

econtra.ğ.ↄñtia eſt nota. quia iſte creatu/
re videnꝛ tantũ diſtare:vt ſi inter eas poſſ;
eſſe mutatio cõuerſiua: eadẽ ratione pote/
rit eſſe inter quaſlibet alias. Añs ꝓbatur.
quia om̃es creature habent plenã rationẽ
obedientialẽ reſpectu voluntatis dei. ⁊ ergo
quomodocũq; vult ita vna tranſit in aliã
añs ſupponitur ¶ Secũdo.q: poteſt ange ꝓbaꝛ.2.
lum ꝓducere de nihilo.ğ ex albedine.ↄñtia
tenet.quia nõ plus implicat vnũ q̃ aliud.
Añs dictũ eſt in ſecũdo.⁊ Geñ.j. In prin
cipio creauit deus celũ.¶ Tertio. q: minuſ ꝓbaꝛ.3.
eſt facere ꝙ vna creatura tranſeat in aliam
q̃ ꝙ idẽ ſuppoſitũ ſit deus ⁊ homo. ſ; ſcđm
poteſt de⁹ efficere:vt dictũ eſt ſupra lib.iij.
ğ poteſt ⁊ p̾imũ.¶ Quarto.quia nõ min⁹ ꝓbaꝛ.4
eſt mutare panẽ exiſtentẽ in terris:in corp⁹
glorioſum exiſtẽs in celis. q̃ albedinẽ i an/
gelum.ſed primũ facit deus.quare ğ nõ poſ
ſet efficere etiã ſcđm.Om̃ia em̃ ſubſunt vo
luntati eius.⁊ in ditione eius vniũſa ſunt
poſita:vt dicit Heſter.xiij.nec eſt qui põt re
ſiſtere volũtati ſue.¶ Et quinto.quia h̃ nõ ꝓba.5
videtur aliquã contradictiõem implicare.
¶ Forte dicetur.quomõ poterit inheſio vl'
dependẽtia mutari i aliquid:cũ eius eſſe ſit obijciꝛ.
eſſe in extremis.⁊ econtrario. entitas abſo/
luta in nudũ reſpectũ ¶ Secundo.q: Au/ 2
guſtinus dicit.ꝙ nullo modo ſpiritus poſ/
ſit conuerti in corpus:nec econtra.vij. ſup
Geñ.ad lrãm. ¶ Tertio.tunc indiuiſibile 3
poſſet fieri diuiſibile.⁊ cõtra.¶ Quarto:po 4
ne ineſſe ꝙ deus quãlibet creaturã cõuertat
in quãlibet.videꝛ implicatio eſſe. quia plu
res videnꝛ eſſe.al's non eſſet cõuerſio. et tñ
non videnꝛ eſſe plures.quia ſi ſint plures:
tunc eſſet diſtinctio.⁊ ſic non quelibet eſſet
conuerſa in quamlibet.¶ Rñdetur ad pri/ Ad.1
mam.ꝙ contra me nõ eſt illud ↄñs cũ con
ſequentia.quia ego non reputo aliqua en
tia pure reſpectiua eſſe vel poſſe eſſe diuerſa
ab abſolutis.⁊ ğ non ſequiꝛ ex concluſione
ꝙ aliqua pura reſpectiua res poſſit in aliqđ
verti: vel aliud in ipam. Uerũ eſt ꝙ illi qui
eas ponunt diſtingui a rebꝫ abſolutis:di/
cerent.ꝙ ↄñs non ſit incõueniens. Et verũ
eſſet ſi ſint.quare non poſſet ita bene deus
conuertere panẽ in inheſionẽ: vel dependẽ/
tiam forme alicui in materiã vel effectus a
cauſa ſua.ſicut annihilareꝛ poteſt autẽ an
nihilare.quare ergo non in tale conuertere
¶ Ad ſecundã.ſc; ad auctoritatẽ Auguſti
ni dicunt quidã.ꝙ illa verba dicat Augu Ad 2

ſtinus ⁊ Boecius recitando opiniones ali
2 orum.¶ Aliter poteſt dici ꝙ Auguſtinꝰ di
car hoc non poſſe fieri.quia deus nō decre/
uit hoc fieri.non quia non poſſet ſed quia
3 non congruit.¶ Tertio.poteſt dici. ꝙ ideo
hoc dicat̃.quia maxīe repugnat ꝟtuti crea
ture aliquid tale facere.non em̄ poteſt ſeclu
ſa generatione cōuertere ſtupā in ignē. mi/
nus poteſt: vel magis repugnaret ꝙ cōuer
teret terrā in celū . ⁊ maxime ꝙ conuerteret
ſpiritū in corpus vel corpus in ſpiritū. tn̄
Ad. 3 quodlibet horū deus poteſt.¶ Ad tertiam
patet ꝙ ꝯñtia non valet. Non em̄ ſequit̃.
panis poteſt ꝯuerti in corpus dñi.ḡ panis
poteſt fieri corpus dñi: ſaltē ex viꝯñtię.for
te ꝯñs eſt neceſſariū quia deus poſſet panē
aſſumere in vnitatē ſuppoſiti.panis enim
in conuerſione nō manet Et in naturalibꝫ
nō ſequit̃.ſtupa pōt conuerti in ignē. ḡ ſtu/
pa pōt fieri ignis.quia in ꝯuerſione ſtupa
non manet.tamē ad mentē arguētis.ꝙ in/
diuiſibile conuertat̃ in rem diuiſibilē: non
reputat̃ incōueniens.vel ecōtra ꝑ potenti/
am dei cuiꝰ voluntati omīa ſubſunt.¶ Ad
Ad. 4 quartā de poſitione in eſſe dicit̃: ꝙ cōcluſio
non ſit poſita ad illam mentē vt ponat̃ in
eſſe cū nota vniuerſalitatis: ſed quia deus
datā creaturā in quācunqꝫ aliā creaturam
2 poteſt mutare.¶ Nihilominꝰ ſuſtinēdo cō
cluſionē: iſta ꝓpoſitio de ineſſe non impli/
cat.ſ.deus datā creaturā in quālibet aliam
trāſmutat. Si em̄ deus ſolū cōſeruaret du
os angelos: ſic ꝙ nullę eſſent alię creaturę:
⁊ vnū tranſmutaret in aliū: tunc verū eſt di
cere.illā creaturā in quālibet aliā tranſmu/
tat.quia mutat eā in aliā.⁊ illa eſt quęlibet
alia a priori angelo ꝑ caſum.¶ Vn̄ ad for
ad for. mam pōt dici ꝙ non ſic debeat poni in eſſe:
cū nota vniuerſalitatis a pte ſubiecti.quia
hoc non oportet.ſed ſic.iſtā in quamlibet
aliā trāſmutat. Ad improbationē cū dicit̃
ſequit̃.iſtā trāſmutat in quālibet aliā . ergo
ſunt pluref.verū eſt in termino a quo.quia
tunc ſunt creaturę.ſ.illa quę cōuertit̃: ⁊ ea ī
quam ꝯuertit̃: ſed in termino ad quē eſt tm̄
vna.ſ.illa in quā fit cōuerſio .¶ Ad ſecun/
Ad.2 dum dubiū eſt ꝓma concluſio. Panis nō
dubiū. ꝓmo ⁊ per ſe conuertit̃ in corpus xp̄i cōpoſi
Cōclio.1 tum ex materia ⁊ forma.ſcꝫ ex anima ⁊ ma
teria organizata. Probat̃ ꝓmo ſic. In idē
videtur nūc fieri cōuerſio in quod fuiſſꝫ fa
cta: ſi aliquis apoſtolorū celebraſſet in tri/
duo.ſed tunc non fuiſſet facta niſi in corpꝰ
exanime.ḡ nec nūc. ꝯñtia tenet. Et maior
patet.quia eandē vim habent verba nunc
ſicut tunc. Et minor patet qꝛ tunc corpus
dñi fuit ſine anima.fuit em̄ in ſepulcro: et
anima in inferno.¶ Secūdo ſic.quia non ꝓba. 2
plus eſt ꝯuerſio in compoſitū ex anima et
corpe qꝫ in corpus organicū: aīam ⁊ ſangui
nem.ſꝫ nō primo ⁊ per ſe eſt cōuerſio in illa
tria.ḡ nec in ꝓma duo. Patet maior. quia
maiorē conuenientiā habet ſanguis cū cor
pore cū ſit corporeꝰ: qꝫ anima quę indiuiſi/
bilis eſt. Et patet minor. quia ſi in ꝯſecra/
tione corpis eſſet conuerſio in ſanguinem:
eadē ratione in cōſecratione ſanguinis eſſꝫ
conuerſio in corpus. Et ſic p̄ciſe vtraqꝫ ma
teria in idē conuerteret̃. ⁊ ſic non deberet eſſe
diuerſa materia nec diuerſa forma. Et iſtō
totū eſt falſum ſicut dicunt doctores ⁊ ſacri
canones. de cōſe. diſ. ij. Et patet ex forma
eccleſię ꝙ ſit falſum.¶ Secunda concluſio Cōclo.2
Cōuerſio panis eſt in corpꝰ chriſti ꝓut cor
pus capit̃ ꝓ altera parte eſſentiali huma/
nitatis chriſti Sequit̃.quia dicit ſeptima
cōcluſio reſpōſalis: ꝙ cōuertatur in corpus
xp̄i. ⁊ ḡ vel in corpus cōpoſitum ex aīma ⁊
materia: ⁊ hoc nō per concluſionē p̄cedentē
Vel in corpus diſtinctū contra animā: et
habet̃ ꝓpoſitum. tenet ꝯñtia. quia in chri/
ſto non ſunt plura corpa illis duobꝫ. Hoc
de toto ꝓmo articulo.

Quātum ad ſecū/

dum articulū videndū eſt quid ſit terminꝰ
huius cōuerſionis. Vbi procedā ꝑ ꝓpoſi/
tiones faciles.¶ Prima eſt iſta.ꝙ in cōuer Cōclo.1
ſione panis in corpus dominicū: ſimul cuꝫ
illo corpe eſt anima xp̄i.patet.quia al's cor
pus chriſti ſub ſacramēto eſſet exanime. et
ſic mortuū ibi.quia om̄e corpus quod eſt
ſine anima ⁊ eſt natū habere animā.vbicū
qꝫ fuerit ſine anima: ibi nō viuit. ꝯñs eſt in
cōueniens.quia caro xp̄i eſt ibi viua.quia
iam nuſqꝫ eſt mortua.nec vnqꝫ pōſt reſurre
tionem fuit ampliꝰ mortua.¶ Secūda cō cōclo.2
cluſio.ꝙ etiā illud corpꝰ non eſt ibi ſine ſan
guine. Probat̃.quia de ratione corpis ani/
mati viui eſt: habere ſanguinē.ſed illō cor/
pus eſt animatū viuū. ḡ eſt cum ſanguine
ꝯñtia nota eſt. ⁊ maior ſimiliter. nō em̄ ap
paret inſtantia. Vita em̄ homīs ſine ſan/
guine non eſt. Et minor patet ꝑ dicta in p̄ Cōclo.3
cedenti cōcluſione.¶ Tertia.ꝙ corpꝰ ⁊ ani/

ma non ſunt ibi ſine filio dei ſuppoſitante
ea. ꝓbatur. quia xp̄s nūq̄ dimiſit quod aſ/
ſumpſit. modo ſi filius dei ea ibi non ſup/
poſitaret: tunc dimiſiſſet quod aſſumpſit.
Cōfir. quia alicubi eſſent nō aſſumpta. ¶ Et con
firmatur. quia ſi eſſent ſine filio dei: tūc ibi
facerent hominē diſtinctū contra dei filiū
3 quod eſt abſurdū. ¶ Et tertio fideles ado/
rant adoratiōe latrie: id quod ſacerdos ele
uat. hoc autē non liceret: ſi non eſſent a fi/
lio dei ſuppoſitata: cū latria debeatur ſoli
Corre. deo. ¶ Correlariū. Chriſtus totus ꝛ chriſt⁹
totum eſt ſub ſpeciebus panis. patet. quia
cum magiſter in tertio libro. diſ. xxij. ca. vij
dicat ꝙ chriſtus totus ſit vbiq̄. non eſt mi
rum ſi totus ſit ſub ſacramēto. ſed ꝙ ibi to/
tum ſit patet. quia ibi dicitur chriſt⁹ totū:
vt magiſter dicit ī eodē ca. vbi eſt ſm̄ vtrā
q̄ naturam. modo ſm̄ vtrāq̄ naturā eſt ſb
hoſtia. vt dicit concluſio. ergo correlariū
verum. Similes ꝓpoſitiones et de ſangui/
Cōcl'o 4 ne locū habent. ¶ Unde quarta concluſio
ꝙ conuerſio vini in ſanguinem non eſt niſi
in ſanguinē qui eſt in corpore. patet. quia
al's ille ſanguis eſſet mortuus. et ſic prope
cruor. ꝛ patet cōſequētia. quia ſanguis ex/
Corre. 1. tra corpus: cruor dicit̄. ¶ Correlarium. Cū
ſanguine eſt corpus domini. ſequit̄ ex con/
2 cluſione. ¶ Secundū correlariū. Cum ſan
guine eſt anima xp̄i. ſequit̄ ex concluſione
3 prima ꝛ eius ꝓbatione. ¶ Tertiū correlari/
um. Cū ſanguine eſt filius dei. ſequit̄ ex ter/
4 tia concluſione ꝛ eius ꝓbatione. ¶ Quar/
tum correlariū. Cū ſanguine eſt totus chri
5 ſtus. ſequit̄ vt correlariū tertie concluſiōis.
¶ Quintū correlariū. In cōparatione ad
totū contentū: preciſe eſt idē: quod cōtinet̄
ſub ſpeciebꝫ panis ꝛ ſub ſpeciebꝫ vini. ſequi
Cōcl'o 5 tur ex eodē. ¶ Quinta concluſio ꝙ cōuerſio
panis nō terminat̄ immediate niſi in cor/
pus organicū chriſti. q̄uis ſimul cū eo ſit
totus chriſt⁹: ꝛ chriſtus ꝑut eſt totū. Pri/
ma pars patet ex dictis in ꝑma cōcluſiōe
ſecūdi dubij articuli p̄cedentis. ꝛ ex rōnibꝫ
factis ad primā concluſionē eiuſdē dubij.
Secunda ps eſt tertiū correlariū cōcluſio
Corre. 1. nis tertie hui⁹ articuli. ¶ Correlariū. Ani/
ma xp̄i: ſanguis xp̄i: ꝛ ſuppoſitū filij nō ſūt
ibi vi conuerſionis. patet ex prima pte con
cluſionis. quia cōuerſio terminatur ad cor
Corre. 2 pus. ¶ Secundū correlariū. Anima chri/
ſti ꝛ ſanguis ſunt ſub ſpeciebus panis: per
modū concomitātie. ꝛ filius dei vt ea ibi

ſuppoſitans. patet. quia cū aīa ꝛ ſanguis
ſint ibi ꝛ non vi conuerſionis: vt dicit p̄ce/
dens correlariū. ſequitur ꝙ ſint ibi p̄ cōco/
mitantiā: qua dn̄s ſtatuit vt poſt ſuā reſur
rectionē vbicūq̄ eſſet ſuū corpus: ipm̄ eſſet
animatū. Itē ꝙ eſſet illis diſpoſitionibus
diſpoſitū que ꝯueniūt corpori animato vi
uo. Sꝫ ꝙ fili⁹ dei inq̄ztū ſuppoſitās ibi: ſit
etiā ibi p̄ concomitantiā. patet. quia cum
ꝯuerſio nequeat eſſe in deum: vt dictū eſt
in primo dubio articuli precedentis: ꝙ ibi
ſuppoſitat animā ꝛ corpus: que ibi ān con
uerſionē panis: cū p̄ns erat non ſuppoſita
uit. ſicut nec ipm̄ panē. h̄ eſt p̄ modū ſeque
le ad cōuerſionē in ſuū corp⁹. qđ q: nunq̄
dimiſit. ideo vbicūq̄ incipit eſſe filius dei
incipit ibi ipſum ſuppoſitare. ¶ Tertiū cor Corre. 3
relariū. Illud qđ fili⁹ dei mille annis ſuppo
ſitauit incipit in certo ſitu ſuppoſitare. ptꝫ.
q: ſuā benedictā humanitatem a p̄ncipio
ſue incarnatiōis ſuppoſitauit. ꝛ tn̄ vbicun
q̄ eſt ꝯſecratio: illā incipit ſuppoſitare ibi
q: in inſtāti ꝯuerſionis ſuppoſitat eā ibi.
ꝛ ante nō ſuppoſitauit eā ibi. q: ān ſua hu
manitas nō fuit ibi. ¶ Quartū correlariū.
Omnia accidētia aīe ꝛ corpis dn̄ici ſūt eti Corre. 4
am ibi p̄ modū ꝯcomitātie. patet. q: ibi eſt
vera quantitas corpis xp̄i. licet non cōme/
ſuratiue: vera cōplexio humanitatis eius:
omes organice diſpoſitiōes: plenitudo gr̄e
ſcientie. ꝛ aliarū virtutū. patet eodē modo.
Nā vbicūq̄ eſt dominicū corpus: ibi non
eſt ſine ſuis pfectionibꝫ pficiētibꝫ ipſum. ꝛ
ideo cū vi ꝯuerſionis ſit ibi corp⁹ dn̄icum
ibi ſunt omes ei⁹ ꝓprietates p̄ modū ꝯco/
mitātie pficiētes ipm̄. Eodē mō dicatur de
aīa bn̄dicta. ꝙ vbicūq̄ ipa eſt: ibi eſt cū oī/
bus ſuis donis intrinſecis. ¶ Sexta ꝯcl'o
ꝓportionabil' de ſanguie. Cōuerſio vini ter Cōcl'o 6
minat̄ imediate ī ſanguinē xp̄i ꝛ ī nihil ali
ud. ptꝫ ſicut p̄cedēs. ſi termīaret̄ ad corpus
tūc vt argutū eſt ī ꝯclōne ꝑma hui⁹ articli
nō differret ꝯſecratio ſanguis a ꝯſecratōe
corporis. eſſet enim p̄ciſe idem cōuerſio.
¶ Correlaria ſiīlia ſicut ad p̄cedentē. Corp⁹
aīa xp̄i ꝛ oēs eoꝝ ꝓprietates ꝛ fili⁹ dei vt ſup Corre. 1.
poſitans ea ibi: ſunt ibi p̄ modū ꝯcomita/
tie. ptꝫ. q: cū ſint ibi: ꝛ non via ꝯuerſionis
vt dictū eſt. ſꝫ illa nō terminat̄ ad aliqđ il/
loꝝ. ſunt ibi p̄ modū cōcomitantie ad con
uerſionē in ſanguinē. d̄ quo ſtatuit domin⁹
vt de cetero poſt reſurrectionem nuſq̄ eſſet
niſi ī ſuo corpe bn̄dicto. Et ita ꝯſequenter

Corre.2 dicatur de alijs.¶ Ex his duabꝰ ꝯclonibꝰ
ſequit̃ ꝙ om̃es hę ꝓpoſitiões falſę ſint. con
uerſio panis in ꝯſecratiõe fit in xp̄m: vl' eti
am fit in filiũ dei: ſeu fit in hoiem deũ. con
uerſio panis fit in totã humanitatẽ chriſti
2 vel in animã xp̄i.¶ Similit̃ falſe ſunt ſi di
cerentur illa p̄dicata de conuerſione vini.
patet ex ꝯcluſionibꝰ. q2 ꝯuerſio panis ter/
minat̃ ad corpꝰ ꝑ ꝯcluſionẽ q̃ntaꝫ. ꝯuerſio
3 ſvo vini in ſanguinẽ: ꝑ ſextã preciſe.¶ Et ſi
aliquis ſanctꝰ vel doctor inueniret̃ aliquaꝫ
taliũ poſuiſſe. debet exponi ꝙ nõ loquat̃ de
termino ꝓprio cõuerſionis. Sꝫ ſi diceret.
panis ꝯuertit̃ in xp̄m: vult dicere. ꝯuertit̃ i
aliq̃d qd̃ eſt xp̄i hois: ꝑ cuiꝰ potentiã cõco
mitanter eſt ibi xp̄s homo. Et ita in ꝯſimi
cõclio.7 libꝰ.¶ Septima ꝯcluſio. q̃uis corpus xp̄i
poſſit dici terminꝰ cõis ꝯuerſionis panis ĩ
ꝯſecratione euchariſtię: tñ corpus xp̄i non
Pars.1. eſt terminꝰ illi ꝯuerſiõi ꝓpriꝰ.¶ Prima ps
patet ꝑ ꝯclionẽ q̃ntã. q2 illud eſt terminus
cõis alicuiꝰ ꝯuerſionis: in qd̃ illa ꝯuerſio ⁊
plures alię terminant̃: ſꝫ in corpus xp̄i illa
cõuerſio ⁊ plures alię terminant̃. Igitur ⁊c̃
Maior nota. Terminꝰ em̃ ſiue finis cõis
alicuiꝰ mutatõis ꝑ q̃d nois d2 ille finis ad
quẽ illa mutatio ⁊ plures alie terminantur
Modo minor manifeſta eſt ex ꝯclõe q̃n/
ta. q2 vbicũqꝫ fit ꝯſecratio: mutatio panis
vi verboꝝ ſacramẽtaliũ terminat̃ ad corpꝰ
xp̄i: vt dictũ eſt. Vñ oim taliũ ꝯuerſionum
Pars.2 corpꝰ xp̄i eſt terminꝰ.¶ Scd̃a ps ſequit̃ ex
p̄ma. q2 terminꝰ cõis nõ eſt huic ꝯuerſioni
ſingulari ꝓpriꝰ. ꝯuenit em̃ alijs. mõ corpꝰ
xp̄i eſt terminꝰ cõis pluribꝰ ꝯuerſionibus.
Corre.1. Igit̃.¶ Correlariũ. q̃uis ſanguis dñi ſit ter
minꝰ cõis ꝯuerſionis vini vbicũqꝫ fit cõſe
cratio ſanguis. tñ nõ eſt terminꝰ ꝓpriꝰ ali/
cuiꝰ eaꝝ. patet ſicut p̄cedens. q2 ſicut eſt de
corpe in ordine ad ꝯſecrationẽ ſiue ꝯuerſio
nem panis. ita eſt de ſanguine in ordine ad
Corre.2 ꝯſecrationẽ vini.¶ Scd̃m correlariũ. Ali/
cuiꝰ ꝯuerſionis terminus cõis diu añ fuit.
patꝫ ex ꝯclione. q2 talis ꝯuerſionis panis
terminꝰ cõis eſt corpꝰ dñi qd̃ diu ante fuit
Nec mirandũ. q2 phice loquẽdo bñ ⁊ vere
ꝯcedit̃ ꝙ terminꝰ cõis motꝰ localis ſocra/
tis eſt eſſe in loco: et tamen Socratem eſ/
ſe in loco: ſub ratione communi fuit q̃diu
ſocrates fuit. veꝝ eſt ꝙ de termino ꝓprio h̃
Cõclo 8 nõ deberet ꝯcedi.¶ Octaua cõcluſio ⁊ mſa/
lis. Conuerſionis panis q̃ fit in ꝯſecratiõe
ſingulari facta in a. altari: terminꝰ cõis eſt

corpus dñi ꝑut incipit eſſe ſub ſpeciebꝰ il/
lius panis. vel ꝑut eſt ſub illis ſpeciebꝰ de/
terminatis quę fuerunt in illo pane¶ Pro 1
batur ſic. Ille terminus in quẽ hęc ꝯuerſio
terminat̃ ⁊ nulla alia eſt eius ꝓpriꝰ. ſed cor
pus dñi eſſe ſub his ſpeciebꝰ eſt terminus
in quẽ hęc conuerſio terminat̃ ⁊ nulla alia
Igit̃ eſt terminus eiꝰ ꝓprius. Maior no/
ta eſt ꝑ quid nois termini ꝓprij. Et minor
quo ad primã partẽ patet ꝑ ꝯcluſionẽ q̃n/
tam. quia cõuerſio panis quę fit in a. altra/
ri: ꝯſecrando. terminat̃ ad corpus dñi eſſe
ſub illis ſpeciebꝰ. quia in corpꝰ dñi eſt ad/
ęquate cõuerſio: ſic ꝙ hoc poſt eſt ſub illis
ſpeciebꝰ: ⁊ ante cõſecrationẽ non eſt ſub eis
¶ Sed ꝙ nulla alia cõuerſio terminet̃ ad 2
illum terminũ. patet. quia nulla alia con/
uerſio panis facit corpus dñi eſſe ſub his
ſpeciebus.¶ Correlariũ. Sanguinẽ domi Corre.1
ni eſſe ſub illis ſpeciebꝰ in ꝯſecratõe calicis
eſt terminꝰ ꝓpriꝰ ꝯuerſionis illius vini in
ſanguinẽ. ptꝫ. ſicut de corpe dictũ eſt in con
cluſione dicta.¶ Secundũ correlarium. q̃t 2
ſunt ꝯſecratiões: tot ſunt eaꝝ termini pro/
prij. ſequit̃ ex ꝯcluſione ⁊ correlario p̄cedẽ/
te.¶ Tertiũ correlariũ. Aliq̃d exiſtẽs in ce/ 3
lo eſt terminꝰ cõis pluriũ ꝯuerſionũ quę fi
unt in terra. patꝫ. q2 iſta eſt de corpe domi
ni. qd̃ ꝑ ꝯclionẽ ſeptimã eſt terminꝰ cõmu
nis oim ꝯſecrationũ panis in corpus dñi
q̃ fiunt in terra. ⁊ tñ ipm realiter eſt in celo.
Hoc de ſecundo articulo.

Quantum ad ter/

tium articulũ reſtat videre de q̃ſito. ſ. an in
rem paſſibilẽ vel ipaſſibilẽ panis ꝯuertat̃.
Ubi p̄mitus volo videre Utrũ in cena pa
nis cõuerſus fuerit in corpꝰ xp̄i paſſibile vl'
impaſſibile. Secundo. in quod vel quale
fuiſſet facta cõuerſio in triduo: cum corpꝰ
erat exanime. Et in tertio: in quale ſit con
uerſio poſt reſurrectionẽ: cũ plenũ eſt dotiſ
glorię. ¶ De primo venerabilis Hugo de Pars.1.
ſancto Uictore videtur velle ꝙ in cena de
dit corpus ſuũ impaſſibile. Uult em̃ ꝙ ꝑ
eo tempe aſſumpſerit ſub ſacramẽto doteꝫ
impaſſibilitatis. Dicit em̃ ꝙ licet dotibus
corporis glorioſi nõ cõmuniter vſus ſit: tñ
eas q̃nqꝫ ſibi aſſumpſit: vt ſubtilitatem in
natiuitate vterum clauſum exeundo. Agi
litatẽ ĩ marꝫ fluctibꝰ ãbulando. Claritatẽ ĩ
mõte diſcipul' ſe ĩ forma glię demõſtrãdo. ſic

impaſſibilitatē i cęna: cū ſe diſcipulis ſub
ſacramento tradidit impaſſibilē. Uult eti
am ꝙ in hoc nō claudaꝛ cōtradictio. quia
exquo in pluribꝫ locis erat: non erat incon
ueniens ꝙ in eis habuit cōtradictorias cō
ditiones. puta ꝙ in vno erat paſſibile et in
Opio.2 alio impaſſibile. ¶ Alia opinio eſt ꝯtraria
⁊ cōmunior. quā etiā tenet ſanctꝰ Thomas
in ſcripto ſup quartū. diſ. xj. q. xj. Et Bona
uentura diſ. xj. q. iij. arti. ij. ſcꝫ ꝙ dederit cor
Cōclo.1 pus ſuū paſſibile. ¶ Pro quarū opinionū
concordia eſt prima concluſio hęc. Res in
quā xp̄s mutauit panē in cena fuit ſuū cor
pus paſſibile. Probaꝛ primo auctoritate
gloſę ſup p̄mę ad Chor. ca. xj. vbi dicitur.
Solet queri: quale corpus diſcipulis ſuis
dederit dn̄s? Et ridet. Dn̄s dedit tale: qua
le habuit. ſ. paſſibile ⁊ mortale. Idēꝫ dicit
pba. rōe magiſter. Idē ⁊ Innocētius. iij. ¶ Secūdo
hoc patet rōne: demōſtrādo corpꝰ xp̄i: tunc
exiſtēs in cena. In nihil aliud q̄ꝫ in hoc cor
pus: xp̄s panē ꝯuertit. ſed h̄ corpꝰ eſt paſſi/
bile. Igiꝛ in nihil aliud q̄ꝫ in corpus paſſi/
bile xp̄s panē cōuertit. Maior patet. quia
al's nō fuiſſet v̄a ꝓpoſitio quā exp̄ſſit dicen
do. Hoc eſt corpꝰ meū. Et patet. qꝛ illō cor
pus tūc ſedebat: fatigabaꝛ: ⁊ loqu̇ebaꝛ cūꝫ
diſcipulis: ⁊ ſtatim poſt ſb̄fuit grauiſſimis
paſſionibꝫ. ⁊ loq̄r has ꝓpoſitōes: ac ſi fuiſ/
pbaꝛ. 3. ſent formarę p tp̄e illiꝰ bn̄dictę cęnę. ¶ Et
tertio. qꝛ ſi dediſſet ipaſſibile: ⁊ nō habuiſ/
ſet in ſe ipaſſibile. aliter dediſſet in ſigno q̄ꝫ
pbaꝛ.4 fuiſſet in facto ¶ Et q̄rto qꝛ ſi fuiſſet ipaſſi/
bile ⁊ fuiſſet in pixide reſeruatū: mā̄ſiſſet in
ea viuū. qꝛ fuiſſet ipaſſibile p aduerſariū.
⁊ fuit in cruce mortuū. ḡ ſimul fuiſſet viuū
⁊ mortuū. ḡ viuū ⁊ nō viuū. hęc aūt nō cō/
Corre.1. patiunꝛ ſe. ¶ Correlariū. Si corpꝰ xp̄i fu/
iſſet reſeruatū in pixide: fuiſſet in ea viuūꝫ
q̄ꝫdiu dn̄s vixiſſet. ⁊ fuiſſet vere mortuum
poſtq̄ꝫ dn̄s expirauerit. ptꝫ. qꝛ fuit paſſibi/
le. ⁊ eiſdē paſſionibꝫ patiebaꝛ q̇bꝫ corpꝰ xp̄i
extra. qꝛ fuit idē in numero. Un̄ bonꝰ fuiſſꝫ
ſyllogiſmꝰ demonſtrādo corpꝰ dn̄i in cruce
in inſtāti mortis. huiꝰ corpꝰ moriꝛ. ⁊ hoc eſt
corpꝰ dn̄i qō eſt i pixide. ḡ corpꝰ dn̄i qō eſt
in pixide moritur. ⁊ ſequiꝛ: moriꝛ ḡ patitur.
Corre.2 ¶ Secundū correlariū. Omēs paſſiones
quas corpꝰ dn̄i extra ſuſtinuit: has corpus
dn̄i in pixide reſeruatū ſuſtinuiſſet. patꝫ qꝛ
fuiſſet idē numero. qō ⁊ deſignatū erat i ſyl
logiſmo expoſitorio ṗus facto. Et hoc ē cō
forme dictis in p̄cedenti quęſtione. articlō

quarto. dubio p̄mo. ꝙ cum corpꝰ ſit in di/
uerſis locis: omēs paſſiones quas recipit i
ſe exiſtens in vno loco: recipit etiā in ſe idē
corpus exiſtēs in alio loco. qꝛ idē corpꝰ eſt.
¶ Tertiū. Ueraciter dn̄s dedit diſcipul' ſu/ Corre.3
is ſuū corpus paſſibile. patet ex ꝯcluſione.
adiuncto hoc vero ꝙ dedit diſcipulis illud
corpus in qō panē conuertit. ⁊ tūc p mino
re ponaꝛ concluſio. ꝙ res in quā panē con/
uertit: fuit ſuū corpus paſſibile. ḡ dedit di/
ſcipulis ſuis ſuū corpꝰ paſſibile. ¶ Secun Cōclo.2
da ꝯcluſio ꝙ corpus xp̄i ꝑut fuit ſub ſacra
mento nō fuit paſſibile paſſione corporali
Probaꝛ ſic. vbicūq̄ꝫ eſt corpꝰ incōmenſura
tiue: ibi eſt impaſſibiliter. ſed corpus chri/
ſti etiā in cena fuit ſub ſacramēto incōmen
ſuratiue. Igiꝛ impaſſibiliter. Probaꝛ ma/
ior. quia cū actio corporalis fiat p ꝯtactū.
oportet ꝙ vbicūq̄ꝫ corpus nō poteſt tangi
vel vbi non eſt tāgibiliter: ꝙ ibi ſit impaſſi
biliter paſſione corpali. modo vbicūq̄ꝫ eſt
aliquid incōmenſuratiue ibi eſt intangibi
liter. quia tactꝰ requirit extenſionē. Un̄ vbi
corpus eſt incōmenſuratiue: ibi nō pōt di/
uidi. quia in ordine ad illud nō habet ptē
extra ptē: ſic nec ledi: nec qualibet alia paſ/
ſione ab extrinſeco pati. Minor māifeſta
eſt ex dictis in primo articulo p̄cedentis q̄
ſtionis. ¶ Correlariū. hec ꝓpoſitio. Corpꝰ Corre.1.
xp̄i ſub ſacramento eſt paſſibile: tūc forma
ta erat diſtinguēda. quia ſi li ſub ſacramē/
to determinat ſubiectū: ip̄a erat vera qꝛ illō
qō erat xp̄i corpus ſub ſacramēto: hoc erat
vere paſſibile. Sꝫ ſi li ſub ſacramēto deter
minabat p̄dicatuꝫ: vt eſſꝫ ſenſus. Corpus
xp̄i erat paſſibile ſub ſacramento. i. ſibi po
tuit inferri paſſio ſub illis ſpeciebꝫ: erat pro
poſitio falſa. ¶ Scdm correlariū. verꝫ fuiſ/
ſet dicere. h̄ corpꝰ moriꝛ: ⁊ tn̄ nihil patiꝛ hic
demonſtrando corpꝰ reſeruatū ſic ſub ſacra
mento. Hoc em̄ tp̄e quo moriebaꝛ in cruce
demonſtrādo. vbicūq̄ꝫ fuiſſet verꝫ fuiſſet di
cere. hoc corpus moriꝛ: ⁊ tn̄ nihil patiebaꝛ
ibi. qꝛ fuit ibi impaſſibiliꝛ: vt dicit conclu/
ſio. De hoc plꝰ dictū eſt in dubio p̄mo q̄r/
ti articuli q̄ſtionis p̄cedētis. ¶ Forte docto/ Nota
res nr̄i cōiter volūt ꝯclōnē p̄mā ⁊ venera/
bilis Hugo ſcōaꝫ. ¶ Sꝫ ꝯ̄ ꝯclōnē p̄mam Argu.ꝯ̄
eſt gloſa ſup illud Matth. xvij. trāſfigura 1
tus eſt an̄ eos dicēs. Corpꝰ qō hūit p natu
rā dedit diſcipul' ſuis in cęna imortale non
paſſibile. ¶ Scdo qꝛ glo. ſup illō Leui. ij. Argu.2
Si oblatio tua fuerit de ſartagie: dic. crux

ſuꝑ oĩa fortis: carnẽ xp̄i ante paſſionem: que nõ videbat̃ eſui apta: poſt aptam fecit
ꝗ nõ erat eſui apta niſi taliter qualit̃ facta
eſt victoria paſſionis. ſed ꝑ paſſionẽ facta
eſt impaſſibilis. ꝗ reddit eam impaſſibilem
Ad.1 ¶ Rñdet̃ ad p̄ma. ꝙ gloſa vult ꝯcluſioneꝫ
ſecundã. ſ. ꝙ reddit impaſſibiliter ſeu ꝙ non
erat paſſibile eo modo quo erat ſub ſacra/
Ad 2 mento. ¶ Ad ſecundã. ꝙ gloſa vult ꝙ non
apta fuerit eſui ſpũali: niſi ꝓut eſt ſb ſacra/
mento: qḋ virtutẽ habet ſpũalis nutritõis
ex paſſione xp̄i facta in cruce. Et ideo dicit
ꝙ crux eã fecerit eſui aptã ſcꝫ ſpũali Hoc ḋ
Pars.2 p̄ma pte articuli. ¶ Quo ad ſecundã ꝑtem
eſt ꝯcluſio. ꝙ in triduo ſi q̃s aplõrum cõſe/
craſſet: panis fuiſſet ꝯuerſus in corpus in/
animatũ ſaluatoris. ⁊ vinũ in ſanguinem
benedictũ iã effuſum. patꝫ. ꝙ in corpꝰ ꝑ di/
cta in ſcḋo articulo. qꝛ in h̃ terminat̃ ꝯſecra
tio. Sꝫ ꝙ ſine aĩa ptꝫ. qꝛ in aĩam nõ eſt cõ
uerſio: ſꝫ eſt ibi aĩa nũc vi cõnexionis cum
corpe ⁊ ꝑ modũ ꝯcomitãtie. Cũ itaqꝫ ĩ tri/
duo hec vnio fuerit ſoluta. ⁊ corpꝰ erat ſine
aĩa: ꝯuerſio fuiſſet in corpꝰ exanime. Eodẽ
mõ patꝫ de vino: qꝛ cũ ſanguis dñi tũc fu/
erat ex toto fuſus de corpe: ꝯuerſio fuiſſet ĩ
ſanguinẽ. Sꝫ qꝛ tũc nõ erat ĩ corpe dñico
non fuiſſet cũ ſanguine corpus. qꝛ nõ vi cõ
uerſionis. Nã ꝯuerſio vini nõ terminatur
ad corpꝰ dñi. Nec vi ꝯcomitãtie rõne cõ/
iunctionis. qꝛ hec ꝯiunctio erat tũc ſepata
dubiũ i/ ¶ Dices. nunq̇d dñs poſſet feciſſe vt ſb ſa/
cidens cramẽto fuiſſet ſuũ corpꝰ animatuꝫ. q̄uis
Solꝰ erat exanime ĩ ſepulcro? ¶ Rñdetur ꝙ non
quia cũ eſſet idem corpꝰ: ſi ſub ſacramento
fuiſſet viuũ: vbicũqꝫ fuiſſet viuũ extitiſſet.
quia vt dictũ fuit ĩ queſtione p̄cedente. cũ
corpus fuerit in diuerſis locis: omnis im/
preſſio que fit ei in vno: recipit̃ in eo vbicũ
qꝫ fuerit. Et ꝗ bene ſequit̃. ſub ſacramẽto eſt
viuũ. ꝗ ſibi inheret vita. ꝗ vbicunqꝫ eſt: in/
heret ei vita. ꝗ etiam in ſepulcro inheret ei
vita. ⁊ ibi eſt mortuũ. ꝗ eſt ſimul ibi viuuꝫ
⁊ mortuũ. quod implicat. Hoc de ſecunda
parte. ¶ Quo ad tertiã partẽ eſt concluſio
Pars.3 reſponſalis. Q, res in quã conuertitur pa/
nis: de lege ordinata eſt ſimpliciter impaſſi
bilis paſſione doloroſa vel diſconueniẽte.
patet. quia eſt corpꝰ glorioſum. tale aũt de
lege ordinata eſt impaſſibile. Igit̃ ⁊c̃. Pa/
tet maior. quia chriſtꝰ reſurgens ex mortu
is: aſſecutꝰ eſt oẽs dotes corpis glorioſi.
⁊ minor dicetur diſ. xliiij. ⁊ ſupponit̃ ad p̄/
ſens. ¶ Correlariũ. Eadẽ verba conſecrati/ Corre.
onis ſine noua inſtitutiõe. vel noua eis ad
dita virtute quandoqꝫ in corpus paſſibile
qñqꝫ in corpus impaſſibile ꝯuertebãt. pa/
tet ex cõcluſione poſita in p̄ma pte. qꝛ tunc
verba cõſecratiõis mutabãt panẽ in corpꝰ
paſſibile. ⁊ poſt reſurrectionẽ in corpus im
paſſibile. ꝑ ꝯcluſionem huiꝰ articuli. Et ꝙ
nõ ſit eis addita aliqua ꝟtus. patet. quia
nõ habẽt virtutẽ niſi a p̄meua inſtitutiõe.
Sꝫ cauſa eſt. qꝛ corpꝰ in qḋ nata ſunt con
uertere: hoc factũ eſt alteriꝰ ꝟtute ex diuer/
ſo ſuo ſtatu. Hoc de tertio articulo.

Quãtum ad quar

tum articulũ reſtat inq̃rere de dubijs circa
hanc materiã. Quorꝫ p̄mũ eſt circa materi
am ſecundi articuli. in q̃ dictũ fuit ꝙ nihil
qḋ fuit de ſb̃a panis manet facta ꝯſecratio
ne. ⁊ p̄ſupponit̃ ꝙ ex hoſtijs cõſecratis hõ
vel aliud aĩal nõ minꝰ poſſit nutririqꝫ ſi nõ
eſſent ꝯſecrate. Ponat̃ igit̃ ꝙ ex hoſtia con
ſecrata aliqua ꝑs hoĩs vel viui ꝓducatur:
q̄ ſit a. ⁊ querit̃ vñ venit materia partis a.
vtrũ ſit de nouo creata? ¶ Et h̃ videt̃ ſonare 2
in hoc ꝙ materia panis in ꝯuerſione fuerit
annihilata. ⁊ deducat̃ rõ ſicut añ oppoſitũ
Uel eſt ibi genita: ⁊ quõ materia generabi
tur? vel eſt ibi ex pane ꝯuerſio derelicta? qḋ
eſt ꝯtra dicta in p̄mo ⁊ ſecundo articulis.
¶ Ad qḋ dubiũ admiſſo caſu: qꝛ verus eſt Cõclo.1
eſt p̄ma concluſio hec. Materia partis a.
nõ fuit in accidẽtibꝫ facta ꝯſecratõe. Hoc
patet ꝑ dicta in p̄mo articulo. qꝛ nihil qḋ
fuit de ſub̃a panis mãſit poſt ꝯſecrationeꝫ
¶ Secũda ꝯclõ eſt hec. Materia ptis a. cõclo.2
non eſt genita. patet. qꝛ ꝯtradictiõꝫ impli
cat ꝙ materia p̄ma generaret̃. igit̃. ꝓbatur
añs. qꝛ ſi generat̃ ꝓducit̃ ex alia materia p̄/
ori ꝑ q̇d noĩs generari. ꝗ nõ eſt p̄ma: ⁊ eſt p̄
ma. hec cõtradicũt. ¶ Item ex alio ſequit̃. ꝗ ꝓbatur.
eſt actꝰ formalis eductꝰ de potẽtia materie.
vel talẽ includẽs vt ptẽ ſui. qꝛ q̇cq̇d termia
tiue generat̃ hec eſt formalis actꝰ. cõpoſitũ
aũt qḋ cõpletiue generat̃ vł totalitatiue: h̃
includit talẽ actũ tãqꝫ ptẽ ſui. mõ falſitas
ꝯñtis patꝫ. qꝛ tũc materia eſſet pura poten
tia. determinaret em̃ ſibi aliquẽ actum for/
malitatis: ſi eſſet compoſitũ. vel eſſet ipſe/
met actꝰ formalis. ¶ Correlariũ. nullo mõ Corre.1.
eſt imaginandũ ꝙ accidẽtia ſb q̇bꝰ erat cor
pus xp̄i fuerit materia. de cuiꝰ potẽtia educta

vel genita ſit materia ptis.a.ptꝫ ex ꝯcluſi/
one.qꝛ illa nō eſt generabilis nec educibil̄.
2 ¶Scđo etiā patet.qꝛ ꝯtra naturā accidē/
tis eſt eſſe ſubiectū ex quo aliq̄d ſubſtātia/
le educit̄.qꝛ tūc accidēs eſſet ſuba. tale ei de
ferens mutationeꝫ manet ⁊ ſubſiſtit vtriqꝫ
termino.Qđ aūt ſubſtat ſic:ſubſtātia eſt.i
Corre.2 plicat aūt accidēs eſſe ſubſtantiā.¶ Corre/
larium ſcđm.materia ptis a.eſt ꝓducta de
nouo.ſequit̄ ex cōcluſione. qꝛ nō fuit ſb ſpe
ciebꝫ panis per eā. Nec ſub aliquo alio.qꝛ
nihil aliud eſt cōuerſum in a.ğ materia eiꝰ
Corre.3. eſt ꝓducta de nouo.¶ Tertia ꝯclōio. Nec
materia ptis a.ibi creat̄.ꝓbat̄ ſic.qꝛ muta/
tio q̄ eſt a termino poſitiuo ad terminū po/
ſitiuū:nō debet dici creatio ſꝫ mutatio q̄ ꝓ/
ducit̄ materia ptis a.eſt de termino poſiti/
uo ad terminū poſitiuū.ſ.de ſpeciebꝫ ſub q̄/
bus fuit corpꝰ dñi.ſi em̄ comedens illas p
tes nō accepiſſet hoſtiā ꝯſecratā:ps a.non
fuiſſet in eo genita.ğ ille ſpēs erāt terminꝰ
poſitiuꝰ:a quo incepit mutatio in partē a.
2 ¶Vñ ſi famelicꝰ nō haberet niſi hoſtias cō
ſecratas ad ſufficientiā.⁊ eis vteret̄ ad mo
dū:ipe ſuſtineret ſibi vitā ex eis.⁊ ptes mul
te generarent̄ in eo ex ipis. Sꝫ ſi nō vellet
eis veſci:cū non habeat alium cibū:ſecluſo
nouo miraculo:ipe moreret̄ fame.qđ non
eſſet niſi ille ſpēs eſſent terminꝰ poſitiuꝰ: a
quo incipet nutritio.recte ęque bñ ac ſi nō
Cōclō4 eſſet facta ꝯſecratio.¶Quarta ꝯclōio.Ma
teria ipſiꝰ a.incipit ibi eſſe p viā ꝯuerſiōis
accidentium in ipm.ꝓbat̄ ſic.qꝛ incipit ibi
eſſe.Eſt em̄ ꝓducta de nouo p correlarium
ꝯclōionis p̄me.⁊ nō p generationē p ſcđam.
nec p creationē:p tertiā.nec p extenſionē al
teriꝰ rei p̄cedētis q̄ fuit in ipo viuo: p rōnē
ꝯclōionis tertię.quia ſic ita bene fieret talis
extenſio ſine corruptione ſpecierꝫ:ſicut ad
eaꝝ corruptionē ⁊ ſine eaꝝ ſumptione ſicut
poſt earum ſumptionē Et ğ nō fit alio mo
do q̄ꝫ per conuerſionē ſpecieꝝ in ipam. Vñ
ſi hoſtia ꝯſecrata poneret̄ ad ignē ⁊ inflam
maret̄. vñ veniret materia flāmę genitę ex
ea niſi ex cōuerſione ſpecieꝝ in materiā flā/
Dubia mę:vel in flammā:Illa em̄ materia nō ge/
neraret̄:nec etiā crearet̄:vt dictū eſt. ¶Sꝫ
q̄nqꝫ in/ dices Tūc ſequeret̄ ꝙ materia fieret ibi ſuc
cidunt ceſſiue.qꝛ accidentia ſucceſſiue deſinūt eſſe.
2 ¶Secūdo querit̄.ad cuiꝰ accidētis deſitio/
nem fit ibi materia noua:vel qđ ſit accidēſ
qđ ꝯuertit̄ in materiā:vtꝝ ſit color vl' ſapor
3 vel magnitudo:¶Tertio querit̄.vtꝝ ꝯuer/
ſio ſit in nudā materiam vel in compoſitū
totū quod eſt a:¶Quarto. vtrū illa cōuer 4
ſio ſit in eandē materiā numero que fuit p̄/
mitus ſub pane ⁊ tranſiuit in corpꝰ dñi:vl'
in ſimilē materiā equaliter magnam:¶Et 5
quinto quomō vocet̄ hęc conuerſio nomie
ꝓprio.Satis curioſa ſunt hęc ⁊ difficilia.
Probabiliter tñ rñdendo ad ea: dicat̄ ad Ad.1
primū.ꝙ ꝯñs verū ſit ꝙ videlicet materia
ibi ſucceſſiue fiat ſicut ſucceſſiue ſpecies deſi
nunt:deo recte ſic eas ꝯuertente quo mō cō
uerterent̄ ab alteratōe corpis animati ſiue
caloris naturalis.⁊ ſicut ſucceſſiue pars a.
quę noua fit in viuo: in illa nutritiōe ꝓdu
citur in eſſe. Voluit em̄ dñs vt omino ſimi
les mutatiōes ⁊ paſſiones eſſent: facta cō/
ſecratione circa ſpecies.ipſo tñ ſolo faciente
eas.ſicut eſſent circa panē ſi nō fuiſſet cōſe/
cratus vt fides credentiū maiꝰ haberet me
ritū:que eſt đ his quę nō vident̄.Et ğ ſicut
hoſtia nō cōſecrata:comeſta ſucceſſiue cor/
rūpit̄: ⁊ ſucceſſiue conuertit̄ in corpus ani/
matum.ita recte ⁊ hmōi ſpēs. Et h̄ eſt di/
ctum in q̄ſtione p̄cedente.ꝙ videlicꝫ corpꝰ
dñi ſucceſſiue deſinit eſſe ſub ſpēbꝫ ſic ipſe
ſucceſſiue deſinūt eſſe.⁊ ꝙ in p̄mo inſtāti nō
eſſe ſpecieꝝ panis:p̄mo ibi non eſt corpꝰ do
mini.¶Ad ſcđm dicat̄.ꝙ ad nō eſſe cōple/ Ad.2
xionis ſub qua poſſit naturalit̄ manere pa
nis:deſinit ibi eſſe corpꝰ dñi ⁊ incipit eē no
uum compoſitū.qꝛ dñs ſtatuit vt ſpēs pa
nis eſſent ſui benedicti corpis ſacramētum
Et ğ non ad quālibet remiſſionē vel quāli
bet accidentis mutationē:ſed ad mutatio/
nem cōplexionis tantā:ꝙ ſi ibi eſſet paniſ
corrumperet̄ forma panis:deſinit ibi eē cor/
pus domini:⁊ fit cōuerſio ſpecierū in nouā
materiā vel in nouā ſubſtantiā materialē.
¶Ad tertiū aūt:⁊ dubiū eſt mihi.qꝛ poſſit Ad.3
dici vno modo ꝙ cōuerſio ſpecierū ſit i ma
teriam qualificatā accidētibꝫ cōpoſiti no/
ui:ſimul educentibꝫ formā noui compoſiti
vt ipa incipet eſſe via generatiōis. ⁊ mate/
ria via ꝯuerſionis.Alio mō ꝙ eſſet ꝯuerſio
in compoſitū.cuiꝰ ſit̄e generaret̄ ad corrup
tionē hoſtię nō ꝯſecratę. Et neſcio q̄s iſto/
rum modorū melior ſit Deus enim poteſt
⁊ vnum eorū non minus q̄ꝫ ⁊ alium ¶Mi Rñſio.3
hi autē melius placet ꝙ conuerſio nō ſit in
ſolam materiā:ſed in cōpoſitū nouū.Mo
uet me ꝙ in conſecratione totū compoſitū
mutatur in corpꝰ domini.⁊ ideo videt̄ con/
gruum ꝙ ſpecies que remanent cum deſinit

ibi eſſe corp⁹ dñi: ecõtrario mutenť in com
poſitũ nouũ qđ fuiſſet factũ ex hoſtia aſũ
pta ſi nõ fuiſſet ꝯſecrata. Quolibet tñ mo/
doꝝ poſſet dici. Deus nouit q̃d ſit verum
Ad 4· Dubiũ ¶ Ad quartũ neſcio q̃d ſit dicendũ. Poſſȝ
em̃ dñs ſpẽs ꝯuertere in materiã eandẽ in
numero: q̃ ꝓus fuit ſub pane. vel in cõpoſi
tum nouũ: eandẽ materiã numero habenſ
cũ materia q̃ fuit panis: ⁊ cũ eo conuerſa ĩ
corp⁹ dñi. Sȝ q2 hoc eſt magis miraculo/
ſum ꝙ idẽ numero qđ ꝓus deſijt eſſe redeat
q̃ȝ ꝙ ſimile iterũ de nouo fiat. q2 ille in natu
ralibꝫ generatiõibꝫ eſſet curſus naturę. Jõ
videť ꝑeligendũ ꝙ illa cõuerſio ſpecieꝝ nõ
ſit in eandẽ materiã in numero cũ ea q̃ cuȝ
pane deſijt eſſe. ſȝ in materiã quę eſt ei ſiliſ
2 ⁊ ęqualis in ꝑtibꝫ ſuis eſſentialibꝫ. ¶ Et cõ
ſequẽter ꝯcedendũ eſt ꝙ materia ꝓma in ꝑ
tibꝫ ſuis integralibꝫ variať: deꝑdendo eaꝝ
aliquas quas habuit in ꝯſecratõe. ⁊ nouaſ
iteꝝ recipiẽdo in ꝯuerſione ſpecieꝝ ĩ corp⁹
3 materiale nouũ. ¶ Nec h̃ eſt inconueniẽs
apud deũ: apud quẽ nõ eſt impoſſibile om
Ad 5 Dubiũ ne verbũ: ⁊ cui⁹ nutui om̃ia ſubſunt. ¶ Ad
q̃ntum põt dici. ꝙ doctores de iſta ꝯuerſiõe
nõ magnã ꝯſiderationẽ faciãt. ⁊ iõ forte nõ
habet nomẽ ꝓpriũ. põt aũt dici noĩe com/
plexo: ꝯuerſio ſacramẽti dñici in corp⁹ no/
2 uum. ¶ Scđo. q2 ſb̃a ſepe ſumiť large ꝓ eſ/
ſentia. ⁊ ſic ſumẽdo ſub̃am põt vocari trãſ/
ſubſtãtiatio. i. eſſentię in eſſentiã cõuerſio:
toti⁹ ſcȝ in totã. Et vocãdo cõplexionẽ: ſb̃
qua poſſet manere panis ex om̃ibꝫ accidẽ/
tibꝫ integratã eſſentiã. põt etiã vocari trãſ/
accidentatio. i. accidentiũ in ſb̃am tranſi/
tio. Vñ ſubſtãtia ꝓduciť ex nihilo. ⁊ eſt cre
atio. Produciť ex materia q̃ eſt ens in po/
tentia: ⁊ eſt generatio. Produciť ex ente in
actu ꝑ ei⁹ multiplicationẽ: vt mulier ex co/
ſta. Gen̄. ij. ⁊ in ꝯuiuio dñi m̃ltiplicati ſũt
panes ſub manibꝫ xp̄i: vt Matth. xiiij. et
xv. Fit etiã in certo loco totalis ſubſtãtię ĩ
aliã trãſitio: vt in ꝯſecratione corpis vł ſan
guinis dñi: ⁊ vocať trãſſubſtãtiatio. Fit eti
am ex ꝯuerſione accidentiũ in ſub̃am cõ/
poſitam: vt cũ ſpẽs deſinũt eſſe: ſub quibꝫ
erat corp⁹ vel ſanguis dñi ⁊ tranſeũt in cõ
poſitũ nouũ: ⁊ põt vocari tranſaccidẽtatio
vel alio mõ ꝑexꝓſſo. ¶ Sȝ adhuc replica/
Argu. ꝯ bitur. q2 vel hęc mutatio ſpẽꝝ eſſet natura
lis: vel nõ: nullo modoꝝ põt dici. Igiť vi/
deť ꝙ nõ ſit ponẽda. Patet maior ſufficiẽti
diuiſione. deduciť minor. Nõ em̃ põt dici:
ꝙ ſit naturalis. Quõ em̃ poſſet natura ac/
cidens ꝯuertere in ſub̃am? Si dr ꝙ ſit mi/
raculoſa. incõueniens videť ꝙ ꝓpter inſti/
tutionẽ ſacramẽti corpis dñici tot miracu/
la ponunť illi nõ incluſa. Jtẽ videm⁹ eam
fieri a cauſis naturalibꝫ. ſ. a calore natura/
li. ¶ Rñdetur. ꝙ hęc mutatio ſit ſupnatu/ Soľo
ralis ⁊ miraculoſa. q2 vt diceť in ſolutiõibꝫ
rõnum ⁊ in dubio ſequẽti. ſupnaturale eſt
ꝙ ſpẽs vel accidẽs exiſtẽs ſine ſubiecto pa/
tiatur. eo ꝙ phs dicat. ꝙ ſeꝑatũ calidũ ni/
hil patiať. ꝓmo de generatiõe ꝑte ꝓma ca/
pituli de actiõe. ¶ Scđo etiã ſupnaturale 2
eſt ꝙ accidẽs ꝯuertať ĩ ſub̃am: vel cõplexio
accidentalis. Ad improbatiõem dicatur:
ꝙ nõ ſit incõueniẽs: vno miraculo cõceſſo
ꝙ alia q̃ in bonaꝯñtia ad illud ſequuntur
vel ad modũ ei⁹ etiã ponanť. mõ ſupnatu
rale eſt ꝙ in h̃ benedicto ſacramẽto accidẽ/
tia ſint ſine ſubiecto. ⁊ cum hoc in agẽdo ⁊
patiẽdo oĩ mõ ſe habent iuxta videre no/
ſtrum: ac ſi eſſent in pane. Ad h̃ aũt ſequiť
ꝙ poſſint in aliud cõuerti ſicut poſſit paniſ
Et iõ cũ fidelis ꝯfiteať totũ añs: etiã ꝯfite
ri debet ꝯñs. ¶ Ad ſecundã dictũ eſt q̃ſtio/ Ad 2
ne ꝓma in replicatõe ꝯtra ſolutionẽ rõnis
factę ꝯtra ꝯclõnẽ m̃ſalẽ. ꝙ caliditas et alię
qualitates nõ poſſint agere in hoſtiã cõſe/
cratam. ſȝ de⁹ ꝑſentibꝫ illis q̃ ſic agere nata
ſunt: ꝑ ſeipm̃ facit hmõi mutationes: ſine
cauſis ſecũdis. ſicut eas faceret cũ ipſis ſb̃/
exiſtente ſubiecto. ¶ Scđo dr ꝙ infidelis ĩ 2
tali ꝯuerſione nihil reputaret ſupnaturale
patet. q2 ipe nõ crederet ibi eſſe niſi panẽ ⁊
accidẽtia in ſubiecto. ⁊ ſm illũ modum nõ
eſſet ibi aliq̃d ſupnaturale. Hoc de primo
dubio. ¶ Secũdo dubitať de alteratõe ho dubiũ 2
ſtię: vt cũ calefit aut frigefit. Utrũ illa cali
ditas vel frigiditas ibi generęť vel creetur:
⁊ an recipiať in ſubiecto vel non? ¶ Rñdeť ſolutur
iuxta dicta ꝙ in hmõi alteratiõe hoſtię: vt
cum calefit: hmõi alteratio fiat ꝑ ꝯuerſio/
nẽ frigiditatis in caliditatẽ. Seruat enim
dñs de hoſtia ꝯſecrata q̃ ad noſtrã apparẽ
tiam oẽm modũ actiõis ⁊ paſſionis q̃ eſſet
in hoſtia nõ ꝯſecrata. Jõ qđ ibi fieret ꝑ ge
nerationẽ vni⁹ formę ⁊ ꝑ corruptionẽ alteri
us: h̃ fit hic ꝑ ꝯuerſionẽ vni⁹ q̃litatis ĩ ali/ 1
am. ¶ Et ideo dicẽdũ eſt ꝙ caliditas in ho
ſtia q̃ calefit nõ creať. q2 ꝓduciť a termino
poſitiuo frigiditatis q̃ in caliditatẽ ꝯuertiť
potẽtia diuina. ¶ Scđo. q2 neqȝ generatur 2
q2 nõ fit ibi de ſubiecto. ¶ Tertio. ꝙ a dño 3

p ꝯuerſionē pducat̃: ꝯũtere frigiditatē ho/
4 ſtię in caliditatē. ¶ Quarto ꝙ illa caliditaſ
nō recipiat̃ in ſubiecto: cũ ibi non ſit aliqđ
Argu.ꝯ ſubiectũ eaꝝ receptiuũ. ¶ Sꝫ dices. nũqđ
ignis poſſit incēdere illã hoſtiã ⁊ diſſolue/
re ei⁹ accidētia: ⁊ ſi ſic: cũ ignis nō poſſit ge
nerare niſi ex ſubiecto: videt̃ ꝙ ibi ſit ſubie/
ctum. Itē. nũqđ ignis pōt frigiditatē q̄ eſt
in hoſtia corrũpere. vel humiditas ſiccita/
tem. Et ꝙ ſic: videt̃ ad apparentiã. ⁊ ſi ſic:
cũ nō poſſint annihilare: videt̃ ibi eſſe ali/
Solo qđ ſubiectũ in qđ fiat illa corruptio. ¶ Ad
hec dictũ eſt ſatis in q̄ne. j. vbi viſuꝫ eſt:
ꝙ ꝟtus creata nec poſſit creare nec annihi/
lare. nec pōt alijs ad creationē coagere: vel
2 ãnihilationē ¶ Vñ dictũ fuit ibidē in ſolu
tione octauę rōnis. ꝙ in accidētia ſacri ſol⁹
de⁹ agit ꝯuertēdo. licet ſic faciat: q̄ mō talia
cũ agētib⁹ naturalib⁹ facere ꝯſueuit. Cale
fit em̄ hoſtia pn̄te calido. humectat̃ poſita
in humido. infrigidat̃ ⁊ ꝯgelat̃ tp̄e frigido
Nō aũt p actionē cōtrarij: ſꝫ deo imediate
ſic agēte ac ſi qualitates eſſent in ſubiecto.
3 ¶ Q, aũt ita ſit: h̄ patꝫ de alijs actionibus
Certũ em̄ eſt ꝙ ex hoſtijs ꝯſecratis poſſit p
duci corp⁹ ſubſtātiale aīatũ: vt ſi q̄s eas
comederet. Etiã ex eis pōt generari ignis:
vt ſi q̄s eas ad ignē poneret. Et manifeſtũ
eſt ꝙ ſola ꝟtus infinita nata eſt cōmutare
accidētia i ſubam. ğ ad illã pductionē ſbē
quę eſt p ꝯuerſionē accidētiũ: nō agit aliqđ
creatũ. quare ğ ageret ad illã alterationē q̄
ibi videt̃ fieri. Non em̄ eſt potior rō de vna
hmōi actiōe q̄ȝ de alia. Igit nō agit virtus
creata ad aliquã talē actionē. tenet ꝯñtia.
Et maior ptꝫ p experiētiã. Minor patꝫ. qꝛ
ſuba nullo mō p agens finitũ nata eſt fieri
ex accidētib⁹. ⁊ pſertim ſuba materialis: q̄
ibidē etiã pducit̃ in eſſe: vt dictũ eſt in du/
bio pcedēti. ğ illa pductio fit a ſola ꝟtute i/
finita. ğ ⁊ omes alie conuerſiōes quę fiunt
ibidē. ¶ Et ad h̄ fuit ibi aſſignatũ motiuũ
4 qꝛ caliditas nō eſt nata agere niſi in ſubie
ctuꝫ de cui⁹ potētia ip̄a pōt generali influxu
dei pducere ſibi ſil'e. tale aũt nō eſt ip̄a acci/
dētia ¶ Ad qđ fuit adductũ ibi motiuũ qꝛ
5 ſi frigiditas eēt ſepata a ſubiecto: nulla ca/
liditas poſſet in eã agere. ğ nec in hoſtiã cō
ſecratã. ꝯñtia tenet. qꝛ frigiditas in hmōi
hoſtia ſcꝫ cōſecrata eſt ſine ſubiecto: nuda
Ad.1 ſtans ꝟtute diuia ꝯſeruāte eã. ¶ Per h̄ ad
dubia q̄ adducunt̃ dr̄. ꝙ ſi hoſtia poneret̃
ad ignē. ignis nō poſſet in eã agere. Ad ap
parentiã q̄ adducit̃ dicat̃. ꝙ apparētia ſen/
ſus in iſto ſacro nō ſufficiat. vt dicet̃ ſoluen
do rōes ad oppoſitũ. Seruat em̄ dñs om
nes opatiōes ſil'r ac ſi ibidē eſſet panis. Et
ſic manifeſtũ eſt ꝙ ignis nō poſſit eē medi/
um ꝯuertēdi accidēs in ignē. ſic nec eſt me/
dium ꝯuertēdi accidētia hoſtię in flammã
¶ Nec ex ꝯñti frigiditatē in caliditatē. nec Ad 2
humiditas pōt ꝯuertere ei⁹ ſiccitatē. ſꝫ vni
uerſoꝝ dñs omia hec facit ſine cauſis ſecũ
dis. ſic alias ea facit cũ cauſis ſcđis: quan
do hmōi accidētia ſunt in ſubiecto. Et bre
uiter hec oīa quę fiũt p ꝯuerſionē: fiũt mo/
do ſupnaturali a deo imediate: nō coagen
tib⁹ cauſis ſecũdis. De h̄ magis vide q̄ſti
one pma pallegata. ¶ Tertiũ dubiũ circa dubiũ 3
idē. Si accidētia moueant̃ localit̃: ſiue ca/
dendo a grauitate trahēte deorſum: ſiue p
accidēs ad motũ ſacerdotis ſacramentum
alicui deportantis: cui inheret ille motus?
¶ Rñdet̃. Si vellem⁹ ſeq̄ opinionē coꝝ: q̄ Solo. 1
ponũt ꝙ mot⁹ locat̃ ſit mobile: diceremꝰ ꝙ
mot⁹ ille in nullo eſſet. qꝛ accidētia in nul/
lo ſunt: q̄ ſunt ibi mobile. ¶ Secundo dice 2
mus ꝙ ponēdo ꝙ mot⁹ localis ſit res diſtin
cta a mobili: ſicut ponit alia opinio: ꝙ ad/
huc nō ſit ibi ver⁹ mot⁹ inherēs mobili. ſic
nō eſt ibi aliqđ ſubiectũ ſuſceptiuũ motuſ
qꝛ nō ſunt ibi niſi accidētia: quoꝝ nō eſt ſb
ijci alijs formis ſubſtātialib⁹ vl' accidētali
bus. ¶ Et ex h̄ dicet̃ tertio. ꝙ illud ſbiectũ 3
moueat̃ ſine motu inherēte p ſolã mutatio
nē ſitus ad alia. qꝛ de⁹ recte ſic facit ibi ve/
raciter mot⁹ ⁊ mutatōes: ⁊ ad nr̄am appa
rentiã talit̃ ac ſi ibi ſuba ſubexiſteret. quę ſi
ſubexiſteret: moueret motu inheſionis mo
tus localis. Sꝫ cum nō ſit ibi hmōi. iō fit
ibi nō niſi accidētiũ mot⁹ p ſolã differētiaꝫ
ſitus ſpēꝝ ad alia: nō p actualē inherenti/
am. ¶ Nec eſt imaginabile h̄: ꝙ de⁹ faciat 4
rem mutari ſitu: ſine h̄ ꝙ pducat in eo no/
uã formã inherentē: q̄ intrinſece ſe habeat
aliter ⁊ aliter. ¶ Sꝫ veꝝ eſt. ꝙ alij volũt ꝙ Nota
ille mot⁹ ⁊ accidētia alia ſint in q̃titate
ꝯtinua q̄ſi in ſubiecto. qđ nō credo fore ve
rum. q̄uis dicat̃ pbabile. De hoc fortaſſis
erit ſmo in ſequēti q̄ſtione. ¶ Sꝫ replicabi replica
tur. Hec accidētia realit̃ mouent̃ localiter.
ğ motu locali. patet ꝯñtia. qꝛ ſicut inima/
ginabile eſſet ꝙ aliqđ ſit albũ ſine albedie
ita videt̃ eſſe etiã inimaginabile ꝙ aliquid
moueat̃ localit̃ ſine motu locali. ¶ Rñdet̃
hic ꝙ pōt ꝯcedi. ꝙ moueat̃ motu locali q̄ ē ſoluitur.

ip̄amet accidētia: inq̄ntū ſeipſis mutāt ſi/
tum ad alia. ſꝫ nō mouet̄ locali motu ſup/
addito vel in hērēte. ppt̄ defectū ſuſceptiuū
Sicut em̄ corrūpit̄ frigiditas hoſtię: tn̄ p/
prie nihil p h̄ ſe habet alit̄ ⁊ alit̄ ſubiectiue:
ſꝫ ſolū terminatiue p ꝯuerſionē. ita h̄ acci/
dētia mutāt ſitū nullo ſuſceptiuo ſubexiſtē
dubiū 4 te qd̄ recipiat i ſe motū. ¶ Quartū dubiuꝫ
circa tertiū articulū. in q̄ dictū eſt ꝙ chriſt⁹
corp⁹ ſuū dederit diſcipulis in cena. Quę/
ritur ḡ. Utrꝫ etiā dederit Judę? Q, non. qꝛ
tūc dediſſet ſanctiſſimū cani. cui⁹ ꝯtrarium
mādauit Matth. vij. dicēs. Nolite ſctm̄
Argu. 2 dare canib⁹. ¶ Scd̄o. qꝛ fuiſſet cauſa ꝙ iu
das fact⁹ fuiſſet deterioꝛ. eo ꝙ mānducaſſet i
dign⁹. Cui⁹ ꝯtrariū dicit beat⁹ Aug⁹. i li.
lxxxiij. q. q. iij. Deo auctore nihil fit deteri⁹
Argu. 3. ¶ Tertio. qꝛ dixit ꝙ ille ſanguis eſſet effun
dendus p eis in remiſſionē pctōꝝ. h̄ Jude
nō ꝯuenit. Itē ꝙ eſſent bibituri cū eo illud
nouū in regno dei. qd̄ iudas non habebit.
Cōclō. ¶ Rn̄det̄. ꝙ xp̄s corp⁹ ſuū ⁊ ſanguinē ſuum
dederit iudę. ptꝫ p beatū Dionyſiū. iij. c. ec/
cleſiaſticę hierarchę dicentē. Symboloꝛuꝫ
ꝯditoꝛ partit̄ ſanctiſſima non vnimode: ei
ſacre concgnāti. i. xp̄s q̄ eſt ꝯditoꝛ ſymbolo/
rum: q̄ dedit diſcipul' partit̄ ſanctiſſima. ſ.
corp⁹ ⁊ ſanguinē ſuū. nō vnimode. i. codeꝫ
pba. 2 modo. concgnāti ei ſacre: ſcꝫ iude. ¶ Scd̄o
Math. xxvj. dr̄ ꝙ dixerit. Bibite ex eo om
3 nes. ¶ Tertio. qꝛ de officio iudicis oꝛdina/
rij. c. ſi ſacerdos dr̄. ꝙ ſacerdos ſciēs aliquē
eſſe reū ſecreti crimis: nō debet cū maniſeſte
pꝛohibere a cōione. qꝛ nec xp̄s iudā a com/
4 munione phibuit. ¶ Idē dicit beat⁹ Augu
ſtin⁹. ſ. ꝙ iudę xp̄s corp⁹ ſuū cū alijs diſci/
pulis dederit: vt nobis exemplū daret ꝙ pec
catoꝛib⁹ occultē publice petētib⁹: nō eſſent
ſacramēta denegāda. ⁊ vt oēm occaſionē ei
auferret malefaciēdi: quā aſſumere potuiſ
ſet: ſi in aliquo ab alijs diſcipulis an̄ aptā
maliciā fuiſſet diſcret⁹. Verū eſt: ꝙ beatus
Ad. 1 Hilarius dicit ꝙ ei nō dederit. ſꝫ p̄ma opi/
nio eſt cōis. ¶ Ad p̄mā in ꝯtrariū ꝙ illa au
ctoꝛitas Mat. vij. loq̄tur vbi h̄ ſine ſcan/
dalo pōt euitari. mō ſine detectōe ſecreti cri
minis nō de ꝯgruo fuiſſet Judę denegatuꝫ
qd̄ alijs diſcipulis offerebat̄. ⁊ iō qꝛ nō ſūt
ſecreta pctā detegēda: xp̄s dedit iudę. ¶ Ad
Ad. 2 ſecundū. ꝙ iudas deterioꝛ fact⁹ eſt: non au/
ctore xp̄o. qꝛ xp̄s fecit vt decuit: ſꝫ oſtēſione
māſuetudis q̄ꝫtū in eo fuit a ꝯcepta mali/
cia reuocauit. Judas aūt ip̄e qꝛ indignus

tali cibo vitali: ingerere ſe p̄ſumpſit pꝛop̄o
ſuo facto damnatiōis iudiciū vſurpauit.
¶ Ad tertiū. ꝙ ea v̄ba xp̄i nō referebant̄ ni/ Ad. 3
ſi ad p̄deſtinatos: vt dictū eſt p̄us. ⁊ iō Ju
das eis nō includebat̄. ¶ Ultimo eſt dubi dubiū 5
um Utrꝫ xp̄s ſumpſerit ſuū corp⁹ ⁊ ſangui
nē in cena cū alijs? Et videt̄ ꝙ nō. qꝛ euan
geliū hoc nō p̄onit. ḡ nō eſt aſſerēdū. Aña
ptꝫ. qꝛ de h̄ euangeliū dic: niſi ꝙ accepit pa
nem ⁊ dedit diſcipulis. ¶ Scd̄o. quomō po argu. 2
tuit xp̄s eſſe cib⁹ ſui: cū idē nō poſſit vniri ſi
bijpſi. cib⁹ aūt vnit̄ ei cui⁹ eſt cib⁹. ¶ Tertio 3
qꝛ nihil egit dn̄s fruſtra. mō ip̄e h̄ ſacramē
to nō indiguit: cū ſpūali refectiōe q̄ fit in h̄
ſacramēto nō egebat. ¶ Quarto. qꝛ non vi 4
detur mānducaſſe ſacramētalit̄ tm̄. Nā hoc
xp̄o nō ꝯgruebat. Cū em̄ fuerit plen⁹ com
p̄henſoꝛ: ſine velamie rē hui⁹ ſacri clare vi/
debat. Scd̄o qꝛ ſacramētalit̄ tm̄ mānduca
re: eſt vicioſoꝝ: vt mgr̄ dicit diſ. j. ḡ ſic xp̄s
nō videt̄ mānducaſſe. Sꝫ nec videt̄ mādu/
caſſe ſpūalit̄. qꝛ illa mānducatio fit i augmē
tum gr̄ę. qd̄ in xp̄o locū nō habebat. ¶ Sꝫ In ꝯtrꝫ
p pte affirmatiua dubij eſt canon de cōſe.
diſ. ij. c. Nec moyſes. Et eſt Hieronymus
i epiſtola ad Eldibiam: ſic dicēs. Nec mo
yſes dedit vobis panē viuū: ſed dn̄s Jeſus
xp̄s: ip̄e conuiua ⁊ cōuiuium: ip̄e comedēs
⁊ qui comedit̄. ¶ De hoc dubio ſunt duę Nota. 1.
opiniones. Quidā em̄ dicunt ꝙ non. ⁊ ad
textū allegatū dicunt. ꝙ ante ꝯſecratiōem
comedit ⁊ cōuiua fuit. ſed non ſui coꝛpōꝛiſ
⁊ ſanguis ſacramentū. Alij dicūt contrari
um. ⁊ eſt opinio cōmunioꝛ. ¶ Eligēdo iter Cōclo.
has opiniones eſt cōcluſio. ꝙ dn̄s nr̄ ſuuꝫ
benedictū corp⁹ ⁊ ſuū benedictū ſanguinē
ſumpſit in cena ſub ſacramēto panis ⁊ vi/
ni. ⁊ poſtea dedit alijs ſcꝫ diſcipulis. Pꝛo/
batur auctoꝛitatib⁹. Pꝛimo quia Lu. xxij
dicit̄. Deſiderio deſideraui hoc paſcha mā
ducare vobiſcū anteq̄ꝫ patiar. Vel ḡ loqui
tur textus de paſcha nouo: ⁊ habet̄ ppōſitū
ſcꝫ ꝙ hoc cū eis comedit. Vel veteri? Sed
ad hoc nō magnū deſideriū habuit: cū illi
tunc finē impoſuerit: nec ammodo ſalutife
rum fuerit. Si ḡ deſiderauit paſcha nouū
cū eis manducare: ḡ ipſe ſuū corp⁹ accepit pbat̄. 2.
¶ Secūda auctoꝛitas eſt Eſicij ſuper illud
Leuit. viij. de ſanguine arietis. dicit gloſa
Eſicij. pꝛimo ſacerdos. deinde pueri intin/
gebant. quia xp̄s in cena pꝛius ſanguineꝫ
ſuū accepit. deinde diſcipulis dedit. bibit ei pbat̄. 3.
⁊ alijs bibere dedit. ¶ Tertio ad Hebꝛe. ij.

dicit textus. pueri cōmunicauerūt carni et
ſanguini. ⁊ ipſe ſimiliter participauit eiſdē
ꝗ̄ ſumpſit cū eis. Que auctoꝛitas aſſumi/
tur in gloſa Ruth. iij. ſup illud. Cūqꝫ come
diſſet ⁊ bibiſſet ⁊c. vbi dicitur ſic. ꝙ chriſtꝰ
comedit ⁊ bibit in cena: cum coꝛpis et ſan/
guinis ſui ſacramentū diſcipulis tradidit
Unde patet ꝙ pueri cōmunicauerūt carni
⁊ ſanguini. ⁊ ipſe participauit eiſdem. vbi
manifeſte habeť ꝙ ipē cū eis ſuū coꝛpus et
pbaſ.4 ſanguinē māducauerit. ¶ Et hoc rōnabi/
liter. quia ſicut in inſtituēdo baptiſmū pmuſ
baptiſatꝰ eſt: ſic inſtituendo hoc bñdictuꝫ
ſacramentū: ꝗ̄uis non indiguerit: tamē qꝛ
cepit facere ⁊ docere: pꝛimus (vt crediť) ipe
comedit ſuis fidelibꝫ in exemplū. Sed vt
tactū fuit dubiū eſt: an manducauerit tm̄
Opio.1. ſacramētaliť vel etiā ſpūaliť. ¶ De quo bea
tus Thomas in ſcripto ſup q̄rtum diſ. xj.
q. ix. in ſolutiōe quarte rōnis. videť velle ꝙ
vtroqꝫ modoꝝ manducauerit. Nō tamen
ꝙ in xpo illa māducatio aliquā ſpūaleꝫ re
fectionē fecerit. ſed qꝛ plene refectionis ⁊ de
lectatiōis ac ſatietatis quā in ſeipſo habu
Opio.2 it ſignū fuerit. ¶ Bonauētura diſ. ix. q. j. ar
ti. iiij. dicit. ꝙ xps manducauerit ſacramen
taliter tm̄: ſicut baptiſmū ſacramētaliť tm̄
accepit. quia nullā inde grām in ſe recepit
Cōclō.1. ſed aquis vim regeneratiuā dedit. ¶ Eligē/
do inter has Concludo cū Bonauentura
ꝙ xps nō ſpūaliter hoc māducauerit ppꝛie
loquendo de māducatione ſpūali. ſcꝫ put
ſignat ſpūalē refectionē: vel gratie vel ꝟtu/
pbaſ.1 tis incrementū. ¶ Apparet. quia his aīa
chriſti plena fuit a pncipio ſue incarnatio
nis tanta plenitudine quo ad animā ſicut
decuit creaturā repleri: vt elicitur Joh. j. et
Joh. iij. quomō ſpūs datus eſt xpo: nō ad
2 menſurā. ¶ Item in manducatiōe ſpiritua
li fit vnio māducantis ad manducatum:
actu vel habitu: quoꝝ neutrū in xpo habu
it locū. quia ſibi ſumme vnꝰ erat. Idē autē
3 nō poteſt vniri ſibiipſi. ¶ Nec hanc cōclu/
ſionem vult beatꝰ Thomas negare. ſed ſo
lum vult ꝙ māducando delectabať: pfecti/
onem ſpūs videns in alijs ex illa maſtica/
tione futurā. quā tñ a pncipio incarnatōis
cognouit. ſed aliquo mō vt pſentē itellectui
ex ſenſu appꝛehēdit. Et ſic maioꝛis delecta
tionis ſpūalis p quendā modū ɔcipiendi
illō bonū eſſe cōpletū qō ante erat ⁊ cogno
4 uerat ad ſalutē hoīm inſtituendū: occaſio
nem habuit. ¶ Uñ ſicut habuit de h̄ nouā
aliquo modo cognitionē: ⁊ cognoſcēdo de
nouo modo quodā illius boni delectatiōꝫ
potuit etiā aliqualē habere nouā de pñtia
rei delectatiōem. ¶ Secūda ɔcluſio. ꝙ xps cōclō. 2
ſub ſpecie ſacramēti ſumpſit coꝛpꝰ ⁊ ſangui
nem ſacramētaliter. Sequiť. quia ex q̄ ſu/
ſcepit ⁊ non ſpūaliter. Inferť ꝙ ſacramenta
liter tm̄. Cepit em̄ pmus tanqꝫ auctoꝛ ⁊ in/
ſtitutoꝛ omis boni. ⁊ poſt diſcipulis dedit:
vt ne ſumere foꝛmidarēt qō dnm ſuū vide
rant accepiſſe. Unde Chryſoſtomus ſuper
Mattheū ait. Primꝰ bibit: ne alij potuꝫ
ſanguinis abhoꝛrerēt. ¶ Ad ratōes motaſ Ad.1
mouendo dubiū. Ad pꝛimā poteſt dici. ꝙ
euangeliū ſatis ponat hoc Luce. xxij. cum
dicit. Deſiderio ⁊c. Et licet hoc ponať ante
ſacramenti inſtitutionē: tamē pncipaliter
deſiderauit vt veritateꝫ inſtitueret ⁊ figure
terminū daret. Et ꝗ̄ pncipaliter paſcha ve
rum. Cū itaqꝫ dicat. manducare vobiſcuꝫ
videť cū eis manducaſſe. ¶ Secūdo. quia 2
ſicut diciť in rōne Matth. xxvj. habetur.
ꝙ accepit. ⁊ hec acceptio poteſt non minus
referri ad ſumptionē eius ſacramentalē: vt
dicit beatus Thomas. ꝗ̄ ad acceptiōem
in manibꝫ. ¶ Ad ſecundā. ꝙ illa ratio ſatſ Ad2
videtur cōcludere: ꝙ ſpūaliter non potuit
ſumere. quia nō potuit ſibi plus vniri actu
vel habitu. ſed ſacramentaliter potuit ſu/
mere vt alijs exemplū ſumendi pꝛioꝛ exhi/
beret. Erat em̄ velatū coꝛpus ſpeciebꝫ pa/
nis. ⁊ ſanguis ſpeciebꝫ vini: ſaltem quo ad
ſenſum ⁊ quo ad cognitionē experimentalē
dependentē a ſenſu. licet clare intellectus vi
derit in verbo chriſtū ſub ſpeciebꝫ. ⁊ modū
eſſendi ibidē. tamē potuit ſumere inquan
tum pmo modo velatū. ¶ Ad tertiā. ꝙ do/ Ad3
minus nō ſumpſit fruſtra. ſicut non eſt ba
ptiſatus fruſtra. Immo ex magno amoꝛe
cū eis comedit. ⁊ in eligendo ⁊ ſic comedē
do nobis vitā eternā pmeruit: ſicut in om
nibꝫ actionibꝫ quas ex electione fecit. Con
ceditur tñ ꝙ non indiguit ſpūali refectiōe
ſed modū ſumendi docuit ipſe pmus acci/
piendo. Itē vt cōfoꝛmis eſſet ipe: caput cū
membꝛis. quia baptiſatꝰ eſt ⁊ mēbꝛa ſua.
ſumpſit etiā ſacramentū ſupreme vnctōis
⁊ voluit illud ſuis tempoꝛibꝫ a mēbꝛis ſuiſ
ſumi. ¶ Ad quartā. negeť ꝙ chriſto nō con
gruit māducaſſe ſacramētaliter tm̄. Ad p/ Ad.4
bationē dr. ꝙ licet ſine velamine in verbo
clare viderit myſteriū huiꝰ ſacramenti. tñ
inquantū velabať illis ſpeciebꝫ q̄ ad ſenſuꝫ

⁊ quo ad cognitionē itellect⁹ ſumptā a ſen/
ſu: ſic velabat̄ ⁊ occultabat̄ ſpecie aliena: et
comeſtibili ⁊ potabili. ⁊ ſub illis vt ſic po/
2 tuerit ſumi ſacralit̄ ab ipo. ¶ Ad ſecūdā. ꝙ
q̄ in pctō mortali fuerint: ex indiſpoſitione
ſacramētaliter tm̄ comedūt. Sꝫ in qb⁹ eſt
gr̄e plenitudo: ſic ꝙ nō poſſit in eis eſſe am
plior refectio. nō ex indiſpoſitione: ſꝫ ex ple
niſſima refectiōe ⁊ ſatietate ſpūalit̄ ſumere
nō pn̄t: ſicut ꝟtus calefactiua nō calefacit
ſumme calidū. nō q2 ei reſiſtat: ſꝫ q2 ſui effe
ctus pleniſſimū exiſtit. ⁊ ita hic. Hoc de q̄r
to articulo.

His premiſſis re/
ſpondet̄ ad rōnes pncipales. Ad pmaꝫ fa
ctā ɔtra ſuppoſitū. neget̄ an̄s. ꝙ panis an/
nihilet̄. Ad pmā pbationē neget̄ minor. ꝙ
panis ſm totū vadat in nihilū. Immo ꝟ/
tute diuina vadit in meli⁹. ſ. in corp⁹ dn̄i/
cum. ¶ Ad pbationeꝫ dr̄. ꝙ etiā ſi nec actu
1 nec potētia manerēt materia ⁊ forma. non
tn̄ ſequit̄ ꝙ vadāt in nihilū. ex q̄ vadunt ī
aliū terminū poſitiuū vi ɔuerſionis. Et iō
eſto ꝙ an̄s ſit verꝫ: ɔn̄tia tn̄ nō valeret. Ali
ud eſt em̄ in nihilū redigi. ⁊ aliud in termi
nū poſitiuū ɔuerti. ¶ Etiā pōt negari an̄s.
2 Nā ea potētia qua ɔuertunt̄ in corp⁹ dn̄i
ipa etiā eadē in ſpecie ex accidētib⁹ media/
te vel īmediate pn̄t fieri. Cōuertit em̄ dn̄s
accidēs in ſubas cū deſinūt ſpēs panis: vt
in q̄rto articlo pmo dubio dictū eſt. ¶ Ad
Ad.2 ſcdam pbationē an̄tis neget̄ an̄s. Ad pba
tionē recte eodē mō dicat̄ ſic ad pcedētē. ꝙ
ſi nec actu nec potētia manerꝫ: q2 tn̄ ī termi
nū poſitiuū ɔūtit̄ n̄ ānihilat̄ Itē falſū eſt ꝙ
potētia nō maneat: loq̄ndo d̄ potētia qua
aliq̄d reduci pōt deo opante. q2 accidentia
manēt. q̄ diuia ꝟtute poſtea viceuerſa pn̄t
verti in materiā ex q̄ pōt fieri forma panis
¶ Ad tertiā pbatiōem p idē. ꝙ eſto ꝙ an̄s
Ad.3 eſſet verū: non valet ɔn̄tia. q2 annihilatio
nullū terminū poſitiuū poſt ſe dimittere de
bet: ſicut facit hec deſitio forme. Itē vt pus
dictū eſt ī ordine ad potentiā diuinā: ma/
net in accidētib⁹ termini a q̄: vt dictum eſt
Et ḡ ea ꝟtute q̄ traſit: in potētia manet in
replica termino a q̄. ¶ Tu dicis. ꝙ ſuba nō ſit ī po
ſolnitur. tentia in accidētib⁹. ¶ Rndeo. ꝙ h̄ ſit verū
quo ad potētias actiuas depēdētes. vl' eti
am vt in ſubiecto. q2 accidēs nō pōt eſſe ſb
iectū ſube. Sꝫ q̄ ad potentiā actiuā inde/
pendentē ſuba eſt in potētia in accidētibus
q2 accidētia pn̄t in ea verti. ⁊ q̄uis nihil ſb
ſtantiale ipi⁹ termini a q̄ maneat: tn̄ aliq̄d
ei⁹ accidētale manet. ſ. accidētia. ¶ Ad q̄r/ Ad.4
tam. ɔcedat̄ maior. ⁊ neget̄ minor. ꝙ panis
nō ɔuertat̄ in corp⁹ xp̄i. Ad pbatiōem. ne
get̄ etiā maior. ꝙ nō in illud ɔuertat̄ panis
qd̄ diu antea pfuit. Pōt em̄ res mutari in
rē q̄ eā in eſſendo pceſſit tāq̄ in terminū cō
munē: ſꝫ nō tāq̄ in terminū ppriū. Ad p/
bationē ɔcedit̄. ꝙ ī omi mutatōe termin⁹ a
quo pcedit terminū ad quē ppriū. mō ille
termin⁹ h̄ vel in ɔſecratōe eſt corp⁹ dn̄i eſſe
ſub illis ſpēb⁹. h̄ aūt ſequit̄ eſſe panis: vt di
ctū eſt in ſcdo articulo. ¶ Ad q̄ntā. negetur Ad.5
an̄s ꝙ ī pductiōe corpis aiati ex illis ſpecie
bus ſit creatio. q2 oppoſitū illi⁹ dictū eſt in
pmo dubio. Ad pbationē ei⁹ ɔcedit̄ totū:
vſq̄ ad illā ɔn̄tiā. materia ptis a. eſt pdu/
cta: ⁊ nō de potētia ſubiecti. ḡ eſt creata. Ad
pbationē dicat̄. ꝙ illa deſcriptio creatiōis. ſ.
creatio eſt pductio rei: ⁊ nō de potētia ſubie
cti: eſt nimis general̄. q2 creatio dicit muta
tionē q̄ res incipit eſſe ſine termio poſitiuo
pſuppoſito. mō h̄ nō eſt h̄. q2 hic he ſpecies
ɔuertunt̄ p potentiā dei in rē nouā. ſcꝫ in a.
vel materiā ipius a. ⁊ ḡ non eſt hic creatio.
¶ Ad ſcdam rōnē pncipalem. neget̄ an̄s. ꝙ Ad.1
materia panis maneat. Ad pbationē pri/
mā cū dicit̄. vbicūq̄ manet potētia paſſiua
ibi manet materia. Quidā ponūt ꝙ quali
tates ſint in extēſione. ⁊ illi negarēt illā ma
iorē. q2 reputarēt q̄ntitatē deferre mutatio/
nem. ¶ Sꝫ illā opinionē puto falſam: vt ī 2
ſequēti q̄ſtione videbit̄ p dei grām. Iō alit̄ 3
dicat̄ ⁊ meli⁹. ſ. ꝙ vt vult phs. ſ. de generati
one. c. de actiōe. pte pma. ꝙ aliqua ſit potē/
tia paſſiua ſubiectiue. ſ. q2 in ſe recipit. Et
in h̄ ſenſu maior eſt ꝟa. ſed minor falſa. q2
facta ɔſecratione nō manet aliqua potētia
receptiua in ſe ſub illis ſpeciebꝫ. ¶ Alio mo 4
do dr̄ potētia paſſiua terminatiue: puta q̄
poteſt deſinere. ſic caliditas dicit̄ pati a fri/
giditate: cū manus infrigidat̄ Et h̄ modo
minor eſt ꝟa ⁊ maior falſa. q2 ſic oīs creatu
ra in ordine ad deū pōt vocari potētia paſ
ſiua. q2 pōt p deuꝫ deſinere eſſe vel in aliud
ɔuerti. ¶ Ad pbatiōem minoris in primo 5
ſenſu: ꝙ hoſtia ɔſecrata calefiat ⁊ frigefiat
⁊c. hoc eſt pure ſupnaturale: put dictuꝫ eſt
ſcdo dubio q̄rti articuli. Seruat em̄ de⁹ ibi
oēs opatiōes ⁊ paſſiōes que ɔuenirēt pani pncipal'
vero materiali: ſi talis adeſſet. Illa tamen

actio vel paſſio nõ ſit via generatõis ex ſb
iecto: ſꝫ via ɔuerſionis caliditatis in frigi/
ditatẽ: vel vniꝰ qualitatis in aliã. Et non
ab aliq̃ cauſa ſcđa effectiue ſed imediate a
Ad.2. deo. ſic hęc dicta ſunt in q̃rto articulo ¶ Ad
ſcđam ꝓbationẽ añtꝭ dicat̃ ꝙ ſpa ſit maior.
ſi cõicant in eodẽ in numero. Et ad mino/
rẽ dicat̃: ꝙ panis habeat materiã: nõ aũt il
lam q̃ eſt corpꝰ xp̄i: ſed aliã q̃ cũ ſua forma
panis ɔuertit̃ in corpꝰ xp̄i. Et iõ ip̄a tranſit
⁊ corpꝰ xp̄i in qđ trãſit ſub accidẽtibꝫ eſſe i
Ad.3 cipit. ¶ Ad tertiã ꝓbationẽ. ꝙ illa fundat̃ i
falſo fundamento. puta ꝙ mutatio ſupna
turalis ſp̄ indigeat ſubiecto cõi deferẽte. h̄
em̄ nõ eſt verꝫ. qđ em̄ põt rẽ de nihilo ꝓduce
re: hoc etiã põt rẽ facere ſine ſubiecto deferẽ/
te cõi vtriqꝫ termĩo. vel vnã rẽ in aliã muta
Ad.3. re ſine deferẽte cõi. ¶ Ad tertiã rõnẽ ꝑncipa
ꝑnci. lẽ neget̃ añs. ꝙ forma panis maneat. Ad
ꝓbationẽ ɔcedit̃ ꝙ ſilis actio maneat: qual'
eſſet actio formę panis. Et neget̃ ɔñtia q̃ i
fert̃. ğ forma panis manet. Nã in his quę
ſunt fidei ſilis apparẽtia exterior vbi ſpũſ/
ſanctꝰ ſua myſtica facit opa: multa fiunt p̄
Nota. ter ordinẽ curſus cõis naturę. ¶ Verbi grã.
Baptiſet̃ puer xp̄iani iuxta formã ecclie in
aqua. ⁊ abluat̃ puer infidelis vel etiã xp̄ia
ni q̃modolibet in aq̃ ſine forma baptiſmi.
nõ licet dubitari: nec dubiũ eſt fideli quin
puer rite baptiſatꝰ ɔſtituat̃ filiꝰ ſalutꝭ. Ali
us maneat filiꝰ ire. Iſte inclinet̃ ad om̄e bo
num donis ſpũſſcti. Aliꝰ maneat ſine adiu
2 torio ſpũali. ¶ Ita in propoſito. ego video
opa ſilia q̃ ad ſenſum. ſꝫ fidelis q̃libet ſicut
⁊ ego: credere debet ꝙ opa hoſtię nõ ɔſecra/
tę fiãt a forma panis deo vniuerſalit̃ agẽte
mõ naturali. Opa aũt q̃ vident̃ in hoſtia
ɔſecrata: fidelit̃ credẽda ſunt fieri ſine me/
3 dio a deo ſup naturã ſine cauſis ſcđis ea fa
ciente ac ſi eſſet ibi paniſ. ¶ Sic etiã de mo
tu celi aliter ſentit fidelis fidei veritate il/
luminatꝰ. ⁊ aliter gẽtilis ph̄s ex puris expe/
rientijs illuſtratꝰ. Nã fidelis dicit celũ ſic
moueri: q2 deus libere ſic vult mouere: ſic ꝙ
etiã poſſet nõ mouere. Lumẽ purꝫ natura/
le ſeq̃ns dicit. ꝙ celuꝫ ſic moueat̃ q2 placeat
ſibi ſic moueri ⁊ alijs bñfacere. ⁊ aliter non
poſſit ei placere. hęc aũt valde diuerſa ſũt
Fides em̄ eſt ſuper ſenſum. ⁊ iõ iudiciũ qđ
ſumit̃ ex ſenſu corrigit ⁊ dirigit ne ſubſit illi
Ad 2 falſum. Et ita fit in ꝓpoſito de actionibꝫ et
paſſionibꝫ q̃ apparẽt in ſacro. ¶ Ad ſcđam
ꝓbationẽ dictum eſt ꝙ mutatio q̃ fit ex ho

ſtijs ɔſecratis eſt penitꝰ ſupnatural': deo mi/
raculoſe accidẽtia in corpꝰ aĩatũ ɔuertente
ſicut ⁊ ſolet p naturã mutare panẽ materia
lem. Vñ ɔcedendũ eſt ꝙ ex hoſtijs ɔſecra/
tis fiat ſumẽti nutritio. ⁊ ſic accidentia illa
ſint in potẽtia corpꝰ aĩarũ i ordine ad potẽ
tiam ſup naturã agentẽ: ⁊ accidẽtia in ſub/
ſtantiã ɔuertentẽ. ¶ Tu dicis: ꝙ ſuba non Replica
nutriat̃ nec generet̃ ex accidẽtibꝫ. vel ꝙ acci ſoluitur.
dentia nõ ſint in potẽtia ſuba. ¶ Rñdetur.
Quãuis h̄ ſit verꝫ q̃ ad potentiã dependen/
tem. ſeu ſm vim cõiter inditã eis. Secꝰ tñ
eſt in ordine ad potentiã independentẽ ſu,
per naturã agentẽ. ⁊ in ordine ad ratiõem
obedientialẽ ſm quã ſubſunt primę cauſe.
Sic em̄ accidẽtia bñ ſunt in potẽtia ſuba.
⁊ ſuba põt ex eis p ɔuerſiõeꝫ ad eſſe ꝛꝓduci
¶ Ad tertiã ꝓbatiõem añtis. ꝙ forma vna Ad 3
cũ materia trãſſubſtãtiat̃ in corpꝰ xp̄i: ſiue
ɔuertit̃ in illđ. ¶ Ad improbatiõem qñ di 2
cis ꝙ h̄ eſſet ſupfluũ q2 ſufficeret ꝙ materia
panis ɔuerteret̃ in illud. Rñdet̃ ꝙ verũ ſit:
deus nõ poſſet nõ aũt ita inſtituit. quia nõ
ſic ɔgruebat. ſꝫ totũ cibũ materialẽ in totũ
corpꝰ xp̄i voluit ɔuerti. vt quẽadmodũ ni/
hil meliꝰ ɔfirmat cor hoĩs corpaliter in ſu/
ſtinẽdo labores corpis: q̃ꝫ panis triticeꝰ. ſic
daret̃ p illud ſignũ intelligi: ꝙ nullus cibꝰ
ſpũalis meliꝰ ɔfirmat cogitatiões mẽtis i
reſiſtẽdo machinamẽtis demonis q̃ꝫ paniſ
ille dñicus. ſcꝫ corpus dñi. Ergo vt ſignuꝫ
ɔgrueret ſignato: voluit dñs deus totũ pa 3
nem in totũ corpꝰ ɔuerti. ¶ Iõ dr̄ ɔſequen
ter ꝙ materia nõ ſufficiẽter exꝑmeret virtu
tem nutritiõis ſpũalis quã facit corpꝰ dñi
cum. ꝓpter qđ nõ ſolũ materiã panis ſꝫ to
tum panẽ in ſuũ corpꝰ ſtatuit ɔuerti ¶ Ad Ad 2
ſcđam ꝓbationẽ cũ dr̄: ꝙ purus actꝰ nõ ſit
natus ɔuerti in purã materiaꝫ: Dicitur. ꝙ
q̃ꝫuis hoc ſit verꝫ i ordine ad cauſas ſecun
das. nõ tñ ꝓpterea eſt hoc ita in ordĩe ad
cauſam primã. quę quãlibet creaturã ſiue
ſit actus ſiue potentia: in aliã quã voluerit
põt cõuertere. ſicut a principio potuit quã/
libet talẽ de nihilo creare. ¶ Ad quartã rati Ad.4
onem ꝑncipalẽ: neget̃ añs ꝙ panis mane/ ꝑncipa.
at. Ad ꝓbationẽ neget̃ ꝙ panis nõ ɔuerta
tur in corpꝰ xp̄i. Ad auctoritatẽ beati Gre
gorij dicat̃. ꝙ illa verba ſunt tropo dicta vl'
ornatu ⁊ mentis deuotione. ꝙ non velit ꝙ
corpus de celo veniat ſitu locali vl' alia mu
tatione. ſed ꝙ incipiat eſſe ſub ſpeciebꝫ pa/
nis in ip̄m ɔuerſione. Dicit̃ em̄ de celo veni

re.quia panis in id qð eſt ſuper cęlū cõuer/
titur ad vocē ſacerdotiſ. Dicit aūt ſumma
imis ſociari.quia adueniunt angeli. et ſic
ſociant angeli ⁊ homines. Item corp⁹ xp̄i
idem in numero qð ſup celos eſt: et panis
ſpecies. Et tertio panis per conuerſionē in
corpus: cui p concomitantiā adeſt chriſt⁹
deus.⁊ homo ſociaꝛ p ſuā conuerſionez ali/
quo modo deo: videlicet inquantū in cor/
pus dei cõuertitur: vnū quid dicit fieri ex i/
uiſibilib⁹ ⁊c.quia corpus dn̄i inuiſibiliter
quo ad viatores contineꝛ ſub ſpeciebus vi
ad auctē ſibilibus panis.¶Ad auctoritatē Dama
ſceni dicatur.nõ vult ꝙ eis adiugauit p ſi/
mul manere:ſꝫ p ea ſeruatis ſpecieb⁹ in ali/
qua tranſire quib⁹ adeſt diuinitas. vt ſpe/
cies cibi ⁊ potus corpalis fuit ſignū veri ci
Ad.1 bi ⁊ veri potus ſpūalis.¶Ad primā rõnuꝫ
pbantē ań̄s:negeꝛ iſta ꝯn̄tia.ſcꝫ panis cõ/
uertitur in corpus xp̄i quod eſt.ğ corp⁹ xp̄i
fiet maius.quia hoc non ſequitur niſi hęc
materia vel panis addereꝛ corpori chriſti
preexiſtēti: ſicut cib⁹ in corpus animatum
modo ita nõ eſt hic.ſed panis conuertiꝛ p̄/
ciſe in ip̄m corpus xp̄i ęque magnū ⁊ ideꝫ
in numero ſicut eſt in celo. Et ğilli nulla fit
additio:ſed ſoluꝫ eſt alterius in ipſummet
Ad.2 tranſitio.¶Ad ſecundā rõnem conceditur
ꝙ om̄i die aliqua materia cõuertaꝛ in cor/
pus xp̄i. Ad improbationē illius dicatur:
put iā dictum eſt ꝙ corpus xp̄i ex illa con/
uerſione nõ fiat maius Ad inconueniētia
quę inferunꝛ cum diciꝛ.ꝙ illa mutatiõe ali
quid perdaꝛ: et nihil acquiraꝛ. Rn̄detur.ꝙ
hoc non ſequaꝛ. Ad pbationē diciꝛ ꝙ ma/
teria quę in corpe chriſti cõuertitur:non p/
datur.licet nõ maneat.tranſit em̄ in aliq̇d
quod eſt melius ea:ſcꝫ in corp⁹ dn̄i.modo
hęc non eſt pditio:ſed lucroſa cõmutatio.
ſcꝫ vt panis materialis tranſeat: ⁊ corpus
dn̄i p̄ſens fiat. Secūdo diciꝛ. ꝙ etiā aliq̇d
acquiratur:ſcꝫ p̄ſentia corporis dn̄i ſub il/
lis ſpecieb⁹.q̄ꝫuis em̄ ante conſecrationē fu
erit tantū in mūdo q̄ntum poſtea. non ta/
men in tot locis ſub eiſdē ſpeciebus fuerat
tantū ¶Ad ſecundū diciꝛ ꝙ ſicut quotridi
Ad.2 ana conſecratõe materię eſſentia fit minor
ita ſpecierū deſitione ⁊ conuerſione in mate/
riam reddiꝛ ei illud quod ablatum fuerat.
Unde poſt diē vniuerſalis iudicij tāta erit
materia ſicut nunc: vel ſicut in prima crea/
tione.nihil enim ablatū erit illi tunc quā/
do econtrario fuerit in eā vel eius equales

partes cõuerſio.¶Ad tertiū.ꝙ q̄ꝫuis deus Ad.3
poſſit totā materiam in corpus chriſti con
uertere:tamē hęc non faciet. Unde ad for
mam:ꝙ iuxta ordinē ſm quē fit ⁊ fiet ⁊ xp̄s
ip̄m vult fieri: negeꝛ ꝯn̄tia.ꝙ videlicet toti
ens poſſet hoc fieri: ꝙ tota materia eſſet in
corpus chriſti cõuerſa. Oporteret eni ꝙ vl
timo cõuertens maneret qui etiaꝫ haberet
materiam.¶Ad quartū:negetur ꝯn̄tia cū Ad.4
infertur.ꝙ aliquid fieret poſtq̄ꝫ eſſet factuꝫ
Ad probationē ꝯn̄tię cum diciꝛ.ꝙ in quo
libet altari in quo fit cõſecratio: corp⁹ chri/
ſti fieret. Diciꝛ ꝙ prout li altari determinaꝛ
ſubiectum.ſ.prout ſit ſenſus.ꝙ in quolibet
altari in quo eſt conſecratio hoc fieret.ſic il
la eſt falſa. Sed prout li altari determiat
p̄dicatum:vt ſit ſenſus.fit in altari: in quo
eſt conſecratio.⁊ ille ſenſus eſt verus. Non
autē ſequitur ꝙ ergo fiat: ſicut non ſequiꝛ.
fit in hoc loco.ergo fit. quia hoc eſt argue/
re a ſm quid ad ſimpliciter.¶Ad quintū. Ad 5
negetur ꝯn̄tia cū infertur ꝙ aliquid eſſe ho
die corpus xp̄i:quod heri non fuit corpus
chriſti. Ad probationē concediꝛ quod aſ/
ſumitur.videlicet ꝙ hoc in quod cõuerſus
eſt hic panis poſt conſecrationē: eſt corpuſ
ſed negaꝛ ꝙ illud non fuerit heri corp⁹ chri
ſti. Immo hoc ſemp poſt incarnationē fu/
it corpus chriſti:q̄ꝫuis non ſub his ſpecie/
bus. Nec ſequitur. Iſte panis heri non fu
it conuerſus in corpus xp̄i. ergo illud i qð
hodie conuerſus eſt:non fuit heri corpus.
quia id in quod hodie conuerſus eſt:ſem/
per fuit corpus chriſti poſt incarnationem. Ad6
¶Ad ſextū pręmiſſo ꝙ corpus tunc forma
retur:cū incipit eſſe ſub certis figura ⁊ line/
amentis de nouo.negatur ꝯn̄tia prima: q̄
infertur ꝙ cõtinue corpus dn̄i formaretur
de materia de qua non erat factū in ꝯcepti
one. Ad probationē negetur quod aſſumi
tur.ſcꝫ ꝙ cõtinue formaretur de materia pa
nis. Ad probationē eius diciꝛ.ꝙ hęc conſe
quentia nõ valet.panis cõuertiꝛ in corpuſ
chriſti.ğ formatur de materia panis: vl' de
pane.quia diu antea formatū fuit: nec ali
quid de materia panis in ip̄o manet.nec ex
pane vel ei⁹ materia formā capit. ſꝫ in ip̄ꝫ
a ſpirituſancto formatū in virginis vtero
panis tranſit: deo hoc ſua potentia faciēte. Ad.7
¶Ad ſeptimū cum diciꝛ.quod fuit panis:
eſt corpus chriſti. Illam diſtinguit magi/
ſter in iſta diſtinctione.xj.capitulo.j. quia
vel eſt ſenſus ꝙ illud quod fuit panis: eſt

coꝛpus xp̄i manens panis. Et illud dicit
mgr̄ eſſe falſum. Et ſic valet ꝯñtia.ſ3 añs ē
falſum. Alio mō. qḋ fuit panis.i. illud in
qḋ cōuerſus eſt panis: eſt coꝛpꝰ xp̄i.nō ma
nens tm̄ panis. Et hoc mō poſſet ꝯcedi añſ
⁊ negari ꝯñtia.q2 ſic panis nō manet. Ad
ꝓbationē ꝯñtie ꝯcedit.ꝙ q̇cq̇d fuit panis:
hoc eſſentialiṫ fuit panis.⁊ ḡ in ṗmo ſenſu
ꝯñtia eſt bona.ſ3 nō opoꝛtet ꝙ illud in qḋ
ꝯuerſus eſt panis: ſit vl' fuerit eſſentialiter
panis. Ue2 eſt ꝙ de vi ſmonis credo ꝙ añ
cedēs ſit falſum.licet ad intellectū dictum
poſſit ꝯcedi. Res em̄ in quā alia res ꝯuer/
ſa eſt: nunq̄3 fuit illa res q̄ in eā ꝯuerſa eſt:
nunq̄3 ignis fuit lignū. q̄3uis via coꝛrupti/
onis in ignē ſit verſum. Ita nunq̄3 fuit coꝛ/
pus xp̄i panis materialiſ. q̄3uis panis ma
Ad ꝯfir. terialis in ip̄m ſit verſus. ¶ Ad ꝯfirmatio/
nem dicat ꝙ illa ꝯuerſio in ṗmo ſenſu ſit bo
na.ſc3 qḋ fuit panis: eſt coꝛpus xp̄i manēs
panis.ḡ coꝛpꝰ xp̄i eſt hoc quod fuit panis
Sed in ſcḋo ſenſu ad quē mgr̄ añs ꝯcedit
nō debet ſic cōuerti .q2 ex q̄ ipſa ꝯcedit i iſto
ſenſu in quo panis nō manet: ſed in aliud
tranſit.iō ſicut eius ſenſus eſt id in qḋ con
uerſus eſt panis: ita etiā ꝯuerti debet i hāc.
1 coꝛpꝰ xp̄i eſt hoc in qḋ cōuerſus eſt panis.
⁊ hoc eſt ve2. ¶ Ad añs dicat.ꝙ mgr̄ cōce/
2 dat ad ſenſum ſecundū.ſicut pat3 intuēti.
¶ Ad Auguſtinū cū dicit.ꝙ coꝛpꝰ xp̄i dici
mus illud qḋ ex frugibꝫ terre acceptu3 eſt.
⁊c. Idē vult.i.dicimꝰ illud in qḋ ꝯuerſus ē
Ad.8 panis de frugibꝫ terre acceptꝰ. ¶ Ad octa/
uum.negeṫ ꝙ ex ſacra ſcriptura non habeat
panē nō manere. Ad ꝓbatione3.q2 in hoc
ꝙ xp̄s dixit.h̄ eſt coꝛpus meū: ſumpto pa/
ne: nō negauit ibi eſſe panē. R̄ndeṫ ꝙ imo
implicite. Nā cū antea ſub ſpeciebꝫ panis
nō fuerit coꝛpꝰ dn̄i.⁊ poſt dn̄s ſub eis aſſe/
rit eſſe ſuū coꝛpꝰ.opus eſt ꝙ hoc ſit aut per
1 ꝯuerſionē. ¶ Et cū id qḋ cōuertitur i aliud
2 non maneat: nō manebit ibi panis. ¶ Uel
ꝑ mutationē localē in coꝛpe xp̄i mutante ſe
de vno loco in aliū.⁊ illa n̄ fuit facta. Necē
rōnabile ꝙ coꝛpus xp̄i mutet ſe ad tot alta
ria in quod fit cōſecratio. Itē q2 li hoc: vel
demonſtrat terminū mutationis rei i rem.
⁊ ſi ſic: nō manebit panis. vel demōſtrat ſb/
ſtantiā obiectā ſenſui: ⁊ ſic ſi panis mane/
bit: demonſtrabit panē q̄ nō eſt coꝛpus xp̄i
R̄ſio.2 ¶ Scḋo poteſt dici.ꝙ q̄3uis ſcriptura ſacra
non determinet clare ꝙ ibi nō manet pāis:
tamen romana eccleſia recta ſpirituſancto
ita accipit ac ſi li hoc demonſtret terminu3
conuerſionis totius panis in aliud.⁊ ſic ni
hil eius maneat poſt conuerſionē in aliud
¶ Standū eſt autē determinationi eccleſię 1
⁊ ſic nō valet hec ꝯñtia. ſcriptura ſacra nō
expreſſe ponit hoc.ḡ non eſt tenendū. Po
teſt enim eſſe implicite ⁊ obſcure poſitum.
⁊ poſt ꝑ eccl'iam doctam a ſpūſancto de ꝓo
ſenſu explicatū.⁊ tūc illi ſenſui erit ſtandū.
¶ Standū eſt enim determinationi eccl'ię 2
quia in ſymbolo habetur. Credo ſanctā ec/
cleſiam catholicā. Et veritatē dicēdo. vbi
habetur explicite in ſcriptura ſacra. ſanctā
eccl'iam catholicā eſſe credendā: Et ſi non
explicite habeatur: credendū tamen eſt. q2
eſt articulus fidei ¶ Niſi foꝛte dicas ꝙ ha 3
beatur ex illo Matth.xviij. Si eccleſiam
non audierit: ſit tibi ſicut ethnicus ⁊ publi
canus. Sed non ibi habeṫ hoc ꝙ credēdū
ſit eſſe ſanctā eccl'iam catholicā.ſed ꝙ pec/
cans debeat obedire eccleſię. ¶ Et beatꝰ Au 4
guſtinꝰ dicit. Euāgelio nō crederē: niſi cre/
derem eccl'ię. ¶ Ad nonū.ꝙ nō ſint ponen/ Ad 9.
da hmōi plura miracula q̄ nō ponunṫ i ſa
cra ſcriptura vel ab eccl'ia: ſ3 bn̄ ſunt ponen
da multa miracula ſine q̇bꝫ deꝰ poſſet hoīs
ꝓcuraſſe ſalutē. Potuit em̄ vt dicit magi/
ſter in.iij.diſ.xx. hoīem ſaluare ſine moꝛte
filij ſui.tm̄ nō eſt ꝓpter hoc negandū quin
moꝛte filij dei ſaluatus ſit mūdus. Modo
ad ꝓpoſitū.nō pōt congrue ſaluari veritas
ſmonis chriſti quo dixit ſumpto pane.hoc
eſt coꝛpꝰ meū: niſi ponaṫ in coꝛpꝰ trāſiuiſſe
panis. Itē ſi hoc aliquo modo poſſes. de/
terminationē eccl'ię ita h̄ exponētis ⁊ intelli
gentis: vt allegatū fuit poſt oppoſitū: ma/
nente pane ſaluare nō poſſes ¶ Ad decimū Ad.10
qn̄ diciṫ.ꝙ q̄nto poſſumꝰ ſaluare veritatē
huiꝰ ſacramēti: minꝰ a naturali radice ꝓce
dēdo ꝙ h̄ facere debeamꝰ. ¶ R̄ndeṫ ṗmo.ꝙ 1
fidelis q̇ſq3 habeat aſpicere i his q̄ ſunt fi/
dei: nō q̇d rōni naturali ꝯueniat: ſ3 potiuſ
ad hec q̄ ſpūſſctūs ꝑ ſcripturam ſanctā cre
dendā foꝛe demonſtrat ad ſalutē. ¶ Scḋo 2
ad hec q̄ determinatōe eccl'ię referāṫ. modo
euangeliū implicite ponit ꝯuerſionē qua3
explicite eccleſia credi mandat. Unde ne/
ganda eſt maioꝛ. Et ad ꝓbationē dicaṫ. ꝙ
ab apparentia naturali nō fruſtra recedi/
mꝰ: ſi auctoꝛitate ſacrę ſcripturę h̄ faciamꝰ.
vel ex determinatiōe eccl'ię. mō ita facimus
in pꝛopoſito. ¶ Ad h̄ qḋ diciṫ ꝙ innitētibꝫ
apparentijs occaſionē diffidētię miſtramꝰ 3

2 l 4

Dicit̄ hic ꝙ innitentes apparentijs: et ab
eis recedere non valētes ſm illū ſtatuꝫ nō
ſint apti ad fidē: que eſt de his que non vi/
dentur. Et ḡ ſi verā fidē habet q̄s charita/
te informatā: ille non curat de apparentijs
ſed de ſentētijs eccleſie. ⁊ potiſſime ſacre ſcri
pture debite ꝑ ecclīam intellecte. ſicut dicit
apoſtolus. j. ad Chor. xiij. Charitas om̄ia
credit. Et xp̄s in euangelio. Nihil impoſſi
dubiū i/ bile eſt credēti. ¶ Si queraī. Quare deus
cidens ꝑ tam remota a ſenſu credita diſpoſuit da
ſoluitur. re ſalutem? Rn̄det̄. ꝙ vt fides amplꝰ habe
ret meritū. Secūdo. vt oñderet nō ex hu/
mano ingenio. ſed reuelato myſterio adeū
dum eſſe regnū: vt humiles ſua ſimplicita
te gr̄am ⁊ de ſuo ingenio p̄ſumentes et ea q̄
reuelata ſunt credere non valentes: ꝑ ſuaꝫ
ſuperbiā debitā eis penaꝫ iuſto dei iudicio
Ad.11 conſequant̄. ¶ Ad vndecimā cum dicitur:
ꝙ tūc naturalis ſignatio accidentiuꝫ eſſet
falſa. Dicat̄ hic p̄mo ꝙ illa accidentia an/
te ꝯſecratiōem ſimul accepta: ſint ſignum
naturale panis. q꞉ tota collectio accidenti
um in indiuiduo eſt naturale ſignū illꝰ in/
diuidui. Dicit̄ ſcd̄o. ꝙ fideli poſt ꝯſecratio/
nem nō ſint ſignū actuale pn̄tis panis. ſꝫ
ſignū eiꝰ qui trāſit in corpus xp̄i. patet. q꞉
fides ammodo nō dicit ibi eſſe actualē pa
nem. cui q꞉ intellectus firmiſſime inheret:
om̄es corrigit apparētias ſenſus: nulli eaꝝ
replica aſſentiēdo. ¶ Sꝫ dicet̄. naturale ſignuꝫ ſꝑ
idem rep̄ſentat. ḡ cū antea fuerint natura/
le ſignū: poſtea idē rep̄ſentabunt qđ antea
Sol'o ¶ Rn̄det̄ hic p̄mo. ꝙ ſi maior ſit ṽa. hoc ſit
reſpectu eiuſdē potentie. ⁊ ſic hec accidētia
reſpectu ſenſus poſt ⁊ an̄ rep̄ſentāt panem
Et inq̄ꝫtum rep̄ſentāt panē q̄ fuit: veꝝ ſūt
ſignum. Inq̄ꝫtū vt de facto pn̄tem panē re/
p̄ſentāt apud īfidelē: eſſent falſum ſignum
Apud fidelē iudiciū intellectꝰ ſupius cor/
rigit iudiciū qđ ſurgit ex ſenſu. ſic ꝙ homo
illi in nullo adhereat. Sicut cum aſtrono
mus ſciat ꝑ demonſtrationē ſolē eſſe maio/
rem tota terra: illa ſciētia corrigit apparen
tiam qua apparet eſſe bipedalis quantita
tis. ¶ Scd̄o dicit̄. ꝙ ſenſui exteriori eodeꝫ
Sol'o.2 modo rep̄ñtāt ſicut antea. ſilr̄ ⁊ iteriori ſen
ſitiue. ſꝫ nullo mō intellectui fideli ſciēti: ꝙ
eſt ꝯſecratus panis ob cauſam premiſſaꝫ.
¶ Dicit̄ tertio. ꝙ fideli poſt ꝯſecratōem ſint
Sol'o.3 ſignū panis ꝯuerſi ⁊ corpis dn̄ici p̄ſent̄ ibi
dem actu exiſtētis. ¶ Ex q̄ correlarie primo
Corre.1. ſequit̄ ꝙ ſint ei ſignū verū quo ad vtrāqꝫ ſi/
gnationem. q꞉ panis verus ibidē fuit ⁊ cor
pus dn̄i pn̄s exiſtit. ¶ Secūdo ſequitur ꝙ Corre.2
ſint ei ſignū ꝯgruū. quia ſicut panis q̄ fuit
ex pluribꝰ fuit granis ad vnū redactus. ſic
corpus dn̄i p̄ſens: cuiꝰ accidētia ſūt ſignū:
eſt vnio omniū fidelium. ſ. corporis chriſti
myſtici. qui in eo vniunt̄ recta fide ⁊ ſancta
charitate de ip̄o cōmunicando vt habetur
ad Roma. x. ¶ Quarto dicit̄. ꝙ non ſit in/ Sol'o4
conueniens ꝙ infideli eſſet ſignū quo ipſe
deciperetur ex ſua indiſpoſitione. patet. q꞉
forte ꝑ illa accidentia iudicaret ibi eſſe pa/
nē materialē actu exiſtentē in pn̄ti vel ꝓſpe
ctu. ⁊ hoc eſt falſum. ¶ Nec eſt incōueniēs 2
ꝙ verū ſignū ex indiſpoſitione iudicātis ſit
occaſio falſi. Sicut ſpecies rep̄ſentans q̄n/
titatē ſolis: eſt veꝝ ſignū eius ꝙ ſol hꝫ q̄nti
tatem. Sed apud ſimplices volentes ſo/
lum penes illius ſigni rep̄ſentationē: ſol' q̄n
titatem menſurare: non ponderādo diſtā/
tiam: ip̄m in intellectu eoꝝ: eſſet occaſio de
ceptionis: vt notū eſt ¶ Per hec ad formā Ad for.
negetur prima ꝯn̄tia. ꝙ videlicet natura/
lis rep̄ſentatio accidentiū eſſet falſa in or/
dine ad fidelē loquendo de rep̄ſentatōe cui
aſſentit. Ad ꝓbatiōem ꝯn̄tie dicatur ꝙ fi/
deli non ſint naturale ſignū panis qui eſt:
ſed qui fuit. ⁊ hoc eſt verū. Ad illud quod
additur. ꝙ non valeat illud quod dicit̄: ꝙ
accidentia ſint ibi ſine ſubiecto: vt ſenſus
reddātur immunes a deceptione. quia dic̄
arguens ꝙ ſenſus nō videatur iudicare de
albedine ſed de albo. ¶ Reſpondetur ꝙ de h̄
ſint opiniones in philoſophia. ſicut ſolet Nota
tractari in ſcd̄o de anima. ⁊ in libello de ſen/
ſu ⁊ ſenſato. Sed tamen quia videtur: ꝙ
illud quod aſſumit̄ ſit verum. Dicat̄ ꝙ ve/
rum iudicat ſenſus de albo. ſed quod fuit
et de dulci pane qui fuit. et ſic adhuc iudi
cando de accidente cōcreto: verum iudicat
¶ Sed replicabis. Quia ſenſus non eſt ni
ſi preſentiū. tertio de anima. Reſpondeo. Replica
Hoc itelligit̄ ſic. ꝙ ſenſus non ſit niſi ꝑ mo
dum p̄ſentiū ſibi p̄ſentatorū. Auditur em̄
ſonus quādo non eſt. vt qui diſtat a cam/
pana: iudicat de ſono tanq̄ꝫ preſente quan
do corruptus eſt eo ꝙ ꝑ modum p̄ſentis ſi
bi p̄ſentat̄. Et oculus de nocte recedēs a ful
gore candele: qui ſtatim in verſione oculi a
candela extinguitur. adhuc iudicat de ful/
gore: qui tn̄ tunc nō eſt. Et in ſomniādo iu
dicat q̄s de albo pn̄te: qđ ibi nō eſt. Nō ta
men i aliquo hoꝝ caſuū eſt propria ſenſus

deceptio.q2 ſpẽs que mouẽt ſunt ꝟa ſigna.
4 ¶Et ꝯcept⁹ ſimplices q̃ generanť in ſenſi/
bus ſunt veri ꝯcept⁹:nõ rez que ſunt ſed q̃
fuerunt. Ita etiã hic. q̃diu manet ſpecies
repñtans albũ:tamdiu vere iudicat ſen/
ſus de albo. vel quod eſt pñs vel quod fu
it. modo facta ꝯſecratione ſpecies manent
ſimiles. Et ğ q̃ʒuis ſenſus ꝯcrete iudicet al
bum:iudiciũ vez eſt:nõ q2 pñs de facto ſit
ſed q2 fuit. Et ſi dicat̃ ꝙ compoſitio iterioꝛ
qua cõponit ꝙ hoc albũ ſit dulce: vtiq3 fal
Solo ſa eſt.¶ Rñdet̃.ꝙ nõ ſit incõueniens ꝙ a ſi
gno vero aliqua potẽtia habeat aſſenſũ fal
ſum:loquẽdo de adequatiõe tpis cum tpe
aſſenſus: vt iudicãs de ſono campane: ꝙ ſo
nus ſit debilis. habet aſſenſum falſum. ſed
hoc nõ eſt ex pte falſitat̃ ſigni: ſʒ ex pte in/
epte cõpoſitionis. Intellect⁹ tñ fidelis nõ
aſſentit illi. q2 illud albũ ſit dulce. ſʒ q2 illꝺ
Nota album fuerit dulce. ¶De iudeo ⁊ ſaraceno
q2 cecus eſt mẽte: quo ad veritatẽ rei ibi ex
iſtẽtis:nõ eſt mihi incõueniens:ꝙ tal' ha
beat aſſenſum falſum. ſicut añ declaratũ fu
Adꝯfir. it.¶Ad beatũ Ambroſiũ. ꝙ vez dicat in h̃
ꝙ videlicet oĩa ſigna hui⁹ bñdicti ſacri ſint
vera: fideli ⁊ debite diſpoſito: vt dictuʒ eſt.
q2 ſignat̃ panis q̃ fuit: ⁊ eſt vez. Et corpus
xpi qꝺ eſt:⁊ eſt etiã vez. Sʒ ſi aliq̃s ex ce/
citate mentis habeat ibi iudiciũ falſum. h̃
non eſt ex falſitate ſigni: ſʒ ex defectu debite
Argu.1. diſpoſitiõis.¶Deinde rñdet̃ ad rõnes fa/
ꝯq̃ſitũ ctas ꝯtra queſitũ. Ad ꝓmã ꝯceditur totuʒ
añs. Et negat̃ ꝯñtia. q2 mutat̃ q̃d in quale
Vel añs eſt de relatiuo ſubẽ: ⁊ infertur cõ/
ſequẽs de termĩs paſſiõis. q2 licet in eandẽ
rem ꝯuertat̃ nũc ſicut tũc: tñ nõ eodem mo
do ſe habentẽ ad pati. Tũc eñ ea res erat
paſſibilis: ⁊ nunc nõ. ſicut non ſequitur. tu
es nunc quod fuiſti in nocte. ⁊ in nocte fui/
ſti dormiens. ğ ⁊ nũc. Eſt eñ fallacia figu/
ad repli. re dictiõis. put notũ eſt.¶Ad hoc qꝺ ad/
dit̃. ꝙ nõ valeat ſi diceret̃. ꝙ dñs tũc cõuer
teret in paſſibile: ⁊ nũc in impaſſibile nege
Ad.1 tur h̃. immo h̃ eſt bñ ⁊ catholice dictũ¶Et
ad ꝓmã negat̃. ꝙ nũc ꝟba eſſent maioris ꝟ
tutis q̃ʒ tũc. Eiuſdẽ eñ ꝟtutis ⁊ potẽtie ſũt
in ſe vel ex ſua inſtitutiõe. Corp⁹ aũt i qꝺ
nata ſunt ꝯuertere: aliter ⁊ aliter ſe hʒ. Si/
cut ſi fuerit ictus q̃ ante annũ ledere potu/
it petrũ ſolũ: ⁊ nũc ęqualiter lederet petruʒ
ducẽ ꝯſtiturũ. non ſequit̃ ꝙ ictus ſit maio/
ris virtutis. ſed ꝙ ſtatus petri ſit mutatus.
Ita nec ad pñs ſequit̃. ꝙ verbis ſit addita
virtus noua ſed corpori in quo ſtatuta ſũt
mutare: impaſſibilitatis ſunt addita dona
quę tunc nõ habebat.¶Ad ſecundã dicit̃. Ad.2
ꝙ illa arguit circa dotes glorię de quib⁹ per
tinet ad vltimã ptẽ hui⁹ libri. Et ğ nũc bre
uiter dicet̃ ad eas ptranſeundo.¶Ad pri/ 1
mam. Verũ eſt ꝙ corpus ſit eiuſdẽ ratiõis
cum materia ꝓma. ⁊ ex ꝯñti ſm ſuã natu/
ram ſit natũ pati: ſed ex dono glorię eſt fa/
ctum impaſſibile.¶Ad ſecundã per idem 2
ꝙ hoc quod corpus glorioſum non patit̃ a
frigido vel calido vel alijs: ſibi venit ex do
no glorię. cuius eſt ab omnib⁹ talib⁹ ꝓſer/
uare.¶Ad tertiã. ꝙ non appetit aliam for 3
mam. quia ammodo nõ ſubeſt ſtatui mu/
tationis p alteratiõnẽ. ſicut celũ poſt diem
iudicij nõ appetit moueri. q2 iam eo facto
erit ali⁹ eius ſtatuſq3 in tempe motus erat
¶Ad quartã. ꝙ corp⁹ dñi dimiſſum: eſſet 4
eſſentialit̃ eiuſdẽ ſpeciei cũ corpe alteri⁹ ho/
minis ſʒ nũc eſt alteri⁹ ſtat⁹. q2 indutũ eſt ĩ
corruptibilitate. Corpa aũt alioꝝ corrupti
bilia ſunt. Itẽ corp⁹ dñi q2 etiã dimiſſum:
maneret glioſam.¶Ad q̃ntã põt ꝯcedi. ꝙ 5
ex dono gratuito glię ſit ipaſſibile. Sʒ cuʒ
dr̃. ꝙ tũc nõ eſſet ipaſſibile: Rñdet̃. ꝙ verũ
ſit capiẽdo ipaſſibile. p eo qꝺ nullo mõ põt
pati. Dicit̃ tñ ipaſſibile: eo ꝙ de⁹ nullo mõ
ꝯcurrat ad ei⁹ pati ⁊ diſpoſuit ſe nũq3 ad il
lius corpis paſſionẽ ꝯcurſuꝝ. mõ tales de
nominãt res q̃les de⁹ vult eas ſe hr̃e. Et ğ
credo ꝙ ſimplr̃ tale corp⁹ ſm naturã ſuã ſit
paſſibile. ſʒ dr̃ ipaſſibile ꝑpt cãm ꝓdictam
De h̃ mag' dicẽdũ ptinet ad vltimã ptẽ h⁹
q̃rti.¶Ad ea q̃ adducũt̃ p ſuppoſito rñdet̃ ad reliq
ꝯcedẽdo: ꝟa eñ ſunt ⁊ p dictis ĩ ꝓmo arti.
Ad ea q̃ adducũt̃ p q̃ſito rñdet̃ ꝙ ſint pro
dict' i tertio arti. Corp⁹ eñ glioſum ipaſſi/
bile eſt de lege oꝛdiata. q2 dñs diſpoſuit ad
ei⁹ pati ſe nullaten⁹ ꝯcurſuꝝ. Hoc de q̃one.

n

Ono querit̃

circa diſtinctionẽ.xij. et.xiij.
Utrũ ſicut in h̃ ſacro accidẽ
tia ſine ſubiecto ſunt: ita my
ſteria hui⁹ ſacramẽti ſepius
ſumpta pñt Que q̃ſtio pñſupponit ꝙ ac
cidentia q̃ ſunt h̃ ſacrm ſiue in eo ſine ſub/
iecto ſint.¶Cõtra qꝺ arguit̃ ſic. Implicat Argu. ꝯ
eſſe accidẽs ſine ſubiecto. ğ ꝯñtia nota eſt. Suppo
⁊ añs ꝓbat̃ ſic. q2 ſequit̃. accidens eſt. ğ qꝺ ſitum.1.
accidit eſt. tũc vltra. quod accidit eſt. ğ id

cui accidit eſt. qꝛ dato oppoſito ꝯn̄tis. ſeq̄
tur oppoſitū an̄tis. qꝛ ſequit̃. Ibi nihil eſt:
cui aliq̄d accidat. ḡ qđ accidit nō eſt. tunc
ſequit̃ vltra. Illud cui accidit eſt. ḡ ſbiectū
eſt: ꝑ q̇d nois. Et ſubiectū nō eſt: qꝛ ponit̃
eſſe ſine ſubiecto. ḡ idē eſt ⁊ nō eſt. ecce con/
tradictoria. Qꝫ aūt ꝓma ꝯn̄tia valeat pa
tet qꝛ in oibꝫ ſiſibꝫ ita ſequit̃. vt currēs eſt. ḡ
qđ currit eſt. ſecās eſt. ḡ qđ ſecat eſt. Nec i/
ueniet̃ inſtātia: vbi poſito eſſe ꝑticipij p̄n̄tꝭ
tꝑis: nō ſequeret̃ eſſe ſui ꝟbi de p̄n̄ti. Ideꝫ
em̄ adequate ſignificāt: currit ⁊ eſt currens
argu. 2 accidit ⁊ eſt accidēs. ¶ Scđo ſic. Cuiꝰ na/
tura eſt in eſſe: hoc ſine ſubiecto neq̇t eſſe. ſꝫ
accidētis eſt ineſſe. ḡ ſicut ꝓus. patꝫ maioꝛ
qꝛ implicat rē eſſe ⁊ nō eſſe eiꝰ naturā. Mi
noꝛ pꝫ ꝑ ph̄m. vij. metaph. ¶ Tertio ſeq̇re/
Argu. 3 tur ꝙ definitū poſſet eſſe ſine definitōne. i. ꝙ
aliq̄d diceret̃ de definito qđ nō verificaret̃ đ
definitiōe. falſitas ꝯn̄tꝭ ptꝫ. Et ꝓbat̃ ꝯn̄tia
qꝛ accidēs definit̃ ꝑ ſubiectū vt i porphirio
ptꝫ dicēte ꝙ accidēs eſt qđ adeſt ⁊ abeſt p̄/
ter ſubiecti corruptionē. Da ḡ ꝙ de acciden
te vere p̄dicet̃ eſſe ſine ſubiecto. ptꝫ ꝙ h̄ idē
nō p̄dicabit̃ de definitiōe accidētis. Nec em̄
nō eſt ꝟa. qđ adeſt ⁊ abeſt ſubiecto p̄ter cor
ruptionē ſubiecti: eſt ſine ſubiecto. ſi em̄ ad
eſt ſubiecto: nō eſt ſine ſubiecto. ¶ Quarto
Argu. 4 ſic. qꝛ accidēs nō pōt eſſe ſuba. ḡ nō pōt eſſe
ſine ſubiecto. ꝓbatio ꝯn̄tię. qꝛ da oppoſi/
tum. accidēs pōt eſſe ſine ſubiecto. ḡ p̄t eſſe
ꝑ ſe. Et vltra. cū om̄e ꝑ ſe exn̄s ſit ſuba. ſeq̄
tur ꝙ accidēs poſſet eſſe ſuba. qđ eſt oppoſi
tum an̄tis. An̄s notū eſt. ¶ Quinto. in eſ/
arguit̃. 5 ſentialiter ordinatꝭ poſteriꝰ nō pōt eſſe ſine
ꝓori vt riſibile nō pōt eſſe ſine hoīe. eo ꝙ po
ſteriꝰ ſit hoīe. ⁊ ponit̃ a ph̄o. v. metha. mo/
do accidēs eſt natura poſteriꝰ ſubiecto: ſic̄
ph̄s dicit. vij. metha. c. ij. Suba em̄ prioꝛ
eſt accidēte: natura definitiōe ⁊ tꝑe: vt dicit̃
ibidē. ¶ Sexto. deꝰ nō pōt ſubam ſepare ab
argui. 6 om̄i accidēte. ḡ nec accidēs ab om̄i ſbiecto.
ꝓbatio ꝯn̄tię. qꝛ magis videt̃ ꝙ ſubſtātia
poſſit eſſe ſine accidēte q̄ꝫ accidēs ſine ſuba
An̄s ptꝫ. qꝛ deꝰ nō pōt facere ꝙ ſuba creata
maneat ſine dependētia: quę videt̃ eſſe acci/
dens. qꝛ de p̄dicamēto ad aliq̄d. Itē nec ſi/
ne ꝯſeruatione. q̄ eſt accidēs. vt videt̃. qꝛ đ
p̄dicamēto actiōis. ¶ Septimo. qꝛ ſi acci/
Arg. 7. dētia poſſint eſſe ſine ſubiecto: tūc poſſent
eſſe ꝑfectiora q̄ꝫ ſubſtantię cōpoſitę. Falſi/
tas ꝯn̄tis ſupponit̃. Et ꝯn̄tia ꝓbat̃. qꝛ cuꝫ
diuina ꝑfectio ꝯſiſtat in ſimplicitate per ſe
exiſtente. videt̃ ꝙ tanto aliq̄d ſit perfectius
q̄nto ꝑ ſe exiſtendo fuerit diuinę ſimplici/
tati ſimiliꝰ. ſꝫ accidēs ſine ſubiecto poſituꝫ
eſſet diuinę ſimplicitati ſimiliꝰ. Igit̃. Ma
ioꝛ nota videt̃. Et minoꝛ ptꝫ. quia ex q̊ ſine
ſubiecto eſſet: ꝑ ſe exiſteret. ⁊ non cōponeret̃
ex ꝑtibꝫ diuerſaꝝ rōnum ſicut ſuba cōpoſi
ta. ¶ Octauo ſic. Albedo in ſacramēto al/ argui. 8
taris nō eſt ſine ſubiecto. ḡ nec alia. ꝯn̄tia
tenet. quia nō videt̃ potioꝛ ratio de albedie
q̄ꝫ de alijs accidētibꝫ abſolutis. Et an̄s ꝓ/
batur. qꝛ albedo eſt in quantitate cōtinua:
vtputa in ſuꝑficie. vt patet ꝑ ph̄m in p̄di/
camento quantitatis. Quāta em̄ ſuꝑficies
fuerit. tantū albū eſſe dicis. An̄s eſt magi
ſtri Thomę de argentina. diſ. xij. q. j. arti. ij
Et probat ſic. Quia om̄e extenſum: vel eſt
extenſum eſſentialiter; vel accidentaliter.
¶ Albedo eſt in ſacramento extenſa: vt do/ 1
cet ſenſus. ⁊ non eſſentialiter. quia hoc eſt
ꝓprium quātitatis. ḡ eſt ibi extenſa accidē
taliter. ¶ Uel ergo quia quantitas inhęret 2
ei. ⁊ hoc non. quia ſola ſubſtātia eſt imme
diate ſubiectū quantitatis. ¶ Uel quia al/ 3
bedo inhęret cū quantitate vni tertio. ſ. ſb
ſtantię: Quod hic non eſt. quia conuerſa
eſt ſuba in corpꝰ dn̄i. ¶ Uel qꝛ ip̄a inhęret 4
q̄ntitati ſiue dimēſioni: ⁊ habet̃ ꝓpoſitum
¶ Cōfirmat̃ magis ad mentē ſuā. quia ali/ Cōfir.
quid eſt eſſentialit̃ extēſum. ⁊ h̄ nō eſt albe/
do ſꝫ ſola q̄ntitas ꝯtinua. ¶ Aliud eſt extē 2
ſum accidētaliter. ⁊ h̄ non pōt ꝯtingere ſm
eum: niſi vel quia recipit in ſe eſſentialit̃ ex/
tenſum. Et hoc albedini nō ꝯuenit: ſed ſoli
materię: cui ſm cōmentatorē ſunt coęternę
¶ Uel recipit̃ in eſſentialit̃ extēſo: ⁊ habetur
ꝓpoſitū: cū albedo extēſa ſit: ⁊ nullo ꝓmo/ 3
rum duoꝝ modoꝝ. ḡ eſt extēſa tertio modo
¶ Deinde queſtio quęrit Utrū myſteria hꝰ
Argu. I. ꝓ q̄ſito ſacramēti ſepius ſumpta proſint: Pro cu/
ius ꝑte affirmatiua arguit̃ ſic. qꝛ ita in pri/
mitiua eccleſia fuit. Om̄es em̄ om̄i die cō
municabāt. Igit̃. ꝯn̄tia tenet. qꝛ qđ illi fa/
ciebant: doctrina apl'oꝝ xp̄i agebāt. qui nō
docebant niſi qđ erat vtile. An̄s ptꝫ Actu
um. ij. vbi dicit̃. ꝙ credentes erāt ꝑſeueran
tes in doctrina apl'oꝝ. ⁊ cōmunione fracti/
onis panis. ¶ Secūdo. qꝛ dn̄s docet nos
q̄ttidie ſumere. Igit̃ ⁊c. ꝯn̄tia nota eſt. An̄
cedens patet Lu. xj. vbi docens nos orare
dicit. ꝙ orare debeamꝰ quottidie: panē ſup/
ſubſtantialē. Et Mat. vj. docet nos petere
Panē nr̄m quottidianū da nobis hodie

Jn quo pane quottidiano corpus xp̄i itel
Argu. 3 ligitur. ¶ Tertio ſic. quottidiano exiſtente
morbo: quottidiana op⁹ eſt medicina. ſed
morbus cui⁹ hoc ſacramentū eſt medicina
eſt quottidian⁹. ergo quottidie eſt cōmunicā/
dum. Maior nota eſt. Et minor patet. qr
hoc ſacramentū ſumptū debite: delet veni/
alia: que vitare nō poſſumus q̇n ea quotti
argu. 4 die cōmittam⁹. ¶ Quarto. qr quottidie de/
bet homo in ſe augere fidē ⁊ charitatē. ſʒ h̄
maxime fit hoc ſacramēto. ergo quottidie eſt
hoc ſacramento vtendū. Maior nō eſt. qr
ad hoc viuim⁹ hic ⁊ laboram⁹ Minor pa
tet p illud Joh. vj. Niſi manducaueritis
carnē filij homīs ⁊ biberitis ei⁹ ſanguinem
nō habebitis vitā in vobis. Uita aūt ſpi/
ritualis: ſunt fides ⁊ charitas: ſicut ſcp̄tum
eſt. Juſtus autē ex fide viuit. ad Roma. j.
Jn ɔ̄riū ¶ Sʒ p ſuppoſito eſt mgr̄ in principio. xij.
pſuppo diſ. Hoc etiā dicit Baſilius in hexamerō
ſub his verbis. Cū deus poſſit plus facere
q̄ʒ intellectus intelligere. ⁊ intellectus intel
ligat accidēs p̄ter ſubiectū. pōt ergo deus h̄ fa
cere ꝙ accidens ſit ſine ſubiecto. Et de ɔſe.
diſ. ij. c. om̄ia quecūqʒ. Et eſt Ambroſius.
Dicit canon ſic. Licet figura panis et vini
videatur: nihil tm̄ aliud q̄ʒ caro xp̄i et ſan/
guis poſt cōſecrationē ibi credenda ſunt. ergo
ſi figura eſt ibi in ſubiecto: opus eſt vt ſit ī
corpore xp̄i. cū ibi nihil aliud ſubſtantiale
ɔ̄ q̄ſitū ſit ſm canonē. ¶ Sed p pte negatiua que/
Argu. 1. ſiti videtur eſſe beatus Auguſtin⁹ in li. de
eccleſiaſtic dogmatib. c. xxv. ⁊ ſumitur a
magiſtro in lr̄a diſ. xij. c vlti. ⁊ de ɔſe. diſ. ij.
ca. quottidie. dicēs. Quotidie euchariſtiā
accipere: nec laudo nec vitupero. Sed ſi p/
2 deſſet: laudaret. ¶ Secūdo. qr nulla vide
tur eſſe vtilitas ſacramētalis acceptionis.
Igit̄ ⁊c. ptʒ añs. de ɔſe. diſ. ij. c. quid paras
Et eſt Auguſtini dicētis. Quid paras dē/
3 tes ⁊ ventrē. crede tm̄ ⁊ mādicaſti. ¶ Rōne
pbatur hoc idē. qr in dubijs qđ eſt tutum:
eſt p̄eligēdū. Scriptū eſt em̄. Tene quod
certū eſt: dimitte incertū. modo tutius eſt
ſacramentaliter tm̄ manducare. Igitur ⁊c
Probatur minor. qr etiā ſi credens ſe man
ducaſſe ſacramentalit̄: eſſet indignus: non
eſſʒ periculū. ſed ſi indigne manducaret ſa
Arg. 4. cramētaliter: dictū eſt ꝙ periculū eſſʒ. ¶ Se
rōne. 2. cundo etiā. quia melius eſt preferre gl'iam
dei noſtro cōmodo. modo qui abſtinet ſem
per ppter reuerentiā ſolū: videt̄ magnificā/
do gloriam dei predicare. qui autē frequen
tat eius efficaciā inſpiciendo: ſuū videt̄ cō
modum affectare. ergo melius eſt omnimode
abſtinere.

Jn hac queſtione

erunt quattuor articuli. Jn primo vidēda
eſt vna opinio de ſuppoſito. Scđo de illi⁹ i
pte oppoſito. Et tertio de queſito pp̄oſito.
Et quarto de dubio vario ɔ̄ñter pp̄oſito.

Quantum ad pri-

mum eſt notandū. ꝙ fuit vna antiqua opi
nio: quā ſequit̄ mgr̄ Thomas de Argētina
ꝙ accidentiū de genere qualitatis: ſaltem in
p̄mis trib⁹ ſpeciebus duplex ſit ſubiectū. ſ. p̄/
mum. ⁊ hoc ſit ſubſtātia: ſiue materia p̄ma
ſm aliquos. ſiue cōpoſitū ſm alios. Aliud
ſit eoꝝ ſubiectū p̄rimū. ⁊ h̄ ſm eos ſit q̄nti/
tas ɔtinua. qr dicūt ꝙ qualitates q̄ requi/
runt extenſionē in ſubiecto: ſint in extenſio
ne tanq̄ʒ in ſubiecto ſuo p̄ximo. ⁊ mediāte
extenſione inſint ſubſtātie: vt colores in ſu
perficie: ſapores: odores in profunditate.
Ad quod videt̄ facere opinio ⁊ auctoritas
phi in p̄dicamēto q̄ntitatis cū dic̄. Quan
ta ſupficies fuerit: tantū album eſſe dicis.
¶ Que opinio duo dic̄ de ſuppoſito. Pri/ Cōcl'o. 1.
mū ꝙ accidētia poſt ɔſecrationē ſint ſine ſb
iecto p̄mo. Patet. qr cū nihil qđ fuerit de
ſubſtātia panis remaneat: vt dictū eſt ī p/
xima queſtione. nō apparet aliqua ſubſtā
tia in qua accidētia p inheſionē dicere poſ
ſimus remanere: vt notū eſt. Licet em̄ ipſa
accidentia ſint in aere circūdante ea. tamē
hoc nō eſt vt in ſubiecto: put eſt cuilibet no
tum: cū ſint in alio ſitu reſpectu illi⁹ aeris.
Accidēs aūt ⁊ ſuū ſubiectū ſemp ſunt ī eo/
dem ſitu. ſed magis ſunt in eo vt cōtentuʒ Cōcl'o. 2
in continēte: vel vt locatū in loco. ¶ Scđa
cōcluſio eſt ꝙ dempta ſola quantitate: nul/
lum aliud accidēs eſt ibi ſine ſubiecto p̄xi/
mo. Q, aūt quantitas non ſit ibi in ſubie
cto proximo pbant. quia ip̄a non eſt nata
ineſſe niſi materie. De qua dicit cōmenta/
tor. ꝙ dimēſiones ſint coeterne materie. ideo
idem eſt ſubiectū primū ⁊ p̄ximuʒ reſpectu
eius. et ita ſicut eſt ſine ſubiecto primo: ſic
eſt ⁊ ibi ſine proximo. ¶ Sed ꝙ alia accidē 2
tia non ſint ſine ſubiecto p̄ximo: pbant ipi
qr inſint materie mediāte quātitate. Igit̄ ī
ſunt q̄ntitati ɔtinue vt ſubiecto. ergo non

ſint ibi ſine ſubiecto ꝓ primo. Ultima ɔñtia
nota eſt. Et ṗma pōt ꝓbari ſic. qꝛ quod in/
eſt alicui mediāte alio: ṗus ineſt illi alteri:
vt ptꝫ ex cōi animi ɔceptiōe. Añs declarat
qꝛ ſi materia eſſet ſine extēſione: nullā de ta
libꝫ formis eſſet nata recipe. vñ dicūt ꝙ co
ꝓbat. 2. lores inſint ſupficiei: ſilr ꝛ figure. ¶ Scōo
arguit ſic. qꝛ ad ſenſum albedo in ſacro al/
taris eſt extēſa. vel ḡ eſt extenſa eſſentialiṫ:
ꝛ hoc nō. qꝛ tunc eſſet extenſio. Uel eſt acci
dentaliter extenſa. ſ. extentione eſſentiali: q̄
non eſt ipa: Uel ḡ hoc eſt quia in ſe recipit
illud quod eſt eſſentialiter extenſum: ſcꝫ ex
tenſionem. ꝛ hoc non conuenit albedini ſꝫ
materie vel ſubē. vel qꝛ recipiṫ in ea qꝺ eſt
eſſentialiter extēſum. ꝛ habeṫ ꝓpoſitū. Hec
aūt opinio cui placuerit quaſi ſit ꝓbabilis
videat quō eā ɔueniēter ſuſtineat. Mihi
em̄ videṫ ꝙ nequeat ſuſtineri ſine magno i
cōuenienti. Hoc de ṗmo articulo.

Quantum ad ſe-

cundū articulū ſuppono ṗmo. ꝙ ſine mira
culo nō poſſit accidēs trāſire de vno ſubie/
cto q̄ inheret in aliud ſubiectū inheſionis
adequate. Illud eſt phi. vij. metha. Sicꝫ
em̄ ſine miraculo neq̄t eſſe niſi in ſubiecto.
ita etiā neq̄t vnū ſubiectū dimittere ꝛ aliꝺ
Suppoſitio. 2. intrare. ¶ Scōa ſuppoſitio. ꝙ in rarefactio
ne poſſit manere eadē qualitas i raro q̄ fu/
it in denſo: ſine additiōe vel ablatiōe. patꝫ
qꝛ cū q̄s moueaṫ ꝑ aerē: aer anterior ɔden
ſatur ꝛ poſterior rarefit. ꝛ nō oportet ex hoc:
ꝙ caliditas vel humiditas aeris aliq̄ mo/
do muteṫ intēſiue. ¶ Et docet experientia ꝙ
2 ſi vas fuerit ſemiplenū aq̄: ꝛ ꝑ alia medie/
tate plenū aere. magnā ꝑtē aque poſſe ex/
trahi vaſe ſic obſtructo ꝙ aer ab extra neq̄/
at ingredi. Cū itaqꝫ vas ſꝑ plenū ꝑmane/
at: oportet ꝙ quantū quantitatis aque ex/
tractione fiat minor: ꝙ tāto rarefactiōe q̄n
titas aeris vacuū ꝓhibētis fiat maior. ꝛ tñ
in hoc non intendiṫ eius caliditas. cuꝫ aq̄
non habeat eā intēdere. Nec etiā remittiṫ:
ꝑ illum motū localē aque vel ꝑ rarefactio/
nem. ¶ Et ſi dicas ꝙ remittaṫ a frigiditate
3 aque: tunc arguaṫ de humiditate aeris: illā
aqua non remittit. ¶ Et valde mirabile fo
4 ret ꝙ cum corpa noſtra in eſtate rarefiant:
vel aqua quedā calefiat. ꝙ nulla eadem q̄
litas partialis vel totalis remaneret. puta
ꝙ continue eſſꝫ tota alia caliditas. manet

em̄ in alteratione ꝓprie dicta: ꝑs ṗor cum
poſteriore parte qualitatis que acquiritur
ſicut hec ſolent ꝓbari in. iij. phyſicoꝝ ¶ Et 5
in remiſſione ſumme caliditatis licet inſtā
tanee deſinat eſſe ſumma. tamē eſſentia ei⁹
gradualis deſinit eſſe ſucceſſiue: ſic ꝙ vna
pars intenſionis ṗus corrumpaṫ: ꝛ alia po
ſterius. alš nullius eſſet reſiſtentie: nec ma
ioris durationis q̄ꝫ alia quātumlibet remiſ/
ſa. que om̄ia ſunt abſurda ¶ Tertia ſuppo Suppo
ſitio. ꝙ ſuppoſita opinione q̄ ponit ꝙ exten ſitio. 3.
ſio qua extendiṫ ſubſtātia ſit res diſtincta
a ſubſtātia. in rarefactione vel cōdenſatio
ne extēſio que erat in termino a quo: nullo
tꝑe manet. Probaṫ ſic. qꝛ ſi maneret: vt cū
aer bipedalis ꝑ rarefactionē fiat tripedalis
ſequereṫ ꝙ accidēs migraret de ſubiecto i ſb
iectum. ɔñs eſt ɔtra ſuppoſitiōem ṗmam.
ɔñtia ꝓbatur demonſtratiue: meo iudicio.
¶ Sit materia quā extendat pedale nouū 1
ꝑ aduerſariū qui ponit quantitatē bipeda/
lem termini a quo remaneret ꝛ ſibi ſupaddi
pedale nouum extenſionis aueniens a.
¶ Tunc arguiṫ ſic. A materia que nunc ex 2
tendiṫ pedali nouo: antea fuit extēſa per ex
tenſionē bipedalē: que fuit in termio a quo
Ergo illa extēſio ei vel tota vel in ꝑte inhe
ſit. ꝛ nūc nō inheret ei. qꝛ iam extēdiṫ peda/
li nouo. Ergo ſi illa extenſio māſit: trāſiuit
accidens de vno ſubiecto in aliud. ſ. quan/
titas que extendebat a ṗus que manet. et
iam nō extendit a. ḡ cū maneat in ſbiecto:
intrauit ſubiectū nouū. ¶ Confirmatur ſic Cōfir.
Quantitas que extendebat materiā quā
nunc extendit pedale nouū quod aduenit
manet. per aduerſarium. Uel ergo manet i
a. vel non. Si in a. tunc a. extendereṫ dua
bus extenſionibꝫ: ſcꝫ noua dimenſione ad
ueniente: ꝛ dimenſione quā habuit antea
Si non maneat in a. ſed tñ maneat. ḡ vel
omnino manet ſine ſubiecto. ꝛ tūc erit acci
dens ꝑ viam nature: ꝛ non in ſubiecto. vel
manet in alio ſubiecto. ꝛ habeṫ propoſitū:
ꝙ videlicet dimiſerit ſubiectū a. ꝛ intraue/
rit aliud. ¶ Confirmaṫ tertio. quia in qua/ Cōfir. 3.
libet parte corpis qꝺ rarefit ſm ſe totū: ge/
neratur quātitas noua. ḡ corrumpiṫ quan
titas antiqua tota. ptꝫ ɔñtia. qꝛ alš in ea/
dē ꝑte manerēt ſimul: q̄ntitas noua ꝛ anti
qua. ꝛ ſic due extēſiōes. Añs pꝫ. qꝛ cū ꝑ to
tū rarefiat nō ē potior rō q̄re i vna ꝑte gene Cōclo. 1.
rareṫ q̄ntitas noua q̄ꝫ i q̄libet alia ¶ Ex his
ſeq̄ṫ ṗma ɔclo. ꝙ q̄litates materiales q̄ ſꝫ

ſn corꝑe qꝺ rareſit vel cōdenſaꝛ: nullo mō
ſunt in ipſa extenſione. ꝓbaꝛ ſic. Jlla que
manent corrupta extenſione: non ſunt ī ex
tenſione vt in ſubiecto. ſed qualitates ma
nent corrupta extenſione. ergo non ſunt in
ea tanꝗ in ſubiecto. maior patet per ſup/
poſitōnem ꝑmā. qꝛ qꝺ in aliquo eſt: vt iſb
iecto eſt accñs: hoc corrumpiꝛ corrupto ſb/
iecto. aliter tranſiret de ſubiecto in ſubie/
ctū. Et ḡ qꝺ erat in extēſione vt in ſbiecto:
hoc cum extenſionis corruptione corrum/
pereꝛ. Et minor ptꝫ. qꝛ in rarefactione vel
condenſatione quantitas erat in termino
a quo non manet. vt dicit ſuppō tertia. et
tñ qualitates alique vt caliditas vel frigi
ditas grauitas ⁊ leuitas continue manet
etiam poſt rarefactionē: vt dicit ſuppō ſe/
Correl. cunda. ¶ Correlarie ſequiꝛ. ꝙ nec ī aliquo
corpore qualitates ſint in dimenſione di/
ſtincte cōtra ſbam. ſequiꝛ ex cōcl'one. qꝛ ſi
nō ſint in corpore qꝺ rareſit: vt dicit ꝯclu
ſio. ḡ nec in rarefactibili. ḡ nec in cōdenſa/
bili. ḡ in nullo materiali. qꝛ in oībꝫ eſt ea/
dem rō. ⁊ ergo in nullo ſimpliciꝛ. Et hoc ē
cōforme dictis phi. iiij. metaphyſice: dicē/
tis. ꝙ accñs nō accidat accidēti: niſi quia
Correl. 2 ambo accidūt eidē tertio. Jdem etiam in
quinto. ¶ Correlariū ſcōm. Accidentia q̄/
litatiua in ſubſtantia ſunt: non mediante
quantitate. ſic ꝙ ꝑmo inſunt quantitati. ⁊
deinde cū quantitate inſint materie: ſicut
ſcia eſt in corpore: mediante aīa. qꝛ eſt in
aīa que eſt in corpore. ptꝫ ex cōcluſione.
ꝓbatur. qꝛ nō ſunt in extenſione. ¶ Qꝺ etiā ex alio
ꝓbaꝛ. qꝛ in eo ſunt: de cuiꝰ potētia educi pñt
Quis aūt diceret ꝙ accñs educereꝛ de q̄nti
tate cōtinua. cū cōmentator in q̄rto phyſi
ꝓbaꝛ. 2. corꝝ dicat. ꝙ quantitas nō ſit de potentijs
actiuis: nec paſſiuis. igiꝛ. ¶ Scōo: qꝛ non
minus forma ſbalis que educiꝛ: ſicut aīa
bouis vel plante: poſſet dici in quantitate
cōtinua: qꝫ q̄litates. ſed abſurduꝫ eſſet di/
cere: ꝙ aīa eſſet in accñte tanꝗ in ſubiecto
ḡ etiā hoc nō dꝫ dici de qualitatibꝰ: tenet
1 ꝯña. Et maior ptꝫ. qꝛ nō minꝰ anima bru
ti vel plante: preſupponit ſubiectū exten/
ſum: qꝫ albedo vl' caliditas. cū de natura
anime ſit: ꝙ ſit actꝰ corporis organici. ſicut
2 dꝛ. ij. de aīa in principio. Et ex ꝯñti corpo/
ris extenſi. qꝛ corpus inextenſum nō eſt or
ganicū. Et minor ptꝫ. qꝛ ſi aīa eſſet in ex/
tenſione que eſt accñs: vt in ſubiecto: tunc
bos componereꝛ: ex aīa corpore ⁊ accñte.

ſcꝫ extēſiōe cui īmediate inhereret ſua anī
ma. Et ſic bos nō eſſet ſba. qꝛ aggregatuꝫ
ex ſubſtantijs ⁊ accidente non eſt ſubſtan
tia. Jmmo nō eſſet aliqꝺ vnū. qꝛ ex ſubſtā
tia ⁊ accñte nō fit vnū. ¶ Scōa cōcluſio. ſi Cōcl'o. 2
cut facta ꝯſecratione accñtia ſunt ſine ſb/
iecto ꝑmo. ita ſunt ſine ſubiecto ſimpliciꝛ.
ſequiꝛ ex p̄cedente. qꝛ ſi in aliquo ſubiecto
forent: maxime qꝛ eſſent in quantitate cō/
tinua remanēte: facta trāſſubſtātiatōe pa
nis. ſed in illa nō ſunt. ḡ in nullo ſubiecto
ſunt. Ptꝫ maior. qꝛ cum totꝰ panis deſie/ 1
rit eſſe: vt dictū eſt in q̄ōne p̄cedente. acci/
dentia nō poterunt eſſe in aliqua ſubſtan
tia q̄ fuerat ipſiꝰ panis. Et ḡ ſi debeat po/
ni in aliquo ſubiecto: hoc erit in extenſiōe
remanente: vt dicit opinio in precedēti ar
ticulo recitata. Sꝫ ꝙ in illa nō ſint: ptꝫ. qꝛ 2
nō erant in quantitate: qñ fuerant in ſba
panis. vt dicit cōcluſio ꝑma: ⁊ eiꝰ correla/
ria. Et ꝑ hoc ꝙ panis tranſſubſtantiaꝛ: ac
cidētia nō incipiunt eſſe in nouo ſubiecto
qꝫuis deſinant eſſe in ſubiecto in quo fue/
rant. Hoc eñ eſſet maius miraculū: qꝫ ꝙ
ſine ſubiecto manerent. ſ. ꝙ aliud ſubiectū
introirent: in quo ante nō fuiſſent. ⁊ preſer
tim tale: qꝺ nec eſt natū agere nec pati. ſi/
cut eſt quantitas continua. que iuxta di/
ctū cōmentatoris nō eſt de virtutibꝫ acti/
uis vel paſſiuis. vt habeꝛ. iiij. phyſic. ¶ Ex cōcl'o. 3.
hac cōcluſione ſequiꝛ correlariū inſale ad
ꝓpoſitū ꝙ facta cōſecratione accñtia omī
no ſine ſubiecto ſunt. ptꝫ ex cōcluſiōe. Sꝫ arguiꝛ ꝯ
cōtra hec dicta fortiter poterit inſtari. pri/ ſuppo. 3
mo contra fundamentū. ſ. cōtra tertiā ſup
poſitionē. qua dictū eſt: ꝙ extenſio que eſt
in termino a quo in rarefactiōe: nullo tem
pore maneat. ꝑ rōnes q̄s cōtra illud feci:
in abbreuiatis. iiij. phyſicoꝝ. in notabili
de rarefactōe. Quia ſequiꝛ ꝑmo: ꝙ eſſꝫ da 1
re vltimū inſtans rei ꝑmanentis in eſſe. cō/
ſequens videꝛ eſſe contra phm. viij. phyſi.
dicentē ꝙ inſtans tranſmutatiōis inſtan/
tanee ſit attribuendū poſteriori paſſioni:
⁊ termino ad quē. ḡ cum mutatio rei ꝑma/
nentis de eſſe in nō eſſe ſit inſtantanea. nō
ſit attribuēdū ei vltimū inſtās eſſe. ſꝫ ꝑmū
iſtās n̄ eē. ꝯña tñ tꝫ: ꝑ ſuppōem. qꝛ ī termi
no a quo inciperet rarefactio: illa quanti/
tas eſſet: ⁊ nunꝗ poſt. ⁊ ptꝫ: ꝙ ſit res ꝑma
nens ¶ Scōo ſequereꝛ: ꝙ illa q̄ntitas nul arguiꝛ 2
lius eſſet virtutꝭ in reſiſtendo: ptꝫ falſitas
qꝛ cum ſit forma: vtiqꝫ aliquā virtutē de/

bet habere.pz ↄña.qꝛ a quolibet quantū libet puo rarefaciente tota deſineret eſſe.
arguit.3 ¶Tertio idem de per ſe deſineret eſſe: ad actiones recte cōtrarias.ↄñs videt̃ incon/ ueniens.qꝛ ſi vnū cōtrarioꝝ aliqḋ corrum pit p ſe: hoc aliud cōſeruat. vel ſi corrum/ pit: de p accñs facit hoc. ptz ↄña. qꝛ tam rarefaciens q̄ꝫ condenſans corrūperet q̄n/ titatē que eſſet in termino a quo. vt frigi/ ditas in infrigidando.⁊ caliditas in cale/
arguit4 faciendo.¶Quarto tp̄e rarefactionis: cor pus qḋ rarefit: eſſet quantū.⁊ tñ nulla q̄n titate eſſet quantū.pbat̃ ↄña.ꝑmo nanqꝫ ꝙ quātū eſſet notū eſt.qꝛ eſt ſenſibile. Sꝫ ꝙ nulla quantitate ptz p aduerſariū.quia nulla quantitas ibi aliquo tēpe remanet. Et ptz falſitas ↄñtis.qꝛ ſi aliqua quanti/ tate eſſet quantū:vel illa maneret p tp̄s: ⁊ hoc non.p ſuppōem.vel p ſolum inſtans: ⁊ hoc nō.qꝛ qḋ p ſolū inſtans eſt.hoc nul/ lo toto tp̄e eſt.Igit̃ p illam: nullo tp̄e eſſet
ↄfirmat quantū.quare nec tp̄e rarefactionis.¶Et cōfirmat̃.qꝛ ſi p ſolum inſtans eēt ibi data quantitas.tunc oporteret ſucceſſiue eē tot quantitates penit⁹ diuerſas in nullo cōi/ cantes:quot eſſent inſtantia in toto tp̄e.⁊ ſic p infinitas quantitates ſucceſſiue eſſet quantū:ſicut infinita ſunt inſtantia in to/ to tp̄e.⁊ ſic tranſeundo nunq̄ꝫ videret̃ eē cō pletus tranſitus.quomō em̄ tranſiret̃ mul
arguit 5 titudo actu infinita?¶Quinto.qḋ rarefie ret de bipedali ad quadrupedale: nunq̄ꝫ eſſet tripedale.falſitas ptz.qꝛ nō eſt tranſi tus de extremo in extremū:niſi p medium Et pz ↄña.vt pri⁹.qꝛ ſi eſſet aliquo tp̄e tri pedale.ſtante cōtinua rarefactione. tunc aliqua quantitas maneret p temp⁹ totuꝫ
arguit6 rarefactōnis.qḋ eſt cōtra ſuppōem.¶Se xto.In calefactione manet ps poſterior ca liditatis intenſiue:ſm opinionē cōiorem: cum parte priore.⁊ quare non in rarefacti one?cum non mag̃ manſiua ſit qualitas: q̄ꝫ quantitas:manebit ps quantitatis ac/
arguit7 cedens cū pre pcedente.¶Septimo.rare/ faciens eſt natum quantitatē gn̄are. ġ nō
ↄfirmat corrumpere.¶Confirmat̃.qꝛ cōſeruat quā titatem equalē poſt rarefactionē:quare er/ go non iſtam?ptz aſſumptum.qꝛ cōſeruat maiorē:quare ⁊ equalem.¶Deinde argui
ↄ ↄclōꝫ 2.arg.1. tur contra ↄclonē ſcḋam.qꝛ ad experienti am albedo eſt extenſa.vel ġ p ſuam ꝯſenti am:⁊ ſi ſic.tunc erit eſſentialit̃ quantitas. cui⁹ cōtrariū ſupponit̃ hic.vel p extēſionē ab eſſentia ſua diſtinctā?⁊ hoc non poteſt eſſe.niſi qꝛ vł illa extenſio ei inhereat: et ħ null⁹ diceret.vel ꝙ inhereat extenſioni. et
hoc eſt contra cōclonem.¶Rñdet̃ ad hec Nota.
que ſatis acuta ſunt.ꝑmo p̄mittendo:ꝙ q̄ vellet dicere:ꝙ ſba extenſa ſit ſua exten/ ſio.nullā haberet in his difficultatē.qꝛ ſic hec oīa eſſent ei vel p ſua opinione:vel im pertinentia. Sꝫ qꝛ de illa opinione non ſum.puta em̄ ꝙ extenſio ſubſtantie:ſit qḋ/ dam accidens eius:ſupadditū ei. iō reſpō deo ad hec:iuxta illam opinionē p ordinē
¶Ad ꝑmā ꝙ ↄñs nō ſit incōueniens.Ad Ad.1
pħm.viij.phyſicoꝝ:ꝙ loquat̃ de reb⁹ ha/ bentib⁹ virtutē reſtrictiuā.que ꝑpter reſi/ ſtentiā ſine miraculo nequeant ſubito de/
ſinere eſſe.Sec⁹ eſt de his que talem vir/ 2
tutem non habent ſicut quantitas conti/ nua.Etiā nullo modo eſt incōueniens:ꝙ in talib⁹ p miraculū aliqḋ in hoc inſtanti eſſet:⁊ ꝙ nunq̄ꝫ poſtea foret.vt ſi deus po
ſtea ipm̄ nō amplius cōſeruaret¶Ex quo Correl.
correlarie concedendū eſt:ꝙ de nullo niſi de ſolo deo:hec ↄña valeat.hoc in iſto in/ ſtanti eſt.ġ poſt illud inſtans erit.quāuis in lumine naturali mult e tales ↄñtię con cedant̃.eo ꝙ in illo lumine non videat̃ con
trariū.¶Tu dices.Immo ſequit̃.Iſte mo replica.
tus nūc eſt.ġ imediate poſt hoc erit.¶Re Soluit.
ſpondet̃ ſic arguenti.qꝛ aut vult:ꝙ li nunc ſignificet preſens tp̄s diuiſibile.tūc ptz ꝙ ↄñtia non valeat.nō em̄ oportet ꝙ illḋ qḋ in tp̄e aliquo diuiſibili fuerit:ꝙ illud ideꝫ
etiā poſt illud tp̄s ſit.¶Uel ꝙ ſignificet in 2
ſtans indiuiſibile?⁊ ſi ſic.vel eſt determi/ natio ſubiecti.vt ſit ſenſus. Illud qḋ ē iſte motus nunc:id eſt qḋ eſt iſte motus in in diuiſibili:eſt.⁊ illud an̄s implicat. Et er/ go vt ſic valebit ↄña.in indiuiſibili em̄ ne
quit eſſe motus.¶Uel eſt determinatō co 3
pule.⁊ eſt ſenſus.iſte mot⁹ eſt nunc.i.in in ſtanti indiuiſibili. ſicut comedit hodie.i. comedit in hoc die.Et tunc iterum an̄ce/ dens eſt impoſſibile.qꝛ in inſtanti indiui/ ſibili nullo modo poſſibile eſt eſſe motum Nam motus includit prius ⁊ poſterius. quę in inſtanti indiuiſibili eſſe nō poſſunt
Et ergo iterū valebit ↄña.ſed an̄s eſt im/ Correl.
poſſibile.¶Ex quibus pꝫ.ꝙ oms̄ iſte falſe ſint.in oī ſenſu ꝓpe eis debito. motus nūc eſt.vel hec mutatio ſucceſſiua nunc eſt.vel alteratio nunc eſt.intelligendo p nunc ali qḋ indiuiſibile.qꝛ quicquid determinat li

2 nunc:ſꝫ eſt ĩplicatio falſi.¶Tales aũt. hō
nũc mouet᷑.ſol nũc orit᷑:in vno ſenſu vere
ſunt. puta put li nũc determinat ſubiectũ
q꞉ ſenſus eſt. illud qđ nunc eſt hō:mouet᷑.
In alio falſe ſunt. ſ. hō mouet᷑ in nunc. Et
ſi dicat᷑. ſequit᷑. homo mouet᷑. ğ immediate
poſt hoc mouebit᷑. igit᷑ aliq̄ hmōi ꝯña erit
Soluit bona.¶Rñdet᷑. ꝓmo. ꝙ non ſit ad ꝓpoſi/
2 tũ. q꞉ ibi nō predicat᷑ eſſe in ãnte.¶Scđo
ꝙ ſi homo moueat᷑: tunc in tempore moue
tur. ⁊ ğ bene ſequit᷑. ꝙ immediate poſt hoc
3 inſtans moueat᷑.¶Sʒ ſic dubium ē ãns:
habēdo reſpectũ: ad ſolũ inſtans qđ nũc
eſt. q꞉ neſcit arguens: an vnq̄ʒ poſt hmōi
inſtans futurũ ſit moueri. Et ſic ꝓ iſto in/
ſtante neſcit: an verũ ſit ꝙ moueat᷑. ſʒ bene
verũ eſt: ꝙ mot⁹ ſit in tꝑe p̄terito. Nō aũt
ſequit᷑. ꝙ moueat᷑ poſt hoc tēp⁹: qđ ſuo mo
tui corrñdet. Sophiſmata ſunt hec. idcir
ꝯtra.inci. co dimittant᷑.¶Et ſi querat᷑. nōne illa cōit᷑
concedit᷑. motus celi nunc eſt. Silr ⁊ illa. ſ.
nunc eſt dies lune ⁊c.¶Rñdet᷑ ꝙ tales lo/
cutiones loquendo de nunc indiuiſibili:
ſunt falſe de vi vocis. ſed cōcedunt᷑ ad hũc
intellectũ: ꝙ hec ꝓpō. celum mouet᷑: ſit ve/
ra in iſto nunc indiuiſibili. ſed non verifi/
cat᷑ ꝑ ipō. q꞉ ꝑ ipſo null⁹ motus eſt: nec eē
ad.2. pōt.¶Ad ſecundã: cōcedit᷑ qđ infert᷑. quia
quantitas nō eſt de virtutibus actiuis vel
paſſiuis: vt prius allegatũ eſt. Ad ꝓbati/
onem cōcedit᷑: ꝙ ſit forma. q꞉ figurat ⁊ ex/
tendit ſubſtantiã. Et ſic hʒ virtutē in pre
parando paſſiue. ſ. diſponendo ad recepti
onem forme: que exigit extenſionem in ſb/
iecto. ſed virtutem actiuã: receptiuã: reſiſti
replicat᷑. tiuã virtutibꝫ actiuis nō hʒ.¶Et ſi dicat᷑:
ꝙ reſiſtat penetrationi. vt plenũ reſiſtit re
ceptioni alterius corporis: niſi forte corp⁹
quo repletum fuerit: poſſit cōdenſari in ſe:
vel poſſit cedere. vt experientia docet. Et
vter plenus aere reſiſtit cōprimentib⁹. qđ
Soluit nō alteri⁹ gratia videt᷑ eſſe: niſi ratione ex/
tenſionis.¶Rñdet᷑ ad talia: ꝙ hec nō ſint
rōne virtutis reſiſtitiue. que ꝓprie ſit in q̄n
titate. Qđ ſic ptʒ. quia tunc maior extẽ/
ſio magis reſiſteret. ⁊ ſic in magnũ vas re/
pletum aere per equale foramen min⁹ poſ
ſet infundi aqua q̄ʒ per paruum. q꞉ maior
extenſio aeris multi mag᷒ reſiſteret in ma/
gno q̄ʒ parua extenſio aeris pauci in par/
uo. qđ totum per contrarium eſſe docet ex
1 perientia.¶Et ideo dicendũ eſt. ꝙ extenſio
dicat᷑ reſiſtere penetrationi: non quia cone

tur in cōtrariũ de ſui natura. ſed q꞉ natura
rerũ eſt talis. vt plꝛes dimenſiones ſine mi
raculo nō ſint ſimul.¶Et ita dimenſio vte 2
ri repleti dicit᷑ reſiſtere: vl̓ vterus rōe dimē/
ſionis. q꞉ nature rerum repugnat: ꝙ plen⁹
vna dimenſiōe: aliam in ſe ſumat: niſi pri/
or abſcedat.¶Hanc autē naturã indidit 3
deus mediantibꝫ cauſis vniuerſalibus ſcʒ
mediante cōmuni influxu celi. Et plura
hmōi habet modus loquendi. vt opaci/
tas dicit᷑ lumini reſiſtere: nō quia ꝓprie re
ſiſtat. ſed q꞉ opacum minus lumen ex ſua
natura recipere natum ſit. Sic hebetudo
ingenij reſiſtit ſcientie receptioni.¶Ad ter Ad.3
tiam cũ infert᷑. ꝙ idem de ꝑ ſe deſineret eſſe
ad actiones recte contrarias. ſi li de ꝑ ſe re
ferat᷑ ad agens: ſiue ad intentionem agen
tis. vt ſit ſenſus. ꝙ contraria agentia ꝓ/
prie intenderent ꝓmo ⁊ principaliter ean/
dem extenſionē corrumpere. ſic ꝯña nō va
let. q꞉ nullum agens de per ſe intendit cor
ruptionem. ſed ſolũ ſecundario. inquantũ
nō pōt ꝓducere ſuũ effectũ niſi alia forma
que preeſt in ſubiecto corrumpat᷑.¶Et ſic 1
eſt. q꞉ corruptio inquãtũ corruptio nō ha/
bet rōnem boni. omne aũt agens agit ꝓ
pter bonũ.¶Si aũt li de ꝑ ſe dicat neceſſi
tatem conſequentie. vt ſit ſenſus. hec ꝯña
eſt bona. hoc corpus rarefit. ğ prior quan/
titas eius deſinit eſſe. Et eodem mō idem
inferendo ex cōdenſatione. ſic concedit᷑ cō/
ſequentia ⁊ ꝯñs. q꞉ p̄cedens quãtitas nō
poteſt manere. cum alicui⁹ eorum effectu.
eo ꝙ rarefaciens inducit extenſionem ma/
iorem: condenſans minorē.¶Ad hoc aũt 2
qđ dicit᷑: vnum cōtrariorũ nō de ꝑ ſe cor/
rumpat idē quod aliud corrumpit.¶Re
ſpondet᷑ ꝙ hoc ſit verum: ꝓmo modo loq̄n
do de ꝑſeitate. q꞉ contraria agentia habēt
contrarias intentiones ꝓprias. Sʒ loq̄n
do de ꝑſeitate ſecundo mō. ſic non oportet
q꞉ omne agens debens ꝓducere terminũ
ad quem: deijcit terminũ a quo illi incom
poſſibilem.¶Et ğ ſiue fiat extenſius: ſiue
minus extenſum q̄ʒ erat in termino a quo: 3
deſinit eſſe quantitas termini a quo.¶Ad Ad.4.
quartam ꝙ cōſequens non ſit inconueni/
ens: loquendo de quantitate determina/
ta. ſicut illđ qđ mouet᷑ localiter recte: quã/
uis ſit in loco. tñ non eſt in aliquo loco for
mali aliquo toto tempore. q꞉ nullo toto tē
pore ſeruat eundem ſitum: fixum ad ali/
quod quieſcens. Nec aliquo tempore to/

to eſt in loco materiali ſibi equali. q: ſi ſic: tunc p illud idem temp⁹ haberet ſe ſimilit᷑
2 ad locũ ⁊ ex ɔñti quieſceret. Sic in eo qđ rareſit. verũ eſt: ꝙ ſit quantũ. ſ; tñ nulla de terminata quantitate eſt quantũ. q: nul/ lo toto tempore ſб eadem pſeuerat ſed cõ/ tinue eſt ſub maiori. ¶ Unde concedende ſunt hec. Aliquid eſt quantũ: ⁊ tñ nulla de terminata quantitate eſt quantũ q: nullã aliq̃ toto tpe ſeruat. Sicut aliq̃d ẽ in loco. ⁊ tñ in nullo determinato loco aliquo to/ to tpe. Prima pt; de eo qđ rareſit vel con denſat᷑. Scđa de eo quod mouet᷑ motu re
3 cto. ¶ Ad hoc qđ obijcit᷑. Quia ſequit᷑ bñ. hoc eſt quantum. ergo eſt quantitate quã tum. Rñdet᷑. verũ eſt: in his que nec augẽ/ tur nec minuunt᷑. ſed de his que ſunt i mo tu quantitatis non ſequit᷑ niſi ꝙ ſint quan ta iſta vel iſta quantitate. ⁊ ſic de ſingulis: quas recipiunt in motu. q: nõ manent ſi/
ad ɔfir. xa ſub vna. ¶ Ad cõfirmationẽ dicat᷑. nul/ la quantitas determinata eſt ibi actu. ſed infinite ſunt in potentia: ſicut quantitate que erit in termino ad quẽ: infinite poſſũt eſſe minores. quarũ tñ quelibet eſt maior q̃; quantitas que fuit in termino a quo. ſ; nulla earum eſt ibi aliquo tpe in actu. fuiſ ſet aũt ibi actu: ſi rarefactio ad ipſam ter/ minata fuiſſet. ſicut qđ mouet᷑ motu recto in infinitis locis formalibus eſt in poten tia. in nullo eorum actu: niſi in illo in quo
1 quieſcit. ¶ Ad illud qđ adducit᷑: ꝙ tot eſ/ ſent quantitates quot inſtantia. Rñdet᷑. hoc eſt verum in potentia. ſed nulla talin; eſt in actu q: nullo tempore eſt. nec aliquo
2 tempore mobile ſб ea ¶ Secundo dicitur ꝙ ex illis quantitatibus nõ componit᷑ mo tus rarefactõis. q: eſt q̃dam fluxus ad ter minũ ad quem. ſ. ad quantitatem que de relinquit᷑: rarefactione completa. ſicut mo tus rectus non componit᷑ ex momentis. q̃ bus mobile eſt in loco ſibi equali. nec tem pus ex inſtantibus. ⁊ ideo non eſt neceſſe: ꝙ ipſa tranſeant᷑ ſub rõne infinitatis ſicut non tranſitur temp⁹: ptranſeundo inſtan tia. nec magnitudo tranſeundo puncta.
Ad.5. ¶ Ad quintam concedit᷑ cõſequens ſtante rarefactione continua: ſicut qđ mouet᷑ mo tu recto: nunq̃; eſt in loco ſibi equali vt di/
2 ctum eſt ¶ Tu dicis. ꝙ nõ ſit tranſitus ni/ ſi p medium. Rñdet᷑. hoc eſt verũ: niſi per medium in quo eſt mobile actu vel poten tia. modo iſtud mobile tranſiuit per quan

titatem tripedalem: ſic ꝙ eam habuit i po tentia: vt ſi in ea quieuiſſet. ¶ Ad ſextam Ad.6. dicat᷑ ꝙ nõ ſit ſile de calefactione ⁊ rarefa/ ctione. q: in calefactiõe partes graduales prior ⁊ poſterior ſimul ſũt adequate in ea/ dem parte ſubiecti. ſed in rarefactione q̃n titas prior ⁊ poſterior ſimul remanere non poſſunt. Eſt em̃ neceſſe vt quelibet earum extendat totam materiã corporis qđ rare/ ſit. Et g̃ a adueniente maiore deſinit ẽẽ mi/ nor ⁊ ecõtra. ſi ſequens adderet᷑ priori: nũ/ q̃ illa materia que p ſequentẽ extenderet᷑: prius fuit extenſa p minorẽ vel aliquã prẽ cius. que ſi remaneret: prius vnam mate/ riam extendiſſet. ⁊ poſt aliam. ⁊ ſic de ſub/ iecto in ſubiectũ tranſiſſet. ¶ Ad ſeptima; Ad.7. ꝙ ɔña nõ valet. q: ſicut rarefaciens eſt na tũ generare quantitatẽ ſibi ꝓportionabilẽ in toto corpore qđ rareſit: ita eſt natu; cor rumpere quantitate; minorẽ: que ſue acti oni diſproportionata exiſtit. ¶ Ad cõfir/ ad ɔfir. matiõem dicit᷑. ꝙ non cõſeruat in toto cor pore qđ rareſit: equalem quantitatẽ iſti q̃ eſt in termino a quo. ſed bene in parte in q̃ ante fuit minor quantitas. Et g̃ in nulla pte corporis rarefacti cõſeruat᷑ equalis q̃n titas: cum quantitate que illi parti adeq̃/ te correſpondebat in termino a quo. ſicut em̃ nec in toto: ita nec in dimidietate: nec in octaua. ⁊ ita de alijs. ¶ Ad rõnem factã ad eã q̃ contra reſponſalem cõclionem: dicit᷑ cõfor eſt ɔ cõ/ miter ad ea que dicta ſunt in ꝓma que/ clionẽ.2 ſtione. ꝙ in hoſtia conſecrata dñs omnia conſeruat: ac ſi ibidem ſubeſſet panis. Et ideo ſicut in ea cõſeruat frigiditatis pati: preſente calido. ⁊ caliditatis pati preſen/ te frigido. immo ex ea fieri aliquã aliã ſub ſtantiam. q̃uis ad has paſſiones neque/ 2 at agere virtus creata. Intellectus autem eius qui lumine fidei nõ eſſet illuminat⁹: crederet omnia hec fieri a cauſis ſecundis cum tamen cauſe ſecunde ex accidẽtibus nequeant ꝑducere ſubſtantiam nec agere in qualitatem extra ſubiectũ exiſtente;. vt in ꝓma queſtione dictũ eſt. Sic etiam 3 domin⁹ cõſeruat immediate p ſeipm: albe dinem ⁊ alias qualitates extenſas cõmen ſuratiue ad quantitatẽ que extẽdebat ma/ teriam panis: ac ſi adhuc inhererent pani non ꝙ inhereant extenſioni: cui etiam pri/ us in pane non inherebant. nec extenſio il lis. ¶ Nec eſt hoc mirandu;: in ordine ad potentiã dei. q: ex quo in albedine ſunt ra

les ptes:que in pane iuxtapoſite totū ſitū
dealbabant.extenſa extenſione panis nō
eſt mirandū:ſi ſublato pane: dominus
eas in eodem ſitu conſeruare valeat:vt cō
mēſurent̄ extēſioni q̄ fuit i pane. q̄uis nec
Ad for3 illi inhereant:nec illa ipſis.¶Per hoc ad
formā rōis:conceſſo q̄ albedo ſit eſſentia.
pōt dici:q̄ albedo illa virtute diuina effe/
ctiue ꝛ conſeruatiue intrinſece p ſuam eēn/
tiam extendat̄.ſicut etiam ipſa eadē virtu
te diuina efficiente p ſuam eſſentiā cū alijs
accn̄tibꝫ in ſbam vertit̄.que vice ſba deſiti
one ſacramenti in eſſe ꝓducit̄.Et ꝯn̄ter po
teſt concedi q̄ eſſentialiter ſit quātitas di/
ſcreta.ſed non q̄ ſit eſſentialiter quantitas
continua.q2 ipſa non eſt nata extendere:ſ3
3 extendi in ſubiecto.¶Pōt aūt deus ea3 ex
tenſam cōſeruare ſua virtute ſupnaturali:
etiā extra ſubiectū.Sed q2 ceſſante mira/
culo non eſſet extenſa:niſi extenſione ſui ſb
iecti.iō non debet dici eſſentialiter exten/
ſio:que p ſuam naturā naturaliter eſt extē
ſio:ſic q̄ neq̄t manere:niſi ſit ſua ꝓpria ex/
4 tenſione extenſa.¶Si dicat̄.poſſet ḡ deus
albedinem extenſam ꝯſeruare nō exnte ibi
quantitate ꝯtinua.R̄ndet̄.q̄ loquendo de
quantitate cōtinua ꝓprie: puta de eo qđ
eſt eſſentialiter ꝯtinuū:hn̄s de ſui natura
ptē ex ptē:qđ natum eſt extendere ſba3 cui
inheret.ꝛ ex ꝯn̄ti formas alias materiales
deus poſſet conſeruare albedinē extenſa3:
illa quantitate continua penit9 deficien/
5 te.¶Sed verum eſt:q̄ quādiu ſic albedi/
nem cōſeruaret:ipſa eſſet continuū.ꝛ quia
non quantitate ſupaddita ideo ſua eſſen/
tia eſſet continua.ſed hoc p accidens. vt
dictum eſt.Et iō nō poſſet deus albedine3
ſic extenſe conſeruare abſq3 continua quā/
titate.vocando omne illud quantitatē cō
tinuā:quo aliq̄d eſt cōtinuū.q2 q̄diu de9
ſic cōſeruat:tamdiu ſua eſſentia eſt conti/
nuitas.omni em̄ quantitate ſublata extrī/
ſeca:adhuc maneret cōtinuitas.¶Ad rō/
nes alterius opinionis quas mgr Tho/
ad.1.ali mas adducit p ſe.¶Ad primā cum dicit̄:
az rōnū q̄ accidentia alia a quantitate inſint ma/
nota terie mediate.Eſt diligenter aduertendū:
q̄ aliquid m̄ltipliciter dicit̄ eſſe in alio me/
diante altero.primo inheſiue:puta q2 in/
heret ei vt ſubiecto proprio.quod vltra in
heret alteri.quo mō ſcientia dicit̄ eſſe i cor
pore hoīs.quia eſt in anima que eſt in cor
pore hoīs.¶Scđo mō dicit̄ aliq̄d eſſe in
alio:mediante altero diſpoſitiue.ſ.quia q̄
iſtud eſt in illo:ideo fit.quia illud tertium
ipm cui ineſt:ad huius receptionem diſpo
nit quo mō dicit̄ ignis forma eſſe in ei9 ma
teria:mediante caliditate ꝛ ſiccitate.q̄ di/
ſponunt materiā ad forme ignis receptio/
nem.¶Et iſtud adhuc contingit dupliciter 1
q2 q̄nq3 forma p quā aliq̄d ineſt: diſponit
materiam ad alteri9 receptionē:actiue cō/
currendo ad eius in materia productionē
ſicut caliditas ꝛ ſiccitas ſunt medium per
qđ forma ignis eſt i materia actiue diſpo/
nendo materiā ad ipſius forme ignis rece
ptionem.ꝛ eductiue ꝯcurrendo ad formā
ignis ꝛ de materia productiō3.¶Alio mō 2
paſſiue.ſ.ſolum p̄parando materiā:vt ab
agentibꝫ poſſit in ea produci forma.nihil
aliud coefficiendo ad ipſius forme educti
onem.quō diaphaneitas ſe habet ad me
dium in ꝓductione luminis.non em̄ agit
ad luminis ꝓductionē.ſed mediū diſpo/
nit:vt aptu3 ſit ad ipſius luminis recepti
onem.¶Ad ꝓpoſitum.forme materiales applica
alie a quantitate continua:ſunt in mate/
ria non mediante quantitate continua p̄
mo modo.ſ.inheſiue:puta q̄ inhereant q3
titati continue:ꝛ mediante ea inhereant
materie.vt in prima concluſione dictum
eſt.¶Nec etiam inſunt ei ſecundo mō.ſc3 2
vt quantitas continua materiam diſpo/
nat.ꝛ de eius potentia formas illas com/
producat.cum quantitas non ſit de virtu/
tibus actiuis vel paſſiuis.Sed ſolu3 ter/ 3
tio modo.ſ.diſpoſitiue ꝛ preparatiue.q̄a
videlicet quantitas materiam extenden/
do eam preparat.vt ab agentibꝫ educen/
tibus hmōi formas in ſe ſuſcipere queat.
¶Per hoc ad formam concedit̄:q̄ accidē/
tia inſunt materie mediante quātitate ter
tio modo.Nō autē ſequit̄.ḡ inſunt quan/
titati.ſed ſolum:ergo quantitas preparat
materiam:ad eoꝝ receptionem.¶Ad ſe/ Ad.2
cundam recte dicit̄:ſicut ad rōnem facta3
contra ſcđam cōclōnē.ſ.q̄ albedo ſit extē/
ſa virtute diuina:p ſuas partes eſſentia/
les coextenſas quantitati cōtinue:que fu/
it in pane.ſeruat enim deus ibi albedine3
ſine ſubiecto:ꝛ ſine inherente ei extenſione
extenſam.vel etiam ſine hoc q̄ extenſioni
inhereat:que non eſt nata recipere: vt di/
ctum eſt.ſicut ſeruat ibi alia accidentia in
pati:recte ac ſi eſſent in pane. cum tn̄ non
patiant̄ a cauſis ſecundis.ſed a ſola cau/

ſa prima immediate vt dictū eſt: in queſti
one prima articulo vltimo. ⁊ etiā dictum
fuit in q̄ōne ꝑma. ¶ Et cum infert: ꝙ ſi per
2 ſuas ꝑtes eſt extenſa: tūc eſt extenſio. ¶ Re
ſpondet. ꝙ ſi extenſio ſumit̄ ꝓprie: p eo qd̄
ſm̄ ſuā naturā h̄z eſſentialē ſituationē ꝑtꝭ
extra partem. ⁊ qd̄ natū eſt hoc aliȷ̃s exhi-
bere: cū hoc nō cōueniat albedini: ſed ſoli
quantitati cōtinue: ꝑꝫ ꝙ ꝯña non valeat
¶ Si ṽo extenſio ſumeret̄ large: ꝓ omni eo
3 qd̄ nunc eſt extenſum: ſine extenſione ſibi
vel alteri addita virtute diuina ſic ꝑtes al
bedinis ſuſtentante. pōt cōcedi: ꝙ ſic ſit ex
tenſio. Et hec ſint ſatis dicta: in ſolutione
illiꝰ rōnis. Hoc de ſcd̄o articulo.

Quantū ad tertiū

articulū videndū eſt de queſito. ſ. vtrū my
ſteria hꝰ ſacramenti ſepiꝰ ſumpta proſint.
¶ De quo ꝑmo eſt notandū. ꝙ de fructibꝰ
hꝰ ſacramenti dictū eſt queſtione ſexta. ar
ticulo. iiij. in notabilibꝫ. iiij. ⁊. v. Et iō nūc
breuiter videndū eſt. vtrū licitū ⁊ vtile ſit.
omni die cōicare ¶ Ubi manifeſte ſunt he
ꝓpōnes. Prima. ſciens ſe eſſe in pctō mor
Cōcl̄. 1. tali: donec confeſſus fuerit vel ad minꝰ ſpe
ret ſe contritū. vt ſi ſacerdos eſſet ⁊ copiam
ſacerdotis habere nō poſſet. nō dꝫ mādu-
care. qꝛ iſte manducaret indigne. ⁊ ſic ſibi
eſſet ſpūale venenū. vt habet̄. j. ad Corin.
xj. ¶ Scd̄a ꝓpō. cōfeſſus ⁊ contritus exn̄s
Cōcl̄o. 2 in aliquo ſtatu in quo eccleſia ꝓhibet ſu-
mi: nō dꝫ accedere: vt ſi eſſet ſanꝰ ⁊ nō ie-
iunus. ⁊ in ꝯſilibus ꝑꝫ idem. qꝛ ſic ſume-
ret cōtra p̄ceptum eccleſie. ⁊ ex ꝯn̄ti pecca-
ret. q̄uis antea extra mortalia peccata fue
rit: contemptor factꝰ reus eſſet. ¶ Correla-
Correl̄. riū nullus excōicatꝰ vl̄ ſuſpenſus hoc ſa-
cramentū dꝫ accedere. ꝑꝫ. qꝛ talis eſt ꝓhi
bitus ab eccleſia. ¶ Sed dices. pone: ꝙ ſit
Nota. 1 iniuſte excōicatus: ſicut ſepe fit. Rn̄det̄. ꝙ
talis eſto ꝙ ſciat ꝙ non ſit iuſte excōicatus
tn̄ humiliter debet abſtinere. qꝛ lꝫ eccleſia
decepta nō poſſit hoīem excludere ab ec-
cleſia triumphante. tn̄ ab vnione fideliū
quo ad forum ſuū. ſ. a ſuſceptione ſacram̄
torum ⁊ cōicatione diuinorū: pōt eum ſe-
cludere. cui ſubditꝰ: donec ſublata ſit ſenten
tia: tenet̄ humiliter obedire. ¶ Un̄ Augꝰ.
2 ſup pſalmo tertio. q̇ iuſtꝰ ē: ⁊ iniuſte male-
dicit̄. hic etſi non teneat̄ ligatꝰ apud ſe ſen
tentie tn̄ parere dꝫ. ne ſupbia ligetur: q̇ pꝰ

ex puritate ꝯſcientie abſolutus tenebatur
¶ Qd̄ etiam videt̄ innuere Grego. in regi- 3
ſtro ſic inquiens. paſtor abſoluere indiſcre
te timeat vel ligare. Is aūt q̇ ſb̄ manu pa-
ſtoris eſt: ſemp ligari timeat: ſiue iuſte ſiue
iniuſte. nec paſtoris ſui iudiciū temere rep̄
hendat. ne etſi iniuſte ligatus eſt: ex ip̄a tu
mida reprehenſiōis ſupbia: culpa que nō
erat: fiat. ¶ Uerū eſt. ꝙ iſtud in plibus ē ve Nota. 2
rū. ⁊ nunq̄ male facit (vt credo) ſic humili
tatis cauſa aliq̄s abſtinendo. Nihilomi-
nus: ſi ſn̄ia notorie eſſet nulla. reputarem:
ꝙ poſt appellationē publice interpoſitam
⁊ ſolenniter celebrare poſſet ſine culpa. vt
ſi q̇s excōicaret aliquē: nō vocatū nec mo
nitum vel al̓s nulliter: ⁊ de facto iuris or-
dine pretermiſſo. ¶ Tales ḡ qui ſeruato iu
ris ordine: ſuſpenſi ſunt vel excōicati: eſto:
ꝙ ſciant ſe innocenter ligari: ſacramentali
ter ſumere nō pn̄t. ſꝫ ſpūaliter tāto fructu-
oſius ſumunt quanto iniuſte ſupioris ꝓ-
hibentis imperio: humiliꝰ ſubſunt. ¶ Ter cōcl̄o. 3.
tia ꝓpō. ſi quis eſſet quotidie debite diſpo
ſitus: ad huius ſacramenti receptionem.
tali expediret hoc ſacramētū quotidie fre-
quentare. ꝑꝫ. qꝛ quotidie peccat venialit̄
ex humana fragilitate. ⁊ ḡ quotidiana ſi-
bi vtilis eſt medicina. ¶ Scd̄o: qꝛ hoc ſa- 2
cramentū in debite diſpoſito vt dictū eſt
auget omnes virtutes theologicas ⁊ mora
les. qd̄ omni homini expediret. ¶ Tertio. 3
qꝛ ſicut omni die ſano ꝓfert corporalit̄ vti
cibo bono corporali. ita om̄i die debite di-
ſpoſito confert ſacramētaliter vti optimo
cibo ſpūali. ⁊ talis eſt hic cibus: vt habet̄
Joannis. vj. Et ideo in ꝑmitiua eccleſia:
quotidie perſeuerabant in doctrina apl̓o
rum ⁊ cōione fractionis panis. vt ante op
poſitum allegatum eſt. qꝛ charitatem ba-
ptiſmalē ſine macula obſeruabāt. ¶ Quar Concl̄ 4
ta ꝓpō. laicis more ſeculi viuentibus: nō
videt̄ exiſtere fructuoſum: omni die ſume-
re. ꝑꝫ. qꝛ occupatiōes ſeculi circa cōiuges
filios ⁊ alias res agendas: retrahunt eos
a debitis huic ſacramento. cū ſuſcipiendū
ſit: cū deuotione: feruore: pariter ⁊ honore.
vn̄ eis nō expedit om̄i die ſacramentaliter
frequētare. ¶ Quinta. Iſti tn̄ in anno ad cōclu. 5.
minꝰ ſemel tenent̄ accipere. vel de conſilio
ſui ſacerdotis humiliter abſtinere. Illud
ꝑꝫ extra de pe. ⁊ re. ca. om̄is vtriuſq̄ ſexus.
vbi hoc eccleſia ſtatuit. ¶ Sed dices. nun du. inci.
q̇d licet italicis ſemp vſq̄ ad finem mortꝭ

humiliter abſtinere: eo ſenſu qꝛ putant ſe
nõ poſſe ſine criminibꝫ viuere: ſicut deceret
arguit. 1 hoc ſacramentũ ſuſcipientẽ? ¶ Et videt ꝙ
ſic. ꝓmo qꝛ ex quo in reuerentiã faciũt: nõ
vident peccare. nõ em̃ reprehendit Centu
rio: q̃ ſe reputauit indignum receptiõe cor
arguit. 2 porali dñi nr̃i. igit. ¶ Scd̃o. qꝛ eccl̃ia ſcit ⁊
tolerat hoc. g̊ videt eis hoc licere. ꝯñtia tʒ.
qꝛ eccl̃ia non videt tolerare aliq̃d illicitũ.
Añs ptʒ. in ptibꝫ italie vbi vident curati
⁊ epi: ex cõitate paucos ad modum preſer
Soluit tim viros ad ſacramentũ accedere. ¶ De h̃
nihil temere aſſerendo videt mihi ꝙ nõ li
ceat eis: niſi forte in pctõ forent mortali:
qd̃ dimittere nõ vellent. In quo caſu de cõ
ſilio ſui ſacerdotis minus malũ eſt: abſti
nere q̃ʒ ſumere. Sʒ ſicut nõ eſt licitũ in pec
cato mortali ꝑ totum annũ viuere. ita nõ
eſt licitũ chriſtiano ad annos diſcretionis
venienti: ſemꝑ indiſpoſitũ eſſe ad hoc ſa
cramentũ. ſed tenet aliqñ ſe ꝯformare mã
probatur. dato eccleſie. Unde ex diuiſiõe põt ſic ar
gui. qꝛ vel ſemꝑ abſtinens qñqʒ diſponit
ſe: ⁊ reputat ſe diſpoſitũ. ſed ex humilitate
⁊ reuerentia dimittit. Et in hoc caſu: agit
2 contra mandatũ eccleſie. ¶ Scd̃o contra
chriſti preceptũ. q̃ iubet hoc fieri in ſuã cõ
3 memorationẽ. vt habet Luce. xxij. Itẽ cõ
tra chriſti doctrinã docentis: ꝙ in iſta mã
ducatione vita poſita eſt ſpũalis. Joh. vj
quare g̊ ſi ſe dignũ ſperat: ſe precepto eccle
ſie ac euangelio non cõformat. ptʒ. ꝙ hoc
chriſtiano non liceat. Uel ſe reputat indi
4 gnũ. ⁊ hoc dupliciter. vel ob pn̄s mortale
qd̃ non vult dimittere. Et tũc manifeſtũ
eſt: ꝙ hoc nõ liceat. tenet em̃ emendare vi
tam q̃ʒuis tũc ꝑmittat nõ cõmunicare: nõ
vt licitum ſed vt minus malum. ¶ Uel qꝛ
5 in futuro vult vetus fermentum cõtinua
re. ⁊ hoc etiaʒ nõ licet. ¶ Uel qꝛ timet ſe ca
ſurum in pctm̃ nouum. ⁊ tunc hoc eſt inſi
pientie. ⁊ non licitum. ptʒ hoc: qꝛ qui time
ret ſe fame corporis defecturum: inſipient
abſtineret a cibo corporali. Ita etiaʒ ſi q̇s
ſe mortaliter caſurum. ſcʒ introiturũ mor
tem ſpiritus timeat. inſipiẽter ab optimo
cibo ſpirituali ſcʒ carne filij hois ſe abſti
Conclio. 6 net. quo vita ſpiritualis a fame mortis na
ta eſt preſeruari. ¶ Sexta ꝓpoſitio. medie
perſone iuxta diſcretionem ſuam ſi fuerint
prudentes. vel ſacerdotes diſcreti plus vl'
minus poſſunt frequentare. pʒ. quia tam
diu bonũ eſt frequentare his in q̇bꝫ calor

igneus a ſpiritu ſancto procedens ſemꝑ fit
fortior. Et hi ſecure ſepius poſſunt frequẽ
tare. q̃ʒdiu em̃ homo ſentit ſe proficere in
feruore dilectiõis ⁊ timore dei: tamdiu vti
liter frequentat. Si vero homo ſe videat tor
pere ⁊ quaſi leui deuotione accedere: bonũ
eſt ad tempus abſtinere. vt deuotio reac
cendat. ⁊ tunc feruentius accipiat hoc be
nedictum ſacramentũ. ¶ Correlariũ. non Corr. eſt
eſt in talibꝫ aliqua regula generalis accipi
enda. patet ex cõcluſionibꝫ. qꝛ vni compe
tit ſepius q̃ʒ alteri accedere. ⁊ confert vni:
qd̃ non cõfert alteri. ¶ Scd̃m correlarium Correl. 2
Cuilibet diſcreto cõmittit diſcretio ſui ſta
tus. vt ipſe eum per ſe vel ſuo curato: vel
alijs viris doctis ⁊ peritis examinet. et ſic
hoc dominicũ ſacramentum ſepius vl' tar
dius ſeu rarius accedat. ¶ Septima con
cluſio. nulli q̃ʒdiu ducit ſtatum quem ſine
mortali peccato difficile eſt ducere. vtile ẽ
hoc ſacramentum ſacramentaliter ſepius
iterare. pʒ. quia talis habet ſibi veriſimilit
timere: ꝙ in eo ſtatu ſe nõ ſic cuſtodiat. q̇n
ſepius hoc ſacramento ꝓpter peccatũ qd̃
incidit: indignus ſit. ⁊ ex ꝯñti ꝙ abſtinere
expedit ab eodem. ¶ Correlariũ: nulli q̃ in Correl.
peccato mortali ſcienter communit viuit
expedit accedere hoc ſacramentũ. patʒ ex
dictꝭ in queſtiõe ſexta. qꝛ talis indigne ac
cedit. ¶ Scd̃m correlariũ. q̇ viuunt in illi Corre. 2
cito amore. q̇ in fraterno odio vel ſine dile
ctione fraterna. qui poſſident bona aliena
⁊ ea non reddunt iuxta poſſe: ad dictamẽ
eccleſie. q̇ in cõcubinatu vel adulterio ſe
dent. q̃ʒdiu hunc ſtatum non alterãt: hoc
ſacramentum non accedant. Nã cum hi
ſtatus ſint peccatorꝝ mortalium: ſequit: ꝙ
q̃ʒdiu ſic viuunt: ex patre dyabolo ſunt. er
go pane filiorꝝ indigni ſunt. vnd̃ ſi ſumãt
in iudicium ſibi accipiunt. Hoc de tertio
articulo.

Quantũ ad quar

tum articulũ. in quo (vt dicebat) videndũ
eſt de dubio vario ꝯñter ꝓponẽdo. Quo
rum primum eſt tale. vtrum liceat ſtatim
ſumpto ſacramento alium cibum ſumere
Uidet ꝙ non. de conſe. diſtin. ij. dicit. Si
mane dominica portio edit: vſqʒ ad ſextã
miniſtri ieiunent. qui eam conſumpſerint.
⁊ ſi in tertia vel quarta hora acceperint. ie
iunent vſqʒ ad veſperam. ¶ Rñdet ſm bea

tū Thomā in ſcripto ſup q̄rtū diſ.viij q̄ō
ne quarta.arti.iij.ꝙ aſſumpto hoc bn̄di/
cto ſacramento q̄libet in gratiarū actione
debet aliquo tpe remanere.ſ.cogitādo mē
tis eleuatione:q̄s ſit ille quē aſſumpſit: q̄
indignus ipe ſit q̄ ſumpſit.vt filij dei ha/
bitaculū ſit.quanta dignatione de⁹ pater
hoc fieri voluit.vt corp⁹ ſui filij cib⁹ ſit ho/
minū corruptibiliū ſpūalis.quantam pu
ritatem ⁊ mentis quotidianā ad eum ele/
uationē requirit ille cibus ſupnaturalꝭ.q̄n/
ta gratia cum eo cōfert:ſi q̄s bene ſe cuſto/
diat.quanta eſſet ingratitudo:ſi q̄s poſte
rius deum offendat.vl̓ alia deuotioni oc/
currentia. humiliter ſupplicare: vt apud
animaȝ pmaneat.hec aūt vel his ſilia bre
ui temporis ſpacio deuot⁹ adimpleat.Et
illis adimpleris licitū eſt: vt ſtatim cibuȝ
ſumat.Et ḡ cōcluſiue dicit ſanct⁹ thomas
ꝙ ſtatim poſt ſumptionē licitum eſt aliuȝ
cibum ſumere.q2 poſt ꝑuam horaȝ.¶Ad
ad ꝯriū canonem r̄ndet.ꝙ loquatꝭ ſm cōſuetudinē
eccleſie primitiue:q̄n ꝓpter paucitatē mi/
niſtrorum cum maiori ꝑparatiōe miſſarū
Nota ſolennia celebrabantꝭ.Unde beat⁹ dyoni/
ſius narrat de Caio in ſuis epl̓is:ꝙ nunq̄
miſſaȝ celebrabat niſi diuina reuelatōe ꝓ
us ꝑcepta.Unde nunc illi canoni ꝑ ꝯtra/
riam ꝯſuetudinem abrogatū eſt. Nihilo
min⁹ cōgruū eſt: vt iuuenibꝫ preſertim die
paſce cuſtodia non denegetꝭ.vt poſt ſacra/
mentū non nimis cito cōmedant: ⁊ vt ci/
baria.que comedant in ꝑua quātitate ſu
mant.omnimode ſic vt vomit⁹ caueatꝭ ob
reuerentiam tanti ſacramenti.¶Secūdū
dubiuȝ. dubiū.Si q̄s diceret hec verba.ſine alijs
que ponuntꝭ in canone.vtrum cōſecraret?
vel ſi diceret ſine om̄ibꝫ illis que precedūt
in miſſa cōſecrationē:⁊ que ſequuntꝭ eam?
arguitꝭ.1 ¶Et videtꝭ ꝙ non.q2 intentio cōſecrantis
nō conſecrat niſi fuerit regulata iuxta ſta/
tuta eccleſie.modo q̄n ſolum hec verba di
ceret non regularet ſe iuxta ſtatuta eccleſie
arguitꝭ 2 ¶Scd̄o.q2 videtꝭ ꝙ per ſe prolata non re/
ferantꝭ ad ꝑſonam chriſti.ḡ.ꝯn̄tia nota eſt
Et an̄s ptȝ.quia q̄n non precedit.Qui ꝓ
die q̄ pateretꝭ: vbi inſtitutio hui⁹ ſacramē
ti exprimitꝭ: videtꝭ ꝙ ille qui dicit. hoc ē cor/
pus meū: demonſtret corpus ſuum ꝓpriū
argutꝭ.3 ⁊ non chriſti.¶Tertio.q2 tunc in periculo
mortis conſtitutus non habens ꝑſentiaȝ
alterius ſacerdotis:ob neceſſitatē ne more
retur aliq̄s ſine ſacramento poſſet licite cō
ſecrare: dimiſſis om̄ibꝫ ꝑcedentibꝫ ⁊ ſequē
tibus:que ſunt de ſolennitate ſacramenti
⁊ nō de eſſentia.ꝯn̄s videtꝭ inconueniens.
⁊ ptȝ ꝯn̄a. quia ita fit in periculo mortis
de baptiſando.ꝙ eſſentia ꝓferuntꝭ.⁊ ſolen
nitates dimittuntꝭ.quare ḡ non hic ſimi/
liter.¶Sed in cōtrariū eſt beat⁹ Ambro. ꝯrium.
cuius habentꝭ verba de con.diſ.ij.dicentꝭ.
ſacramentū illud q̄ accipis ſermone dn̄i
conficitꝭ.mō preciſe hec verba vel eis effe/
ctualiter equiualentia in inſtitutōne hui⁹
ſacramenti erant a dn̄o dicta. Rn̄detꝭ: ꝙ q̄
dam dixerunt ꝙ non.ꝓpter rōes ante op/
poſituȝ tactas preſertim ſine verbis cano
nis.Contrariū tenet be. Thomas.in ſcri/
pto.diſ.viij.q̄ōne.viij.articulo tertio.Cū Cōcl̄.1.
quo ponitꝭ cōcluſio m̄lalis.Q; hec ſola ver
ba dicendo ſacerdos intentione conſecrā/
di ſup aptam materiā: q̄uis nec antecedē
tia nec ſequentia diceret: ſiue de nocte ſiue
de die ſemp conſecraret.ptȝ.quia vt dicit
beatus Auguſtin⁹ ⁊ dictum fuit diſ.ꝓma
accedit verbū ad elementū ⁊ fit ſacramen
tum.Aliud aūt verbū hic non eſt niſi ver
ba ſacramentalia.ꝑcedentia aūt ⁊ ſequen
tia non ſunt de eſſentia cōſecrationis. igitꝭ
concluſio vera.¶Confirmatꝭ.q2 alius ē ca/ ꝯfirmatꝭ
non ambroſianus: ⁊ alius eccleſie roma/
ne.Iſte ergo eſt neceſſari⁹.quia illi vere cō
ſecrant:qui hoc non vtuntꝭ.nec ille eſt ne/
ceſſarius.q2 nos eo non vtimur.ḡ ptȝ con
cluſio.¶Scd̄a cōcluſio.ſacerdos q̄ hoc fa Cōcl̄io 2
ceret: grauiter peccaret.ptȝ.q2 formā eccle
ſie in ſolennitatibꝫ huius ſacramenti pre/
termitteret.q̄ ſine pc̄tō mortali fieri non
poſſet ſic ex elatione.¶Item irreuerentiaȝ
faceret ſacramento.¶Ad rōnes.¶Ad pri Ad.1
mā: negetꝭ maior: intelligendo hoc de mo/
dis q̄bꝫ eccleſia ſtatuit hoc debere fieri. ſȝ
debet eſſe ad hoc ꝙ cōſecret: regulata iux/
ta eſſentialia ſacramenti: ꝑ que eccleſia ſo
lita eſt conſecrare.non eſt autē ſimplicitꝭ ne
ceſſe: ꝙ conformet ſe in ſolennitatibꝫ ſacra
menti. ¶Ad ſcd̄am dicitꝭ. ꝙ referre verba ad.2.
ad perſonam chriſti eſt in poteſtate ſacer/
dotis.ſi ergo intendat conſecrare: tunc ꝓ/
fert ea in perſona chriſti.q2 quo ad hoc vi/
carius chriſti eſt conſtitutus.¶Ad tertiaȝ Ad.3
ꝙ non ſit ſimile de baptiſmo.q̄ eo ꝙ eſt ſa/
cramentum neceſſitatis cōceſſum eſt: ꝙ in
neceſſitate ſine ſolennitatibus miniſtretꝭ.
Non eſt aūt ſic de hoc ſacramēto.quia in
neceſſitate cōſtituto ſufficeret ſpiritualiter

manducare. Unde in nullo caſu ſic conſe/
Dubiū.3 crans excuſaret̃ a peccato. ¶ Tertium du/
biū. Utrum ſacerdos poſſit conſecrare to/
tum panē qui eſt in foro? ¶ Et videt̃ ꝙ nō
q₂ intentio eius non eſſet conformis inten
tioni eccleſie. que ſolum intendit conſecra/
re ꝓ neceſſitate ſpūali ſuoꝝ fidelium. ⁊ ſic
nō indiget tanto pane. Item nec intentio
ni chriſti. qui determinatā aptam quanti
tatem panis ad vſum ſuoꝝ conſecrauit.
¶ Secundo q₂ ꝟtus illa non eſt data ver/
bis in irriſionem. ſed in venerationem. mō
immoderate quantitatis ↄſecratō magis
Ↄtrium. eſſet irriſio: ꝙ̄ veneratio. ¶ Sed in oppoſi
tum videt̃. q₂ nullus terminus poſitus eſt
ad quem ⁊ nō vltra poſſit ſacerdos conſe/
crare. hn̄s em̄ paucos parrochianos: pōt
tot panes cōſecrare quot qui habet mil'es
2 ¶ Scd̄o: q₂ omnes illi panes ſuppoſito ꝙ
ſint triticei: ſunt apta materia. ⁊ nō eſt de/
fectus in vi forme. quare ergo non poſſ₃ ſa
cerdos omnes ſimul conſecrare. nō em̄ vi/
det̃ plus neceſſarium: niſi ꝙ ꝟbum accedat
ad elementum: vt perficiat̃ ſacramentum
¶ Rn̄det̃ ꝙ q̄dam voluerunt dicere: ꝙ vir/
tus non ſit data miniſtro ad cōſecrandū₃
panem ⁊ vinū ſub qualibet quantitate. ſ₃
ſub tanta quantitate quanta poſſit com/
petere cōioni fidelium. vt ſit conformis in
tentio conſecrantis intentioni eccleſie. S₃
hec opinio nō eſt rōnabilis. q₂ quare non
poſſit ſacerdos conſecrare tantam materi/
am in deſerto: ſi eam haberet ibi: ſicut in ci
uitate. ꝙ̄uis ibi non eſſent homines: q̄ ei⁹
Ↄcl'o.1. haberent vſum. ¶ Et ideo videt̃ ꝓbabilit̃
prima ꝓpoſitio. Q᷒ ſacerdos pōt cōſecra/
re omnes panes de apta materia forma/
tos quos poteſt demonſtrare ꝑ li hoc ad
ſenſum. pt₃. quia li hoc eſt demonſtratiuū
demonſtratio autē proprie eſt ad ſenſum
dirigitur em̄ iuxta intentionem ſenſus: in/
tentio conſecrantis ſuper determinatam
materiam ſenſui ꝓpoſitam. ⁊ nō eſt poſit⁹
terminus ad quem poſſit: ⁊ ad quem non
Ↄcl'o.2 Igit̃. ¶ Scd̄a ꝓpoſitio. non videt̃: ꝙ ſacer
dos poſſit conſecrare pane₃: quem nec ſen
tit in ſe: nec cum alio quem ſentit tactum.
patet. q₂ illum nō poteſt apte demonſtra
re per hoc ꝓnomen demonſtratiuū hoc. qd̄
Correl'. indiget directione ſenſus. ¶ Correlariū. ſa
cerdos exiſtens in domo ſua ꝓferendo ver
ba non poteſt ꝓprie conſecrare pane₃ qui
eſt in eccleſia. patet quia intentio eius nō
dirigit̃ ad illum panem directione ſenſus
qd̄ tn̄ eſt de natura ꝓnominis demonſtra
tiui. ¶ Secūdū correlariū nec cū in diuer/
ſis locis fori ante ⁊ poſt ſacerdotem eſt pa
nis: poteſt ſacerdos ſimul ⁊ ſemel cōſecra/
re omnes panes qui ſunt in foro. pt₃ ex cō
cluſione. q₂ non poteſt ſimul ⁊ ſemel om̄s
ſentire: nec in ſe nec vt tactū cum alio quē
ſentit. ¶ Dicit̃ notanter quē non ſentit. nec
in ſe nec vt tactum cum alio. q₂ non eſt ne/
ceſſe: vt ſacerdos omnes hoſtias videat:
quas cōſecrat. ſed ſufficit ꝙ videat eas in
ſe: vl' vt tactas ⁊ poſitas ſub alijs. ad qua
tum cumulū ſenſatum intentionem diri/
git: pronomine demonſtratiuo cumulū de
monſtrante ⁊ quemlibet panem qui eſt in
eo. Hec eſt intentio ſancti Thome in. iiij.
ſcripto. iiij. diſtin. xj. q̄one. v. articulo. iij. Ad.1
¶ Ad rōnes. ¶ Ad primā ꝙ in conſecratio
ne vel exhibitiōe eſt duplex intentio. vna
eſſentialis ſc₃ illa que ordinatur ad perfe/
ctionem ſacramenti. Que iō eſt eſſentia/ 1
lis: q₂ ſi ipſa pretermittat̃: non efficit̃ ſacra
mentum. ¶ Alia eſt accidentalis ſacramē/ 2
to. ſc₃ ea qua quis ſacramentum quod cō
ſecrat vel exhibet: ad aliquem finem ordi
nat. Et hec eſt accidentalis. q₂ ſine ea ̇po/
teſt eſſe perfectio ſacramenti. ſiue enim po
natur ſiue deponat̃ non minus ſacramen/
tum perficitur. Exemplum. vt in exhibiti 3
one baptiſmi eſſentialis intentio ſacerdo/
tis eſt: illum baptiſare vl' hoc facere: quod
eccleſia in talibus vult fieri. niſi enim hoc
intenderet: non baptiſaret. vt dictum eſt. 4
¶ Alia intentio poteſt eſſe: propter quam
hanc intentionem habet: bona vel mala.
Bona ſi propter deum faciat: vt nouam
eccleſie baptiſando generet prolem. Ma
la: vt ſi ſperet principaliter lucrum tempo
rale. Et quantumcunq₃ hec fuerit mala:
nihilominus ſacramentum primū eſt re/
cte quo ad ſe ⁊ in ſe perfectum. ¶ Sic eti/
am in propoſito. ſi quis ſacerdos conſe/
cret: intentione bona et directa: volendo
hoc facere quod eccleſia facit. ipſe vere cō/
ſecrat: quantumcunq₃ mala ſit ſua inten/
tio: quo ad vſum hoſtie conſecrate. vt pu/
ta ſi intenderet eius exhibitione aliquem
intoxicare. vel forte ſortilegium exercere.
¶ Per hoc ad rationem: ꝙ quāuis inten/ applica
tio ſacerdotis ſecunda ſc₃ ad quā ordinat
ↄſecratū: nō ſit ↄformis intētiōi eccl'ie nec
tn̄ ſimpl'r hec requirit̃ ad ↄſecratiōe₃. ſed ſi

intentio eius prima ſcʒ debita ꝯſecratio/
conformis ſit intentioni eccľie in cõſecrati
Ad. 2 one obſeruande.hec ſufficit.¶Ad ſcđam:
ꝙ verum ſit:ꝙ illa virtus non eſt data ver
bis in irriſionem.ſʒ tñ ſacerdos ex malicia
cõſecrato pane irriſorie põt vti volendo fa
cere nouitateʒ. Illud aũt impertinens eſt
replica. cõſecrationi.¶Forte dices.ſi q̇s baptiſa/
ret aliquẽ in mari.ſola aqua cõſecraretur:
q̄ ablueret.ḡ etiã preciſe tantũ de pane cõ
ſecrat̃ in corpus xpi:quantũ cedere ſufficit
in corpus chriſti myſticũ.ſ.in vſum eccľie.
Soluit̃ ¶Rñdet̃.ꝙ ꝯña non valet.qꝛ ſecus eſt:de
vſu baptiſmi:⁊ cõſecratione corpꝺris dñi/
ci.Nam cum ſacramentũ baptiſmi conſi/
ſtat in vſu.preciſe illa aqua ꝑ ꝟbum conſe
crat̃:que abluit corpus.qꝛ illiꝰ vſus ſumit̃
⁊ baptiſando applicat̃.Conſecratio autẽ
dñici corpꝺris fit:cõuerſione rei in rem.ſcʒ
panis in corpꝰ dñi.⁊ ḡ lʒ nunq̄ȝ fuerat vſꝰ
vel fieret vſus:non minus cõſecratiõe:pa
dub. 4. nis tranſiret in corpus dñi.¶Ultimũ du/
biũ eſt hoc.poſito caſu ꝙ preſbꝛ computaſ
ſet hoſtias duodecim:⁊ erraſſet in compu
tando:ſic ꝙ poſt miſſam inueniret trede/
cim.querit̃ Utrum om̃es eſſent conſecrate
vel nulla vel duodecim:⁊ vna non eẽt cõ/
Soluit̃ ſecrata?¶Hic mihi videt̃ diſtinguenduʒ
qꝛ vel in cõſecrando detulit intentionẽ ad
totum cumulũ hoſtiaꝝ:quem ꝗuis credi
derit eſſe duodecim.tñ de numero hoſtia/
rum non curauit.ſed intendebat quamli/
bet hoſtiam conſecrare: que eſt in hoc cu/
mulo.Et hoc modo non eſt dubitandum
q̇n omnes ſint conſecrate.qꝛ error quo cre/
debat eas eſſe duodecim:non obſtat. cuʒ
in eas non ferebat̃ intentio conſecrationis
ſub ratione numeri.ſed ſub ratione q̄ erãt
ſibi in hoc cumulo ꝓpoſite.⁊ ergo idem eſt
Soluit̃ de eis:ac ſi non fuiſſent numeratę.¶Uel
detulit intentionem ſuam primo et princi
paliter in eas:vt erant in numero duode/
nario.ac ſi mente ſic intendiſſet. quelibet
iſtarum duodecim eſt corpus meum.Et
hoc modo videt̃ mihi.ꝙ non ſit aliqua ea
rum cõſecrata.Ratio.qꝛ videt̃ ꝙ manife/
ſta intentio implicabat falſum. videlʒ. ꝙ
quelibet eaꝝ eſſet aliq̇d illiꝰ cumuli:quem
vidit ſub rõne duodenariȷ̇.vel ſub rõne q̄
totus ille cumulus erat numerꝰ duodena
rius.⁊ ꝑ caſum ptʒ.ꝙ ille cumulꝰ nõ ſit nu
ꝯfirmat̃ merus duodenariꝰ.¶Et ꝯfirmat̃.qꝛ vna
eaꝝ non eſt cõſecrata.cũ intentio nec im/
plicite nec explicite ferebat̃ in tredecim. et
nõ eſt potior rõ de vna q̄ȝ de alia. ḡ nulla
eaꝝ eſt ꝯſecrata.Ptʒ ꝯña ⁊ maior.qꝛ non
poterant om̃s tredecim ꝯſecrari:niſi inten
tio fuiſſet ꝯſecrandi in tredecim implicite
vľ explicite.Ptʒ minor ꝑ caſum.qꝛ inten/
debat demonſtrare ꝑ li hoc quãlibet earũ
inquantũ erat vnitas illiꝰ cumuli viſi:qui
eſt duodenariꝰ.mõ ſic demonſtrando: nec
implicite nec explicite fert̃ in tredecimã im
mo in nullã eaꝝ.qꝛ nulla eaꝝ eſt vnitas il
lius cumuli viſi:q̇ eſt duodenariꝰ.cum il/
le cumulꝰ nõ ſit duodenariꝰ.¶Sʒ pone. ſoluit̃.3.
ꝙ poſt hoc factũ ſacerdos ñ recordet̃: quã
intentionẽ habuerit in cõſecrando.ſicut ſę
pe cõtingit.q̇d ḡ facere dʒ?Rñdet̃. ꝙ tutiꝰ
eſſet:ꝙ reſeruarent̃ ad aliã hoſtiã ꝯſecran/
dã quã de nouo accipiens ꝯſecrare põt. vľ
etiã pľes ſi placet ſacerdoti.quã poſtq̄ȝ cũ
ſanguine dñi accepiſſet:poſtea priuſq̄ȝ ſu/
mat ablutionẽ:ſumat illas tredecim. ⁊ po
ſtea ablutõnẽ ſumat.nõ em̃ ſunt in illo ca
ſu quo oblitꝰ eſt:reconſecrande. ne forte ſi
cõſecrate ſint:fiat iniuria ſacramento. nec
poſt ablutõeʒ ſuſcipiẽde.ne ſi ꝯſecrate ſint
ſumendo peccet.eo ꝙ non eſſet ieiunꝰ.nec
etiã ex quo imemor eſt:miſtrãdę ſunt cete/
ris.ne forte ſi nõ ſint ꝯſecratę:idolatria cõ
mittat̃.Poſſent etiã int̃ reliq̇as reponi. vt
ſit ſic tutꝰ.meliꝰ tñ eſt ꝑmũ.¶Corret̃. tutũ Corret̃.
eſt/cõſecranti pľes hoſtias dirigere inten/
tionẽ ad cumulũ.nõ curando de nũero .ſ.
ꝙ ſacerdos intendat ꝯſecrare quãlibet ho
ſtiã illius cumuli:ſiue ſint i illo numero:ſi
ue in maiori:vľ etiã minori.ptʒ. qꝛ ſic oẽs
vtiq̄ȝ erãt conſecrate.⁊ erit hoc periculũ pe
nitꝰ excluſuʒ.¶Forte dicet̃.ꝙ iſte ſacerdos
ꝓfert verba ſacramentalia.intentõe cõſe/
crandi.xiȷ̇.hoſtias.⁊ hʒ eas añ ſe.ḡ ꝯſecrat
eas.ꝯña tʒ.qꝛ apta materia:forma: ꝓſbratꝰ:⁊
intentio ꝯſecrãdi videnť ſufficere.añs ſup
ponit̃.¶Ad illđ rñdet̃ ꝙ nõ ſequit̃.qꝛ opor Soluit̃
teret addi.ꝙ i illa demõſtratõe nlľa eẽt im/
plicatio falſi.mõ h̄ nõ ẽ h.qꝛ ex q̇ refert de/
mõſtrationẽ ad totã collectõʒ.vt ſit nũerꝰ
duodenariꝰ.pʒ ꝙ ſit manifeſta implicatõ
falſi.h̄ de.iiȷ̇.arti.¶Quibꝰ ꝑmiſſis rñdet̃

Ad rões princi/

pales.Ad ꝑmã ꝙ li accñs põt capi.vel pri
cipialiter.⁊ ſic dicere:accñs ẽ:tm̃ valet: ſiẽ
qđ accidit.Et ſic hec ꝓpoſitio:accñs eſt ſi
ne ſubiecto:tenendo nunc indiuiſibile.ꝑ

pn̄ti.vel etiā vocādo tp̄s pn̄s diuiſibile.⁊ loquendo reſpectu eiuſdem adequate. ſcȝ vt ſic.accn̄s eſt ſine ſubiecto.i. qđ accidit: ꝑ eodē tempore adequate ꝑ quo accidit:ē ſine ſubiecto. ⁊ ſic implicat. ſicut ratio ar/
2 guit.¶Sed loquēdo de tempore pn̄ti di/ uiſibili.ſicut in talibus cōiter loquimur.ſicut dictū fuit in queſtione ꝓma de hoc ſa/ cramento.qn̄ dicebat̃.q̄d demonſtret li h̄: tunc illa eſt vera.qꝛ quod accidit in termino a quo ipſi pani:ē ſine ſubiecto in termino ad quē.Et ergo ſic loquendo:neget̃ antecedens:ꝙ implicet accn̄s eſſe ſine ſubie/
3 cto.¶Ad ꝓbationē:cōcedendo ꝯn̄am primā.accn̄s eſt.ḡ qđ accidit eſt:ſcȝ in termi/ no a quo. Et cōcedendo etiā ſcđam: ꝙ in eodē termino eſt panis cui accidit.⁊ ꝙ ſub
4 iectū fuerit in termino a quo.¶Et qn̄ dicitur.hmōi tamē ſubiectū nō eſt. R̄ndetur. ꝙ hoc intelligit̃:ꝑ termino ad quem.puta facta cōſecratione ꝙ tunc nō ſit ſubiectuȝ illi⁹ accn̄tis.⁊ ꝙ tunc accn̄s:ſiue qđ accidebat in termino a quo:ſit ſine ſubiecto i termino ad quē.q̄uis eius ſubiectū ſit in ter/
5 mino a quo.¶Paucioribus etiā v̄bis pōt dici.ꝙ qn̄ dicim⁹ accn̄s eſſe ſine ſubiecto: capim⁹ hūc terminū accn̄s noīaliter.ſ.ꝓut ſignificat formā q̄ ſm ſui naturaȝ nata eſt eſſe in ſubiecto:cū q̄ nō cōponit̃ ⁊ nunc nō
6 eſt in ſubiecto.¶Et ſic ſumendo accn̄s.prima ꝯn̄a nō valet.ſ.accn̄s eſt.ḡ qđ accidit eſt.qꝛ licet illa ꝯn̄a valeat:tenendo accn̄s ꝑticipialiter:nō tn̄ tenet tenendo ip̄m no/
ad 2.ꝓncipalem minaliter.¶Ad ſcđam rōem qn̄ dꝛ. cuius natura eſt ineſſe ⁊c. R̄ndet̃.ꝙ ſi ꝑ naturaȝ intelligas eſſentiaȝ accn̄tis cōſideratā ſm ſe.tunc loquendo de accidente qđ eſt extra ſubiectū. falſa eſt minor.vicȝ.ꝙ ei⁹ natura ſit ineſſe.imo ꝓ tunc ei⁹ natura eſt extra ſb
1 iectū.ſicut ꝓ tūc extra ſbiectū exiſtit.¶Ad ꝓbationē ꝑ ph̄m.vij.metaph̄.dico ꝙ ph̄s loquat̃:ſecluſo miraculo:ſic em̄ ſemꝑ nata accidenti ē ineſſe.Alio mō ꝑ naturā tu potes intelligere eſſentiā accn̄tis ꝓut hȝ na/ turalē tendentiā ad ſbiectū.ac ſi diceres. illud qđ ſm eſſentiā ſuā hȝ naturalē tendē/ tiā ad ſbiectū:neq̄t eſſe ſine ſubiecto. Et ī hoc ſenſu maior eſt falſa.qꝛ pōa ꝓma ſu/
Ad.3. ꝑnaturaliter agens:pōt hoc ꝯſeruare ſine ſubiecto.vt dictū eſt.¶Ad tertiā.r̄ndet̃ de vi ſmonis.ꝙ termin⁹ diffinit⁹ eſſet ſine ſua diffinitiōe:nō eſſet inconueniens. Sȝ ad mentē arguentis:videlȝ.ꝙ definitū:puta li accn̄s:ꝑ aliquo ſupponeret.⁊ ſua definitione formata ꝑ illo nō ſupponeret.ſic neget̃ ꝯn̄a.Ad ꝓbationē ꝯn̄e qn̄ dicis.ꝙ ac/ cidens definit̃ ꝑ ſubiectū a porphyrio.Re/ ſpondet̃ ꝓmo.ꝙ porphyri⁹ definit ibi acci/ dens:ꝓut eſt nomē ſcđe intentiōis.ſ.vnuȝ de q̄nq̄ ꝑdicabilibꝫ.⁊ de hoc nō eſt ad ꝓ/ poſitum.qꝛ in q̄ne locutus ſum de accn̄/ te.ꝓut eſt nomen prime intentiōis. Eodē mō etiā ph̄us.vij. metaph̄.definire docet ſminos accn̄ales ꝑ ſbiecta ¶Scđo etiā:ꝙ 2
ſi vellem⁹ definitionē porphyrij ſumere de rebus:ꝙ albedo poſt ꝯſecratonē eſſet forma que nata eſt adeſſe.qꝛ affuit pani.⁊ nata eſt abeſſe.qꝛ defacto abeſt preter corruptōnem panis.nā panis nō eſt hic corruptus qꝛ nō in materiā deſijt eſſe.ſȝ trāſſubſtan/ tiat⁹ eſt.Etiam de⁹ poſſet auferre albedi/ dinē:pani remanenti ⁊ eam ablatā ꝯſerua re.⁊ ḡ ratio nihil valet.¶Ad quartā nege Ad.4.
tur ꝯn̄a.vicȝ ꝙ ḡ accn̄s poſſit eſſe ſubſtan/ tia.⁊ ꝯcedo oppoſitū ꝯn̄tis ꝙ accn̄s poſſit eſſe ſine ſubiecto:⁊ ꝙ poſſit eſſe ꝑ ſe.i.ſic ſo/ litarie ꝙ ſit ſine ſubiecto.Et qn̄ dicis.omne ꝑ ſe exn̄s eſt ſubſtantia.R̄ndet̃:ꝙ ibi ſumat̃ aliter:ꝑ ſe exn̄s q̄ꝫ ꝑ ſolitarie exn̄s. ſic in ꝓma q̄one fuit dictum in ꝓmo lib. ꝓut em̄ ſba dicit̃ ꝑ ſe exn̄s:ſic ꝑ ſe exn̄s dꝛ hoc aliq̄d. Uel qđ cum alio natum eſt componere hoc aliq̄d.⁊ tale q̄d nō ē accn̄s.cū non ſit natū cōponere hoc aliq̄d. eſto em̄ ꝙ in ſubiecto ſit:cū illo tn̄ nō cōponit. ⁊ ſi ſit ſi/ ne ſbiecto:nō ꝓpterea eſt hoc aliq̄d.cū ſp ad ſbiectū inclinet̃.⁊ ſibi derelictū ſm gn̄a lē influētiā annihilaret̃.qꝛ in nihil mutari Ad.5.
poſſit.¶Ad q̄ntā ꝙ ī ordine naturali cāꝝ ſbordinatarū vi gn̄al' influentie dei nō pōt eſſe poſteri⁹ ſine priori.⁊ ſic etiā accn̄s non poſſet eē ſine ſbiecto.ſȝ v̄tute diuina ſuper cōem curſum nāe agente:pōt eſſe qđlibet ens abſolutū poſteri⁹:omī cā media ſbor/ 1
dinata ſublata.¶Unde q̄ nō ponunt relationes diſtinctas a rebꝫ abſolutis.hn̄t ca/ tholice ꝯcedere.ꝙ om̄e accn̄s poſſit eē ſine ſbiecto.¶Qui aūt ponerēt diuerſa ab illis 2
entia reſpectiua.vt inheſiōes:depēdētias: ⁊ ꝯſilia:ſupadditas rebꝫ abſolutiꝫ. illi hn̄t dicere:ꝙ talia accn̄tia nō hēant ꝑ aliq̄ꝫ potētiā eē:niſi ī rebꝫ abſolutiꝫ.oē tn̄ accn̄s ab/ ſolutū poſſit de⁹ ꝯſuare ſn̄ ſbiecto.Ego ſuȝ de opiniōe ꝓma.ſic dixi in ꝓmo li. De ri/ ſibili ⁊ homīe nō eſt ad ꝓpoſitum. qꝛ in re riſibile eſt homo.⁊ ſic nō eſt poſterius ho/

mine. Sed iſte terminus riſibile eſt poſte/
rior aliquo modo: q̃z hic termin⁹ homo. de
Ad.6. hoc non eſt ad p̃ns. ¶ Ad ſextam: ego ne/
go an̄s. dico em̄ q̄ deus omnē ſbam poteſt
ſeparare ab omni accidente. Ad improba
tionē dico. q̄ deus poteſt facere ſbam crea
tam manere ſine dependentia ſibi ſupad
dita. quare em̄ non poſſet deus conſerua/
re angelum ſine accidente addito: depen/
det em̄ celū z omnis creata eſſentia a deo
z nō p accn̄s ſupadditū. vt in p̄mo lib. di/
ctum eſt. Eodem modo dependet res cō/
ſeruata ſine conſeruatiōe ſupaddita. Nā
z qd̄ q̃z taliū eſt ipſamet ſua dependentia
z ſua conſeruatio paſſiua. Nec valet ar/
gumentū. hoc eſt de predicamento ad ali
quid vel actionis. ḡ eſt accn̄s. put ſepe di/
Ad.7. ctum fuit. ¶ Ad ſeptimā: negeť p̄ntia. Ad
pbationē cōcediť: q̄ diuina perfectio con
ſiſtat i ſimplicitate p ſe ex̄ntē: quā ſi accn̄s
ſm ſuā naturā haberet: ſbas cōpoſitas in
pfectione excederet. ſed hanc nō hab; nec
habere pōt. Immo z ſeparatum a ſubſtā/
tia: ſicut in hoc ſacramēto adhuc natura/
lem tendentiā h; ad ſubiectū: in quo ſm
naturam natū eſt eſſe. Subſtātie aūt cō/
poſite totales nō habēt tendentiā ad ſub
iectū qd̄ nō eſt de eēntia ſua. l; habeāt tē/
dentiam in cām cōſeruantē. Partes ṽo ſb
ſtantie dicunť p ſe eſſe magis q̃z accn̄s. q̄a
componūt rem ſic p ſe ex̄ntem. qd̄ acciden
tia nō poſſunt. Q; aūt accidentia p ſe ſint
hoc nō cōuenit eis ſm naturā: ſed ſm mi/
raculū. z adhuc manet in eis tendētia ad
Ad.8 ſubiectū. ¶ Ad octauam negeť an̄s. z ꝯſe/
quenter q̄ albedo ſit in ſupficie vel quanti
tate. Ad pbm in p̄dicamēto q̄ntitatis di/
cať. q̄ loquať de ſupficie cōcretiue. ſ. de lon/
go z lato. ſic. quanta ſupficies fuerit. i. q̄n/
ta exterior facies fuerit. ¶ Ad rōem magi/
2 ſtri Thome de argen. dictū eſt in. ij. art. ſol
uendo rōes p̄mi articuli. ¶ Ad rōes factaſ
ad.1.ali p q̄ſito. ¶ Ad primā: q̄ ſi aliq̄ forent q̄ ta;
a rōnū pfectam vitā chriſtianā ducerēt: ſicut du/
cebant in p̄mitiua eccl'ia. his ſicut eis cōi/
cari quotidie vtile foret. ſ; ille laudabil' vi
uendi mod⁹ heu mutat⁹ eſt. de h̄ dictū eſt
ad.2. in tertio articulo. ¶ Ad ſcd̄am q̄ dictū dn̄i
d; referri ad ſumptionē ſp̄ualē: quā quoti/
die debem⁹ petere. z etiā ſic debem⁹ viuere: vt
ſic omī die ſumere valeam⁹. ſ; nō loquitur
Ad.3 de ſacr̄ali. ¶ Ad tertiā: q̄ manducatio de/
uota ſp̄ualis eſt medicina ſufficiens cōtra

venialia pctā quotidiana. Sūt p̄terea et
alia remedia. vt tonſio pectoris. orō dn̄i/
ca. aqua bn̄dicta. viſio copis dn̄ici. z plu/
ra hmōi. z iō nō pp̄ter hoc oportet quoti/
die corp⁹ dn̄i frequentare. ¶ Ad q̄rtā: q̄ h̄ Ad.4.
ſacramento augenť fides z charitas: in be
ne aut debite diſpoſitꝭ. nō aūt in indiſpo
ſitis. Et ḡ ob hoc q̄ nō debite diſpoſiti fue/
rint: hoc ſacr̄m ſumere nō debēt. ¶ Ad rō/
nes p ſuppoſito. ille cōceduntť. ¶ Ad rōes
factas cōtra q̄ſitū. ¶ Ad p̄mā aucte b. au/ ad reli.
guſtini. Iō dicit ſe nō laudare. q: nō potu
it regulā gn̄ale; de hoc dare. nā z q̄buſdā
expedit: vt q̄ fortes ſunt z in feruido amo/
re. q̄buſdam nō. q: ſunt in torpore. ¶ Ad
ſecundā negeť q̄ nulla ſit vtilitas in bn̄ di
ſpoſito. Ad pbationē concediť q̄ mandu/
catio ſp̄ualis ſit bona. ſ; tn̄ i aliquo diſpo
ſito melior eſt ſacramentalis. q: cōgruū ē
ſet vt a tali corp⁹ tanti dn̄i realiter z digne
recipiať. vt recipiens plibus inſignijs gra 2
tiarū p redundantiā adorneť. ¶ Scd̄o eti
am maior p̄paratio ad ſumptionē ſacr̄alē
exigiť: cui mai⁹ mun⁹ gr̄e in p̄miū aſſignať ad alia/
z alia ſunt de hoc dicta in q̄ōne. vj. ¶ Ad ru p̄ma
rōnes arguentes hoc idē: negeť minor: q̄
indiſpoſito tuti⁹ ſit tm̄ ſp̄ualiť manduca/
re. ad pbationē. q: nullū eſt piculū in mā/
ducatione ſp̄uali. hoc verū eſt. nec eſt peri
culū in manducatiōe ſacr̄ali: in bn̄ aut de
bite diſpoſito. z eſt maior fruct⁹: vt dictu;
eſt. ¶ Ad illō qd̄ obijciť: q̄ ſi q̄s ſperaret ſpi 2
ritualiter manducare: z eſſet indign⁹ non
eſſet periculū. Rn̄deť negādo. immo ſi eēt
indign⁹ pʋatiue. q: ſignū eēt: q̄ in eo eſſet
magna cecitas mentis: ſi crederet ſe ſp̄ua/
liť ſumere corp⁹ dn̄i: ſciendo ſe eſſe in pctō 3
mortali. ¶ Verū tn̄ eſt: q̄ nō eſſet piculum
ex pte ſpei manducationis ſp̄ualis: ſi q̄s
eſſet non dignus: z ſperaret ſe eſſe dignu;.
ſic etiam nec ſacramentalis: vt in queſtio/
ne ſexta dictum eſt articulo quarto. ¶ Ve 4
rū etiā eſt: q̄ in ſp̄uali hō ſperādo ſe accipe
nō peccaret nouo pctō. ſic tn̄ peccaret ali⁹
talis in ſacramentali. ſi vterq; ſciat ſe eē in
pp̄oſito mortaliter peccandi. ¶ S; in h̄ ē 5
ad p̄nū q̄ xp̄s inuitat ad ſacr̄alē ſumptio
nem z piguiora dat ſumentib; debite incre
menta gratiarū. que magis dn̄t attrahe/
re ſperantē ſe diſpoſitū: q̃z poſſit retrahere
incertitudo. l; ei aliud ſit ſecuri⁹. tn̄ h̄ ē vti
li⁹. ¶ Ad ſcd̄am q̄ maior ſit vera de cōmo
do: qd̄ glie dei repugnat. ad minorē negeť

ꝙ q̄ ſe abſtinet: glⁱam dei pferat. Lȝ em̄ in dignū ſe p̄dicet tanto ſacramento. tn̄ ſpirituale lucrum negligit: qđ cõſequeret̄ i ſuſceptione. et cuiꝰ cõſecutione magis in lau
2 dem dei ſurgere poſſet. ¶ Unde auguſtinꝰ dicit. ꝙ Centurio dn̄m honorauit: q̄ noluit ꝙ domū eius introiret. ⁊ etiam zacheus
3 qui recepit eum gaudens. Et preſertim ex quo tam vber fructus ſpūalis in ſuſceptione conſiſtit: vtilius eſt ⁊ melius: ſepius accedere. eo ꝙ vita ſuſcipit̄: q̄ȝ ex reuerentia ſedulo abſtinere: ad qđ ſepe ſequit̄ torpere.

C Onſequēter queritur decimo. circa ſacramentū penitentie. Utrū ſicut penitentia eſt virtus cardinalis: ita reiterari poſſit pnīa ſacramentalis? Que q̄ſtio p̄mo ſupponit ꝙ penitentia ſit virtus
arguit̄. 1 ¶ Contra qđ arguit̄ ſic. q2 plangere preterita mala nō eſt virtus. ſed penitentia ē huiuſmodi. igit̄. Maior nota eſt. q2 cum oīs virtus ſit hītus. ⁊ plangere nō eſt habitꝰ. p3 ꝙ plangere non ſit virtus. Minor eſt bti ambroſij in quodā ſermōe de quadrageſima: deſcribentis penitentiā ꝙ ſit preterita mala plangere ⁊ plangenda nō iteruȝ
arguit̄ 2 cõmittere. ¶ Scđo penitētia eſt ſacrm̄. igitur. ɔ̄ña tenet. q2 cum ſacramentū ſit viſibile ſignum. impoſſibile eſt ꝙ ſit virtus. cū omnis virtus ſit bona qualitas mentis. vt dicit beatꝰ auguſti. li. ij. de li. arbi. et ex ɔ̄ñti inſenſibilis. Añs p3. q2 al's nō eſſent
arguit̄. 3 ſeptem ſacramenta. ¶ Tertio. nulla paſſio eſt virtus. ij. ethicoꝝ. v. modo penitentia eſt paſſio. q2 eſt dolor de peccatiſ. Unde pe
arguit̄ 4 nitētia dicit̄ quaſi pene tenentia. ¶ Quarta. omnis virtus perficit habentē. ij. ethicorum. vj. penitentia non pficit. q2 ledit et
arguit̄ 5 macerat. ḡ non eſt virtus. ¶ Quinto. penitentie obiectum nō eſt bonū. igit̄. pbat̄ cõſequentia. oīs virtutis obiectū eſt bonū. ſicut oīs ſcientie obiectum eſt verū. Añs p3 q2 obiectū penitentie eſt pctm̄. qđ vtiq̄ nō
arguit̄ 6 eſt bonū. ¶ Sexto. in chriſto non fuit penitentia ergo non eſt virtus. ɔ̄ñtia tenet. quia omīs virtꝰ fuit in chriſto. vel anima chriſti in aliqua pulchritudine mētis eſſȝ informis. Añs p3. q2 chriſtus non potu
ɔfirmat̄ it peccare. ⁊ ſic nec penitere. ḡ nec in eo fuit penitentia. ¶ Et cõfirmat̄. quia pnīa non manet in patria. ḡ. ɔſequentia tenet. quia omnis virtus eo ꝙ ſit decor anime: in patria remanebit. Añs p3. quia ſi in patria maneret penitentia: tunc maneret poſſibilis dolor: q̄ eſt actus pprius penitentie. cõtra illud Apocal'. xxj. Abſterget deus omnem lachrymā ab oculis ſanctoꝝ. Et illō
arguit̄ 7 nec dolor erit vltra. ¶ Septimo. penitentia cõtingit male vti. ḡ nō eſt virtus. ɔ̄ña tenet. q2 virtutibꝫ nō contingit male vti: vt dicit beatꝰ Augꝰ. Añs p3 de Juda. de quo Mathei. xxvij. dicit̄: ꝙ penitētia ductus abiens: laqueo ſe ſuſpendit. ¶ Iteȝ: ꝙ pnīam habuerit: p3. q2 pctm̄ ſuū publice
ɔ. 2. ſup po. ar. 1 cõfeſſus fuit: dicens. peccaui tradens ſanguinem iuſtū. vt p3 ibidē. ¶ Scđo ſupponit queſtio. ꝙ pnīa ſit virtus cardinal'. Cõtra. q2 nō ſunt niſi quattuor virtutes cardinales. vt tradit phs in. ij. ethicoꝝ. ⁊. vj.
arguit̄ 2 Et Seneca in li. de quat. vir. car. mō nulla earum eſt penitentia: vt de ſe p3. ¶ Secundo ſic. oīs virtꝰ cardinalis reſpicit mediū. q2 eſt habitꝰ electiuꝰ in medietate cõſiſtens: vt habet̄. ij. ethicoꝝ. vj. penitentia
arguit̄. 3 nō reſpicit mediū: ſed extremū. q2 om̄e peccatū deteſtat̄. ¶ Tertio. pnīa nō eſt iuſticia ḡ nō eſt virtus cardinalis. ɔ̄ñtia tenet. q2 cum iuſticia maxime videt̄ cõuenire: cum ſm beatū Auguſtinū: penitentia ſit quedam vindicta. que ad forum iuſticie videtur pertinere. Añs patet. quia iuſticia conſiſtit in quadam equalitate. ſ. inter plus ⁊ minus. vt dicit̄. v. ethicoꝝ cap. primo. ⁊ in pluribus alijs locis ſequentibus. Sȝ penitentia nullo modo tribuit equalitatem offenſe illate. quod p3. q2 offenſa peccati mortalis eſt tanta: ꝙ ei debetur pena infinita in duratione. modo penitētia nunq̄ȝ reddit pro offenſa: niſi ſatiſfactionem fini
ɔfirmat̄ tam. ¶ Et confirmatur. quia iuſticia reperiebatur in philoſophis. ſm qđ dicit beatus Hieronymꝰ in epiſtola ad demetriadem virginem. Adhuc etiam reperiri poteſt in ſarracenis. vel infidelibus. in quibus tamen nullo modo eſt penitentia. cū ſine fide nemo recte peniteat. ergo videtur ꝙ non ſit iuſticia. ¶ Et tertio. ſi eſſet iuſticia: maxime eſſet vindicatiua. ſed ipſa nō eſt illa iuſticia. Igit̄. Pat3 maior. quia ex quo eſt quedaȝ vindicta de commiſſo: in nullo magis proprie eſt conformis iuſticie: q̄ȝ vindicatiue. Et minor patet. q2 vindicatiua fit a iudice puniente delictū ſm eius exceſſum. ſic ꝙ ibi eſt alius agens: et

alius patiens. ſic autem non eſt in penitē/
te. idem em̄ patitur: qui vindictam infert.
5 q̄ſitu3 ¶ Deinde queſtio querit. Utrum reiterari
poſſit penitentia ſacramētalis? ¶ Pro cu/
ius parte negatiua arguit mgr̄ in lr̄a diſt.
xiiij. p̄mis ſeptem capl'is multis ſanctoꝝ
auctoritatib9. quas nō recito breuitatis cā.
q2 magiſter in lr̄a eas ponit. ⁊ debite ſol/
arguit̄. 1 uit ⁊ exponit. ¶ Et ideo dimiſſis eis: argui
tur rōnibus ſic. Impoſſibile eſt vere peni/
tentem a penitentia cadere. Igit̄. cōſequē/
tia nota eſt: q2 ſi iterabilis eſſet: tunc vere
penitens a penitentia poſſet cadere. ⁊ iteꝝ
penitentiam reiterare. Añs apparet quia
mortalis pc̄ti offenſa eſt tanta: ꝙ nllo mo/
dō pōt ad cōdignū ꝑ ea ſatiſfieri. Si q̄s
ergo vere peniteat: ſemꝑ in dolore manet.
⁊ ex ꝯñti nunꝗ̄ cadit a vera penitētia. nō
em̄ ſtare videt̄: ꝙ vere peniteat: ⁊ ꝙ poſtea
arguit̄. 2 a penitentia cadat ¶ Secūdo ſic. q2 mors
chriſti non eſt niſi ſemel facta. g̃ nec reite/
rari pōt vera penitentia. ꝓbat̄ ꝯña. quia
vera penitentia habet ꝟtutē ex morte chri
ſti: ſicut ⁊ baptiſm9. ⁊ ergo ſicut baptiſm9
non poteſt reiterari: q2 non pōt chriſt9 ite/
rum crucifigi de lege ordinata: cuius paſſi
onis vigore: virtutem h3. ita nec peniten/
tia q̄ ex eadem vim h3. Et hoc idem ſonat
apl's ad hebreos. vj. dicens. Impoſſibile
eſt eos q̄ prolapſi fuerint: rurſus reuocari
ad penitentiā: rurſum crucifigētes ſibimet
ipſis filiū dei. Idem dicit ſanct9 Ambro.
libro. ij. de penitentia. ſicut vnū baptiſma
ita vna eſt penitētia. ¶ S3 ꝑ p̄mo ſuppo
ſito: ꝙ penitētia ſit virtus: dicit mgr̄ diſti.
xiiij. virtus penitentie: timore ꝯcipit̄. S3
ꝑ ſcđo ſuppoſito. ꝙ ſit virtus cardinalis:
Mathei. iij. penitentiā agite. gloſa. p̄ma
virtus eſt: ꝑ penitentiā perimere veterē ho
minē. g̃ eſt cardinalis virtus. ¶ Ad idē ſc3
2 ꝙ ſit virt9 cardinalis: facit gloſa ſup illud
pſalmi. iiij. ſacrificate ſacrificiū iuſticie. di
cens. q̄d iuſtius q̄3 vt ſuis q̄ſq3 pc̄tis poti9
quā alienis iraſcatur: ſeq3 puniens ꝑ peni
tentiam ⁊ ſatiſfactionē deo offerat. vbi ſa/
crificium iuſticie vocat actum penitentie.
⁊ ſic pn̄ia erit iuſticia. ⁊ ex ꝯñti ꝟt9 cardina
ꝑ q̄ſito. lis. ¶ S3 ꝑ queſito eſt mgr̄ in lr̄a diſ. xiiij.
determinās ꝙ pn̄ia pluries iterari poſſit.
Itē dauid pluries penituit. Igit̄ ⁊c. p3 an
tecedēs q2 p̄mo peccauit adulterio ⁊ homi
cidio ij. Re. xj. Et poſt iterū peccauit. nu/
merando pplin vt habet̄. ij. Reg. vj. Et de
vtroq3 penituit. vt p3 ibidem.

In hac queſtione

erunt duo articuli. In p̄mo videbit̄ de vtro
q3 ſuppoſito. ⁊ in ſcđo videbit̄ de queſito.
In p̄mo videbit̄ q̄d ſit pn̄ia. Scđo an ſit
virtus cardinal' ⁊ p̄ma. Et tertio in qua re
ponat̄ vt in ſubiecto anime poña.

Quantum ad pri/
mū eſt aduertendū. ꝙ recte ſicut eger cor/
poralit̄ qñq3 ſe h3 paſſiue: ꝑ cura corporis
ſc3 in inciſiōib9 vl' vnctiōib9 q̄ fiūt a cyrur/
gicis. Qñq3 ſe h3 actiue. vt ī exercitijs. ita
etiā eſt de egritudīe mentis. ꝙ q̄rens aīe ſa
lutē: qñq3 penitendo patit̄. vt cū de pc̄tis
ſoluit̄: ꝑ eccleſie miniſtros. qñq3 ſe h3 acti/
ue. q2 ex electōe ſuſcipit. ⁊ in ſe ꝓducit act9
ſatiſfactorios. Inquantū aūt eger mente Nota 1
patit̄ ſibi inferri curam: ꝑ miniſtros eccle/
ſie. ſ. ꝑ abſolutiō3 ⁊ pene iniunctōem. ſic pe
nitentia eſt ſacramentū. ¶ Cuius rō eſt. q2
ſic penitentia eſt inuiſibilis gratie viſibi/
lis forma. Igit̄ eſt ſacramentū tenet ꝯñtia
Añs ꝑ p̄ma parte ꝙ ſit inuiſibilis gratie:
patet. q2 eſt ſignū gratie: quā infundit vel
infudit ſpūſſanctus. ad quā ſimul tpe ſe/
quit̄ contritio. que preſupponit grām. ad
quā ſequit̄ iuſtificatio impij. ſ. remiſſio cul
pe. ad quā cōſequenter ſequit̄ exterior con
feſſio. ⁊ tandē abſolutio. Uñ hic videt̄ eſſe
ordo. iuxta mentē mgr̄i. vt cōit̄. l3 qñq3 ali 1
ter fiat. ſ. ꝙ pctōr dei viſitatiōe preuent9:
incipiat timere dei terribile iudiciū: ⁊ penā
inferni. iuxta illud Eſa. xxvj. ſm aliā trāſ/
lationē a timore tuo dn̄e ꝯcepim9 ⁊ pepe/
rim9 ſpm̄ ſalutis. Et hic timor dei ſolū de
pena ⁊ nō ex amore ꝓcedens: timor ſeruilis
dr̄. q̄ eſt attritio de pctō. ſ. deteſtatio pc̄ti:
ex ſolo timore pene. Quē inſeq̄ndo: pctōr 2
dei iuuamine ꝓuent9 largo dei munere ac
cipit ſpem venie: ⁊ infuſionē grē. q̄ diligere
incipit deū: tanꝗ̄ miſericorditer viſitantē:
⁊ vt ſumme piū ⁊ bonū prēm. Et ſic fit ti/
mor filialis. ſic ei dictū ē in tertio li. aucte
bti Auguſtini. ꝙ timor ſeruil' inducat filia
lē. Et tertio ſil' cū infuſiōe grē filialiq3 timo 3
re incipiēte: eſt vera ꝯtritio de pctō. Cōtri
tio ei pſupponit grāz. vt poſt dicet̄. gratia
ꝟo timorē ſeruilem Simil' aūt cum cōtritōe
eſt remiſſio peccatoꝝ. ad quā ſeqnit̄ volū/
tas omīa faciendi ꝑ poſſibilitate ſua: que

deus vult fieri ꝑ pctō.ſ.ꝑpoſitum confitē/
di.ꝛ a miniſtro dei abſolutionē petendi. ꝛ
penā quā iniunxerit: humiliter ſuſtinendi
Nota. ¶Et quis hec vltima ſimul tpe veniant:
ſcꝫ ꝑpoſitum cōfitendi remiſſio culpe: ti/
mor filialis ꝛ infuſio grē.tñ videt̃: ꝙ ordo
ſit in cōceptib⁹ mentis.ſic ꝙ ꝑpoſitum cō/
fitendi vere ꝛ penā in ſe ſuſcipiendi inclu/
dat conceptū remiſſionis culpe implicite:
qꝛ nullus vere ad modū eccleſie ſalubriter
ꝓponit ꝯfiteri: niſi ſit in grā. Et ex ꝯñti ni
ſi ſit culpa remiſſa.ꝛ addat ꝑpoſitum ſatiſ
faciendi. Eodē mō remiſſio culpe videt̃ in
cludere conceptū cōtritionis: ꝛ addere. qꝛ
cōtritio videt̃ dicere dolorem de malo cō/
miſſo: ex amore dei. ꝛ remiſſio culpe addit
illi: ꝙ ex hoc culpa ſit dimiſſa. Silr̄ cōtri/
tio videt̃ includere conceptū grē: ꝛ addere
Sine em̄ grā nō eſt cōtritio. Addit autē
penitentiam ſiue diſplicentiā: ex grā pce/
dentem de commiſſa culpa. Quē tñ ordi
Nota. nem nō aſſero.qꝛ forte magis exquiſit⁹ de
eo poſtea fiet ſmō. ¶In quo ptꝫ.ꝙ abſolu
tio exterior ſit ſignum remiſſionis culpe.q̄
vlterius ſignū eſt contritionis.ꝛ ꝯtritio ſi/
gnum grē. Unde exterior cōfeſſio ꝛ abſo/
lutio in hoc ſacramento ſunt tm̄ ſigna re/
miſſionis culpe ꝛ contritionis. Remiſſio
culpe ꝛ cōtritio ſunt res ſignate:ꝑ illos mo
tus exteriores. Gratia aūt iuſtificās a pec
Correl. cato res eſt ꝛ non ſignum. ¶Ex qͥbꝫ ptꝫ.ꝙ
ſic capiendo penitentiaꝫ:ꝓut includat ex/
teriorem abſolutionē.ꝙ ſit ſenſibile ſignū
gratie inuiſibilis. Unde ſic eſt vere ſacra/
Nota.2 mentū.¶Formale huius ſacramenti ſunt
verba qͥbꝫ vtit̃ ſacerdos in abſoluendo.et
illa nō ſunt ſic preciſa:ſicut ſunt in alijs ſa
cramentis.preſertim eucharistie baptiſmi
ꝛ cōfirmationis.qꝛ hic fert̃ intentio ſacerdo
tis:ſup materiā inanimatā.ſ.ſup pctā con
fitentis. In alijs aūt ꝛ preſertim iam dictꝭ
tribꝫ ſacramentis:fert̃ intentio ſup materi
am nobilem.ſ.ſup eum q̄ baptiſat̃:vl' con/
firmat̃:vel in corp⁹ dñi qđ conſecrat̃.vl' eti
am qꝛ in illis ſacramētis determinata eſt
materia:in qua. Eſt etiā forma determina
ta ꝑ quā. Quia ṽo in h̄ ſacro nō eſt mate/
ria determinata:ſed indeterminata. puta
pctā q̄ ꝯfitens cōmiſit:ꝛ a qͥbꝫ petit abſol/
ui.iō etiā forma indetermiata eſt dimiſſa
puta illa q̄ illoꝝ q̄ cōfeſſus eſt ꝛ oblit⁹:pec
catoꝝ remiſſionē exꝑmit. Sꝫ materia h⁹
ſacri ꝓpinq:cōiter dr̄ eſſe act⁹ hoīs.ſ.cōfeſ/
ſio ꝛ ꝯtritio. Et remota ipſa pctā de qͥbus
q̄s abſoluit̃.¶Sꝫ in ꝯriū videt̃ eſſe.ꝙ act⁹ argum̄.
exꝑſſus ꝑ ꝓnomen demōſtratiuū forme
non tranſit in pctā:ſꝫ in hoiem.vñ dic̄ cō/
feſſor. dñs nr̄ Jeſus chriſtus te abſoluat.
ꝛ ego auctoritate ipſius mihi cōmiſſa ab/
ſoluo te a vinculo excōicatiōis minoris:ſi
qđ incidiſſes.ꝛ a pctis tuis.in noie p.ꝛ f.ꝛ
ſ.ſ. vñ ſicut actus baptiſandi tranſit in ho
minē.ita ꝛ hic.¶Rñdet̃ ꝙ cōiter in hoc ſa Soluit̃
cramento:ſicut etiā baptiſmi ꝛ cōfirmatio
nis: ordinis ꝛ inunctionis materia cui cō/
fert̃ ſacramentū eſt hō. Sꝫ ſicut materia ꝑ
quā ꝯfert̃ baptiſm⁹ eſt aqua. ita h̄ ꝯfeſſio
ꝛ contritio.nā ſicut nō pōt aliq̄s baptiſari
baptiſmo fluminis:niſi ꝑ aquā.ita null⁹
abſoluit̃ ſacramentaliter niſi mediante cō
feſſione ꝛ cōtritione.¶Inquantū ṽo eger 1
agit ad h⁹ ſacramenti ſuſceptionē: concur/
runt dolor de cōmiſſis: q̄ eſt paſſio partis
ſenſitiue.vel etiā appetiue. dolet em̄ volū
tas cōfitentis ſe tam pium dñm ꝛ tam po
tentem iudicē offendiſſe: ꝛ ei⁹ nō paruiſſe
mandatis. ¶Scđo etiā ꝯcurrit electio.eli 2
git em̄ penitens fugere oīa vicia: ꝛ exequi
mandata dñi precipientis. immo ꝛ ſatiſ/
facere de cōmiſſis. Et tertio.cōcurrit etiaꝫ 3
habitus infuſus vl' acquiſitus: inclinans
ad ſic eligendum. Nam in infuſione virtu
tum theologicarum infundunt̃ ſimul ha/
bitus qͥbꝫ homo promptificat̃ ad bonū: ꝛ
ad reſiſtendū malo.ꝛ ex ꝯñti ad deteſtādū
pctā. Immo etiam q̄s ſepi⁹ ſe exercēdo in
deteſtatōe criminū: acquirit ſibi hitū ad
hmōi deteſtatōꝫ pctōꝝ.ſepi⁹ irrita fieri vi/
dem⁹.ꝛ eſt tex.phi.ij.eth. ex ſilibꝫ opibꝫ ſi/
miles hit⁹ fiūt.¶Tertio eſt notandū ꝙ qđ No.3.
libet dictoꝝ ad ſacrm penitentie ꝯcurren/
tiū ſepe vocat̃ penitentia. nā ꝙ hit⁹ vocet̃
pnia:mgr̄ dicit in lra. Sꝫ ꝙ etiā act⁹: dic̄
Ambroſi⁹.ꝛ eſt pri⁹ allegatū.ꝙ ſit plange
re pterita mala. Q; ꝛ dolor dic̄ b. Ambro
ſi⁹.qꝛ deſcribit eā alia definitiōe.ſ.eſt do/
lor cordis:ꝛ amaritudo anie ꝑ malis que
quiſq; cōmiſit.¶Ex his ḡ videndū eſt.q̄d
ſit pnia ꝑ quaſda ꝑpōnes.¶Prima ē hec Cōcl.1.
pnia q̄ eſt ſacrm nō eſt ṽtus. ptꝫ.qꝛ nō ē
vn⁹ hit⁹.ſꝫ eſt mlta diuerſaꝝ rōnū qꝝ ali/
qđ ē ſenſibile:puta ṽba vl' act⁹ abſolutōis
Et alia nō ſit ſenſibilia: vt cōtritio ꝛ dolor
interior. hec em̄ a ſenſu exteriori ſepe neſci
unt̃.¶Scđa ꝯclō.nec pnia ꝓut eſt dolor Cōclo 2
vel actus elicit⁹: eſt virtus.patꝫ.qꝛ dolor

vel eſt paſſio ptis appetitiue: vel eſt obie/
ctum appetit⁹ voluntarie dolorē ſibi ꝑ cri
pbat.2. mine ſuſcipientis. ¶Scđo. etiā act⁹ elicit⁹
nō eſt virtus cum nō maneat in dormien/
tibus. in qbꝫ tñ virtutes manent. ꝛ q̄ ſepe
dicunt̄ penitentes. Etiā qꝛ in actibus ali
orum habituū nō reperiunt̄ ꝓprie virtu/
tes. diſtinguit̄ em̄ habit⁹ ꝯtra actū elicitū
eodē mō cōtra imperatū. oīs aūt virtus
Concl.3 eſt habit⁹. ¶Tertia cōcluſio. ſumendo pe
nitentiā ꝑ habitu electiuo pene punitiue
pcti ſi cōmitteret̄: put rectū dictamen ratō
nis dictaret. omnis penitentia eſt virt⁹. ꝓ/
bat̄ ſic primo. qꝛ omnis habit⁹ electiu⁹ in
medietate extrēis determinata rōe ſapient̄
eſt virtus. ſed oīs penitentia hoc modo
accepta: eſt hmōi. Igit̄. Maior ptꝫ: ꝑ de
finitionē virtutis que ponit̄. ij. ethicoꝝ. vj
Et minor ptꝫ. Nam ꝙ ſit habit⁹ electiu⁹:
ptꝫ. qꝛ ab eo ꝓcedit electio. Q̄ cōſiſtat in
medietate: ptꝫ. qꝛ inter preſumptionē ꝛ de
1 ſperationem. Uitupabiles em̄ ſunt aliq̄ q̄
de nullo crimine cōmiſſo dolent. quaſi eis
nulla deberet̄ pena. Uel quaſi pietas dei
eſſet tanta: ꝙ nō puniret. Et vocat̄ habit⁹
preſumptiu⁹. ꝛ eſt vicioſus. Eius vo act⁹
dꝛ pſumptio. ſilr paſſio inclinās ad ſic eli/
2 gere: paſſio pſumptiōis pōt dici. ¶Alij ſ̄c
q̄ ſic immoderate dolent: ꝙ de venia de/
ſperant. quaſi domin⁹ nō plus poſſet: vel
ſaltem nō pl⁹ vellet in miſcdia: q̄ꝫ ſua ini/
quitas meret̄ de pena. Et habit⁹ ſic iclinās
vocat̄ deſperationis viciū. actus deſpera/
tio. Et paſſio inducens hītum: paſſio de/
3 ſperationis. Inter quas mediat habitus
penitentie inclinans ad dolendū de com/
miſſo crimine cōformiter recte rōni ſ. vt nō
pſumat quaſi impenitens q̄n ſibi debeat̄
pena. nec deſperet de dei miſcdia. Q̄ aūt
pſumentes inueniant̄: ptꝫ de his qui letā
tur cum male fecerint q̄ exultant in rebus
peſſimis. ꝓuerbioꝝ. ij. q̄ dicūt in corde ſuo
oblitus eſt deus. auertit faciem ſuā ne vi/
deat in finem: in pſalmo. Q̄ deſperantes
de Iuda Mathei. xxvij. de Cayn dicen
te. maior eſt iniquitas mea q̄ꝫ vt veniam
Ɔfirmat merear. Geñ. iiij. ¶Confirmat̄ ſic. Int̄ pre
ſumptionē ꝛ deſperationē de crimine ē me
dium laudabile. ğ ibi pōt reperiri virtus.
ꝯña nota. qꝛ mediū laudabile eſt obiectū
virtutis. ꝛ habit⁹ determinans ad illđ me
diū virtus vocat̄. ¶Añs ptꝫ ex dict̄. quia
ſupabundanter pōt q̄s timere qđ eſt deſpe

rationis. Et nimis parū: qđ eſt pſumptio
nis. Tunc vltra. circa illud pōt eſſe virtus
ꝛ quecunqꝫ fuerit illa: ipſa inquantū eſt de
crimine cōmiſſo: vocat̄ penitētia a mgrīs
nrīs. ğ penitentia eſt virtus. ¶Item ſine 2
dubio habitus penitentie eſt bona quali
tas ment̄ qua recte viuit̄: ꝛ qua nemo ma
le vtit̄: ꝛ quā de⁹ in nobis ſepe ſine nobis
opat̄. cum em̄ dat gratiā: ſimul infundit
virtutes. ¶Nec eſt inconueniens: ꝙ eadē 3
vel ſiliis forma: q̄nqꝫ habeat̄ ꝑ infuſionem
ꝛ q̄nqꝫ ꝑ cōſuetudinē operandi. ¶Sꝫ hic Du. inci.
querit̄. q̄d ſit definitiue penitentia. ¶Ubi Soluit̄
mgr̄ in lr̄a. diſt. xiiij. definit eam ſic in vir/
tute. Eſt virt⁹ qua cōmiſſa mala: cuꝫ emē
datiōis ꝓpoſito plangim⁹ ꝛ odim⁹: ꝛ plā
genda iterū cōmittere nolum⁹. Que defi/
nitio trahit̄ ex quodā ſermone beati Am/
broſij de quadrageſima. Et ſumit̄ de pe.
diſ. iij. §. pmo. dicit̄ em̄ ꝙ penitētia ſit ma/
la preterita plangere: ꝛ plangenda nō ite/
rum cōmittere. Et fortaſſis hec definitio ē
deſcriptio actus: nō ipſius habit⁹. vl̄ ſup/
plebit̄ genus definiti. ſ. virtus qua preteri
ta mala plangimus ꝛc̄. Intelligit̄ em̄ defi
nitio ſic. Eſt virtus qua preterita mala: ſi
veniant ad memoriā plangimus. ꝛ plan/
genda nolum⁹ de cetero admittere vl̄ cō/
mittere. ¶Tertia definitio eſt Gregorij: q̄ 3
eſt act⁹. dicit em̄ ſup Ezech. omelia. xxxiiij
penitere eſt ante acta flere ꝛ flenda non cō
mittere. Et ſic penitentia eſt virt⁹ qua an/
te acta cum occurrerint memorie: plangi/
mus. et qua flenda nō cōmittimus. i. com
mittere nolum⁹. ¶Quarta eſt auguſtini ī 4
libro de peni. dicentis. Penitentia eſt q̄/
dam dolentis vindicta: puniens in ſe: qđ
dolet cōmiſiſſe. Et definitio eſt de actu. po
teſt aūt intelligi de habitu ſupplendo vt
prius. ꝙ ſit virtus: qua fit vindicta dolen/
tis: puniendo in ſe: qđ ſe dolet commiſiſſe.
Ponit̄ aūt virtus ꝑ genere. Dolentis pro
actu. ꝛ etiam vindicta ꝑ fine. puniens qđ
dolet ꝛc̄. ꝑ materia. ¶Dices. ſtultum eſt do obiectio
lere de preterito. igit̄. nulla virtus dꝫ indu/
cere dolorem de cōmiſſo. ptꝫ ꝯña. qꝛ oīs
virtus determinat̄ dictamine ſapientis.
Et ꝓbat̄ añs. qꝛ cum impoſſibile ſit prete/
ritū non eſſe preteritū: dolere de hoc eſt do
lere de impoſſibili. Hoc vtiqꝫ eſt ſtulticie.
ſcriptum eſt em̄. de re impoſſibili non dole/
as. ¶Pro reſponſo illius eſt notandū ꝙ li Nota
cet actus preterit⁹ ſit. tñ reatus ꝛ macula:

ſiue obligatō ad penam manſit Et ꝓpter
hoc prudenter q̇s dolet ꝙ actum cōmiſit:
quo ſe tante ꝑne indebite alligauit: quo
deum offendit Et iuſte reformat dolendo
Soluit ad qđ ſe ſubdidit cōmitten po. Unde ad
formā: negandū eſt aňs. Et ad ꝓbationē
dr ꝙ lꝫ non poſſit peccatū nō fuiſſe pecca/
tum. tñ dñs pōt dimittere reatum q ꝑmā
ſit. ⁊ ideo ſapienter defletur: quatinꝰ de re
2 actu penitentia quitet̃. ¶ Item prudent̃ de
flet̃: ⁊ memoria cōmiſſi de crimine preſerue
3 tur: ne fiat in futurum. ¶ Et intelligenduꝫ
eſt. ꝙ ſicut in actu malo interius eſt habi/
tus malus: vel paſſio inclinans: electio vl'
omiſſio maculans: turpitudo delectans ⁊
4 opus recte rationi repugnans. Sic econ/
trario in penitente eſt habitus bonus pe/
nitentie: malum deteſtans. contra ꝑmum.
Electio bona reformans: contra ſcđm. do/
lor adequans. contra tertiū. Et opus im/
paratū extra refundens debituꝫ: recte rōni
conſonans. vt quot erant in delinquente
fomenta turpitudinis: tot econtrario in pe
nitente ſint holocauſta ⁊ pigmenta ſuaui
tatis. Et hoc de prima pte primi articuli.
ps. 2. ar. ¶ Quo ad ſecundā ptem reſtat videre. an
ꝑmi opi penitentia ſit virtus cardinalis? ¶ Pro q̃
nio pria ꝑmo eſt notandū. ꝙ q̇dam antiquoꝝ vo/
luerunt dicere: vt recitat Bonauenthura
diſ. xiiij. qōe. j. arti. ꝑmo. ꝙ penitentia non
eſſet virtus. ſed oim̄ ꝟtutum actus. Uolue
runt em̄ ꝙ penitentia de fornicatione: ſit
actus temperantie. ⁊ de iniuria actus iu/
ſticie. ⁊ ita in alijs. Que opinio eſt impro
bata ſatis in p̄cedenti parte. qꝛ lꝫ peniten
tia poſſit eſſe circa cuiuſlibet virtutis ob/
iectum. hoc tñ non eſt inquantū eſt obie/
ctum illius virtutis. ſed inquantū hꝫ rōeꝫ
ſpecialē attributā penitentie: puta inquā
tum circa ipm homo difformiter egit iuſti
cie diuine: vel mandatis dei. ſic em̄ habꝫ
rōem ꝓpriam: in qua contingit deficere et
ſupabundare. ⁊ cōformiter ſe habere recte
rōni. ⁊ ḡ oportet: vt circa ipm vt ſic ſit ſpe/
cialis virtus. ¶ Scđa opinio fuit. ꝙ eſſet
gratia cum actu. vnde volebant ꝙ ſic gra/
tia baptiſmalis eſt innocentia. ſic grã iuſti
ficationis impij eſſet penitentia Que opi
nio etiā eiſdem rōnibꝫ que contra p̄ceden
tē opinionē adducte fuerūt poteſt impro/
bari. Scđo etiā. qꝛ gratia nō determinat
2 liberum arbitriū ad obiectū aliqđ ſpeciale
niſi mediante ſpēali virtute. qđ tñ facit pe
nitentia. ¶ Et tertio. qꝛ dictū eſt ſupius ꝙ
gratia idem ſit qđ charitas. hoc aūt peni/
tentie non cōuenit. eſſet em̄ ſic virtus theo
logica. ¶ Tertij dicunt ꝙ penitentia nō ſit
ꝓprie virtus. eo ꝙ non de ꝑ ſe dirigat ad
bonū. Sꝫ dicat̃ tñ virtus: extenſo nomine
virtutis. eo ꝙ retrahat a malo. ¶ Sed hec 1
opinio etiam nequit ſtare: qꝛ penitētia nō
ſolum facit dolere de malo. ſed etiā docet ⁊
facit emendare cōmiſſa: hoc aūt eſt bonū.
¶ Item rōnes in ꝑma parte concedunt. ꝙ 2
aliq̇s ſit habitus bonꝰ circa crimina ſi cō/
mittant̃. ⁊ talis eſt virtus. ⁊ vocat̃ noīe pe
nitentie. ¶ Tertio: qꝛ eiuſdem moris eſt de 3
teſtari malum ⁊ ꝓſequi bonū. Et ergo ſi pe
nitentia penitens deteſtet̃ malum. ipe per
eandem ꝓſequit̃ bonuꝫ. ¶ Alia eſt opinio.
ꝙ penitentia ſit ſpecies iuſticie vindicati/
ue. inq̄ntū ē habitꝰ natꝰ in ſe vindicare ma
lum criminis qđ cōmiſit. Et ſic reducit̃ ad
virtutem moralē cardinalē. Et vt dicunt
multi: non acquiſitam: ſed infuſam. qꝛ ne/
mo libenter penitet: niſi a deo tractꝰ. Jo/
han. vj. nemo pōt venire a dme niſi pater
meus qui miſit me traxerit eum. ⁊ hec opi/
nio eſt bene ꝓbabilis et catholica. ¶ Pro
cuius maiori declaratione eſt ſupponēdū ſuppō. 1
ꝑmo ꝙ preter iuſticiam legalē eſt vna vir/
tus dicta iuſticia ꝑticularis. que diuidit̃
in diſtributiuā ⁊ ꝯmutatiuā. vt pꝫ. v. ethi
coꝝ. ca. v. Hanc aūt eſſe vnam de quattu
or virtutibus cardinalibꝫ: eſt manifeſtum
⁊ ponit̃ a Seneca in libro de quattuor vir
tutibꝫ cardinalibꝫ. ¶ Scđo ſuppono. ꝙ cꝫ
uis hec iuſticia diuerſis nominibꝫ nomi/
net̃. qꝛ inquantū diſtribuit: diſtributiua.
Inquantū in cōmutationibꝫ eſt: cōmuta
tiua. Inquantum in iudicijs: iudicatiua.
Inquantū in puniendis criminibꝫ: vin/
dicatiua. tñ habitꝰ eſt vnus in eodem vi/
ro iuſto. inclinās eum vt ſingulis que ſua
ſunt tribuat: ⁊ nemini noceat: ⁊ aliena nō
deſideret. Uñ phūs ꝑmo rhetorice. xxj. c.
Juſticia eſt virtus: propter quā ſinguli ha 2
bent que ſua ſunt: vt lex p̄cipit. pꝫ hoc. qꝛ
ſicut in tertio dictū eſt ⁊ ꝓbatum: eundem
eſſe habitū fidei infuſum quo credimꝰ om
nia credenda. eundem charitatis: quo di
ligimus oīa amanda. Jta etiam eſt vnꝰ
habitꝰ iuſticie: quo deſideramꝰ oīa iuſta
et declinamus ſingula non iuſta. Quid
enim poneret̃ multiplicatio habituū ſine
neceſſitate? ¶ Tertio ſuppono. ꝙ q̄ peccat

contra dei preceptū: iniuſtum facit. ꝛ obli
gaꝰ ad emendā. ptȝ. qꝛ ſupremꝰ legiſlatoꝛ
e ſtꝰ. mō q̄ preuaricaꝰ legē ſiue mandatū
legiſlatoris: cadit in penam legis ꝛ emen/
dare teneꝰ. ¶ Ex his inferunꝰ aliq̄ ꝓpō/
cōclio.I. nes. ¶ Prima. Juſticia ꝑticulariſ inclinat
pctōrem: ſi ſupueniret eidem. vt iuxta ſuū
poſſe quantū deo teneꝰ: tantū ei reſtituat.
ꝛ ne de cetero offendere preſumat. ꝓbaꝰ ſic
qꝛ ipa iCtiā ſinglis tribui q̄ ſūt eorū ꝑ ſup
pōeȝ ſcdaȝ. ꝛ ꝑ ſuppōeȝ tertiā peccās obli
gaꝰ deo ad emēdaȝ/ ḡ ſi ſupuenerit ei iuſti
cia: inclinabit eum vt emendet: ꝛ ne de ce
tero offendat. ¶ Scda cōclio. velle ſatiſfa
cere deo de pctō: ꝛ de cetero abſtinere: eſt ꝑ
prius actus penitentie. ptȝ. qꝛ penitere eſt
preterita plangere ꝛ plangenda iterū nō cō/
mittere. vt dicit btūs ambroſiꝰ. ¶ Ex q̄b
ſequiꝰ tertia concluſio. ꝙ in re habitꝰ q̄ eſt
potentia: eſt habitus qui eſt iuſticia parti
cularis. ꝓbaꝰ ſic. omnis ille habitus q̄ in/
clinat hominē vt ſatiſfaciat de debito: et
ne perperam agat in alium: eſt habitus iu
ſticie particularis. per ſuppōnem ſcdam.
modo penitentia eſt hmōi habitus: per ſe
cundā cōcluſionē. ḡ habitꝰ penitētie ē ha/
bitus iuſticie. ¶ Confirmaꝰ ſic. qꝛ habitꝰ q̄
ↄfirmaꝰ inclinat ad ſatiſfaciendū ei: cui ex debito
obligatus eſt. ꝛ ne eum amplius que ſua
ſunt auferendo offendere preſumat: eſt ha
bitus iuſticie. ſed habitus penitentie ē hu
iuſmodi habitus. igiꝰ. Patet maioꝛ ꝑ ſe/
cundam ſuppōnem. hoc em̄ non pertinet
ad aliquā aliam virtutem ꝑticularem: ni
ſi ad iuſticiā. Et minoꝛ ptȝ ꝑ ſecundā con
cluſionē. ¶ Correlariū. in re idem eſt habi/
tus penitentie ꝛ habitꝰ iuſticie. ptȝ ex con
cluſione. ¶ Quarta cōcluſio. ꝙ t̄n in rōne
diſtinguiꝰ habitꝰ penitentie ab habitu iu
ſticie. hoc ptȝ. qꝛ habitꝰ penitētie vere mo
uet: precipiente charitate. ꝛ hoc impoꝛtat
nomen penitentie. ſed nomen iuſticie hoc
nō impoꝛtat. qꝛ etiā in infidelibꝰ pōt eſſe
habitꝰ iuſticie. lȝ nequeat ꝑ eum vt ſic me
2 reri vitam eternā. ¶ Scdo. qꝛ iſte terminꝰ
penitentia dicit doloꝛem ſatiſfactoꝛiū de
pctō peracto: vel ſi fieret. Et ſic ad ſpecieȝ
ſolutōnis deſcendit: puta vbi q̄s crimine
deum offendit. ꝛ hoc nō exprimit hic ter/
minꝰ iuſticia: niſi valde ḡnaliꝰ. ¶ Tertio.
3 qꝛ penitentia preſupponit ſpem venie. et
hoc nō dicit hic t'minꝰ iuſticia. ¶ Quinta
ꝓpō penitentia reduciꝰ ad moduȝ iuſticie

punitiue voluntarie aſſumpte. ptȝ. qꝛ ē do
loꝛ voluntarie aſſumptꝰ de pctō. vt dicit be
atus Auguſtinꝰ. Sȝ cōtra hunc ꝓceſſum arguiꝰ.1
ſunt multe dubitationes. Prima. qꝛ ſi vir
tus penitentie in hoīe eſſet particularis iu
ſticia: tunc nō eſſet habitꝰ infuſus. ꝯñs eſt
incōueniens. qꝛ cum ſit virtꝰ: ſequiꝰ ꝙ eaȝ
ſolus deus in homine opereꝰ: ꝑ definitio
nem virtutis. quā ponit beatꝰ Augꝰ. ij. de
li. arbi. et eſt ſupiꝰ aſſumpta. ꝛ ponitꝰ a ma/
giſtro li. ij. diſ. xxvj. Et ꝯña tenet. qꝛ habi/
tus iuſticie ex puris naturalibꝰ pōt habe/
re. vt pȝ ꝑ phm. ij. ethicoꝝ. ¶ Scdo ſeque arguiꝰ 2
reꝰ: ꝙ virtus penitentie poſſet eſſe in infide
libus. falſitas ꝯñtis ptȝ. qꝛ gaudiū eſt an
gelis ſup penitente. vt habeꝰ Lu. xv. ꝛ nō
ſup infideli. Et ptȝ ꝯña. qꝛ ꝙ i infideli poſ
ſit eſſe particularis iuſticia: nemini eſt du
biū. vt allegatū eſt priꝰ a btō Hiero. in ar
guendo. ¶ Tertio ſequereꝰ: ꝙ penitens nō arguiꝰ.3
teneret cōfiteri. falſitas ptȝ extra de peni.
ꝛ re. oīs vtriuſqȝ. ꝛ ꝑ mgrm in lr̄a. Et parȝ
ꝯña. qꝛ ſufficeret: ꝙ deo ſe totū redderet. et
iuxta poſſe ſatiſfaceret de offenſa cōmiſſa.
iuſticia em̄ nō videꝰ exigere aliū teſteȝ: ad
hoc ꝙ exeat in opꝰ. ¶ Quarto aliq̄s poſſet arguiꝰ4
penitere inuitꝰ. falſitas pȝ. qꝛ eſt doloꝛ vo
luntariꝰ. Et pȝ ꝯñtia. qꝛ actus iuſticie vin
dicatiue multi patiunꝰ inuiti. ḡ cum iuſti/
cia eſſet idem cum penitentia: actꝰ peniten
tie ſubiret q̄s inuitꝰ. ¶ Quinto. qꝛ penitē/ arguiꝰ 5
tia videꝰ eſſe virtus ḡnalis. Jgiꝰ. ꝓbaꝰ an
tecedens: auctē beati Auguſtini in lib. de
q̄nqȝ noīb: dicentis. ꝑnitentia eſt quedā
res optima: omnes defectus reuocans ad
ꝑfectū. modo nō videꝰ: ꝙ aliq̄s habitꝰ ꝑti
cularis omnes defectus reuocare valeret.
¶ Scdo ſic. Jlla eſt generalis virtus: que ꝓbaꝰ 2
de oīb vicijs dolet. modo ita eſt de peni/
tentia. igiꝰ. Patȝ maioꝛ. qꝛ nulla virtꝰ ſpe
cialis habet de oīb vicijs dolere. ſed ſolū
circa ſuum obiectū. Unde penitētia vt vi
detur: eſt temperantia inquantū dolet de
intemperantia. eſt iuſticia: inquantuȝ do
let de iniurijs. ꝛ ſic de alijs. Ptȝ minoꝛ. qꝛ
nō eſt perfecte penitens: q̄ nō de omibus
penitet. vt dicit Gregoriꝰ in lr̄a diſt. iiij.
¶ Tertio. qꝛ eiꝰ obiectū eſt cōmune. igiꝰ et
habitꝰ. tȝ ꝯña. qꝛ habitꝰ ꝑ actꝰ cognoſcun
tur. ꝛ actꝰ ꝑ obiecta. Ptȝ etiā añs. qꝛ eius
obiectū eſt pctm̄. qd̄ eſt cōe oppoſitū oīb
ꝟtutib. ¶ Rñdendo ad hec eſt aduerten/
dū ꝙ aliqua virtꝰ dꝛ infuſa dupliciꝰ. vno

modo:qꝛ de directo creaꝛ.ſicut tres virtu/
tes theologice. Alio mō qꝛ cū illis q̄ de di
recto creatione infunduntꝛ:daꝛ. ⁊ ſic ſepteꝫ
dona ſpūſſancti dicunꝛ infuſa. ⁊ oēs vir
tutes morales que prius añ infuſionē cha
ritatis nō habebanꝛ. Nam dñs cū fidem
⁊ charitatem dat:etiā ſimul ſapientiaꝫ in
deo:ſcientiam de agendis ⁊ ceteras virtu
tes ſimul amminiſtrat: q̄ nō oportet dici
creari.ſed de poña anime ꝟtutibꝫ theolo/
1 gicis informata:ꝑtinꝰ educi.¶ Hec ḡ non
gñarenꝛ mō conſueto in infidelibꝫ.ſed ſta/
tim a ſpūſancto darenꝛ:in datione chari/
2 tatis ¶ Vñ nō eſt ꝑ inconuenienti haben/
dū ꝙ illud qđ pōt ꝑ exerciciū acquiri: etiā
poſſit a deo ſubito infundi.ꝑlēs em̄ habu
erunt ſcīas infuſas:quas alij habebant ꝑ
magiſtroꝝ inſtructiōes. Et apl's loquebaꝛ
omniū linguis:q̄bꝫ alij loquebanꝛ vſibus
Ad.1 dudum cōtinuatis.¶ Quo p̄miſſo Rñde
tur ad p̄mā. ꝙ pnīa dꝛ habitꝰ infuſus.q̄a
cōmuniꝛ cū charitate recipiꝛ. ſicut etiaꝫ iu
ſticia ⁊ alie virtutes. Et ḡ negeꝛ p̄ma ꝯña.
ad ꝓbationē ꝯñe cōcediꝛ ꝙ habitus iuſti/
cie informis ſiue non meritorie poſſit acq̄/
ri ex iuſta operari.ſed ille non eſt ꝓprie vir
tus ducens ad regnum.qꝛ nō eſt formatꝰ
charitate. Unde iuſticia formata charita
te vel infundiꝛ cum ea. vt in his qui bapti
ſanꝛ. vel ſi prefuit informis: tunc cum ve/
nit charitas:infundiꝛ quo ad eſſe ſuū for/
male.qꝛ charitas infundiꝛ: que eſt forma
ad.2 virtutū. vt in tertio dictum eſt. ¶ Ad ſecū
dam ꝙ in ſenſu compoſito ſumendo ꝯñs:
ſcꝫ ꝙ ſit poſſibile:ꝙ aliq̄s ſit penitens ⁊ in
fidelis.ſic negeꝛ ꝯña.qꝛ iuſticia ꝑticularis
nō diciꝛ penitentia:niſi fuerit ex precepto
charitatis punitiua delictoꝝ.mō hoc nō
ſtat cū infidelitate. Verū eſt ꝙ illa diuiſa
eſt uera. penitentia pōt eſſe in infideli: vel
erit in infideli.qꝛ q̄ nūc eſt vere penitens:
erit infidelis. vel pōt eſſe infidelis. Ad ꝓ/
bationē ꝯñe dꝛ.ꝙ dato ꝙ ꝑticularis iuſti/
cia poſſit eſſe in infideli.tñ illa ꝓprie loq̄n
do nō eſt penitētia:niſi charitate fuerit in
formata.qđ non fit:durante infidelitate.
Ad.3. ¶ Ad tertiam negeꝛ ꝯña. Et ad ꝓbationē
negeꝛ ꝙ ſufficiat ſi deo ſe totū redderet ⁊c̄.ſꝫ
opter ꝙ ſe vicario eiꝰ in terris repſentet.et
Simile iuxta cōſiliū eiꝰ deo emendet.hoc aūt ē cō/
fiteri ¶ Ut ſi dux p̄ciperet ꝙ oēs q̄ deſtru/
xiſſent vineas ſuas:morte punirenꝛ niſi ve
nirent ad reddituariū: vt iuxta illiꝰ decre

tū ſibi facerent emendā. Nā ⁊ ſic manife/
ſtū eſt:ꝙ deſtructores dñt velle ſatiſfacerē
ex hītu iuſticie. ⁊ dñt adire reddituariū vt
valeant ducē ſibi facere placatū.¶ Ad q̄r Ad.4.
tam negeꝛ ꝯña. Et ad ꝓbarōnē ꝙ lꝫ actus
iuſticie punitiue ſepe ſint in inuitos. taleſ
tñ nō ſunt dicendi penitētiales actꝰ ꝓprie
qꝛ penitentia dirigit ex charitate volenteꝫ
nō coacte ſbeuntē penam. ¶ Ad quintam Ad.5.
negeꝛ:ꝙ penitentia ſit gñalis virtꝰ. ad au/
ctoritatē beati Auguſtini dicendū.ꝙ loq̄
tur ꝑ comparationē ad ſtatum lapſum. vl'
cōprehendendo virtutē penitentie ⁊ actꝰ
eius vna cum virtutibus theologicis diri
gentibꝫ iuſticiam ad ſatiſfaciendū deo. q̄d
em̄ haberet anima de paradiſo ꝑ peccatū
mortale proſcripta: ampliꝰ adamare: q̄ꝫ ꝑ
penitentiā ea que ꝑdidit:iterum recupera
re. Sic em̄ penitentia eſt valde multa. q̄
ſimul accepta Auguſtinꝰ vocat rem opti/
mā:in ordine ad animā penitentē. ¶ Ad Ad.2
ſcđam ꝓbationē añtis ꝙ virtutē de omni/
bus vicijs dolere:pōt cōtingere dupliciꝛ.
Uno mō tanq̄ꝫ de formali ſuo obiecto. Et
hoc mō penitentia nō dolet de oībꝫ vi/
cijs.ſed ſingule de ſibi ꝓprijs. vt tēpantia
inclinat temperatū. vt triſteꝛ de opibꝫ in/
temperatis. Et iuſticia iuſtū vt doleat de
iniuſtis. Et ſic penitentia dolet de impeni
tentia ſi contingat. qꝛ hoc ſibi oppoſitum
formaliter exiſtit. Alio mō. virtꝰ pōt dici 2
dolere de oībꝫ vicijs:tanq̄ꝫ de materia ſub
ſuo formali rōne comp̄henſa ſicut pruden
tia diceret de oībꝫ inducere diſplicētiam
qꝛ omnia vicia fiunt preter ⁊ contra dicta
men rōis recte. Et hoc modo maior eſt fal
ſa.prudentia em̄ eſt virtus ſpecialis, lꝫ vt
ſic de oī inordinato actu dicat eſſe dolē/
dum.ſilr obedientia eſt ſpecialis virtus. li
cet oībus mandatis iudicet obtemperan/
dum:tanq̄ꝫ cōprehenſis materialiter ſub
ſua formali rōne. ¶ Sic eodem modo in 3
ꝓpoſito:penitentia dolet de fornicatione:
nō aūt tanq̄ꝫ de ſibi formali oppoſito.ſed
bene dolet de ea potiꝰ quo ad ſignatū.ſ. de
offenſa diuine maieſtatꝭ:ſiue tanq̄ꝫ de ma
lo diuine vindicte digno. Et ſic dolet de ea
vt materiali ſuo obiecto.nō tanq̄ꝫ de for/
mali. Quare vt ſic nō eſt inconueniens: vir
tutes ſpāles de oībꝫ eſſe:rōne cōnexiōis.
vt magnanimꝰ in q̄libet virtute eſt magnꝰ
⁊ tñ magnanimitas eſt virtꝰ ſpālis. vt no/
tum eſt. ¶ Ad tertiam ꝓbationē añtis: ne

geꝛ: ꝙ ſuū obiectū ſit cōe: ſub ſua rōne for/
mali ꝓpria. ſꝫ eſt ſibi ꝓpriū. Ad ꝓbationē
dicaꝛ ꝙ pctm̄ nō ſit propriū obiectū peni/
nitentie. Sꝫ peccatū conſideratū inq̄ntū
eſt dei offenſiuū: ⁊ expiabile ꝑ ſatiſfactio/
nē: ſic eſt obiectū ꝓpriū penitentie. nec ali/
Cōcl͛i. 6 qua alia virtus ſic cōſiderat de pctō. ¶ Ex
his ſequiꝛ ſexta cōcl͛io. Penitentia eſt rea
liter virtus cardinalis. lꝫ nō inquantū pe
nitentia. pꝫ p̄ma ps. q2 eſt iuſticia ꝑ ꝯcluſi
onē tertiā. Pꝫ ſcd̄a ps. q̇a habit⁹ iuſticie
nō d̄r cardinalis virtus inquantū eſt peni
tentia. q2 ſolum eſt penitentia in euentuꝫ
mali culpe. Vn̄ in btā virgine fuit hit⁹ iu/
ſticie: decorans aīam ei⁹ ꝟtute cardinali.
nō tn̄ vt virtus penitentie actualis dolo/
ris inductiue de peccato cum nunq̄ꝫ pecca
uerit. ¶ Sꝫ vtrū penitentia ſit prima vir/
tutū: eſt ſeptima concluſio. oīes virtutes
ſimul infunduntꝛ quo ad tp̄s patꝫ. q2 cum
charitas infundiꝛ: ſimul oīs infunduntꝛ:
q2 impoſſibile eſt aīam eſſe charam q̇n ſi/
mul ſuo mō oībꝫ alijs virtutibꝫ ſit orna
ta. ¶ Octaua cōcluſio. In ordine ad viaꝫ
generatiōis: fides ⁊ ſpes priores ſunt peni
tentia: pꝫ de fide. q2 cum penitentia quo
ad actum ſit in voluntate radicata. q2 nul
lus penitet niſi volēs. oportet fidē que eſt
intellect⁹: dirigere voluntatē vt velit abſti
nere de peccatis: ⁊ veniā impetrare. iō di/
cit apl̄s: ꝙ ſine fide impoſſibile eſt placere
deo. ad Hebre. xj. Sꝫ quo ad ſpem: patꝫ
2 q2 ſpes eſt cauſa ꝙ pnīa ſit vera. null⁹ em̄
vere penitens eſt: q̇ veniā nō ſperat. ḡ in or
dine ad modū ḡnatiōis ſpes cauſa eſt pe/
nitentie. Et hoc apparet. q2 ſpes annexa
eſt timori: q̇ cōiter p̄cedit penitentiā. vnde
dicit Greg. ꝙ penitens moueꝛ inter ſpem
⁊ timorem. moueꝛ em̄ timore ꝓuocat⁹ ⁊ ſpe
venie: ad deteſtationē mali. ¶ Nona ꝯclu
ſio ſequiꝛ. ꝙ nunq̄ꝫ penitentia eſt p̄ma vir/
tutū. ſequiꝛ ex precedente. q2 ſꝑ precedunt
oppōniꝛ fides ⁊ ſpes. ¶ Sed in cōtrariū videꝛ: qꝺ
d̄r Mathei. iij. ſuꝑ illud. penitentiā agi/
te. glo. p̄ma virtus eſt ꝑ pniam punire ve
terem hoīem: ⁊ vicia odire. ¶ Rn̄deꝛ. ꝙ ille
Soluiꝛ. text⁹ gloſe neq̄t ſumi ſicut ſtat. q2 palaꝫ eſt
ꝙ punire nō ſit virt⁹: nec odire vicia eſt vir
tus: ſed act⁹ virtutis. Dicta aūt gloſa vult
ꝙ p̄ma virtus. i. ſtat⁹ conuertentiū ſe inci/
pit a penitētia. ⁊ ꝯn̄ter ḡnaꝛ ꝓgreſſio in vir
tute. ⁊ demū perfectio ſicut decet ſtatū vie
ſic ꝙ non loquaꝛ de primo ſimpliciter inꝛ

virtutes. ſed de primo quo ad proficiētes
⁊ ꝑfectos poſt peccatū. ¶ Decima cōcluſio
nō oportet ꝙ in oīi chriſtifideli peniten/
tia precedat aliquā virtutē. pꝫ: q2 pueris
qui nō penitent: in baptiſmo infunduntꝛ
omnes virtutes in habitu. ⁊ cū habitu fi/
dei habit⁹ ſpei ⁊ charitatis. ¶ Item in hie
remia Johanne baptiſta ⁊ maxime Chri
ſti matre fuerunt hmōi infuſe virtutes cū
ceteris. que ⁊ chriſtianis collate ſunt. In q̄
bus virtutes quo ad p̄mos duos precede
bant penitentiā tp̄e. In tertia. ſ. mr̄e dn̄i:
nunq̄ꝫ penitentia fuit quo ad actū: vt di/
ctum eſt. ¶ Undecima cōcluſio. Videꝛ mi
hi hec. In penitente in ordine mot⁹ volun
tatis charitas prior eſt vera penitentia. ꝓ
baꝛ ſic: q2 hec ꝓpoſitio cauſalis eſt vera. ſ.
q2 diligit. iō penitet. ⁊ nō econtrario. q2 pe
nitet. iō diligit. ḡ ſicut cauſa eſt prior cau/
ſato. ita charitas debet dici prior peniten
tia. ꝯn̄a nota eſt. Et an̄s pꝫ Luce. vij. vbi 1
diciꝛ ſic. dimittuntꝛ ei pctā multa. qm̄ dile
xit multuꝫ: q̇ text⁹ hoc manifeſte dicit. Et
ꝓbaꝛ rōne ſic. q2 in cōuerſiōe pctōris prior
eſt via cauſe reſpectus dei ad creaturā: per
infuſionē gratie q̄ꝫ creature ad deū ꝑ dete/
ſtationē culpe. Igiꝛ charitatis mot⁹ reſpe/
ctu voluntatis prior eſt q̄ꝫ mot⁹ penitētie.
ꝯn̄a nota eſt. Et an̄s pꝫ ꝑ illud Tren. vl
timo. cōuerte nos dn̄e ad te: ⁊ cōuertemur 2
¶ Item Johannis. vj. nemo poteſt venire
ad me: niſi pater meus q̇ miſit me traxerit
eum. qui tractus eſt motus charitatis ī de
um. ¶ Item ꝑ illud apl̄i ad Roma. ix. Igi 3
tur nō volentis neq̄ꝫ currentis: ſed miſeren
tis eſt dei. Scd̄o. q2 vel loqui volum⁹ de
dolore cordis precedente infuſionē gratie
⁊ eſt manifeſtum: ꝙ iſte nō ſit mot⁹ penitē/
tie: q2 null⁹ ꝓprie penitet: niſi qui char⁹ eſt
q2 ſuꝑ nullo alio eſt gaudiū in celo. ¶ Vel
volum⁹ loqui de dolore penitentie q̇ eſt cuꝫ 2
charitate: ⁊ tunc manifeſtū eſt ꝙ charitas
cauſa eſt: ꝙ ille dolor eſt dolor penitentie
formate. q2 omnis deteſtatio pctī in infide
li nec eſt penitentia nec eſt act⁹ ei⁹. Et iſtō 3
eſt cōforme dictis in p̄mo li. in q̄ōne circa
diſ. xlj. in q̄ dictū eſt: ꝙ p̄deſtinatiōis diui
ne nulla cā ſit in p̄deſtinato. ſed ip̄a p̄deſti
natio eſt cauſa finalis grē ⁊ ſaluti: in eo q̄
p̄deſtinaꝛ. ¶ Duodecima cōcluſio. ſtat: ꝙ
penitētia informis p̄cedat charitateꝫ ſiue
grām. ſꝫ hoc nō opꝫt. pꝫ p̄ma ps: de phis
viuentibꝫ iuxta lumē naturale iuſte. in q̄/

bus iuſticia qua dolent de exceſſibꝫ ſuis pri or eſt charitate: que charitas infundit eis in baptiſmo: q̄ poſtea ipſis confert Sicut in exiſtētibꝫ extra charitatē: fides ſiue ſpes
2 eſt virtus informis. ¶ Scd̄a ps ptꝫ. qꝛ in his q̄ nunq̄ fuerunt iuſti: nunq̄ fuit penitentia informis cum ipſa ſit iuſticia. Et ſi tales cōuertant ad baptiſmū flaminis vl' fluminis. tunc ſicut recipiūt in baptiſmo charitatem. ita ꝛ iuſticiam recipiunt atq̄ꝫ
obiectio penitentiā. ¶ Dicet. videt ꝙ oporteat adultos eſſe penitētes: anteq̄ꝫ baptiſent. ſi debeant in baptiſmo recipere rem ſacramen
Soluit ti. ſicut videt velle mgr̄ diſ. iiij. ¶ Rn̄detur ꝙ hoc mgr̄ nō videt intelligere de penitentia que eſt virtus formata charitate. vel etiā ſacramentū includens: cuꝫ baptiſmꝰ ſit ianua ſacramentoꝝ. ſed ſolum de deteſtatione veteris vite ꝛ de deſiderio noue vite. Tales em̄ debent eſſe vt deſiderent iuſtificari p baptiſmū.
2 ¶ Non autē oportet: vt ſint actu iuſti p dona ſpūſſancti in baptiſmate cōferenda. nō em̄ tales actu deſiderant iuſtificationes dei meritorie. ſed concupiſcunt deſiderare. de q̄bꝫ dicit pſalmiſta. Concupiui deſiderare iuſtificationes tuas in oī tpe. pſalmo. cxviij. ſicut faciunt
arguit. 1 attriti ante veram penitentiā. ¶ Contrariam opinionē tenet ſctūs tho. in ſcripto ſuper quartū diſ. xiiij. q. ij. arti. ij. volēs ꝙ charitas amiſſa nō recuperet niſi p penitentiā ſcꝫ p cōtritionē
arguit 2 ¶ Et p eo ſunt he rōnes. qꝛ cauſa precedit effectum. modo penitentia eſt cauſa iuſtificationis. qꝛ p eam oīa recuperant. vt dicit beatꝰ Auguſtinꝰ. ꝛ ex ꝯn̄ti
arguit. 3 charitas p eam acquirit. ¶ Tertio. quia ſi charitas pcederet penitentiā: tunc iuſticia eſſet prior penitentia. ꝛ ſic terminꝰ ad queꝫ in penitente eſſet prior termino a quo. ptꝫ prima ꝯn̄a. qꝛ charitas iuſtificat. ptꝫ ſcd̄a qꝛ penitentis terminꝰ a quo eſt pctm̄. ꝛ terminus ad quē eſt eſſe iuſtū. ¶ Ad iſtas rōnes que apparent ſatis fortes.
Ad. 1 ¶ Ad p̄mā ꝙ illud dictū cōe. charitas amiſſa nō recuperat niſi p penitentiam. nō intelligit ſic ꝙ penitentia formata p̄cedat charitatem vl' ſit eius cauſa. cū charitas nō habeat cauſam: niſi deum effectiuam vel eductiuam ꝛ cum etiam oēs virtutes ſint informes abſq̄ꝫ charitate. Sed ſic ꝙ cōiter nō redeat charitas: niſi p deteſtationē peccati in adultis. que tn̄ nō eſt vera penitentia. nec eſt neceſſe: ꝙ fiat a virtute penitentie. ſꝫ ex nuda libera electione. ꝛ eſt attritio: nō cōtritio ¶ Vex eſt: ꝙ talis aueſio a peccato poſſit dici penitentia large ꝛ improprie. eo ꝙ ſit ſilis: quo ad tendentiā cum electione pn̄ie ¶ Vel poſſet dici. ꝙ charitas amiſſa recuperet p penitentiā. i. p diſpoſitōes preuias voluntatis attracte p deum q̄bus de cōgruo meretur primā grām. ꝛ ex ꝯn̄ti veram penitentiā. que diſpoſitiones preuie: vocant penitentia largo nomine: nō preexpreſſo. ¶ Ad ſcd̄am ꝙ minor nō ſit vera ad. 2.
ſcꝫ ꝙ penitentia ſit cauſa iuſtificatiōis. iuſtificatio em̄ pprie imediate eſt a deo Sꝫ ſic dicit eius cauſa. qꝛ eſt cauſa pceſſus vl' pmanentie in iuſtificatiōe. infuſam ei gratiam ſequit iuſtificatio. Immo eſt ipamet iuſtificatio. Et illa infert tunc penitentiaꝫ formatā: que eſt cauſa pſeuerantie in iuſticia ꝛ proceſſus in gratia vel iuſtificatione
¶ Ad tertiā cōcedit: ꝙ via cauſe: iuſtificatio pura charitas infuſa: eſt prior penitentia formata ſiue vera. lꝫ ſimul ſint tempore. Ad. 3.
¶ Ad improbationē: qꝛ tunc terminus 2
ad quē in penitēte eſſet prior termino a q̄ Rn̄det negādo ꝯn̄aꝫ. ad pbarōꝫ ꝯcedit ꝙ t'minꝰ a q̄ penitētis eſt peccatū. ꝛ h̄ pcedit infuſionem charitatis penitentiā inducētis. ꝛ ita precedit terminꝰ a quo. Terminꝰ aūt ad quem vadit penitentia: eſt ſatiſfactio de peccato. ꝛ pgreſſus in charitate. nō ea iuſtificatio que infundit a qua tanq̄ꝫ a 3
termino cauſali incipit vera penitētia. Et iſtud videt mihi manifeſtū. non em̄ video mihi: ꝙ aliq̄s vere poſſit penitere: niſi recepta charitate: iuxta textuꝫ prius allegatum. Hoc de ſcd̄a parte huiꝰ p̄mi articuli.
¶ Reſtat videre in tertia articuli pte. In q̄ pte anime reponat penitentia vt in ſubiecto. ps. 3. cō-
¶ Ad quā eſt concluſio rn̄ſalis. Penitentia ſubiectiue pur eſt virtus eſt in volūtate vt in ſubiecto. pbat ſic. qꝛ in ea potentia eſt penitentia ſubiectiue: in qua eſt iuſticia. ſed iuſticia ſubiectiue eſt in voluntate. ḡ ꝛ penitentia. Maior ptꝫ ex dictis in ſcd̄a pte. qꝛ penitentia eſt ipſa iuſticia i re. Et minor ptꝫ. qꝛ virtutes morales principaliter ſunt in voluntate. vt eam in bono pbat. 2. ſtabilem red dāt: ꝛ a paſſionibꝫ malis preſeruent. igit. ¶ Scd̄o. qꝛ in ea ponā eſt penitentia. circa quā ꝛ in qua p̄ncipaliter reponunt deſperatio ꝛ pſumptio. ſed ille ſunt in voluntate. igit. ¶ Ptꝫ maior. qꝛ inter illa vicia mediat virtus penitentie: vt dictū

eſt.medium aūt ⁊ extrema habent fieri cir ca idem ſubiectū. Et pꝫ minor.qꝛ nullꝰ de ſperat niſi volens: ſilr nec aliqs pſumit ni
pbat. 3. ſi velit.igit. ¶ Tertio etiā.qꝛ in illa hꝫ eſſe vt in ſubiecto.que emendā p pctis ſibiipſi pōt infligere: ⁊ alijs imperare.mō illa ē vo luntas.igit. Maior pꝫ.qꝛ pnīa ſm btm Augu eſt dolens vindicta voluntarie aſ ſumpta. Minor nota eſt ex dictis in lib.j
pbat.4 qꝛ voluntas impat alijs potētijs. ¶ Quar to.qꝛ pnīa habet eſſe in eodem ſbiecto: in quo ſunt vicia: que per eam corrigunt.ſed iſta ſunt in voluntate.igit. Pꝫ maior. qa non videt: quomō penitentia poſſit expel lere vicia de ſubiecto: in quo ipſa non eſt. Minor pꝫ.qꝛ vt dictū eſt: virtutes ⁊ vi
Cōclo.2 cia pncipaliter ſunt in voluntate. ¶ Scda cōclo.penitentia eſt in voluntate inquan tū ipſa eſt appetitꝰ iraſcibilis.pbat ſic. qa cum ſit in voluntate vt dictum eſt in con cluſiōe precedente.vel eſt in ea vt eſt appe titus ꝯcupiſcibilis. Et hoc nō.qꝛ tunc eēt in ea put ipſa nata eſt ferre in boni pſecuti onē vel fugam mali abſolute.mō hoc non eſt ita.qꝛ penitens iō penitet.qꝛ cōſiderat difficultatē diuini iudicij ⁊ horrorem pcti ideo ad ipm fert ſub rōne cuiuſdam ardui tatis.hoc aūt nō eſt ipſius cōcupiſcibilis. Uel ponit in voluntate.vt eſt appetitꝰ ira ſcibilis. ſ. habens obiectū arduū vel diffi cile.⁊ ſic eſt ꝯcluſio pbata. ¶ Scdo.qꝛ i ea
pbat. 1 pte eſt penitētia:in qua ſpes:ſed hec eſt in iraſcibili.igit. Pꝫ maior.qꝛ ſpes venie eſt ſemp annexa actui penitentie vere. Patet minor.ſpes em ⁊ deſperatio:audacia et ti mor ⁊ ira ſunt paſſiones appetitꝰ iraſcibi lis.vt dr.ij. et hycoꝝ in cōmento. ¶ Tertio qꝛ in iraſcibili eſt ira ⁊ appetitus vindicte. ḡ penitentia.tenet ꝯnā.qꝛ ſm Augu. Pe nitentia eſt quedā dolentis vindicta.ans eſt notū. Oppoſitū iſtiꝰ videt ſonare mgr Thomas de argentina.diſ.xiiij.qrti.qōe vnica.arti.iij ſed nō eſt de mente eiꝰ.quia ipe nō plus pbat:niſi ꝙ penitentia que eſt virtꝰ.nō ſit in iraſcibili ſenſitiua.qꝛ illa nō pcipit maliciā viciorꝫ.que ſolo cognoſcit intellectu.nec timet diuinā vltionē de pec catis.cum eā nō ꝯgnoſcat. ¶ Contra cōclu
arguit.1 ſionē arguit ſic.vbi triſticia ⁊ dolor: ibi vi det eſſe ſubiectiue pnīa.ḡ de pctis inducit dolorem.ſꝫ illa ſunt in cōcupiſcibili.igitur Maior pꝫ.⁊ minor ſilr.qꝛ ſi bonū appre hendit ſub rōne cōuenientis eſt delectatio ſi ſub rōne diſcōuenientꝫ ⁊ mali eſt triſticia ſiue dolor. ¶ Scdo qꝛ ad eandē ponām p arguit.2 tinet deteſtatio mali p pniam: ad quā ptinet cōcupiſcentia boni.mō concupiſcen tia boni ptinet ad cōcupiſcibilē. Tales rō nes ſatis ſunt pueriles.⁊ poſſent multipli cari.ſed ſatis eſt. ¶ Rndet.ꝙ maior ſit pti Ad.1 culariter vera.⁊ minor etiam.mō ex puris pticularibꝫ nihil ſequit.vnde ſi vlr diceret in quacūqꝫ ponā in nobis reperit triſticia ⁊ dolor: in ea reponit virtus penitentie. ipa maior negaret.triſticia em̄ ⁊ dolor cōſide rata de obiecto ſub rōne boni vel mali ab ſolute: ſunt in appetitu concupiſcibili.ſed triſticia ⁊ dolor put ſunt annexa bono et malo: cōſideratis ſub rōne arduitatis ſūt in iraſcibili. Sicut em̄ fortitudo q̄ eſt cir ca pericula: ponit in iraſcibili.ſic ⁊ de peni tentia. Et dolor annexus fortitudini ⁊ pe nitentie: dꝫ dici ꝙ ſit in iraſcibili. qꝛ ſequū tur voluntatē: cōſiderantem difficultateꝫ ſatiſfactionis de peccato.⁊ magnā deformi tatē eius ⁊ terrorē diuine maieſtatis. ¶ Si Ad.2 militer dicit ad ſcdam.ꝙ nō oīs cōcupiſcē tia boni: ptineat ad cōcupiſcibilē.ſed ſolū ea q̄ eſt reſpectu boni cōſiderati abſolute. Cōcupiſcentia aūt boni cōſiderati ſub rō ne ardui vel difficilis ptinet ad iraſcibilē. Hoc de tertia parte huius primi articuli ⁊ ex ꝯñti de toto pmo articulo.

Quantū ad ſecun

dum articulū videndū. Utrꝫ iterabilis ſit penitentia ſacramentalis.qꝛ de ỽtute pe nitentie nō eſt dubiū: qn pluries iteret: ſic et idem pluries pōt a charitate cadere. et iterū ad eam ſurgere.in cuiꝰ noua infuſio ne etiā noua virtus penitentie ſaltem for mate dat. Et hoc ſatis declarat mgr diſt. xiiij.in lra ⁊ auctes adducte p queſito ſatſ Nota. pbant. ¶ Uerū eſt ꝙ q̄dam volebāt ꝙ nul lus a vera penitentia poſſit cadere.⁊ ſi ca dat: ꝙ nō fuerit vere penitens. qꝛ ſm eos vera penitentia dicit cōtinuationē vſqꝫ in finem vite: quoꝝ motiua adducit mgr in lra.⁊ ſatis ſufficienter exponit.⁊ iō eas traſ eo. Hec opinio eſt crudelis ſibi ⁊ alijs.⁊ (ſi fas eſt dicere) ſacre ſcripture cōtraria. Un̄ eam ptinaciter tenere: eſtimo fore heretico rum. ¶ Ratio eſt.qꝛ Ezechiel.xviij.dicitur quotienſcunqꝫ ingemuerit pctōr: ſaluꝰ erit ḡ nō ſolū ſemel. Et Luce.xvj.dicit: dimitti

te:⁊ dimittemini.precipit͛ aũt nobis vt di
mittam⁹ ſeptieſſeptuagies Math.xviij.
Et gloſa.i.quotienſcunqꝫ in te peccauerit.
nunq̇d ergo minoris miſc̄die ponet͛ deus:
q̇ vni ſolum ſemel parcit penitenti.ſic ꝙ ſi
cadat a charitate penitẽtie:ammodo nul
la eſt ſpes venie cõſequende.⁊ iõ a fideli/
No.2. bus om̃imode cõtemnat͛. ¶Scd̃o eſt no/
tandũ.ꝙ triplex eſt penitentia ſacramenta
lis.Priuata q̇ hoïbꝫ imponit͛ ꝑ pctis oc/
cultis.Publica cõis.vt cũ q̇s eccleſie ali/
quã facit emendã in pñtia eccl'ie.ſicut cuꝫ
aliqui vadant nudi pedes ad oblationẽ:
vel ſine capitio ⁊ peplo.vel cũ p̄cedant pro
3 ceſſiones.vel cũ publice verberant͛. ¶Ter
tia eſt penitentia ſolennis.que imponitur
pro manifeſtis ⁊ maximis criminibus.q̇/
bus peccator totam rempu.ſcandaliſauit
ſicut eſſet patricidiũ:matricidiũ vxoricidi
um ⁊ ꝯſilia.Cui⁹ mod⁹ ſ͛m qđ dicit canon
diſ.l.Si q̇s poſt.Et clari⁹ in ca.In capite
quadrageſime.⁊ de pe.diſ.iij.Reperiunt͛.
⁊ alij canones.Eſt vt ꝙ ſacerdotes parro/
chiales in die cinerũ debent venire ad ec/
cleſiam.in qua illa die epũs celebrat: cuꝫ
ſic penitentibꝫ preſentando illos ante fo/
res illius eccl'ie:indutos ſacco:nudos pe/
des:tonſos capita:ſi viri ſint:de quo par/
citur mulieribꝫ.vultu in terram depreſſo.
quos epũs in eccleſiam introducens cum
toto ſuo clero dicit ſeptẽ pſalmos peniten
tiales.poſtmodũ eis manũ ĩponit.aqua
2 benedicta aſpergit.⁊ cineres ad capita eo
rum ponit.cilicio colla eoꝝ cooperit.Et põ
ſtea voce lachrymabili eis denũciat:ꝙ ſic̄
Adã ꝑpter pctã ſua eiect⁹ fuit de paradi/
ſo:ſic ipſi eijciendi ſint de eccleſia:ob enor
mitatem ſuoꝝ criminũ.quo dicto precipit
epũs miniſtris.vt ipſos expellant de eccle
3 ſia.Ex ipſis exeuntibꝫ de eccleſia cler⁹ eos
proſequit͛.cantãdo hoc reſponſoriũ.In ſu
dore vultus tui ⁊c̃.Et ſic eiecti manebunt
4 extra eccleſiam vſqꝫ ad dieꝫ cene dñi.qua
die preſentabũt ſe ad fores ſue eccleſie: in
qua epiſcop⁹ celebrat:ſi reconciliandi ſint
5 preſentant͛.⁊ per epiſcopũ introducuntur.
Et tunc licebit eis intereſſe diuino officio
vſqꝫ ad octauas paſce.ſic tamen ꝙ non cõ
6 municabunt:nec pacem recipient.A quo
die iterum manebunt extra eccleſiam:vſqꝫ
ad diem cinerũ.¶Sicqꝫ fiet cum eis quo
libet anno:donec per epiſcopũ fuerit cum
eis diſpenſatum.¶Veruntamen tantus

rigor his temporibꝫ raro ſeruat͛:ꝓpter tepi
ditatem prelatorum: qui vicia quaſi ſine
pena permittunt impunita propter quod
infra ambitũ eccleſie:nefanda ſcãdala re/
cipiunt͛ omnimode ſine pena. ¶Quibꝫ p̄/ Cõclu.1.
miſſis ſit prima concluſio.tam penitentia
priuata q̄ꝫ publica poteſt reiterari.patet de
priuata:extra de peni.⁊ remiſ.vbi precipi
tur:ꝙ omnis vtriuſqꝫ ſexus quolibet anno
ad minus ſemel eam aſſumat.Eodeꝫ mo
do de publicꝭ peccatis publica pnĩa: iuxta
iudiciũ ſui ſacerdotis eſt aſſumenda: per
idem caplm̃.⁊ pateꝫ per canonem de peni.
diſtin.iij.§.ſepties.⁊ ꝓbat eam mgr̃ in lr̃a
diſ.xiiij:ca.xvj.plibus auctibꝫ ſanctorum
¶Scd̃a cõcluſio.Iuxta cõſuetudinẽ qua Cõclo.2
rundã eccliaꝝ ſolennis pnĩa nõ iterat͛: nec
iterabilis eſt.pateꝫ ꝑ btm̃ Ambroſiũ libro
ij.de penitentia dicentem.reperiunt͛ q̇daꝫ
q̇ ſepi⁹ agendã penitentiã putãt.nã ſi ve/
ram penitentiã agerent in chriſto: iteran/
dã poſtea nõ putarẽt.qꝛ ſicut vnũ baptiſ/
ma:ita vna penitentia.qđ mgr̃ exponens
diſ.pñti.dicit:ꝙ de ſolenni pnĩa intelligit͛
in cap̄.diſ.illi⁹.⁊ canon de peni.diſ.iij.ni/
hil prodeſt.¶Sed dices.q̇d ſi in illis pec Du.incl.
catis:quibꝫ ſolennis penitentia eſſet debi
ta:poſt peractã penitentiã aliq̇s iterũ re⁹
reperiret͛:⁊ concederet͛. nunq̇d omnino de/
neganda eſſet ei venia.ex quo penitentia il
la nõ ſit iteranda?Rñdet͛ ꝙ tali iniungen Solut͛
da eſt grauis ⁊ publica penitentia.nõ ta/
men ſolennis.ne ex frequentatione vilipẽ
datur penitentie ſacramẽtũ.¶Sed ẽ du/
bium.que ſit cauſa penitentie.⁊ q̇ effectus
Ad qđ expediendum dꝛ.ꝙ cauſa peniten
tie ꝓut eſt ſacramentũ noue legis: eſt domi
minus noſter Ieſus chriſtus. Si enim in
lege nature deus idem fuerit cauſa:⁊ in le
ge Moyſi.nõ tamen eo modo quo in le/
ge noua.¶Secundo ꝙ ꝓut eſt virtus for/
mata:eius cauſa eſt deus infundens cha
ritatem:que omniũ virtutũ eſt eſſe forma
le.prout in tertio dictum eſt.¶Sed virũ
ſolus deus ſit eius cauſa efficiẽs? Eſtimo Nota.
ꝙ nõ.quia non eſt virtus theologica: que
ſola creatione producitur.poteſt enĩ iuſti/
cia particularis:que certis circumſtantijs
circumſtantionata eſt:in re eſſe virtus pe/
nitentie:⁊ eadem vel cõſilijs etiã ex conſue
tudine ꝑduci.Verum eſt.ꝙ vt ſit virt⁹ pe
nitentie:indiget fide:ſine qua nemo pla/
cet deo.Iteꝫ ſpe de miſericordia: ſine qua

nemo fructuoſe penitet. Item charitate in
Nota. fuſa ſine qua cetera nihil ꝑſunt ¶ Coadiu
uant aũt hoiem ad penitendũ multa. ſ. ꝓ
mo. cõſideratio diuine iuſticie inflexibilis
Scđo timor ſeruilis eterni ſupplicij. Ter
tio vilitas pcti. que adeo magna eſt ꝙ ſi de
us nollet eam punire: nihilominꝰ omĩmo/
de deteſtanda foret. Quarto nobilitas ſo
cietatis q̇bꝫ penitens aſcribiť. qꝛ om̃ibꝫ bo
nis in eccleſia militante. Quinto magni/
tudo hereditatis ad quã cõſequendam in
eccľia triumphante aſſumit hic hmõi pe/
nitentiam. Sexto. multitudo defenden/
tiũ ad bonũ. qꝛ tota multitudo celeſtꝫ mi/
litie adiuuat penitentẽ. Septimo exulta
tio gaudentiũ ſcꝫ ſanctoꝝ angeloꝝ. gaudi
um em̃ eſt angelis dei ſup vno peccatore
penitentiã agente. vt allegatũ eſt Luc. xv
Octauo deteſtatio ſocietatis maloꝝ ſpiri
tuum. q̇bꝫ omnis boni moralis ſubtracta
eſt plenitudo. Nono ⁊ ſup oia indelebile
odiũ omnis boni. nam q̇ in mortali dece/
dunt ſemp odient omne bonũ. iuxta illud
pſalmi Supbia eorũ q̇ te oderunt: aſcen/
dit ſemp Quod dei odiũ eſt adeo malũ ꝙ
etiam eligibilius eſſet: omnes penas ſenſꝰ
ſuſtinere cum eius cõtrario. ſ. cum dilectõ
ne dei q̃ꝫ om̃s delectatõnes ſenſus habere
Nota. cum dei odio tali qualecũqꝫ hoc fuerit Cu
ius ratio demonſtratiua eſſet. q̇a dilectio
dei ſatiat appetitũ ⁊ voluntatẽ. iuxta illđ
Auguſtini decimo cõfeſſionũ. Inquietuꝫ
eſt cor noſtrum dñe: donec quieſcat in te.
Aliud aũt ſatietatem prebere nõ põt. Et
q̇d melius q̃ꝫ mente eſſe coniunctum incõ
mutabili bono: ⁊ q̇d peius q̃ꝫ ab eo diſtin
gui. Plurima etiam alia ſunt. vt cõſidera
tio pietatis dei. que prona eſt indulgere.
Itẽ munificentie dei que dat quotidie: ſi
ne quibꝫ opꝰ eſſet egere. Item flagella q̇bꝫ
vocať homo: ad cognitionẽ dei ⁊ criminũ
ſuoꝝ. Et alia que longũ eſſet enumerare. ⁊
ſup cetera tꝑalia breuitas vite pñtis: que
vix vniꝰ momenti eſt. ꝓ qua ſi quis peni/
Effectꝰ mlti ſũt pnie tuerit eternaliter beatus erit. ¶ Sed de ef/
fectibus penitentie vt breuiter eos perſtri
gam. qꝛ multi ſunt: vtor aucte b. Cypria/
ni in quodam ſermone ſic dicentis. O pe/
nitentia que miſerante deo peccata remit
tis: paradiſum reſeras: contritum ſanas:
triſtẽ exhilaras: ad vitã de interitu reuocas
ſtatũ inſtauras: hoiem renouas: fiduciaꝫ
reformas: gratiãqꝫ abundãtiorẽ refundis

O pnia q̇d de te referã? oia ligata tu ſoluis 2
aduerſa tu mitigas: confuſa tu lucidas de
ſperata tu animas. o pnia rutilantior au/ 3
ro: ſplendidior ſole. quam nec pctm̃ vincit
nec afflictio ſuperat: nec deſperatio deijcit
Pnia reſpuit amaritudinẽ: horret luxuri/
am: fugat furorẽ: format amorẽ: calcat ſup
biã: cõtinet linguã: mores componit: odit
maliciã: excludit inuidiã Perfecta penitẽ 4
tia cogit oia ferre libenter. vnam pcutienti
maxillã ꝓbet alterã: ſupiori ſupplex ẽ: iferi
ori ſubiacet in corde cõtritio: in ore ꝯfeſſio
in ope tota humilitas. Hec Cyprianꝰ. vi
deat om̃is penitẽs vt in ſe repiat ſalubres
hos effectꝰ. Hoc de ſcđo articulo. ¶ Qui/
bus premiſſis Rñdetur

Ad rõnes princi⸗

pales. Ad ꝓmã ꝯ ſuppoſitũ ꝯcediť ꝙ plã/
gere nõ ſit virtꝰ. ſꝫ actꝰ virtutis. Ad defini
tionem beati Ambroſij ꝙ illa ſit definitio
concreti: ⁊ non abſtracti. quia penitere eſt
plangere ⁊c̃. Vel referẽdo eã ad abſtractũ
tũc dꝫ ſuppleri gñꝰ qđ ẽ virtꝰ: q̄ plangimꝰ
vľ plãgere ſolemꝰ actu vľ hitu. ⁊ tũc nõ ẽ ꝯ
dicta. ¶ Ad ſcđaꝫ ꝙ veꝝ ꝯcludat. qꝛ pnia Ad. 2
ꝓut eſt ſacrm̃ nõ eſt virtus ſed bñ eſt ſignũ
virtutis penitentie. ⁊ ita dictum eſt in pri/
mo articľo. ¶ Ad tertiã: ꝯceſſa maiore ne/ Ad. 3.
geť minor. ꝙ pnia ſit paſſio. Et ad ꝓbatõꝫ
dꝛ ꝙ pnia non ſit dolor. ſed eſt virtꝰ. a qua
eligiť ⁊ accipiť dolor emendatiuꝰ pteritorũ
pctõꝝ Unde hec eſt de vi ſermonis falſa.
Pnia eſt dolor. ſed eſt locutio cauſalis: ac
ſi diceret. pnia eſt virtꝰ: a q̄ fit dolor de offẽ
ſa diuina. ſic̃ etiaꝫ dicimꝰ. dñe ſpes mea a
iuuentute mea. i. dñe q̇ es cauſa efficiens
ſpem meã ⁊c̃. Qđ aũt diciť ꝙ pnia dicať q̄
ſi pene tenentia. intelligiť quo ad habitũ.
ſcꝫ ꝙ ſit habitꝰ quo teneť ⁊ eligiť pena: pro
criminibꝫ cõmiſſis. ¶ Ad quartã negeť mi Ad. 4.
nor. ꝙ pnia nõ ꝓficiat habentẽ. Ad ꝓbati
onẽ cũ dꝛ: ꝙ ledat ⁊ maceret. Rñdeť ꝙ ma
ceratio rõabilis carnis ꝓficiat hoiem ꝑfe/
ctõe mentꝫ. qꝛ cũ caro ꝯcupiſcat aduerſus
ſpm̃. q̄nto caro fortior ad ſua tãto ſpũs de
bilior. ⁊ eꝯrio. vñ. cũ ĩfirmor tũc fortior ſũ
⁊ potẽs. Intelligať tñ rõnabili obſeq̄o. nõ
em̃ eſt caro extinguẽda. ſꝫ caſtigatiõe pnię Ad. 5.
ſub freno retinenda. ¶ Ad quintaꝫ. negeť
maior. ꝙ penitentie obiectum non ſit bo/
num. Ad probationẽ cum dicitur: ꝙ eius

obiectum ſit peccatū.negeť hoc ſic: ẜm ſuā
ꝓpriam rōnem.ſed eſt pctm̄ inquantū eſt
expiabile:⁊ a deo condonabile.mō expia
re pctm̄ eſt bonum ſicut iuſticie vindicati
ue obiectū diciť eſſe forifactū.nō ẜm ſe ſed
inquantū reducibile eſt ad eq̄tatē. ⁊ vt ſic
Ad.6. eſt bonum.¶Ad ſextā diciť.ꝙ in chriſto ea
virtus q̄ in his q̇ peccare pn̄t.ſ.iuſticia:fu
it pfectiſſima.q2 ea eſt iuſticia cardinalis.
Zacharie.ix.exulta ſatis filia ſyon.ecce rex
tuus veniet tibi iuſtꝰ.ſed nō vocať in eo pe
nitentia.eo ꝙ deū offendere nō potuit.vn
de nec peccare potuit:iuxta modū aſſum/
ad ꝯfir. ptiōis facte.¶Ad cōfirmationē ꝙ penitē
tia manebit in patria:q2 habitus iuſticie
manebit in ea:que eſt iuſticia.ſed nō ma/
nebit in ea ſub rōe penitētie.q2 dolor am/
plius non erit.manebunt tn̄ ſigna actuū
in decore aīe.ſicut in martyribꝫ ſigna pla
Ad.7. garum.¶Ad ſeptimā:negeť añs.ꝙ penitē
tia contingat male vti.⁊ hoc eliciendo ẜm
eam.q̄uis omni virtute quis poſſet male
1 vti p modū obiecti.Ad ꝓbationē de Iu/
da diciť: ꝙ ibi penitentia nō accipiať pro
virtute:nec ſacramento ſed pro dolore vel
actu deſperationis quo ſe ſuſpendit.ſicut
actus vicij extremi:ſepe vocať noīe virtu/
tis ꝓpter ſimilitudinē.Dolor em̄ traditio/
2 nis vel de traditione conueniens fuit.ſed
deſperatio reconciliationis vicioſa.Sicut
ſi de precipitatiōe diceret:ꝙ fortitudīe du
ctus incurrit mortē.vbi nō eſſet actꝰ forti/
3 tudinis ſed precipitatōis ⁊ audacie¶Qđ
aūt adduciť ꝙ peccatū ſuum publice con/
feſſus fuerit:non infert ꝙ habuerit pniā
veram:ſed dolorem de facto.de quo non
eſt ad pn̄s.q2 etiam q̇s malus ſic pōt con
fiteri ſuū pctm̄.¶Ad rōnes arguentes cō/
Ad.1 tra ſcđm ſuppoſitū.ſ.ꝙ penitentia non ſit
virtus cardinalis.¶Ad p̄mā ꝙ quamuis
non ſint niſi quattuor virtutes tales.tam̄
Ad.2. penitentia eſt vna earum in re.quia ē idē
cum iuſticia particulari vt dictū ēſt.¶Ad
ſcđam ꝙ penitentia ſicut alie virtutes re/
ſpiciat mediū inter plus ⁊ minus.ſcꝫ inter
deſperationem que reſpicit dolorem nimi
2 um.⁊ preſumptionem que nimis paruū:
vt dictum eſt.⁊ ideo negeť minor.¶Tu di
cis.ꝙ reſpiciat omne viciū.Rn̄deť: ꝙ hoc
ſit verū:vt rōabiliter deteſtandū tanq̄ cō
prehenſum ſub ſuo formali obiecto.ſ.ſub
peccato: inquātū eſt reformabile per peni
tentiam:⁊ condonabile per deum.Et er/
go hoc eſt p modū obiecti.⁊ nō p modum
extremi deuiantis a medio in eligendo.
¶Ad tertiam negeť añs: ꝙ penitentia nō Ad.3.
ſit iuſticia.Ad ꝓbationē cum diciť:ꝙ iuſti
cia conſiſtat in equalitate.ſed penitēs nō
reddat equale.¶Reſpondeť ꝙ reddere eq̄
le:poteſt intelligi dupliciť.Uno modo q̇
ad equalitatē rei ablate.vt qui abſtuliſſet
duo:redderet duo.Alio mō in ordine ad 3
voluntatem eiꝰ cui facta fuerit iniuria.vt
ſi is cui duo ablata forent:in vno conten
taretur:inſpecta impotentia retribuentis
⁊ dolore de iniuria.tunc in ordine ad hāc
voluntatem redditio vnius eſſet equale.
quia tenet ſe pro contento ⁊ pro ſoluto.q2
iniuria non fit volenti ⁊ cōſentienti.¶Ad ad ꝓpo.
ꝓpoſitū:licet penitens nō poſſit ad equa
le rei ablate.q2 omnipotentis mandatū
eſt plus obſeruandū q̄ annihilatio ⁊ om/
nis pena mundi vitanda ſit.qđ ipſe tranſ
greſſus eſt:tamen poteſt in equale:in ordi
ne ad voluntatē eius quem offendit.q2 il/
le ex miſcđia contentať:cum penitens faci
at id:quod cōgrue pōt.⁊ ſic ẜuať quedam
equalitas,procedens ex pietate dn̄i offen
ſi:nō ex potentia retribuentis¶Uel aliter 2
equale retribuere penitentem pōt intelli/
gi duplr.Uno mō merito ſuo.⁊ ſic nō po/
teſt.Alio modo adiutꝰ merito filij dei cu/
ius eſt membrū.Et ſic in ordine ad dei ac
ceptatōꝫ poteſt reddere equale.q2 tanta ē
virtus capitis ſcꝫ meriti ieſu chriſti ꝙ mo/
dica virtute membrorū cooperante tantū
ea coadiuuat ⁊ ꝯfortat:vt ex dei accepta/ ad ꝯfir.
tione ſufficiat ꝓ delicto.¶Ad confirmati
onem ſatis ptꝫ ex dictis.ꝙ penitentia in/
formis:ſicut et iuſticia informis repta eſt
in phis.⁊ adhuc reperiri pt.ſꝫ pnia fructu/
oſa non reperiť in eis:ſine fide ⁊ charitate.
ſicut nec iuſticia ad vitā eternā.¶Ad ter/ Ad.3.
tiam ꝯcediť ꝙ ſit iuſticia vindicatiua in ſe
ipo.Ad improbationē dr ꝙ non oporteat
ſic omnē vindictā fieri ab alio vindicante
ſicut em̄ idē pōt diſcernere ſeip̄m preuari/
caſſe:ita pōt virtute penitentie de hoc ſe/
ipſum punire.¶Uerū eſt:ꝙ in hoc debeat
ſeip̄m ſubmittere vicario chriſti: ad hoc a
domino cōſtituto.ſ.ſic vt penitentiā libē/
ter ſubeat:quā ille ſibi moderando impo
nit.¶Ad p̄mā rōnum arguentē ꝯtra que/
ſitū.añs negeť:ꝙ impoſſibile ſit vere peni/
tentē a penitentia cadere.In ſenſu em̄ di/
uiſo ſcꝫ hoc.Hec eſt vera.Uere penitens

poteſt cadere a penitentia. Et in ſenſu cō-
poſito loquendo de tempore p̄ſenti diuiſi
bili: hec eſt poſſibilis vere penitens p pri⁹
2 cadit a penitentia per poſterius. ¶ Ad p-
bationem añtis dicat᷑. ꝙ lȝ de condigno ſi
cut tactū eſt: nequeat reddere quo ad offē
ſam. tñ poſſibile eſt ex merito chriſti: q̄ ad
dei acceptationē: etiam ſi ſatiſfactum de
pena ꝛ de culpa. ſic ꝙ de cetero non requi
rat᷑: niſi habitualis diſplicentia. ꝛ ſi occur-
rat: actualis de dei offenſa ꝛ poſt hoc qui
ſic egit cadere pōt ¶ Scd̄o dicit᷑ ꝛ forte me
lius. ꝙ nō ſolum ille vere currit: qui termi-
num attingit. ſed etiam ille qui ad termi-
nū attingendū debito modo cōtinuare in
tendens currit. Sic ad p̄ſens non ſoluȝ il
le vere penitet: q̄ vſq; ad finem pſeuerat.
ſed etiam ille q̄ pponit dei adiutorio vſq;
ad finem pſeuerare. Et ḡ non ſequit᷑. vere
Ad. 2. penitet. ḡ ſemp in dolore manet. ¶ Ad ſe-
cundā neget᷑ ↄña. conceſſo añte. qꝛ ex mor
te chriſti ſemel facta pluries eiuſdem peni
tentia poterit eſſe fructuoſa. Ad pbatōnē
concedit᷑ ꝙ ſicut baptiſm⁹: ita penitētia ex
morte chriſti habet virtutem. ſed differen
ter: qꝛ baptiſm⁹ vt deleat ſpctm̄ ꝛ penam.
Penitentia ꝟo vt deleat peccatum. ſȝ nō
ſine dolore ſatiſfactorio reatū. Et iō ſacra
mentū baptiſmi ſemel dat᷑ tm̄ ſicut chriſt⁹
ſemel eſt mortuus: Penitentie aūt pluri-
es ex eadeȝ paſſione: hoīe peccante: ſe pro
modulo cruciante. qꝛ em̄ baptiſm⁹ delet
penā ſemel tm̄. ſed qꝛ non oportet ꝙ peni-
tentia hoc faciat: pluries concedit᷑. ¶ Ad
3 auctem aplī ad Hebre. dr̄: ꝙ loquat᷑ de il-
lis q̄ crediderunt iterum baptiſari in mor-
te chriſti. ꝛ hoc eſt impoſſibile. ſed nō vult
quin poſſint pluries penitere penitētia ſa
cramentali ¶ Ad auctem beati Ambroſij
4 ꝙ loquatur de penitentia ſolenni. Omia
que adducunt᷑ p ptibꝫ affirmatiuis: ſūt p
dictis. Hoc de queſtione.

Circa diſtin-

c ctionē decimāqntā ꝛ decimaȝ
ſextaȝ q̄rit᷑. Utrū. ſicut penitēs
in maiori vel eq̄li gr̄a reſurgit: ſic ſine gr̄a
de mortali ſatiſfacere poſſit. Que q̄ſtio ſup
ponit. ꝙ penitēs in maiori vel eq̄li gr̄a re-
arguit᷑. 1 ſurgat. ¶ Pro cui⁹ pte affirmatiua arguit᷑
ſic. lapſus in pctm̄ mortale coopat᷑ p̄deſti-
nato in bonū. ꝛ h̄ nō eēt niſi in eq̄li ꝛ maio
ri reſurgeret. ḡ affirmatiua ps q̄onis vera.
ↄña nota. Et ptȝ maior ex gloſa ſup illud
ad Ro. viij. oia coopant᷑ in bonū his q̄ ſꝫ
ppoſitū vocati ſunt ſcti. glo. etiā lapſus in
mortale. Minor ptȝ. qꝛ ſi in minore reſur
geret. tūc gr̄am ammitteret vl' amiſiſſet in
pte p caſum. ꝛ ſic caſus ſibi coopareſ᷑ i ma-
lū. Si dicat᷑. ad hoc coopat᷑. qꝛ caſ⁹ reddit
eū magis cautū ꝛ humilē. ꝛ de caſu mag᷑ p
uidentē. ꝛ ſic coopat᷑ ei. ¶ Cōtra. qꝛ ſi ſic au
geret᷑ in eo prudentia q̄ fit mag᷑ caut⁹. ḡ et
charitas ſiue gr̄a. eo ꝙ ꝟtutes ſint eq̄les:
ſꝫ mgr̄m li. iij. ¶ Scd̄o p illō Ezech. xviij arguit᷑. 2
q̄ dñs de penitēte dic. oim iniq̄tatū ei⁹ nō
recordabor. ſȝ ſi minori gr̄a reſurgeret: dñs
ſui pcti recordaret᷑. igit᷑. ptȝ minor. qꝛ mēor
pcti mun⁹ gr̄e minoris īfunderet ei. ¶ Ter arguit᷑. 3
tio arguit᷑ h̄ aucte b. Aug. ad macedoniū:
loq̄nt᷑ de recidiuantibꝫ: dicent᷑ ꝙ de⁹ facit
ſup tales oriri lumē ſuū. nec min⁹ tribuit:
q̄ȝ q̄ñ tribuerat largiſſima dona vite ac ſa-
lut᷑. h̄ aūt nō eēt veꝛ: ſi reſurgerēt i minori
gr̄a. igit᷑. pȝ minor. qꝛ ſi minorē gr̄aȝ tribu-
erit: tūc min⁹ tribueret: q̄ȝ antea dando do
na ſalut᷑. ¶ Quarto ſic. qꝛ p pniaȝ oia opa arguit᷑ 4
p mortale mortificata viuificant᷑ ꝛ reddūt᷑
mercede digna. ſȝ h̄ nō eēt niſi in eq̄li gr̄a
vl' maiori reſurgeret. igit᷑. pȝ maior p mgr̄ȝ
i lr̄a diſ. xiiij. Et pȝ mior. qꝛ ſi fiāt dig̃ mer
cede: tūc p̄miabit᷑ p q̄litate gr̄e a q̄ cecidit.
vl' ḡ eſt eq̄lis vl' maior ea i q̄ ſurgit: ꝛ habet᷑
ppoſitū. vl' eſt mior. ꝛ tūc i ea decedēs min⁹
p̄miaret᷑ q̄ȝ ſm exigētiā gr̄e ꝑoris. vl' p̄miuȝ
nō pportionaret᷑ gr̄e in q̄ deceſſiſſet qd̄ in-
cōueniēs eſt. ¶ Quīto. qꝛ gr̄a q̄ q̄s reſurgit arguit᷑. 5
de mortali nō dȝ eē mior q̄ȝ ea q̄ reſiſtere nō
potuit. ſȝ gr̄a quā pdidit cadēdo i morta-
le non potuit reſiſtere. ḡ opter eā q̄ reſurgit
maiorē eſſe. Ptȝ maior. qꝛ maior᷑ difficul
tat᷑ ē reſurgere q̄ȝ reſiſtere ipellenti Ptȝ mi
nor. qꝛ ſi ea de peccato preſeruare potuiſſȝ
ipſe ea habita nō peccaſſet. ꝛ ſic pctm̄ non
cōmiſiſſet. ¶ Sexto. qꝛ de⁹ non pmitteret
malū: niſi vt eliciat maiora bona. ſȝ h̄ nō
eſſet ſi lapſū a gr̄a ↄtingeret reſurgere; i mi
nori gr̄a. igit᷑. ptȝ maior. qꝛ q̄re de⁹ potēs p̄
cauere malū ipm pmitteret niſi ſe tā bonū
atq; potentē ↄgnoſceret: ꝙ etiā ex eo mag᷑
bonū pducere vellet. pȝ mior. qꝛ ſi; cū mio
ri gr̄a ſurgit: tūc ↄmiſſū pctm̄ aliq̄d boni de
mit ꝛ nihil fruct⁹ attulit. ḡ ñ ex eo de⁹ mai⁹
bonū elicit. Septio qꝛ niſi penitēs r̄ſurge-
ret cū eq̄li vl' maiore gr̄a: de⁹ eſſet pnior pu

nire ꝙ̄ premiare. falſitas ↄn̄tis patet. Et
ↄn̄tia ꝓbaꝛ ſic. qꝛ cadentem in pcm̄ a cha
ritate puniret priuatione charitatis pre/
miū corrumpente ⁊ pena eterna. ⁊ reſurgen
ti non daret: niſi gradum gratie in qua re/
ſurgit qui ſi ſit minor ꝙ̄ fuerit gratia a qua
cecidit: plus puniuit maioris gratie abla/
tione: ꝙ̄ premiat reſurrectionem minoris
gratie redditione. ¶ Octauo. gratia ī qua
reſurgit: eſt maior oī gratia quā ſibi de⁹ cō
ferre ſufficit citra caſum nouū. g̃ eſt maior
ꝙ̄ fuit gratia a qua cecidit. ↄn̄tia nota eſt.
qꝛ cum gratia a qua cecidit: fuerat finita.
vtiqꝫ tantā poſſet deus addere penitenti:
etiam poſt primā gratiam in qua reſurgit
1 Et an̄s ꝓbaꝛ ſic. qꝛ tanto gratia maior eſt
quanto a deo maiori premiaꝛ premio. mo
do gratia in qua reſurgit: plus premiaꝛ a
deo: ꝙ̄ omnis gratia quā ei attribuere ſuf
ficit. g̃ q̄libet tali eſt maior. nota eſt ↄn̄tia
2 ⁊ maior ſi. l'r. Minor apparet. qꝛ gratiam
in qua ſurgit: deus premiat duob⁹ bonis
infinitis. ſ. ablatione pene eterne cui ꝑ pec
cato mortali extitit obligat⁹. que eſt vnuꝫ
bonū infinitū. Nam tanto ablatio illa eſt
bona: q̄nto pena eſſet mala. mō pena eter
na eſt malum infinitū extenſiue. g̃ ei⁹ abla
3 tio eſt vnū bonum infinitū. ¶ Item premi
at eam collatione vite eterne ⁊ hec eſt aliō
bonū infinitū extenſiue vt notū eſt. Om/
nē aūt grām quā ſibi addere ſufficit: etiaꝫ
quantūcunqꝫ intenſam adderet: nō poſſet
premiare niſi intenſione vni⁹ iſtoꝝ bonoꝝ
Et non pōt eam premiare ablatione ma/
li infiniti. cum iſte nō ſit illius debitor nec
collatione vite eterne: qꝛ illa debebaꝛ huic
antea. g̃ ſolum pōt eam premiare intenſio
ne boni infiniti antea ſibi debiti. ſ. intenſi
arguit. 1 one glīe eterne prius ſibi debite. ¶ Deinde
queſtio querit. vtrū ſine gratia de morta/
li ſatiſfacere poſſit homo. ¶ Pro cui⁹ par/
te affirmatiua arguiꝛ ſic. qꝛ btūs Ambro.
dicit ⁊ mgr̄ allegat in lr̄a. ꝙ abſqꝫ fide poſ/
ſit aliq̄s ſatiſfacere. g̃ etiā abſqꝫ charitate.
ↄn̄a tenet. ⁊ an̄s ptꝫ. qꝛ dicit ſup illō Tre/
noꝝ. iij. Uenatione ceperunt me. in gloſa
arguiꝛ 2 Et ſi fides deſit pena ſatiſfacit. ¶ Scđo.
Rex nabuchodonoſor potuit ſatiſfacere.
g̃ ſine charitate aliquis ſatiſfacit. ↄn̄a no/
ta eſt. quia rex fuit idolatra ⁊ infidelis. vt
patet Danielis. iij. An̄s patet Danielis
quarto. vbi ad ipſum Daniel dicit. Pec/
catum tuum elemoſynis redime ¶ Tertio

quia niſi ꝓpoſitio queſita eſſꝫ vera: nunꝙ̄
homo eſſet cert⁹: ꝙ ſatiſfecerit deo de pctō
falſitas ↄn̄tis ptꝫ ex eo. ꝙ tunc oporteret
hoiem peractam penitentiam reincipere.
⁊ ↄn̄tia tenet. qꝛ nemo ſcit: an ſit in chari/
tate vel nō. nemo em̄ nouit: ſi odio vl' amo
re dign⁹ ſit. Eccel's. ix. ¶ Quarto ſic. homo argu. 4.
poteſt ſatiſfacere de vno pctō mortali: alio
remanente. ergo poteſt ſatiſfacere ſine gra/
tia. ↄn̄a nota eſt in quo em̄ manet pecca/
tū mortale: in eo non eſt gratia. Et an̄s ꝓ/
baꝛ ṗmo ꝑ glo. ſup illud ṗme ad Thimo.
iiij. Pietas valet ad oia: dicentē. ſumma ꝓbaꝛ. 1.
chriſtiane diſcipline: in pietate ⁊ miſcđia
eſt quam q̇ ſequiꝛ etiam ſi lubricum car/
nis patiaꝛ: ſine dubio vapulabit. non ta/
men peribit. Et loquiꝛ de lubrico mortali
g̃ poteſt q̇s ꝑ pietatē elemoſyne: de lubri/
co peccati mortalis ſatiſfacere: manendo ī
aliꝗs ſuis peccatis. ¶ Scđo ꝓbaꝛ an̄s ſic. ꝓbaꝛ. 2.
qꝛ ſi q̇s impleuerit debitā penitentiaꝫ vni
mortali: alio ſcienter tacito. Uel iterū pu/
nieꝛ ꝓ illo: vel non. Si dicaꝛ ꝙ ſic. tunc de
us bis puniret idem in idipſum. Uel pro
eodem peccato cōſurgeret duplex tribula/
tio. cui⁹ ↄtrariū dicit ꝓpheta Naum pri/
mo. Si dicaꝛ ꝙ non. habeꝛ ꝓpoſitū. ¶ Cō ↄfirmaꝛ
firmaꝛ ꝑ Hieronymū ſup eundē locū Na
um ṗmo. dicentē. Egyptios ⁊ iſraelitas a
deo eſſe tpaliter punitos. ne in eternū pu/
nirenꝛ. ſub his verbis. Quoniam huma/
nū genus diluuio: ſodomitas igne: egypti
os mari: ⁊ Jſraelitas in heremo perdidit.
ideo ſcitote pro peccatis tpaliter puniſſe:
ne in eternum punirenꝛ. quia non iūdica/
bit deus bis in idipſuꝫ. qui g̃ puniti ſunt
hi poſtea non punienꝛ alioquin falſa eſſet
ſcriptura: qō nefas eſt dicere. ſed manife/
ſtum eſt ꝙ multi iſtorum extra charitateꝫ
erant: ⁊ in aliq̇bus peccatis mortalibꝫ. er/
go quis poteſt ſatiſfacere per penaꝫ de vno
peccato: ⁊ manere in alio. ¶ Et confirmaꝛ:
auctē b. Greg. exponentꝭ illud Amos. iiij ↄfirmaꝛ
pluit em̄ dn̄s ſup vnā ciuitatē: ⁊ ſup alterā
nō pluit ⁊ eandē in quā pluerat ciuitatē ex
pte ↄpluit. ⁊ ex pte altera aridā relinq̇t. ſic
dicentis. Cū ille q̇ ꝓximū odit: ab aliꝗs vi
ciꝗs ſe corrigit vna eadēqꝫ ciuitas ex pte cō
pluit. ⁊ ex alia pte arida remanet. qꝛ ſunt q̄
dam q̇ cum q̄dam vicia reſecent: in aliꝗs
grauiꝛ ꝑdurant g̃ ſatiſfacere videnꝛ de vno
vicio: alio retento. ¶ Tertiō ꝓbaꝛ an̄s ṗnci
pale. qꝛ ſi q̇s ꝓ peccato penā ſibi debitā im

pleuerit: alio non confeſſo. amplius nō tenetur emendare illud. igit̃. ↄña nota eſt. añs ꝓbat̃. q2 quomō exiget̃ bis emenda: de eodem crimine. ¶ Scdo nūqd ſucceſſiue cōmiſit: quare ḡ non deuno ante aliud ſatiſfacere ſufficeret. preſertim cum diſtinctis
2 dem crimine. ¶ Scdo nūqd ſucceſſiue cō
3 peccatis diuerſa debeatur emenda. ¶ Et tertio nunqd habens rem iniuſte raptam ab alio: poteſt eam illi reſtituere: remanēs in alio peccato: Et impiū videt̃ dici: ꝙ teneret̃ illam iterato reddere ei: cuius erat.
4 ¶ Et quarto. magis pius eſt deus q̃ꝫ hō. modo homo quietaret hoīem de vno debito: alio non ſoluto. vt ſoluens centuꝫ modia tritici: ⁊ ſi ſimul debens ſiliginē illaꝫ nō ſoluat. tñ a tritico abſolutus eſt. ḡ etiam deo poteſt qs ſatiſfacere de vno peccato: alio retēto.
5 ¶ Quinto pricipaliter. q2 vnus morbus corporalis ſepe ſanat̃ alio remanente. ḡ eodem mō poteſt curari vnus morbꝫ aīe: alio nō ſanato. Añs notum eſt. ſꝫ ↄñtia tenet. q2 nō plus ſunt connexi morbi mentis q̃ꝫ
6 corporales. ¶ Sexto. aliquis pōt cauſas vnius peccati excidere: ⁊ alias retinere. ḡ de vno ſine alio ſatiſfacere. ↄña tenet. ꝑ Auguſtinū dicentē. ꝙ ſatiſfactō eſt cauſas peccatoꝝ excidere: ⁊ eoꝝ ſuggeſtionibꝫ amplius aditus non indulgere. Añs manifeſtū eſt. poteſt em̄ qs excidere cauſas fornicationis: ⁊ nō excidere cauſas alioꝝ peccatorum.
7 rum. ¶ Septimo. ponat̃ ꝙ aliqs poſt lapſum in mortale det elemoſynas paupibꝫ ſibi iniunctas dare ꝑ mortali prius cōfeſſo. ille ſatiſfacit deo ꝑ mortali. q2 complet penitentiam ſibi iniunctā. vt notum eſt. ⁊ tñ eſt ſine gratia. ꝑ caſum. igit̃. Et hoc videt̃ ſonare textus Luce. xj. dicens. Date elemoſynam: ⁊ oīa munda ſunt vobis.

ↄfirmat̃ ¶ Et cōfirmat̃ faciens qd̄ deus precipit extra charitatē nō peccat. vt ſi qs honoraret parentes. ḡ etiā non peccat ſi extra charitatem penitentiā impleat: quaꝫ ſacerdos iniunxit. ¶ Sed contra ſuppoſitū eſt gloſa ſup illud Amos. v. Non adijciet vt reſurgat virgo iſrael. dicens ſic. nō negat qn reſurgat. ſed ꝙ poſſit reſurgere virgo ſemel oberrans. ḡ non eſt neceſſe: ꝙ in equali vel maiori. tenet ↄña. q2 ſicut non pōt reſurgere ꝟgo. ita nō pōt reſurgere in tanto vl̓ tanto gradu charitatis. quantū antea habuit. ¶ Qd̄ etiā ꝓbat̃ rōne. q2 cōtingit ꝑfectū cadere. ⁊ non contingit ꝑfectum reſurgere. Igit̃. Pater maior de ſe. q2 ꝑfectus eſt puiator. Et minor ptꝫ. q2 nemo repente fit ſummus vel ꝑfectus. mō reſurrectio que fit infuſione gratie eſt ſubita ¶ Secūdo q2 ſi
oporteret in maiori vel in equali reſurgere vel hoc eſſet ex pte dei infundentis grām: vel ex pte hoīs preparantis ſe a d grām. ſ. q2 neceſſe eſſet: ꝙ ille ſe magis prepararet. nullo modoꝝ. igit̃. Patet maior ſufficienti diuiſione. Et ptꝫ minor. q2 vtiqꝫ dominus dat libere grām. ⁊ ḡ dat tantā quantam vult. Et ḡ nō eſt neceſſe: ꝙ in reſurrectione det tantā quantā pdidit. cū quantumlibet pua gratia ſufficiat ad reſurrectionē. Nec ſcdm. q2 diſpoſitio hoīs ad reſurrectionē fit tractu diuino. vt dictū eſt. ⁊ conatu liberi arbitrij. mō non eſt neceſſe: ꝙ deus fortius trahat nec etiā ꝙ liberū arbitrium fortius conet̃ q̃ꝫ tunc. cum antea fuerat in gratia ¶ Tertio. q2 gratie donatio eſt penitus ex libertate dei. ḡ pōt dari minor q̃ꝫ fuit ea a qua cecidit. ↄña tenet. q2 qd̄ libere dat: hoc dat tantū quantū ſibi placet. Añs ptꝫ. q2 prima gratia poſt caſum non habet̃ ex merito. ſed. dei liberali dono. nō em̄ meret̃ eam ex gratia quā habuit añ caſum. q2 illam pdidit. nec ex aliquo alio qd̄ hꝫ in ſe. Et ſi diceret̃. ꝙ qs poſſit mereri pmā grām eſſet incidere errorem Pelagij. ¶ Quarto. q2 donatio gratie de congruo ſequit̃ diſpōnem recipientis. ⁊ nō eſt neceſſe ꝙ illa ſit maior in reſurgente q̃ꝫ fuerat ante caſum. Igit̃. ¶ Sed ꝑ pte negatiua que ſiti eſt mgr diſ. xv. expreſſe hoc determinās ꝙ nō poſſit ſine gratia ſatiſfacere de mortali. Et ptꝫ. q2 ſine charitate nemo eſt amicus dei. ḡ ſine charitate vl̓ gratia nemo poteſt deo reconciliari. ↄña nota eſt. ḡ nec ſatiſfacere. Ptꝫ ſcda ↄña. q2 ſatiſfactō ad deum reconciliatio. Et ptꝫ prima. q2 reconciliatio ad deū eſt amicicie dei reſtitutio. añcedens ptꝫ ꝑ aplm. j. ad Corint̃. xiij. ſi diſtribuero omnes facultates meas in cibos pauperū: ⁊ tradidero corpus meuꝫ ita vt ardeā: charitatem nō habeam nihil mihi prodeſt.

ↄria q̃ꝫ

In hac queſtione

pmo videbit̃ de ſuppoſito. Scdo de queſito. Et tertio de diuerſo dubio.

Quantum ad primū articulū ſunt duo modi dicendi. pmi

dicũt ſic.ꝙ penitẽs ſp̲ ſurgit in maiori vł ęq̄
li grã.quoꝝ motiuũ eſt.qꝛ dicũt ꝙ dñs nõ
p̲mitteret electũ cadere niſi videret ꝙ poſſꝫ
illi p̲deſſe.ħ aũt nõ eſſet (vt dicũt) ſi reſur/
geret in minori.Scđo dicũt ꝙ dñs ſp̲ reci
piat electos ĩ meliori ſtatu ſuę vitę.Et ter/
tio ꝙ remunerek̃ op⁹ q̄ꝫtũ meruit radix ex q̄
Nota.2 fit.¶Scđo eſt notãdũ.ꝙ hęc opinio ſatis
dubia ſit.Primo q̄ ad tertiũ dictuꝫ:ꝙ op⁹
remunerek̃ iuxta radicẽ ex q̄ fit.ħ falſuꝫ eſt
Nã ſępe timor ſuilis vel attritio eſt radix.
qꝛ a talibꝫ ſępe ĩcipit ↄtritio.vt in q̄õne p̄ce
dẽti dictũ eſt.q̄ tñ nullo mõ dicẽda ſũt eſſe
meritoria:cũ ſint añ infuſionẽ grę.Et iõ po
tius op⁹ remunerak̃ iuxta q̄litate grę q̄ red/
dit ip̄m viuũ.ab ea em̃ eſt merito dignũ vt
ĩ tertio dictũ eſt.Scđo etiã eſt dubiũ.vtꝝ
ſp̲ electos dñs de mũdo ſumat:cũ ſint ĩ ma
iori grã intẽſiue:difficile em̃ eſt ħ probare.
Nota.3 ¶Tertio eſt notãdũ ꝙ p̲pter ħ ꝙ alij dicũt
ꝙ ſtet ꝙ penitẽs qñq3 reſurgat in ęq̄li.qñq3
in minori qñq3 in maiori.vt ↄtingit.habẽt
p̲ ſe rõnes factas poſt oppoſitũ.Dicũt em̃
ꝙ grãm maiorẽ vel minorẽ recipit:ſm ꝙ ſe
Nõ.4 mag̃ vel min⁹ diſponit.¶Quarto eſt notã
dum.ꝛ eſt p̄ma ſuppoſitio ꝙ decedẽs ĩ grã:
p̄miabik̃ p̲ oĩbꝫ opibꝫ bonis ex grã factis:q̄
in toto tp̲e vitę ſuę geſſit.ptꝫ.qꝛ alſ de⁹ ali/
qđ op⁹ bonũ dimitteret ſine p̄mio.qđ falſũ
eſt.diuię ei iuſticię repugnat.Et pꝫ ↄñtia
2 de op̲e qđ nõ p̄miaret.¶Scđo.qꝛ licet op⁹
factũ ex grã ſi in eo deceſſiſſet fuiſſꝫ p̄miatũ
ꝛ nõ eſſet ex ħ minori p̄mio dignũ.ꝙ ip̄e fa
ciens ſup̲uiueret.ğ eodẽ faciẽte decedẽte ad
huc qđlibet coꝝ ſuo p̄mio nõ carebit¶Ter
3 tio.qꝛ qđlibet op⁹ malũ in decedente extra
charitatẽ:puniek̃ ſua pena in eo q̇ ħ non ſa
tiſfecit.ğ ſuppoſitio v̄a.tenet ↄñtia.qꝛ p̲ni
or eſt de⁹ ad p̄mia p̲ bonis q̄ꝫ ad ſupplicia
p̲ malis.cũ hoĩem ad bonũ p̲duxerit ꝛ ad
p̄miũ.ſuppliciũ ex ſe icurrit hõ cũ defecerit p̲
pctm̃.añs ptꝫ p̲ illud Apo c.xviij.Quãtũ
glorificauit ſe ꝛ in delicijs fuit:tantuꝫ date
ei tormẽtũ ꝛ luctũ.Et etiã qꝛ nullũ malum
iuſto dei iudicio remanet ĩpunitũ.¶Corre/
Corre.1. larie ſeq̇ videk̃.ꝙ nõ ſolũ p̄miabik̃ q̇s adul/
tus ĩ bonis opibꝫ exercitat⁹:iuxta intẽtionẽ
finalis grę qua decedit.pꝫ p̲ ſuppoſitõꝫ.qꝛ
tũc alia bona q̄ feciſſꝫ ſine p̄mio remanerẽt
Et ex alio qꝛ tũc ſi q̇s ex ęquali ſolum vno
die bñ egiſſet.ꝛ ali⁹ mult̃ annis.ambobus
moriẽtibꝫ darek̃ ęq̄lis beatitudo.qđ nõ vi/
dek̃ ↄgruũ.licet em̃ ſit denari⁹ diurn⁹:nõ tñ
ęqualik̃ aſſignak̃ mag̃ ꝛ min⁹ laborãti.qꝛ ſi
cut merita inęqualia ſunt:ſic ꝛ correſpõdẽ/
tia ſibi p̄mia inęqualia erũt.¶Scđm cor/ Corre.2
relariũ.Cuilibet adulto ĩ grã decedẽti aſſig/
nabik̃ corona coagitata ꝛ coaceruata ex ğ/
tijs oĩbꝫ:ſuis opibꝫ ex grã fact̃ correſpõdẽ/
tibꝫ ↄgrua diſtributiõe dei correſpõdẽte.ſe
quik̃ ex ſuppoſitõne:qꝛ nullũ remanet irre/
muneratũ.¶Tertiũ correlariũ.Diuturni/ Corre.3
or vita in grã facta etiãſi nõ intẽderet graꝫ
coronã tñ redderet ampliorẽ.pꝫ ex ſuppoſi
tione.qꝛ diuturnior vita grę bona opa mł
tiplicaret:q̄ ſingula dñs in gl̃ia pręmiaret
¶Quartũ.vtilis eſt elect̃ diuturnior vita. Corre 4
ptꝫ.qꝛ multitudo opeꝝ bonoꝝ maiorẽ ğti/
am obtinebit¶Quintũ.oĩ finalik̃ reproba Corre.5
to vtile exiſteret cito mori.ptꝫ.qꝛ p̲ oppoſi
tũ ſuppoſitõis ꝛ p̲batõis diu viuẽdo mul
tiplicabit opa mala.p̲ quoꝝ q̄libet puniek̃
vel in ſe:vel ſi pñia hic emẽdauit.p̲ finali
ingratitudine q̄ deceſſit.p̲p̄t quã tradetur
tortoribꝫ donec reddat vniuerſum debituꝫ
vt habek̃ Matth.xviij.¶Quinto eſt notã Nota.5
dum.ꝙ penitentẽ reſurgere ad maiorẽ graꝫ
põt itelligi duplr̃.Uno mõ intẽſiue.ſ.ꝙ ſur
gat ad intẽſiorẽ habitũ q̄ꝫ fuerit habit⁹ a q̄
cecidit.Alio mõ ~~int~~ẽſiue.ſ.qꝛ ſurgit ad ali/ ex
quã grãm viuificãtẽ oĩa opa p̄oris grę per
culpã mortua.ꝛ ad ampli⁹ meritũ dignifi
cantẽ ex dei acceptatõe q̄ꝫ fecit grã a q̄ peccã
do cecidit¶Quibꝫ p̄miſſis q̄ſi moderãdo Cõclo.1.
recitatas opiones ſit p̄ma ↄclo hęc.Non
oportet penitentẽ ſp̲ cũ reſurgit cum maiori
habitu reſurgere:vł ęquali grę intẽſione in
ordine ad p̄orẽ habitũ a q̄ cecidit.Et hãc
vult opio ſcđa quã ſat̃ p̲bat ſcđa rõ addu
cta p̲ p̲te negatiua.qꝛ nec oportet deũ maio
rem vł ęqualẽ infundere.cũ libere ħ faciat:
ꝛ de ↄgruo tantã tribuit ad q̄ntã ſe recipiẽs
diſponit.¶Nec etiã oportet ꝙ ex p̲te recipi
entis ſp̲ ſit intẽſior habit⁹.cũ q̇libet grad⁹
grę ſufficiat delere totã culpã.Nec ſp̲ reſur
gens p̄parat ſe ad grãm maiorẽ.nõ em̃ eſt
neceſſe ꝙ ſemp̲ ſe mag̃ vel ęqualik̃ p̄paret:
vt añ amiſſionẽ grę fuerat p̄parat⁹.¶Se/
cundo.iſta ↄclo patꝫ p̲ experientiã.qꝛ cõtin p̲ba. 2
git valde p̲fectos viros cadere:ſicut ſępe il
luminati viri ꝛ inflãmati amore ſp̄ũſancti
cadũt.q̄s poſt caſum ſępe videm⁹ informa
tione p̄dicatõis vel diuinę impulſionis vł
tractos p̲ p̄dicatões ł informatõe eī:tepidoſ
ad reſurgendũ.ꝛ poſt reſurrectionẽ fragiles
valde ad reſiſtendũ motibꝫ q̄bꝫ antea ceci/

derant:pſertim in criminibꝫ carnis. Unde dictū eſt ſicut poſt oppoſitū etiā fuerat alle
Corre. gatū. Nemo repēte fit ſumm⁹. ¶ Correlari um. ſtat reſurgere cū maiori grā habituali ſtat cū equali. ⁊ etiā ſtat cū magis remiſſa. ſequit᷑ ex ↄcl'one. Uñ tanta pōt eſſe pparatio ꝙ de⁹ det maiorē vel equalē: pōt etiā eſſe ita pua ꝙ minorē det dn̄s reſurgēti. ſeq̄r ex ↄcluſione. qꝛ dn̄s de ↄgruo grām infundit iuxta pparationē eius quē de mortuo ad ſe
Cōclo.2 trahit. ¶ Scd̄a ↄcl'io eſt. Semꝑ cū penitēſ reſurgit: ipſe ſurgit ad maiorē grām extenſiue. qꝛ ſurgit ad ampli⁹ meritū ꝙ̄ fuerat meritum a q̄ cecidit: ſaltē ſi pſeueret. ¶ Ad iſtā ↄcl'ionem ſunt rōnes ⁊ auctoritates añ op
pba.rōe poſitū tacte. ¶ Et pbat᷑ rōne ſic ex q̄rto notabili. Reſurgēs in grā illa in qua reſurgit quātūcunqꝫ fuerit remiſſa: ipe ampli⁹ pmiabitur ꝙ̄ ſi deceſſiſſet in grā a qua cecidit. g̃ ↄcluſio ṽa. ↄn̄tia nota eſt ex q̄d nōis poſito in q̄nto notabili. pbatio añtſ ex quarto notabili. qꝛ decedens in grā pmiabit᷑ p omnibꝫ opibꝫ bonis. q̄ p totū tps vite ſue fecit ex charitate. g̃ p opibꝫ bonis q̄ fecit ex charitate a qua cecidit ⁊ oībꝫ pcedentibꝫ. g̃ habebit pmiū illud qđ habuiſſet ſi tūc deceſſiſſet. ⁊ cū hoc habebit pmiū qđ correſpondet grē: cū qua nūc reſurgit: qđ tūc nō habuiſſet. qꝛ tūc hec grā nō erat: nec electio ẜm eā g̃ cū iſta maius habebit pmiū ꝙ̄ ſi cū pma deceſſiſſet. tenet ↄn̄tia. qꝛ tantū ⁊ ampli⁹ cōſtituunt mai⁹. ¶ Correlariū. omi ſaluato q̄
Corre. cecidit: eligibiliuſ eſt ex pctō ſurrexiſſe ꝙ̄ in grā ſola in qua fuit ante caſum: ab hac vita deceſſiſſe. ſequit᷑ ex ↄcluſione. qꝛ magiſ beatificat᷑ p grām in qua reſurrexit: viuificatſ p eā omībꝫ poribꝫ opibꝫ vitalibꝫ ꝙ̄ ſi in ſola grā pori deceſſiſſet ſine iſta. ¶ Sꝫ cōtra
Argu.1. illud correlariū ⁊ ↄcl'ionem q̄ ei⁹ eſt fundamentū: arguit᷑ ſic. qꝛ ſi ipm eſſet verū: ſeqret᷑ ꝙ ſtatus penitentiū ſaluandorū eſſet eligibilior ꝙ̄ ſtat⁹ innocentiū. Falſitas ↄn̄tſ patet. qꝛ vtiqꝫ optimū ſtatū dicem⁹ quē dn̄s ſuſcepit. quē ⁊ matri ſue puidit. ⁊ iſte eſt ſtatus innocentiū: vt notū eſt. patꝫ tñ ↄn̄tia. qꝛ ſi q̄s grām baptiſmalē longo tpe cuſtodiſſet ⁊ in ea diſcederet: manifeſtū eſt ꝙ eēt de numero innocentiū. ⁊ p ↄcluſionē min⁹ pmiaret᷑ ꝙ̄ ſi ab ea caderet ⁊ reſurgeret: etiā p gratiā quātūcūqꝫ modicā. ⁊ in h̄ caſu eēt de ſtatu penitentiū. g̃ cū p eligendū ſit mai⁹
Argu.2 pmium. patet ꝙ ↄn̄tia fuerit bona. ¶ Secundo ſic. qꝛ ex cōcluſione ſequi videtur: ꝙ ſi alicui eſſet reuelata ſimpliciter ⁊ catholice ſua futura ſaluatio: ꝙ iſte deberet eligere quottidie peccare mortaliter. Falſitas ↄn̄tſ patet. pbatio ↄn̄tie. qꝛ p correlariū reſurgēdo: maiorē ↄſequeret᷑ gl'iam ꝙ̄ ſi in grā quā habet añ caſum remaneret. ¶ Et cōfirmat᷑ Cōfir.
qꝛ ad min⁹ eſſet eligibili⁹ a ſtatu grē ī mortale cadere ꝙ̄ in ea decedēdo ad vitam eternā puenire. Falſitas ↄn̄tis ptꝫ. qꝛ vnū illorum habet rationē boni finalis. ⁊ g̃ ſimpliciter eſt eligibile. Aliud: puta cadere a grā nihil habet de rōne boni. vñ nec eſt eligibile. pbatur tñ ↄn̄tia ex correlario. qꝛ cadēdo ad maiorē gl'iam reſurgeret: ꝙ̄ ſi in pma decederet. ¶ Tertio. ſi correlariū eſſet verū: tūc Argu.3.
peccator ex caſu ſuo ↄſequeret᷑ lucrū. ↄn̄s ē incōueniens. quia nullus de malicia ſua reportare debet cōmodum: vt dicūt iura hūana ⁊ diuina. Et pbatur ↄn̄tia. quia ex caſu maiorē ↄſequeret᷑ gl'iam. ¶ Quarto ſic. Arg.4
decedere in grā baptiſmali eſt eligibilius ꝙ̄ reſurgere in quātacunqꝫ gratia dabili poſt caſum. ⁊ in ea decedere. Igit᷑ ↄcluſio cū correlario ſunt falſa. ↄn̄tia nota eſt. Et añs pbatur. quia eligibili⁹ eſt in vita eterna repſentari innocēs ꝙ̄ quādoqꝫ nocens. Item: Eligibili⁹ eſt poſt baptiſmū ſemꝑ vt filiuꝫ ſalutis pſtitiſſe: ꝙ̄ p aliquo tempe filiū gehenne fuiſſe: ⁊ ↄtemptorē ſeu puaricatoreꝫ iuſticie diuine. Hec nota videt᷑. modo q̄ decedit cum grā baptiſmali: innocēs repn̄tat᷑ ſemꝑ in vita eterna: ſaltē ab actuali: ⁊ poſt baptiſmū ſemꝑ filius dei ⁊ coheres chriſti: vt notū eſt catholico. Cadens aūt in mortale: repſentatur in eternitate que omniuꝫ eſt ſignū: vt nocens ⁊ debitor morſ eterne: p aliqua menſura. Item vt cōtemptor et puaricator diuine iuſticie. Igit᷑. Ite iſte cuꝫ macula pro dato tempe. ⁊ ille ſine macula
¶ Quinto. nullū meritū correſpondet gratie in qua reſurgit: vel electioni ex ea. g̃ cōcluſio eſt falſa. ↄn̄tia nota eſt. Et añcedēs apparet. quia ei quod ſufficiēter eſt premiatum indulgentia culpe: non debetur meritum glorie. modo grā in qua quis reſurgit ⁊ electio que fit ex ea: ſufficiēter pmiant᷑ per remiſſionē culpe ⁊ pene eterne. patꝫ maior qꝛ ei qđ vno mō ſufficiēter eſt premiatum: nō debet᷑ ampli⁹ pmium. Et minor ſimiliter ſufficit em̄ p pmio gratie illi⁹: indulgentia Confir.
culpe ⁊ pene. ¶ Cōfirmat᷑ ſic. qꝛ p electioneꝫ quā habet pctōr in receptiōe pme gratie nihil meret᷑. g̃. ↄn̄tia nota eſt. Et añs pbatur

quia ſi p illã aliquid mereref. vel hoc eſt il/
lam gratiã: ⁊ ſic mereı̃ ꝑmã gratiã. vel aliã
vel illa infunderef in eodẽ inſtãti: ⁊ ſic eſſet
ipſamet ꝑma gratia. Uel in alio: ⁊ ſi ſic. eſ
ſet tps mediũ quo fieret electio: qua q̇s me
ruiſſet augeri ſibi gratiã. ⁊ hoc a deo nõ rece
argu.6. piſſet. ¶ Et ex alio. ſi illa electiõe mereſ que
eſſet i ꝑmo inſtãti: cũ infinita inſtãtia ſint
in quolibet paruo tpe: infinite poſſet mere/
ri: poſito ꝙ p aliqḋ totuʒ temp⁹ illa electio
maneret ſine remiſſione. qꝛ tũc in quolibet
inſtãti eſſet tãta ſicut i ꝑmo fieret. ğ meritũ
infinitũ. ¶ Ad iſtas obiectiões doloſas rñ/
Ad. 1. def. ¶ Ad ꝑmã ꝯcedif. ꝙ ſtat⁹ alicui⁹ penitẽ
tis: vt magdalenę vel beati petri: ſit eligibi
lioꝛ q̃ꝫ dati innocẽtis. ſ. q̃ꝫ pueri decedentis
2 in gr̃a baptiſmali. ¶ Sʒ in genere cõparã/
do: ſic ſtatus innocẽtię eſt eligibilioꝛ cũ ęq̃/
li gratia ⁊ merito. Et iõ dñs eũ aſſumpſit ⁊
matri ſuę dedit ⁊ aliјs quibuſdã ſanctꝭ: ſal/
tem ꝑſeruãdo a moꝛtali ⁊ a venialibꝰ: vt i/
nocẽtibꝰ ⁊ cũ gr̃a baptiſmali añ pctm̃ dece/
dentibꝰ. Hoc aũt nõ repugnat ꝯclõni. qꝛ
ꝙ meli⁹ ſit huic reſurgenti p penitentiã q̃ꝫ ſi
deceſſiſſet cũ ſola gr̃a baptiſmali in qua fu/
it añ peccatũ. hoc iõ eſt. qꝛ reſurgẽdo illa re
uiuiſcit: ⁊ cũ hoc p iſta ꝑmium recipit in q̃
ſurgit. ⁊ ſic fit accumulatio meritoꝛũ. Un̄
Ad 2 nõ eſt ad pñs. ¶ Ad ſecundã. negef ꝯñtia.
Ad ꝓbationẽ ꝯcedif ꝙ maioreʒ ꝯſequeref
gratiã p caſum q̃ꝫ fuit ea a qua cecidit. ſed
nõ ex hoc debet eligere pctm̃ cũ ea reſurrecti
one. qꝛ poſſet ſine caſu ⁊ ex bonis opibꝰ in/
crementũ ſuę gratię vberi⁹ obtinere. ¶ Ad
Adꝯfir. ꝯfirmatione negef ꝯñtia. qꝛ cadere in moꝛ
tale cũ ſit offenſa dei nõ habet aliquã rõnẽ
boni vel eligibilitatis. Et ad ꝓbationẽ con
cedif ꝙ in reſurgẽdo cõſequeref maioꝛẽ glo/
riam. ⁊ ğ bene illud qḋ de⁹ ex caſu ex ſua be/
nefactiua liberalitate ꝓducit eſſʒ eligibili⁹.
ſcʒ maioꝛ gratia ⁊ glĩa. ſʒ mediũ qꝛ eſt om/
nino deteſtabile. ſ. offendere deũ: non eſt eli
gendũ. ¶ Forte dices. ſi finis eligibilioꝛ. ğ
replica ⁊ media. Rñdef ꝙ hoc nõ habeat apparẽ/
ſoluitur. tiam vbi media nõ habuerint de p ſe oꝛdi/
nem quẽ nat⁹ ſit ſeq̇ ille finis. ſicut peccata
de p ſe nõ inducũt ſʒ impediũt gr̃ę ⁊ glĩę fru
Ad.3 ctum. ¶ Ad tertiã. negef ꝯñtia. qꝛ illuʒ fru
ctum quẽ attingit nõ ꝯſequitur ex ſuo caſu
ſaltẽ de p ſe. ſʒ ſola dei clementia ad maioꝛa
merita reuocãte. ad quę aut ad q̇t caſus de
p ſe nõ iuuat. ſed retrahit ⁊ retractat. ¶ Se
2 cundo. ꝙ q̃ꝫuis ex crimĩe nullus oꝛdine iu/
ris debeat ꝯſequi lucrũ: frequẽter tñ p acci/
dens ſequif emolimentũ: vt aplo ex tenta/
tione carnis venit humilitas. ita caſus in
crimẽ ſępe eſt occaſio magnę cautelę: humi
litatis ⁊ cęteroꝝ bonoꝝ. Supbꝰ eñ occul/
tus cadẽs p luxuriã humilis reſurgit retra 3
ctus p miſericoꝛdiam. ¶ Tertio dꝛ. ꝙ etiaʒ
ſi de p ſe p impoſſibile caſus hãc maioꝛẽ fa
ceret gr̃am: tñ multo maioꝛẽ habuiſſet fru
ctum ſi reſiſtẽdo in pꝛima gratia reſtitiſſet
qꝛ magis augmentũ grę ex hoc ꝓpo recępiſ/
ſet. ¶ Ad quartã: negef añs. immo eligibili Ad.4
us ſimpliciter eſt decedere in maioꝛi gratia
qꝛ illam maioꝛ ſequef gloꝛia. Et ğ eligibili
us eſt etiã poſt caſum. q̃ꝫ q̃ꝫ caſus nõ ſit eli/
gibilis ſb rõne ꝓpꝛia reſurgere i gratia ma/
ioꝛe q̃ꝫ decedere i ſola gratia baptiſmali mi
noꝛe. ¶ Ad ꝓbatiõem añtis negef ꝙ ſimpli 2
citer ⁊ oĩ modo eligibili⁹ ſit repñſentari p⁹
baptiſmũ ſp vt innocẽs: niſi adderetur cuʒ
gr̃a ęquali. ¶ Nec etiã eligibili⁹ eſt i regno: 3
beato petro vel ei cui daref optio ꝙ moꝛtu⁹
fuiſſet in gratia minoꝛi ſine caſu q̃ꝫ ꝙ ſurre/
xerit poſt caſum in gr̃a maioꝛi. ſic nec ꝙ fue
rit aliquo tpe filius gehẽne cũ ſecura cõceſ
ſa maioꝛe gratia eſſe min⁹ bonum. Immo
mai⁹ eſt q̃ꝫ ſp cũ minoꝛi gr̃a eſſe filium glĩę
Cui⁹ cauſa dicta eſt. qꝛ gloꝛia maioꝛ: ſequi
tur maioꝛẽ gr̃am. ¶ Nec eſt credendũ illud
qḋ aſſumif. ſ. ꝙ cecidiſſe Dauid vł Mag/ 4
dalenę vitupabile ſit in regno. qꝛ oĩs glĩa
data eſt ⁊ oĩs lachꝛyma ſublata. Sed ſi
cut in electis caſus hic redũdat in cauſam
deuotionis ad deũ ⁊ grę amplioꝛis. eo ꝙ mi/
ſericoꝛditer totiẽs de⁹ peccatoꝛẽ a deuio reuo
cauit. ſic illud ibidẽ ad laudẽ dei noĩs cedit
amplioꝛẽ: q̇ nõ ſolũ ſemel ſed etiaʒ pluries
ſuis auxiliaf ¶ Laudat ğ innocens qꝛ ꝑſer
uatus ne caderet. Laudat q̇ fuit nocens de 5
mlta miſericoꝛdia reuocat⁹ ne periret. vtrũ
q̃ꝫ eſt dei donũ. Laudat magis ſimpliciter:
in quo maioꝛ gr̃a. qꝛ ſimplr magis ẽ bonuʒ
Uerũtamen ad accidẽtale gaudiũ: cęteris
paribꝰ: ptinet nõ peccaſſe. ¶ Ad q̇ntam: ne
getur añs. qꝛ grę ꝑmę in q̃ reſurgit: coꝛreſpõ Ad.5
det meritũ: nõ ipſi⁹ reſurgẽtis ſʒ xpi. qꝛ tan
to maioꝛ ſibi dabif glĩa: q̃ꝫto fuerit ꝑfectioꝛ
q̃ꝫuis hoc nõ meruerit ille q̇ eã accipit: ſed
xp̃s q̇ eã dedit. ¶ Scḋo etiã electioni coꝛre 2
ſpondet meritũ ꝑncipalif ab illa data gr̃a
⁊ p ſe inq̃ꝫtũ fit a libera volũtate. meref eñ
ꝑſona electione illa ꝑncipaliter adiuta ex
operante ⁊ iuſtificante gratia iam infuſa.

3 ¶Ad ꝓbationē āntis ďr.ꝙ ſicut in formis
hābētibꝫ ꝯtrariū duplex eſt effect⁹. Prim⁹
quē faciūt de ꝑ ſe.ſ.facere ſubiectuꝫ tale: vt
caliditas dat eſſe calidū. Secūd⁹.quē fa/
ciunt de ꝑ accidēs vel ꝑ modū ſeqle ⁊ ſecū/
daria intētione.ſ.abiectio ꝯtrarij. eo ꝙ ſit ī
compoſſibile ſecū in ſubiecto: vt caliditas
4 cū inducit abijcit frigiditatē. ¶Sic etiam
eſt in ꝓpoſito ꝙ charitas vel gr̄a gratūfaci
ens duos habet effect⁹. Primū de ꝑ ſe.ſ.fa/
cere gratū deo vel charū.⁊ ad h̄ ꝓ ſtatu vię
ſequunt electiones bonę.⁊ gl̄ia ꝓ patria.ſic
ad caliditatē calefacere pn̄te receptiuo: ceſ
ſante impedimēto. Secūdus expulſio cul
pę mortalis ⁊ penę debitę ꝑ eadē. q꞉ cū cha
ad for. ritate ſtare nō pn̄t. ¶Per h̄ ad formā dica
tur.ꝙ falſum aſſumat.ſ.ꝙ charitas ſufficiē
ter p̄mieſ ꝑ remiſſionē culpę ⁊ penę. Immo
cū ſit forma deiformis: illud eſt ei⁹ effectus
ſecūdari⁹. Nā p̄mari⁹ ei⁹ effect⁹: eſt ꝯſtitu
dubiū i/ ere filiū dei ⁊ hęredē regni. ¶Forte quęretur
cidens q̄s iſtoꝝ effectuū charitatꝭ ſit p̄or: Rn̄deſ.
ſoluitur. ꝙ via diſpoſitōis materię abiectio culpę ⁊
cōmutatio vel deletio penę prior eſt. q꞉ cul
pa eſt vt p̄uatio gratię. Et termin⁹ a quo ī
mutatōe ad eſſe gratū de nō grato. ſicut ab
iectio frigiditatis: eſt p̄or via diſpoſitiōis
materię in generatiōe caliditatꝭ.q꞉ frigidi
tas eſt termin⁹ a q̄ mutatiōis. Sꝫ via ꝑfe/
ctionis ⁊ via intētiōis dei agētis: ⁊ via cau
ſę efficiētis eijciētis ⁊ via formę: via finis ⁊
via ꝑfectiōis: ſimplicit p̄or eſt effectus gr̄ę
vel charitatis dare eſſe gratū.q꞉ h̄ intēdit
agens de ꝑ ſe infundēdo gr̄am: ꝑ quam for
maliter ꝯſtituit tale.⁊ eijcit oēm maculam
mortalis culpę: ⁊ penā ętemā ſibi debitam
cōmutat. Diſponit ad beatitudinē tanq̄
ad finē.facit ⁊ chriſti cohęredē. ¶Ad ꝯfir/
Confir. mationē: negeſ āns.imo ꝑ electionē ꝓcedē
tem a p̄ma gr̄a meretur pctōr vitā ęternaꝫ
⁊ augeri ſibi gr̄am inq̄tū in ea perſeuerat.
Ad ꝓbationē dicaſ ꝙ ꝑ illā electionē n̄ me
retur illā gr̄am a q̄ electio ꝓcedit.q꞉ illa eſt
gratis data.ſꝫ aliā quā tūc dn̄s incipit in/
fundere.⁊ quā infundet: inq̄tū iſtū contin
get in bonis opibꝫ ꝑmanere. ¶Ad ꝓbatōꝫ
ad ꝓba. qn̄ ďr.vel illa infundiſ in illo inſtāti vel in
alio. Rn̄deſ ꝓbabiliſ. ꝙ hęc rō fundatur ī
falſo fundamēto.ſ.hoc ꝙ augmentū gr̄ę ꝓ
cedens ex merito fiat in inſtāti. h̄ enim nō
oportet.licet em̄ p̄ma infuſio inſtātanee fi/
at: tm̄ augmētū ei⁹ pōt fieri ſucceſſiue: ſucceſ
ſione opeꝝ ex gr̄a ꝓcedentiū. Et iō gr̄a quę

correſpōdet illi merito: nō infundiſ in aliq̄
inſtāti: ſꝫ incipit infundi in illo inſtāti in q̄
eſt electio meritoria.⁊ ꝯtinue infundeſ ſuc
ceſſiue ꝑ tps ꝑ qd̄ volūtas ꝯtinuabit actū
meritoriū. pōt em̄ dn̄s gr̄am ſucceſſiue cre/
are ⁊ creādo intēdere. ¶Ad ſextā dictuꝫ eſt Ad.6
p̄us in ꝯcluſione vna q̄ſtione ſcd̄a.ꝙ in eo
inſtanti electio mereaſ ſui augmentū qd̄ fi
et eius ꝯtinuatiōe ꝑ totū tempus ꝑ quod
ipa ꝑmanebit. ⁊ qd̄ in inſtantibꝫ medijs ī
quibꝫ durat iſta electio: non ſit nouū meri
tum ſtante electiōe ęquali. ¶Sed ſi auge/ 2
atur forte conat⁹: poterit augmētatiōi illi
correſpōdere meritū. Uel ſi noua electio bo
na exeat a charitate: ſed totū meritū quod
ei correſpōdet ꝑ totū temp⁹ ſuę ꝑmanentię
correſpōdet p̄mo ſui eſſe. ¶Ut ſi quis elige 3
ret in aliquo inſtāti ex gratia legere ⁊ orare
ex deuotione ꝑ totū temp⁹ ꝑ quod ſuę du/
rant matutinę. ſi ante finē de medio tollere
tur: tantū ſequereſ p̄mium ſicut ſi ęque in/
tenſa electiōe vſq; ad finē ꝯtinuaſſet. Hoc
de his rōnibꝫ ⁊ de p̄mo articulo.

Quantum ad ſe/

cundū articulū reſtat videre de q̄ſito. vide/
licet Utꝝ peccator ſine gratia de mortali ſa
tiſfacere poſſit: Ubi p̄mo videndū eſt. q̇d
ſit ſatiſfactio ⁊ ſatiſfacere. Secundo ſi ſine
gratia quis poſſet hoc facere. ¶Quo ad p̄/ Pars.1.
mum eſt notandū.ꝙ beatus Auguſtin⁹ in
libro de pn̄ia deſcribit ſatiſfactionē ſic. Eſt
peccatoꝝ cauſas excidere ⁊ eoꝝ ſuggeſtioni
bus aditū nō indulgere. quā recitat magi/
ſter in lr̄a diſ.xv.c.iij. Anſelm⁹ li.j. Cur de⁹
homo. Satiſfactio eſt honorē debitū deo Dubiū
impendere. ¶Circa quaꝝ p̄mā dubitatur.
quō pctōr poſſit peccatoꝝ cauſas excidere
cū tamē fomite q̇ eſt cauſa peccati nequeat
in hac vita carere: vt dictū eſt ſupra lib.ij. dubiū.1
¶Secūdo.quō poſſit ꝑ ſe cauſas peccato/
rum excidere: cū ꝑ ſe nequeat reſiſtere pecca
tis: vel peccata ſecludere: q̄ tamen minora
ſunt q̄ꝫ ſuę cauſę. ¶Et tertio quomō defiuiſ dubiū.3
ſatiſfactio ꝑ futuꝝ: cum ſit pars pn̄ie: quę
eſt p̄teritoꝝ pctōꝝ. ¶Pro quoꝝ ſolutiōibꝫ Nota.3
eſt ſciendū. ꝙ intētio iuſticię punitiue non
ſolū eſt p̄terita inęqualia ad ęqualitatem
reducere ſed etiā in hmōi reductiōe ſic pōt
mala ſimilia p̄cauere. Ex quo ſequiſ.ꝙ cū
ſatiſfactio ſit act⁹ iuſticię punitiuę: put eſt
ꝑs pn̄ię ſacramētalis.ꝙ ambꝫ illa debet am

plecti.p̄terita mala corrigere.⁊ h̄ ſicvt eorū
1 reditꝰ valeat īpediri.¶ Vn̄ reſpectu p̄terito
rum pōt ſatiſfactio ſic definiri. Eſt iniurię il
latę cōpenſatio ſm̄ iuſticię ęqualitatē.ſm̄
quē modū loquitur definitio Anſelmi.ꝙ ſit
deo debitū honorē impēdere.ſ.ꝓ pctō com/
2 miſſo. q2 debitū eſt vt q̄ deū offendit ꝑ cul/
pā: vt ſibi ſatiſfaciat ꝑ pniam.¶ Alio mo/
do reſpectu futuroꝝ ſatiſfactio deſcribitur ꝑ
Auguſtinū. Eſt pctōꝝ cauſas excidere: vt
remoueat̄ qđ facit ſiue ꝯſeruat morbum.⁊
eoꝝ ſuggeſtionibꝫ ne redeāt aditū non in/
dulgere. Iuxta q̄ dicta ꝙ dictū venerabilis
Anſelmi poſſet ſic ſumi. Satiſfactio ē ꝑs
pnię ſacramētalis q̄ deo poſt ꝯtritionē ⁊ cō
ꝯfeſſionē debitꝰ honor impēdit̄ ꝓ criminibus
cōmiſſis. Intellige.īpēdit̄ debitꝰ honor ī or
dine ad dei acceptationē: non in ordine ad
criminis ſiue rei ablatę valorē. Auguſtini
v̄bo ſic. Satiſfactio eſt cauſas ⁊c.i. eſt pars
pnię qua poſt ꝯtritionē ⁊ ꝯfeſſionē cauſas
pctōꝝ excidimꝰ: ⁊ eoꝝ ſuggeſtionibꝫ aditū
nō indulgemꝰ.¶ Per q̄ rn̄det̄ ad motiua ī
Ad.1. ducta. ¶ Ad p̄mū.ꝙ nō intelligit̄ ſic ꝙ oēs
cauſas excidere poſſimꝰ: cū fomitē peccati
vt arguit̄ ⁊ ꝓ ſtatu vię poteſtatē deficiēdi p̄/
cludere nō valeamꝰ. Sz itelligit̄ de cauſis
ꝓpinq̄s: vt q̄ de fornicatōe ſatiſfacere q̄rit:
a mulieꝝ ꝯuēticulis abſtinebit. guſtꝰ etiā
Ad 2 delicias moderabit.⁊ ita ī alijs pctīs.¶ Ad
ſecundū Ibi nō eſt dictū ꝙ h̄ peccator per ſe
ſufficiat facere. ſicut etiā de ſe neq̄t ꝯteri vel
ſalubriter penitere. Sz qn̄ ꝯtritio eſt in cor
de ⁊ ꝯfeſſio fuit in ore: tūc dei munere. ſcz in
fuſę grę iuuātis poterit peccator cauſas ta/
les peccatoꝝ excidere.¶ Ad tertiū.ꝙ iō defi
Ad.3 nitur ꝑ futuꝝ.q2 eſt actꝰ iuſticię punitiuę:
vt dictū eſt.⁊ ad illū ſpectat ſic corrigere q̄
facta ſunt vt in futuro nō fiāt. Qui em̄ p̄n
cipi ſeculari velit ſatiſfacere de illata īiuria
inimicoꝝ eiꝰ deteſtat̄ ꝯſilia. Sic ſi ſatiſface
re velimꝰ deo opꝰ eſt vt inclinatiōes in ma/
lum cū ſuggerūt̄ a carne: habitu malo: mū
do vel diabolo q̄ ꝯtrarię ſūt abſtinētie ma
li: q2 tendūt in ꝓhibita: omīmode deteſte/
mur.¶ Ubi merito q̄rit̄. Utꝝ ꝯtritio ſit ꝑs
Dubiū quadruplex ſatiſfactiōis? Et videt̄ ꝙ ſic. q2 nemo ꝓ pec/
catis pōt ſatiſfacere niſi ꝯtritus. Secundo
Utꝝ ꝯfeſſio ſit ꝑs ſatiſfactionis? Et videt̄
iteꝝ ꝙ ſic q2 nemo ſatiſfacit deo niſi certo tē
pore ꝯfiteat̄. Tertio vtꝝ p̄ſupponat grām?
Et videt̄ ꝙ ſic. q2 p̄ſupponit ꝯtritionē q̄ nō
eſt ſine grā. Quarto vtꝝ grā ſit ꝑs ſatiſfa/

ctionis? Et videt̄ ꝙ ſic. q2 ſicut in ſequēti ꝑ/
te dicet̄. nemo ſine grā pōt ſatiſfacere.¶ In In ꝯtriū
oppoſitū iſtoꝝ eſt.ꝙ ſatiſfactio ſit ꝑs peni/
tentię ſacramētalis: vt dicit magr̄ diſ. xvj.
modo ſi ꝯtritio ⁊ ꝯfeſſio eſſent eiꝰ ꝑtes: tūc
eſſent totū ſacramentū penitētię. Itē gratia
eſt cauſa totiꝰ penitētię. cauſa efficiēs nō eſt
ꝑs ſui effectus.¶ Ad hęc rn̄det̄ ꝓbabiliter. Solō.1
ꝙ ſatiſfactio ſacramentalis cū ſit actus vo
luntariꝰ pōt capi dupliciter. Uno modo
iuxta vim vocis.⁊ ſic ſatiſfactio diceret̄ om
nes illi actꝰ volūtatis eliciti ⁊ impati quibꝫ
aīa ſatiſfacit deo ꝓ cōmiſſo crimine. Et hoc
modo ꝯtritio ⁊ cōfeſſio ⁊ electiōes horum
poſſunt eſſe ꝑtes ſatiſfactiōis. q2 ſunt actus
eliciti: vt ꝯtritio: electio eiꝰ: ꝯfeſſio interior
⁊ electio eiꝰ.⁊ ꝯfeſſio exterior: actus impa/
tus q̄bꝫ ſatiſfacimꝰ deo. Et hoc modo ſatiſ
factio nō eſt ꝑs ſacramēti penitētię: ſz forte
eſt totū ſacramentū. ¶ Alio modo ſatiſfa/ Solō.2
ctio capit̄ reſtricte ꝓ actibꝫ elicitis ⁊ impera
tis ſequentibꝫ ꝯtritionē ⁊ ꝯfeſſionē.⁊ ſic eſt
pars ſacramēti penitētię. nec eſt cōtritio eiꝰ
pars vel etiā ꝯfeſſio: ſed ab ea p̄ſuppoſita
¶ Per hęc ad illa parua dubia.¶ Ad pri/ Ad.1
mum ꝙ ꝯtritio ſit ꝑs ſatiſfactionis primo
modo acceptę. quia ſine ea non ſatiſfit deo
Et eſt vnus actus quo incipit peccator deo
emendare. Nō aūt eſt ꝑs ſatiſfactōis ſecū
do modo captę ſed bene p̄ſuppoſita: ſic lux
ſolis non eſt ꝑs luminis eius: ſed p̄ſuppo/ Ad.2
nitur a lumine.¶ Eodē modo ad ſecūdum Ad 3
recte ſimiliter. ¶ Ad tertiū dr̄.ꝙ ſic: ad mi/
nus ꝙ inſit vel infuit: q2 inimicus dei eſt: q̄
ſine gratia eſt. Et talis quicq̄d facit: nō ſa/
tiſfacit. quia deus eiꝰ opa ꝓ penis debitꝭ nō
acceptat niſi fuerint a grā inchoata.¶ Ad
quartū videtur mihi.ꝙ gratia gratūfaciēs Ad .4
ſiue charitas non ſit ꝑs ſatiſfactionis. etiā
primo modo acceptę: ſed cauſa efficiēs. fa/
cit enim vt electio doloris ⁊ dolor acceptꝰ
voluntarie: ꝯfeſſio ⁊ alia que ſequunt̄ vale
ant ꝓ peccatis.⁊ vt q̄s de debito deo recōcilie
tur.¶ Sed vtꝝ dolor ſit pars ſatiſfactiōis Dubiū
ſtricte acceptę? videt̄ dicendū ꝙ dolor pręce ſoluitur.
dens ꝯfeſſionē ⁊ iniunctionē penitētię ſit ef
fectus penitētię v̄tutis directe per gratiam
trahentē ad deū ⁊ deteſtantē culpā: ⁊ eſt con
tritio vel aliq̄d eius. Sz dolor ſequens in/
iunctionē pnię ⁊ abſolutionē ſacerdotꝭ: tūc
aſſumptꝰ volūtarie: ꝑs eſt ſatiſfactiōis: ca
piendo eam ſtricte.¶ Et ſi dicat̄.ꝙ forte ſit obiectio
idem dolor ꝯtinuatus? Rn̄det̄.ꝙ ſi ita fue/ Solō

VERSITARIA

rit:nõ eſſet incõueniẽs.puta ꝙ dolor aſſum
ptus ꝓmo ꝑ virtutẽ penitẽtie directe ꝑ grã
am de peccato eſſet actus pnĩe ⁊ cõtritio vel
actus eius.⁊ ꝙ poſt abſolutionẽ ⁊ impoſiti
onẽ penitẽtie ⁊ doloris noua electiõe eiuſdẽ
doloris vt ꝑ eum deo ſatiſfiat:eſſet ps ſatiſ/
Cõclo factionis.nec hoc incõueniẽs eſt.¶Ex qͥbꝫ
apparet cõcluſiue.ꝙ ſumẽdo ſatiſfactõem
ꝓmo modo.ꝯtinet illos actꝰ:⁊ eſt illi actuſ
facti ex grã quibꝫ placat deus de pctõ tãꝗ
de pena cõgrua illi ex acceptatione ſua beni
gna.Si vero ſatiſfactio capiat ſtricte: ſic eſt
actꝰ eliciti vl' impati:vel illi ſimul ſequẽtes
ꝯtritionẽ ⁊ ꝯfeſſionem.qͥbꝫ deo de ꝯgruo ex
ſua acceptatione ſatiſfit de reatu culpe cõ/
miſſe.Hec in groſſo ſic ꝓmiſſa ſunt ꝓ nõis
intellectu.qꝛ de quidditate iſtoꝝ actuũ for/
te poterit fieri ſmo in ſequẽti queſtione.Hꝫ
Pars.2 de ꝓma pte huiꝰ articuli.¶Quo ad ſcdam
partẽ reſtat videre Utrũ ſine gratia qͥs poſ
ſit de peccato deo ſatiſfacere?Pro quo ꝓmo
eſt notandũ:vt etiã notat beatꝰ Thomas
in ſcripto.diſ.xiiij.arti.j.qͥſtionis.iij.ꝙ ſatiſ
factio ſacramẽtalis eſt amicitie dei quã qͥs
ſua culpa ꝑdidit:recõciliatio.Et ſumit ex
modo loquẽdi humano.nõ enĩ põt ſatiſfie
ri homini ꝙdiu nõ indulget delictũ: vl' ſa
tiſfaciẽtis opa velit habere ꝓ recõpenſa fa/
Nota.2 cte ſibi iniurie.¶Secundo notandũ eſt.ꝙ
ꝙdiu homo fuerit ſine grã:eſt filiꝰ ire.⁊ vt
ſic inimicus dei. Nõ enĩ inhabitat illũ deꝰ
ꝑ grãm in ꝗ nõ eſt gratia:vt ſepiꝰ ſupra di/
cõclo.re ctum eſt.¶Quibꝫ ꝓmiſſis eſt ꝯclo mĩſalis
ſpõſalis ad queſitũ.ꝙuis ſine grã aliquis de morta
li poſſit ſatiſfacere:de lege tñ ordinata im/
poſſibile eſt ꝙ aliquis ſatiſfaciat deo de ſuis
criminibꝫ niſi in grã exiſtat.Prima ps eſt
logica:⁊ põt ꝓbari inductiue.qꝛ ſine hac grã
tia:⁊ ſine hac.⁊ ita de alijs.Immo peſſimꝰ
homo mũdi põt ſatiſfacere deo de peccatis.
põt enĩ ꝯuerti ⁊ fieri bonꝰ:⁊ tũc ſatiſfacere
deo.⁊ talis nõ eſt in grã:vt notũ eſt.Igit.
Pars.2 ¶Sꝫ ſcda ps ꝓbat.qꝛ qͥ de ſuis criminibus
ſatiſfactione recõciliat:amicitie dei reſtituit
ꝑ ꝓmũ notabile.Hoc aũt fieri ſine grã: eſt
de lege ordinata impoſſibile.Sequit enĩ.
Iſte deo ſatiſfacit de peccatis.ergo in grã exiſtit
⁊ eſt ſine grã.ergo oppoſita ſimul verificãtur
de eodẽ.Qꝫ aũt ſequat.ptꝫ.qꝛ recõciliatio
que fit ꝑ ſatiſfactionẽ: ꝓſupponit gratiam
2 ¶Scdo.qꝛ iuxta dicta in ꝓma pte ſatiſfa
ctio ꝓſupponit ꝯtritionẽ.mõ nõ ſtat ꝙ ho/
3 mo ſit ſine grã:⁊ ſimul ſit etiã ꝯtritꝰ.¶Ter

tio.qꝛ ope ꝓciſe mortuo nemo ſatiſfacit de
peccato.modo ꝙdiu homo eſt ſine gratia:
oĩa opa que facit mortua ſunt.Igit ⁊c.
Patet maior quia qđ mortuũ eſt ꝑ morta
li crimine:non ſatis eſt ⁊c.Minor pꝫ.j.ad
Chor.xiij.Nihil ꝓſunt opa ſine charitate
¶Quarto.quia nemo ſatiſfacit deo ꝑ ea qͥ 4
non ſunt deo accepta ad emendã.modo ſi/
ne gratia nullũ homis opus deus acceptat
ad emendã.Igit.Patet maior de ſe.qꝛ ne/
mini offenſo põt ſatiſfieri de offenſa niſi ve
lit illud qđ ſibi ꝓbetur ad emendã: habere
gratum Et minor ſimiliter.qꝛ ꝙdiu nõ eſt
gratia:manet homo in morte.vt dicit pri/
ma Ioh.iij.⁊ ex ꝯñti non ſunt accepta eiꝰ
opa vt ſatiſfactoria.¶Et qͥnto.quia nemo 5
accipit opus ad emendã qđ nõ recta intẽ/
tione fertur in ipm.modo opa que fiunt ex
tra grãm vel ſine gratia:non recta intenti/
one ferunt in deũ.Igit ⁊c.Patet maior de
ſe.qꝛ ſi homo eſſet offenſus: non acciperet
ad emendã opa:niſi recta intẽtione emen
de in ipm directa.Minor patet.quia ſine
gratia in peccato mortali manet.⁊ ex conſe
quẽti aliqđ ꝑpale plus diligit ꝙ deũ.ergo cum
oĩa opa dirigat in id qđ plus diligit:ma
nifeſtũ eſt ꝙ non dirigat opa que facit i de/
um:vt ꝓpter ſe ſup oĩa dilectũ eo modo
quo diligi debet ad vltimi finis ꝯſecutiõꝫ.
vnde non ſatiſfacit de peccato¶Correlarie Corre.
ſequitur.Homo nequid debite penitere vl'
ſatiſfacere de vno mortali:niſi de omnibus.
ſi plã cõmiſit peniteat ⁊ ſatiſfaciat iuxta ſu/
um poſſe.patet ex ꝯclone.quia ſi ſcient de
vno eoꝝ non peniteat:non eſt in gratia.er/
go ꝓtunc de nullo ſatiſfacit:ꝑ concluſionẽ.
ergo nõ eſt poſſibile ꝙ homo ſatiſfaciat de vno
⁊ aliud ſcienter retineat incontritꝰ.Hoc de
ſecundo articulo.

Quantum ad ter/

tium articulũ eſt dubiũ ꝓmũ.Utrũ penitẽ/
tiam inceptã in grã ⁊ incompletã hõ factꝰ
extra grãm poſſit ſic exiſtendo adimplere?
Et videt ꝙ ſic.quia ſatiſfactio ꝯſiſtere vide
tur in adequatione pene ad culpã.mõ taliſ
adequatio videt poſſe fieri.ꝙuis homo nõ
ſit in charitate.Igit.Maior patet de ſe.et
minor ptꝫ.qꝛ ſiue illa adequatio ſit elemo
ſyna ſiue ieiuniũ ſiue orõnes manifeſtũ eſt
ꝙ ſine charitate poſſit fieri.¶Scdo.quia Argu.2
actus ſortit naturã ſui principij.ergo ſufficere

videtur ꝙ ſatiſfactio inceperit a charitate.
Argu.3. ¶Et tertio.qꝛ in ꝯtritiõe ⁊ in ꝯfeſſoꝛis ab/ſolutiõe pena eterna mutaſ in tpalẽ.mõ q̃/liſcũqꝫ ſit illa:videſ ꝙ poſſit fieri extra cha/ritatẽ.ğ ⁊c.ꝯñtia nota eſt.⁊ añs ſilr.qꝛ ꝯtri/tus nõ obligaſ ad penã eternã.Et mioꝛ pa/ret. ſicut eſt argutũ. quãlibet penã tpalem
Arg.4 põt homo ſine charitate ſubire.¶Quarto qꝛ poſſeſſoꝛ rei aliene põt eã reſtituere q̃uiſ ſit extra charitatẽ. mõ illa reſtitutio videſ eſſe ps ſatiſfactiõis.Igiſ.Maioꝛ nota eſt Et minoꝛ ptꝫ.xiiij.q.vj.c.ſi res.nõ remittiſ
In ꝯriũ pctm̃ niſi reſtituaſ ablatũ.¶Sed ꝑ p̃te ne/gatiua dubij eſt ꝙ ſatiſfactio coopit pctm̃ modo ſue ſignificatõis.mõ coopire pctũm ꝓpꝛiũ videſ charitati:iuxta illud qđ habe/tur Prouer.x. Uniuerſa delicta coopit cha
Opio.1. ritas.Igiſ neq̃t eſſe ſine charitate¶De iſto dubio ſanct⁹ Thomas diſ.xv. q.iij.arti.ij dicit ꝙ non valeat ſatiſfactio ꝑ ea pte ꝑ q̃ fiat extra charitatẽ. Idẽ dicit ⁊ Thomas
pbaſ.1. de Argẽtina eadẽ diſ.q.vnica.ar.ij.¶Mo/tiuũ beati Thome de aqui.eſſe videſ. qꝛ ſa/tiſfactio ſit adequatio quedã ꝑ quam ꝓ of/fenſa criminis placaſ deus iuxta iuſtã refu/ſionẽ damni vel offenſe quã intulit. ſꝫ hoc nequit fieri niſi fiat ex gratia.Igiſ. ptꝫ ma/ioꝛ.qꝛ hoc eſt q̃d nõis ſatiſfactiõis.Et ptꝫ minoꝛ.qꝛ ſi placabiſ de⁹ ꝓ offenſa:vel h̄ eſt reddendo equale:qđ nõ eſt homini poſſi/bile.vel ex dei acceptatione.modo de⁹ non videtur acceptare opa niſi fiãt ex gr̃a.ergo
pba. 2 ſine gr̃a nullo mõ erũt ſatiſfactoꝛia.¶Se/cundo.qꝛ opus p̄cipuũ ſatiſfactiõis eſt ele/moſyna.mõ hec extra gr̃am vel in moꝛtali nihil valet.ğ nec aliqua ſatiſfactio. ꝯñtia nota eſt.et maioꝛ ptꝫ Luc.xj.Date elemo/ſynã ⁊ oĩa mũda ſunt vobis.Minoꝛ pa/tet.j.ad Choꝛ.xiij.vt allegatũ eſt. Si di/ſtribuero omnes facultates meas in cibos pauperꝫ:charitatẽ aũt nõ habeã:nihil mi/
pbaſ.3. hi ꝓdeſt.¶Motiuũ mgr̃i Thome de Ar/gentina eſt.qꝛ opa eiuſdẽ generꝭ quoꝛũ ali/qua fiũt ex charitate.⁊ alia ſine ea.Que ſi/ne charitate fiũt hñt ſe ad alia ſicut auri/calcũ ad auꝝ.mõ qui debet auꝝ non ſoluit cũ auricalco.⁊ penitẽs nõ ſatiſfacit ꝑ opa q̃
Opio.2 facit ſine charitate.¶Alij dicũt contrariũ. Uolũt em̃ ꝙ opa ſatiſfactoꝛia extra chari/tatẽ facta dũ tñ fuerit ab initio ſatiſfactio vel etiã ꝯfeſſio ⁊ ꝯtritio ex charitate: vale/
Nota.1. ant.¶Cõparãdo inter has opiones ẽ meo iudicio aduertendũ Primo ꝙ pr̃ſbyter i im/ponendo pniam ab initio:vel addit ꝙ eaꝫ impleãt ex charitate.vel ꝙ impleãt deuote qđ charitatẽ adeſſe notat:cuꝫ non ſit recta deuotio niſi charitate duce.vel non addit
¶Quib⁹ p̄miſſis videſ mihi ꝙ ſi ſit impoſi/tum opus ſatiſfactoꝛiũ vt fiat ex charitate tũc hmõi ſatiſfactio nequit fieri niſi op⁹ im/pleatur ex charitate.patet.qꝛ ibi nõ ſolum eſt impoſitũ op⁹ ſꝫ cũ opere modus.ſ.ꝙ ex dilectione fiat.ğ niſi opus eo modo fieret: ſatiſfactio nulla eſſet quo ad partes que ſi/ne charitate fierẽt ¶Secũda cõcluſio vide/tur mihi ꝓbabilis:ꝙ ſi in impoſitiõe opis ſatiſfactoꝛij tm̃ imponiſ factio opis ſine ex/preſſione modi explicita vel implicita.fue/ritqꝫ cõdigna pñia impoſita.ꝙ iterũ cadẽs in moꝛtale faciẽdo illa iniuncta ſibi opera de p̄teritis peccatis ꝯfeſſis ⁊ ꝯtritis deo ſatiſ/facit quo ad penã ſibi debitaꝫ ꝓ illis. Per/ſuadeſ ꝑ tertiã rõnem adducta ꝓ parte af/firmatiua dubij.quia dñs penã eternam ĩ ꝯtritione mutauit in tempalem. quaꝫ ſibi expꝛeſſit ꝑ ſuũ vicariũ ad hoc legitime con/ſtitutũ.ſ.ꝑ confeſſoꝛẽ.ğ ſi illam implet:ab/ſolutus eſt ab illa pena que ſibi debebaſ ꝓ il/lis peccatis in inferno ſi in moꝛtali decedat qđ em̃ deus mutauit ad tempale:nũq̃ꝫ pu/niet pena eterna. ¶Et ſi dicaſ.ꝙ tñ eo reci/diuãte in moꝛtale peccata p̄oꝛa reuiuiſcãt Rñdetur.ꝙ nõ ſimpliciter ſed ꝙ fiãt graui/oꝛa peccata recidiuãtis ꝓpter ingratitudi/nem maioꝛẽ.ſ.de gratia recepta quam ſua ſponte ꝑdidit:dicunſ pꝛioꝛa reuiuiſcere ⁊c̃ Nõ aũt ſic ꝙ idem peccatũ ſemel indultuꝫ iterũ redeat ad penã eternã.¶Secũdo ſic. quia peccatoꝛ extra charitatẽ faciẽs opa bo/na meretur ſibi mitioꝛẽ penã inferni.ğ pt ſa/tiſfacere de pena debita peccato tpali.ꝯſequẽ/tia tenet.quia multo minus eſt ſatiſfacere de tempali q̃ꝫ quantũlibet paruã pene eter/ne ꝯſequi remiſſionẽ.Añs eſt beati Augu/ſtini in enchiridion dicẽtis.ꝙ opa bona ex/tra charitatẽ facta ad hoc ꝓſũt:vt fiat ple/na remiſſio.vel vt tolerabilioꝛ ſit dãnatio. ¶Tertio.quia hore lecte in peccato moꝛta/li p̄ſeruant hominẽ obligatum ad hoꝛas: ne ꝑ earũ omiſſionẽ intret peccatũ moꝛtale ğ etiã opa bona facta poſt caſum in moꝛta/le.eodẽ modo p̄ſeruant ⁊ ſatiſfaciunt de tẽ/poꝛali pena.ꝓbatur ꝯñtia quia nõ minus tenetur ſacerdos ad hoꝛas legere ex chari/tate q̃ꝫ penitens iniuncta ſibi ex ea ꝑficere Añs patet in canone.ij.q.iij.ſi quis ep̃us.

Cõclo.1.
Cõclo.2
replica
2
3

⁊ canone ſequẽti. Etiã ſi eſſet excõicat⁹ ma
iori ſnĩa: adhuc tenet̃. ⁊ legẽdo liberat̃ a de/
bito. quare nõ hic: ex q̊ ſolũ tp̄ale debet. ⁊ pe
4 nã determinatã habeat ſubire ¶ Quarto. qꝛ
alias cui iniunctũ eſſet orare ſeptẽ pſalmos
ꝑ octo dies: ſi cadit ſcd̄o die ĩ pctm̃ morta/
le de quo nõ ꝯterit̃ infra biduũ: erit neceſſi/
tatus ad peccãdũ. qꝛ ꝑ ꝯfeſſorẽ aſtrict⁹ eſt
legere ſeptẽ pſalmos in remediũ ꝯfeſſorũ
criminũ. ⁊ hoc nõ eſt ei poſſibile ꝑ illud bi/
duum. cũ nulla per eum valeat ſatiſfactio.
Corre. ¶ Propter hec motiua puto ꝙ valeat peni
tentia facta ſic in mortali: dũmodo in cha
Ad. 1. ritate fuerat initiata. ¶ Ad pͥmã rõnum in
ſm pͥmã contrariũ opĩonis pͥme dicit be. Tho. ſm
opionez ſuã viã. ꝙ minor ſit falſa qꝛ nec extra chari
tatem poſſit fieri adequatio peccati quo ad
ſe. ꝓpter impotẽtiã humanã reſpectu offen/
ſe dei. Nec etiã quo ad acceptatõnẽ dei ſiue
ſint elemoſyne ſiue alia: cũ opa inimici nõ
ſint deo accepta. qꝛ qui ꝓ vna offenſa vellet
ſatiſfacere: ⁊ eundẽ leſum ſimul offenderet
ſic faciendo nõ videtur ꝙ debite ſatiſfacere
poſſet. Sed hec rñſio ſine dubio va eſſet:
ſi peccata mortalia indulta poſtea ꝑ caſuz
redeant. ſic em̃ eſſet manifeſtũ. qꝛ eſſet ac ſi
non fuiſſent ante indulta. ⁊ ſic nihil vale/
at ſatiſfactio. Rõ eſt. qꝛ cõmutatio ceſſat q̄
fuit facta in penã tp̄alem. ex reditu obliga/
Sz ſm tionis ad penã eternã ꝑ eodẽ pctõ. ¶ Sed
concluſi ſuppoſito ꝙ nõ redeant: ſed ſolũ ingratitu
onem ꝓ/ do poſt nouuz caſum puniat̃. ⁊ ꝙ maneat
priam. cõmutatio in penã tempalem corporalem:
tũc manifeſtũ eſt ꝙ talis in peccato morta
li nouo exiſtẽs illã ſoluere poſſit. ⁊ ſic poſſit
Ad 2 ſe quietari de priori peccato. ¶ Ad ſecundã
ſm pͥmã dicunt ꝙ actus ſortiat̃ naturã ſui pͥncipij.
opionez q̄zdiu ꝯformetur illi. Sed ſi ꝑ caſum obli/
quatio deſinat a rectitudie ſui principij tũc
ad terminũ ad quẽ tendebat principium:
non vadit. ⁊ ideo tunc cõformatio deſinit.
Et ſic fit: vt dicunt quãdo peccator penitẽs
Sz ſm ante labitur in nouũ mortale. ¶ Hec ſolu/
opionez tio videtur eſſe pulcra ſed fortis eſt replica
ꝓpriam tio. quia vel de peccato debet penã eternam
vel tempalem. Si eternã: tunc non eſt in/
dultum. Si tempalem: vel eſt additum:
ꝙ debeat eã facere in gratia. Et ſi ſic: tũc cer
tum eſt ꝙ penitentia facta extra gratiã: nõ
valebit: vt dictum eſt. Vel non eſt additũ
Et ſi ſic: cũ nuda pena tp̄alis ſine grã pote
rit ſuſtineri: q̄re extra grãm nõ põt ſatiſface
re: ſicut extra grãm ſoluit horas q̄s legere

tenet̃. ¶ Ad tertiã ꝯcedũt ꝙ in ꝯtritione pe Ad 3
na eterna mutet̃ in tp̄alem: ſi ꝯtritio nõ ſuf dicũt
ficiat. Et ꝯñter ꝙ tñ illa pena tempalis de/ alij
beat fieri ex gratia vel charitate. alš nõ ſit
deo accepta. ¶ Sed iſtud eſt meo iudicio
dicere ꝙ non abſolute mutet̃ in penã tp̄alẽ
ſed ſub cõditione qua maneat in grã vſq̃
ad ſatiſfactiõz vel ad impletiõem illius pe
ne. Modo iſtud non videtur valere. quia
cũ deus pfecte cõmutet penã eternã in tẽpo/
ralem: neſcio vbi ſcriptũ ſit ꝙ illa tempalis
pena debeat in grã ſolui plus q̄z ꝙ hore ca/
nonice debeant in grã legi. ¶ Ad quartaz de Ad. 4
ſatiſfactione dicũt ꝙ non ſit pars penitẽtie
ſacramẽtalis q̄zuis bene requiratur ad hoc
ꝙ fiat: ſicut etiã grã operãs non ſit pars pe
nitentie q̄zuis requiſita ſit ¶ Et illud dictũ Rõpͥa
eſt ſatis alienũ pͥma facie. ⁊ licet ſit incõue/
nienter attamẽ apparẽter dictũ. quõ enim
cũ lucrũ ſit pars damni in eo qui habet bo/
na male queſita: ſtabit ꝙ eius refuſio vel
redditio non ſit ps ſatiſfactionis. Verũ eſt
ꝙ de hoc erit ſequens dubium ⁊ ideo ptrã/
ſeo nũc. Hec opinio eſt magis communis
⁊ ſm beatũ Thomã viſa forte magis ſecu/
ra. q̄zuis ego ꝓbabiliter oppoſitum qꝛ ma/
gis pium reputẽ fore verũ. Et ideo reſpon/
deo ad rõnes que ſunt facte ꝑ pte ꝯtraria.
¶ Ad pͥmã. ꝙ ꝓprie ſatiſfactio nõ cooperit Ad. 1
peccatũ: ſed charitas vel gratia a qua inci
pit. Hmõi aũt ſatiſfactio cooperit reatũ de/
bitum ꝑ pctõ: qui tempalis eſt ⁊ tp̄alis pe
ne debitus. que qꝛ poteſt ſolui poſt mortale
etiam põt ſatiſfieri poſt mortale. ¶ Ad qđ 2
videtur valde euidẽs ſignũ. pone ꝙ aliq̄s
obligatus ad horas dimiſerit ꝑ mẽſem. et
ꝯtritus ꝯfiteat̃. cui facta iniunctiõe ꝙ illas
horas relegat. pono ꝙ ĩ charitate aliq̄zdiu
legat. ſed tamẽ añ completionẽ horarũ q̄ de
bent̃ ꝓ menſe ꝯfeſſo: iterũ in mortale cadat.
⁊ in eo manens ſine ꝯtritione reſiduum le/
gat. quero an ſatiſfecerit: Et ſi ſic: cum hec
ſatiſfactio fuerit ſatiſfactio vera de omiſſio/
ne: habetur ꝓpoſitũ ¶ Si dicis ꝙ nõ. Con
tra. videt̃ ꝙ ſufficiat eas horas ſic legere et 3
ſoluere ſicut a pͥncipio ⁊ ante earũ omiſſio/
nem licuiſſet. modo a principio ante omiſ/
ſionem ſoluiſſet horas: ſic ꝙ non fuiſſz ob/
ligatus relegere. g̃ ⁊ nũc. Maior patet. qꝛ
ꝯfeſſor ꝑ illã iniunctionẽ non videt̃ eũ alit̃
ligare q̄ ſicut fuit a pͥncipio ad eas obliga
tus. Et minor pz. qꝛ ſi a pͥncipio legiſſz eas
exiſtẽdo in mortali: nõ teneret̃ eas relegere.

Ad pri/ ¶Ad motiua ſancti Thome.¶Ad pͥmuȝ
mum p/ ꝯcedit maioꝛ.ꝛ negetᷣ minoꝛ ꝗ ad cōplemē
me opi/ tum refuſionis. Ueꝝ eſt ꝙ quo ad initium
nionis. ꝯtritionis ꝯfeſſionis ꝛ ſatiſfactionis:neceſ
ſe eſt ꝙ aſſit grã.q꞉ al's homo nō eſſet cōtri/
tus nec ꝯfeſſus debite.Ad ꝓbationē dicat
ꝙ deus placabit reddēdo equale tpal' pene:
quo ad ſuã acceptationē ꝛ miſericordē eter
ne pene ꝑ infuſionē grē in tpalē cōmutatio
nem. Et qñ dꝛ ꝙ deus non videt acceptare
opa que fiunt extra grãm. veꝝ eſt:ad vitã
eternã:ſed ad pene tempalis ſolutionem:ĩ
quã miſericorditer mutauit eternã:bene ſi/
cut etiã ea acceptat ad tpaliū acq̃ſitionem
vt habet Ezechiel.xxix.vbi regi Nabucho
donoſor ꝓ opibꝫ bonis factis extra grãm: ĩ
Ad.2 pͥmium pmittunt ſpolia egypti.¶Ad ſecū
dam.nego ꝙ elemoſyna extra grãm vel in
mortali nihil valeat. Ad ꝓbatōem ꝑ apo/
ſtolū.j.ad Choꝛ.xiij.dꝛ cōiter .ꝙ diſtribu/
tio reꝝ meaꝝ paupibꝫ extra charitatē: vel
alia opa bona:nihil mihi pdeſt ad ꝯſecuti
onem ꝛ meritū vite eterne.pdeſt tñ qōlibꝫ
bonū opus ſi fiat ꝓpter deū ad tpalium cō/
ſecutiōem vel tpalis pene ſolutiōȝ ſeu eti/
am pene inferni mitigatōem. vt pͥus eſt al
Ad.3 legatum. ¶Ad motiuum magiſtri Tho/
me d' Argentina conceditur ſimilitudo.q꞉
opera ſatiſfactoria procedentia ex charita
te habent ſe vt aurum.non quia ſatiſfacto
ria pene temporalis debite pro reatu : ed
quia meritoria vite eterne. Alia autē extra
charitatē facta habent ſe vt auricalcū.eo ꝙ
eis non meret q̇s vitã eternã. Sȝ non eſt ĩ
cōueniens ꝙ ꝑ ea q̇s ſatiſfaciat de pena tē/
porali.q꞉ alia non debet de pctō de quo con
feſſus fuit. Hoc de pͥmo dubio ſit ſine aſſer
tione dictū:quilibet videat q̇d ſibi magis
dubiū.2 placet:donec fuerit ꝑ eccleſiã deciſuȝ.¶Se
cundū eſt tale Utrū reſtitutio rei aliene ſit
ps ſacramentalis ſatiſfactiōis in eo q̇ detē
tione rei talis peccauit. Ad hͦ dicūt illi qui
ſunt de ea opinione ꝙ ſatiſfactio inchoata
in gratia.ꝛ incōpleta non poſſit cōpleri in
mortali.ꝙ reſtitutio nō ꝑtineat ad ſatiſfa/
ctionē tãq̃ ps eius.ꝓbant. q꞉ reſtitutio po
teſt fieri ĩ mortali:ꝛ nō ſatiſfactio: vt dicūt
Poſſet em̄ iudeꝰ vel paganꝰ manēs in in/
fidelitate ſua reſtituere plene ea que inde/
ꝓbatio 2 bite poſſedit.¶Scđo ꝓbãt idē.q꞉ oēs par
tes ſatiſfactiōis ſunt arbitrarie: vt pȝ.xxvj
q.vij.tpa.ꝛ de pe.diſ.j.mēſura.Et reſtitutō
rei iniuſte poſſeſſe nō eſt arbitraria.Igit ꝛc.

Maioꝛ ptȝ.ꝛ minorē relinquūt notã.q꞉ q̃
pōt teneri.iuxta illud Aug'. Nō remittitur
pctm̄ niſi reſtituat ablatū ꝛc. Un̄ dicūt.cū
canones penitentiales ſint valde religioſi
vt habet.xxxiij.q.ij hoc ipm.ꝛ tñ nō ligant
ꝯfeſſorē q̇n debite arbitrari poſſit ſingulorū
ꝛ om̄es penitētias. Sȝ hec nequeunt de re
ſtitutione.patȝ ꝙ nō ſit ps ſatiſfactiōis: vt
dicūt penitētialis.¶Scđo dicūt.ꝙ reſtitu Eſt qua
tutio ſit aliq̇d ſatiſfactionis: tãq̃ illud ſine ſi opinio
quo nō compleť ſatiſfactio.ſaltē apud illū ſecunda
q̇ detinet alienã.ꝛ pōt eã reſtituere.ꝓbant ꝑ qđ tamē
illud iã allegatū dictū b. Aug'.nō remitti eſt etiam
tur pctm̄ ꝛc.xiiij.q.vj.c.ſi res. Quãuis aūt pͥme opi
illud ſcđm ſit ꝯuenienter dictū:tñ ſatis mi/ nionis
ror de pͥmo illoꝝ dicto.q꞉ ſat' ĩimaginabile
eſt quō hmōi reſtitutio poſt ꝯtritionē ꝛ cō/
feſſionem requirat ad ſatiſfactionē.ꝛ tñ nō
ſit ps eius neq̃ tota ſatiſfactio. q꞉ quicūq̃
actꝰ nihil eſt ſatiſfactiōis q̇ ſequit in penitē
te ꝯfeſſionē ꝛ ꝯtritionē: ille ad ſatiſfactōeȝ
in eſſe poni non exigit. mō ꝑ eos reſtitutio
ſepe in penitēte ſequit ꝯfeſſionē ꝛ ꝯtritōem
ꝛ nō eſt ps ſatiſfactōnis nec ipa tota. Igit
non exigit ad eã. Maioꝛ ptȝ.q꞉ qđ ſic ſeq̇t
hoc nō eſt pnīe ſacramētalis cauſa.¶Nec 2
etiã pōt poni eiꝰ effectꝰ ſine q̃ nō pōt eſſe.cū
nec ſit tota ſatiſfactio nec eiꝰ ps.oīs em̄ effe
ctus ſine quo ſatiſfactio nō pōt eſſe: ps eiꝰ
eſt.¶Propt qđ ponit ꝯcl'o r̄nſalis ad du/
bium. Electio reſtitutōis rei aliene in eo q̇ Cōcl'o.1.
ſcit ſe eã iniuſte poſſidere: eſt ps ſatiſfactio/
nis ſacramētalis:ſaltē poſt iniūctiōȝ ſacer
dotis iniūgentis ꝙ reſtituat.ꝓbat ſic.q꞉ vt
mgr̄ dicit ĩ lr̄a diſ.xvj. Uere ꝯfitēs ſiue peni
tens ponit ſe oīmode ad manꝰ ꝛ iudicium
ſacerdot' hn̄t' vices dei. g̃ ps ſatiſfactiōis ē
eligere ſic facere ſic ipe iudicat eē eligēdum
nō errãdo. mō ipe iudicat iniuſtū poſſeſſo
rē debere velle reddere nō errãdo. g̃ ē ps ſat'
factōis ſic eligere poſt iniunctionē.pȝ maioꝛ
q꞉ al's nō poneret ſe plene ĩ mãibꝫ ꝯfeſſoris
niſi vellet ſic ille iniūgit ſibi velle.mīoꝛ nō ē.
¶Scđo.q꞉ nō minꝰ electio reſtitutōis ꝑti ꝓbat.2
net ad iniuſtū poſſeſſorē ĩ ꝓa ſatiſfactōe tãq̃
ps ſatiſfactiōis: q̃ electio ꝯtinētie ĩ fornica
tione. mō certū ē ꝙ ĩ ꝯtinēte vel fornicario
poſt iniūcti ꝯnē: ps eſt ſatiſfactōis etiã pͥme
ua velle ꝯtinere. g̃ ĩ debito poſſeſſore velle re
ſtituere ps ē ſat' factōis.pȝ maioꝛ.q꞉ ſic iſte
peccauit ꝑ rōȝ ĩ dlectatōe carnis ita iſte pec/
cauit ꝑ rōȝ ĩ poſſeſſiōe l' vſurpatōe rei aliene
mīoꝛ nō.tertō. nūq̇d ſat' fcō ꝛ emēde fiūt ꝑ ꝓbat.3.

contrariū culpaꝝ ꝯmiſſaꝝ.vt habetꝛ.x.ethi
coꝝ.xj.mō iniuſtus poſſeſſoꝛ peccauit eligē
do vel cupiēdo rē alienā.ğ ſatiſfaciens poſt
iniunctionē ꝯfeſſoꝛis debet velle eā reſtitu
ere vt volitiones ꝯtrarię ſint peccati ⁊ emē/
Cōcl'o.2 dę.¶Ex his ſequitꝛ ſcđa cōcluſio.ꝙ reſtitu/
tio rei alienę in eo q̇ eā iniuſte poſſedit poſt
ꝯfeſſionē ⁊ ꝯtritionē:ꝑs eſt ſatiſfactōnis ſa
cramentalis.pbatꝛ pˀmo ex p̄cedente.qꝛ cu
ius electio interioꝛ eſt ꝑs ſatiſfactionis.hꝰ
executio exterioꝛ eſt etiā ꝑs eiuſdē. remoto
impedimento.mō electio reſtitutionis inte
rioꝛ eſt ꝑs ſatiſfactionis:vt dicit ꝯcluſio p̄
cedens. Igitꝛ etiā executio exterioꝛ eiuſdem
Patet maioꝛ.qꝛ interioꝛ electio ⁊ exterioꝛ
executio ad eandē ꝟtutē ⁊ ad idē ſacramē/
pba.2. tum ꝑtinēt.¶Scđo ſic.qꝛ illud qđ diſcre/
tus ſacerdos iniungit penitēti ꝑ peccatis
agendū:illius actio eſt ꝑs ſatiſfactiōis. ſꝫ
ita eſt de reſtitutione.in eo qui ꝯfitetꝛ ſe poſ/
ſidere rem alienā.Igitꝛ.ꝑꝫ maioꝛ.quia q̇d
eſt aliud ſatiſfactio ꝙ̄ boꝛū adimpletio:q̄
ꝯfeſſoꝛ iniunxit debite ꝑ pc̄tis agendū: vt
de eis ſatiſfiat.Minoꝛ nota eſt. ¶Tertio.
pbatꝛ.3. nunq̇d raptoꝛ peccat volēdo alienū ⁊ illđ
alteri auferēdo.ğ ſi ſatiſfactio eſt ꝑ ꝯtrariū
erit volēdo reddere ⁊ in facto reſtituēdo.ğ
illa reſtitutio ꝑs eſt ſatiſfactiōis¶Quarto
pbatꝛ.4 pone ꝙ poſſeſſoꝛ rei alienę oīa adimpleue/
rit p̄ter hˀ ꝙ reſtitutionē nō fecerit. quęro a
te.vtrū ſatiſfactio ſacramentalis ſit adim/
pleta vel nō.Si dicis ꝙ ſit adimpleta. ğ
poſſeſſoꝛ rei alienę potēs eā reddere ſatiſfec̄
⁊ non reddidit:ꝯtra canonē. Si dꝛ ꝙ non
ſit impleta.ğ aliq̄ ꝑs ſibi deficit.⁊ nō niſi re
pbatꝛ.5. ſtitutio.ğ illa eſt eiꝰ ꝑs. ¶Quinto.qꝛ reſti/
tutioni cōueniūt ambę diffinitōes ſatiſfa/
ctionis partialitꝛ.Igitꝛ.ꝯñtia nota eſt:ꝑ lo/
cum a definitiōe.Añs pbatꝛ pˀmo.qꝛ ꝑ reſti
tutionē hō cauſas pc̄toꝝ excidit:cū illa de/
tentio ⁊ cōplacētia in detētione rei aliene et
poſſeſſione ſit cā illiꝰ peccati iiuſticię.Item
ex eoꝝ ſuggeſtionibꝫ de cętero aditꝰ non in/
dulgere.qꝛ ſuggeſtionibꝫ diaboli de vtilita
te rei alienę meliꝰ reſiſtere nō valemꝰ:ꝙ̄ vt
eam ſuo dño reſtituamꝰ.Itē definitio Anſ
elmi qꝛ reſtituēdo rē alienā ſuo dño:deo de/
bitū honoꝛē impēdimꝰ ꝑ cōmiſſo:q̇ p̄cipit
ne rē ꝓximi affectemꝰ.¶Ex hˀ ſequitꝛ ꝙ ꝯcl'o
Coꝛre. rñſalis ad p̄cedēs dubiū fuit ꝟa.qꝛ erḡ ſa/
tiſfactiōis ꝑs eſt reſtitutio rei alienę: ſi q̇s
ſatiſfactionē vſqꝫ ad eā in charitate adim/
pleſſet.⁊ tūc caderet a gr̄a.⁊ i moꝛtali rē al/
teri cuiꝰ eſt reſtitueret.ꝑꝫ.ꝙ icęptā pniam
in gr̄a:extra gr̄am adimpleret Hoc de ſcđo
dubio.¶Tertiū dubiū gr̄a p̄cedētis. qꝛ di Dubiū
ctum eſt ꝙ reſtitutio ſit ꝑs ſatiſfactōis .du ſolvitur.
bitatꝛ ğ. ad quē ſpectet facere reſtitutionem
Ad qđ rñdetꝛ breuitꝛ.ꝙ hi q̇ ꝯtinētur in hiſ
metris. Iuſſio:ꝯſiliū:ꝯſenſus:palpo:recur
ſus.Participās:mutꝰ:nō obſtās:non ma
nifeſtās. Hi em̄ tenentꝛ ad reſtitutōꝫ.ꝙ̄uiſ
nullꝰ eoꝝ fuiſſet imediate rē auferēs.¶Vñ 1
pˀmo tenetꝛ reſtituere rē pˀncipalis actoꝛ q̇ rē
alienā abſtulit.Qui nō tāgitꝛ in his ꝟſibꝫ.
eo ꝙ manifeſtū ſit ipm̄ teneri : ſi velit ecclię
recōciliari ¶Scđo debet ille q̇ iubet. Ideo i 2
metris dꝛ. Iuſſio. Si em̄ iuſſu meo aliq̇s
alteri inferat damnū:nō ſolū ego ſꝫ etiam
ip̄e.nec ſolū ip̄e ſꝫ etiam ego. eo ꝙ iuſſi tene
mur ad reſtitutionē ſemel faciēdā¶Tertio 3
etiā ille q̇ ꝯſiliū dat quō fiat:vel ꝙ fiat:ſi i
pleatꝛ:etiā tenetꝛ ad reſtitutionē ⁊ refuſionē
dāni illati. Iō ſcđo loco dꝛ in metris. Cōſi
lium.¶Quarto etiā ꝯſentiēs ſic tertio loco 4
metri dꝛ.Qđ itelligitꝛ ſm Inno. Hoſtiē.⁊
Raymūdū de ꝯſentiēte.eo mō q̄ leges hūa
ne vocāt hoiem ꝯſentire.ſ.qñ ꝯſentiētis af
fectus apparet i ope coopatōis: vt etiaꝫ ſi
q̇s manū nō apponeret:tñ aſtās eſſꝫ:vt et
ſi auferēti neceſſitas icūberet:eū adiuuarꝫ
¶Quinto etiā palpo tenetꝛ.i.blāditoꝛ lau/ 5
dās raptoꝛes ⁊ p̄dones:vocādo eos ſtrēnu
os:⁊ alliciēdo eos ad hmōi facta: p̄ſerti cū
eiꝰ adulatōe.Sępe em̄ ſic actoꝛ ad ſingla/
rē iniuriā ꝙ̄ alˀs nō fecerit ꝓuocatꝛ. Iō q̄rto
loco dꝛ i metrꝭ.palpo.qđ idē ē qđ adulatoꝛ
¶Sexto etiā ille ad quē hn̄t recurſum:res 6
alienas auferētes puta q̇ eos ad ſe ꝯfugiē/
tes recipit ⁊ defendit ne cogi poſſint ad re/
ſtitutionē. Iō i metrꝭ dꝛ. recurſus.i. ille ad
quē eſt recurſus ¶Septio.ꝑticipās i crimi 7
ne ablatōis.Et itelligūtꝛ ꝑticipare i crimīe:
oēs illi q̇ adiuuāt iniuriātē i faciēdo iniuri
am.ſic ꝙ ſine eoꝝ adiutoꝛio nō faceret Se
cūdo etiā dicūtꝛ ꝑticipātes q̇ res alienaſ ab
iniuriāte ſciētes eas eē tlˀes recipiūt ꝑ modū
doni:vl' emūt.ſecꝰ ſi i foꝛo publico q̇ tlˀes reſ
emeret ⁊ neſciret eē alteriꝰ.nā ex q̄ bona fide
⁊ i loco publico emit:ñ videtꝛ ꝙ ꝑdere dēat
Vñ ſi dñs rei rē rehr̄e velit reſtituat capita
le. Iō i metrꝭ dꝛ:ꝑticipās ¶Octauo q̇ tacꝫ 8
vbi ſuo clamoꝛe ꝓhibere poſſꝫ iiuriā.itelligi
tur tñ hˀ ſꝫ iura vbi ſine ſuo ꝑicl'o clamare
poſſet.⁊ qui ex officio tenetur clamare:ſicut
vigil in caſtro vel alˀs ad cuſtodiā rei depu/

tatus. Jdeo ſubditur ĩ metro: mutꝰ. ¶ No
9 no. etiã qui non reſiſtit. ⁊ tñ ſine ſuo ꝑiclo
ꝓhibere poſſet ne fieret. Et hoc ſm̃ iura in/
telligit̃ de his q̃ rõne dominij vel officij tene
tur res cuſtodire ne recipiant̃ ab aliquo: ni
ſi ordine iuris. Ad hoc em̃ dñi redditꝰ ha/
bent ⁊ ſtipendia: vt ſcꝫ ꝓhibeant ne ſubdi/
tis fiat iniuria. Uñ ſequit̃ in metro. nõ ob/
ſtans. ¶ Decimo etiã ille qui nouit vbi ſit
10 res ablata: ⁊ eã non manifeſtat. vel etiam
nouit ablatorẽ: quẽ ſine periculo ſui ⁊ ſtatꝰ
ſui poſſet manifeſtare: ſed non vult. Jõ vl/
timo dr̃ in metris. non manifeſtãs Omnes
iſti tenent̃ ad reſtitutionẽ dãni. Attamẽ ſi
vnus eoꝝ integrũ damnũ reſtituat: ceteri
abſoluti ſunt ¶ Quartũ huic annexũ. Cui
dubiũ 4 debeat hmõi reſtitutio fieri? Rñdetur. ꝙ vel
ſoluitur. res erat eiꝰ cui ablata eſt: ſic ꝙ ipſe habeat
vſum vel dominiũ rei vt dñs eiꝰ: tũc eidẽ ſi
ſupſtes eſt: cõueniẽter eſt reſtituẽda. ſi mor
tuus: ſuis heredibꝰ ꝓximioribꝰ ad q̃s me/
diate vł immediate veniſſet ſiue ex iure he
reditario: ſiue diſpoſitione vltime volũta/
tis ipſiꝰ dñi. ¶ Si aũt neſciat̃ inueniri he/
2. res: tũc de ſcitu ⁊ licentia dioceſani talia bo
na ſunt paupibꝰ erogãda. maxime illiꝰ lo/
ci in quo res fuerãt ablate. Uel ex licẽtia ec
cleſie ad alios pios vſus ꝯuertẽda ꝓ aĩa
eius cuiꝰ hmõi res fuerãt. ¶ Sꝫ pone ꝙ eſ/
3 ſet adeo remotꝰ aut in longinqua diſtãtia
vt non poſſet ad eũ ptingi bono mõ: nec eti
am poſſit ei remitti veriſimiliter. Dicunt do
ctores: ꝙ tũc eodẽ mõ diſtribuẽda ſit pau/
peribꝰ. Thomas aũt de Argentina dicit. ꝙ
tutius eſſꝫ ꝙ daretur quaſi depoſitũ alicui
ſpũali collegio: ſub hac ꝯditõe. ꝙ ſi ille cui
reſtituẽdũ eſt reuerteret̃ ei reſtituat̃ indilate
⁊ de hoc dent eiuſdẽ depoſiti lr̃as: ponẽdas ĩ
cuſtodia publica ad vſus illius: vtputa ſi
cut inter lr̃as ciuitatis vel lr̃as eccl̃ie paro/
chialis. Et ſi nõ reuerteret̃ ꝙ ſit illis de col/
legio elemoſyna vt orẽt ꝓ eiꝰ aĩa. ¶ Si aũt
ille cui res eſt ablata non eſſet dñs rei: ſic
4 filiuſfamilias ł religioſus: tũc dꝫ reſtitui ei
qui hꝫ curã illiꝰ cui ablata eſt ⁊ ĩ cuiꝰ ꝑtãte
erat añ ablatõnẽ. vt patri ſi fuit filiuſfami
lias. vel monaſterio ſi fuit religioſus. ⁊ ita
in alijs. ¶ Jtẽ queritur ꝯſequenter: quid re/
dubiũ. 5 ſtituet? Rñdet̃. ꝙ rẽ eque bonã vel habentẽ
eiꝰ valorẽ de ꝯſenſu dñi: aut potiꝰ eandẽ ꝓ/
pria forma ⁊ valore rem ſicut poſſet habe/
ri. Sed quãdoqꝫ res in propria forma ne/
quit haberi: vt ſi quis domũ combuſſiſſet:
hominẽ interfeciſſet vel grauiter vulneraſ/
ſet. ſi in aſſecutione ſeruitij hominẽ impedi
uerit: ſi in fama vel honore leſerit: que qñ/
qꝫ fiunt caſu. quãdoqꝫ ex ira. quandoqꝫ ex
ꝑdeliberatione ⁊ inſidioſe. qñqꝫ ſine cauſa
excuſante. quando cum cauſa excuſante. de
quibus omnibus dari generalis regula nõ
poteſt. ¶ Sꝫ ſi inueniat̃ penitẽs ⁊ ſint hu/ 2
iuſmodi facta publica: imponat̃ penitenti
vt ſatiſfaciat iuxta arbitriũ boni viri vel bo
noꝝ viroꝝ: q̃ habebũt põderare oẽs circũ/
ſtantias aggrauãtes ⁊ alleuiãtes. ¶ Si ꝟo 3
pctm̃ eſſet priuatum ⁊ iniuria ignota: tunc
preſbyter ſi ſciat oĩbꝰ ponderatis eſtimare
eſtimet ⁊ reſtituere faciat. Uel ipſe recipiat
ſi iniurians verecũdet̃ ⁊ reſtituat: dicẽdo il
li. hec res eſt veſtra. non nominando ꝯfitẽ
tem: nec quouis indicio oſtendẽdo. ⁊ petat
q̃etantiã ab eo cui tribuit. quã poſtea ſecre
te tribuat confitenti: ne confitẽs credat: ꝙ
preſbyter illa bona ſibi inburſet. et ſic leda
tur fama ſacerdotis: vel bona fides apud
ipm̃. ¶ Si ꝟo neſciat iniuriam eſtimare: ſu 4
mat deliberationẽ ſup caſum: ⁊ ſecrete deli/
beret cũ peritis quid ſup tali caſu agenduꝫ
ſit: celato oĩmode peccatore. ¶ Si ꝟo in 5
iuria eſſet publica ⁊ ꝯtra rempublicã. ſic ꝙ
illa etiã eſſet leſa: tũc oportet habere cõſen/
ſum ꝑſidentis ad reformandũ. ¶ Sꝫ que dubiũ 6
ritur. quantũ? vt ſi quis tenuerit ꝑciũ de/
bitum ſuo laboratori: ⁊ occaſione illius in/
curriſſet magnũ damnũ idem laborator. pu
ta recepiſſet ad vſuram ⁊c̃. Etiã ſi pauperi
mercatori diu debuit qui cũ illis bonis ſe ⁊
pueros ſuos debuit enutrire. ⁊ ex defectu ſo
lutionis in debito termino magnũ ſuſtinu
erit damnũ. ¶ Rñdetur. ſi intereſſe credito Soluit.
ris: vel cui res eſt ablata: ſicut vſura vł ali/
quid huiuſmodi: ſit certum ⁊ euidẽs ⁊ pa/
tens teſtimonio: ꝙ ipſe illud defectu ſoluti/
onis ĩcurrit tũc penitẽs ex equitate debet ſol
uere: vel ſaltem tenet̃ totum illud intereſſe
¶ Si aũt incertũ ſit damnũ: vt ſi pauperi
mercatori debuit ⁊c̃. tunc non eſt facile ſci/ 2
re quantitatẽ lucri ⁊ damni quo ad intereſ
ſe. ⁊ ergo vel componat ſe cum illo amica/
biliter: ſic ꝙ ille dicat ſe contentum: vel ite/
rum recurratur ad arbitriũ boni viri: ſiue
ſit alius mercator iuſtus vel communis ci
uis ſciens moderare tale intereſſe. ¶ Sed
pone ꝙ penitens tantũ fuerit damnificãs Replica
vt nõ ſufficiãt oĩa bona ſua ad plenã ſatiſ/
factionẽ: vt ſi cõbuſſiſſꝫ integrã villã. vł vnꝰ

incendiarioꝝ fuiſſet.⁊ aliȷ̃ non ſatiſfaceret.
Solo. q̄ntum deberet reſtituere? ¶ Rn̄det.ꝙ ſi om
nino paup̄ ſit:ſufficit bona volūtas qua li/
benter ſatiſfaceret cū conatu ⁊ labore licito
lucrandi q̄ntū poſſet.⁊ ꝙ operā det ad illud
Uel forte ſi laborare⁊ lucrari nō poſſit cum
eadē volūtate oret ꝑ ip̄is.ſufficit em̄ tal' vo
luntas ad ſalutē.q꜡ de⁹ ab hoīe nō req̄rit im
poſſibile.⁊ ḡ iuxta totū poſſe ſtudeat ſatiſ/
replica facere:vel in toto vel in p̄te ¶ Sed pone ꝙ
aliq̄d habeat.non aūt ſufficientiā q̄ ad ſo/
lutionē debiti:quid tūc facienduꝫ? Dicunt
Hoſtien̄.⁊ multi canoniſtę.ꝙ ſi nō poſſit
habere dilationē ab his q̄bꝯ damnū eſt il
latū:debeat cedere bonis vel vēdere oīa vſ/
qꝫ ad mēdicitatē ⁊ ſatiſfacere vſqꝫ ad q̄ntū
pōt. Ueꝝ eſt:ꝙ hoc q̄ ad ſua bona ſecuꝝ eſt
viro.nō aūt rationabile ē ꝙ vēdat' dos mu/
lieris ⁊ pueroꝝ ei⁹:niſi fuiſſet effectu vel cō
ſilio vel inſtigatione coop̄ata ad illationeꝫ
damni:vel placuiſſet eidē ſpoliū viri et bo/
replica.3 na min⁹ debite apportata.¶ Sed pone: ꝙ
mulier nullā dotē habeat ⁊ vir bona nō ſuf
ficiētia:ſintqꝫ pueri vel nō ſint.q꜡ parū va
riat.⁊ veniat vir ad ꝯfeſſionē tali intētione
ꝙ libēter eſſet fili⁹ dei:⁊ emēdare peccata ſua
parat⁹.dicat.libenter vellē ſatiſfacere:ſꝫ nō
habeo.quid agendū? Rn̄det'.Certuꝫ eſt ꝙ
via recitata ab Hoſtien̄.eſſet tuta.ſ.ꝙ vſqꝫ
ad mēdicitatē om̄ia vēderet ⁊ q̄ntum poſſꝫ
replica laboraret ad refundendum.¶ Sed pono.
ꝙ nō velit h̄ facere.q̄d tūc faciendū? puta
ſi dicat.ego neq̄o mēdicare: q̄cq̄d eueniat
neſcio q̄d dicendū hic ſit. Pluries caſum ī
quiſiui hūc:arguēdo ſic. Si dixero in hoc
caſu ꝙ oporteat quē facere om̄e q̄d p̄t.⁊ ip̄e
nullo mō velit ſe expōnere mēdicitati. Ip̄e
deſperabit.⁊ ſic peior recedet a meqꝫ ad me
venerit.Et ſi dixero ꝙ nihil det.vel ꝙ parū
det.tūc ditabit' de iactura aliena.vel ſalteꝫ
de ea viuet.¶ Rn̄ſum eſt mihi pluries a iu
2 riſtis.ꝙ ſi peior receſſerit a me:hoc nō ſit ex
me.ex quo dico ei veritatē iuris.ſed ſit ex p/
te iuſticię ita decidentis.¶ Dn̄s me⁹ ⁊ mḡr
3 Guilhelmus de ſarmuilla quondā cantor
pariſienſis ⁊ doctor ſacrę paginę ſingularit'
dixit.ꝙ in tali caſu ſufficeret ꝙ in ſingul' an
nis redderet q̄cq̄d habere poſſet: retēto ſibi
tenui victu ⁊ veſtitu ꝑ ſe ⁊ domo ſua.¶ Ni
Cōclo.1. hil aſſerēdo videt' mihi:ꝙ vel ipſemet ma/
nu ſua illa dāna intulit ꝑ q̄bꝯ ſatiſfacere n̄
valeret.Et in hoc caſu credo veꝝ ꝙ vſqꝫ ad
extremū paup̄tat' vēdere deberet:ſi alia via
non eſſet.ſcꝫ dilationis. compoſitionis vl'
indulſionis.¶ Uel fuiſſet aſtans de ſocieta Cōclo.2
te talium non faciens ꝑ ſe nec ꝑ alium nec
conſentiēs directe in illa damna. In quo
caſu videtur mihi probabilis m̄ſio magi/
ſtri Guilhelmi p̄dicta. Quia nihil tulit de
alieno.ſed quia in ſocietate comp̄ręhēſus
eſt in debito:eſtimarē ꝙ apud pietatem dei
ſi aliȷ̃ cum quibꝯ fuit refundere non vellēt:
vt tantū ip̄e refunderet quantuꝫ poſſet:te/
nui victu ꝑ ſe vxore ⁊ pueris ſibi retento.ni
hil aſſero ob difficultatē caſus ¶ Queritur Cōiūctū
cōſequenter.ꝑ quē eſt reſtitutio facienda? dubio.5
de h̄ dictus eſt in dubio quarto modus. ꝙ
ſi ꝑ ſe ex verecūdia:quia factū eſt ſecretum
⁊ nō tenet' ſeip̄z ꝓdere:pōt reſtituere ꝑ p̄ſby
terum modo ibi expreſſo.¶ Septimū du Dubiū
bium.ꝑ quē modū poſſit fieri reſtitutio ſtā ſeptimū
te caſu ꝙ mulier non ſolū opinādo.ſꝫ ꝑ cer
to ſciret filiū ſe habere de adulterio.quō poſ
ſet ip̄a p̄cauere ne ad hūc deueniret bōa ſui
mariti q̄ illi nō debent? ¶ Dicit hic Raymū
dus.ꝙ debeat eū ponere in regione tali ī q̄
nō ſit capax hereditat'. Quā forte ſi recu/
ſet intrare.tūc ſi ſperaret mater eū ſic poſſe ī
duci:poſſet ei reuelare ſuū ſecretum. Q̄d ſi
adhuc nolit.merito ſimulabit īdignatiōeꝫ
mater ſup̄ ip̄m.Etiā ſuā vltimā volūtateꝫ
ſic ordinare ⁊ ſtatuere pōt ad euentū ſi dece
deret.ꝙ hereditas illi⁹ filiȷ̃ ex p̄te m̄ris tol/
lat' ab eo ⁊ det' eis q̄ ſuccedūt ī bonis p̄ris:vt
tantū ei decreſcat ex p̄te ei⁹:q̄ꝫtū illi accreue
rit ex p̄te indebite ſibi hereditat' p̄ris. Si
ꝯo idē fili⁹ cū m̄re:marito ſup̄ſtes ſit.muli/
er p̄t ꝯfiteri crimē ſuū ī morte mariti. meli⁹
em̄ ſit ꝙ hic patiat' verecūdiā q̄ꝫ ꝙ ꝯſentiē/
do ſua taciturnitate ꝑmittat filiū ſuū eſſe
indebitū poſſeſſorē alienoꝝ bonoꝝ ī p̄iudi/
ciū aīę ſuę ⁊ illi⁹.p̄nt tn̄ de dubio h̄ ꝑicl'oſo
etiā aliȷ̃ periti inq̄ri.¶ Octauū dubiū. quo dubiū8
tempe debeat fieri reſtitutio? Dicitur hic p̄/ ſoluitur.
mo.ꝙ ille qui nūqꝫ fuit poſſeſſor bone fidei
⁊ cui hoc cōſtat.ille tenet' ſtatim retribuere
inq̄ntum ei fuerit poſſibile. q꜡ peccatuꝫ eſt
poſſidere rē alienā inuito dn̄o.¶ Scd̄o d꜡ 2
ꝙ ſi q̄s bona fide poſſidēs rē:informet' citra
tp̄s p̄ſcriptionis.ꝙ p̄deceſſor ſuus a quo il
la res deuenit ad eum:nunqꝫ iuſte poſſede
rit.ſciatqꝫ debite cuius ſit res.omnibꝯ his
ſibi cognitis:ſtatim debeat illi eā retribuere
non ſolū em̄ eſt peccatuꝫ:auferre iniuſte rē
alterius:ſed etiā ablatam poſſidere ꝯ ipſi/
us voluntatē niſi forte h̄ fieret ī manifeſtū

bōnum ei⁹.ſicut ſi gladi⁹ nō reddiť furioſo
dubiū 9 cum repetēti.¶ Sȝ quid ſi pſcriptio eſſȝ cō
pleta.ꝛ tñ poſtea eſſet ꝺoctū ꝙ ab initio vi/
olentia fuerit in cauſa. Nūqd reddēda eſt
res ſuo poſ͠ri vero dño.Exempli grā.ſi dñs
ꝑ potentiā a principio alicui tolleret caſtꝝ
ꝛ aliqȝdiu poſſideret:ꝛ poſtea illud caſtruȝ
ꝺaret alicui militi ꝓbabiliter credenti ꝙ ꝺo
minus iſtud caſtꝝ ꝺona fide poſſediſſȝ.poſ
ſideretqȝ ꝛ ꝑ tātū ꝙ tps pſcriptiōis trāſi
uiſſet. quo cōpleto ꝑ fidedignos informeť
ſufficiēter ꝙ dñs ei⁹ illud iniuſte vi ab alio
ſcȝ vero dño abſtulerit. Queriť vtꝝ teneať
eidē vero dño ſeu ꝺominio illud caſtꝝ red/
dere:ſtante ꝙ oēs ꝯditiones ꝯcurrerint:
1 que requirunť ad ꝺebitā pſcriptionē.¶ Di/
cit magiſter Thomas ꝺe Argentina ꝙ nō
2 qꝛ nec ſm iura ciuilia nec canonica.¶ Alij
ꝺicunt contrariū.ſ.ꝙ in foro ꝯſcientie tene
atur reddere.ꝗuis ad illud nequeat cōpel
Rōne.1. li in foro iuris¶ Mouenť aūt his motiuiſ
quia princeps nō poteſt facere ꝺe meo tuū:
cū nō ſit ꝺominus rex ſȝ cuſtos ꝛ ꝺefenſor.
modo dñs iſte a pncipio iſtud vi accepit ꝛ
poſtea ꝺominiū in alios trāſtulit. qꝺ ipſuȝ
Ratio.2 facere nō ꝺecuit nec ei licuit. Igiť ꝛc.¶ Se/
cundo ꝺicunt.ꝙ pſcriptio ſolū ſit a iure per
miſſa.ꝛ ğ ꝑ eā in foro ꝯſcientie nullū dñiuȝ
acquirať.tenet ꝯñia.qꝛ pmiſſio nuda non
ꝺet ius.añs patȝ.qꝛ nō eſt pmiſſa ne ſint ni
3 mia iurgia ꝺe poſſeſſione hereditatū.¶ Ter
tio.qꝛ pſcriptio nō ſit ꝺe iure nature. ğ non
ꝺet ius in foro ꝯſciētie.ꝯñia tenet.ꝓbatur
añs.qꝛ ex ſolo trāſitu tpis null⁹ iure nature
Arg.4 pdit rē ſuā¶ Quarto.qꝛ inuito dño rei nul
lus pōt in foro ꝯſciētie tenere rē. modo iſte
poſt pſcriptionē tenet inuito dño vero hāc
Rōne.5 rem.¶ Quinto.qꝛ nō licet ꝺitari cū aliena
iactura.modo in ħ caſu pſcribens ꝺitatur
cū aliena iactura.Igiť ꝛc.¶ Has rōnes fac
Ad.1 mgr Thomas ꝯ ſeipm.¶ Ad quaꝝ pmaȝ
rñdet ſic.negat maiorē.Dicit em ꝙ pnceps
ſicut eſt rex tutor:ita ꝛ caꝝ ꝺiſtributor:iu/
xta merita ꝛ ꝺemerita poſſidentiū.Sic em
iuſte in penā aliquoꝝ criminuȝ qñqȝ alicui
tolliť res quā poſſedit:ꝛ in premiū ſuarum
virtutū alteri ꝺať poſſidenda.ſic etiā iuſte
ppť negligētiā ſuā auferť ab aliq̄ id qꝺ qñȝ
poſſedit:ꝛ ꝺať iure pſcriptōnis ei q̄ bona fi/
de illā rē coluit:ꝛ circa eā habuit ꝺebitā ꝺi/
ligentiā. Videť em magna negligētia eſſe
in eo q̄ toto tpe pterito pſcriptiōis rē ſuā in
manib⁹ alienis ſciuit:ꝛ tacēs nūqȝ repetijt

ab eodē.Vñ ꝺicūt iura ꝙ q̄ rē ſuam curare
negligit:ħ merito ei⁹ ppꝛietatē amittit. vñ
ius pſcriptōis eſt introductū ad cōe bonuȝ
ſcȝ vt quilibet ꝺe re ſua curā habeat ꝺiligentē
¶ Ad ſcꝺam ꝺicūt iſti q̄ ſunt ꝺe iſta opione Ad.2
ꝙ pſcriptio nō ſolū ſit a iure pmiſſa:ſȝ etiā
ſit ad cōe bonū inſtituta.¶ Ad tertiā.ꝙ nō Ad.3
ſolū iuſtū ſit:qꝺ iuſtū eſt iure naturali:ſed
etiā qꝺ eſt iuſtū iure poſitiuo. Juſtū eſt em
ꝙ fur q̄druplū refundat.¶ Ad qrtā ꝺicūt. Ad 4.
ꝙ pſcribēs poſt pſcriptōȝ tenet rē ſuā ñ alie
nā.¶ Ad qntā ꝺicūt.ꝙ null⁹ ꝺebet ꝺitari ꝺe Ad.5.
aliena iactura:niſi aliq̄ ꝺe eā iacturā ꝓme/
ruerit.mō ita eſt ī ꝓpoſito.qꝛ negligētia ipi
us ꝛ taciturnitas ꝑ totū tps pſcriptōis me
ruerit illā iacturā¶ Sȝ ſine ꝺubio he ꝓpo Cōclō.1
ſitiōes ꝺue ſūt ꝯcedēde:ſup q̄bꝰ fundāť he
ſolurōes.Pꝛia vtile eſt.imo a pncipio ne/
ceſſe fuit īuenire ius pſcriptōis.qꝛ terre erāt
inculte.ſi ğ nō pſcripſiſſent hoīes terras q̄ſ
coluerāt antea nulli aſſigtas.tūc labor eoꝝ
fuiſſet eis infructuoſus.qꝺ recte rōi nō cō/
cordat.¶ Scꝺa ꝙ ꝯgruū ꝛ optimū fuit:ex Cōclō.2
iſto caſu ꝯñť ꝑ leges ꝺeterminare tps pſcri/
ptiōis iſtiuſmodi.pȝ.ꝗuis a pncipio pl⁹ l'
min⁹ ſtature nō adeo referret:tñ optuit: vt
ſcireť qntū tps ad pſcriptōȝ ſufficere ꝺeberȝ
¶ Sȝ ad ꝓpoſitū neſcio ſi iuxta hūc modū Cōclō 3
ħ caſtꝝ iuſte poſſideat iſte miles. Et videť
mihi cū opione ſcꝺa ꝙ nō.ꝛ ꝙ etiā poſt tps
pſcriptōis īformat⁹ ꝺe caſu reſtituere teneať
ꝓbať ſic pmo.qꝛ ñ pl⁹ iuris iſte miles videť
hře q̄ȝ dñs hřet q̄ illꝺ ei tradidit ſi ipſemet
etiā rāto tpe poſſediſſet:ſȝ idē dñs nūqȝ p/
ſcriberet nec ius hřet.igiť.pȝ maior. qꝛ ñ pt
hře ius niſi ꝑ ꝺonatōȝ dñi.ꝛ ğ nō pl⁹ iuris ac
qrit q̄ȝ dñs q̄ ꝺedit acq̄ſiuiſſet.minoꝛ ptȝ.qꝛ
dñs ñ fuit bone fidei poſſeſſor ſȝ violēt⁹ in/
uaſor eo ꝙ vi poſſiderit.tal'āt nūqȝ pſcribit
¶ Scꝺo qꝛ miles poſſidēdo ħ caſtꝝ ꝯtinu
am fecit iniuriā verſ ei⁹ dñis.ğ ñ pſcribit.ꝯña
nō eſt.qꝛ ꝯtinuata iniuria ñ tribuit ius.ptȝ
añs.qꝛ dñs q̄ ꝺedit ei fecit iniuriā:rē alienā vi
inuadēdo.ꝛ hāc ħ miles ꝯtinuat licȝ neſciēs
ex caſu:tñ ī fctō ſic ē.ꝙ verſ dñis caſtri ex ca
ſu ſp añ tps pſcriptōis fctā ſit iniuria bonoꝝ
ſuoꝝ occupatōe violēta¶ Nec valȝ qꝺ ob Replica
ijciť ꝙ pſcribiť ꝑ eoꝝ taciturnitateȝ.qꝛ ħ ibi Soluit.
nō hȝ locū.ex q̄ poſſeſſiōis pncipiū ē vicio/
ſum Nā violēta iuaſiōe acq̄rere caſtꝝ ē pn
cipiū vicioſum. Itē fortaſſis non audebāt
loq̄.qꝛ ſic dño ī pncipio ſpoliāti reſiſtere nō
poterāt:ita nec ꝯcedēte militi ſe oppōere

audiebāt. Unde credo ꝙ in foro cōſcientię
informatꝰ caſtrū reſtituere teneaꝛ. Nō eñ
ius ꝑ̄ſcriptionis ad tales fines eſt inuentū
vt quis violentia ⁊ lapſu tp̄is a bonis ſuis
deſtituaꝛ. ſꝫ magis vt cōmuni vtilitati ꝓui
deatur cura bonoꝝ. Hę q̄ſtiones de reſti
tutione cōprehenduntꝛ in h̄ metro. Quis
cui q̇d ꝑ quē q̄ntū ſiue quō: quādo. Hoc
de tertio articulo.

His premiſſis re/
ſpondeꝛ ad rōnes ꝑ̇ncipales. ¶ Ad primā
contra ſuppoſitū negeꝛ minor. ꝙ niſi peni/
tens in maiori vel ęquali gr̄a reſurgat. lap
ſus in mortale ſibi nō coopaꝛ in bonū: dūꝫ
tñ ſit p̄deſtinatꝰ Et ad ꝓbationē: ꝯcediꝛ ꝙ
ſi in minori reſurgat ꝙ gr̄am ꝑticularē ami
ſerit quo ad habitū. ⁊ tñ caſus coopatur ei
in bonū. qꝛ ad maiorē ꝯſiderationē proprie
fragilitatis: ⁊ ad ſtrictiorē cuſtodiā ſui: ne
cadat finaliꝛ. etiā ex ꝯ̄ñti ad maiorē humi
2. litatem. ¶ Ad improbationē factā ꝯtra h̄.
quia ſi fiat magis cautꝰ tūc fit magis pru/
dens: ⁊ ſic magis charus. cuꝫ virtutes ſint
ęquatę. Rñdetur. ꝙ nō oporteat ꝙ om̄is q̇
reddiꝛ magis circūſpectus ne cadat: habe/
at maiorē prudentiā intenſiue: ſꝫ a remiſſi
ore prudētia cū memoria caſus: redditur ī
cuſtodia magis circūſpectus. nō eñ ſemper
maior habitꝰ facit actū maiorē. ſꝫ ſepe ma/
ioratur actus ex conatu ⁊ libertate volun/
tatis vt nō oporteat ꝙ ſꝑ magis ſciēs a ma
teriā meliꝰ in ea arguat. qꝛ forte diligenti/
am nō apponit q̄ꝫ alius qui eā minꝰ nouit.
⁊ tñ ex vehemēti diligētia meliꝰ in ea argu
Ad.2 it. ¶ Ad illud Ezechielis: ꝯcediꝛ maior. et
negeꝛ minor. Nō eñ iō in minori reſurgit:
q̄ſi dñs ſuoꝝ criminū memor ſit: ſꝫ potius
qꝛ nō bene ſe ꝑ̄parat. eſſet eñ dñs paratuſ
dare: ſꝫ defectꝰ eſt in eo ꝙ ip̄e nō diſpoſuerit
ſe tāto conatu vt ęqualē vel maiorē merea
Ad 3 tur accipe. ¶ Ad tertiā. q̄ eſt beati Auguſti
ni. dꝛ ꝙ auctas ſit ꝑticularis. ⁊ in q̇buſdaꝫ
reſurgētibꝫ ꝑ̄parātibꝫ ſe magno conatu eſt
ꝯ̇ra. ſicut etiā illud ap̄li ad Rom̄. Ubi ab/
undauit delictū: ſuꝑabūdauit ⁊ gr̄a. ¶ Ad
Ad .4 q̄rtā rōnē: ꝙ arguat ꝑ ſcd̄a ꝯdiōne articuli
ꝑ̇mi. ſ. ꝙ ſꝑ ad maiorē gr̄am q̄ ad pręmiuꝫ
vñ ꝯcediꝛ ꝙ reſurgēs p̄miabiꝛ ꝑ gr̄am cor/
reſpōdentē oībꝫ opibꝫ bonis q̄ de toto tp̄e vi
te ſuę ex charitate ꝑegit añ caſum. ⁊ cum h̄
p̄miabitur ꝓ gr̄a ⁊ electione ꝓcedente ex ea

in quibꝫ pōſt reſurgit. ſic ḡ ſumēdo minorē
patet ꝙ ſit ꝓ dictꝫ. Sꝫ loquendo de ęquali
vel maiori habitu: negeꝛ minor. Et ad ꝓ/
bationē dicaꝛ. ꝙ ſtet ꝙ gr̄a in q̄ ſurgit ſit in/
tenſiue minor. Et negeꝛ ꝯ̄ñtia cū inferꝛ: ꝙ
tūc in ea decedēs minꝰ p̄miabiꝛ q̄ꝫ fuiſſet p̄/
miatus ſm̄ exigentiā gr̄ę ꝑ̇oris a q̄ cecidit.
nō eñ dabiꝛ p̄mium ſolū iuxta intēſioneꝫ
gratię finalis: vt in ſuppoſitiōe primi arti/
culi fuit dictū: ſꝫ tūc dilatabiꝛ aīa decedētiſ
vt ſit capax gr̄ę om̄ibꝫ bonis opibꝫ quę geſ
ſit in hoc ſeculo correſpondētis. et gl̄ię cor/
reſpondētis: ſicut etiā ſi in mortali decedat
ꝓ om̄ibꝫ malis q̄ geſſit ⁊ de quibꝫ hic nō ſa
tiſfecit: punietur. ⁊ non ſolū ꝓ vltimo actu
mortaliter malo: verū etiā ꝓ macula quaꝫ
ille inducit. ¶ Ad quintam. negetur maior Ad.5.
Ad ꝓbationē eius dicaꝛ. verū eſt ꝙ ſit ma
ioris difficultatis quo ad actū: ſꝫ nō opor
tet ꝙ ſemper ille actꝰ fiat a maiori habitu.
Unde volūtas ꝓducēdo maiorē actū non
ſemꝑ agit ex maiori habitu: ⁊ ideo q̄ꝫuis a
maiori habitu ceciderit: ſtat tñ ꝙ cum mi/
nori reſurgat. ¶ Scd̄o poteſt dici ꝙ tantus 2
poſſit eſſe impetꝰ impellentis ad caſum: ꝙ
pōſt caſum ceſſante impetu cū minori ꝟtu/
te ⁊ faciliꝰ poſſit reſurgere. ¶ Sicut ī corpa/ Simile
libꝫ ſepe videmꝰ ꝙ aliq̇s motꝰ ſeu truſus ab
alio cadat. nec ſe ab hm̄ōi caſu tūc ꝯtinere
ſufficiat: ⁊ tñ poſtea q̄ꝫuis ꝑ̇ori ſua virtute
corꝑali debilitatus qua ꝑ̇us ſe a caſu ꝑ̄ſer/
uare non poterat: nunc reſurgit. Sic etiaꝫ
contingit ſepe in moralibꝫ. Incontinētes
ſurgentibꝫ paſſionibꝫ cadunt a rōne recta.
ad quam poſtea ceſſante paſſionis impetu
reſurgunt: vt diciꝛ in ſeptimo ethycorum.
¶ Ita etiā in ꝓpōſito poteſt dici ꝙ forti exi/ Ad pro
ſtente tentatiōe. ſtat ꝙ q̇s a magno habitu poſitum
cadat. ⁊ dño eo gradu gratię quo vult cō/
currēte remota tentatiōe cū minore gr̄a ha
bituali ſurgit. Aliꝛ poſſet dici. dimiſſa ma
iore intacta negādo minorē: ꝙ cū gr̄a q̄ ce/
cidit in mortale: reſiſtere nō potuerit. Sed
veꝝ eſt ꝙ de facto nō reſiſtit ſꝫ ſi debitā adhi
buiſſet diligentiā cū ea ſtare potuiſſet. iux/
ta illud ap̄li ad Ephe. iiij. Bñdictus deus
q̇ nō ꝑmittit vos tentari ampliꝰ q̄ꝫ poteſtiſ
ſed dabit cum tentatione ꝓuentū: vt poſ/
ſitis ſuſtinere. Unde quātumlibet paruaꝫ
quis haberet gratiā ſi debitā exhiberet dili
gentiā ad pctōꝝ cauſas excidēdas ⁊ ad au
xilium dei ꝯtra crimina obtinendū: ſine du
bio cū ea reſiſtere poſſꝫ oībꝫ īpulſibꝫ pctōꝝ

quos dñs illi pmitteret aduenire. Exercet
em dñs ſuos fideles vt vincāt:nō vt cadāt
vnde nō tantā tentationis moleſtiā ad de/
bilez mittit bellatorē:quin eius adiutorio
ex grā quā habet poſſet facere victoreī:iu
Ad6 xta dictū aplī pus allegatū.¶ Ad ſextā dr.
q maior ſit ꝑa in ordine ad totū vniuerſū
ſed nō ſemp in ordine ad eū qui malū fac.
pmiſit em deus in iuda malū traditiōis.ex
quo nō elicuit maius bonū iude:ſʒ bñ toti
mūdo.qꝛ ſalutez toti⁹ humani generis illo
2 crimine pcurauit.¶ Ad minorē. negetᷣ q h̄
nō eſſet ſi poſſet reſurgere cū minori grā. i/
mo hoc de⁹ faceret de quolibet crimine: etiā
ſi peccās nūq̄ reſurgeret:vt dictū eſt de iu/
3 da.¶ Ad pbatiōem ei⁹ ꝯcediᷣ q cōmiſſuz
malū aliqd bonū demit a peccāte.ꝛ negetur
q nihil fruct⁹ attulerit.qꝛ vtrīq̄ in ordīe ad
vniuerſum affert maius bonū:puta.vel iu
ſticię diuinę manifeſtationē:vel bonis ho
minib⁹ exemplū reuerētię diuinę ne cadāt
vidētes hūc pmitus feruidū ꝛ poſt caſum
reſuſcitatū:tepidū factū etiā poſt reſurrecti
onem.vel ipſiuſmet homis ad feruoris ex
citationē:quatinus recuperet quod amiſit.ꝛ
ita in alijs.Incomphenſibilia em ſunt iu/
Ad.7 dicia dei:vt dr ad Roma.xj.¶ Ad ſeptimā
quę Achilles eſt in hac materia.negetᷣ ꝯſe
quētia cū inferᷣ.q deus eſſet pnior punire:
q̄ pmiare. Ad pbationē.cōceditur q eadē
tem punit gratię puatione ꝛ cęteris quę ibi
dicūtur.ſed hoc facit deus libera volunta/
te peccātis iduct⁹:vt opus iuſticię ſuę mi/
ſericorditer p crimine ſibi infligat. Unde
deus nunq̄ auferret grām niſi homo grę re/
2 pugnantē ſpontaneę pduceret iſe culpam.
¶ Et qñ dr q reſurgēti nō daret tantā grati
am. Rñdeᷣ.q quo ad vitę eternę meritum
quātūlibet remiſſa grā quā dat reſurgenti:
oīa opa prioris grę reddit viua.ꝛ cū hoc
opus grę qua reſurgit.vñ ꝛ eū vt dictū eſt:
plus pmiabit in patria:ſi in gratia ea qua
reſurgit ab hac luce decedat q̄ ſi cum priori
3 gratia maiori añ caſum deceſſiſſet. ¶ Uñ
pʒ q parātior ſit pmiare.qꝛ totum pmiuz
dat ꝛ amplius.ꝛ ſic plus pmiat illā qua re
ſurgit:q̄uis minorem intēſiue q̄ eam pmi
4 aſſet a qua cecidit intenſiorē.¶ Item adde
q reſurrectionē per ſe facit deus qui primaz
gratiā cōtritionis infundit:vt pmiet perſe/
uerantē. Caſum aūt peccatoris nō fecit:ſʒ
factum ſuſtinuit vt adiuuaret ſurgere labo
rantē.ꝛ ꝑ patet q vbilibet dñs pronior eſt

ad pmia q̄ ad ſupplicia iponēda.¶ Ad Ad8.
octaua:manifeſtuʒ eſt q añs ſit falſum.qꝛ
cum ſit finita gratia in qua reſurgit:quare
non poſſʒ ei dare ſi vellet quātumlibet ma
iorem:etiā ſecluſo nouo caſu. Gratia enim
mereᷣ augeri vt aucta mereatur pfici:vt di
cit beat⁹ Auguſtin⁹ ad Bonifaciū comitē.
¶ Ad pbatiōem añtis dicitᷣ:q pmiū gra 1
tię gratūfacientis proprie ſit viſio clara di
uinę eſſentię.ꝛ maioris gratię clarior viſio
ꝛ pportionabiliter maioris pportionabili/
ter maior:cęteris parib⁹: loquēdo de pmio
attributo.ſ.de eo qd de⁹ de ꝯgruo tribuit ali
cui gratis. Pmiū aūt ꝯtractū eſt ipamet
gratia Sicut em in naturalib⁹ maior cali
ditas eſt quę cęteris parib⁹ magis calefac.
ita maior gratia quę mentē magis eleuat.
¶ Scdo dicitᷣ. q gratię pmiū nō ſit deletio 2
penę eternę pprie.ſʒ hoc eſt vex q ad eā de
p accidēs ſequitᷣ:in eo qui ante ei⁹ receptio
nem fuerit ei⁹ debitor.ſʒ qui nō eſt ei⁹ debi
tor:ſicut nō erat Adā ante caſum:nec vir/
go beata:vt eſtimo:vel etiam xps ſm q ho
mo:vel etiā iuſt⁹ poſtq̄ reſurrexit a morta/
li:accipiēdo grām.non quitaᷣ de pena eter/
na.qꝛ nō eſt debitor ei⁹.¶ Recte ſic effectus Sile
caliditatis ppri⁹ eſt calefacere:ſʒ p accideᷣ
eſt ei⁹ effect⁹ frigiditatē corrūpere quā inue
nit i ſubiecto. Et ſi ad imaginationē:nul ā
in ſbiecto frigiditatē inueniret:ſicut qdam
dicebāt eſſe in remiſſo calido.vel ſi de⁹ hoc
faceret:caliditas tūc caliditatem iduceret
nullā aūt frigiditatē āmoueret. Et lux illu
minat ptes celi quas ſol accedit:nullā aūt
opacitatē ab eis tollit.qꝛ nulla eſt in ipſis.
q̄uis hic inferi⁹ tollat eandē¶ Per hoc ad applicaᷣ
pbationē añtis ꝯcediᷣ maior:q tāto ſit ma
ior grā:qnto maiori pmio digna.loquēdo
de eo qd ei⁹ eſt ppriū pmiū. Et negeᷣ mior
q grā in qua reſurgit magſ pmieᷣ ꝛc.tali p/
mio.¶ Ad pbationē minoris ptʒ p dicta. 1
q ablatio penę eterne ī baptiſmo.vel com
mutatio ei⁹ in tpalē i pnitētē nō ſit pmiuz
grę de p ſe.ſʒ eſt de p accidēs quoddā qd de⁹
dat in his q añ gram oēs debitores extite/
rant ex eox culpa.¶ Uñ h̄ nō eſt premium
ſed qddā cū gratia vel p eā a dño indultū 2
Grad⁹ aūt vite eternę ſibi correſpōdēs: eſt
ei⁹ vex pmiū.p pmū pmiſſox. Et iſte du/
plicaᷣ ſi grā fieret dupla.ꝛ cētuplicaᷣ ſi fiat
centupla:cęteris parib⁹. Uñ patʒ q rō pce
dit ex falſo fundamēto. Qñ em tempalᷣ rex
proſcripto ſuam gratiam tribuit:pmiuz

hui⁹ grẽ nõ eſt ꝙ eidẽ ꝑſcriptionẽ tollat: ſʒ
illa ablatio eſt qͦdã ꝑſuppoſitũ ⁊ indultũ
qꝛ q̃ʒdiu illud illã nõ auferret: grãm nõ ꝯce
3 deret ei. ſic in ꝓpoſito eſt. ¶ Ad illud autẽʒ
qͦ addit: ꝙ nullã grãm quã addit poſſit ꝑ
miare ꝑmio eterno: ſʒ ſola intẽtiõe boni in/
finiti: eidẽ ꝑ ꝑmã grãm debiti. Rñdet. ꝙ nõ
min⁹ grãm quam addit ꝑmiat ꝑmio vite
eterne q̃ʒ eã q̃ ꝑcedit. Jmmo ſi ſequẽs grã
ſit maior: maiori vita eterna ꝑmiatq̃ʒ ꝑmã
qꝛ maior grad⁹ glie. ſ. viſionis ⁊ fruitionis
4 ei correſpõdet. ¶ Et qñ dꝛ ꝙ añ debebat ei ꝑ
ꝑmã grãm. Rñdet. ꝙ h̓ ſit verũ de ꝯgruo: ſʒ
ſb gradu glie remiſſo. nũc aũt debebit ſb gra
du illo multiplicato ⁊ multipliciter altiori
Ad .1. ꝓq̃ſito ¶ Ad rõnes q̃ fiũt ꝓ q̃ſito. Rñdet ad ꝑmã
ad auctẽ ſcʒ beati Ambroſij dꝛ. ꝙ Ambro
ſius ibi nõ loquat de fide illa q̃ eſt vͥt⁹ theo
logica: ſʒ de fide pcti: vt mgr̃ in littera dic̃.
Ac ſi diceret. ſi fides deſit. i. ſi hõ neſciat ſe
eſſe in certo mortali pctõ tñ pena ſatiſfacit
Ad .2 ¶ Ad ſcdam. ꝙ dubiũ ſit an Nabuchodo
noſor ſp fuerit ĩ pctõ mortali. Jmmo iuxta
ſniam Danielis videt qñq̃ʒ fuiſſe in gratia
Et ſuppoſito ꝙ ita fuerit: põt dici ꝙ Dani
el ei ꝯſuluerit vt ſe ꝯuerteret ad deũ celi qui
flectit ꝑ elemoſynas factas paupibꝫ ad in/
dulgentiã pctõꝝ. Et ğ voluit Daniel ꝙ pe
nitentiã ageret verã. Uel dicunt alij ꝙ ele
moſynis redemerit penã tpalẽ ſibi debitã ꝓ
peccato. Neſcio ſi h̓ ꝯgruũ ſit ꝙ tale ꝯſiliũʒ
Ad .3 dederit ꝓpheta. ¶ Ad tertiam ꝯcedit ꝙ hõ
nequeat eſſe cert⁹ an ſatiſfecerit: niſi ſpeciali
reuelatõe. ſicut etiã neq̃t eſſe cert⁹ ſine illa:
an ſit odio vel amore dign⁹. Ad improba
cionẽ ꝯñtis dꝛ. ꝙ qñ hõ ꝓbabilit ſperat: ꝙ
ſit in grã pacta: nõ oportet eã recipe ſʒ ſuffi
cit alia opa bona vel ſiſia ſp ꝓ viribꝫ adim
plere: ne ſit arbor infructuoſa ⁊ dei iudicio
abſcindẽda. ¶ Ad quartã. negat añs: alio
Ad .4 ſciẽter remanẽte vel tacito. Ad glo. q̃ dicit
Qui ſequit pietatẽ: etiãſi lubricum carnis
patiat vapulabit ſʒ non peribit. Rñdet. ꝙ
loquit de eo q̃ opibꝫ pietatꝫ de ꝯgruo ſe ꝑpa
rat ad finalẽ grãm q̃ oĩa pctã mortalia de/
lent quo ad penã eternã. Uult ğ ꝙ opa pie
tatis de ꝯgruo ſepe merent apud deũ vt pe/
nitentiã fructuoſam ꝯſequat aliq̃s. ⁊ hoc dͤ
ꝯgruo. nõ ꝙ eis ſatiſfaciat de mortali ¶ Ad
Ad .2 ſcdam ꝓbationẽ añtꝫ q̃ eſt ꝑ rõnẽ: dꝛ ꝙ iterũ
puniet ꝓ eo: qꝛ nũq̃ʒ erãt accepta illa opera
vt ſatiſfactoria. imo ſp mãſit debitor: etiã ꝓ
illo pctõ qͦ ꝯfitebat: eterne pene. Et qñ dꝛ
ꝙ de⁹ tũc puniret bis in id ipm. Rñdetur ꝙ
nõ. qꝛ illa pena q̃ eſſet ꝓ pctõ ſatiſfactoria
⁊ qualis arbitrabat a ſacerdote nõ alit eſt
ſatiſfactoria: niſi in vi ſacri ⁊ ꝯtritionis ⁊ ğ
tie. quã qꝛ iſte nõ habet inuanũ ſe caſtigat
q̃ʒtũ ad ſatiſfactionẽ. q̃ʒuis aliqͦ aliud me
ritũ tpale: vel citiorẽ ꝯceſſionẽ grẽ de ꝯgruo
poſſit ꝑ illa opa obtinere. Et qñ dꝛ ꝙ de⁹ nõ
bis puniet ⁊c. ſoluit mgr̃ in lr̃a diſ. xv. ca. ij
ꝙ hoc ſit verũ de his q̃ penis tpalibꝫ emẽdã
tur ⁊ ꝯuertunt ad grãm: ꝙ illos nõ puniet
eternalit ꝓ illis pctis ſʒ tpaliter. Pena tñ
ſatiſfactoria incipiat a tpe grẽ ⁊ non antea
Et ſi ſic in grã ꝑſeuerauerint: nõ puniẽt pe/
na eterna. ⁊ hoc vult ꝓpha. ¶ Ad ꝯfirma/ Ad ꝯfir.
tionẽ: ꝙ Hieronym⁹ loquat de illis q̃ finali
ter ꝯtriti fuerint: nõ de illis q̃ ſub flagellis ĩ
ſua ꝑfidia remãſerint vel obdurati fuerĩt.
¶ Ad tertiã ꝯfirmationẽ. ſ. ad Gregoriuʒ Ad aliã
ſup illud Amos. iiij. rñdet mgr̃ in lr̃a. ꝙ lo
quat de illis qñ dicit ꝙ vnã ciuitateʒ in pte
compluit ⁊c. q̃ de vſu vni⁹ vicij liberant ⁊ in
alio ꝑſeuerãt. ⁊ ğ loquit de grã gratis data
nõ de grã gratũ faciẽte. ¶ Ad tertiã ꝓbatio/ Ad 3
nem añtꝫ q̃ eſt ſcdã rõ: neget añs. ꝙ ſi quis
iuxta eſtimationẽ ecclie penã debitã imple/
uerit ꝓ vno pctõ: alio ſciẽter tacito: ampli⁹
nõ teneat emẽdare. qꝛ manifeſtũ eſt ꝙ hu/
iuſmodi ſatiſfactio nõ ſit deo accepta: cum
nõ fuerit in grã tpe ꝯfeſſionis. ¶ Ad ꝓbati
onem ꝑmã: ꝙ ꝑma emẽda nõ fuerit emen/ 1
da vͥa. qꝛ caruit eo qͦ format ab ĩitio emẽ/
dam. ſ. grã ſiue charitate. Nihilomin⁹ ſa/
cerdos diſcret⁹ põt mitius agere: eo ꝙ pene
ſint arbitrarie. dicẽdo tñ ei ꝙ pnĩa ea fuerit
mortua: ⁊ dñs q̃ nouit delicta: nouerit etiã
q̃ntũ valuerit hec recõpenſa. qꝛ ego reputo
ꝙ nihil qꝛ mortua eſt. Jn h̓ tñ magna ẽ po
tentia ſacerdotꝫ rõnabilit oĩa ponderantis
pius em̃ dñs ſuã om̃ipotentiã voluntateʒ
vult ꝯformare ſacerdotꝫ volũtati: diſcrete
tñ ⁊ rõnabilit ꝓcedẽti. ¶ Ad ſcdam ꝓbati/
onem: ꝙ licet ſucceſſiue cõmiſerit: qꝛ illa vi 2
cia nõ ſunt cõnexa. tñ nõ niſi oĩbꝫ relaxatiſ
q̃ ad penã eternã de aliq̃ ſatiſfacere potuit.
qꝛ ſatiſfactio deo accepta ꝑſupponit chari/
tatẽ: in q̃ om̃es vͥtutes formalit ſunt vnite
⁊ ğ qꝛ h̓ nõ eſt qñ q̃s ſcienter tacet mortale
vt diuidat ꝯfeſſionẽ. iõ nihil q̃ ad delendã
penã debitã pctõ mortali ꝯfeſſo pena quaʒ
ſubit facit. ¶ Ad tertiã. ꝙ verũ eſt ꝙ rẽ iniu/ 3
ſte poſſidẽs põt eã reddere: ſic ꝙ nõ teneat
vltra ad ei⁹ reſtitutionẽ. ſʒ tñ teneat ad pcti

emendationē que vim nō habet niſi ex gra
4 tia fuerit inchoata.¶Ad quartā. veruʒ eſt
qđ in maiore đr. ꝙ deus ſit magis pius ꝛc.
verū eſt etiā ꝙ homo q̇ ꝯ vnū debitū qn̄/
qʒ ſine alio. ꝛ negeť ꝯn̄tia. qꝛ dn̄s eſt tāte pi
etatis ꝙ totū vult indulgere volēti: ſʒ nō ꝑ
partē. hoc em̄ magnificentie ſue repugnat
oportet nāqʒ ꝙ homo ſit tot⁹ ei⁹: aut ꝙ ni/
hil ipſi⁹ ſit ei⁹. ꝛ iō vel totū indulget dādo
grām. vl' totū retinet ſi q̇s ſcienter noluerit
Ad.5 culpā ꝯfiteri.¶Ad q̇ntā ṗncipalē ꝙ nō ſit
ſimile de morbis corꝑalibꝫ ꝛ ſpūalibꝫ mor
talibꝫ. quia illi corꝑales ſepe ſunt incōnexi
ſpūales ṽo ſp opponunť forme oīm ṽtutū
ꝛ ḡ neq̄t ṽtus redire ṽa niſi oīa pctā relaxē
Ad 6 tur.¶Ad ſextā. loquēdo de cauſis particu/
laribꝫ ꝑtinētibꝫ vni vicio: aн̄s eſt verū. ꝛ cō
ſequētia non valet. Et ad diffinitionē Am/
broſij đr ꝙ loquať de cauſis vniuerſalibus
Et ſi qn̄ đr. q̄re nō pōt oēs cauſas viciorū
excidere? Rn̄deť. ꝙ q̄ʒdiu manet ī vno pctō
ſciēter. tādiu grā nō dať. ꝛ q̄ʒdiu illa nō da
tur: nō ſūt cauſe pctōꝝ plene ī genere abſci
ſe. qꝛ ṗuatio grē p̄cipua eſt cauſa peccatoꝝ
Nā ſine ea vicijs reſiſtere nō valem⁹: vt di
cit beat⁹ Aug⁹. ꝯ̄ Pelagiū.¶Ad ſeptimā
Ad7. negeť aн̄s. ꝛ ad ꝓbationem Luc. xj. de reſi/
duo date elemoſynā ꝛc. Rn̄deť. ꝙ dn̄s illđ
ꝯſiliū dederit vt pararenť ad mūdiciā. qꝛ
elemoſyna p̄cedēte dn̄s ī nō ponēte obicē:
infundit grām nō ꝙ eam ſine grā mundet
Adꝯfir. ¶Ad ꝯfirmationē placet. ꝙ nō peccet in hꝯ
ꝙ facit op⁹ bonū extra charitatē Vel in hꝯ ꝙ
facit qđ ſacerdos iniūxit Placʒ etiā ꝙ ince
pta pn̄ia in charitate: extra eandē poſſit ī/
pleri Nō aūt eſt pn̄ia q̄ incipiat nō in grā
ſʒ in mortali.¶Ad rōnes ꝓ ꝑte negatiua: il
le eſſent ſufficiētes ꝓ vna ꝯclōne ṗmi arti/
Ad.1 culi. nihilomin⁹ rn̄dēdo ad eas đr.¶Ad ṗ
mā. ꝙ illa loquať deītegritate quā corrup/
tio nō p̄ceſſit. ſʒ nō de eq̄litate grē in q̄ reſur
2 gere ſufficit.¶Ad rōnē ꝯcediť ꝙ cōueniat.
qꝛ verū eſt ꝙ nō oporteat ꝙ ī equali grā ha
Ad.2 bituali.¶Ad ſcđam ꝑ idē q̄ ad habitū: ſed
q̄ ad meritū ampli⁹ ligat. qđ dn̄s obligat
ſe ad nos ꝑ ꝓphias ꝙ reddet vnicuiqʒ iux
3 oꝑa ſua.¶Ad tertiā eodē mō. Et ad q̄rtaʒ
eodē mō. Ad rōnes ꝓ q̄ſito ille cōceduntʼ.
Hec de q̄ſtione hac vndecima

Uerit duo/

q decimo ꝛ vltimo circa diſtin

ctiones penitētie. Utrū ſicut pctōr ꝑ ꝯfeſſi
onē ea q̄ cōmiſit mortalia: tenetur ſacerdo
ti exprimere: ſic ſacerdos cū de his de q̇bus
confeſſus eſt ꝛ contritus valeat abſoluere.

Que queſtio vnū ſupponit. ſ. ꝙ peccator
ꝑ ꝯfeſſionē ea q̄ cōmiſit mortalia teneatur
ſacerdoti exṗmere.¶Cōtra qđ arguitur ſic Argu.1.
Peccator pōt eſſe in ſtatu vbi nō pōt habe
re ſacerdotē. Itē pōt eſſe adeo infirm⁹ ꝙ nō
poſſit loq̄. vl' mut⁹ a natura ſit vel ex accidē
te. ḡ ſuppoſitū falſum. ꝯn̄tia tenet. qꝛ durū
eſſet dicere ꝙ tales de neceſſitate deberēt dā
nari: cum ſcriptū ſit. Quotieſcūqʒ ingemu/
erit pctōr ſaluus erit. Ezech. xviij. Ан̄s ꝑʒ
de ſe.¶Secūdo ſic. qꝛ ſola ꝯtritio ſufficit ſi argu.2
ne ꝯfeſſione. Igiť. ꝯn̄tia tenet. aн̄s patet ꝑ
auctoritatē iam allegatā.¶Cōfirmatur ſic Confir.
qꝛ nō plus requiriť ꝯfeſſio q̄ʒ ſatiſfactio. ſʒ
illa nō requiriť poſt ꝯtritionē. Igiť. Maior
nota eſt ꝑ magiſtrū in lrā. qꝛ ita ſatiſfactio
ꝑs eſt penitētie ſacramētalis ſicut cōtritio.
Et minor ꝓbatur ſic. oīs qui ꝯteritur mere
tur remiſſionē oīs pene ſibi debite ꝑ pecca
to. Igiť nō teneť ad vlteriorē ſatiſfactiōem
ꝯn̄tia nota. ꝓbať aн̄s. quia grad⁹ ſubcēre/
ſimus quē habet ꝯtritus ſufficeret cōmuta
re penā eternā in tꝑalē. ḡ alij gradus ſuffici
ent delere omnē penā tꝑalē. ꝓbatio ꝯn̄tie. qꝛ
multo min⁹ ſufficit ad pene tꝑalis deletiōʒ
q̄ʒ ad pene eterne cōmutationē in temꝑalē.
cū nulla ſit ꝓportio tꝑalis ad eternū. Ан̄s
notū eſt. qꝛ quātūcūqʒ remiſſa eſſet contri
tio: ſemꝑ eſſet cū grā. ḡ penā eternā in tēpo/
ralem cōmutaret.¶Tertio. nō ad plus te/
netur peccator q̄ʒ ad id ꝑ qđ pōt eſſe iuſtus Argu.3.
ſed ſine ꝯfeſſione pōt eſſe iuſt⁹. Igiť. patet
maior quia iuſticia ſufficit ad ſalutē. paʒ
minor. qꝛ etiā ꝯtritione q̇s iuſtus eſt. Nā
remiſſe ſunt ei iniquitates ſue. iuxta illud.
Dixi ꝯfitebor aduerſum me iniuſticiā meā
dn̄o: ꝛ tu remiſiſti iniquitatem peccati mei
ps. xxxj.¶Et ꝯfirmať. quia ſi ꝯtritione iuſti Confir.
ficat⁹ teneať ad dicēda peccata ſua morta/
lia. Vel hꝯ eſt ꝓ deletione culpe? ꝛ hꝯ non. qꝛ
illa in ꝯtritiōe deleta eſt. Vel ꝓ deletione pe
ne? ꝛ hoc nō. qꝛ forte ꝯtritio totū deleuit. ꝛ ſi
aliquid reſiduū fuerit poterit deleri ꝑ opera
ſatiſfactoria. Igiť.¶Quarto. ponať ꝙ ali/
quis ſit ꝯtrit⁹ ꝑ totā quadrageſimā de mor argui.4
tali qđ cōmiſit. queriť a te Utrū tranſacto
die paſche peccauerit omiſſione ꝯfeſſiōis:
vel non? Si dicis ꝙ nō. ſequiť ꝙ nō tenea
tur etiā ſemel in paſcha infra annū ꝯfiteri.

τ eadē rōne nunq̄. τ habet ꝓpoſitū. Si di
cis ꝙ ſic: querit a te. qñ peccauerit: ſemp em̄
ɔtrit⁹ fuit p totā quadrageſimā. ģ ſemp fu
it in gratia. ģ nūq̄ mortale cōmiſit. Si di
cis ꝙ peccauerit τ ɔtritiōē pdiderit p omiſ
ſiōē. q̄rit: q̄ tpe: τ nullū tps videt poſſe da/
ri. eo ꝙ quolibet daro: ſp poſt puſillū illiuſ
potuit mādatū eccliē de ɔfitendo adimple
Argu. 5 re. ¶ Quinto arguit rōnibꝫ vualdenſiū. ꝙ
homo nō teneat hoī ɔfiteri. Primo qꝛ ma
ius eſt deo ɔfiteri q̄ hoi. mō ɔtrit⁹ ɔfitetur
Rōne. 1 pctā ſua deo: q̄re ģ hoc nō ſufficeret. ¶ Se/
cūdo. qꝛ videt ꝙ ɔfeſſio fiat ad taxandā pe
nam de pctō. mō ɔtrito nulla videt deberi:
eo ꝙ amic⁹ fact⁹ infiniti boni: oīs penē remiſ
ſiui: non teneat ampli⁹ ad penā. ſꝫ peccator
ſola ɔtritiōe fit amic⁹ boni infiniti oīs penē
remiſſiui. Itē ɔtritio in p̄mo inſtāti ſui eſſe
delet penā ēternā. ģ τ ſecūdus act⁹ ɔtritōis
etiā quātumlibet paru⁹ delebit oēm tpaleꝫ
tenet ɔñtia. qꝛ act⁹ ille eſt equalis: τ minus
eſt delere tpale q̄ ēternū. Itē ſi ad aliquam
penā teneret pctōr: poſſet p ſeipm illā taxa
Rōne. 3 re. imo forte ſapiētior eſt ſacerdote cui cōfi
tetur. ģ τc. ¶ Tertio. qꝛ beat⁹ Ambroſi⁹ dic
lib. x. ſup Lucā. ꝙ lachrymas petri legerit:
ſꝫ ɔfeſſionē nō legerit. ģ cū ille fuerit vicari
us xp̄i: τ nō inueniat ɔfeſſus. nō videt ꝙ ali
Rōne 4 quis ad ɔfeſſionē poſt ɔtritionē teneatur.
¶ Preterea. quomō dicem⁹ turpia: peccata
aūt turpia ſunt. Preterea tegūt turpia cor
Rōne. 5 poris: vt pꝫ Gen. iij. mag⁹ ergo debent tegi
turpia mētis: q̄lia ſunt pctā. ¶ Quinto. ex
dilectiōe tenet homo celare crimē proximi
Prouer. xvij. ģ magis ſuū. ɔñtia tenet p il/
lud phī. ix. ethicoꝝ. Amicabilia q̄ ſunt ad
alterū: hñt originē ex amicabilibꝫ ad ſeipꝫ
Añs pꝫ. qꝛ ſecretū crimē ꝓximi pdere eſt ɔ
Rōne 6 charitatē. ¶ Sexto p̄ncipalit. Si teneret
q̄s ɔfiteri: querit. quo iure: vtrū iure natu/
rē: τ hoc non. qꝛ nuſq̄ legit ibi pceptū. Se
cundo ius nature eſt idē apud oēs q̄nto
ethycoꝝ. mō nō oēs gētes recipiūt ɔfeſſi
onem. Uel tenet lege ſcripta: τ h̄ nō. qꝛ dic
beatus Aug⁹. ꝙ in ea lege oblatio ſacrifici/
orum fuerit confeſſio pctōꝝ. ¶ Uel ex lege
2 euāgelica: τ h̄ nō. qꝛ nuſq̄ legit in eo p̄cē/
pta ɔfeſſio ſacramētalis. Quāuis em̄ Iac.
v. dicat. Cōfitemī alterutrū peccata vr̄a τc
nō tñ videt eſſe dictū de ɔfeſſione ſacramē/
tali: cū ſacramēta nō p aplos ſꝫ a dño debe
5 q̄ſitū anr eſſe inſtituta. ¶ Deinde queſtio querit
Argu. 1. Utꝝ ſacerdos cū de hīs de q̄bꝫ ɔtritus eſt τ
ɔfeſſus valeat abſoluere: Pro cui⁹ pte ne/
gatiua arguit ſic. qꝛ nullū q̄s abſoluit: niſi
ligatū. modo ɔtrit⁹ nō eſt ligat⁹. ģ. pꝫ ma
ior de ſe ex ſignificatōe terminoꝝ. pꝫ minor.
qꝛ ɔtrit⁹ iam ɔſecut⁹ eſt veniā ſuoꝝ pctōꝝ.
Iuxta illud pſal. xxxj. Dixi ɔfitebor τc. ſeq̄t
τ tu remiſiſti impietatē peccati mei. Immo
ɔtrit⁹ placet deo. iuxta illud pſ. l. Cor cōtri
tum τ humiliatū de⁹ nō deſpicies. ¶ Scdo Argu. 2
ſic. qđ eſt ꝓpriū dei nō ɔuenit ſacerdoti. ſed
culpā vel pctā dimittere eſt ꝓpriū dei. ergo
Maior pꝫ. qꝛ ꝓpriū ſoli cōuenit. τ minor
pꝫ Matth. ix. qñ dixit dñs. Remittūtur
tibi pctā tua. dixerūt pharīſei. hic blaſphe
mat. Et Lu. v. Quis em̄ pt peccata dimit
tere niſi ſol⁹ de⁹. ģ dimittere pctā ꝓpriū eſt
dei. Nō em̄ dixerūt eum ob aliud blaſphe
mare niſi qꝛ dixit illi. ꝙ remitterent ei pecca
ta ſua. ¶ Tertio qꝛ dicūt ſanct⁹ Auguſtin⁹ argu. 3.
τ Gregori⁹: ꝙ in ſuſcitatiōe Lazari ſigna/
ta fuerit reſuſcitatio pctōꝝ. mō manifeſtū
eſt ꝙ p ſolutionē diſcipulī nō fuerit ei vita
reddita: ſꝫ p dñi reſuſcitatiōem. ģ ſol⁹ deus
reſuſcitat ſpūaliter mortuos. ģ ſacerdotes
nequeūt abſoluere a culpa ¶ Quarto qꝛ ſo Argu. 4
lus ille habet abſoluere a culpa q̄ pōt dare
grām. ſed hāc dat ſolus deus. cum creetur.
τ creare ſit ꝓpriū dei. vt dictū eſt. Igit. Pa/
tet maior. qꝛ nō poteſt aliq̄s abſolui de pec/
cato mortali niſi vita ſpūalis tribuatur ei.
illa aūt eſt grā. ¶ Quinto. qꝛ non pl⁹ poteſt Argu. 5.
ſacerdos abſoluere de peccato q̄ interi⁹ ba
ptiſare de peccato. ſed ſcdm non poteſt. ergo
nec p̄mum. Patet maior. qꝛ vtrūq̄ eſt iu/
ſtificare impiū. ſ. baptiſare interius τ abſol
uere de mortali. Patet minor. qꝛ illā pote/
ſtatem tenuit ſibi de⁹. ne ſpes poneret in cre
atura. ¶ Sed p ſuppoſito eſt. qꝛ de neceſſi/ In ɔriū p ſuppo ſito
tate ſalutis tenetur penitere ſacramētaliter
ģ mortalia quē cōmiſit ſacerdoti exprime/
re tenet. tenet ɔñtia. qꝛ ɔfeſſio ſiue expſſio ī
ɔfeſſione pars eſt penitentiē. qui ģ tenet ad
totū: etiā tenet ad parteꝫ. Et añs patet. qꝛ
ex quo gratiā pdidit baptiſmalē. neceſſe eſt
ſi ſaluari velit ꝙ recurrat ad penitentiaꝫ ſa
cramentalē de lege ordinata. Secundo. qꝛ
de neceſſitate ſalutis tenet obedire eccleſiē.
τ illa pcipit confiteri ad minus ſemel ī an/
no. vt patet extra li. v. de pe. τ re. oīs vtriuſ/
q̄ ſexus. Tertio idē ꝓbat mgr̄ diſ. xvij. ad/
ducens ad hoc auctoritatē beati Auguſti/
ni in omelia paſchē dicētis. ꝙ debet recōcili
ari τ exhibere ſe p ɔfeſſionē corā antiſtitibꝫ

eccl'ie ⁊ ſacerdotibꝫ. Et plures auctes addu
ꝓq̄ſito. cit ad h̄ mgr̄.c. diſ.xvij. ¶ Sed ꝓ queſito
ꝙ ſacerdos poſſit abſoluere ptꝫ Matthei
xvj. vbi dicit̄ petro: ⁊ in ꝑſona ipſiꝰ oibꝫ ſa/
cerdotibꝫ. Q̄dcūqꝫ ligauerꝭ ſuꝑ terrā: erit li
gatū ⁊ in celis. Ite Joh.xx. Accipite ſpūm
ſanctū q̄ꝝ remiſeritꝭ pctā: remittunt̄ eis. q̄d
verbū d̄r omnibꝫ ſacerdotibꝫ.

Hec queſtio ē fina

lis de penitētia. q̄ꝛ tꝑs nō patit̄ plꝰ immora
ri. que vnū ſupponit ⁊ aliud q̄rit. Et ſm̄ h̄
in duos articulos pōt diuidi. Quoꝝ ꝓmꝰ
erit de ſuppoſito. ſ. vtꝝ pctōr ea mortalia q̄
cōmiſit teneat̄ ſacerdoti expͥmere. Secūdꝰ
erit de queſito vtꝝ ſacerdos de oibꝫ illis cū
poſſit abſoluere.

Quantum ad pri=

mū de q̄nqꝫ eſt videndū. Primo de mltipli
ci ꝯfeſſione. Scd̄o q̄ iure teneat̄ q̄s ad con
feſſionē. Tertio vtꝝ de omi mortali teneat̄
ꝯfiteri. Quarto cui faciēda ſit ꝯfeſſio. Qui
to q̄ tꝑe ⁊ quotiens debeat fieri hmōi actio.
Pars.i. ¶ Quo ad ꝓmū eſt ſciendū ꝙ quadruplex
eſt ꝯfeſſio. Eſt em̄ ꝯfeſſio mētalis. ceremo/
nialis. ſacramētalis. ⁊ criminalis. ¶ Prima
Prima. mētalis in foro ꝯſciētie corā deo. qua coraꝫ
ipo nos reddimꝰ culpabiles de pctis q̄ cō/
miſimꝰ. q̄ ꝯfeſſio tāto eſt fructuoſior quāto
ex maiori grā fctā ⁊ maiori dolore fuerit cir
Nō bn̄. cumſpectior. ¶ Ubi tn̄ aduertendū eſt ꝙ in
ꝯfitēdo deo impfectis nō expedit pticulari/
ter deſcēdere ad pctā carnis ſingulos eoruꝫ
motꝰ ⁊ defectꝰ recogitādo. q̄ꝛ hmōi cogitati
ones poſſent eſſe occaſio noue delectatiōis
male: ⁊ noui pctī. Cogitatio em̄ delectabili
um ſiue memoria eſt delectabilis: vt habet̄
Nota.2 ix. ethicoꝝ. viij. ¶ Scd̄o q̄ꝛ h̄ eſt accendere
venerē vocādo eā ad pugnā. q̄ tn̄ nō vinci
tur niſi fugiēdo. Un̄ in talibꝫ ſufficit ꝙ q̄s
in genere recognoſcat ſe ꝑ impudicicia gra
uiter deū offendiſſe. ⁊ trāſeat ad alia crimia
Scd̄a pticularit̄ cogitāda. ¶ Scd̄a ꝯfeſſio eſt ce/
remonialis. ſ. manifeſtando ſe peccaſſe aliq̄
remedio legꝭ ꝯtra pctm̄ inſtituto. De q̄ cō/
feſſione habet̄ Leuit. iiij. ⁊. v. ⁊ etiam. xvj.
Tertia ¶ Tertia ꝯfeſſio eſt in foro pnīe corā dei vi
cario. ⁊ hec eſt ſacramētalis. Et deſcribit̄ ſic
Cōfeſſio eſt q̄ morbꝫ latēs ſpe venie aperit̄.
Et intelligit̄ ſic. Eſt actꝰ impatꝰ a volūtate
quo ⁊c. Ponit̄ em̄ actꝰ ꝓ genere ⁊ cā finali.

Impatꝰ: ad differentiā ꝯfeſſionis interio/
ris: q̄ nō eſt ſacramētalis. Quo morbꝫ pro
materia. Spe venie pro cā finali. Aperit̄. ſ.
ab hoīe quo ad cām efficientē. Et hec ē du
plex. ſ. generalis. in q̄ q̄s generalit̄ ꝯfitet̄ ſe
deficiſſe: mēte: v̄bo ⁊ ope. omittēdo ⁊ cōmit
tendo nō deſcēdēdo ad ſpēs pctōꝝ. Uel ſi
deſcēdat̄ ad ſpēs. nō tn̄ deſcendit̄ ad indiui
dua ⁊ ad circūſtātias indiuiduales: q̄bus
peccata ſunt facta. Alia eſt ſpecialis que de
ſcēdit ad ſingula indiuidua pctōꝝ. ꝓſertiꝫ
mortaliū q̄ hō nouit. ⁊ ad circūſtātias ſm̄
q̄s facta ſunt. ⁊ hec eſt ſacramētal. ¶ Quar Quarta
ta eſt ꝯfeſſio in foro ꝯtētioſo. vt corā iudi/
ce ſpūali vel tꝑali. que ſi fiat ſine coactione
vocat̄ ꝯfeſſio. Si v̄o cū coactione. dicitur
a quibuſdaꝫ faſſio. Juxta illud. Confiteor
ſponte: fateor mea facta coacte. De q̄ non
eſt ad pn̄s. ¶ Sꝫ eſt dubiū. an in ꝯfeſſiōe Dubiuꝫ
ſacramētali ꝯfitēs teneat̄ dicere om̄es cir/ ſoluitur.
cumſtātias? Ubi d̄r cōiter ꝙ triplices ſint
circūſtātie. quedā q̄ nō grauāt pctm̄. ſicut
ſi fornicatio fiat mane vel ſero. Et has nō
tenet̄ q̄s dicere. Alie ſunt que grauāt. ſꝫ ad
aliud genꝰ peccati nō trahūt: vt ſi q̄s maio
ri prurit̄u libidinis fornicatꝰ ſit: vl' minori.
Et dicūt quidā ꝙ nō ſit neceſſe tales circū/
ſtantias ꝯfiteri. eo ꝙ ad nouū genꝰ nō tra/
hunt. ¶ Sꝫ vereor ꝙ non ſit tutū. q̄ꝛ vtiqꝫ Nota.
numerꝰ grauat pctm̄. Nō em̄ eſſet ſatis di
cere. ego peccaui fornicatiōe. ſꝫ potiꝰ debeat
dicere: quotiēs h̄ fecerit. Ita videt̄ etiā ꝙ i/
tenſionis modꝰ q̄ntū poſſibile eſt dicēdus
ſit vbi grauat. vt fornicator q̄ ſubdidit ſe
turpitudini: ꝯfiteat̄ etiā de ſpeciebꝫ annexiſ
ſcꝫ ſi cū oſculis: ſi cū turpibꝫ tactibꝫ. ſi dele/
ctatus ſit viſu nō videndoꝝ. ⁊ ꝯſilia. Q̄,
ſic fieri debeat patet. q̄ꝛ cū penitentia debeat
eſſe ꝯtraria. iō ꝑs ꝯfeſſionalis verecūda re
cte debet eſſe ꝑ oīm turpiū motuū q̄ntū poſ/
ſibile fuerit expreſſionē. vt maior verecun/
dia ſit. ⁊ ſic citius de criminibus ſatiſfacere
poſſit. ¶ Tertie ſunt circūſtātie q̄ ad aliud 3
genus peccati ducūt vt fornicatio ſi fiat cū
ꝯſanguinea vel affine: eſt inceſtus. Si cū
v̄gine ſtuprū. Cū cōiugata adulteriū. Cū
ſanctimoniali: ſacrilegiū vel inceſtus. Et
om̄es ꝯcedūt ꝙ ꝯfitēs teneat̄ hmōi circum
ſtātias dicere q̄ꝛ tales multū grauant eo ꝙ
nouā ſpēm vel nouū genꝰ inſtituūt pctōꝝ
¶ Ubi videt̄ mihi ꝙ breuiꝰ poſſit dici ꝙ du Cōd'o.
plices ſint circūſtātie. q̄dā que nō aggrauāt
quas confiteri non oportet: vt dictum eſt.

2 ¶Quedā que grauāt.⁊ has reputo tutuꝫ
ꝙ q̄ntū poſſibile fuerit bono mō exꝓmant.
3 ¶Tertio ꝙ vbi fuerit ꝯditio q̄ nouū gen⁹ i
ducit: illā neceſſe eſt exꝓmere: ſic ꝙ ſi non eſ
4 ſet expſſa: eēt iteꝝ ꝯfitēdū. ¶Quarto videor
mihi ꝙ vbicūqꝫ ꝯditio adiacēs ſit magna
ſic ꝙ ipa ſola ſi eſſet ſeꝑabilis: eſſet moꝛtal'.
illa eſt exꝓmēda: p̄ſertim a doctis. Et ſi nō
fieret: eſtimo recōfitendū: vt ſi foꝛnicando
q̄s peccaſſet tactib⁹ impudicꝭ: diſtinctis cō
tra tactū copule carnalis: hos credere cōfi
tendos. qꝛ etiā ſi tales tact⁹ illiciti fierēt ſi/
Nota. ne foꝛnicatiōe: eſſent pctā moꝛtalia. ¶Uñ
ꝓ regula. Uidet̃ tutū ꝙ pctōꝛ poſt ꝯfeſſio/
nem ſuoꝝ criminū ⁊ circūſtātiarū aggrauā
tium: quaꝝ memoꝛ eſt: dicat. Do me etiāꝫ
reū de omib⁹ alijs circūſtātijs aggrauātib⁹
hoc crimē. De hmōi aggrauātib⁹ habent̃
hi ꝟſus. Aggrauat oꝛdo: locus: pctā: ſcia:
temp⁹. Etas: ꝯditio: numer⁹: moꝛa: copia
Pars. 2 cauſa. Hoc de p̄ma pte h⁹ articuli. ¶Quā
tum ad ſcdam reſtat videre q̄ iure teneatur
q̄s ad ꝯfeſſionē. Et qꝛ p̄miſſa eſt diſtinctio
de ꝯfeſſione: p̄mittendū eſt ꝙ de iure poſſu/
mus loq̄ tripl'r. Uno mō de iure nature: qd
nat̃a oīa aīalia docuit. Scdo mō de iure gē
tium ſiue de iure nature reſtricto ad ius qd
recta rō dictat. ⁊ vocat̃ ius gentiū. ſ. ius re/
cte rōnis. ſicut iuris eſt parentes honoꝛare
Tertio mō de iure poſitiuo. qd eſt duplex.
ſcꝫ ius legis moſayce. ⁊ ius legꝭ euangelice
in q̄ includunt̃ oīa q̄ eccl'ia ſtatuit obſeruā/
da. Nā dñs ei ꝯtulit ptātē ligādi atqꝫ ſol/
Nota. 2 uēdi: vt habet̃ Matth. xvj. ¶Scdo eſt no
tandū. ꝙ aliq̄d eſſe de iure nature reſtricto:
ſcꝫ de dictamie recte rōnis. pōt itelligi. vno
mō de directo. alio mō reductiue. Uerbi g̃
tia: de directo eſt: vt parētes honoꝛent̃. ſꝫ re
ductiue eſt vt honoꝛent̃ ꝓpter deū h̄ p̄cipiē/
tem explicite: ꝑ reductionē rōnis p̄cipiētis
deo in oib⁹ obedire: vel eſſe obediendū ꝓpt̃
ipm. mō de⁹ p̄cipit honoꝛare parētes. Igit̃.
Cōclo. 1 ¶His p̄miſſis eſt p̄ma ꝯclo hec. Licet cō/
feſſio mētalis nō ſit de iure naturali cōi: eſt
tñ de iure naturali reſtricto. ſ. recte rationis
Prima ps ptꝫ. qꝛ ꝯuenit hoī: ⁊ non alijs
aīalib⁹. cū eñ cetera nō habeant liberꝝ arbi
triū: nequeūt peccare ꝓpꝛie. vñ nec hñt pe/
nitere. Patꝫ ſcda ps. qꝛ rectū dictamen rō
nis dictat: vt q̄ offenderit dñm paratū in
dulgere cognoſcenti delicta ſua ꝙ recogno/
ſcat ea. mō oīs homo q̄ peccat offendit deū
q̄ parat⁹ eſt indulgere recognoſcēti ⁊ veniā

petēti. Igit̃. maioꝛ nō. qꝛ recta rō nō ſolū di
ctat petere veniā: ſꝫ etiā facere emēdaꝫ. ꝓut
notū eſt. eq̄tas eñ eſt vt q̄ offenderit emen
det. Minoꝛ nō eſt ꝑ illd Ezech. xviij. Si
ꝯuerſus fuerit impi⁹ a via ſua mala ⁊c. om
nium iniq̄tatū ſuaꝝ nō recoꝛdaboꝛ. ¶Se/ ꝓba. 2.
cūdo ꝑ glo. ſuꝑ illud Gen̄. iij. Adā vbi es
dicentē. ꝙ illa ꝟba ſint nō ignoꝛātis ſed in/
crepātis ⁊ ꝯfeſſionē monētis. mō nō ad cō
feſſionē vocalē hoī faciendā: q̄ nōdū erat i
ſtituta: ſꝫ mentalē vel vocalē deo faciēdam
¶Scda ꝯcl'o. Cōfeſſio ceremonialis: nō Cōclo. 2
aūt ſacramētalis fuit de ſtatuto ſeu iure po
ſitiuo legꝭ moſayce. ptꝫ Leuit̃. iiij. ⁊. v. cap.
vbi ꝓ diſtinctꝭ peccatꝭ diuerſoꝝ animaliū
ſpēs p̄cipiunt̃ offerri. q̄ mō ſacerdos ꝯfite/
bat̃ pctā populi ſuper caput hirci emiſſarij
vt habet̃ Leuit̃. xvj. ¶Sꝫ ſcda ps patꝫ. qꝛ Pars. 2
nuſq̄ꝫ legit̃ in lege Moyſi inſtituta confeſ
ſio ꝑticularis: niſi ſolū tāq̄ꝫ in ſigno: vt i ob
latione animaliū. ¶Scdo. qꝛ lex vet⁹ erat 2
lex rigoꝛis: faciēs trāſgrediētes ex certa ſciā
occidi. nō aūt tenebat̃ aliq̄s facere ſe occidi
g̃ nec i illa lege particularit̃ ꝯfiteri. ¶Et ter 3
tio. qꝛ in ea lege debebat deꝯgruo inſtitui cō
feſſio veritatꝭ in q̄ eſt veritatꝭ manifeſtatio
⁊ non antea: ſꝫ hoc eſt in lege noua. Igitur
Maioꝛ patꝫ. qꝛ cū ꝯfeſſio inſtituta ſit ad
veritatis oñſionē ⁊ deteſtationē pctī: qd fit
in tenebꝛis. qꝛ qui male agit: odit luceꝫ: vt
dicit beatus Johēs. ⁊ oꝑa tenebꝛarū q̄ ar/
guunt̃ a lumine manifeſtant̃. ad Ephe. v.
Patet ꝙ ꝯgrue tūc inſtituebat̃ cuꝫ veritas
manifeſtabat̃. Minoꝛ ptꝫ Joh. j. vbi dici
tur. Lex ꝑ Moyſen data eſt: grā ⁊ veritas
ꝑ Jeſum xpm. ¶Et q̄rto. qꝛ ꝯfeſſio inſtitu/ 4
ta eſt ad reconciliationē faciendā mediāte
humano arbitrio. h̄ aūt locum nō habuit
añ aduentū mediatoꝛis dei ⁊ hominuꝫ cui
data eſt talis poteſtas a deo patre. ⁊ q̄ cōſe
quēter hāc dedit ⁊ cōicauit alijs hominib⁹
Igit̃ ⁊c. ¶Tertia ꝯclo. Tpe legꝭ euāgelice Cōclo. 3
tenent̃ hoīes: nō muti ⁊ adulti ꝯfiteri ꝑ vo
calem expꝛeſſionē ſuoꝝ pctōꝝ ⁊ non antea
Q, nūc teneāt̃ ptꝫ. qꝛ poſtq̄ꝫ legiſlatoꝛ de/
derit vicarijs poteſtatē crimina relaxandi
ſine quib⁹ non vult ea relaxari: tenent̃ ho/
mines ad criminū ꝯfeſſionē. ſꝫ hoc factuꝫ
eſt tpe legis euāgelice. Igit̃. Patet maioꝛ.
qꝛ hoīes tenent̃ ad ea que ſunt de neceſſita
te ſalutis. g̃ tenent̃ ſe confoꝛmare volūtati
ipſius legiſlatoꝛis ſaluare potētis ⁊ volen
tis. Minoꝛ patꝫ Matth. xvj. Q̄cūq̄ꝫ

ligauerꝭ ſuꝑ terrā ⁊c̄. fruſtra ei diceret ligare
⁊ ſoluere debere apl'os: niſi ad ſalutē q̄rendā
ſuos fideles vellet eſſe aſtrictos poſt pc̄tm̄
Vn̄ Hugo. medicis dixit: vt curarēt. ſʒ in/
firmis nō dixit: vt ad medicos curādi cau
ſa venirent. h̄ quaſi certū eſſe voluit qꝛ egri
libēter ſalutē quererēt. ⁊ ſe curādos offerrēt:
ſi medicos inuenirēt. Sʒ ꝙ nō antea ad h̄
obligati fuerint: patʒ. qꝛ nuſq̄ʒ antea talez
deꝰ dederat hoibꝫ poteſtatē vt eſſent q̄ſi vi/
carij medij inter deū ⁊ hoim̄ ſalutē. qꝛ non
dū venerat dei ⁊ hoim̄ mediatoꝛ hō chriſtꝰ
Pars.i. Jeſus. ¶ Sc̄do ꝓbat̄ ꝑma ꝑs ↄclōnis. qꝛ
q̄ ↄſtituit iudices forefactoribꝫ: obligat fa
ctores criminū ſb̄ pena ſalutis: vt ſe iudici/
bus repſentēt: ſʒ dn̄s ↄſtituit iudices fore/
factoribꝫ. Jgit̄. Ptʒ maioꝛ. qꝛ fruſtra iudi/
ces inſtitueret niſi eis iudicādos ↄſtituerꝫ
pn̄tari. Et minoꝛ ptʒ Matth. xvj. Q̄d̄cū/
q̄ʒ ligauerꝭ ⁊c̄. Et Joh. xx. Accipite ſp̄m ſc̄m
Corre.i. ⁊c̄. ¶ Correlariū. An̄ legē euāgelicā nō tene
bant̄ hoies ad ꝑticularē vocalē ſuoꝝ pc̄tō/
rum ↄfeſſionē. patʒ ex ſc̄d̄a ꝑte ↄclōnis. qꝛ
Corre.2. nō erat q̄ poſſet abſoluere ſacerdos. ¶ Se/
cundū correlariū. licet nō explicite: tn̄ ipli/
cite xp̄s inſtituit ſacramentū ↄfeſſiōis par
ticularis vocalis. ptʒ ꝙ nō explicite. qꝛ nuſ
q̄ʒ in euāgelio explicite legit̄. ptʒ ꝙ īplicite.
ex q̄ inſtituēdo iudices illos reliq̄t eccleſię.
Jō ſine illis nequaq̄ʒ veniā dat cōmiſſoꝝ
Argu.i. criminū iudices ↄtēnenti. ¶ Sʒ ↄtra hanc
opinionē pōt argui ſic. qꝛ lex noua nō eſt ri/
gidioꝛ q̄ʒ lex vetꝰ: cū ſit lex gr̄ę. ſʒ ſi inſtitue/
ret ꝑticularē pc̄tōꝝ cōfeſſionē rigidioꝛ eſſet
q̄ʒ lex vetꝰ. Jgit̄. Ptʒ minoꝛ. qꝛ ꝑ ↄclōnem
tertiā lex vetꝰ hāc nō p̄cipiebat. Nā an̄ le/
gem euāgelicā hoies ad hāc nō extiterant
Argu.2 obligati: vt in ſc̄d̄a ↄclōne dictū eſt. ¶ Se
cūdo. qꝛ Johēs theutonicꝰ de pe. diſ. v. cir/
ca ꝑncipiū recitatꝭ pluribꝫ opinionibꝫ de i/
ſtitutiōe ↄfeſſionis ponēdo ſuā opionē di/
cit ↄfeſſionē inſtitutā q̄dā vniuerſali ecclię
inſtitutiōe pōtiꝰ q̄ʒ auctē noui vel veterꝭ te/
ſtamēti. Q̄d̄ pſuadet ex h̄. qꝛ ↄfeſſio nō ſit
neceſſaria apud grecos ꝙ̄ p̄ceptū de ↄfeſſio
ne non ſit in canone biblię. ptʒ ↄn̄tia. qꝛ bi
Argu.3. bliam recipiūt ſicut ⁊ nos. ⁊ ad eiꝰ obſerua
tionē eſtimāt ſe nō minꝰ obligari. ¶ Tertio
dicit Bonauētura diſ. xvij. q. iij. arti. iij. ꝙ
dn̄s ꝑ ſe ↄfeſſionē nō inſtituerit. ¶ Moti/
uum ſuū eſt. qꝛ venientibꝫ ad ſe oīm crimi
nū remiſſionē tribuit. ne igit̄ daret occaſio/
nem recidiuādi: nō debuit ab eo inſtitui: ſʒ
cum pōſt ecclię inſtitutionē hoies laberent̄
in pc̄tā. ne deſperatione perirēt ab apl'is eſt i
ſtituta poteſtate ſoluēdi ſibi a dn̄o cōceſſa
in traditione clauiū: qua acceperūt ptātem
inſtituēdi ⁊ p̄cipiēdi modos neceſſarios et
vtiles ad ſalutē. ¶ Vn̄ dicit ꝙ a xp̄o fuerit i 2
ſinuata: ab apl'is inſtituta. ⁊ a Jacobo ep̄o
hieroſolimitano ſolēniter ꝓmulgata vt ha
betur Jaco. v. c. ſicut etiā obſeruatio legali
um fuit ab apl'is deſtructa. Actu. xv. ¶ Ad Ad.1.
quaꝝ rōnū primā. Rn̄det̄ ꝙ ſine dubio ne
ceſſe eſt ↄcedi: ꝙ ſicut lex noua eſt ꝑfectioꝛ
q̄ʒ lex vetus: ita in quibuſdā eſt rigoroſioꝛ.
nā in ea lege multa ꝑmittebant̄ quę i lege
noua damnant̄: vt ꝙ odio haberent inimi
cos ſuos. vt ptʒ Matth. v. ⁊ ꝙ darēt libel
lum repudij. Mat. xix. ⁊ Deut. xxiiij. Jm/
mo ⁊ in fide admodū pauca apud illos re
periebant̄ credēda explicite. ſ. in deū creato/
rem ⁊ futuꝝ meſſiam q̄ ad ſimplices: q̄ nō
ſufficiunt in lege noua. ꝑut notū eſt. Et eſt
neceſſe ꝙ ſit ita. qꝛ cū lex noua ſit lex ꝑfecti/
onis: plura ⁊ magꝭ intima charitati ſibi ne
ceſſaria ſunt q̄ʒ legi veteri q̄ fuerat iꝑfecta
⁊ quā Jeſus xp̄s dn̄s noſter venerat adim
plere. ¶ Per h̄ ad formā d̄r. ꝙ ſicut explici/ Ad for.
te in lege noua plura credi oportet q̄ʒ in ve
teri. ita etiā particularꝰ ⁊ ſolenniꝰ oportet
in ea ↄfiteri. q̄d̄ ⁊ ideo inſtitutū eſt vt pleni
us homo ſic valeat de peccatis ſatiſfacere.
⁊ inſtructus in ↄfeſſione ꝑ ſacerdotem ſibi
cautius de criminibꝫ p̄cauere. ⁊ vt verecun
dia ↄfeſſionis: ſic ꝑs ſit magna ſatiſfactio/
nis. ¶ Et ↄcedit̄ ꝙ quo ad aliqua ſicut i cre 2
dendis ⁊ in peccatis pſoluendis ſit rigidi/
oꝛ q̄ʒ lex vetus. Dicit̄ tn̄ lex gratię. qꝛ in cō/
paratōne ad totā legē mitioꝛ eſt. nec punit
morte crimīa ſecreta ſine remedio ſicut lex
vetus. nec obligat ad cęremonialia: q̄ erāt
bene. 600. ſm̄ Rabbi moyſen. ſicut illa. et
vt breuiter dicā lex vetus multiplicauit p̄/
cepta. ⁊ non ↄtulit ſaltem vi ſua gratiā ad
iutricem qualē tamen lex noua ↄfert ¶ Ad
opinionē Johānis theutonici dicat̄: ꝙ in Ad.2
hoc non tenet̄. et hoc rōnabiliter. quia ſi ec
cleſia inſtituiſſet ↄfeſſionē: tunc eam delere
poſſet. q̄d̄ non bene ſonat. ⁊ patet ↄn̄ria. qꝛ
tunc eſſet eius auctoritate introducta Ad
rōnem eiꝰ ꝙ greci teneant̄ ad ſacramentalē
ↄfeſſionē ſicut alij. quō em̄ alias vicarij xp̄i
ſcirent eos ſoluere vel ligare Sʒ forte raro
vtunt̄. qꝛ ſciſmatici ſunt. ⁊ ideo non eſt mi/
rum ſi ab operibꝫ ſalubribus retrocedant.

Ad 3 ¶ Ad opionē Bonauēture: illa videt̃ coin/
cidere in ſnīa: cū opinione pma. q: dicit cō
feſſionē a xpo inſinuatā. Sacramētoꝝ em̄
ptes q̄s dn̄s inſinuauit: inſinuādo inſtitu
it ⁊ voluit obſeruari. ſicut prius de ↄfirmati
one dictū eſt. quā aplīs miſſione ſpūſſci ex
hibuit et poſtea p cos voluit exhiberi. Ad
h̄ qd̄ dr̄. ꝙ ceremonialia eoꝝ cōſilio delcta
ſint. Rn̄det̃. verꝫ eſt explicite. ſꝫ prius impli/
cite ī euāgelio ore ſaluatoris Joh. iiij. Ve/
nit hora ⁊ nūc eſt: qn̄ veri adoratores ado
rabūt prem in ſpū ⁊ veritate. Ex quo ḡ ve/
ritas venit: ceſſauerūt ceremonialia q̄ fue/
runt vmbra aduenientis veritatis. Hoc de
Pars .3 ſecūda pte hui⁹ articuli. ¶ Reſtat videre d̄
queſito ſcꝫ Utrū de om̄i mortali teneat̃ q̄s
cōfiteri: Pro q̄ eſt notandū. q: vel hō con
tritus eſt ppeditus ſic ꝙ non poſſit ſe exhi/
bere ſacerdoti vel ei cōfiteri. vel nō eſt impe
Cōclo.1. ditus. ¶ Quo pmiſſo eſt cōcluſio pma. Jn
adultis petōꝛibꝫ ppeditis caſu vel al's: ſic ꝙ
pueniri morte nequeūt ↄfiteri ſacerdoti: cō
feſſio mortaliū facta vel fiēda ſacerdoti nō
eſt de neceſſitate ſalutꝭ. ptꝫ. q: ſufficit cōtri/
tio cū bona volūtate cōfitendi ſi opoꝛtuni
tas cōcederet̃. ḡ cōcluſio eſt va. cōſequētia
tenet ex termīs. Et an̄s ptꝫ. q: in cōtritiōe
infundit̃ gra. ⁊ ḡ cū illa nō pdat̃ cōtemptu
cōfeſſionis: cū libent̃ cōfiteret̃ ſi opoꝛtūitas
adeſſet. ptꝫ ꝙ decedat in grā. ḡ ſaluus erit.
ptꝫ cōſequētia. q: grā finalis d̄ lege oꝛdina
ta via eſt ad gliam recta ⁊ ſufficiēs. ¶ Se/
Cōclo 2 cūda concluſio ē. Oīs adult⁹ tenet̃ cōfiteri
pticularit̃ ⁊ in ſpecie oīa ſua pctā mortalia:
quoꝝ memoria hꝫ. dū tn̄ comoditas ei cō
cedat̃ crimīa cōfitendi. pbat̃ ſic. q: ad ea te
net̃ ſine quibꝫ nō pōt ſaluari. ſꝫ ſine tali cō/
feſſione: cōceſſa ei cōmoditate: nō pōt ſal/
uari. Jgit̃. Maioꝛ nō eſt. ⁊ minoꝛ declarat̃.
q: neq̄ ſaluari niſi incedat p viā xpi: cum
xps ſit via ad patrē. Joh. xiiij. mō talis cō
feſſio eſt via quā xps inſtituit p peccatoꝝ
ſalute. Jgit̃. ptꝫ minoꝛ. q: vt dictū eſt apo/
ſtolis ⁊ eoꝝ ſucceſſoꝛibꝫ dedit dn̄s ptātē ab
ſoluēdi: vt dictū eſt ex Matt. xvj. ⁊ Johīs
xx. caplīs. Jn q̄ manifeſte ptꝫ ꝙ peccatores
ſe ſaluos fieri volētes eoꝝ iudicio recōmi/
ſit. q̄ ḡ ↄceſſa opoꝛtunitate rēnuit abſolui ⁊
ſe vicario xpi pn̄tare: viā xpi deſerit ⁊ ptem
pba. 1. nit. ¶ Scd̄o. q: tenet̃ de quolibet moꝛtali fa
cere integrā pniam q̄ꝝtū eſt in ſe. al's ſm oꝛ/
dinē regularē poſt mortale nequit ſaluari.
modo ↄfeſſio explicita talis pcti eſt ps pe/
nitētie. Jgit̃. Ad hoc ſunt auctes adducte
poſt oppoſitū. ⁊ mgr̄ plures adducit in lr̄a
diſ. xvij. Jgit̃. ¶ Sꝫ forte dices. ꝙ ſufficiat Nota.1
ſe pn̄tare p modū peccatoꝛis: ⁊ in genere cō
fiteri. ptꝫ ꝙ nō ſufficiat. Quō em̄ ſacerdos
ſiue iudex eū in ſpecie abſoluet niſi in ſpecie
peccata ſua dicat: inq̄ꝝtū ea nouit. Jmmo
ſcienter aliqd̄ moꝛtale reticere: eſt a vera pe/
nitentia cadere ⁊ grām datā in ↄtritōe per/
dere. cū nemo poſſit ſatiſfacere de vno moꝛ
tali: niſi ſatiſfaciat de omnibꝫ: vt dictū eſt i
q̄ſtione pcedēti. ¶ Opoꝛtet em̄ medicū de/ Simile
bentē ⁊ ſanare volērē q̄ꝝtū poſſibile eſt i par
ticulari cognoſcere cauſaſ moꝛbi ⁊ ita ſacer
dotē recte ſoluere debentē q̄ꝝtū poſſibile eſt
cauſas cognoſcere cuiuſlibet moꝛtalis pcti.
Verꝫ eſt ꝙ in ↄtrū hui⁹ recitat mgr̄ vnā opi
nionē pluribꝫ ſanctoꝝ auctibꝫ munitā diſ.
xvij. ⁊ eas debite exponit. ⁊ ideo q̄ voluerit
videat eam in lr̄a. Hoc de tertia pte huius
articuli. ¶ Jn q̄rta reſtat videre Cui facien Pars 4
da ſit confeſſio. Ubi eſt prima ↄclo. ꝙ ſoli
ſacerdoti faciēda ſit ↄfeſſio ſacramentalis.
pbat̃ ſic. ſolū illi faciēda eſt ↄfeſſio ſacramē
talis q̄ hꝫ poteſtatē ligādi ⁊ ſoluēdi. ſꝫ illaꝫ
habēt ſoli ſacerdotes. Jgit̃ ⁊c. Maioꝛ ptꝫ
q: ↄfeſſio ſacramētalis fit vt ↄfitēs a pctīs
ſuis abſoluat̃. qd̄ fieri nō pōt niſi p eū qui
poteſtatē talē accepit. Et minoꝛ patꝫ. q: po
teſtas clauiū dat̃ Joh. xx. ipīs aplīs ⁊ eoꝝ
ſucceſſoꝛibꝫ. q̄bꝫ dr̄. Accipite ſpm̄ſcm̄: q̄ꝝ
remiſeritis pctā: remittunt̃ eis. Un̄ eis q̄s
in cena pſbyteros oꝛdinauit dans ptātem
dn̄icum coꝛp⁹ cōſecrādi: dicēdo ipīs. Hoc
facite in meā cōmemoratione. poſt reſurre/
ctionē dedit ſpm̄ſcm̄: ⁊ poteſtatē ſoluēdi at/
q̄ ligādi. ¶ Scd̄o. ſicut ſe habebāt ſacerdo pbatio 2
tes veterꝭ teſtamēti ad iudicandū de lepra
ita noui teſtamēti ſacerdotes ſe habent ad
iudicāda crimīa. modo ſoli ſacerdotes i ve
teri teſtamēto iudices erāt lepꝛe. ḡ i nouo ſo
li ſacerdotes ↄſtituti ſunt iudices ſpūales
de crimine. ⁊ ḡ ſolū eis ſacramētalis ↄfeſſio
eſt faciēda. ↄn̄ta ſunt note. Et maioꝛ patꝫ
ↄueniēti ſilitudine. q: ſacerdotiū veterꝭ te/
ſtamēti figura erat ſacerdotij euāgelij. et le
pra ibi figura erat crimīs moꝛtalis. Mi/
noꝛ ptꝫ Leuit. xiij. ⁊ xiiij. ¶ Tertio. q: apō pbat̃. 3.
ſolos ſacerdotes ſunt claues eccliꝫ. Jgit̃. te/
net ↄn̄tia. q: nō dat̃ abſolutio niſi vi claui
um. Et an̄s ptꝫ. q: claues ↄferūt ſacerdoti
bus i oꝛdinatiōe ſacerdotij p impoſitōꝫ ma/
nuū epī ⁊ inſufflationē. dicēs. Accipite ſpi

Argu.1. ritū ſanctū ⁊c. ¶ Forte dicet vualdeñ. ꝙ Ja/
cobi ſnīa qua dicit. Cōfitemī alterutrum
pctā veſtra: ⁊ orate ꝑ inuicē vt ſaluemi. ęq/
liter dꝫ laicis ſicut ſacerdotibꝫ. ḡ videnť lai
Argu.2 ci poſſe abſoluere. ¶ Scdo. qꝛ forte ſacer/
dos eſt malꝰ: ⁊ laicꝰ bonꝰ. nō videť ꝙ bonꝰ
citius mihi veniā obtineat de peccatis ꝗ̄ ille
Argu.3. q̄ eſt malus. ¶ Tertio qꝛ ſacrm̄ neceſſitatis
pōt dari a quolibet: vt de baptiſmo dictum
eſt. mō pnīa ei q̄ cecidit ī mortale: videtur
Argu.4 eſſe ſacrm̄ neceſſitatꝭ. Igiť. ¶ Quarto. iō fit
ↄfeſſio vt verecūdeť ↄfitēs ⁊ vt taxetur ſibi
emēda. mō h̄ ęque bn̄ faceret prudēs laicꝰ
Argu.5. ſepe ſicut ſacerdos. Jgiť ⁊c. ¶ Quīto. hoīes
morte plectēdi ſepe laicis ↄfitenť. qd̄ eccl'ia
ſcit ⁊ tolerat. Sꝫ hęc opinio ē hęretica. qꝛ
claues eccl'ię nō ſunt cōmiſſę laicis. Et idō
Ad.1. ad rōnes rn̄deť. ¶ Ad p̄mā ꝙ beatꝰ Jacobꝫ
ibi oībꝫ hoībꝫ indicat ſacrm̄ pnię: vt ſciant
nō ſolū deo: ſꝫ etiā hoībꝫ eſſe ↄfitendū. ſꝫ nō
exp̄mit q̄bꝫ: qꝛ ſupponit ꝙ fiat p eccl'iam de
putatis ad h̄. q. d. Cōfitemini alterutrū. i.
homo hoī. ſ. pſbyter pſbro. ⁊ laicꝰ ſuo cura/
Ad.2 to. ¶ Ad ſcdam. ꝙ ſacra habeāt ꝟtutē: non
ex merito miſtri ſꝫ dn̄i Jeſu xpi. Jdeo valet
abſolutio mali ſacerdotꝭ ꝗ̄diu ſuſtineť ab
eccl'ia. non aūt valet laici boni. qꝛ claues ec
cleſię nō habet. Cōcediť tn̄ ꝙ orōnes boni
laici plꝰ valeāt ꝗ̄ mali ſacerdotꝭ. Sꝫ ſecuſ
eſt de actibꝫ ſacramētalibꝫ q̄s facit vt mini
ſter xpi. in q̄bꝫ bonꝰ nihil plus ⁊ malꝰ nihil
Ad.3 minꝰ (ceterꝭ paribꝫ) facere pōt. ¶ Ad tertiā.
ꝙ pnīa quo ad ↄfeſſionē ⁊ abſolutiōis exte
rioris aſſecutionē: ſit nō ſimplr̄ ſacrm̄ neceſ
ſitatis. ſufficeret em̄ bona volūtas ↄfitēdi:
ſi cōmoditas adeſſet: cū ↄtritiōe. Baptiſ/
mus aūt eſt ſacrm̄ neceſſitatꝭ in paruulꝭ. qꝛ
motꝰ ꝓprię volūtatꝭ eis nō valet ſuffraga/
ri. iō inſtitutū eſt ꝙ ab oībꝫ poſſet conferri.
Sꝫ nō eſt ſic de abſolutione ſacramentali.
Ad.4 ¶ Ad q̄rtā. ꝙ ↄfitēs non ſolū illis de cauſis
ↄfiteť: ſꝫ etiā vt abſolutionē ſuoꝝ criminuꝫ
aſſequať iuxta iuſtificationē dei. Hoc autē
Ad.5 facere pōt nō aliꝰ niſi ſacerdos ad h̄ inſtitu
tus ab eccl'ia. ¶ Ad q̄ntā ꝙ de neceſſitate ſa
lutis nō ſit ꝙ hoīes ↄfiteanť laicis: ſꝫ ſuffi
cit ↄfeſſio mētalis ad deū cū deſiderio ↄfeſ/
2 ſionis ſacerdotꝭ ſi poſſet h̄ri. ¶ Scdo. ſi q̄s
laico ↄfiteať: illa ↄfeſſio nō eſt ſacramētalꝭ.
⁊ ideo ſi euaderet ↄfitens ⁊ poſſet h̄re ſacer
dotē: deberet ⁊ teneret pctā laicis ↄfeſſa ite/
3 rum ſacerdoti ↄfiteri. ¶ Tertio ꝙ in multꝭ
ptibꝫ de hoībꝫ ↄdēnatis ſunt ↄſuetudines

malę: q̄bꝫ nō pmittunť plectēdi morte ↄfi/
teri ⁊ dn̄ico corpe cōicari. qd̄ tn̄ eccleſia fie/
ri iubet in clemētinis. ¶ Scda cōcluſio. ꝙ Cōclo.2
q̄libet viator ꝑ tpe ſi non ſit rōnabilit̄ ipedi
tus teneť ↄfiteri ſuo ꝓprio ſacerdoti vel al/
teri de eiꝰ licentia: ea quę cōmiſit mortalia.
¶ Prima ps ptꝫ extra de pe. ⁊ re. ca. oīs vtri Pars.1.
uſqꝫ ſexꝰ. Ubi Jnnocentius papa dicit ſic.
Omis vtriuſqꝫ ſexus fidelis poſtq̄ꝫ ad an/
nos diſcretiōis puenerit: oīa ſua pctā ſaltē
ſemel in anno ꝓprio ſacerdoti ↄfiteať: ⁊ in
iunctā ſibi pniam ꝓ viribꝫ ſtudeat adim/
plere. vbi ptꝫ ↄclō q̄ ad p̄mā ptē. ¶ Scda Pars.2
ps ptꝫ. Nā cui ſacerdos ꝓprꝰ ſuas vices
cōmittit: ille fit eiꝰ ſacerdos ꝓprꝰ. ¶ Se/ Scdo
cundo ptꝫ p̄ma ps. qꝛ teneť facere ↄfeſſio/ Pars.1.
nem ſacerdoti: ꝑ ↄdiōnē p̄cedentē poteti eū
abſoluere. mō ſolū ꝓprꝰ ſacerdos pōt eum
abſoluere. Jgiť. Ptꝫ maior. qꝛ alr̄ cōfeſſio
foret infructuoſa. Ptꝫ minor. qꝛ nō q̄libet
ſacerdos hꝫ ptātē ſup oēm hoīem: cū h̄ ſit
ꝓpriū papę: ſꝫ ſolꝰ ſacerdos ꝓprꝰ. Jgitur.
Un̄ licet oīs ſacerdos nō ligatꝰ habeat cla
ues: nō tn̄ oīs habet vſum clauiū. Jtē non
oīs h̄ns vſum clauiū: habet vſum claui/
um ſup oēm hoīem ſꝫ ſup ſibi cōmiſſos. iu
xta illud aplī ad Hebre. Nemo ſuſcipiat
ſibi honorē ſꝫ q̄ vocatur a deo tāq̄ꝫ Aaron.
Jgiť ſacerdoti ꝓprio teneť ↄfiteri vel alteri
de eiꝰ licētia. ¶ Sꝫ ↄtra dices. Licitū eſt cō Argu.1.
fiteri religioſis: preſentatis epō ⁊ approba
tis. ꝑus tn̄ electis p ordinē: iuxta formā ca
pituli Dudū. de ſepulturꝭ in clemētinis. ⁊ il
li nō ſunt ꝓprij ſacerdotes. Jgiť. Patꝫ mi/
nor. qꝛ illi ſunt cōes oībꝫ de illa dioceſi exi/
ſtentibꝫ. Patet maior. qꝛ in dicto canone
dicit papa. ꝙ tales habeāt eandē vim quā
h̄nt ſacerdotes parochiales. ¶ Scdo. Cui
ↄfitebunť plati q̄ nō videnť h̄re ꝓ prios ſa Argu.2.
cerdotes. Tertio quia ſi viator nō peccaret
mortalit̄: ad q̄d teneret ↄfiteri. Quarto q̄ri
tur ſi ſacerdos ꝓprꝰ eſſet idiota ⁊ neſciens
abſoluere. q̄d faciendū. Quinto ſi laſciuꝰ.
q̄d eſt faciendū iuuēculis q̄ veriſilr̄ poſſent
p eū cadere ī pctm̄: Sexto aliq̄s q̄nꝫ neq̄t
ↄfiteri illi pctā ſua niſi pdat aliena. ḡ nō te
neť tūc. tenet ↄn̄tia. qꝛ nullo mō eſt pden/
dū pctm̄ alterꝰ ſecretū. ptꝫ aňs. ſi aliquis
fuiſſet tā iniquꝰ ꝙ cognouiſſet matrē ſuam
vel filiā: ⁊ nō haberet niſi vnicā ⁊c. Septi
mo dubitať. vtꝝ oporteat eū oīa ↄfiteri vel
in aliquo caſu licitū ſit diuidere ↄfeſſionē.
¶ Rn̄deť ad iſta. ¶ Ad p̄mū. ꝙ ꝓprꝰ ſacer/ Ad.1.

dos posset dici dupl'r. Uno mō put ꝓpriū diſtinguit̃ ɔ cōe. ⁊ ſic nō ſumit̃ in ɔcluſione quia non eſt neceſſe ſic hr̄e ꝓpriū ſacerdotē cū oīs curat⁹ ſacerdos ſit cōis omib⁊ ꝺe ſua cura. Scđo mō ꝓpri⁹ ſacerdos dr̄ q̄ nō eſt alien⁹. ⁊ tales ꝓprij ſacerdotes reſpectu cō/ muniū hoīm ſunt duplices. q̄dā ordinario iure eccl'ie. q̄ ſunt triplices vel in quibuſdā quadruplices. ſ. curatus: eps: ⁊ papa. vel etiā in quibuſdā poſt epm archieps. quo/ rum null⁹ eſt alien⁹ reſpectu ſibi cōmiſſoꝝ Alij dicunt̃ ꝓprij ſacerdotes iure delegato: vt ſi aliqs iſtoꝝ ſimpl'r vel ad temp⁹ alteri ſacerdotū reſpectu ſui ſubditi ſuas vices cō mittat. ille iure ſubdelegatiōis: vel ſimpl'r vel ad tps ſubdito fit ꝓpri⁹ ſacerdos. eo ꝙ nē ſit ei tūc alien⁹: poſtq̄ ſic illi vices p eūꝫ

Ad 1 q̄ pōt cōmiſſe fuerint ¶ Illo pmiſſo rn̄detur ad pmū. ꝙ religioſi ſup h̄ ꝓuilegiati iuxta formā traditā in dicto ca. Dudū. ſint ꝓprij ſacerdotes. eo ꝙ papa q̄ eſt oīb⁊ ꝓpriu ſa/ cerdos: eos vice ſua inſtituit. ⁊ eandē ⁊ habēt curati eis dedit facultatē abſoluēdi. ⁊ ideo nō eſt ɔtra ɔclōnē. q̄ tales efficiun tur ꝓprij ſacerdotes: ꝓuilegio eis per dn̄m

Dubiuꝫ aplicū aſſignato. ¶ Sꝫ ſurgūt dubia. Nū q̄d poſſunt curati ꝓhibere ſuis ſubditis ne ɔfiteant̃ religioſis ſic ꝓuilegiatis? Et vide tur ꝙ ſic. q̄ al's nō eſſent eis ſubditi. ¶ Se

2 cundo. Nunq̄d ɔfitētes religioſis: iteꝝ ea dem ſua pctā tenent̃ ɔfiteri ſuo curato? Et videt̃ ꝙ ſic. q̄ cuilibet curato dictū eſt. Ag/ noſce vultū. i. ɔſciam: pecoris tui. i. tui ſb/ diti. Prouerb. xxvij. quō aūt hoc poſſet cu ratus niſi ſubdit⁹ ei omi anno: ſalteꝫ ſemel

Argu. ɔ totū ſtatū exprimeret ſue vite. ¶ Sꝫ oppo ſitū videt̃. quō eīm valeret pma abſolutio: ſi iteranda eſſet ɔfeſſio. ¶ Itē pono. ꝙ ſacer

3 dos dubi⁹ ſit an tales religioſi rite ꝓcedāt cū ſibi cōmiſſis ⁊ ꝙ forſaſſe abſoluant non abſoluēdos. ⁊ ſit ſatis ei ꝓbabile. Quid ḡ

Ad. 1 faciendū. ¶ Rn̄detur ꝓbabilit̃ ad pmum ſub correctiōe meli⁹ intelligentium. ꝙ non poſſint ſacerdotes ꝓhibere ſuis ſubditis ne

2 talib⁊ ɔfiteant̃. ¶ Et rō eſt. quia q̄d ſupior ɔcedit: inferior non habet impedire modo papa religioſos in hoc priuilegiauit. ergo ſacerdotes hoc impedire nō poſſunt. ¶ Un

3 ſicut ſacerdos nō debet nec valet impedire: ne cōfiteātur epō vel pape: ſeu alicui⁹ iſto/ rum penitētiario deputato. ita nō poteſt im pedire quin iſti quib⁊ papa ſic ɔceſſit pote/ ſtatē ſeruatis formis capituli Dudum. et

ɔſtitutiōis ſup cathedrā: poſſint ɔfiten/ tes audire ⁊ abſoluere. ⁊ iō nō hꝫ ſubditos ſuos de h̄ ꝓhibere. ¶ Nec ſequit̃. ꝙ ḡ nō ſint 4 ei ſubditi. q̄uis etiā ſint ſubditi alioꝝ. ſed nō q̄ ei ſubditi ſunt: p eū cohiberi poſſūt de his q̄ hi qui ſup eū ſunt diſponere volunt

¶ Ad ſecundū dico. ꝙ nō plus tenent̃ iterū Ad. 2. confiteri pctā qui talib⁊ ɔfeſſi ſunt q̄ ſi ſuo vero curato eſſent cōfeſſi: vel q̄ ſi pape vel epō eſſent ɔfeſſi. ¶ Cū dicit̃ ꝙ tūc nō poſſint 2 cognoſcere ɔſciētias ſibi cōmiſſoꝝ. Rn̄det̃. ꝙ ex quo papa alteri cōmiſit: ſufficit eis ꝙ ali⁹ cui papa cōmiſit: vultū pecoris illi⁹ tūc agnouerit. Nā vbi ſupior diſponit vel exi/ mit: inferior non tenet̃ ſibi facere ɔſcientiā q̄ nō habet facta ſui ſuperioris infringere.

¶ Verꝫ eſt ꝙ ſit tutū q̄nq̄ de aliquo videre 1 an ille q̄ ſe dicit eis ɔfeſſum eſſe: ſit ɔfeſſus ⁊ ꝙ h̄ doceat ne fingat. ¶ Scđo ꝙ etiaꝫ ille 2 cui ɔfeſſus eſt doceat ⁊ informet pſbyteꝝ ꝙ p ordinē deputat⁹ ſit ⁊ ꝙ ſm formā capitu/ li Dudū: ⁊ cōſtitutionis ſuper cathedrā: or dinario pſentatus ſit. de quib⁊ ſi doctū fue/ erit nō video ꝙ ſacerdos ad vlteriora liga/

tus ſit. ¶ Ad tertiū q̄d faciendū ſi ſacerdos Ad 3 dubi⁹ ſit ⁊c. Rn̄det̃ ꝙ vel ille de q̄ dubitat: eſt in aliquo crimine publico: puta q̄ for/ te tenet ɔcubinā in domo. vel tenet mēſam publicā vſure. ⁊ ſic in alijs ¶ Et in tali caſu 1 non oportet curare de abſolutiōe: donec vi/ deat publici crimis emendationē. ſ. vt in p mo caſu: ɔcubinam de domo dimittat ſine ſpe reditus. Mēſam publicā deponat: in ſe cūdo caſu. ⁊ reſtituere ꝓmittat iuxta poſſe. ⁊ ita in alijs pctis publicis. Alioq̄n ad men ſam dn̄i ⁊ ad ſacramēta eccl'ie eū nō admit tat. q̄ in talib⁊ ɔtinuatiōe pcti patet ꝙ cō tritio deſit. ⁊ ḡ nihil curandū de ficta ɔfeſſi/ one: etiā ſiue pceſſa abſolutio ſecuta ſit: ſi/ ne nō. ¶ Et ſi dicat in pmo caſu. Ego volo 2 de cetero ɔtinere: ⁊ non me ɔiūgere ɔcubie. Adhuc nō dꝫ admitti ad ſacra eccleſie. q̄ ſcandalū nō ceſſat q̄diu eā in domo tenet. nā p hoc pbet alijs occaſionē ruine. mō ſcri ptum eſt Ve homini per quem ſcandalum venit. Matthei. xviij ¶ Forte dices. Po/ tens eſt. non poſſum cohibere eum. Reſpō replica deo. Poti⁹ moriaris in corpe q̄ ꝙ velis ta lem iniuriā fieri dn̄o. Vel nō eſt in aliq̄ cri mine publico. ⁊ tūc dꝫ ſe in ɔſcia q̄etare po ti⁹ interp̄tādo rē in bonū q̄ i malū. ſ. ſperan do ꝙ ille rite ɔfeſſus ſit: ⁊ ꝙ ɔfeſſor canoni/ ce diſpoſuerit eū p ſuſcepto ſacri. Verū eſt

ꝙ ſi noteť ꝺe aliꝗ̄ crimine ſecreto: pōt eū ad ptē ꝺe h̄ informare: vt ſic tūc faciat ſm poſſe qꝺ̄ in ſe eſt. Forte ꝺices. adhuc ꝺecipiunť ſimplices mihi cōmiſſi. Rn̄ꝺeť n̄ poteris p̄cauere q̄n eueniāt ſcādala. videas aūt ne p te eueniāt. ⁊ ꝙ tu tibi cōmiſſos vita bona p
Ad.2 cedas pariť ⁊ ꝺoctrina. ¶ Ad ſcꝺ̄m. plati habent pa pā ſupiorē. ⁊ ei ꝯfitebūť: quē eis ipe ꝺuxit ꝺeputandū. vel ꝺe licētia eius ſibi eli
Ad.3 gant idoneū ꝯfeſſorē. ¶ Ad tertiū ꝙ etiā ſi nō peccaret mortaliť: adhuc teneret ꝯfiteri ex inſtitutione eccl̄ie. q: ſine venialib̄ viuere nō pōt. ſicut Corneli⁹ tenebať baptiſari poſtq̄ recepit ſp̄m ſc̄m: vt habeť Actuū. x.
Ad .4 ¶ Ad q̄rtū. ꝙ ſi ſacerdos neſciret abſoluere pōt q̄s ꝯfiteri alteri ꝺe ei⁹ licētia vel ꝺe licentia epi vľ pape. vel etiā ſine ei⁹ licētia hmōi p̄uilegiatis p totā ꝺioceſim ⁊ ꝺeputatis iuxta formā ꝺicte clementine Dudū. Sȝ pone ꝙ ſacerdos inſci⁹ ſit. ⁊ ſimplicib̄ ſubdit̄ licentiā negare p̄ſumat: nec a ſupiori ſciāt ſibi acq̄rere licentiā. nec hmōi frēs p̄uilegiatos poſſint h̄re. ſicut ſepe ēē in paupibus
Solo Quid ḡ tūc faciendū erit. ¶ Rn̄ꝺeť. Credo ꝙ in tali caſu ſufficeret eis ꝯtritis: ſuo curato licet inſcio ꝯfiteri. Nā ſi ipe intētiōe abſoluēdi manū īponat: ꝺicendo. abſoluo te. abſolut⁹ erit. eo ꝙ in h̄ ſacro nō ſit forma aſſignata v̄bo ꝙ pciſa: vt ſupra ꝺictū eſt. ſupplet eni ꝺei pietas ī talib̄ ſimplicib̄ paupe rib̄ ꝯtrit̄ p infuſionē gr̄e qꝺ̄ ignorantia ſacerdot̄ neq̄t adimplere. Debēt tn̄ tl̄es ſimplices ꝺe caſib̄ ꝺe q̄b̄ ꝺubitāt ſi q̄ tales fuerint ſe informare ꝯſilio ſupiorū ſi poſſent. vt ſi ſacerdos eoꝝ nequeat: adeāt ſupiorē.
Ad.5 ¶ Ad q̄ntā ꝙ nullo mō exponēdū ſit ſe periculo pc̄ti. vn̄ petēda eſt licētia. quā ſi negat ⁊ ali⁹ nequeat h̄ri: fiat ei ꝯfeſſio in p̄ſentia
ad repli. populi vt ſic piculū euiteť. ¶ Sȝ pone ꝙ ꝺicat p̄ſb̄r. ego non abſoluā te niſi venias ſecrete ad ꝺomū meā. vel etiaȝ ſi ꝺiceret. niſi ꝺederis mihi pecuniā. Et ita in talib̄ turpib̄ q̄d cum facto op⁹ eſt: q̄riť. Rn̄ꝺetur ꝙ nihil turpis vel piculi caſtitat̄ ꝺebet admittere p abſolutiōe. Immo citi⁹ ſine abſolutione ſacerdot̄ eſt moriendū. Et ḡ ſi velit laſciuus ꝙ iuuēcula ꝺomū ſuā adeat: non ꝺȝ facere. ſȝ ꝺebet marito vel parētib̄ vel p̄bis hominib̄ h̄ ſignificare: vt informat⁹ p̄ſb̄r a talib̄ abſtineat. ¶ Si auar⁹ pecuniam p abſolutione exigat: potius moriať hō ſine abſolutione q̄ȝ aliquid ꝺet ex pacto: vel etiam p̄mittat. quia ſacramentū penitētie qꝺ̄ et charitate inſtitutū eſt: ꝯtra ipam militare nō ꝺebet. Nec eſt piculū ꝯfitēti. q: p̄uilegiatus poterit h̄ri: vel licentia epi obtineri vel iſte informari vt a talib̄ abſtineat. Et ſi morte p̄uenięte ſine abſolutōe mori oporteat. agendū eſt ac ſi nullus ſacerdos poſſȝ h̄ri. Meli⁹ eſt eni nō abſolui q̄ȝ ſymonię vľ aliꝗ̄ mortali inuolui. ſufficit eni cōtritio tpe
neceſſitat̄. ¶ Ad ſextū. ꝙ ī caſu tali: ſi quis Ad 6 poſſet: ꝺebet ꝺe licētia ſui ſacerdot̄ accedere locū ꝺiſtantē: ⁊ accipe ſacerdotē prudentē q̄ nec eū nec m̄rem ⁊c. ei⁹ noſcat. ⁊ tūc tale pct̄m pōt ſine piculo ꝯfiteri. q: eſto ꝙ ꝺicat ſe cognouiſſe m̄rem ſuā. p hoc tn̄ m̄ris peccatū non p̄diť. eo ꝙ ignota ſit ꝯfeſſori. Si aut h̄ nō poſſit. tūc ne illā p̄ſonā p̄dat: ſufficit tacere illā ꝯditionē ſingularē q̄ notificaret eā: ⁊ ſufficit eā ſic in genere p̄ferre: vt p̄ſb̄r nequeat ſcire q̄ ſit illa p̄ſona: vt in caſib̄ expſſis in argumēto ſufficit ꝺicere. ego cognoui vnā p̄ſonā mihi ī linea ꝯſanguini
tatis multū ꝯiunctā. ⁊ ita ī aliꝗ̄s. ¶ Ad ſeptimū ꝙ regulariť oporteat ꝯfiteri oīa mortalia q̄ꝝ pctōr eſt memor. Subticere eni ſciēter: eſſet ſe oñdere min⁹ malū q̄ȝ ipe ſit. qꝺ̄ cū ſit hypocriſis: ptȝ ꝙ nō ſit ꝺebite penitēt̄ Nec ēibi v̄a ꝯtritio: vt ꝺictū fuit vbi vnū mortale ex ſcīa ſubticeť. Vn̄ ꝺictū eſt. Larga ꝺei pietas veniā nō ꝺimidiabit Aut totū aut nihil ppiciādo ꝯdonabit. Dicūť tn̄ Ad 7
aliqui caſus a magiſtris in quib̄ licitum Caſus.1 eſt ſcienter ꝺiuidere confeſſionem. Ut ſi ſuperior multū impeditus exiſteret ſic ꝙ completam confeſſionē audire non poſſet: ſufficeret ei ꝺici peccata ꝺe quibus inferior ſoluere non habet. ⁊ alia peccata confiteri inferiori non ſic impeꝺito. ¶ Secūdus caſus eſt. ſi aliquod peccatū non poſſet exprimi ſine expreſſione alterius perſone notę confeſſori. tūc poteſt cōfeſſio fieri ꝺe aliꝗ̄s pc̄tis ⁊ ꝺe illo ſaltē in p̄pria ſpēcie taceri ꝺonec ad aliū ꝯfeſſorē venerit ignotū illi⁹ p̄ſonę: ſeu nō noſcentē eanꝺē p̄ſonā: vt ſ̄ ꝺictum eſt.
¶ Terti⁹ caſus. ſi q̄s tale pct̄m h̄ret qꝺ̄ non 3 ſine magno malo ꝯſeq̄nte poſſet ꝺici huic ꝯfeſſori. tūc iteꝝ vt iā in ſcꝺ̄o caſu ꝺicebať: ꝺe eoꝺē ſolo pōt fieri ꝺilatio ad aliū iꝺoneum confeſſorē cui confiteatur. Unꝺe ꝺicit Innocentius in apparatu ſuper ca. Omī̄s vtriuſq̄ ſexus. ſi quis habet iuſtā cauſam: quare alicui ſacerdoti talē culpā nō ꝺicat: eligat potius ſine cōfeſſione mori: q̄ſi nullā culpā habeat q̄ȝ ꝯfitēꝺo ſcāꝺalū iꝺucat

Quartꝰ ¶Quartꝰ.ſi q̇s ſciēter in ꝯfitēdo aliqđ mor
tale taceret:⁊ poſtea pnīa ductꝰ de illa ficti/
one ſacerdotē eundē accederet adhuc me/
morē bn̄ ꝓꝝ pctōꝝ antea ꝯfeſſoꝝ.tūc em̄
ſufficeret ꝯfiteri ꝙ illud pctm̄ in ꝯfitēdo ſci
enter fuerit nō ꝯfeſſum:⁊ dare ſe reū de illa
Pars.5 fictiōe. Hoc de q̄rta pte hꝰ articlī.¶Quan
Cōclō. tum ad q̇ntā ptē reſtat videre q̄ tpe ⁊ q̄tiēs
ſit faciēda ꝯfeſſio. Ubi eſt ꝯclō reſpōſalis
ꝙ oīs hō adultꝰ cōfiteri tenet̃ ſemel ī anno
hec eſt ab oīb ꝯceſſa.⁊ ptȝ ꝑ decre. Innoc.
extra de pe.⁊ re.oīs vtriuſqȝ.ꝑus allegatā.⁊
intellige.adultꝰ compos:nō rōnabiliter ex
cuſatꝰ.qꝛ nec deꝰ nec eccl'ia ligāt hoīem niſi
ad ea q̄ pōt.Si em̄ captꝰ eſſet int̃ infideleſ
forte nō poſſet.⁊ ſic ſufficeret ei q̄ ad h̄ bona
dubiū i/ volūtas.¶Sȝ eſt dubiū.an pluries tene/
cidens atur de neceſſitate ſalutꝭ:vbi etiā oēs ꝯcor/
ſoluitur. dant:ꝙ ī certꝭ ſpālib caſib hō teneat̃ cōfi/
teri oīa ſua pctā mortalia de q̇b antea nō
fuerit ꝯfeſſus.⁊ ī genere dolere.imo penitere
de oīb etiā q̄ꝝ oblitꝰ eſt.eo ꝙ tā piū p̄rem.
tā miſericordē indultorē:tā rigoroſuȝ iudi/
Caſus.1 cē vnq̄ offendere p̄ſumpſerit.¶Primꝰ eſt.
ſi velit accedere ad corpꝰ dn̄icū.qꝛ mūdari
dȝ hoſpitiū ⁊ oīb moīſ poſſibilib adorna
2 ri ī qđ tātꝰ hoſpes aduenit iuitatꝰ Secūdꝰ
ſi ſacros ordies q̇s accedat.al's em̄ faceret
irreuerētiā ſacro.nā ordie dat̃ grē incremen
tū.qđ vtiqȝ nō dat̃ niſi debite diſponēti ſe.
Ita ſilr̄ videt̃ faciendū volēti ſacrm̄ ꝯiugij
accedere.qꝛ deuote accedēti rōe ſignate grē
tribueret incremētū.Et ſic ptȝ ꝙ h̄ ꝯgruuȝ
ſit ⁊ expediēs:nō tn̄ audeo aſſerere ꝙ tenea
3 tur.¶Tertiꝰ caſus.In om̄i caſu in q̄ timet̃
imminere piculū mortꝭ.ſic ſi q̇s eſt introitu
rus bellū.ſi habeat q̄ttidianos inimicos q̄/
rum piculis ſe hȝ exponere.ſi trāſire debeat
mare.ſi valde longū iter arripiat in q̇b ho
4 mines ſepe moriūt̃.¶Quartꝰ eſt.ſi veriſilr̄
tpe cōis ꝯfeſſiōis timeat ſe nō poſſe eſſe in
p̄ria vbi cōmode ſe diſponere poſſit.tūc de/
bite ⁊ ꝯgrue cū ꝓprio ſacerdote dȝ p̄uenire
5 ¶Quintꝰ caſus ē.ſi q̇s ꝓ certo tenet mēte ⁊
ꝯſcia ꝙ poſtq̄ ꝯmiſerit mortale ⁊ ꝯcedit̃ cō
tritio.ſe teneri ad ꝯfitēdū habita oportuni
tate ſacerdotꝭ q̄diu illā nō deponit vl' depo/
nere nō valet:tenet̃ diligētiā facere de ꝯfitē
do quotiēs poſt mortale ꝯtritio ⁊ oportuni
tas ſacerdotꝭ ꝯcedūt̃.ptȝ.qꝛ al's ageret con
tra ꝯſciam.⁊ ſic edificaret ad gehēnā. Ad
Ro.xiij.⁊.xiiij.Om̄e qđ nō eſt ex fide:pec/
catū eſt.glo.q̄ agit ꝯtra ꝯſciam edificat ad
gehennā.¶Sextꝰ caſus.debēs celebrare ſa 6
cramēta eccl'ie tenet̃ ꝯfiteri:vt ſacerdos de/
bēns baptiſare.diaconꝰ euāgeliū legere. et
ceteri in actib ſilib.Niſi em̄ ꝑus ꝯfiteat̃:
habita copia ſacerdotis : videt̃ facere irre/
uerentiā ſacramēti in q̄ celebrāt vel qđ mi/
niſtrant.qđ videtur eſſe grauiꝰ q̄ veniale.
¶Ubi interſerēdo dubitat̃ Utꝝ poſt mor/ dubiū.2
tale teneat̃ q̇s ſtatim ꝯteri. Et videt̃ ꝙ nō.
quia ꝓducto pctō mortali ex electione pec
catoris non eſt in ptāte ſua:qđ immedia/
te diſponat ſe ad grām.ḡ ꝛc.ꝯn̄tia tenet.qꝛ
non ligat̃ ad impoſſibile.Et an̄s ꝓbat̃ ſic.
qꝛ nō eſt in ptāte ſua ſtatim deponere illaȝ
electionē qua mortaliter peccabat. In op/
poſitū arguit̃.qꝛ tenet̃ ſemꝑ ad habitualeȝ
dilectionē dei ꝑ mandatū ꝓme tabule.ḡ cū
illam non poſſit hr̄i ſine ꝯtritione:habetur
ꝓpoſitū.¶Hic eſt manifeſtū ꝙ poſt morta Cōclō.
le ſtatim teneat̃ ad contritionē:ſicut ratio
poſt oppoſitū arguit.qꝛ tenet̃ ad mādatū
magnū habitualiter.qđ cōmiſſo mortali
ſine ꝯtritione nō poterit adimpleri.Et pōt
addi alia rō.qꝛ non minꝰ poſt pctm̄ morta
le tenetur ad cōtritionē q̄ ꝓ inſtanti q̄ pec/
cat mortaliter:ſe de mortali p̄ſeruare.ſed te
netur etiā ꝓ illo inſtanti quo peccat morta
liter ſe de peccato illo p̄ſeruare.Igit̃.Patet
maior.quia ſicut ante peccatū tenebat̃ nō
cōmittere:ita poſt tenet̃ de peccato qđ inijt
dolere.Minor liquet quia al's nō peccaret
niſi teneret̃ ad oppoſitū peccati.¶Nec rō ī
ꝯtrarium facta videt̃ valere.qꝛ non videt̃ In ꝯriū
ꝙ incōueniēs ſit ꝙ aliquis ex culpa ſua ſit
ꝑplexus.⁊ ꝙ non poſſit vitare caſum.Ut ſi
quis p̄ſbr voueret anno futuro habitare ſi
ne reſidere in guormacia.⁊ poſt voueret ꝙ
ꝑ eundē annum vellet reſidere in Colonia
conſtat ꝙ quia vota ſūt icōpoſſibilia:ſe ad
impoſſibile obligaſſet.¶Ita eſt in ꝓpoſito
quia mandatū dn̄i aſtringit iſtū ꝓ ſemper applicat̃
ad habitualē charitatem.⁊ ipſe ſponte pec
cando reddidit ſe impotentē pro tempe ꝓ
quo peccat:⁊ ꝓ tempe immediate ſequēte ī
ſtans electionis peccati:ſic ꝙ non ꝓ eo to/
to pōt eā hr̄e.¶Sȝ de hoc eſt magꝭ dubiū. dubiū.3
Utrū ꝓ quolibet tpe ſequente pctm̄ morta
le teneatur conteri ſub pena noui pctī mor
talis.Ubi videtur mihi ꝙ omnes concor/
dent ꝙ non.quia durante paſſione:ratiōe
cuius continuat peccatū ꝓmum.q̄uis pec
cet continuatione ipſius:tn̄ nō peccat pctō
nouo mortali ex h̄ ꝙ nō ꝯterit̃.eo ꝙ contra

2 nullũ mãdatũ nouũ peccet. ¶ Scđo videt
eſſe de mente ſcti Tho.ij.ij.q. ꝙ ceſſante
paſſione ⁊ impellẽte ad pctũm: reddita co/
gnitione de offenſa diuia: teneat ſe diſpone
re q̃ztũ in eo eſt ad ꝯtritionẽ rõne noue con
ceſſe cognitiõis de offenſa ⁊ trãſgreſſione p̃/
cepti. ad cuiꝰ habitualẽ obſeruacionẽ de ne
Cõcl'o. ceſſitate tenet ¶ Et credo ꝙ licet hec copio
ſit dura: ꝙ tñ ſit vera. p̃ſertim ſi cognitio no/
ua poſt ceſſationẽ paſſiõis fuerit cũ cõmo/
nitione diuia interiori vl' exteriori. ¶ Rõ q̃
facit mihi fidẽ in h̃ eſt hec. Quia reſiſtere
vel nõ obedire nouo tractui dei cui tenetur
obedire: eſt nouũ pctm̃ mortale cõmittere.
ſz omis talis videt reſiſtere nouo tractui dei
ad ſalutẽ cui tenet obedire. g̃ ⁊c. Maior pz
q: nouo tractui reſiſtere vtiqz addit nouũ
pctm̃. ⁊ nõ ſolum veniale q: nõ eſt veniale
nolle redire ad ſalutẽ. g̃ mortale. Mior no
ta eſt. q: videt ꝙ illa iterior admonitio vel
exterior p̃dicatio q̃ ei dr. peccaſti in deũ: de/
bes quieſcere. ꝙ iſta ſit ſp̃alis monitio ⁊ vo
Simile catio ad pniam. ¶ Sic dñs exteriori voce
poſt pctm̃ vocauit Adam dicẽdo: vbi es.
Gen.iij nõ q: ignorauit: vt dic be. Augꝰ.
ſz q: ad ꝯfeſſionẽ ⁊ pniam vocauit. Ita vi/
det ꝙ in q̃libet tali caſu cũ pctõri ꝯcedit re/
dire ad cor. ⁊ interiꝰ ꝯcedit cognoſcere ꝙ pec
cauerit. ꝙ illa cognitio ſit q̃dã dñi vocatio
q̃ ei interiꝰ dñs loquat: vbi es: q̃ me ꝯtem/
Inſtan. p̃ſiſti ⁊ p crimẽ diaboli mẽbrũ effectꝰ es ¶ Et
ſoluitur. ſi dicat ꝙ tũc pctõribꝫ nolentibꝫ dimittere
pctã ſua: ſepe nocerz ſmo dei. cũ ille ſit vere
admonitio pctõrũ vt redeãt ad pniam. Re
ſpõdeo. ꝙ ego nõ habeã ꝯñs p inconueniẽti
erant em̃ flagella Pharaoni occaſio noui
peccati. eo ꝙ ip̃e ſe ꝯtra poſuit. ⁊ cor ſuũ fecit
Opio.2 eſſe rebelle ⁊ ſciã abutẽti. q̃re g̃ non poſſit ſic
eſſe de ſmone diuio. ¶ Alij dicũt et eſt opio
multor q̃zuis credam ꝙ p̃cedẽs ſit tutior. ꝙ
poſt mortale p quolibet die feſto niſi diſpo
nat ſe q̃ztũ põt ad ꝯtritionẽ: nouo pctõ mor
tali peccet. ptz. q: agit: ſi h̃ non faciat: ꝯ no
uum mãdatũ eccl'ie ad cuiꝰ obſeruationẽ te
net. Igit. ꝯñtia nõ eſt. Et añs ptz. q: eccl'ia
p̃cipit ſabbata ſiue feſta ſanctificari a xp̃i/
fidelibꝫ. mõ h̃ nõ facit ille q̃ de p̃ori peccato
mortali nõ atterit. Igit. maior nõ eſt. ⁊ mi/
dubiũ 4 nor ptz. q: q̃mõ ſabbatũ ſanctificat q̃ in cõ
tinuatiõe mortal' crimis p̃ſeuerat. ¶ Sz re
uertẽdo ad ppoſitũ manet dubiũ. an ſuffi
ciat cõi peccatori mortalit ſecluſis dict̃ ca/
ſibꝫ p̃ticularibꝫ: ſemel in anno ꝯfiteri: ſtan

te ꝙ q̃s pluries peccaret ⁊ hr̃e oportunitatẽ
ſacerdotis ſz pt. ¶ De h̃ dicit mgr̃ Thomaſ Sol'o
de Argentina. diſ. xvij. q. ij. ar. iiij. ꝙ ſm cur
ſum cõem non teneat homo cõfiteri pecca/
ta ſua niſi ſemel in anno: p̃ſertim tali tẽpo/
re qđ reſpicit feſtũ paſche. pbat ſic. q: toti/
ens tenet ⁊ tali tpe quoties ⁊ quale ei inue/
nitur p̃ceptũ in iure. ſz hoc eſt ſemel ĩ anno
⁊ circa paſcha. g̃ ⁊c. Maiorem ſupponit ⁊
minorẽ pbat. quia non inuenit in iure p̃ce/
ptum niſi in dicta decretali. omis vtriuſqz
ſexus. que loquit: ſemel in anno ⁊ circa pa/
ſcha. ¶ Contrariũ dicit alia opinio. ſcilicet Sol'o.
ꝙ poſt mortale habita oportunitate ſacer alia
dotis ⁊ alijs requiſitis ꝯgrue pꝯfitendo te
neatur ſtatim cõfiteri. pbatur ſic. q: nullus
ſe debet cõmittere diſcrimini: imo nec h̃ licz
ſed ſi illis habitis nõ ꝯfiteret: cõmitteret ſe
diſcrimini. Igit. Patet maior. q: cõmitte/
re ſe diſcrimini ſine neceſſitate: eſſet impru
dentie. imo etiã eſſet vt videt tentare deuz.
eo ꝙ viã tutã ei p̃poſitã ſuſcipe recuſaret ac
ſi deꝰ in via nõ tuta cũ teneret ꝯſeruare Si
cut ſi exiſtẽs trans neccarũ: patente põte re
cuſaret trãſire pontẽ volẽs p̃ſumeret ambu
lare ſup vndas: deũ tentaret. Minor ptz
q: poſſet ſubita morte p̃ueniri: vbi nõ cõce
deret copia ſacerdotis. ¶ Scđo arguitur ſic pba.2
q: p̃cepta affirmatiua obligãt p loco ⁊ tpe
mõ p̃ceptũ de ꝯfitẽdo eſt affirmatiuũ. g̃ cuz
q̃s habuerit pctm̃ mortale: ⁊ hmõi req̃ſita
ad ꝯfitendũ ſ. locꝰ ⁊ tps: ei ſe offerũt ꝙ tũc
ſtatim ad ꝯfitendũ ſit obligatꝰ. ¶ Tertio. pbat. 3.
q: hñs morbũ p̃iculoſum data oportuni/
tate curãdi: ſi nõ velit curari: videt peccare.
mõ pctõr hz morbũ p̃iculoſum: ⁊ his poſi
tis ei dat oportunitas apponẽde cure. g̃ ſi
nõ velit curari: videt peccare ¶ Quarto q: pbat.4
habita oportunitate ſolutionis: debitor te
netur ſatiſfacere creditori. peccator autẽ eſt
debitor dei. Matth̃. xviij. ⁊ habet oportu
nitatẽ: his poſitis. ergo tenetur ſatiſfacere.
quod nequit niſi per confeſſionẽ ⁊ ſatiſfacti
onem. Igit ¶ Ad p̃dictas rões reſpondet
magiſter Thomas: ſuſtinẽdo ꝯcl'onẽ ſuaz
¶ Ad p̃mã. ꝙ ſi ſit ꝯtritus ⁊ habeat volun Ad.1
tatem ꝯfitẽdi iuxta determinationẽ eccleſie
tunc non exponat ſe diſcrimini. ¶ Sed ꝯtra Ad.2
hec ſolutio eſt debilis. quia ſi eccleſia non
ſtatuiſſet: nihilominus adhuc pateret ex
euangelio: ꝙ exponeret ſe diſcrimini. mo/
do preceptum eccleſie ſacre non demit ſta
tuta Biblie. Igitur hoc non tollit vim

argumẽti. Patet maioꝛ. qꝛ vt dictũ eſt i ſe
cũda ꝑte huiꝰ ꝑmi articuli: de iure euãgeli
co teneremur ad ꝯfeſſiõꝫ. etiãſi eccľia nihil
de hoc ſtatuiſſet. Et ğ ſi non eſſet ſtatutum
illud magnũ diſcrimẽ adhuc reſtare vide/
retur: vt in illa rõne argutũ fuit. viam. ſ. tu
tam ⁊ euangelicã ſalutis ei eſſe ꝓpoſitam ⁊
nolle ſequi illã. Minoꝛ patet de ſe. quia il/
la decretalis dicit ꝙ ad minꝰ ſemel. ⁊ ğ non
ꝓhibet q̃n pluries: ſi pluries opꝰ ſit. Jmmo
nõ videť poſita ad relaxãda ꝑcepta euãge
lij: ſ3 deſideria hoĩm ꝯfiteri nolentiũ ad vi/
Ad. 2. am dñi reducẽdo. ¶ Ad ſcđam dicit ſic: ꝙ
locus ⁊ tps ꝓut reſpiciãt ꝑcepta affirmati/
ua poſſint ſumi dupľr. Uno mõ ſm ꝯgrui/
tatẽ: ⁊ ſic nõ ligẽt ad pctm̃. Alio mõ ſm ne
ceſſitatẽ. ⁊ ſic ligẽt ad pctm̃. mõ ſic tps: dicĩ
ipe: neceſſitatꝫ ꝯfeſſionis nõ eſt niſi ſemel ĩ
Ad. 3 anno. ſ. circa paſcha. ¶ Ad tertiã. ꝙ moꝛbꝰ
pcti cureť a deo i ꝯtritiõe. ⁊ ğ relinq̃re ꝯfeſſi/
onem ⁊ ſatiſfactionẽ vſq3 ad tps ꝑfinitũ ꝑ
eccľiam: nõ eſt tãti ꝑiculi ſicut eſſet in moꝛ/
bꝰ coꝛpali. S3 neſcio ſi hęc ſolutio ſufficiat
qꝛ nolle deo ſatiſfacere vijs q̃s ipe inſtituit
cũ q̇s ꝯgrue poſſit: videť eſſe accidię ꝑicu/
loſę: ⁊ ꝑ ꝯñs nouũ pctm̃ moꝛtale. ¶ Ad q̃r
Ad. 4 tam dicit ꝙ recõciliatio pctoꝝ ⁊ ſatiſfactio
poſſint dupľr ꝯſiderari. Uno mõ ꝓut ſint
de lege naturę. ⁊ ad hãc ſtatĩ obligeť pctoꝛ
poſt pctm̃. ⁊ fit in ipa ꝯtritõe. Alio mõ ꝯſi/
derenť ꝓut fiãt ſm formã eccľię. ⁊ ſic nõ ob
ligeť pctoꝛ ad talia niſi ſm tps ⁊ modũ in/
Cõclo. ſtituta i eccľia q̃ ſint ſemel i anno. ¶ Nunc
cõparãdo inť ſe has opiones eſt ꝑma con/
cluſio hęc. Prima opio ſalua reuerẽtia ma
giſtri Tho. nõ eſt tuta nec i rõne ꝯcludens
Pꝫ ꝑma ps. qꝛ decretaľ nõ ponit ꝙ ſuffici/
at h̃ ꝙ hõ ſemel in anno ꝯfiteať. licꝫ cogat
ad ſeľ ſub penis. ğ ex ea nõ habeť ꝙ h̃ ſuffici
at. nec habeť aliũde ex euãgelio vel iure ca/
nonico. ğ nõ videť tuta. Et ꝯfirmať ſic. Jl/
la opio de ꝯfeſſione nõ eſt tuta ſm quã hõ
veriſimiliť nõ poterit ꝑticulariť ꝯfiteri oĩa
ſua crimĩa: ſ3 ſic eſt ſm ꝑmã. Jgiť. Pꝫ ma
ioꝛ. qꝛ cũ teneamur ad ꝑticularẽ ꝯfeſſionẽ
moꝛtaliũ: nõ eſt tutũ dogmatiſare h̃ ſuffice
re q̃ q̇s h̃ veriſimiliť neq̇bit facere. Et mioꝛ
pꝫ. qꝛ cũ mľti xpiani ſint incõtinẽtes: quõ
iſti ſciẽt oĩa moꝛtalia cogitare q̃ infra ãnuꝫ
cõmiſerũt. ¶ Scđo ex illa radice arguo ma
ꝓbať. 2 giſtro meo ſic. Socrates neq̃t memoꝛia te
nere oĩa moꝛtalia q̃ cõmiſit vſq3 ad q̃dra/
geſimã. ⁊ habet opoꝛtunitatẽ ꝯfitendi. ğ te
netur ꝯfiteri ante quadrageſimã. ꝓbo ꝯſe/
quentiã. qꝛ teneť particularẽ dicere ꝯfeſſio
nẽ habita opoꝛtunitate. Añs de multꝭ eſt
manifeſtũ. ⁊ de ſocrate eſt mgr̃o meo dubi/
um. ğ cũ ꝯñtia ſit bona: nõ h3 negare ꝯñs.
qđ eſt tñ ꝯ ſuã ꝯclõnẽ. ¶ Tertio. cõis hõ ꝑ ꝓbať. 3.
ponẽs ſolũ ꝯfiteri ſeľ. ſi peccauerit moꝛtaliť
eſſet de nouo ingratꝰ deo. ſi an̄ paſchę nõ ve
lit ꝯfiteri: habita citius opoꝛtunitate ſacer
dotis. ğ nõ eſt ei tutũ dimittere opoꝛtunita
tem ꝯceſſam. ⁊ vſq3 ad illud tps differre cõ
feſſionẽ. ꝯñtia nota eſt. Et añs ꝓbať. qꝛ ex
quo teneť infra annũ oĩa ſua pctã ſeľ parti/
culariter cõfiteri. ⁊ iã cõcediť ei tota opoꝛtu
nitas. ſi nũc non velit ſi alicuiꝰ moꝛtaľ me/
dio tpe obliuiſcať: illa omiſſio ꝯfeſſionis de
illo: erit ei nouum moꝛtale. qꝛ neq̃t ſeruare
mãdatũ eccľię de illo ex negligẽtia ⁊ cõtem
ptu ſui. mõ iſtud in multiſ eſt veriſiľe ꝙ ali
cuiꝰ pcti vel moꝛtalis circũſtãtię citra qua
drageſimã obliuiſcanť. ¶ S3 ꝙ rõ ſua non ꝯ ſcđam
cõcludat pꝫ. qꝛ maioꝛ i oꝛdine ad tps eſt i
finita. Dicit enim ſic ꝙ totiẽs teneať cõfi/
teri. i. tot vicibꝰ. quot vicibꝰ eſt in iure ꝑcę/
ptum. Et dicit in minoꝛe ꝙ ſolũ ꝑcipiãt iu
ra in anno ſemel. Mõ illud argumẽtũ nõ
valet. quia eodẽ modo argueręt ei. totiẽs de
bet pr̃em honoꝛare: quotiens ꝑcipiť in iure
ſed iura ꝑcipiunt ſolũ ꝙ honoꝛet eũ in die
paſchę. ponamus ita ſtatuerit ꝙ q̇libet hõ
compos rõnis hñs pr̃em: ad minꝰ honoꝛet
eum in die paſchę. ⁊ nõ ſit de h̃ alius canon
ğ non teneť pr̃em honoꝛare niſi i die paſcę
quia eſt manifeſte fallacia accidẽtis. Nõ
em̃ ex ſolo ſtatuto iuris canonici: ſed etiam
iure diuino ⁊ euãgelico tenemur ꝯfiteri vt
ſupꝛa dictũ eſt. ¶ Scđa ꝯclõ. licet ſecũda Cõclo. 2
opio ſit tuta. tñ ſatꝭ eſt dura. ꝑma ps nota
eſt de ſe. pꝫ ſcđa. qꝛ durꝝ videť ꝙ ꝯtritus ſꝑ
habita opoꝛtunitate de moꝛtali teneať cõfi
teri. Foꝛte em̃ cadẽs ꝑ oſculũ vel cõſenſum
in moꝛtale. eodẽ die cõteriť. ⁊ qꝛ ſepiꝰ ĩpꝛo/
uidꝰ ſic cadere ſolet: foꝛte ex humilitate di
mittit ꝯfiteri eodẽ die cogitãdo. tu es indi
gnus abſolutõe. tu vis magꝭ apud te dole/
re ⁊ ğuitatem tui caſus põderare ⁊ cras vel
perendie ꝯfiteri. videť durꝝ dicere ꝙ iſte in
h̃ caſu moꝛtaliť peccet. ¶ Et ğ eſt tertia con/ Cõclo. 3
cluſio media inter has opiones. ꝙ quilibꝫ
poſt moꝛtale ꝯceſſa plena opoꝛtunitate: te
netur infra annũ ſemel: ⁊ totiens ꝙ ex defe/
ctu ſuo veriſimiliter nulliꝰ peccati moꝛtaliſ
ꝑ eũ cõmiſſi. vel circumſtantię notabiliter.

aggrauātis valeat obliuiſci. ꝓbaꝛ ſic. q꜡ q̄li
bet teneꝛ ſe ꝓſeruare a pctō mortali: ⁊ ad h̄
facere debitā diligētiā. mō niſi totiēs ꝯfite/
reꝛ: nō faceret debitā diligētiā. Igiꝛ ꝑ omiſ/
ſionē ⁊ deſidiā vel accidiā mortaliter pecca/
ret. Cōſequētia ⁊ etiā maior nota. quia ſic
lex ꝑcipit deū diligere: ita ꝑcipit a mortali/
bus charitati cōtrarijs abſtinere. Minor
manifeſta eſt. q꜡ cui imputabiꝛ: ꝙ aliqs pec
cator a. pctm̄ nō poſſit i pticulari ꝯfiteri: ſic
tenebaꝛ ex lege: niſi perpetratori: ex q̄ fuit ei
Corre. oportunitas plena ꝯceſſa. ¶ Correlarium.
Ali⁹ ad breui⁹: ali⁹ ad longius pōt differre
ꝯfeſſionē. pꝫ iuxta qualitatē memorię cu/
iuſlibet de pctis quā ſufficit hr̄e: que inęq/
Cōclō 4 lis eſt in colerico ⁊ phlegmatico. ¶ Quarta
ꝯclio. Cōgruū eſt ſepe cōfiteri. pꝫ. q꜡ augeꝛ
grā ex illo actu. Aſſequiꝛ etiā hō magis de
ꝑa ꝯtritione q̄n pat⁹ eſt ſubire penā ꝑ com/
miſſis. Cōfirmaꝛ hūilitas ꝓprię fragilitatꝭ
tali ſui ſubmiſſione. Et inſtructio multipli
caꝛ quā exhibet ꝯfeſſor. Hoc de q̄nta parte:
⁊ de toto pmo articulo.

Quantum ad ſe/
cundū articulū vidēdū eſt de q̄ſito. ſ. Utrū
ſacerdos ꝯfitentē de his de q̄bꝫ ꝯfiteꝛ ei: va
leat abſoluere. Qui articul⁹ etiā in q̄nqꝫ p
tes diuidiꝛ. Prima ps erit: vnd̄ h̄ eueniat
ſacerdotibꝫ ꝙ poſſint abſoluere. Secunda
vtrū vi clauiū culpā poſſint dimittere ⁊ pe/
nam indulgere. Tertia q̄d ꝑus ſit: vꝉ infu
ſio grē vꝉ remiſſio culpe. Quarta. an de om
nibꝫ de q̄bꝫ ꝯfeſſus eſt poſſit ꝯfitentē ſolue/
re. Et q̄nta q̄s excōicationē habeat a ꝯfitē
Ad.1 te delere. ¶ Quantū ad pmā eſt ꝯclio mſaliſ
hec. Uis ligādi ⁊ ſoluēdi inſunt ſacerdoti:
effectiue a deo ꝑncipaliter. a xpo aūt vt ho
mo eſt eminēter ⁊ excellenter ſiue anthono/
matice. q꜡ pmus eas a deo recepit. Ab epo
ordināte miniſterialiꝛ. Et a charactere ſa/
cerdotali formaliꝛ vt a ſigno. ¶ Prima ps
Pars.1. pꝫ. q꜡ ab illo ſolo ꝯtra quē ꝑncipaliter eſt
pctm̄: pōt hr̄e hō potentiā dimittēdi pctm̄
ſꝫ ꝯtra deū ꝑncipaliꝛ eſt pctm̄. Igiꝛ. Patet
maior. q꜡ inferior ꝟtute ſua non pōt tollere
offenſam illatā ſupiori: niſi forte ſupior ei
h̄ cōmitteret. Et ḡ ſi omē pctm̄ ſit ꝑncipali
ter ꝯ deū. nullo mō pōt dimitti ꝑ hoiem ni
ſi ꝯceſſa receptaqꝫ cōmiſſione ⁊ auctē a deo
Minor i lumie naturali ē manifeſta. q꜡ vꝉ
omē pctm̄ eſt ꝑncipaliꝛ ꝯ deū: ⁊ habeꝛ ꝓpoſi
tū. Uꝉ eſt ꝯ creaturā: ⁊ cuꝫ oīs creatura ſit
factura dei: iiuria fctā creaturę redūdat ꝑn
cipaliꝛ in dn̄m creaturę. ⁊ ſic iterū eſt ꝯ deū.
Jō dic̄ Ps̄. ad deū. Tibi ſoli peccaui. ps̄. l.
intellige ꝑncipaliꝛ. et pꝫ ex alio. q꜡ de⁹ iuſte
punit pctā ⁊ eſt vltor eoꝝ tanq̄ ꝯtra ſua de
creta cōmiſſoꝝ. ¶ Sꝫ ſcd̄a ps pꝫ. q꜡ ſic xpſ Pars.2
eſt mediator dei ⁊ hoim ita poſt deū ei data
eſt ꝑncipaliter ptās crimia relaxādi et hāc
alijs cōicādi. vn̄ ꝙ eā habeat expmit Ma
thei. ix. dicēſ. Ut āt ſciatꝭ q꜡ fili⁹ hoīs hꝫ po
teſtatē in terra dimittēdi pctā: ait paralitico
Surge tolle lectū tuū ⁊c. Q, āt habeat po
teſtatē hāc cōmittēdi hoibꝫ docꝫ Mat. xvj
dicēs petro. Tibi dabo claues regni celorū
Et ad ꝓpoſitū vtriuſqꝫ dic̄ Mat. vl. Da/
ta eſt mihi oīs ptās i celo ⁊ i terra. q̄ ad pri
mū. Et ſeq̄ꝛ. Ite docete oēs gētes. q̄ ad po/
tētię cōicatiōꝫ. q̄ eſt ſcd̄m. Q, aūt eā cōica
uerit pꝫ Joh. xx. cū dic̄. Accipite ſpm̄ ſcm̄
q̄ꝝ remiſeritꝭ pctā remittūꝛ eis. ¶ Sꝫ tertia Pars.3.
ps ꝯclionis pꝫ. q꜡ a q̄ habeꝛ ordo ſacerdo/
tij miſterialiꝛ: ab eodē etiam habeꝛ ptās di
mittēdi pctā: ſꝫ ille ſolū habeꝛ ab epo. Igiꝛ
pꝫ maior. q꜡ ptās abſoluēdi daꝛ ſacerdoti
bus cū ordinaꝛ ſacerdotes. Uñ Ambroſi⁹
loq̄ns de clauibꝫ q̄ꝝ ꝟtute ſacerdos abſol/
uit dic̄. ꝙ eccl'ia i ſoꝛ ſacerdotibꝫ hꝫ claues.
Minor pꝫ. ꝙ ſoli epi poſſint ꝯſecrari ſacer
dotes vt miſtri. ¶ Sꝫ q̄rta ps ꝯclōis pꝫ. Pars 4
q꜡ eo hꝫ q̄s ptātē abſoluēdi formaliꝛ vt ſi/
gno q̄ formaliꝛ eſt ſacerdos: ſꝫ h̄ eſt chara/
ctere ſacerdotali. igiꝛ. pꝫ maior ex iā dicta
auctē ambroſij. Pꝫ mior ꝑ ꝑus dicta de
charactere. iprimiꝛ em̄ i ſuſceptiōe ordinis
eiuſdē ordis character. ⁊ i ſacerdotio chara
cter ſacerdotaꝉ. ḡ ꝯcediꝛ hec ptās ¶ Sꝫ tūc Dubiū 1
merito q̄riꝛ. Utrū idē ſit ꝟe aliud: ptās ligā
di ⁊ ſoluēdi ⁊ character ſacerdotalis. ¶ Se 2
cūdo. Utrū ptās ligandi ⁊ ſoluēdi ꝯueniat
ſolis ſacerdotibꝫ. ¶ Ad pmū videꝛ mihi ꝙ
nō. iuxta ꝑus dicta in q̄ſtione q̄ tractatuꝫ Cōclō.1.
eſt de charactere. q꜡ character ſolū eſt ſignū
dignitatꝭ acceptę: nō actiuū: vt ibi dictum
eſt. Sic etiā ꝟga i mgr̄o curię nō ē vis acti
ua quā recepit a dn̄o. ſꝫ ſignū ꝯceſſe ꝟtutꝭ.
¶ Scd̄o videꝛ mihi ꝙ ꝓbabile ſit dicere ꝙ
hec ptās ſit aīa ſacerdotꝭ ſic inſtituti: ⁊ ordi Cōclio 2
nati: ⁊ adornati charactere ſacerdotali. pa
tet. quia nō videꝛ ꝙ pter characterē: opor/
teat in ſacerdote ponere aliquā qualitateꝫ
ſupadditā: que ſit potentia ligādi atqꝫ ſol/
uendi. ḡ cum character nō ſit ipſa poteſtas

eo ꝙ ſit nudū ſignū vt dictū eſt. oportet: ꝙ
ipſemet ſacerdos vel aīa ſua ṗncipaliter ſit
hec potētia miſterialis potēs abſoluere ⁊ li
Inſtan. gare. ¶ Sꝫ forte dicet. ꝙ claues dent in ſa/
cerdotio ⁊ nō dat aīa tūc. ſed ipa ṗus erat
Itē hec potētia eſt accidēs eo ꝙ aduenit rei
ꝯſtitute iā in eſſe: ſꝫ aīa nō eſt accidēs. Et
tertio. qꝛ potētia videt eſſe de ſcd̄a ſpecie q̄li
tatis. mō nō videt ꝙ ibi ſit aīa. Tales rōes
ſunt pueriles ⁊ tētatiue nihil difficultatis
Ad. I. hn̄tes. qꝛ ꝯſiſtūt in terminis. ¶ Un̄ ad ṗmā
dr̄ ꝙ claues dicunt dari i ſacerdotio. eo ꝙ i
ṗmit character a deo. q̇ eſt ſignū ꝙ ipe ſacer
dos ⁊ aīa eiꝰ i ea dignitate ꝯſtitute ſint: vt
poſſint corpꝰ dn̄icū ꝯſecrare. ⁊ ſibi cōmiſſos
immo ⁊ quēlibet i extrema neceſſitate ꝯſti/
tutū ſoluere ⁊ ligare. Recte ſicꝫ ſi aduocato
a duce det virga faciēdi iuſticiā in aliq̄ di/
ſtrictu. ille ſb̄ duce gubernādi ⁊ defendendi
dicat accepiſſe potētiā a duce. nō qꝛ aliq̇d
poſitiue in ſe ſuſcepit a duce. quo h̄ faciat.
ſꝫ ꝙ potēs ſit cōſtitutus illo ſigno: vt q̄cq̇d
legitime fecerit noīe ducis: habeat vigorē
¶ Sic ſacerdos i ſacerdotio ſuſcipit chara/
cterē magne auctīs. nō ꝙ ille ſit ꝟtꝰ actiua
ſꝫ ꝙ ſit ſignū ꝯſtitutōis eiꝰ a dn̄o. vt cū ope
ribꝫ eiꝰ dn̄s velit ꝯſecrare ſoluere et ligare.
Ad.2 ¶ Ad ſcd̄am. ꝙ iſte terminꝰ ſacerdos ſit ter/
minꝰ accidētalis. ⁊ ꝙ character q̇ eiꝰ ſignū ē
ſit etiā res accidētalis. ſꝫ potētia ligandi ⁊
ſoluēdi ſit eiꝰ aīa. nec ꝓprie res q̄ eſt hec po
tētia: aduenit hoi antea ꝯſtituto. ſꝫ hō an̄
ex̄ns ꝯſtituit charactere ſacerdotali potens
hec facere. Sic etiā potētia aduocati ē ipe
aduocatꝰ vl̄ aīa eiꝰ. q̄ tn̄ ex tp̄e cōmiſſiōe ſu
perioris icipit eſſe potētia aduocati. ¶ Ad
Ad3 tertiā ꝙ licꝫ potētia q̄ eſt accidētalis q̄litas
inexiſtēs a natura: ſit de ſcd̄a ſpē q̄litatꝭ nō
tn̄ oīs potētia actiua vl̄ paſſiua. deꝰ em̄ ē ſū
ma ⁊ ṗma potētia actiua q̇ nō eſt hmōi q̄/
litas. Etiā alie ſb̄e ſunt potētie actiue vel
paſſiue. nec ex h̄ oportet ꝙ ſint q̄litates ac/
cidētales. Immo h̄ terminꝰ potētia put di
cit actiuū eſt de p̄dicamēto actōis. ⁊ put di
Corre. cit paſſiuū eſt de p̄dicamēto paſſiōis ¶ Cor
relarie poſſent inferri logice ⁊ methaphyſi
cales ꝓpōnes. de qb̄ mgr̄i nr̄i nihil curant
qꝛ ſunt de ꝟbis magis q̄ꝫ de fructu. Prima
potentiā clauiū nō ſuſcepit tūc petrꝰ cū fie/
bat ſacerdos. ptꝫ expoſitorie. qꝛ aīam ſuā
nō ṗmū tūc recepit. ⁊ illa ē potētia clauiū.
Igit. pꝫ maior de ſe. ⁊ minor ex ꝯclōe. Se/
cūda. potētiā clauiū habuit ſacerdos ab i/
ſtāti infuſiōis aīe ſue. ptꝫ eodē mō. qꝛ aīā
ſuā ab eo inſtāti habuit. Hmōi ꝓpoſitōes
poſſent mltiplicari: ſꝫ ſine cā. qꝛ oīa p̄dica/
ta q̄ verificāt de aīa ſacerdotꝭ: etiā verificāt
de potētia clauiū identice ⁊ ꝟe. ſꝫ nō inq̄ꝫtū
ipa eſt potētia clauiū. ¶ Forte dicet. quō g̊ Inſtat.
intelligit ꝙ ſacerdos non habuerit claues
an̄ ſacerdotiū. ꝙ ſacerdos accipiat claues i
ſacerdotio. ꝙ claues nō erūt i futuro ſeculo
⁊ ſilīa. ¶ Rn̄det breuit ꝙ hec ⁊ ſilīa itelligā Solō
tur ſb̄ rōne ſpecificatōis. ſicut dicebamꝰ: ꝙ
aduocatꝰ accipiat potētiā a dn̄o. i. dn̄s dat
ei auctē vt aīa ſua ſit potēs diſcernere rege
re ⁊ defendere ſubditos dn̄i. q̄ ſeu qualiter
ipa ṗus nō poterat. Nō aūt ꝙ aliq̄ realis
⁊ noua potētia ſupaddita aīe ei ꝯcedatur
a dn̄o ſuo. qꝛ om̄i tali ſublata manēte vo/
luntate principis adhuc maneret potens
Sic ſublato oī accidēte a ſacerdote preter
characterē ſacerdotalē q̇ ſignuꝫ eſt ſuſcepti
ordinis ⁊ non potētia. adhuc iſte maneret
ſacerdos potēs conſecrare ſoluere ⁊ ligare.
¶ Dicūt g̊ hmōi ad tales itellectꝰ ꝙ nō ha 1
buerit claues an̄ ſacerdotiū. i. nō potuit ſol
uere ⁊ ligare an̄ ſacerdotiū. qꝛ licet aīam ſu
am antea habuerit: q̄ eſt potētia ligandi ⁊
ſoluēdi. non tn̄ antea fuit potētia ligandi
⁊ ſoluēdi. ¶ Sacerdos accipit claues. i. ac 2
cipit ſignū ſcꝫ characterē quo aīa ſua icipit
eſſe clauis vel potētia actiua ſolutionis ⁊c̄.
¶ Claues nō erūt in futuro ſeculo. i. poten 3
tia clauiū nō poterit ibi ligare ⁊ ſoluere ſꝫ
legē ordinatā dei. Uel aīa q̄ nūc eſt clauis
non erit clauis in illo ſeculo. qꝛ ibi nec pote
rit ſoluere nec ligare. ¶ Quantū ad ſecūdū dubiū.2
dubiū Utꝝ potētia ligādi ⁊ ſoluēdi ꝯueni ſoluitur.
at ſolis ſacerdotibꝫ. Rn̄det. ꝙ duplex ē vin
culū. ſ. corporis ⁊ mētis. Et vinculū mētis
duplex eſt. ſ. culpe ⁊ pene. Culpe. qꝛ q̄cunqꝫ
mō homo peccat: tali vinculo reatus ligat
corā dn̄o donec ꝑ ipm vel eiꝰ vicariū ad h̄
inſtitutum ab eo abſoluatur. Pene: ſicꝫ re/
morſus ꝯſcientie: excōmunicationis: ṗua/
tionis ſuffragiorum eccleſie ⁊ huiuſmodi.
¶ Quo p̄miſſo patent he ꝓpoſitōes. Pri/ Cōclo.1.
ma. A vinculo corpali ſoluūt non ſacerdo Cōclo.2
tes. patet de ſe ¶ Secūda. A vinculo men
tali pene: ſicut excōmunicatiōis vel huiuſ
modi ſoluere poſſunt non ſacerdotes. ptꝫ.
qꝛ poteſtas iudiciaria fori ꝯtentioſi pōt ca
dere in non ſacerdotē. Unde officium iudi
cū ordinarioꝝ poteſt cōmitti etiā nō ſacer/
doti. ⁊ tales ferēdo ſniam in foro ꝯtētioſo

ligāt ⁊ excōicāt ⁊ penitentē abſoluūt in eo/
Cōclō 3 dem foro. ¶ Tertia. ꝙ in foro ꝯſcię ⁊ abſolu
tione criminis ſoli ſacerdotes poſt xp̄m habēt
abſoluere de cōi lege. ptꝫ auctē Ambroſij p̄
us allegata qua dicit: ꝙ eccl'ia ī ſolis ſacer/
dotib⁹ hꝫ claues. Et h̄ eſt manifeſtū. quia
q̄uis q̄s laico poſſit ꝯfiteri: tñ laicus neq̄t
abſoluere. ptꝫ etiā. q: illis ſolis ⁊ eoꝝ ſucceſ
obiectio ſorib⁹ hec ptās eſt ꝯceſſa Job. xx. ¶ Sꝫ di
ces. Nūq̄d angel⁹ bonus poſſet abſoluere?
Secūdo ſi ſpūs mal⁹ aſſumeret formā ſa
cerdotꝭ ⁊ regeret curā aīaꝝ. nūq̄d abſoluti/
Ad. 1 ones p eū factę v̄e valerēt. ¶ Rn̄det ad p̄/
mā. ꝙ nō. q: claues eccl'ię nō hꝫ. ſi tñ ei deuſ
Ad. 2 cōmitteret: illo p̄uilegio poſſet. ¶ Ad ſecun
dā. ꝙ nō abſolueret: q̄uis ei ꝯfitētes igno
rantia inuincibili excuſarent: ⁊ de⁹ haberet
ratum ac ſi ſuo ſacerdoti cōfiterent. Si tñ
poſt eis ꝯſtaret ꝙ diabol⁹ eſſet cui ꝯfeſſi fu/
erant: deberēt iteꝝ ꝯfiteri. Hoc de p̄ma pte
Pars. 2 articuli. ¶ Quo ad ſcd̄am ptē reſtat videre
Utrꝫ ſacerdotes vi clauiū poſſint culpā di
Nota. 1. mittere ⁊ penā indulgere ¶ Ubi p̄mo eſt no
tandū. ꝙ gloſa ſup illud Math. xvj. Quō/
cūqꝫ ligauerꝭ ſup terrā. deſcribit clauem ſic.
Clauis eſt ptās ligādi ⁊ ſoluēdi q̄ eccleſia/
ſtic⁹ iudex dignos recipe ⁊ idignos exclude
re dꝫ a regno celoꝝ. Et exiſtimo. ꝙ ſic itelli/
gat ꝙ ſit ptās ſpūalis ligādi ⁊ ſoluēdi q̄ iu
dex eccl'iaſtic⁹ dꝫ excludere idignos ⁊ apire
dignis. Un̄ clauiū nomē ſumptū eſt a xp̄o
Mat. xvj. vbi ſe petro daturū p̄mittit cla/
ues regni celoꝝ. Et ad ſilitudinē dictū eſt.
q: quēadmodū clauę materiali reſerat ſera
materialis: ita clauę ſpūali regni celoꝝ ape
Nota. 2 rit igreſſus. ¶ Scd̄o ē notandū. ꝙ q̄uis añ
hoīs pctm̄ regnū celoꝝ fuiſſet hoī ſtāti p g̃
tiā quā dediſſet de⁹ vincēti tēptatorē penitus
apertū. tñ ppt inobediētiā p̄moꝝ parētum
vſqꝫ ad paſſionē dn̄i oīb⁹ erat clauſum. ſic
ꝙ null⁹ quātūcūqꝫ ſanctus vſqꝫ ad illā h̄ re
gnū potuerit introire: expſſum ī figura Gen̄.
iij. cū dn̄s eiecit adā: ⁊ poſuit añ paradiſū
voluptatꝭ cherubin ⁊ flammeū gladiū atqꝫ
verſatilē ad cuſtodiēdā viā ligni vitę. Fu/
itqꝫ h⁹ regni ianua reſerata p dn̄m nr̄m ie/
ſum xp̄m ī ſua bn̄dicta paſſiōe oīb⁹ ī xp̄o re
natꝭ. Et licꝫ ſic ſp aptū ſit illis q̄ a gr̄a bap/
tiſmali nō excidūt. claudit tñ vnicuiqꝫ cū ī
cidit ī mortale. Cui iteꝝ reſerari pt p ſacrm
pnię. cui⁹ ſcd̄a ps eſt ꝯfeſſio criminis facta ſa
cerdoti q̄ a xp̄o claues accepit. ⁊ ꝯfeſſio poſt
ꝯtritiōꝫ ianuā reſerat abſoluēdo: ſimulqꝫ il

li ianuā claudit inferni. Si aūt nō inueñe
rit ꝯtritū: ſꝫ nolentē ſe de crimie cohibere. et
ad xp̄m reuerti: denūciādo penas inferni: ni
ſi ſe ꝯuerterit: celi ianuā pcludit ſeu pcluſā
eſſe ocius oſtēdit. ⁊ ex ꝯñti ianuę ciuitatis
dāmnatoꝝ ſic decedentē addit. ¶ Tertio ē Nota. 3
notandū de numero iſtaꝝ clauiū. ꝙ mgr̄ in
lr̄a videt velle ꝙ ſint duę. ſ. ſcia diſcernendi
⁊ potētia claudēdi ⁊ aperiēdi. ¶ Et eſt verū. 1
ꝙ ppzie ſcia non ſit clauis. q: claues dātur
in ſuſceptōne ordinis ſacerdotalis. vbi nō
oportet dari ſciam. Et etiā ſi ī charitate ac
cedenti. maior cōcedat ſcia q̄ꝫ p̄us in eo fu
erit. tñ nō tāta: q̄nta p vſu clauiū vtil' eſſet
ſi ineſſet. ¶ Jō alij dicūt ꝙ claues duę dicā 2
tur: potētia diſcernēdi ⁊ ptās ligādi l' ſoluē
di. Et eſt bñ dictū ad intellectū loq̄ntium
q: nō pl⁹ volūt niſi ꝙ q̄uis vna ſit ſpūalis
poteſtas quę in ſuſcipiēdo ordinē ſacerdo/
ti cōfert. tñ duplex eſt eius act⁹. ſ. diſcretio ī
ter morbū ⁊ non morbum ⁊ inter diuerſos
morbos. ⁊ potētia tollēdi morbū vel actus
abſolutiōis ⁊ ligatiōis. ¶ Et iſtud eſt ꝯfor 3
me dictis in p̄ma pte. q: ī ordinatiōe ſacer
dotis ſimplex character ſacerdotalis imp̄
mit ordinato: q̄ ſignū eſt ꝙ aīa ei⁹ ſit iā po/
teſtas ſpūalis potens ligare ⁊ ſoluere mate
riam ſuſceptiuam ei cōmiſſam. ¶ Et q̄uis 4
hec potentia ſpūalis ſicut etiā ipſa anima
ſit in ſe vna: tñ opus ei⁹ eſt duplex: ſcꝫ itel/
lectus diſcretio inter diuerſitatē ſoluendo
rum vel ligandoꝝ. ⁊ affectus vel volunta
tis: ſcꝫ quantū ad actū abſolutionis vel re
tentionis. ¶ Et ſic in re non eſt niſi vna cla
uis: ſcꝫ data ſpūalis poteſtas. Sꝫ in effe/ 5
ctu duę ſūt. ſ. diſcernere ⁊ ligare. vel ptās di
ſcernēdi ⁊ potētia ſoluēdi. ¶ Forte dicetur ꝙ
omi ſacerdoti dent claues. ⁊ tñ nō omi dat inſtātia.
ptās ſoluēdi Igit falſum eſt ꝙ clauis ſit po
tētia talis. maior ptꝫ. ⁊ minor pbat. q: cui
null⁹ ſubdit⁹ cōmittit: neminē pōt ſoluere.
¶ Rn̄det. ꝙ claues dent ⁊ potētia ſoluendi ī ſoluitur
actu: cū ordo ſacerdotal' ꝯfert alicui. ſed q̄
ad vſum nō hꝫ hāc potētiā niſi aptitudia
liter. q: vti ea nō pōt niſi cōmiſſa ei maťia.
Et eſt ſile. ſic ſi eſſet ignis cui nihil ꝯrij eſſꝫ
approximatū vl' nihil calefactibile: ī eo eēt
actu potētia calefaciēdi aptitudinalis. ſed
ipa nūc ſic ſtātib⁹ reb⁹ nō poſſꝫ exire ī actū
¶ Forte aūt dicet ꝯtra fundamētū opīonis arg. ꝯ. 1.
ꝙ ī re debēt eē claues plures. pbat ſic. In ſa
cerdotio ip̄imūt plures characteres. g̃ dā/
tur pl'es ſpūales poteſtates. ꝯñtia videtur

nota.q2 quilibet character vel eſt ſpũal' põ
teſtas vel eſt ei⁹ſignũ. Añs ꝓbat.q2 xp̃s in
cena dedit diſcipulis poteſtatẽ ↄſecrãdi di
cens. Hoc facite i meã cõmemorationem.
Luc.xxij. Qđ etiã ep̃s facit ſacerdotibꝫ dã
do eis calicẽ cũ vino ⁊ hoſtia. Et dñs poſt
reſurrectionẽ dedit eis poteſtatẽ abſoluẽdi
cũ inſufflauit dicẽs. Accipite ſpm̃ſcm̃: q̃rũ
remiſeritis pctã remittunt̃ eis ⁊c̃. Johis.xx
Quẽ actũ repñtat ep̃s cũ dicit inſufflãdo
⁊ imponẽdo manus. Accipite ſpm̃ſctm̃ ⁊c̃.
argu.2. ¶ Scđo.q2 clauis poteſtatꝭ põt auferri ma
nente charactere ſacerdotis. g̃ eſt ali⁹ cha/
racter poteſtatꝭ ⁊ ali⁹ ſacramẽtalis. pꝫ añs
in ſacerdote excõicato.de q̃ dictũ eſt: ꝙ ħe
Rñſio ↄſecret.⁊ tñ abſoluere nõ põt. ¶ Rñdetur ꝙ
hec opinio ſit Landolphi ⁊ multoꝝ alioꝝ
ꝙ ſint diſtincte claues.⁊ ꝙ in ſacerdotio dẽ
tur diſtincti characteres. Sꝫ opinio dicta
eſt ꝓbabilior.eſt etiã opinio beati Thome
⁊ alioꝝ huic ↄtraria.ꝙ ſcꝫ tm̃ vnus ſit cha
racter ⁊ vna ptãs ſpũalis q̃ ſuſcipit̃ in ſacer
dotio.q2 cui xp̃s cõmittit ↄſecratiõem cor/
poris ſui veri: eidẽ cõmittit etiã abſolutõꝫ
⁊ regimẽ aptitudinale corpis ſui miſtici.cu
ius corp⁹ veꝝ eſt ſignũ ⁊ effectiuũ. Et g̃ cui
cõmittit ꝑncipale ⁊ cauſam.eidẽ etiã com/
mittit acceſſoriũ ⁊ cauſatũ. Et ptꝫ ex rõne.
q2 cui⁹ eſt cibũ ſpũalẽ pparare: ei⁹ etiã rõna
biliter eſt diſcernere eos q̃bꝫ ſit miniſtrãd⁹
mõ ſacerdotis eſt hũc cibũ ↄſecratõe ppa/
rare.g̃ ei⁹ eſt diſcernere ſanos ⁊ egros q̃bus
hic cibꝫ ↄueniat.nec vnũ confert̃ ſine alio.
Ad.1. ¶ Ad formã g̃ rõnis neget̃ ꝙ in ſacerdotio
imꝑmant̃ plures characteres. Ad ꝓbatio
nem dr̃ ꝙ xp̃s ſicut in cena dedit diſcipuliſ
poteſtatẽ ↄſecrãdi: ita cũ illo eodẽ characte
re dedit eis poteſtatẽ abſoluẽdi.cui⁹ tñ cha
racteris explicitã ſignificationẽ nõ totã eis
in cena expꝛſſit.q2 ianua regni nõdũ aperta
fuit. que ꝑ ei⁹ bñdictã paſſionẽ erat aperiẽ
da. Et ideo poſt reſurrectionẽ iam apta ia/
nua ꝟtutẽ ſuſcepti characteris eis expreſſit
dãdo ſpm̃ſcm̃.⁊ oñdẽdo ꝙ q̃bꝫ remitterent
pctã: ianua regni iã eſſet apta: merito iam
tranſacte paſſiõis. Uñ oĩa opa q̃ facit ep̃s
ↄſecrãdo ſacerdotes nõ ſunt ſigna diuerſo
rum characterum.ſꝫ vni⁹ characterꝭ ſigna
tiui diuerſoꝝ effectuũ ptinẽtiũ ad officiuꝫ
ſacerdotꝭ Et ſi ſuſcepto charactere ſacerdo
tij: ſacerdos moreret̃ añ alioꝝ ſignoꝝ exte/
rioꝝ circa eũ ꝑ ep̃m faciẽdoꝝ exhibitioneꝫ
Ad. 2. ħe habuiſſet potẽtiã ligãdi ⁊ ſoluẽdi ¶ Ad
ſcđm neget̃ añs. ꝙ clauis ptãtis poſſit au/
ferri manẽte ſacerdotꝭ charactere. Ad ꝓba
tionẽ de ſacerdote excõicato dicat̃. Veꝝ eſt
ꝙ ille nõ poſſit abſoluere. eo ꝙ ꝑ excõicatio
nẽ ei ſubtrahat̃ oĩs materia. Nã abſolue/
re eſt iuriſdictõis i foro ↄſciẽtie. mõ cũ eccle
ſia remoueat ei ſbditos: iã nõ habet in q̃s
iuriſdictionẽ exerceat. ¶ Q, aũt ecclĩa excõ 2
municãdo illos ei amoueat. liq̃do ptꝫ. q2
ꝓhibet oĩbꝫ fidelibꝫ cũ eo cõicare. Non tñ
aufert ei ptãtẽ abſoluẽdi. q2 character eſt i
delebilis. ſꝫ amouẽdo ei materiã: ipedit eũ
in his q̃ ſunt iuriſdictiõis. ¶ Forte dices. ſi replica
character maneat.⁊ cũ eo põt in hoc quod
eſt mai⁹.ſ.in ↄſecrare. q̃re nõ põt cũ eo i mi
nus qđ eſt abſoluere. ¶ Rñdet̃ ꝙ ↄſecrandi ſoluitur.
poteſtatẽ ſignat character quã habꝫ a ſolo
deo. ſic ꝙ etiã ecclĩa ꝓhibẽte maneat ei hec
ptãs. Uñ ↄſecrare põt excõicat⁹: licet g̃uiſ/
ſime peccet. Et q̃uis abſoluere ſit min⁹. tñ
q2 hoc eſt iuriſdictõis ecclĩe. ideo i h̃ nemo
põt niſi ſit infra ecclĩam apparẽter vl' vere.
Et ideo cũ q̃s excõicat⁹ ſit q2 extra ecclĩam
eſt: abſoluere nõ põt. Cauſa añ poſita eſt: ⁊
expꝛſſa. q2 oĩs materia ꝓ illo tũc ei ꝑ ecclĩaꝫ
eſt ablata. ¶ His p̃miſſis ſit ꝑma ↄclĩo hec Cõclo.1.
Sacerdos vi clauiũ põt ſibi cõmiſſuꝫ ab
ſoluere a culpa. hec eſt catholica ⁊ ab om̃i
bus ↄceſſa.⁊ habet̃ ex euãgelio Mat.xvj.
Joh.xx. ex canone extra de pe.⁊ re. oĩs vtriuſ
qꝫ. ¶ Etiã ptꝫ ex forma abſolutõis quã ſer/ 2
uat eccleſia. Dicit ei ſic. Dñs nr̃ Jeſus xp̃s
te abſoluat: ⁊ ego auctẽ ipi⁹ ⁊ beatoꝝ petri
⁊ pauli aplõꝝ mihi cõmiſſa: abſoluo te a
vinculo minoris excõicatiõis ſi q̃ ligat⁹ ſis
⁊ a peccatis tuis ⁊ reſtituo te ſacris eccleſie
catholice. ⁊ diſpenſo tecũ inq̃ztũ poſſum: in
noĩe pr̃is ⁊ filij ⁊ ſpũſcti. ¶ Uel forma q̃dã 3
equiualẽter huic ſili. q2 vt dictũ eſt. forma/
le hui⁹ ſacri nõ eſt traditũ in forma ꝟboꝝ
p̃ciſa. Da g̃ ꝙ a culpa non abſolueret: for/
ma ſua euidẽs mẽdaciũ includeret. qđ ne/
fas eſt dicere. g̃ ↄclĩo a quolibet catholico
eſt ſimplr̃ ↄcedẽda. ¶ Sꝫ venit dubium. ſi dubiũ i
in ↄtritiõe ſit a culpa ꝑ Jeſum xp̃m abſolu cidens
tus: quõ ſacerdos eũ ab hac iteꝝ abſolue/
re põt: vel q̃d ſacerdos in hoc facit? ¶ Ad Opio.1.
hoc dubiũ m̃tiplex fuit doctoꝝ nr̃oꝝ mo
dus dicẽdi. Primi dicũt ꝙ pctm̃ in ↄtriti/
one ſolũ dimittat̃ ſub ↄditiõe tali.ſ. ſi ⁊ in/
q̃ntum ↄfeſſio ſequat̃. Sꝫ illud non valet
q2 ſi ħe ↄtritus ſit: tũc eſt in grã.⁊ ex ↄſeq̃n
ti nõ eſt i mortali culpa: cum illa nequeat

eſſe cū grã. Itē vel manet in culpa mortali
vel nō: ſi ſic. ergo nullo mō eſt pctm̄ dimiſſum
Si nō maneat i mortali: tūc de lege ordia
ta pctm̄ eſt expulſum ꝑ inhabitantē ſpūm
ſanctū. ꝛ ex ꝯnti eſt abſolute dimiſſuꝫ. Nā
poſt lapſum nō eſt mediū inť eſſe in grã g̃/
tumfaciēte. ꝛ ſic culpā eſſe dimiſſam: ſalteꝫ
mortalē vel originalē. ꝛ eſſe i mortali actu/
Opio.2 ali vel originali. ¶ Jō dicunt aliꝗ. ꝙ abſolu
tio ſacramētalis quā facit ſacerdos non ſit
niſi denūciatio abſolutōis: vt tantū valeat
Ego te abſoluo. i. denūcio te abſolutū ¶ Et
de hac opione videť eſſe mgr̄ diſ. xviij. hui⁹
q̄ñi. c. iiij. in fine. ꝛ deinceps. dicēs. Hoc ſa
ne dicere ꝛ ſentire poſſum⁹ ꝙ ſol⁹ de⁹. ſ. tāq̄ꝫ
auctor pctā dimittit ꝛ retinet. ꝛ tñ eccl'iē cō/
tulit ptātē ligādi ꝛ ſoluēdi. Sꝫ aliter ipſe
ſoluit ꝛ ligat. aliter eccl'ia Jp̄e em̄ ꝑ ſe tantū
ita dimittit pctm̄. q2 ꝛ aīam mūdat ab in/
teriori macula. ꝛ a debito mortis eterne ſol/
uit. Nō aūt h̄ ſacerdotib⁹ ꝯceſſit q̇b⁹ tñ tri
buit ptātē ſoluēdi atq̄ꝫ ligādi. qđ exponēs
dicit. i. oñdendi hoīes abſolutos vel liga/
impugť. tos. ꝛ plura ad h̄ adducit exēpla. ¶ Sed il
lud etiā nō videť ſufficere. Vñ Scot⁹ in h̄
loco dicit ꝙ mgr̄ nimis diminuat ꝟtutē ſa/
cramēti pnię. q2 cū ſit ſacr̄m noue leg̃ debet
hoc efficere qđ figurat. Jō abſolutio q̄ eſt
Opio.3 in ea debet eſſe veꝝ ſignū abſolutōis ¶ Ter
tij dicūt ꝙ ꝑ pctm̄ mortale q̇s excludať ab
eccl'ia triūphāte. ꝛ hāc excluſionē tollat de⁹
in ꝯtritōe. ſꝫ hęc nō ſufficiat corā eccl'ia mi
litāte q̄ cordis intima nō rimať. ¶ Secun/
2 do etiā ꝑ pctm̄ hō quo ad rē vel rei ꝟitateꝫ
eſt excluſus ab eccl'ia militāte. ꝛ ad hāc tol
lendā opus eſt abſolutōe ſacerdotis refor/
mātis eccl'ię militāti. q2 arbiter eſt in ea cō
Argum̄tum ſtitutus. ¶ Sꝫ forte diceť. ꝙ ſi pctm̄ morta
le ſoli deo peruiū ſit ꝛ ipi pctōri. ſicut ſunt ſe
creta crimina ſolo ꝯſenſu cōmiſſa: vel etiā
ope exteriori nullo alio pñte cōmiſſa. tunc
nō videť excōicat⁹ q̄ ad eccl'iam militantē.
Sol'o illa em̄ nō iudicat de occultis. ergo tūc non vi
dereť ſacerdos aliq̇d facere. ¶ Rñdeť. ꝙ h̄
non ꝯueniat. q2 ad min⁹ corā ſe eſt excluſuſ
ab eccl'ia ꝑ pctm̄ mortale: de q̄ ſibi facit con
ſcientiā. ergo vt q̄ ad ſe ſit de abſolutōe ſecur⁹:
q̄ꝫuis ſe ſperet eſſe ꝯtritū ꝛ corā deo abſolu/
tum. tñ q2 h̄ non ei equaliter vel certitudia
liter ꝯſtat añ ꝯfeſſionē ſacerdotꝭ. Jō dꝫ ad
huc abſolui a ſacerdote vt ꝯſciētia propria
in ſe q̇eſcat. Et meo iudicio hęc via eſt bene
opio.4. ꝓbabilis. ¶ Quarti dicūt ꝙ in peccato ſint
gradus. quoꝝ graduū vnū dimittat de⁹: et
ab alio ſacerdos abſoluat. Et eſt māifeſtū
ꝙ iſtud ſit nimis obſcurū. dñs em̄ cōtrito
dimittit totū pctm̄. nec eſt ibi repire g̃dum
culpe mortalis q̇n eū dimittat cū gratiā tri
buat: que nullū gradū mortalis crimis ad
mittit. ¶ Quinti dicūt ꝙ abſoluat a debito Opio.5
quo ligat⁹ eſt eccl'ie militāti ad ꝯfitendum
mortalia pctā. ꝛ ſic dicere. Abſoluo te a pec
catis. valet tantū ſicut abſoluo te a debito
q̄ mortalia crimia ꝯfiteri teneꝛ. Sꝫ iſtud
eſt ſatis obſcurū. q2 tale debituꝫ nō ſp poſt
ꝯtritiōem eſt pctm̄. nec etiā antea. Et ergo ab
ſoluere a tali debito nō eſſet abſoluere a pec
cato. ¶ Magiſter Thomas de Argētina Opio.6
dicit ſic diſ. xviij. hui⁹ q̄ñi. q. vnica. art. iij.
ꝙ ꝟtus clauiū poſſit cōſiderari dupliciter.
Vno mō vt eſt in fide penitētis ꝓponētis
ꝯfiteri ꝛ querere abſolutionē a ſacerdote iu
xta formā eccleſię. Alio modo ꝓut cōcernit
actualē ꝓlationē verboꝝ ſacerdotis de crimi
nib⁹ abſoluētis. Tūc iuxta illā diſtinctiōꝫ
dicit ꝙ ꝟtus clauiū ṗmo modo ꝯſiderata
faciat inſtrumētaliť ꝛ diſpoſitiue ad pctōꝝ
remiſſionē ꝛ grę infuſionē. quā ṗncipaliter
facit ꝟtus diuina coexiſtēs ꝟtuti ipſius ſa
cramēti: eo modo quo dictū eſt ſupra de ſa/
cramētis q̄ſtione ṗma. Scđo modo ꝯſide
rata ꝟtus clauiū: tunc q̄ꝫuis non faciat ad
culpę remiſſionē. q2 ipa ſupponiť eſſe remiſ
ſa ꝑ ꝑcedentē ꝯtritionē: tñ facit ad grę iam
accepte augmentationē: ꝛ infuſaꝝ ꝟtutuꝫ
accumulationē. ¶ Sꝫ ſalua reuerētia mgr̄i
noſtri: iſte mod⁹ eſt etiā dubi⁹. Primo i h̄ impugť Primo.
ꝙ dicit. ꝙ ꝟtus clauiū vt eſt in fide peniten
tis ꝯſiderata cū ꝓponit ꝯfiteri ꝛ q̄rere abſo
lutionē a ſacerdote ſic faciat diſpoſitiue ad
peccatoꝝ remiſſionē ꝛ gratię infuſionē. hoc
em̄ videť dubiū. quia licet veꝝ ſit ꝙ illa ele
ctio volūtatis que eſt ꝑs attritiōis vel con
tritionis vel ſaltē requiſita ad eas: non ſit
actus alicui⁹ ſacerdotis diſponentis ad re
miſſionē culpę. quō ergo debet dici virtus cla/
uium: Claues em̄ non ſunt niſi apud ſacer
dotē. Patet qđ aſſumiť. q2 ſunt nuda ele/
ctio penitentis ad quā non agit niſi deus ꝛ
libera volūtas attriti: vel ꝯtriti ſepe. ¶ Se/
cundo. q2 i antiqua lege velle facere quod Impug
lex ſtatuit ꝓ peccato: eodē modo de cōgruo nať ſcđo
diſponebat ad grãm ſicut nūc velle ꝯfiteri
ꝛc. ꝛ tñ tūc nō erāt claues date. ergo hęc diſpo
ſitio nō eſt effect⁹ clauiū. ꝯñia tenet. quia
tunc illa electio nō fuit: ꝛ fecit pariter ſicut

Impug nũc hęc. Et añs ꝑ vtraqꝫ pte ẽ notũ. ¶ Se
naťdcm cũdo etiã de ſcdo dicto. q2 ſi ꝟtus clauium
Scdm ſcdo modo dicta nõ faciat ad pctõꝝ remiſ
ſionẽ: tũc ſacerdos non abſoluit ꝯfitentẽ ꝑ
us contritũ. q2 abſoluere eſt culpã dimitte
re vel remittere. ꝛ ſi ſic: tũc ſacerdos dicens
abſoluo te ꝛc. dicit orõnẽ falſam. ꝛ ex ꝯñti
illa non facit ad gratię augmẽtationeꝫ vel
2 alicui⁹ ꝟtutis. ¶ Secundo. ſacerdos põt re
mittere pctã alic⁹ ꝑuſ ꝯtriti. ğ dictũ ſecũdũ
non ſtabit. ꝯñtia tenet. Et añs ptꝫ Joh. xx
vbi dic̃ ſaluator diſcipulis. Accipite ſpm̃
ſctm̃: quoꝝ remiſeritis pctã remittunť eis.
1 ¶ Uel ğ loquitur de his q̇ nec conteruntur:
nec ꝯtriti ſunt. Et hoc non. q2 abſolutio ſa
cramentalis ꝑſupponit ꝯtritõem in eſſe vľ
2 fuiſſe. ¶ Uel loquiť de his q̇ ꝯtriti ſunt in ꝑ
terito: ꝛ etiã de his q̇ de facto ꝯterunť: ꝛ ha
betur ꝓpoſitũ ꝙ alicui ꝑus ꝯtrito: ſacerdoſ
3 poſſit remittere peccata. ¶ Uel loquiť ſoluꝫ
de his q̇ actu ꝯterunť: cũ ſacerdos dicat ab
ſolutionẽ. ſic ꝙ in puncto ꝓlationis ꝟborũ
abſolutionis eis ſupueniat contritio quaꝫ
ante non habebant. ꝛ ſi illis põt remittere.
non minus poſſet ſi illã ꝯtritionẽ añ ꝯfeſſi
onẽ habuiſſent. q2 ſicut nec nũc facit vt au
ctor: ſꝫ ſolũ vt miſter. ita ꝛ tũc vt miſter ab
ſoluere poſſet. Itẽ q̇s hãc diceret fuiſſe intẽ
tionẽ dñi ꝙ ſacerdos ñ poſſit remittere pec
cata: niſi illis q̇b᷒ in momẽto abſolutõnis
ſuę ſupueniret ꝯtritio. ꝛ non his q̇ ꝯtinuaꝫ
longã añ habuiſſent ꝯtritionem. ¶ Et ğ ꝑ
Suppo alia rñſione ad dubiũ eſt ſupponẽduꝫ qđ
ſitio. I. in ſecunda pte ꝑmi articuli dictũ eſt. vide
licet ꝙ dñs peccãtes ꝑſertim mortaliter vo
luerit ad particularẽ vocalẽ confeſſionẽ vľ
ſaltem ꝑ ſigna exteriora fiendã eſſe obliga
tos ꝑ tempe ꝛ loco oportunis. patet ex his
quę ibidẽ dicta ſunt. ¶ Ex hoc ſequiť ſecun
Suppo da ſuppoſitio. ꝙ exñs in mortali ꝑ tpe ꝛ lo
ſitio. 2 co teneť ꝯfiteri particulariť: ꝛ ſacerdoti ꝛc.
patet. q2 ita eũ dñs voluit ligari ſicut in ꝑ
ma pte etiã tactũ fuit. ¶ Sed dices. quare
Nota. hoc dñs ſtatuit? Rñdeť. ꝙ multis ꝯgruis
rõnib᷒ hoc inſtituit. ¶ Prima vt ſicut perſo
I nam mediatoris ꝑ peccatoꝝ tempe ſuę vitę
mortalis inter ſuos fideles ꝛ deũ ſe inſtitu
it. ſic ipo iã in cęlo ꝑ nobis interpellante:
mortalis homo inter deũ ꝛ ſuos fideles me
2 dius ſit. ſ. ſacerdos. ¶ Secũda. vt ſuos cõ
tritos in ſpe firmaret ꝛ in charitate inflam
maret. qui poſt abſolutiõem ſacerdotꝭ ha
bentes vicariũ dei teſtẽ ſuę penitẽtię ꝛ remiſ
ſionis: merito in ſpe firmanť. quia de ꝓpria
ſpe veriſimiliter deberẽt timere. Male enim
iudicat quis in ꝓpria cauſa. ꝛ tantã pieta
tem dei ꝯſiderantes circa ſe: magis in eius
amore inflammarenť. ¶ Tertia. vt hereſes 3
ꝑcauerent: quas ſępe indicũt ſimplices ſa
cerdotes doctrinis inobedientes. ¶ Quar 4
ta. vt doceãť a ſacerdotib᷒ modos ſacerdo
tum fugere: ꝛ ſe in ꝟtutib᷒ cuſtodire ¶ Qui 5
ta. vt verecundia corã ſacerdote magna ſit
pars ſatiſfactionis. ¶ Sexta. in augmẽtũ 6
proprię humilitatis. Debet em̃ ſacerdos i
fundere vinũ amaritudinis cõfitenti: pri
mo vt erubeſcat ꝛ deũ timeat. ꝛ poſtea oleũ
dulcedis ne deſperet. Et alię cauſę forte plu
res ſunt ad hoc: ſed hę ſufficiãt breuitatis
cauſa. ¶ Ex hoc ſequiť tertia ſuppoſitio. ꝙ Suppo
peccator de mortali duplici eget abſolutiõe ſitio. 3
ſcꝫ dei ꝛ hominis. Dei vt principalis ꝛ au
ctoritatiue peccata in cõtritione dimittẽtis
Abſoluẽtis homis vt miniſtri ꝛ in foro cõ
ſcientię corã eccleſia abſoluẽtis. ꝛ hoc tem
porib᷒ ꝛ locis oportunis. ſequiť ex ꝑcedẽte.
Ita em̃ vult deus eũ eſſe ligatũ. modo ad
impetrationẽ venię de peccato tenemur nos
cõformare dei deſiderio. ¶ Ex his ſequiť fa Cõcľo.
cile reſpõſio ad dubiũ. ꝙ ſacerdos iſtũ pri⁹
a deo abſolutũ tanq̃ꝫ a ꝑncipali ꝛ auctenti
co abſolutore: de eiſdẽ criminib᷒ quę ei con
fitetur: abſoluit vt miniſter eccleſię. Et ſic
verba vera ſunt quę dicit. Ego te abſoluo
ꝛc. vt miniſter ſcꝫ: de quib᷒ q̃ꝫuis abſolutuſ
eras a deo in cõtritione: tamẽ eges abſolu
tione hominis certis temporib᷒ ꝛ locis ex
dei inſtitutione. ¶ Nec mirũ. quia niſi illo 2
tempe quo teneť cõfiteri: a ſacerdote q̃ntũ
in eo eſt cõfitendo ſe peteret abſolui. vlteri⁹
in gratia non poſſet ꝓgredi: eo ꝙ non ſua
ret mandatũ de cõfitendo homini. Sic et
Lazarus q̃ꝫuis a deo viuificatus progredi
non valuit niſi poſtq̃ꝫ a miniſtris ſolut⁹ fu
it. ¶ Per hoc ſolutũ eſt argumentũ motuꝫ 3
mouẽdo dubiũ. Quia q̃ꝫuis ꝯfitens cõtri
tus ab omnib᷒ peccatis iã abſolut⁹ ſit a do
mino deo. ab eiſdẽ tamẽ etiã tpe ſuo abſol
uitur a ſacerdote vt a dei vicario. Cuius ra
tio patet ſimiliter. q2 ꝑ eiſdẽ culpis dei iſti
tutione ꝑ tpe ꝛ loco dupliciter venit abſol
uendus. ¶ Sꝫ vtꝝ valeat ꝯfitẽti dimitte dubiũ i
re penã? eſt aduertenduꝫ. ꝙ ꝑ pctõ mortali cidens
ante ꝯtritionẽ debeť pena ęterna. ſꝫ poſt con
tritionẽ niſi ꝯtritio eſſet adeo magna ꝙ de⁹
eam acceptaret ꝑ toto reatu: debeť ei pena

tpalis. Et hęc eſt duplex. quędā in foro pe/
nitētię ſiue ꝯſcię. ſicut ſatiſfactio. Quędā i
foro cōtētioſo. ſicut excōicatio. q̄ ſępe fert̄ p
mortali. Et eſt lata in q̇buſdā caſibꝫ a iu/
Nota.2 re. ſꝫ de ea nihil ad pñtē ptē articuli. ¶ Se/
cūdo eſt notādū q̄ licet oēs ſacerdotes ęqua
liter habeāt claues in ordine ad ſignū ſiue
characterē. nō tñ oēs hñt eas ęqualit̄ quo
ad vſum. Papa eñ cui tot⁹ theſaur⁹ eccl'ię
cōmiſſus eſt: pleniſſimū hꝫ ei⁹ vſum: ⁊ cla
uium ampliſſimū. Ceteri ꝟo fideles reſtri/
ctū. ⁊ aliq̄ nullū q̇ nullos hñt ſibi ſbiectos
Cōcl'o.1. ¶ Tūc videt̄ mihi hęc ꝯcl'io p̄ma. q̄ penam
ęternā debitā mortali de lege ordinata ſolꝰ
de⁹ pōt remittere ꝓprie loquēdo: vel i tpalē
cōmutare. pbat̄ ſic. ad qđcūqꝫ requirit̄ crea
tio: h̄ ſol⁹ deus pōt. ſꝫ de lege ordinata ad pe
ne ęterne remiſſionē vel in tpalē cōmutati/
onē req̄rit̄ creatio. Igit̄. Patꝫ maior. q: cre
atio ꝓpria eſt deo: vt dictū eſt in q̄ōne p̄ma
Patet minor. q: nō remittit̄ de lege ordia/
ta pena ęterna nec cōmutat̄ niſi p creationē
⁊ infuſionē grę. q: ois hō vel eſt in grā: vel
Cōcl'io 2 debitor penę ęternę. Igit̄ ⁊c̄. ¶ Scđa ꝯcl'io.
q̄uis papa cuilibet ꝯtrito oēm penā tpalē
poſſit dimittere: tñ null⁹ ali⁹ ſacerdos ſine
ei⁹ licentia ſpāli pōt hoc facere. Prima ps
ptꝫ. q: ille cui infinitū meritū eſt cōmiſſuꝫ
pōt de illo ſatiſfacere p tpali debito finito. ſꝫ
papę eſt cōmiſſum infinitū meritū. ⁊ oēs
ꝯtriti nō tenent̄ niſi tpale debitū finitū. igit̄
Maior nota eſt. q: infinitū excedit finitū
ſine ꝓportiōe. Et ptꝫ minor q̄ ad p̄mā ptē.
q: meritū xp̄i ꝟtute cui⁹ valēt ſacra eccleſię
eſt infinitū in acceptatione: vt in tertio di/
ctū eſt. ⁊ h̄ eſt papę plene cōmiſſum: cui di
ctū eſt. Qđcūqꝫ ligaueris ⁊c̄. Igit̄. Secūda
ps minoris ptꝫ. q: ꝯtrit⁹ nō debet niſi tpale
Pars.2 debitū. ⁊ quotq̄t talia ī numero finito ꝯiun
gerent̄: nō facerēt niſi finitū. ¶ Scđa pars
ꝯcl'ionis patet. q: nulli alteri plene cōmiſ/
ſus eſt h̄ theſaur⁹. cū epi cōiter nō poſſint d̄
eo dare ſibi cōmiſſis niſi q̄draginta dies. ⁊
in ꝯſecratiōe eccl'ię vel altaris vnū annum
ſicut habet̄ extra de pe. ⁊ re. cū ex eo. Inferio
res aūt ſacerdotes non videnť aliq̇d poſſe
ꝯferre determinatū de indulgētijs. q: de con
ſuetudine nō videt̄. Et ſi poſſent: nō tamē
poſſent pl⁹ q̄ꝫ epi. q: qđ nō pōt ſupior: h̄ nec
Corre.1. inferior pōt. ¶ Correlariū ex p̄ma pte. Pa/
pa cui vult in mortis articulo cuilibet ꝯfeſ
ſo ⁊ ꝯtrito pōt plenā remiſſionē criminū im
Corre.2. partiri. ptꝫ ex p̄ma pte ꝯcl'ionis. ¶ Ex ſcđa

pte correlariū ſequit̄. q̄ hęc ꝯñtia nō ſit bo/
na. Iſti duo ſacerdotes curati petri habent
ęqualit̄ claues ſacerdotales. ḡ pñt ei cōtri/
to ęqualiter crimina relaxare. ptꝫ. q: papa
ſolus pōt qđ nō pñt ceteri: p ꝯcl'ionē ſcđam
⁊ tñ eps ⁊ curat⁹ ęqualiter hñt claues ſacer
dotales ſicut papa. cū nō ſit clauis ordinis
vltra clauē ſacerdotalē ¶ Cōtra p̄mā ptem Argu.1
arguit̄ ſic. Papa nō pōt facere vt crimē ma
neat impunitū. ḡ neq̄t ꝯtritus niſi cōtritio
eſſet accepta p omi reatu: oēm penā tpaleꝫ
debitā remittere. ꝯñtia tenet. q: hoc eſſet cri
men dimittere impunitū. Añs ptꝫ. q: cri/
men manere ſine pena: diuine iuſticię repu
gnat. ſm quā nullū malū manet impuni/
tum. ¶ Cōtra ſcđam ptē arguit̄ ſic. Qui ha Argu.2
bent ęqualiter claues ſoluēdi: ęqualiter poſ
ſunt dimittere peccata. ſed oēs ſacerdotes
habent ęqualiter claues ſoluēdi. Igitur ⁊c̄
Patet maior. q: q̄ iudex ſpecialis abſoluit
hoc fit virtute clauiū ei a dño cōmiſſaruꝫ.
Et minor nota eſt q̄tū ad claues ordinis.
¶ Et ꝯfirmat̄ ſic. q: ſi papa alicui ſimplici Confir.
ſacerdoti cōmitteret ſuas vices plene: quo
ad remiſſionē penę: tūc ille ſine dubio poſſꝫ
ꝯtritum abſoluere. ⁊ nō minus poteſt ante
cōmiſſionē. quia p cōmiſſionē illā non cla/
uem ſpūalē nouā recipit p quā q̇d de nouo
poſſit. Ad rōnes. ¶ Ad p̄mā reſpondet̄ con Ad.1.
cedendo añs. neget̄ ꝯñtia. Et ad ꝓbatōeꝫ
eius dicat̄. q̄ hoc nō ſit dimittere crimē im
punitū. ſed eſt merito xp̄i applicato illi cri/
mini de quo quis cōterit̄ penę reſiduū com/
penſare. Satiſfactiuū eſt eñ de omibꝫ pec/
catis poſſibilibꝫ fieri p deſcendētes ex Adā
in ſolo merito xp̄i. qđ deo patri placuit infi
nite. qđ papa poteſt ex rōnabili cauſa pro
pte ad ſolutiōem reatus alicui⁹ pſonę ꝯtri/ Ad.2
tę cuꝫ voluerit applicare. ¶ Ad ſcđam. q̄ q̇
claues habent ęqualiter: ęqualiter poſſunt
abſoluere q̄tū eſt ex pte caꝫ. Sꝫ ſuperior
poteſt claues in inferiori: vel in toto vel in
pte ſuſpendere. Et ita fecit papa. Theſau/
rum eñ eccl'ię in manibꝫ ſuis retinuit. niſi
q̄ ſingul' archiepis p ꝓuinciā: ⁊ epis p dio/
ceſim q̄draginta dies ꝑpetuo ⁊ in ꝯſecrati/
one annū de iniūctis penitētijs miſericordi
ter relaxare pmiſit. In ceteris ꝟo nō eſt per
miſſum. ¶ Ad ꝯfirmationē ꝯcedit̄ q̄ q̄tuꝫ Ad ꝯfir
eſt ex pte clauiū q̇libet ſacerdos poſſit ple/
nā remiſſionē culpe ⁊ penę ꝯcedere. vbi tñ h̄
rōnabilit̄ viderit expedire. ſꝫ h̄ nō pōt ex ſu/
perioris reſeruatōne. q: h̄ eſſet dare plenas

indulgẽtias.qđ papa ſibi rõnabilit̃ reſua/
uit Cũ aũt papa alicui ſuas vices cõmittit
tũc põt reſpectu eiuſdẽ ſup quẽ ei cõmittit:
ſicut papa.nõ tñ p noui characteris vl' ſpũa
lis ptãtis acceptionẽ:ſz p ſuſpenſionis ab
Cõclo.3 lationẽ.¶Tertia ɔclio. Quilibet ſacerdos
nõ ſuſpẽſus ab executiõe clauiũ:ɔtritũ ali/
qualit̃ de penis tpalibꝫ põt abſoluere.q̃uis
neſciat vſq; ad q̃ntũ.pz ꝙ h̃ poſſit Primo
ruboris ⁊ verecũdię iductiõe. Scđo ſanctis
doctrinis ⁊ exẽplis ɔtritũ in dei feruorẽ de/
ductione.Tertio p ɔtrito iterata orõne vl'
dñici corpis oblatiõe.Sz hęc nõ ſunt di/
recte ad ppoſitũ . Et iõ pie credo ꝙ vi cla/
uium aliq̃lit̃ remiſſi⁹ pene moderatõne ap
pareat.qꝛ ita xp̃s pmittit eis Joh.xx. Quo
rũ remiſeritis pctã ⁊c. vbi tãta ptãs ɔceſſa ẽ
ſacerdotibꝫ:ꝙ vbi nõ nimis errãt i taxatio
ne pęnę in min⁹: tota ecclĩa triũphãs apđ
deũ obtineat:⁊ ip̃e habeat ratũ . ſp enĩ p ſo/
rore militante ecclĩa intercedere non ceſſat
Inſtat. ¶Forte dicet.ꝙ ſi ſacerdos min⁹ taxat: tũc
clauis in eo errat.g̃ de⁹ nõ hꝫ ratũ.tenet cõ/
ſequẽtia.qꝛ de⁹ nõ ratificat errorẽ. Añs pz
qꝛ ſi debent rẽ decẽ:taxo ad nouẽ. nõne ibi er/
ror.g̃ videt ꝙ ſacerdos nihil pene tempalis
poſſit dimittere debite corã deo poſt cõmu/
2 tationẽ ęternę.¶Scđo.pone ꝙ ſocrates p
crimĩe a ɔfeſſo poſt ɔtritionẽ corã deo debe/
at ſeptẽ annos purgatorij vel ieiunij. Vel
ſacerdos põt aliq̃d demere vel nõ:Si dicis
ꝙ nõ.ɔclio falſa.Si dicis ꝙ ſic.h̃ eſt min⁹
taxãdo q̃ꝫ diuina iuſticia reqrit.g̃ h̃ ei ɔriũ
3 exiſtit.g̃ cõtrito nihil valebit. ¶Itẽ tertio.
tiotẽs poſſet ɔfiteri. ⁊ ſacerdos ſic ſp aliq̃d
pene. emitteret:ꝙ nullũ p crimine demum
purgatoriũ pati deberet.¶Rñdet ad has.
Ad 1 Ad pmã dr.ꝙ maior ſit falſa vel ſaltẽ non
ſp ſit vera.qꝛ licet dñs de⁹ dictaret ſola ɔtriti/
one decedẽtem pl⁹ eſſe puniendũ.tñ vi me/
riti xp̃i ex q̃ claues hñt vigorẽ:qñ nõ nimis
errat:interceſſiõe ecclię triũphãtis hꝫ ratũ.
Vel põt dici ꝙ ſacerdos ſp charitate dire/
ctus habitualit̃ intẽdat ſi ⁊ inq̃ꝫtũ h̃ deo ſit
acceptũ.ſi aũt nõ ꝙ tũc miſericordit̃ diſpo
nat ſicut fuerit honor maieſtatis.⁊ ſic nõ er/
rat.Nã hęc pietas vi clauiũ ⁊ ecclię trium
phãtis iterpellatiõe facit ꝙ de⁹ ratificet fcm̃
¶Ad aliã:admittat caſus ⁊ dicat ꝙ ſacer/
Ad.2 dos poſſit aliq̃d demere iniũgẽdo ei pniaꝫ
minorẽ:puta ieiunij vni⁹ anni.⁊ applican
do bona opa alia ⁊ meritũ paſſiõis xp̃i pro
debito reſiduo. diſpenſando cũ eo inq̃ꝫtũ ei

fuerit pmiſſum.Et qñ dr ꝙ h̃ ſit min⁹ taxã
do q̃ꝫ diuina iuſticia reqrat. Rñdet ꝙ nõ.qꝛ
vt dictũ eſt q̃ꝫtũ ad dei iuſticiã merito paſſi
onis xp̃i eſt de oĩ tpali pena ſatiſfactuꝫ.Sz
hoc eſt pia intẽtiõe virtute clauiũ ⁊ iterceſſi/
one triũphãtis ecclię obtinere a dño . vt ali/
q̃d meriti xp̃i cedat i mitigationẽ penę iſti/
us:ne tãdiu patiat:ſicut ſi ſacerdos vi cla/
uium ei⁹ nõ ſic mitigaret ei⁹ penam ¶Ad Ad 3
tertiã ꝙ nõ ſit incõueniẽs.ſ.ɔfitẽdo ſuſtine
re totiẽs verecundiã p pctõ.ꝙ toti⁹ pene tẽ/
poralis iuuamie clauiũ poſſit ẽẽ remiſſiuũ.
¶Correlariũ. vtile valde eſt ɔtrito vt ſacer Corre.
dos ei applicet meritũ paſſiõis xp̃i ⁊ ecclię
ſcꝫ beatiſſimę virginis ⁊ oĩm ſctõꝝ.pz ex di
ctis.qꝛ h̃ minorat ei penã. Hoc de tota ſecũ
da pte.¶Nũc in tertia pte articuli viden/ Pars.3
dum eſt q̃d ſit pus.an remiſſio culpę vl' in
fuſio grę:Vbi pmo dubiũ eſt.an ſit eadeꝫ
mutatio infuſio grę ⁊ remiſſio culpe: Se/
cũdo ſi nõ ſint idẽ:qđ eoꝝ ſit pus: ſi q; ſint
idem:q̃d pus in rõne:¶Quo ad pmũ di/ Dubiũ 1
uerſi ſunt modi doctoꝝ nr̃oꝝ. Nã doctor io
hãnes ſcot⁹ vult.ꝙ ſint diſtinctę mutatio/
nes . Non tamen ſint ambę mutationes
reales. ſed infuſio gratię ſit mutatio realis dubiũ.2
⁊ remiſſio culpe mutatio ſit rõnis . Moti/
uum ſuũ q̃ ad ſcđum eſt.qꝛ vult ꝙ nihil re
maneat in aĩa poſt cõmiſſionẽ pcti:ſaltem
qđ repugnet grę poſt tranſitũ act⁹ q̃ peccat
q̃uis maneat reat⁹ culpe q̃ nõ ſit aliq̃d po/
ſitiuũ.ſꝫ obligatio aĩę ad penã q̃ ſit ens rõ/
nis:inq̃ꝫtũ talis aĩa repñtet deo:vt iuſte Opio.2
obligata ad penã ęternã.¶Scđa opinio ⁊
alioꝝ eſt.ꝙ penit⁹ ſit vna mutatio:infuſio g̃
tię ⁊ remiſſio culpę.pbãt ſatis apparenter.
qꝛ ſi remiſſio culpe eſſꝫ alia mutatio. vel ea
eſſet acq̃ſitiua:⁊ h̃ nõ qꝛ nõ oporteat ꝙ per
infuſionẽ grę aliq̃d aliud acq̃rat de per ſe vt
termin⁹ ppri⁹ mutatõis q̃ꝫ grã. Vel depdi
tiua:⁊ hoc non.qꝛ cũ culpa nihil ſit poſiti/
uum:nec etiã reat⁹ eius.non videt q̃d i ea Opio.3
deperdat.¶Magiſter Thomas de Argen
tina dicit.ꝙ ſint duę mutatiões quę fiant
ſimul tpe in aĩa.q̃ſtione pus dicta circa di
ſtinctionẽ.xviij.ar.iiij. Probat ꝙ non ſint
vna mutatio.qꝛ ſtat ꝙ ſit infuſio grę q̃ non
ſit remiſſio culpę.g̃ nõ ſunt idẽ.ɔñtia tenet
quia quę idẽ ſunt.eoꝝ vno poſito:ponit et
aliud.Añs pz de aĩa xp̃i vel virginis:q̃bus
infuſa eſt grã.⁊ nunq̃ꝫ fuerũt in culpa. Im
mo in augmentatiõe gratię in iuſto ita eſt
ꝙ auget.⁊ tñ nõ remittit culpa:ſaltẽ morta

lis: cũ talis non ſit in eo. Scđo etiã ꝓbat. ꝙ remiſſio culpę nõ ſit ens rõnis. cõtra do/ctorem ſubtilẽ. qꝛ culpa non ſit ens rõnis. ğ ⁊c. ꝓbat añs. qꝛ ens rõnis non videť eſſe cauſa quare demon ppetuo cruciať. mõ demon ꝑ ſua culpa ęternaliter cruciať. ğ ipſa
3 non eſt ens rõnis. Cõſequẽter vt fundet ſuam opinionẽ dicit. ꝙ trãſeunte actu mortalis peccati pter obligationẽ de qua loquitur Scot⁹ maneat in aĩa aliqd: ſe hñs ꝓuatiue ex malicia ꝑpetrata. ſ. vulneratio naturaliũ: q̃ eſt fomes peccati. Et maneať etiã aliqd ſe hñs poſitiue. ſ. diſpoſitio vel habitus ad actus malos inclinãs ꝯſimiles po/ri pctõ. qꝛ in pctõ mortali nõ ſolũ eſt auer/ſio a bono incõmutabili: ʒ etiã ꝯuerſio ad bonũ cõmutabile. ⁊ ex inclinatiõe ad illud bona relinquiť diſpoſitio iclinãs ad ſimilia
4 Qđ dictũ eſt vez in peccatis cõmiſſionis. iuxta illud. ij. ethicoz. j. Ex ſilib opib fiũt habit⁹ fiũt: ʒ nõ in puris omiſſionib. vt in ſcđo ꝓbatuʒ eſt de pctõ omiſſionis. Juxta quã diſtinctionẽ vult ꝙ remiſſio pcti poſſit dici mutatio poſitiua. inq̃ꝫtum incipiat a ꝓuatõe alicui⁹ gradus habilitatis ad act⁹ v̄tuoſos. ⁊ termineť ad poſitionẽ eiuſdẽ gradus. Nã dicit. ꝙ ſicut neq̃t fieri pctm̃ mortale ſine remiſſione alicui⁹ grad⁹ hui⁹ habilitatis. ſic nõ fit ei⁹ remiſſio niſi aliqd de huiuſmodi habilitate recupereť. Addit ꝙ etiam hmõi mutatio. ſ. expulſio pcti poſſit dici aliquo modo mutatio ꝓuatiua put incipit a pdicta viciosa inclinatiõe q̃ eſt q̃daʒ qualitas poſitiua. ⁊ terminať ad ei⁹ ꝓuati/onem: vel quo ad eam totã vel quo ad ali
Nota.1. quã ptẽ ei⁹. ¶ Sʒ q̃cq̃d ſit de ꝑmis duab opinionib: opinio iſta tertia. ſ. mgri Thome nimis eſt obſcura. Primo in ſe. qꝛ po/nit ꝙ remiſſio pcti ſimul ⁊ ſemel ſit mutatõ ꝓuatiua ⁊ poſitiua. Jſtud eſt maius inconueniens q̃ʒ aliqua aliaz opinionũ ꝯcedat qꝛ certũ eſt ꝙ vni⁹ mutationis neq̃t eſſe niſi vn⁹ termin⁹ a q̃: ⁊ vn⁹ ad quẽ. cũ diſtinguãtur mutatiões ſicut res ad quas vadũt: vt habeť in. iij. phyſicoz. ğ cũ remiſſio pcti ſm eũ ſit mutatio diſtincta ꝯtra infuſionẽ gr̃ę neceſſe eſt ꝙ vel ei⁹ termin⁹ ad quẽ ſit ꝓua/tio nuda. nõ em̃ habet duos terminos ad quẽ. ⁊ tũc nõ erit mod⁹ poſitiu⁹. Ul' erit nudus habit⁹ vel aliqd poſitiuũ. ⁊ tunc non erit mutatio ꝓuatiua. Uñ nõ video ꝙ vn/q̃ʒ eadẽ mutatio vocata ſit poſitiua ⁊ ꝓua/tiua. qꝛ cũ a termĩo ad quem denomineť: ſi

aliqd ſit poſitiu⁹ eſt. ſi nihil ſit ꝓuatiu⁹ eſt. qꝛ abijcit terminũ a q̃: ⁊ nihil ponit ſiue p/ducit. ¶ Scđo ꝙ dicit eã eſſe mutationeʒ Nota.2
ꝓuatiuã. eo ꝙ incipiat ab ipa viciosa incli/natione: ⁊ termineť ad ei⁹ remiſſionẽ vl' ab/lationẽ. nõ eſt h̃ loq̃ de metaphyſice. ğ ⁊c. tenet ꝯñtia. ¶ Et añs pʒ ꝑmo. qꝛ remiſſio 1
culpę original' in infantib nõ incipit ab il/la: ⁊ tñ eſt v̄a remiſſio culpę. ¶ Scđo. qꝛ ab 2
illa incipit vna alia mutatio poſitiua q̃ fit ex puris naturalib manẽte culpa. ğ remiſſio culpę nõ incipit ab ea. tenet ꝯñtia. qꝛ idem nõ eſt termin⁹ duaz mutationũ penit⁹ di/ſtinctaz: ſaltẽ de ꝑ ſe. Et añs ptʒ. qꝛ ex puro lumine naturali habit⁹ viciosus põt corrũ/pi. qꝛ de malo põt fieri bon⁹. vt phs dicit in poſtp̃dicamẽtis caplo de oppoſitiõe. ⁊ põt ex opib recte rõnis habit⁹ oppoſit⁹ generari. Et hęc mutatio hʒ ꝑ termio a q̃ habitũ viciosum: vel talẽ diſpoſitionẽ inclinantẽ ad malũ. Et manet culpa. qꝛ manet obligatõ ad penã donec infundať grã. vñ illud fit in gẽtilib. Et hęc rõ v̄a eſt ꝙ nõ ꝓprie iuſtificatio impij vel remiſſio culpę habeat ꝑ ter/mino a q̃ habitũ viciosum vl' diſpoſitiõem ad act⁹ malos. qꝛ ſtat obligatiõʒ culpę manere: vt in infidelib. ⁊ tñ habitũ illũ vl' diſpoſitionẽ penit⁹ tolli. Uñ ptʒ ꝙ pure ꝯtin/gens ⁊ p accidẽs eſt ꝙ illo habitu incipiat remiſſio culpę. qꝛ culpa manet habitu cor/rupto. ¶ Et tertio. qꝛ q̃ueriť cum q̃s plures 3
habit⁹ poſitiuos habuerit malos. a q̃ coz incipiat hęc remiſſio: ſi ab oĩb. tunc habebit mltos terminos a q̃. ⁊ non erit vna mutatio ʒ multę. vel ab vno ⁊ nõ ab alio. ⁊ q̃/re hoc: cũ nõ remittať vna culpa ſine alia.
¶ Quarto. qꝛ plures ſunt remiſſiões culpę 4
ſm ſuã poſitionẽ: vbi tñ nõ eſt niſi vna re/miſſio habit⁹. ğ oportet ꝙ vel dicat ꝙ pluriũ mutationũ diſtinctaz vn⁹ ſit terminus poſitiu⁹ a q̃. ſ. illa vna remiſſio habit⁹. Uel ꝙ dicat ꝙ aliq̃ remiſſio culpę nõ incipiat a termĩo poſitiuo. tenet ꝯñtia clari⁹ intuenti Añs ptʒ. qꝛ cũ ſm eũ remiſſio ſit mutatio diſtincta ꝯ infuſionẽ grę: tottuplex erit re/miſſio culpę q̃t culpę mortales. qꝛ etiam tot ſunt vulnera a q̃b etiã dicit remiſſionẽ culpę incipe. Cũ itaq; incõtinẽs peccauerit pluries ꝑ incõtinentiã: in infuſiõe gr̃ę ſm eum tottuplex erit remiſſio culpę: q̃t culpę forni/cationũ. Qʒ aũt remiſſio habitus ſit vna. ptʒ. qꝛ ibi remittiť vn⁹ ſimplex habit⁹ ſcʒ i/cõtinentię ſiue intẽperãtię tact⁹: ſeu diſpo/

ſitio ad eã:q̃ in vno hoĩe nõ eſt niſi vnum
5 viciũ vel vna mala diſpoſitio. ¶Itẽ q̃rto.
q2 grã ſtat cum malis habitib9. g̃ remiſſio
culpę non expellit eos. ꝯñtia nõ eſt. q2 grã
vtiq3 manẽs deberet eis magis repugnare.
ꝙ remiſſio culpę q̃ eſt in inſtãti. Et añs p3
q2 cũ iuſtificatio impij fiat ĩ inſtãti: nõ eſt
ꝓbabile dicere ꝙ ſine miraculo ſꝑ tollatur
habit9. Et experiẽtia docet ꝙ ĩ ꝯtrit9 ſepe ma
neant inclinatões maloꝝ habituũ: a q̃buſ
ſurgũt memorię ꝓteritoꝝ actuũ malorum.
Nota.3 ¶Tertio. in hoc ꝙ dicit ꝙ remiſſio culpe ſit
mutatio poſitiua. q2 ĩcipiat ab ĩpotentia ⁊
1 termiet ad potẽtiã vł gradũ potẽtię. ¶Etiã
nõ videt verũ. q2 oẽs potẽtię q̃ acqrunt in
infuſione: ſunt effect9 grẽ. g̃ ſi ſint diſtinctę
mutatiões: infuſio grẽ ⁊ remiſſio culpę nõ
erũt termini ad q̃s vadit remiſſio culpę. te
net ꝯñtia. q2 ſicut remiſſio culpę nõ termia
tur ꝑ ſe ad grãm: ita nec ad ei9 effect9. añs
p3. Nã oẽs ꝟtutes ⁊ oĩa dona ſpũſſancti:
q̃ donant cũ grã debẽt dici effect9 graꝝ. q2
2 cũ grã de potẽtia aię educunt ¶Scdo. acci
dit remiſſioni culpę ꝙ potẽtię augeant. g̃ h̃
nõ eſt ei9 termin9 ad quẽ. tenet ꝯñtia. quia
termin9 ad quẽ mutatõis eſt de neceſſitate
ei9. Añs p3. q2 ſtat ꝙ potentię naturales
ſint illeſe: vt in puer9 q̃ baptiſant. Item in
ſenib9 q̃ habit9 bonos in ſe ꝓduxerũt: ⁊ nõ
3 ſunt baptiſati. ¶Tu dices. vtiq3 in baptiſ
mo potẽtię aliq̃ modo reformant. q2 fomeſ
remittit: vt dicit mgr̃ in lr̃a in tertio. Rñde
tur. verũ eſt. h̃ aũt nõ eſt ex remiſſiõe culpę
originalis. q̃ nõ eſt niſi ꝑuatio iuſticie ori
ginalis debitę ineſſe. vt in ſcdo dictũ eſt. et
illa nõ reſtituit. Sz ꝙ ꝯfortent eſt ex infuſi
4 one grẽ q̃ robozat ad deũ ⁊ ꝯfortat. ¶Unde
videt mihi ꝙ dicta opinio plures calũniaſ
patiat. ⁊ ꝙ difficile ſit eã cũ veritate meta
Nõ4 phyſice ſuſtinere. ¶Sz ꝑ inq̃ſitiõe plenio
ri hui9 ꝑmę ꝑtis videt ꝙ idem ſit pctm̃ ab
ſtractiue ⁊ macula aię. q̃ ſic eã maculat: vt
ęterne mortis filia ſit. De q̃ dicit mgr̃ diſ.
xviij. hui9 q̃rti. c. vlti. ꝙ ſit diſſimilitudo et
elongatio a deo. Hec aũt elõgatio ſiue diſ
ſimilitudo aię ad deũ: eſt ꝑuatio debiti ordi
nis ei9. Deberet em̃ aĩa totis virib9 eſſe ad
deũ cõuerſa ꝑ fidẽ ⁊ amorẽ. ⁊ a creatur9 niſi
inq̃ntum huic ꝯgruũt ꝯuerſioni ad deum:
auerſa. Cũ g̃ ſine cõmiſſione ſiue omiſſione
ſe a deo vertit et ad creaturam vertit diligẽ
do eam contra ordinem debitum: debitus
ſuus ordo perditur. Et ex hac indiſpoſitio

ne: aĩa auerſione ꝑuatur bono debiti ordĩs
ꝯuerſione ad creaturã: maculat turpitudi
ne ꝓprię feditat9. q2 nõ ad creature: ſed dei
imagine facta eſt. Et ſic ex vtroq3: ſc3 auer
ſione ⁊ ꝯuerſione debitrix eſt ęternę pene Et
hęc macula: diſſilitudo: auerſio a deo vł ad
creaturã ꝯuerſio: q̃ eſt ſic pctm̃: nõ eſt aliq̃d
poſitiuũ: ſ3 ꝑuatio debiti ordĩs. q̃ ſemel cõ
tracta ſemꝑ manet. etiã ceſſante conatu vo
luntat9: q̃uſq3 de9 eã ex ſui miſericordia infu
ſione grę reordinet debito mõ: vt mgr̃ dicit
ibidẽ ¶Ex q̃ ſnĩa mgr̃i ſeq̃ videt ꝙ peccati re Corre.
miſſio ſit hui9 deordinatiõis debita reordia
tio. vel ordĩs ꝯgrui deperditi reformatio. ꝓ
bat ſic. q2 vbi habit9 formę põt tolli ꝑ ꝑua
tionẽ: ibi reſtitutio formę eſſet deſtructio ꝑ
uationis ⁊ repoſitio habit9. ſicut ſi cecus ꝑ
uatione oculoꝝ cecus eſt: reformatiõe ocu
lorum deſineret eſſe cecus ⁊ inciperet eſſe vi
dens. ¶Scdo eſt notandũ. ꝙ de lege dei ꝑ Nota.2
meua inter ſtatũ culpę ⁊ grę gratũfacientis
erat mediũ. q2 ſꝫm eũ licet homo ⁊ angeluſ
ꝓducti ſint in multis donis gratis dat9. tñ
non fuerũt ꝯditi in grã gratũfaciente: ſicut
deducit in ſcdo ⁊ dictũ eſt ibidẽ. ¶Ex q̃ ſup
poſito hę ꝓpoſitões abſq3 formidine ſeq̃nt
¶Prima. ꝙ infuſio grę fuerit ⁊ poſſit fieri ſi Cõclõ.1
ne deletione culpę. p3 q2 angelis bonis ad
dita eſt grã. in q̃bus nõ ꝓceſſit culpa. Ite3
ſi ꝓmus parẽs viciſſet demonẽ: addita fuiſ
ſet ei grã: ⁊ non fuiſſet in eo culpa. Item: vt
arguit mgr̃ Thomas. xp̃o ⁊ ꝟgini addita
eſt grã ⁊ nõ fuit in eis culpa. ¶Secũda. ꝙ Cõclõ.2
etiã de lege abſoluta de9 poſſit dimittere cul
pam ſine hoc ꝙ det grãm. Patet primo q2
poſſet reducere hoĩem ad ſtatũ innocentię
vt añ dictũ eſt. in quo nulla fuit culpa nec
etiã vt dictũ eſt ꝓmus homo erat in gratia
gratũfaciẽte. ¶Scdo. q2 cũ verũ mediũ fu
erit ⁊ eẽ poſſit int grã3 ⁊ culpã. q̃re nõ poſſ3
dñs ad illõ reducere ¶Tertio ẽ notãdũ. ꝙ Nota.3
poſt lapſũ dñs ordinauit vt oẽs deſcẽdẽtes
ex Adã cõi lege naſcant filij irę: vt dic apo
ſtolus: in penã ꝓmi peccati. Et dictũ eſt ĩ ſe
cundo. ꝙ etiã maneãt filij irę vſq3 ad infu
ſionem grę. Uñ Adam mutauit ſtatũ. nã
cum ipe medi9 eſſet: q2 nec in gratia nec in
culpa: ſed ĩ originali iuſticia ex peccato ſuo
hũc ſtatũ ꝑdidit. nec ſtatus medi9 poſtea
fuit. nec de lege ordinata in filijs Adę eẽ po
terit. q2 ſꝫm ꝑñtem iuſticiã: omes vel ſunt fi
lij ſalutis ſi ſint in grã. vel ꝑditionis ſi illã
non habeãt. ¶Ex q̃ ꝯñter cõcedendum eſt Corre.2

ꝙ ex culpa Ade ⁊ ſequente dei diſpoſitione:
grā ⁊ culpa in filijs Ade ſe habent vt ꝯtra
ria imediata. patet ex dictis. q: ſtat⁹ medi⁹
ceſſauit. Et iō ꝯñtia valet. Iſte hō deſcēdit
de Adā. ⁊ lex dei quā ſtatuit pſeuerat. ⁊ non
eſt in culpa. ḡ eſt in grā. Et ecōtra. eſt i grā
ḡ nō eſt in culpa. q̄uis em̄ tūc nō valuerit
nec adhuc valeat ſine aſſumptōe leg; quā
de⁹ poſt pctm̄ ſtatuit. tñ q: ea lex in añte aſ
Cōclō. ſumit̄ bona fit. ¶ Ex his videt̄ mihi ſeq̄ cō/
cluſio rñſalis ad p̄mā ptē hui⁹ ptis. ꝙ i iu/
ſtificatiōe pctōris p̄ciſe ſit eadē mutatio: i/
fuſio grē ⁊ remiſſio culpe. pbat̄ ſic. eadē mu
tatio eſt: debiti ordīs inſtitutio ⁊ deordina/
tionis ablatio. ḡ eadez mutatio eſt infuſio
grē ⁊ deletio culpe. ꝯñtia ptz. Nā infuſio ḡ
tie eſt inſtitutio debiti ordinis. q: p h̄ pctōr
fit debite ordinatuſ. eo ꝙ ꝯuertat̄ ad deum:
auerſus a creatura. Et remiſſio culpe eſt de/
ordinatōis ablatio. q: culpa nō eſt niſi q̄/
dam deordinatio. Añs ptz. q: vt i p̄mo no
tabili dictū eſt: hec deordinatio nō eſt niſi
nuda p̄uatio: q̄ tollit̄ poſitiōe habit⁹ grē or
pba. 2. dinē inducētis. ſicut in eo dictū eſt. ¶ Se/
cūdo. q: vel eſt eadē mutatio: ⁊ habet̄ ppo
ſitum. Uel alia: pone ḡ ꝙ ſtet infuſio grē ſi/
ne remiſſione culpe. ḡ cū mortalis culpa fa
ciat odire deū ſiue a deo auerti. ⁊ grā dilige/
re deū ⁊ ad deū ꝯuerti. iſte ſiml' diliget ⁊ odi
et. ⁊ erit ad deū ꝯuerſus: ⁊ adeo auerſuſ. qđ
implicat. Q, aūt ſi ſint diſtincte mutatio
nes: vnā poſſit ponere de⁹ nō ponēdo aliaz
ptz. q: q̄rumlibet abſolutoꝝ: vnū pōt poni
pbat̄. 3. ſine alio. ¶ Tertio pbat̄ ꝯñs ſic. q: ſi remiſ/
ſio culpe eſſet alia mutatio q̄ꝫ infuſio grē. il
la nō poſſet poni acq̄ſitiua: cū q̄cq̄d in iuſti
ficatiōe impij acq̄rat̄: neceſſario vel q̄ꝫtum
eſt ex neceſſitate mutatōiſ nō ſit niſi gratia
vel dona ſpūſſcti. q̄b; potētie reformant̄: q̄
ſequunt̄ ad grām. ⁊ ḡ nullū taliū pt dici ter
min⁹ remiſſiōis culpe. Itē ſi ſicut mgr̄ Tho
mas dicit: eſſet reformatio alicui⁹ potentie
leſe: nō poſſet dici cui⁹. In impio em̄ oms
potētie leſe ſunt. q: nullā ꝟtutem hꝫ nec ali
quā potētiā: niſi forte diceret ꝙ ſit vna for/
ma q̄ ſit oīm potētiaꝝ ſanatiua. Nulla āt
talis eſt niſi charitas. ḡ idē termin⁹ eſſet in
fuſionis grē ⁊ remiſſionis culpe. ſ. charitas
vel grā gratū faciēs. ⁊ ſic adhuc eſſent eadē
mutatio. Nec pt dici ꝙ ſit deperditiua. ſ. ma/
li habit⁹. q: ſtat ꝙ i impio null⁹ ſit mal⁹ ha
bit⁹. Itē habit⁹ vt argutū eſt mal⁹: non eſt
neceſſario termin⁹ a q̄ remiſſiōis culpe. eo ꝙ

manere poſſit cum grā. Et breuit̄ inter du/
as p̄uatiōes non eſt mutatio. vt phs pbat
v. phyſicoꝝ. q: nulla mutatio eſt de nō ſub/
iecto i nō ſubiectū. igit̄ nō eſt alia mutatio.
¶ Contra iſtā ꝯclōnē arguit mgr̄ Thomaſ Argu. 1
ſic. ea que ſic ſe hñt ꝙ vno multiplicato ali
ud nō multiplicet̄. nō ſunt formaliter idez
ſꝫ ita eſt ꝙ ſepe in infuſione ſimplici grē mł/
tiplicat̄ remiſſio. q: illa videt̄ eſſe tottuplex
quot in eo ſunt culpe. mō ſtat ꝙ pctōr ātea
fuerit in pluribꝫ culpis: ⁊ ſm̄ h̄ multiplica
tur remiſſio culpe. ¶ Scđo. q: vna ſimplex Argu. 2
mutatio: ſicut ſimplicē habet terminuz ad
quē: ita ſimplicē debet hrē terminū a q̄. mo
do in infuſione grē tot eſſent termini a quo
quot fuerint culpe. ſi ipā eſſet remiſſio culpe
ḡ nō eſſet ſimplex mutatio. ¶ Tertio. q: ge Argu. 3.
neratio ⁊ corruptio nō ſunt vn⁹ motus vel
vna mutatio. q̄uis ſint ſimul tpe. vt patet
iij. phyſi. ⁊ v. mō in infuſione grē eſt gene/
ratio largo modo dicta: eo ꝙ ibi ſit muta/
tio de nō eſſe grē ad eſſe ei⁹. Et in remiſſiōe
culpe corrumpit̄ aliqua qualitas vicioſa. ḡ
hec non eſt illa. ¶ Sꝫ hec non pbāt. In iu Solō.
ſtificatione em̄ impij nulla culpaꝝ eſt de p
ſe termin⁹ a q̄ h⁹ mutatōnis ſꝫ deordinatio
aīe: ſiue illa ſit ex vna culpa cōmiſſa ſiue ex
multis. Et finis eſt grā vel ordinatio eiuſ/
dem ad deū. Et ſic eſt vn⁹ termin⁹ a quo: ſic
⁊ vn⁹ termin⁹ ad quē. q̄uis termin⁹ a quo
multis accidētalibꝫ differētijs poſſit nomi
nari: ſcꝫ ꝙ ſit deordinatio p ſupbiā vel p lu/
xuriam: vel ambas has vel p aliquā aliaꝝ
culpaꝝ. Sicut generatio ignis incipit de p
ſe ab vno termīo ñ informato forma ignis
q̄uis tale poſſit eſſe multiplex. ſ. ſil' lignum
palea: ſtupa ⁊ ſilia. ¶ Per h̄ ad formā p̄me Ad 1
rōnis: neget̄ minor. Ad pbatione cum dr.
tottuplex eſt remiſſio culpe: quottuplex fu/
erit culpa. Hoc ſalua pace non eſt veruz q̄
ad rē. Immo vna infuſio gratie in iuſtifica
tione impij: eſt remiſſio vna realis oīm cul
parum mortaliū que cōmiſit. licet ipſa poſ
ſit dici multiplex remiſſio in rōe. ſ. remiſſio
ſupbie ⁊ remiſſio auaricie ⁊ alioꝝ: que tamē
oīa non eſſent niſi illa infuſio gratie eſſet
¶ Ad ſecundū ꝙ infuſionis gratie in iuſtifi
catōne impij ſimplex de p ſe eſt terminus a Ad. 2
quo: ſcꝫ deordinatio impij. ⁊ finis eſt eiuſdē
iuſtificati debita ordinatō. ſed ille termin⁹
a quo infinitis differentijs accidentalibꝫ
poteſt variari: ſicut infinita vni accidūt vt
dictū eſt de termīo a quo generatōis ignis

quod de p ſe ſit non informatū forma ignis
ſed illud accidētalibus differentijs in ordi
ne ad hāc mutationē terminatā ad ignem
infinitis vel varijs poteſt variari. ſicut pōt
eſſe ſtupa: lignū: aer: aqua ⁊c: vt dictū eſt
Ad. 3 ¶ Ad tertiū. ꝙ pcedit ex falſo fundamēto.
videlicet: imaginando ꝙ remiſſio culpe ſit
alicuiꝰ forme corruptio. Hoc em̄ falſum ē
q₂ culpa non eſt niſi nuda priuatio debiti or
dinis. Si aūt in infuſione grē q̄nq₃ remit/
tatur habitꝰ vicioſus. h̄ ꝯtingit nō niſi per
modū ſequele ad grām. Nec ille habitꝰ vi/
cioſus fuit aliq̄d culpe: ſed ſolū pena. Nec
corruptio vel remiſſio que fit in eo eſt remiſ
ſio culpe: ſed eſt remiſſio vel corruptio qua
litatis poſitiue. quale q̄d nō eſt culpa. Un̄
remiſſio culpe nō eſt aliqua corruptio cum
culpa nō ſit aliqua forma: ſ₃ nuda deordi/
Cō clō.2 natio vel priuatio: vt dictū eſt. ¶ Scd̄a con
cluſio eſt. Sepe eſt infuſio grē vbi nō eſt re
miſſio culpe. p₃ de infuſione grē in aīa₃ ſal
uatoris. ⁊ etiā in aīam beatiſſime virginis.
⁊ quottidie in augmēto grē qđ ꝯtingit viri
iuſtis: vbi nulla culpa remittit. vl' nō opor/
Co clō.3 tet ꝙ culpa remittat. ¶ Tertia ꝯclō. Juſti/
ficatio impij: infuſio grē: ⁊ remiſſio culpe
mortalis: differūt in rōne. Sicut etiam in
fuſio gratie ⁊ remiſſio culpe: differunt ſm
magis ⁊ minus. Prima ps patet. quia di
uerſis ꝯceptibꝫ ſubordinant apud animā
ſicut patet intuēti. Secūda ps ꝯcluſionis
patet. q₂ om̄is remiſſio culpe mortalis: eſt i
fuſio grē: vt dictū eſt in ꝯcluſione pma: ſ₃
Cōclō4 nō om̄is infuſio gratie eſt remiſſio culpe vt
dictū eſt in ſecūda. ¶ Quarta ꝯclō. Nec i
fuſio gratie in iuſtificatiōe impij eſt prius
Cōclio 5 remiſſione culpe. nec ecōtra: patet. q₂ idem
ſunt: vt dictū eſt in ꝯcluſione pma. ¶ Qui
ta ꝯcluſio. Jn rōne cauſe materialis apud
animā in iuſtificatione impij: remiſſio cul/
pe habet rōnem prioris. ſ₃ in rōne cauſe for/
malis: finalis: efficientis ⁊ pfectōis: infu/
ſio grē habet rōnem prioris. Pz pma pars
q₂ aīa intelligēdo iuſtificationē impij: ap/
phendit impietatē vt terminū a quo: ⁊ de
ſubiecto expellendā. vnde in rōe incipit cō
ceptus iuſtificationis a dimiſſione culpe.
Secūdo in ordine ad cauſam materiale₃
prior eſt ratio remiſſionis. q₂ habet ratiōem:
Pars.2 vt dictū eſt termini a quo. ¶ S₃ ſcd̄a pars
patet. q₂ gratia eſt cauſa formalis ad quā
iuſtificatio vadit. Jtē forma eſt reſpectu in
formis termini a quo. ⁊ ideo rōne cauſe for
malis prior eſt ratio gratie. Jtē eſt finis iuſti
ficationis. quia ad ea₃ terminat. ⁊ ſic prior
eſt aliquo modo in itentione agētis: quod
ideo remittit culpā. q₂ vult aīam ei habere
gratā. Jtē etiā prior eſt infuſio gratie i gene/
re cauſe efficientis: cum ipa det ⁊ efficiat g̃/
rum deo formaliter. ⁊ virtutes augeat: ⁊ p/
ducat effectiue ſpūſſancti dona. ⁊ etia₃ eas
informet. q₂ eſt idē qđ charitas: que eſt for
ma virtutū. nullū aūt iſtorꝫ includit rō hu
ius termi. ſ. remiſſio culpe Q₃ etiā ſit prior
via pfectionis: patet q₂ habet rōnē forme.
remiſſio rōnem materie Forma aūt prior eſt
materia: ſicut actus potētia. vt habetur. ix.
Pars 4 metaphyſice. Hoc de tertia pte articli. ¶ Jn
quarta pte reſtat videre ad queſitū. ſ. Utrꝫ
ſacerdos poſſit ꝯfitentē de om̄ibꝫ ſuis pecca
Nota.1. tis abſoluere ¶ Ubi pmo eſt notandum ꝙ
inter ſacerdotes eſt differētia. Aliqui eni₃
habent vſum clauiū pp̄ter ſubditos eis cō
miſſos. vel ex inſtitutiōe eccl'ie: vel iure pri
uilegiato. Alij non habent. Jtē inter habē
tes vſum clauiū: aliqui al's habēt potenti/
am generalē. ſicut papa. Aliqui limitatā ⁊
Nota.2 ſpecialē: vt epi ⁊ curati cōmunes. ¶ Scd̄o
eſt notandū ꝙ cū queritur de abſolutiōe: du/
pliciter pōt intelligi. ſ. vel quantū eſt ex pte
poteſtatis clauiū: vel q̄ꝫtum eſt de diſpoſiti
one eccl'ie. que quedā enormia: ſicut falſifi/
cationē litterarꝫ apoſtolicarꝫ: cōbuſtionem
eccleſiarꝫ: atrocē leſionē clericorꝫ: adiutoriū
exhibitū ifidelibꝫ ꝯtra fideles: ⁊ homicidi
um. ⁊ quedā alia hmōi: de iure cōmuni vl'
ꝯſuetudine reſeruauit pape. Adulterium
vo: inceſtū: defloratiōes virginū: ſacrilegia
⁊ alia hmōi reſeruauit epo Alia aūt cōmu
nia mortalia crimina cōmunibꝫ ſacerdoti
Cō clō.1 bus curatis reliquit. ¶ Jſtis pmiſſis viden
tur he ppoſitiōes vere. Prima. Quantu₃
fuerit ex pte ꝯceſſe poteſtatis clauiū: quili/
bet ſacerdos aptus eſt ab om̄i crimine: de q̄
ꝯtritus eſt cōfitens: abſoluere. Probat. q₂
cū character ſacerdotalis ſit ſignū huiꝰ po/
teſtatis: oēs q̄ eū equalit receperūt: equalē
aptitudinalem poteſtatem habent abſol/
Confir. uēdi. mō om̄is ſacerdos equaliter h₃ illu₃
ſicut papa. ¶ Confirmat ſic. q₂ papa poteſt
vi characteris. q̄ quilibet alter ex pte eiuſdē
Probatio ꝯn̄tie. q₂ licet papa habeat cla/
ues iuriſdictionis: vltra alios ſacerdotes.
tamen claues ordinis non habet amplio/
res q̄ꝫ alij ſacerdotes. ⁊ ideo quod ipſe po/
teſt: etiam poteſt alius ſacerdos in foro cō

ſcientie: ⁊ hoc quantum eſt ex parte conceſ
ſe poteſtatis ſpūalis ligādi vel ſoluendi in
Cōfir.2. foro ꝯſcientie. ¶ Et ex alio. dato ſacerdote
aliquo: ponē ꝙ fiat papa. ipſe tunc poterit
non ꝑ nouā poteſtatē ſpūalē. ģ nūc h̄z apti
tudinalē ꝑtātē. ſꝫ et ꝑñtia. maior nō eſt. et
minor ptꝫ. q2 vt dictū eſt: nō capit aliquaſ
claues ordis nouas in h̄ ꝙ ꝯſecrat in papā
ſꝫ generalē vſum recipit ⁊ clauē iuriſdictōiſ
Corre. vniuerſal ¶ Correlariū. niſi eccl'ia ſupioribꝫ
reſeruaſſet certos caſus enormiū criminuꝫ
curatꝰ poſſet ſuū ſubditū ꝯtritū ⁊ ꝯfeſſuꝫ de
quolibet eiꝰ crimie abſoluere. ptꝫ ex ꝯclōne
cōclío.2 ¶ Scd'a ꝯclō. licet ī caſu neceſſitatiſ q̄libet
ſacerdos nō ſuſpēſus nec excōicatus poſſit
ꝯtritū ab oī crimīe abſoluere. tñ ſecluſa ne
ceſſitate h̄ ſoli pape ⁊ eis q̄bꝫ ſuas vices cō
mittit: ex ordinatiōe eccl'ie noſcit cōuenire.
Prima ps ptꝫ. q2 vbi īminet mors: ñ vult
papa q̄n q̄cūqꝫ ſacerdos q̄ porēs ſit: ſi ali
us neqat hr̄i; ꝙ poſſit vti vice ſua. ⁊ h̄ in re
mediū aīe ne moriat hō ſine abſolutiōe. ſic
habet de pe. diſ. ij. c. quē penitet. ⁊ extra de ſen
ten. exco. nō dubiū. Scd'a ptꝫ. q2 nullꝰ ali
us h̄z generalē ⁊ oīmodā clauiū ꝑtātē. ſoli
ēm pape oēs ſunt cōmiſſi. ⁊ ſic ſup oēs h̄z
clauiū vſum. Itē ei ſoli ꝯuenīūt m̄lti caſus
Corre.2 reſeruati ꝑpt' enormitatē criminū. ¶ Corre
lariū. ſtat ꝙ q̄s moriēs ſit abſolutꝰ: q̄ ſi ſup
uiueret nō eſſet abſolutꝰ. ptꝫ ex p̄ma pte cō
cluſionis. q2 ī caſibꝫ reſuatiſ cū ſit neceſſitaſ
ſcꝫ inſtātis mortiſ: ſimplex ſacerdos v̄aciter
abſoluit ꝯtritū moritux. ſꝫ ſi ſupuiuat: q2
tūc apparet ꝙ nō fuerit extrema neceſſitas
ſanatꝰ mittit ad ſupiorē q̄ de illo caſu reſua
Inſtat. to ſoluere h̄z ⁊ ligare. ¶ Sꝫ dices. Iſte eger
eſt abſolutꝰ: vl' nō eſt abſolutꝰ de h̄ caſu reſ
uato: ſi ē abſolutꝰ: tūc etiā ſi ſupuiuat: erit
abſolutꝰ. ſi nō eſt abſolutꝰ. ģ nec moriens
Solō. erit abſolutꝰ. ¶ Rñdet. ꝙ illa p̄ma ſit v̄a: ꝙ
ſit abſolutꝰ vl' nō ſit abſolutꝰ. ſꝫ ꝑ q̄ pte ſit
v̄a: ignotū eſt Si ēm moriat: abſolutꝰ erat
⁊ erit. q2 tūc ſacerdos habuit ꝑtātē pape ſu
per eū Si āt ſupuixerit: tūc ī foro eccl'ie nō ē
abſolutꝰ de caſu reſuato Nā ſimplex curatꝰ
nō potuit eū de illo ſoluere. q2 ſupior illū ſi
Cōclō.3 bi reſuauit ¶ Tertia ꝯclō eſt. ex diſpoſitōe
eccl'ie ſacerdos nō ſp pōt abſoluere ꝯfeſſuꝫ
⁊ ꝯtritū. ptꝫ ī caſibꝫ ſupioribꝫ reſuatiſ. Se
cūdo de eo q̄ alicui ꝯfitet ⁊ nō eſt illi ꝯfeſſo
ri ꝯmiſſus. vt puta aliq̄s ī ꝯfeſſiōe ꝯfiret ſa
cerdoti nō ſuo: cā ꝯſilij. ille nō pōt eū abſol
uere niſi obtēta licētia a ſuo paſtore Iuxta
illud qđ habet. xvj. q. j. nulli. Ubi dr ꝙ nlli
ſacerdotū liceat ſubditū alteriꝰ: aut abſol
uere aut ligare. Et. ix. q. ij. nullꝰ alteriꝰ pa
rochianū iudicare: ordinare: aut cōicare p̄
ſumat. Itē idē habet extra de pe. ⁊ re. li. vj. ſi
eps. Ubi elicit: ſi q̄s aliqñ ex cā voluerit al
teri ꝯfiteri: licētiā petat ⁊ obtineat a ꝓprio
ſacerdote. q2 alit ipm nō poterit abſoluere
vl ligare. ¶ Forte dicet. ſacerdos leuiticꝰ: q̄ Inſtat.1
potuit ī vnū hoīem: potuit ī oēs alios. ģ et
euāgelicꝰ: cū nūc ſit maior ꝑtās q̄ꝫ tūc. aīs
ptꝫ Leui. xiiij. vbi dr. hō ī cuiꝰ cute apparu
erit plaga lepre. adducet ad aarō ſacerdo
tē vel ad vnūquēqꝫ filiox eius. ¶ Scd'o q2 2
dr generalit. q̄x remiſeritiſ pctā. ⁊ nō dr plꝰ
ad vnū q̄ꝫ ad aliū. ģ videt ꝙ q̄libet quelibꝫ
poſſit abſoluere Et nōne apl'i talē habebāt
ꝑtātē vt ſinguli ſinglos poſſent abſoluere?
⁊ ſm eūdē modū ſm quē ipſi acceperūt. vi
det deſcēdiſſe in poſteroſ. ¶ Rñdet ad p̄mā Ad.1.
ꝙ ī populo iſraelitico nō erat niſi vnū tem
plū. cuiꝰ oēs ſacerdores cōit geſſerūt curam
nō aūt ſic eſt ī populo xp̄iano: vbi pl'es ſūt
eccl'ie. ⁊ diuerſe regiōes ⁊ loca. ſup q̄s nullꝰ
ꝑter papā h̄z generalē ꝑtātē. ⁊ iō ſm diuer
ſitatē eccl'iax ⁊ ꝓuinciax ſunt diuerſe eccl'ie
cathedrales. ⁊ etiā ſub eis diuerſe eccl'ie ſe
cūde. ¶ Ad ſecūdū. vex eſt ꝙ q̄ꝫtū fuerit ex Ad.2
pte clauis: ad oēs ſit indifferēs. niſi ordine
eccl'ie eſſet alit ꝓuiſum: vt ī p̄ma ꝯclōe di
ctum eſt. ſm quē nō eſt vſus general' alicui
cōmiſſus niſi pape. nec pñt ī vſum clauiūꝫ
ceteri ſacerdotes. niſi cōmiſſa eis materia.
¶ Ad hoc quod dicit de apl'is Rñdetur: ꝙ Ad.3
plena auctoritas papalis reſidebat in bea
to petro. In alijs aūt fuit a dño mediāte pe
tro. quia ipm chriſtus conſtituit caput ec
cleſie. Quāuis ģ illi oēs habuerint: non
tamen ſine ordine dicto. q2 oēs erant cō
ſtituti vicarij pape. ⁊ ſic indifferēter ſup om
nes. ſicut etiā nūc penitētiarij pape oēs poſ
ſunt eiꝰ auctoritate abſoluere. Sꝫ dicet. ſi
aliq̄s nuſq̄ꝫ haberet domiciliuꝫ: q̄s deberet
hunc abſoluere? Itē q̄s abſoluit ſcholares
q̄ ſunt in ſtudijs? Itē q̄s abſoluet ꝑuiētes:
d alienis ptibꝫ exiſtēres? Item q̄s abſoluit
papam: q̄ nō habet aliquē ſupra ſe ī terris
¶ Ad primuꝫ. ꝙ ſi eſſet homo vagus: ſic ꝙ
nuſq̄ꝫ haberet intentionē firam manendi: Ad1.
aut non plus in vno loco q̄ꝫ in alio: iſte po
teſt eligere vbi moratur ꝑ tūc. q2 ex quo va
gus eſt: ouis eius efficitur in cuiꝰ parochia
moram trahit tempe quo manet ibidem.

Ad.2. ¶Ad ſcðm pariſi⁹ pſcriptū eſt. vt illi paſto
res eoꝝ ſint in quoꝝ parochijs morā trahūt.
ſ3 qd hic heidelberge ſtatutū eſſet: vt haberēt
licentiā a ſuis curatis vel epis vel archiepis
Ad 3 neſcio ſi aliter poſſint abſolui. ¶Ad tertiū
eodē mō ſi puictes ibi eligāt ppetuā māſio/
nem: fiūt illi⁹ curatiões ſub q̄ morant. Si
aūt intēdunt redire ad locū natiuitatis. de/
bent hr̄e licentiā ſui paſtoꝛis vel ei⁹ ſupio/
ris. iuxta illud qð pus allegatū eſt. xvj. q. j
Ad. 4 nulli ſacerdotū ⁊c ¶Ad q̄rtū. ꝙ papa hēat
cōmittere vices ſuas alicui ſuo ꝯfeſſori. ⁊ ſe
ſubmittere illi. ⁊ ex ei⁹ auctē pniam adim/
plere. Debet em ꝯfiteri qm̄ vt dicit apl's ad
replica Hebꝛe. ipſe circūdat⁹ eſt infirmitate. ¶Foꝛ
te dices. ꝙ in papā null⁹ habeat iuriſdicti/
onem. Rn̄det ꝙ in h̄ ꝙ ipē ſe ſubdit alteri:
dat ei iuriſdictionē in ſe. Si dicat. q2 non
poteſt dare alteri qð nō h3. modo nō hab3
iuriſdictionē in ſe. Rn̄det ꝙ licet nō habeat
iuriſdictionē in ſe: eo ꝙ dr ad alteꝝ iuriſdi/
ctio. tn̄ auctem libere ꝯditiōis habet vt det
ad aliā alteri cui vult iuriſdictionē in ſe. ¶Iteꝝ di/
ces. nō pōt dare poteſtatē excōicādi. ḡ nec
abſoluēdi. Pt3 an̄s. q2 inferioꝛ nō pōt ex/
cōicare ſupioꝛē. pbat ꝯn̄tia. q2 cui⁹ eſt abſol
uere: ei⁹ etiā eſt ligare. Rn̄det. ꝙ ꝯn̄tia non
valeat Rō eſt. q2 excōicatio reſpicit iuriſdi
ctionē. ⁊ ḡ ſalua dignitate papę: hāc nō pt
inferioꝛi tribuere ſ3 abſolutio reſpicit medi
ationē int deū ⁊ hoīem. ⁊ ſic papa pōt ſe ſb/
mittere alteri ſacerdoti vt fungat officio re
conciliatōis ei⁹ ad deū. Hoc de q̄rta pte ar/
Pars.5 ticuli. ¶In q̄nta pte videndū eſt qs excōi/
cationē poſſit a ꝯfitēte delere. Pro q̄ pꝛimo
eſt notandū ꝙ excōicatio eſt a q̄libet licita
cōione ⁊ a q̄libet licito actu ſeparatio. vt hēt
Nora.2 xj. q. iij. ad mēſam. §. euident ¶Scðo ē no
tandū ꝙ vt dicūt canones: duplex eſt excō
municatio. ſ. maioꝛ ⁊ minoꝛ. Maioꝛ ſepat
a ſacris ⁊ ab īgreſſu eccl'ię ⁊ a cōione fideli/
um. q̄ etia3 dr anathema. Minoꝛ ſepat a
ſacris tm̄. ¶Tertio eſt notādū. ꝙ ad minuſ
Nora.3 ſunt tredecim caſus excōicatōis maioꝛis: ī
q̄bꝫ ſol⁹ papa abſoluit. Pꝛimus. verberās
clericū atrocit. ſicut habet. xvij. q. iiij. ſi q̄s
ſuadēte. Veꝝ eſt ꝙ multi excipiant de q̄buſ
habet in ſumma Piſani abſolutio ſecūdo.
Secūd⁹ q̄ incēdit vel frāgit eccl'am vl' locū
2 religioſum aut cimiteriū. q̄ an̄q3 denūcietur
pōt abſolui a ſuo epō. ſed poſt denūciatiō3
a ſolo papa. vt habetur extra de ſen. excō.
conqueſti. Et idē eſt de quolibet alio incen
diario ſi excōmunicet ⁊ denunciet ac publi/
cetur. extra de ſen. excom. tua. ¶Tertiuſ. qn̄ 3
papa aliquē noīatim excōmunicat: ⁊ oms
participātes ei ī crimīe: p q̄ excōicat⁹ denū
ciatur. extra de ſen. excō. ſignificauit. Aliq
addūt ꝙ etiā illos ſol⁹ papa abſoluat: q̄ ei
cōicant ſciēter in diuis. p idē capl'm ſignifi
cauit. Alij tn̄ dicūt ꝙ h̄ non habeat locu3
niſi fuerit excōicat⁹ cū pticipātibꝫ. ¶Quar 4
tus. falſificātes lr̄as papales vel ſcient vtē
tes falſis. extra de falſarijs. dura. ¶Quituſ 5
caſus habet in li. vj. inſecutoꝛes cardinaliū
hoſtilit. ¶Sext⁹. Illi q̄ occaſiōe ſnīę excōi/ 6
cationis ſuſpēſionis vl' interdicti latę: dāt
licentiā grauādi eos q̄ tulerūt: in pſonis vl'
rebꝫ. de ſen. excō. li. vj. q̄cūq3. ¶Septimus. 7
Incidēs coꝛp⁹ defuncti vel decoquens: oc/
caſione oſſa trāſferēdi ad aliū locū ſicut ha
betur in quadā extrauagāti Bonifacij oc/
taui. q̄ incipit. deteſtāde. ¶Sunt etiā q̄nq3 8
in clemētinis. q̄ꝝ pmus eſt ad pn̄s octau⁹
ſc3 ſi inq̄ſitoꝛes hereticoꝝ odio vl' gr̄a: amo
re vel lucro ꝯtra iuſticiā ⁊ ꝯſciam omiſerint
ꝯtra quēpiam pcedere: vel alicui hereſim ī
ponerent. vt habet de hereticis. c. multoꝝ. ver
ſus finē. ¶Non⁹. religioſi q̄ abſq3 ſpeciali 9
licētia pꝛij ſacerdotis ſolēniſarēt matrimo
nia. aut miniſtrarēt ſacra euchariſtię vl' ſu/
pꝛemę vnctiōis. Itē ſi abſoluāt excōicatoſ
a canone in caſibꝫ non ꝯceſſis. Itē ſi abſol
uant eos q̄ ſnīam excōicatōis incurrerūt p
ſtatuta puincialia vel ſynodalia. Itē ſi ab
ſoluant a culpa ⁊ pena. vt notat in ca. reli/
gioſi. de puil. ¶Decimus. inſecutoꝛes epi/ 10
ſcopoꝝ. vt in ca. de penis. ſi quis. ¶Undeci 11
mus. clerici vel religioſi inducentes ad vo
uendū: iurandū vel pmittendū de eligēdo
apud eos ſepulturā: vel de non immutan/
do iam electam: vt de penis. cupientes.
¶Duodecimus. qui cogunt celebꝛare ī lo/ 12
cis interdictis. vel ad audiendum diuina
aduocant interdictos vel excōmunicatos
vel phibent eos ne moniti exeāt. ⁊ illi q̄ mo
niti non exeunt. vt de ſen. excō. ḡuis. ¶Tre 13
decimus. om̄es illi qui ferrum: equos: ar/
ma: ad expugnandos chꝛiſtianos neceſſa
ria infidelibꝫ deferunt vel tranſmittūt: ſeu
galeas aut naues vendunt: vel in piraticis
ſarracenoꝛum nauibus gubernationem ex
ercent. Vel impediunt conſilium aut au/
xilium: in diſpendium terrę ſanctę. extra
de iudeis. Ita quoꝛundam. et capl'o ad
liberandam. Et ꝙ ſit caſus papalis: pates

Nota 4 p extrauagātē.ſarracen⁹.§.ij.¶Quarto eſt
notandū.ꝙ multi ſint alij caſus in qb⁹ in/
1 currit qs maiorē excōicationē.¶Prim⁹.cū
incidit qs hereſim iā dānatā.vt habet.iiij.
q.j.c.j.ꝛ.ij. Aut ſi nouā hereſim iā ꝯfingit
extra de hereticꝭ.ad abolendū.ꝛ.ca. excōica
mus. Aut eſt credēs receptoꝛ vel fautoꝛ he
2 reticoꝝ.extra de hereticꝭ.ſicut ait.¶Scōs.
etiā ſi qs aſſerēdo dicat romanā eccliā nō
eſſe caput oīm eccleſiaꝝ nec ei tanꝗ capiti
3 obediendū.diſ.xix.nulli fas ¶Tertius.qn̄
rectores ciuitatꝭ faciūt exactiōes idebitas
in clericos vel ecclias.ꝛ admoniti non deſi/
ſtunt.extra de imunitate ecclíaꝝ.nō minus
4 ¶Quart⁹.cū qs n̄ elect⁹ a duab⁹ ptib⁹ car/
dinaliū gerat ſe p papa.extra de electi.licet
5 ¶Quint⁹.cū monachi canonici regulares
archidiaconi:decani:pp̄oſiti:plebani: cāto
res:ꝛ alij clerici p̄laturas habētes: aut etiā
quicūqꝫ p̄ſbyteri audiāt leges vel phyſicā.
id eſt medicinā.extra ne cle.vel mo.nō ma
gno ope.ꝛca.ſup ſpecula.Secus de his qui
habēt tm̄ eccliā parochialē ꝛ nō ſunt p̄ſby
teri.extra ne cle.vel mo.ſtatutū.libro ſexto
6 ¶Sext⁹.cōmunicās excōicato in crimine
ppter qd̄ excōicat⁹ eſt:dando ei ꝯſiliū:au
xilium vel fauorē.extra de ſen.excō.ſi ꝯcubi
7 ne.¶Septim⁹.omēs q fecerint ſtatuta cō
tra libertates ecclie.ꝛ ſcriptores eoꝝ ſil'r po/
teſtates:ꝯſules:rectores ꝛ ꝯſiliarij locoꝝ
vbi talia ſtatuta ſeu etiā ꝯſuetudines edi/
te fuerint vel ſeruate. q ea ſeruare fecerint.
ꝛ illi q ſm ea iudicauerint vel in publicam
8 formā redegerint iudicata.extra e.nouerit
ꝛ ca.grauē¶Octau⁹.illi q innitunt ordina
9 tionib⁹ vel alienationib⁹ a ſciſmaticꝭ factꝭ.
extra de ſciſma.c.j.¶Nonus caſus.q nō eſt
nobis hic curād⁹.etiā excōicat⁹ eſt mgr̄ vel
ſcholarꝭ tractās i bononia cū dn̄o hoſpitij
de ꝯductiōe illi⁹ irreqſito inqlino: niſi tēp⁹
ꝯductiōis fuerit elapſum.extra de loca. ex
10. reſcripto.hi ex iurib⁹ antiqs. ¶Alij ſunt ca
ſus libri ſexti p̄ter p̄miſſos ſupi⁹ dn̄o pape
ptinētes.qꝝ p̄m⁹ eſt ad p̄ns decim⁹.ſ. Qui
cūqꝫ loquit ſecrete vl' mittit ſcripturā vl' nū/
ciū alicui cardinali qn̄ ſunt recluſi occaſio
ne electiōis pape.de elec.li.vj.ca.vbi picu/
lum. Et etiā rectores et officiales ciuitatiſ
q imminēte hmōi electōe illā nō ſeruāt cō/
11 ſtitutionē.¶Undecim⁹. Illi q grauant ali
quos.q2 eū p quo rogabant eligere nolue/
runt.¶Duodecim⁹.occupatores bonoꝝ pi/
12 oꝝum locoꝝ:ꝛ vſurpantes ſibi cuſtodiā va
cantiū eccliaꝝ.ꝛ clerici ſiue laici h̄ fieri pcu/
rantes.extra de elec.generali.li.vj.¶Trede 13
cim⁹.vocati ad dirigēdas moniales in ele
ctionib⁹:nō abſtinētes ab his ppter q̄ inf
eas poſſet oriri diſcordia vl' nutriri.extra d
elec. ¶Decim⁹ qrtus.pcurātes ꝙ cōſer/ 14
uatores itromittāt ſe de his q̄ nō licet.extra
de offi.dele.c.ſtatuim⁹.li.vj.¶Decimuſqnt⁹ 15
q abſolutionē ab aliq̄ excōicatiōe: vl' reuo/
cationē ei⁹ ſeu ſuſpenſionē ſuſpenſiōis vl' in
terdicti extorquēt p vim vel metū.extra de
his q̄ vi met⁹ ve cauſa fiūt.c.abſolutionis
¶Decimuſſext⁹.oēs illi q p̄latos vel capl'a 16
ſeu alias pſonas eccliaſticas cōpellūt ad ſb
mittendū laicꝭ vel ad alienādū bona imo/
bilia vel iura ecclie. ꝛ laici hmōi bona ſibi
illicite vſurpātes:niſi moniti deſtiterint. ex
tra de re.ec. n̄ alienādis.ꝯſulim⁹¶Decim⁹ 17
ſeptim⁹.q ab eccliijs vel pſonis eccliaſticis
p ſe vel p aliū ſuo noīe vel alieno:p pſonis
vel reb⁹ q̄s nō cā negociatōis deferūt vl' de/
ferre faciūt vel trāſmittūt:exigūt pedagiū
vl' theolnoeū.extra de cēſib⁹.qꝫqꝫ¶Decim⁹ 18
octau⁹.q īpediūt iudiciū delegati vl' alteri⁹
iudicꝭ eccliaſtici.extra de immu.ec.quomō.
¶Decimuſnon⁹.dn̄i q inhibēt ſbditꝭ ſuis: 19
ne vendāt pſonis eccliaſticꝭ.extra.li.vj.eoſ
q.¶Uigeſim⁹.religioſi vbicūqꝫ habitū ſue 20
religionis dimittētes:vl' q ſtudia accedūt:
niſi ꝯceſſa ſibi licētia a ſuo p̄lato ꝛ a maio/
re p̄te ſui ꝯuēt⁹.¶Uigeſimuſprim⁹.mgr̄i q 21
ſciēter tales q ſic habitū dimiſerūt:docēt le
ges l' phyſicā. Ambo iſti caſus habēt extra
ne cle.vl mo.vt piculoſa.¶Uigeſimuſſecū
dus.tradētes ſciēt hereticos:eoꝝ fautores 22
vl' receptores ſeu defenſores eccliaſtice ſepul
ture.extra de he.qcūqꝫ.¶Uigeſimuſtertius
qcūqꝫ rectoꝛ ſecularꝭ vl' officiał ſeclarꝭ cogno 23
ſcēs de crimīe hereſis.aut captiuos liberarꝫ
vl' dioceſanoꝝ vl' inqſitoꝝ officiū īpediret.
extra de hereticꝭ.vt inqſitōis.¶Uigeſimuſ
q̄rt⁹.clrici q pblicꝭ vſurarijs ad exercēdū fe 24
n⁹ locāt dom⁹:vl' alio titulo ꝯcedūt. ex. de
vſu.vſurarioꝝ¶Itē ex clemētinis vigeſim⁹
q̄nt⁹.oēs q i cimiterijs ſepeliūt corpa tpe in 25
terdicti i caſib⁹ nō ꝯceſſis a iure.vl' q excōi
catos publice aut noīatim iterdictos: aut
vſurarios māifeſtos ſcient ſepeliūt.extra de
ſepul.eos.¶Uigeſimuſſext⁹.religioſi q deci
mas ecclie debitas ſibi appropiant vl' vſur/ 26
pāt.ſiue q non pmittūt ſolui eccleſijs deci/
mas de animalib⁹ familiariū ꝛ paſtoꝝ ſuo
rū:vl' alioꝝ imiſcentiū ſua aīalia gregibus

eoꝝ.vl' de aialibꝫ q̄ in fraudē ecclíaꝝ emūť ⁊
em:pta traduńť vēditoribꝫ vel alijs ab illiſ
tenēda.ſeu q̇ nō ꝑmittunt vel ꝓhibēt ſolui
decimas eccl'ijs de bonis q̄ tradūt alijs exco
lenda:niſi reqſiti deſtiterint infra menſem.
Aut ſi de his q̄ ſibi ſic vſurpauerūt ꝯtra p̄
miſſa nō ſatiſfecerint dānificatis eccl'ijs in
fra duos mēſes ſunt ſuſpēſi ab admīſtrati
onibꝫ ⁊ bn̄ficijs ſuis. ⁊ ſi nō habeāt admi
niſtratōes ⁊ bn̄ficia:ipō facto excōicationē
incurrūt.in clemē.de decimis.cap̄. religioſi.
27 ¶Uigeſimuſſeptimꝰ. monachi ⁊ canonici
regulares nō hn̄tes admīſtratōes ꝯferēteſ
ſe ad curias ꝓncipū ſine licētia p̄latoꝝ ſuo
rum:vt inferāt aliqđ dānū p̄latis ſuis aut
28 monaſterio. de ſtatu mo.ne i agro.¶Uige
ſimuſoctauꝰ.monachi q̇ infra ſepta mōa
ſterij ſine licētia tenēt arma.ibidē.ne i agro
29 ¶Uigeſimuſnonꝰ.īpediētes viſitatōes mo
nialiū vl' canonicoꝝ regl'ariū:niſi moniti de
ſtiterit.vt de ſta.mo.attēdētes¶Trigeſimꝰ
30 q̄dā mulieres dictę vulgariť beginę ſil'r reli
gioſi q̇ eas i tali ſtatu fouēt.de religio.dom.
cū de q̇buſdā ¶Trigeſimꝰꝓmꝰ.oēs q̇ ſcienť
31 ꝯtrahūt in gradibꝫ ꝯſanguitat; vel affini
tat; ꝓhibit;.vel religioſi vl' religioſe ꝯtrahē
tes:⁊ ꝯtrahētes cū ipis.vel clerici i ſacr; cō
ſtituti:vel cū eis ꝯtrahētes ſciēter.vt de con
ſan.⁊ affi.eos.¶Trigeſimuſſecūdꝰ.oēs po
32 teſtates:capitanij:rectores:ꝯſules:iudiceſ
⁊ ꝯſiliarij ⁊ alij officiales q̇ ſtatuta faciunt
ſcribūt vl' dictāt:ꝑ q̄ q̇s cōpelliť ſoluere vſu
ras:vl' ſolutas n̄ repetere:⁊ q̇ ſm ea iudicāt
⁊ q̇ hn̄t ſuꝑ ea ꝑtātē:niſi ſtatim ea deleuerit
aut ſi ea p̄ſumpſerit obſuare.de vſu.ex gui.
33 ¶Trigeſimuſtertiꝰ.retrahētes ꝯfitētes eis
34 a ſolutōe decimaꝝ:vt i.c.cupiētes ¶Trige
ſimuſquartꝰ.religioſi q̇ nō faciūt ꝯſciaꝫ ſu
is ꝯfitētibꝫ de ſolutōe decimarū faciēda vel
nō facta:ſunt ſuſpēſi a p̄dicatōis officio do
nec ſi cō mode poſſint faciāt eis ꝯſciaꝫ.⁊ ſi
interim p̄dicēt:excōicati ſūt:vt i dicto.c.cu
35 piētes.¶Triceſimuſquintꝰ.oēs religioſi q̇
nō ſuāt iterdictū qđ ſuat matrix eccleſia.
36 ¶Trigeſimuſſextꝰ.frēs miores q̇ tp̄e iterdi
cti recipiūt ad diuīa frēs vl' ſorores đ tertō
ordīe q̇ ꝯtinētes dicūť.extra de ſen.ex. cū ex
eo.Sūt etiā alij caſus ſꝫ nō multū nob̄ ꝑ
tinētes: q̇s cā breuitatis recitare dimitto.
Nota.5 ¶Quinto eſt notādū. ꝙ excōicatio maior
tribꝫ de cauſis infligiť. Primo ꝓ ꝯtumacia
puta poſt trinā monitionē vl' vnā hn̄tē vim
2 triū reptꝰ rebellis pōt excōicari.¶Scđo. ꝓ

certo dāno vel offenſa:ꝓ q̄ q̇s nō vult ſatiſ
facere.monitꝰ ⁊ ꝯuictꝰ ſi nō pareat:excōica
tur. Hęc duo habēť extra:vt lite nō ꝯteſta.
qm̄ frequēť. De his dic b. Tho. li.iiij diſ.
xviij.ꝙ nō debeat ferri niſi ꝓ mortali. vn̄ ex
cōicať dānificās aliquē in corpe vel ī rebꝫ.
q꞉ cū h̄ ſit ꝯtra fraternā dilectionē:h̄ ē mor
tale. Nec tn̄ ꝓ q̄libet mortali eſt infligēda.
cū ſit grauiſſima penaꝝ.ſed ꝓ ꝯtumacia:ſi
q̇s ad iudiciū nō venerit:vl' inde ſine licē
tia receſſerit:vel ſniē iudicis non paruerit.
tūc poſt monitionē legitimā excōicari pōt.
¶Tertiꝰ caſus ē. In genere ferēdo:vt dum 3
ignorať pſona dānificās:dr̄.q̇cūq꞉ furtum
fecerit illiꝰ rei:niſi infra tātū tp̄s reſtituat ⁊
ſciētes niſi reuelēt excōicanť. extra e. a nob̄.
¶Sexto notādū eſt.ꝙ maiorem excōica Nota 6
tionē q̇s incidit auctē canonis.q꞉ i canone
eſt lata.vl' auctē iudic;.q꞉ ꝯ eū ferť: vt i no
tabili p̄cedēte dictū eſt.¶Quibꝫ caſibꝫ q̇s 1
in canonē icidit:Dic ꝙ i oībꝫ caſibꝫ:facien
do id qđ ius vetat ſb̄ pęna excōicatiōis la
tę ſniē.q̇ꝝ plurimi ſunt exp̄ſſi i tertio nota
bili.Sūt ⁊ alij caſus: ſꝫ pauci ⁊ raro ꝯtin
gētes.⁊ iō eos ponere n̄ curaui.¶Sꝫ mino 2
rē incidit q̇s ex eo ꝙ ꝯtra mādatum eccl'ie
cōicat excōicato maiori excōicatōe. nō tn̄ i
crimīe ꝑ q̇ excōicatꝰ ē.Et ſtāte ꝙ nō ſit mo
nitꝰ a iudice:abſtinere ab hac cōione ſb̄ pe
na excōicatōis latę ſniē. ¶Ubi aduerte. ꝙ
ius diſpēſet cū q̇buſdā pſonis ꝙ poſſint cō 3
municare excōicato ſine h̄ ꝙ icurrat penam
excōicatōis.xj.q.iij.qm̄ multos. q̄ ꝯtinēť i
h̄ metro. Utile:lex:humile:res ignota: ne
ceſſe. Utile.i.q̇ cōicat cū eo ad eiꝰ ſpūalem
vtilitatē:inducēdo eū vt faciat ſe abſolui.
etiā monēs eū creditor ꝓ vtilitate ſua.q꞉ ni
ſi h̄ liceret excōicatꝰ de excōicatiōe reporta
ret cōmodū.q꞉ ſoluere nō cōpelleretť. Lex.
id eſt matrimoniū:excuſat vxorē legitimā
Humile.i.ſeruus vel filiꝰ nō emancipatuſ
excuſať Res ignota.vt qui ignorat illū cui
cōmunicat eſſe excōicatū Neceſſe.i.paupe
res ⁊ ꝑegrini qui aliūde nequeūt hr̄e neceſ
ſitatē.¶Septimo eſt notādū. ꝙ excōicatꝰ Nō 7.
a iure pōt eſſe dupl'r. Uno mō ſic ꝙ ſuꝑior
ſibi reſeruet abſolutionē. Alio modo ꝙ ſi
bi nō reſeruet.¶Tūc his p̄miſſis ſit prima
propoſitio hęc. Excommunicatus a iure: Cōcl'o.1.
vbi ſententia eſt ſuperiori reſeruata nequit
abſolui:niſi ab eo cui reſeruatur:vel ab eiꝰ
ſuperiori. Sed ſi non fuerit reſeruata ſu
periori: poteſt ab ea abſolui: per illum per

quē pōteſt abſolui de crimīe mortali. Patet
ꝯclo. de ſen. excō. c. nup. vbi dr ꝙ cū condi
tor canonis ei⁹ abſolutionē ſibi ſpecialiter
nō retinuerit: eoipſo ꝯceſſiſſe videt̄ faculta
Cōcl'o.2 tem alijs relaxādi. ¶ Scḋa ꝯclo. Excōica
tus ab hoīe: venit ab eo abſoluēdus vl' ſuo
ſucceſſore vel ab ei⁹ ſupiori: vt ſi official' ex
cōmunicet: eps poteſt abſoluere vel papa
vel etiā ſucceſſor in officio: ſi hic moriat̄ vl'
dubiū i/cidens deponat̄. ¶ Hic eſt dubiū. Utꝝ incurrens
minorē excōmunicatōnē: eoipſo peccet mor
taliter. Dicūt quidā ꝙ ſic. mouent̄ his rati
onib⁹. qꝛ hoc eſt mortale crimen: p̄ q̄ vitan
do tenet̄ homo ſubire mortē. modo citi⁹ te/
netur hō ſubire mortē q̄z pticipare excōica/
to. Igit̄. pbat̄ minor. qꝛ maior nō videt̄ au
ctoritate Innocētij tertij. q̄ extra de his q̄ vi
met⁹ ve cauſa fiūt. c. ſacris. dicit: ꝙ ppt̄ me
tum mortis nō debet q̄s excōicato cōicare.
Et ſubdit̄ ratio. qꝛ pus debet q̄s ſubire mor
argu.2. tem q̄z peccet mortalit̄. ¶ Scḋo. qꝛ faciens
ꝯtra pceptū eccl'ie videt̄ peccare mortaliter.
quia videt̄ cōtemnere. mō cōmunicans ex
cōmunicato ſciēter: videt̄ facere ꝯ pceptuꝫ
eccl'ie. Igit̄. ptꝫ minor ex his que ponūt̄. xj.
Argu.3. q. iij. c. qm̄ multos. ¶ Tertio. qꝛ null⁹ phi/
betur a ſacramētoꝝ pceptione: niſi propter
mortale. mō p minore excōicatiōe phibet̄
q̄s a ſacramentoꝝ pceptione. Igit̄. Ma/
ior nō eſt. Et minor ptꝫ. qꝛ licet excōicatus
minore excōicatione nō phibeat̄ a fideliuꝫ
cōione: phibet̄ tn̄ a ſacramentoꝝ pceptiōe
Argu.4 ſicut habet̄ extra de ſen. excō nup. ¶ Quar/
to. qꝛ aliq̄s pōt excōicari maiori excōicatōe
p participatiōe. q̄ eſt mortalis. tenet ꝯn̄tia
p dicta in q̄nto notabili. Et an̄s notū ē. qꝛ
ſepe monent̄. ꝛ nō abſtinētes excōicant̄ ſen/
Cōtra..1 tētia maiore vt i dicto ca. nup. ¶ Dicūt alij
ꝙ participādo excōicatis an̄q̄z alicui ſpeci/
aliter phibeat̄: ꝛ nō in crimīe p quo excom/
municat⁹ eſt: nullum eſſe pctm̄. pbant ſic.
Primo. qꝛ licitū eſt cōicare pagano vel iu
deo. igit̄. ptꝫ. qꝛ pl⁹ diſtat iude⁹ ab vnitate
eccl'ie q̄z excōicat⁹. Scḋo. qꝛ eſſet pceſſus i
infinitū. Nā ſi pticipare cū excōicato ſit pec
catū tūc etiā cū eodem pticipāte pticipare
erit ſilr' pctm̄. ꝛ ſic vno peccāte oēs peccabūt
ppter pticipationē. Tertio. qꝛ tenemur p̄ce
pto dilectiōis pximi ſubuenire indigēti. ſe
pe aūt excōicati indigēt: ꝛ vtiq̄z indigent in
anima. Quarto. qꝛ null⁹ pōt ſepari a dile/
ctione fideliū. g̃ null⁹ poteſt excomunicari.
patet ꝯn̄tia. qꝛ excōicatio eſt a fideliū com
munione excluſio. ptꝫ an̄s. qꝛ xp̄s precipit
etiā diligi inimicos ꝛ benefacere his q̄ ode
runt vos. Quinto. qꝛ vel eſt excōmunica/
tio morb⁹: ꝛ hūc nō debem⁹ infligere. primo
Uel eſt medicina: tūc eſſet affectāda. ꝛ nō
erit pctm̄ ꝯuerſari cū excōicato. qꝛ nō ē pec
catū ꝯuerſari cū medicina. Un̄ aliq̄ iſtorū
dicūt. ꝙ excōicatio non ſit aliud q̄z clerico/
rum fictio. ¶ Pro hui⁹ dubij pleniori deci/ Cōcl'o.1
ſione ponunt̄ ppoſitiōes. Prima eſt. Excō
municatio eſt ſpūalis pena: ꝛ eſt ī ptāte iu/
dicis ſpūalis: pſertim clauē iuriſdictōis ha
bentiſ eā infligere. ptꝫ. qꝛ apl's in multiſ lociſ
sacre ſcripture tulit eā. Igit̄. An̄s ptꝫ. quia
j. ad Chor. v. excōicat eū q̄ fornicat⁹ fuerit
cū vxore patris ſui. ¶ Scḋo ad Gala. j. ex pba.2
cōmunicat eos q̄ falſum doctrinā p̄dicant
ſuo euāgelio repugnantem. ¶ Tertio. j. ad 3
Thimo. j. dicit ſe Hymeneū ꝛ Alexandꝝ
tradidiſſe ſathane vt diſcāt non blaſphe/
mare. ¶ Quarto ad Titum. iij. hereticum 4
hoīem poſt p̄mā ꝛ ſecundā monitionē de/
uita. ¶ Quinto. ij. Johis vnico dicit. Si 5
quis venit ad vos. ꝛ hāc doctrinā nō affert
nolite eū recipe in domū: nec aue dixeritiſ ei
qui em̄ dicit illi aue: cōicat ei⁹ opibus ma/
lignis. ꝛ ꝯn̄tia tenet. qꝛ apl'i ſucceſſores ha
bent eandē poteſtatē clauiū ſpūalē q̄z ipſe.
¶ Scḋa ppoſitio. Chriſt⁹ ꝯceſſit auctē ex/ Cōcl'o.2
cōmunicādi apl'is. patꝫ Matth. xvj. vbi
dicit Petro. Qd̄cūq̄ ligaueriſ ꝛc̄. g̃ ſi exclu/
dunt aliquē: claue nō errāte orōnes eccl'ie
non pderunt illi. ¶ Tertia. xp̄s docuit vita Cocl'o.3
re homines excōicatos. ptꝫ Matth. xviij.
cū dixit. Si eccl'iam nō audierit. ſit tibi vt
ethnicus ꝛ publicanus. Correlariū. Here/
ſis eſt: ptinaciter aſſerere ꝙ excōmunicatio
ſit fictio. vel ꝙ nihil ſit ſeu ꝙ nō ſit timēda
ſeu ꝙ iudex eccl'iaſtic⁹ eā infligere nō poſſit
ptꝫ ex ꝯcluſione. ¶ Quarta ꝯclo. q̄ ſcienter Cōcl'o4
cōicat excōicato in caſib⁹ nō pmiſſis a iure
peccat. ptꝫ. qꝛ punit̄ excōicatione minori.
Igit̄. ꝯn̄tia nota eſt qꝛ eccl'ia nō puniret eū
niſi peccaret ¶ Scḋo qꝛ nō ſuat mandata
xp̄i ꝛ apoſtoloꝝ q̄b⁹ docēt tales eē vitādos
vt paret ex auctoritatib⁹ p̄us allegatiſ. mo/
do hoc nequit eſſe ſine peccato. ¶ Quinta
concluſio. pie ſpero ꝙ non oīs participās Cōcl'o.5
ſcienter cū excōmunicato: eſto ꝙ minorē ex
cōmunicationē incurrat: peccet mortaliter
patet. quia cū hoc leui ſalutatiōe ꝯtingat
quā q̄s ſepe dicit bono aīmo: durꝝ eſſet dice
re ꝙ peccaret mortaliter. Reſpondet̄ igitur

Ad 1 ad rõnes ambaꝝ opinionũ. ¶ Ad ꝓmã q̄
arguit ꝯtra ꝯclõnẽ vltimã ꝙ pl⁹ deberem⁹
eligere mortem q̄ȝ mortaliter peccare. eo ꝙ
nunq̄ȝ licitũ eſt peccare. eligere aũt mortẽ ĩ
fugã peccati ſp̄ licet. Et tñ minor eſt fa:lo/
quẽdo de teneri ꝑfectiõis. ſȝ ſi loquamur de
teneri eo qd̄ eſt de neceſſitate ſalutꝭ: tm̄ ma/
ior eſt fa. ⁊ minor falſa. q: vitare venialia
nõ eſt de neceſſitate ſalutꝭ. iõ in eo ſenſu ne
2 getur minor. ¶ Ad auctẽ Innocẽtij rñdet.
ꝙ ſic intelligat. ꝙ pl⁹ debeam⁹ eligere mortẽ
q̄ȝ cõicare excõicato in crimine: vel etiam ĩ
diuinis: vel poſt ꝓhibitionẽ eccl'ię nob no/
minatim factã ſcȝ in cõtemptũ clauiũ. q: ĩ
his caſib⁹ participans mortaliter peccaret
De alijs cõib⁹ modis ꝑticipãdi nõ intelli/
Ad. 2. guntꝰ fba Innocẽtij. ¶ Ad ſcdaȝ. ꝙ nõ ſem
per facere ꝯtra mandatũ eccl'ię ſit mortale:
niſi qñ eccl'ia ſuo mãdato ſb pena mortaliſ
culpę voluerit aſtringere. ⁊ hoc nõ eſt in cõ
muni cõicatione. ſȝ eccl'ia ꝓhibet ne eis cõ/
municem⁹ ĩ diuinis vel in crimine directe
Aliã ꝑticipationẽ ꝓhibet q̄ſi ex ꝯgruo ⁊ ſb
pena mitiori. ſ. venialis peccati. Vel pt̄ di/
ci ꝙ excõicãdo eccl'ia nõ ꝓhibet cõem com
municationẽ ſimplr̄: ſȝ ꝯgruã vitatiõȝ vult
Vñ cõicando leuit nõ eſt mortale. ſȝ forte
ꝑtinaciter ⁊ in ꝯtemptũ. ¶ Ad tertiã: nege
Ad. 3 tur maior. Immo etiã rõne venialis pecca
ti ꝯtracti cũ excõicatione minore: ꝓhibetur
q̇s ab euchariſtię ꝑceptione. Forte dices. ſi
ſit veniale. igit cũ aqua benedicta vl' orõne
dñica poteſt tolli. qd̄ nõ videt verꝰ. Rñdet
ꝙ culpa poſſit tolli: ſȝ nõ pena. ſ. minor ex/
cõmunicatio. q: illa debet tolli p ſacerdotẽ.
¶ Ad q̄rtã. ꝙ ꝓ cõicatione nõ poſſit q̇s ex/
Ad. 4 cõmunicari niſi monit⁹ nollet abſtinere. et
tũc ille ꝯtempt⁹ fieret mortalis. q̄re ⁊ rõne
illi⁹ poſſet excõicari maiori excõmunicatio
ne. ¶ Ad rõnes factas ꝓ ſecũda opinione.
ad aliã Ad ꝓmã ꝙ eccl'ia nõ curet de his q̄ forꝭ ſunt
vt dicit apl's. j. ad Chor. v. Quid mihi de
his quę foris ſunt iudicare. ⁊ g̊ non ꝓhibet
ꝯuerſationẽ cũ infidelib⁹: ſed ꝓ criminibuſ
chriſtianoꝝ ꝓhibet ꝯuerſationẽ cum ipſis.
ideo ꝯtrafaciẽs peccat. Vñ ꝓma ꝯñtia nõ
valet. nec ꝓbatio valet. q: licet infidel' pluſ
diſtet ab eccl'ia. nõ tñ eſt cõicatio cum eo ꝓ
hibita ſicut cũ fideli excõicato. ¶ Ad ſecũ/
Ad. 2 dam ꝙ nõ ꝓcedit vltra. q: nõ eſt pctm̄ cõi/
care cũ excõicato minori excommunicatõe
Ad. 3 ¶ Ad tertiã ꝙ licitũ ſit ſubuenire excõmu/
nicato ĩ cauſa neceſſitatis ſuę. q: neceſſe ex

cipitur. nec incurrit excõmunicationẽ. Im
mo nec peccat ſic ſubueniẽs. q: nõ facit cõ/
tra eccl'iam: ſȝ ſuſtinet ꝓximũ. ¶ Ad q̄rtam Ad. 4
dic. ꝙ triplex ſit cõicatio fideliũ. Una men
talis. ⁊ ab iſta nõ intẽdit excõicãs ſeparare
aliquẽ. q: ad iſtã tenemur ex charitate dei.
Scđa eſt ſacramẽtalis: q̄ ꝯſiſtit in ſacroꝝ
⁊ diuinoꝝ cõicatione. Et tertia eſt corpaliſ
q̄ ꝯſiſtit in mutua corpali ꝯuerſatõe. Has
duas vltimas ꝓhibet eccl'ia. ſ. ſecundã ſub
pena mortalis criminis. Et tertiã ſb pena
venial'. ¶ Ad q̇ntã. ꝙ excõicatio ſit medici/ Ad. 5
na in ordine ad iudicẽ. q: iõ excõicat vt ad
obedientiã reducat. Si g̊ excõicat⁹ corriga
tur: tũc etiaȝ eſt medicina ex pte ei⁹. ſic hęc
habent libro ſexto. alma mr̄. ⁊. c. cũ medici/
nalis. Sȝ ſi excõicat⁹ induretur. tũc ei fit
morb⁹. eo ꝙ nõ corrigit. medicine ei abuſuſ
ſępe fit morb⁹. Nec verꝰ aſſumit ꝙ oĩs me
dicina ſit appetẽda. meli⁹ eſt em̄ in ſanita/
te ſe ꝯſeruare q̄ȝ ꝑ medicinã ſanitatẽ ꝑditã
recupare. Iõ iudex ꝓmo citat ⁊ poſtea mo/
net ñ cõparentẽ. tertio excõicat ĩ ꝯtumacia
ꝑſeuerantẽ: vt redeat ⁊ ſanet. Forte dices.
Quid ſi paup̄ citetur ⁊ nõ habeat ſoluere?
Rñdet ꝙ debeat cõꝑere: ⁊ poti⁹ cedere boniſ
⁊ iurare ĩpotẽtiã. ⁊ poterit excõicationẽ eui/
tare. Hoc de q̇nta pte ⁊ de toto articl'o. ij.

Ad rationes princi

pales ꝯñter rñdẽdo. Ad ꝓma ꝯ ſuppoſitũ
ꝙ pctõr nõ teneat ſua pctã exꝓmere d̄ neceſ
ſitate ſalutꝭ niſi ꝑ tpe ⁊ loco ⁊ ceſſante rõna
bili impedimto. puta ſi cõmode aſſit opor
tunitas ſacerdotꝭ ¶ Qui ſi tpe debito affue
rit. ⁊ poſt ĩ extrema neceſſitate hr̄i neq̄t. ſuf 2
ficit ꝯtritio de negligẽtia ꝯfeſſionis et alijs
pctis. ⁊ ꝯfeſſio mẽtalis quã de⁹ dederit cum
ꝓmpta volũtate ꝯfitẽdi: ſi pñtia ꝯfeſſoris
adeſſet: vt dictũ eſt in tertia pte ꝓmi articu
li. Vñ ſi nequeat hr̄i ꝯfeſſor: ſufficit volun
tas. ¶ Intantũ aũt infirmo ꝙ nequeat loq̄
ſufficit ꝯtritio ſigno expreſſa. ¶ In muto ex 3
accidente: cõfeſſio ꝑ ſigna. In muto natu/ 4
raliter ꝯtritio ꝑ ſigna. ¶ Illud qd̄ adducit 5
ex Ezechiele. Quotienſcunq̄ȝ ingemuerit
peccator: ſaluus erit. intelligitur ſuppoſita
confeſſione: ⁊ quãtum in ipſo eſt faciendi
hęc quę lex pręcipit. modo lex pręcipit pro
tempore et loco confeſſionem. ¶ Et eſt ve/ 6
rum: ꝙ ſufficeret gemitus contritionis: ſi
neceſſitate pręuentus confeſſionem facere

non poſſet. dũ tñ actu vel habitu eã libent'
Ad.2 faceret: ↄceſſa copia oportunitat'. ¶ Ad ſe/
cundã ꝙ ſola ↄtritio nõ ſufficiat i eo q̃ ꝓ tē/
pore ꝛ loco poſſet hr̃e copiã ſacerdot'. ſi em̃
tũc nõ ↄfiteret': mortalit' peccaret: vt dictũ
Cõfir. eſt. Auctas Ezechiel' ꝑus ẽ expoſita. ¶ Ad
ↄfirmationẽ illã bñ difficilẽ ↄcedit' maior.
ꝛ neget' minor. ꝙ nõ requirat' ſatiſfactio Ad
ꝓbationẽ neget' añs. ꝙ oĩs q̃ ↄterit': mereat'
remiſſionẽ oĩs pene ſibi debite ꝓ pctõ. Ad
ꝓbationẽ ei' cũ dr̃. ꝙ grad' ſubcẽteſim' ſuf
ficeret cõmutare penã eternã in penã tpalē
g̃ alij grad' ſufficiũt delere totã penã tpalē
Nota. ¶ Aduertendũ eſt ꝙ in ↄtrito tria ſũt. Pri/
mum acceptatio ad vitã eternã. ꝛ hãc fac'
deus infundẽdo grãm. Scdm qð facit cõ/
mutatio pene eterne in penã tpalẽ ex miſe/
ricordia correſpondentē culpe vel ei' quan
titati. Et hanc facit etiã deus infuſiõe gr̃e.
qr bene ſequit'. infundit grãm. g̃ ſm pn̄tem
iuſticiã dimiſit debitũ pene eterne. Tertiũ
eſt ſatiſfactio tpalis pene ꝓ q̃ntitate. ꝛ hãc
facit dolor contritõis inquantũ dirigitur a
gratia dei infuſa. q̃ poſſet eſſe tãtus ꝙ ſuffi/
ceret. ꝛ ꝙ eũ deus acceptaret ꝓ ſatiſfactione
Et poteſt eſſe ſicut cõmuniter eſt ita remiſ/
ſus ꝙ nõ ſufficiat. et tũc requirit' vlterior ſa
Corre. tiſfactio. ¶ Ex quo patet ꝙ cõmutatio pene
eterne fit p vnã ptē ↄtritionis. ſ. p infuſio/
nem gr̃e. Sed ſatiſfactio de pena tẽpali fit
p aliã ptē: ſcʒ p dolorē ꝛ opa ſatiſfactoria ſb
Ad ꝓ po ſequentia. ¶ Per hoc ad ꝓbatiõem ei' dici
ſitum tur ꝙ de partib' vel gradib' ↄtritiõis tu po
tes loqui dupliciter. Uno mõ de gradibuſ
gr̃e. Et hoc mõ verũ dicis ꝙ grad' ſubcente
ſimus gr̃e ſufficiat mutare penã eternã ꝛc̃.
non ſua ꝟtute ſʒ deo ipm̃ infun dete ſic mi/
2 ſericorditer cõmutãte. ¶ Sʒ iſte nõ ſunt ſa
tiſfactorij de pena tpali. qr non ſunt ↄtrarij
delectatiõi culpe. g̃ non ſequit' ꝙ alij grad'
3 quantũlibet magni ſatagẽt de pena tempa/
li ¶ Alio mõ potes loq̃ de dolore qui etiã ps
ↄtritionis vocatur: qui directe poſt gratiã
eſt ſatiſfactorius de pena tpali Et h̃ mõ fal
ſum eſt ꝙ ſubcẽteſimu' grad' imo nec tot'
poſſet mutare penã eternã in temporalem:
4 cũ hoc ſol' de' faciat miſericordit' p gratiã:
vt dictũ eſt. ¶ Et ſic ſi tu attẽdas nõ ꝓcedit'
conformit'. Nã gratia cõmutat etiã quan/
tumlibet fuerit pua. nõ aũt de pena tpali g̃
tia ipa ſatiſfacit ex ſe ſed p opa penitẽtie ex
ea facta. quia illa ſolũ a deo acceptant' pro
ſatiſfactione pene tempalis. et hec non cõ/
mutant penã eternã: ſed de' p grãm. iõ hec
ratio non ꝓcedit. ¶ Unde negãda eſt cõſe/ Ad for.
quentia. gradus ſubcenteſim' ↄtritõis ſcʒ
gr̃e ſufficeret cõmutare. g̃ alij grad' plures
exiſtentes poſſunt tollere penã tempalem.
qr cõtritio p aliud cõmutat formaliter: pu
ta p grãm. ꝛ p aliud ſatiſfacit: ſcʒ dolorē ex
ea ꝓcedentē. Si ꝟo per idē cõmutaret per
qð ſatiſfacit: argumentũ ꝓcederet. hoc aũt
non eſt verũ. ¶ Forte dices. Nunqd in ad/ 2
ulto contrito gratia delet penã debitã p acti
bus? Rñdetur. ꝙ ꝓprie non. qr nõ eſt ↄ̃ria
nec implicite nec explicite peccatis: ſed grã
facit filiũ eterne vite. et dolor paſſionis xp̃i
ſatiſfacit vel ſatiſfecit de pena. quia accept'
extitit infinite. ¶ Ad tertiã. neget' maior. qr Ad 3
contriti ꝛ confeſſi iuſti ſunt: ꝛ tamē tenētur
ad ſatiſfactionē: vel hic vel in purgatorio.
Ita etiã ꝓ tempe ꝛ loco p contritionē iuſti/
ficatus tenet' ad confeſſionē. qr ita vult eũ
dñs eſſe obligatum: vt in ſecũda pte ꝓmi
articuli dictũ eſt. ¶ Ad ꝓbatiõem: cõcedit' 2
ꝙ iuſticia ſufficit ad ſalutē finaliter ↄſeq̃n/
dam: ſʒ nõ ad ſtatim reſpectu ſatiſfactiõis
Itē reſpectu ↄfeſſionis dũmodo pſeueret i
finē. qð nõ fit niſi ꝓ tpe ꝛ loco confiteatur.
¶ Ad ↄfirmationē. ꝙ indigeat ↄfeſſione ꝓ Ad ↄfir.
deletione culpe: etiamſi culpa ꝛ pena in cõ
tritione exiſterēt deleta. quia duplici abſolu
tione ꝛ culpe deletione idiget: vt in ſcðo ar/
ticulo dictũ eſt. Nam ſi ꝓ tpe ꝛ loco opor/
tunis non ↄfiteret' homini: nouũ icurreret
mortale. ¶ Ad q̃rtã ꝙ caſus ſit ipoſſibilis: Ad .4
ſuppoſita copia ſacerdot' ꝛ ceſſantib' alijſ
impedimentis excuſantib' ipm̃. Rõ eſt. qr
eccl'ia p decretalē: omĩs vtriuſqʒ. ligat eũ ad
ↄfeſſionē añ completũ diē paſche: vt ſup/
pono q̃ ↄfeſſio neceſſario idiget tpe aliq̃n/
te durationis. qr vocalis ꝓlatio ↄfeſſiõis eſt
ſucceſſiua. Un̄ poſtq̃ ad tps expectauit ſic
ꝙ infra tps ſtatutũ neq̃r ↄfeſſionē vocalē
pficere: iã pdidit grãm. qr omiſſione mor/
taliter peccauit. ¶ Uñ ſi egeret hora ꝓ con
feſſione: poſtq̃ vltima hora diei paſche in 2
itiata eſſet: mortalit' omiſiſſet. qr mãdatũ
eccl'ie trãſgreſſus eſſet: ligãs eũ ad infra fi/
nem diei paſche ↄfitendũ. ¶ Sʒ forte di/
ces ꝙ hec ſit euaſio. q̃uis ſit ſolutio recta. ꝛ 3
variabis caſum ꝓ difficultatē argumẽti.
ponam' ꝙ eccl'ia ſolũ ligaſſet eũ ad velle cõ
fiteri infra finē diei paſche. ꝛ ſtet argumen/
tũ ſicut ꝑus. qr electio põt in q̃libet inſtanti
fieri. ¶ Rñdeo. admiſſo caſu ꝙ trãſacto die 4

paſchę peccauerit mortalr̃ omittēdo pręce
ptum eccl̃ię. Tu quęris.qñ peccauerit: Rñ
deo ꝙ in quolibet vltimo tꝑis terminati ad
inſtās terminās diē paſchę.ſ; ī nullo toto.
vñ ī vltima tertia peccauit.qꝛ omiſit id ad
qđ tenebat.ſ; non ī ea tota.qꝛ in quolibet ī
ſtanti citra inſtās terminās eā: potuit mā/
datū adimplere.⁊ ita de q̄libet alia vltima
5 ¶ Vñ ꝯñter ꝯcedendū eſt in caſu poſſibili
ꝙ aliq̄s ꝑ totu; tꝑs vitę ſit in gr̃a.⁊ tñ lege
ordinata dei ꝯdemnet ꝓpter pctm̄ omiſſio
nis in q̄ repit in inſtāti mort;: vt in h̃ caſu
ſuppoſito ꝙ inſtās terminās diē paſcę eſſ;
inſtās ꝓ quo aīa ꝑmo non eſſet in corpore
6 ¶ Forte dices. hęc in vita iſtiꝰ nūq̄; fuit v̄a
ſc;.iſte peccat mortalr̃: nec etiā peccat ꝑ ꝑ/
mo inſtanti ſui nō eſſe.ḡ nunq̄;.ḡ ſi deꝰ eum
ꝯdemnat: iniuriat ei.ꝯñtię ſunt notę. Nā
ſi ꝯdemnet ſine pctō: iniuria videt.qꝛ ꝯtra
legē ordinatā. Et prima patet .qꝛ ſi peccet
vel qñ eſt: vel qñ nō eſt .⁊ ſiue ſic: ſiue ſic. ꝑ
illa mēſura pro qua peccat: vex̃ erit dicere
iſte peccat.qđ eſt oppoſitū añtis. Et añs vi
detur notū.nō em̄ ꝑ mēſura vitę erat verū
dicere.iſte peccat.qꝛ potuit poſtea in inſtā/
ti alio vitę ſequēte adimplere mandatum.
¶ Rñdet ꝙ in h̃ caſu hęc ꝓpoſitio. Iſte pec
7 cat.ꝑ q̄libet vltima vitę formata: erat v̄a.
qꝛ cū aliq̄d p̄cipit infra certū terminū fien/
dum ſub pena: ꝑ qualibet vltima illius ter
mini infra quē pōt fieri ⁊ non fit: ille incur/
rit penā. ¶ Vñ ꝓut li peccat reſpicit totū tē/
8 pus terminatū ad inſtās terminās diē pa
ſchę: vex̃ erat dicere. hoc tꝑe ille peccat.p;
qꝛ hoc tꝑe omittit illud ad qđ tenet.qđ pa
tet.qꝛ eo finito vex̃ eſt dicere.iſte omiſit. et
nō alio tꝑe q̄; illo. ¶ Ad q̇ntā q̄ includit ra
Ad.5 tiōes vualdenſiū. ꝙ licet ſit magis: deo ꝯfi
teri q̄; homini.tñ qñ dñs obligat aliquem
ad vtrūq;: tunc tenet ad vtrūq;.ſicut quili/
bet xp̄ianꝰ peccās mortaliter ꝑ tꝑe ⁊ loco: cō
fiteri tenet.vt in ſcđa ⁊ tertia ꝑte ꝑmi arti/
culi dictū eſt.igit illox̃ alterx̃ ſolū.ſ. ꝙ ꝯfite/
atur ſoli deo nō ſufficit.qꝛ ſic nō adhuc im/
Ad.2 pleuit mādatū. ¶ Ad ſecundā ꝙ licet bonū
infinitū ſemel omnē penā remittat.ſ. in ba/
ptiſmo ꝓpter meritu; paſſionis filij dei. tñ
qꝛ infinite iuſtū eſt: vult ꝙ q̄ poſt remiſſiō;
hāc ingratꝰ ceciderit. eſto ꝙ ei amicitiā ſuā
reddat. nihilominꝰ tꝑalē de crimine ne illō
maneat ſine pena in lęſionē iuſticię: adim/
Ad ꝯfir. pleat emendā. ¶ Ad ꝑmā ꝯfirmationē.cō/
cedit vt dictū eſt in ſolutōe ꝯfirmatiōis ra

tionis ſcđę.ꝙ in ꝑmo inſtāti ꝯtritiōis: deus
infuſione gr̃ę deleat penā ęternā. ⁊ negetur
ꝯñtia ꝙ ſecūdus actꝰ deleat oēm tempalē.
¶ Ad ꝓbationē ꝯñtię qñ đr.ꝙ ſit actꝰ equa 2
lis.⁊ minꝰ ſit delere penā tꝑalē q̄; ęternam.
Rñdet.ꝙ bñ ſtet ꝙ hoc vex̃ ſit.ſ; ꝯñtia nō
ꝓpter hoc valet vt in illa dictū eſt.qꝛ rōne
gratię cōmutat ęternā.⁊ rōe doloris minu/
it tempalē.mō gr̃a de ſe nō eſt ſatiſfactio tē
poralis.ſ; dolor ⁊ opa quę fiūt ex ipa q̄ acce
ptat dñs ꝓ ſatiſfactione. ¶ Et iō non opor
tet: etiāſi in ſcđo actu ꝯtritionis tātam vl' 3
maiorē reciꝑet gr̃am ſicut recipit in primo
actu.ꝙ ꝓpter hoc abſolueret a tꝑali ſatiſfa
ctione quę non eſt ipa gratia: vt dictu; eſt.
¶ Ad ſcđam ꝯfirmationē.ꝙ pctōr nō ſolū Ad.2.
teneatur ad ꝯfeſſionē ꝓ taxatione penę ei ī
fligendę.ſed vt impleat ordinationē chri/
ſti legiſlatoris ex charitate.⁊ hoc neq̄t face
re niſi ꝓ tꝑe ⁊ loco ꝯfiteatur. ¶ Ad tertiā ra
tionē qua đr de beato Ambroſio.ꝙ dicat ſe Ad.3
lachrymas Petri ⁊ non ꝯfeſſionem legiſſe
Rñdetur.ꝙ nō ſequit q̇n ſit facta .qꝛ mul/
ta facta ſunt quę nō ſunt ſcripta. Etiā legi/
mus ꝯceſſas Petro claues. ⁊ nō legimꝰ ꝙ
baptiſatꝰ ſit. nunq̇d ex hoc ſequit ꝙ claues
ſint tradite non renato? ¶ Ad quartā ꝙ tur
pia ſic ꝯfitēdo dicere: in verecundiā ꝓpriā Ad.4
⁊ ad ſuijpſiꝰ accuſationē quę aliq̄s commi
ſit nō ſit turpe: ſ; ad bonū.ſ. vt rubore ⁊ p̄ce
pti dei obſeruatiōe veniā ꝯſequamur. Se
cus eſt dicere turpia ex libidine vel leuita/
te ſeu animo alicui detrahēdi. ¶ Ad confir/
mationem.ꝙ ſicut tegunt turpia corpis ne Cōfir.3.
ſint occaſio libidinis vel inhoneſtatis. ita
tegēda ſunt turpia mētis ne ſint occaſio ſi/
milia cōmittēdi cęter; hoībꝫ.ſ; non ſunt te
genda vicario cui dñs ea p̄cipit reuelari ꝓ
cura ſalutis.ſicut etiā leſus in loco puden
do: cyrurgico vel medico reuelat eū ꝓ cōſe/
cutione ſanitatis. ¶ Ad q̇ntā neget ꝯñtia.
⁊ ad ꝓbationē dicat.ꝙ ideo celamꝰ crimen Ad.5
primi ne ei ſit ī infamiā.ex hmōi em̄ reue/
latione forte non ꝯſequeret medicinā. Cri
men aūt ꝓpriū ꝯfitēdo reuelamꝰ vt nr̃i ꝑ/
ditione ⁊ accuſatiōe corā vicario dei veni
am de eo ꝯſequamur. Et iō non eſt ſimile
qꝛ ſi peccauerimꝰ: optime faciemus nobis
crimina ꝯfitēdo ⁊ ꝓ viribꝫ emēdādo. et ſic
maxime amicamur nobis. Proximū autē
ſua reuelādo crimia lederemꝰ.⁊ ḡ hoc eſt ꝯ
charitatē ⁊ nō iſtud. ¶ Ad ſextā ꝑncipale; Ad.6
p; q̇d ſit dicendū ex ſcđa ꝑte ꝑmi articuli

q: tenemur ad accuſationē nr̄am corā deo: iure naturę. ⁊ ad pticularē vocalē ꝯfeſſionē iure euāgelij. ⁊ ꝙ īplicite inſtituta ſit p euāgeliū Mat. xvj ⁊ Jo. xx. vt ī p̄ma pte dictū

Ad i ꝯ q̄ſitū eſt. ¶ Ad rōnes q̄ facte ſunt ꝯ queſitū. Ad p̄mā. negeť minor ꝙ ꝯtrit⁹ nō ſit ligat⁹ pro tpe ⁊ loco. ⁊ ad ꝓbationē. q: de⁹ abſoluit eū dr: ꝙ hoc verū ſit ī foro eccl'ie triūphātis: relinquēs eū abſoluēdū diſcipulis in foro eccleſie militātiſ. Vñ pctōr de mortali peccato eget duplici abſolutiōe ꝓ tpe ⁊ loco oportunis. vt ī ſcd̄a ſcd̄i articuli dictū eſt. Licet ḡ abſolut⁹ ſit in ꝯtritiōe a deo: adhuc tn̄ ligat⁹ eſt eiſdē crimib⁹ vt ꝯfiteať dei vicario. Lazar⁹ ei viuificat⁹ māſit impotēs ire. vñ

Ad.2 tradit⁹ fuit diſcipul' diſſoluēd⁹. ¶ Ad ſecūdā. ꝙ nō ſit incōueniēs: ꝙ illō qd̄ eſt ꝓpriū dei: auctoritatiue ꝯueniat hoi vt miſtro. vt baptiſat p̄ncipaliť xp̄s: baptiſat hō vt miniſter. ſic pctā relaxare ꝓpriū ē dn̄i: ⁊ ab eis abſoluere ſacerdotiſ eſt vt miſtri cui de⁹ h̄ cōmiſit. Auctes q̄ allegāť: ꝙ null⁹ poſſit pctā dimittere niſi ſol⁹ de⁹: loquūť de p̄ncipali dimittēte vl' abſoluēte. ſacerdoſ aūt facit h̄ vt

Ad 3 miſter ad h̄ p dn̄m īſtitut⁹ ¶ Ad tertiā cōcediť maior ⁊ etiā mior. ꝙ p ſolutionē diſcipuloꝝ nō ſit lazaro reddita vita: ſꝫ data p dn̄m vita lazari: eſt ab eis habilitata ad pgreſſum. q: ligat⁹ ꝓcedere bono mō nequit Jta etiā ex ordinatōe dn̄i iā p eū viuificatū ⁊ abſolutū ſacerdos ꝓ tpe ⁊ loco habilitat ad motum grē meritorię. q: īcideret nouū pctm̄: niſi ꝯfiterer hoi. aliť em̄ meritorie

Ad. 4 ꝓcedere nō valeret. ¶ Ad q̄rtā. ꝙ maior ſit ꝓa de abſolutore p̄ncipali. ille ei ſic īfūdit grām: ita dimittit culpā. Sꝫ de miſtro abſoluente: negeť maior. ⁊ ad ꝓbatiōꝫ ꝯcediť qd̄ aſſumiť: ꝙ null⁹ de mortali abſoluať: niſi ei vita tribuať. Vñ qñ dn̄s abſoluit: ipſe vitā tribuit. q: ī ptāte ei⁹ ſunt vita ⁊ mors Et qñ ſacerdos abſoluit: dn̄s vitā ꝯceſſaꝫ auget: eo ꝙ meritorie iſte agit ꝯfitēdo: ⁊ ſb̄ p̄ſbytero ſe humiliādo. Preſbyter tn̄ abſoluit q̄ vitā non tribuit: ſꝫ abſoluit vt miſter Poſſet etiā dici ſacerdotē vitā ſic tribuere. q: ei⁹ miſterio adeſt dn̄s tribuēs vitā vl' au

Ad.5 gens. ¶ Ad q̄ntā: negeť maior. ꝙ non plus poſſit ſacerdos abſoluere de pctō q̄ꝫ interiuſ baptiſare de pctō. ſacerdos em̄ exteri⁹ bap

2 tiſat ⁊ exteri⁹ abſoluit. xp̄s iteri⁹ fac̄ vtrūqꝫ. ¶ Ad ꝓbationē maioris cū dr: ꝙ vtrūqꝫ ſit iuſtificare impiū. Rn̄deť. ꝙ h̄ nō oporteat ſēp em̄ ſacerdos abſoluit iā iuſtificatū: vt dictū eſt. ſꝫ abſoluit eū a pctō vt miſter a q̄ iam p deū vt p p̄ncipalē abſolutorē fuit prius iuſtificat⁹. Nō aūt videreť mihi inconueniēs ꝙ ſacerdos baptiſans vel abſoluēs de mortali: ſtāte caſu ꝙ ī ipo actu baptiſandi ⁊ abſoluēdi a deo īfunderet grā: diceret iuſtificare impiū vt miſter: ſic etiā dicī ſe reſtituere ip̄m ſacris eccl'ię. nō ꝙ grāꝫ tribuat ſꝫ ꝙ de⁹ grām tribuēs ſuo miſterio aſſiſtat ⁊ h̄ faciat. ⁊ ſic ſacerdos dr̄ facere vt miſter.

¶ Ad rōnes q̄ fiūť ꝓ ſuppoſito. ille concludūt ꝓ tpe ⁊ loco oportunis. ſꝫ inq̄tū arguūť ꝙ ꝯfeſſio ſit ſimplr̄ de neceſſitate ſalutiſ ſic vt ſupra dictū eſt ſoluūť. ¶ Ad p̄mā cōcediť ꝙ de neceſſitate ſalutiſ ſit pnīa ſi p⁹ baptiſmū q̄s labiť in mortale. ſic tn̄ ꝙ habita ꝯtritōe de pctō: ſufficiat ꝓpoſitū ⁊ bona voluntas ꝯfitēdi tpe ⁊ loco congruis: habita cōmoditate ſacerdotiſ. ſ. tpe ⁊ loco ab eccl'ia ⁊ a ſacra ſcptura ad h̄ ſtatutiſ. Tu dic. q̄ teneť ad totū: teneť ad quālibet ptē. Rn̄deť. ꝙ h̄ ſit verꝫ p tpe ⁊ loco oportunis. Dn̄s ei nō exigit īpoſſibile. Et ḡ ſi ſacerdos hr̄i nō poterit: ſufficit ꝯtritio cū pleno ꝓpoſito ꝯfitēdi ſi cōmoditas adeſſet. ¶ Ad ſcd̄am ꝙ p ber ꝓ tpe ⁊ loco. ⁊ veruꝫ dicit. ⁊ eſt ꝓ dictis in tertia pte p̄mi articuli ¶ Ad rōnes arguentes ꝓ q̄ſito. Ad p̄mā: ꝙ ſacerdos de omī poſſꝫ niſi eſſent ei man⁹ ligatę de certiſ pctis rōnabilib⁹ de cauſis ſupiorib⁹ reſeruatiſ. Et hoc eſt ꝓ dictis in quarta pte hui⁹ articuli Doc de queſtione.

Marginal notes (right column): ad alias ꝓ ſuppoſito — Ad .1 — Ad.2 — 3

Queritur vltimo circa vltimā ptē libri.

Vtrꝫ ſicut ſinguli in ꝓprijs ſuis corporib⁹ ſurgēt. ſic boni poſt iudiciū maiorē glīam ſumēt Que q̄ſtio p̄mo ſupponit ꝙ ſinguli hoīm reſurgēt. ¶ Cōtra qd̄ arguiť ſic. Jn nullo hoie reſurgit aliq̄d qd̄ fuit de ꝟitate ſui corpis. ḡ nec ipe. tenet ꝯñtia. q: ipe neq̄t reſurgere niſi ptes ſui corporis ſurgāt. añs ꝓbať ſic. q: ſm Damaſ. libro. iiij c. vlti. Reſurrectio eſt ei⁹ qd̄ cecidit iterata ſurrectio. modo corp⁹ homis nūq̄ꝫ cecidit. q: nūq̄ꝫ corrūpebať: cū ſit materia p̄ma q̄ incorruptibil' eſt. ¶ Cōfirmať. q: ſi reſurgeret hō: vel h̄ ſibi cōpeteret rōne aīę vl' rōne corpis. nullo modoꝝ. igiť. ptꝫ maior ſufficiētī diuiſiōe. q: nō ſunt alia de eſſentia hois Deduciť mior. q: neutꝝ iſtoꝝ fuit corruptū. ¶ Scd̄o. nunq̄ꝫ erit reſurrectio. Igiť

Marginal notes: ar. ꝯ ſuppoſitum — Cōfir. — Argu. 2

pbaꝛ añs p illud Eccꝰ.iij. Un⁹ eſt interit⁹
hoim ꝛ iumētoꝝ.mō iumēta nō ſurgēt. Se
cūdo qꝛ Job.xiiij.dꝛ.ꝙ hō cū dormierit:nō
reſurget donec atteraꝛ celū.mō cęlū eſt oīno
Argu.3 inalterabile.qꝛ icorruptibile¶ Tertio.qꝛ.ij
Regū.xiiij.dꝛ. Oēs morimur ꝛ qſi aq̄ dila
bimur i terrā:q̄ nō reuertēꝛ.ḡ nec corpa nr̄a
Arg.4. reuertenꝛ.¶ Quarto ſic.ſnīa iuſte lata non
debet reuocari.ſ3 ſi mortui reſurgent:ſnīa iu
ſte lata reuocareꝛ.igiꝛ h̄ nō fiet Maior nō
eſt de ſe.ꝛ mīor ptꝫ.qꝛ diuiſio aīę a corpe eſt
ſnīa iuſti iudicij:i penā pcti originaľ. vt ptꝫ
Gen̄.iij. vbi Adę dictū eſt. Puluis es:et i
puluerē reuerteriſ.qđ ei dictū videꝛ p ſe ꝛ oī
Argu.5 bus futuriſ ab eo cōi lege. ¶ Quinto.mali
nō reſurgēt.ḡ nō ſinguli.ptꝫ ꝯn̄tia .pbatur
añs.qꝛ dꝛ ps.j. Nō reſurgēt ipij i iudicio.
Idē videꝛ Dan̄.xij.vbi dic̄ pph̄a. Multi
de his q̄ dormierūt in terrę puluere euigila/
bunt.mľti aūt diſtinctiuū videꝛ ꝯtra oms
Et iteꝝ.qꝛ p reſurrectiōꝫ hoies ꝯformātur
xp̄o.vt ptꝫ.j.Chor̄.xv.mō mali nō confor
ꝯ ſcđum mabūꝛ xp̄o¶ Scđo q̄ſtio ſupponit.ꝙ reſur
Argu.1. gent i ſuis pprijs corpibꝫ.Cōtra h̄ ſuppoſi
tū arguiꝛ ſic.qꝛ ſi ſic:ſequereꝛ ꝙ poſt reſurre/
ctionē plures hoies haberēt idē corp⁹. Falſi
tas ptꝫ.qꝛ diſtinctoꝝ hoim ſic aīę diuerſi/
ficanꝛ ita ꝛ corpa. Et ꝯn̄tia pbaꝛ ſic. qꝛ cū
p incinerationē corp⁹ hois reſoluaꝛ i elemē
ta:ex illis elemētis pn̄t fieri herbę ꝛ demuꝫ
caro aīalis:ꝛ tandē ſanguis mulieriſ.ꝛ ſic ex
eo ali⁹ hō poterit ꝯcipi.ꝛ p reiterationē h⁹:
poterit h̄ pluries fieri. ꝛ ſic eadē materia pt
eſſe ſucceſſiue ſb̄ diuerſis aīabꝫ hoim.ḡ ſi il
li reſurgāt cū ppria materia:ſeq̄reꝛ ꝙ oium
coꝝ erit vna materia ꝛ ideꝫ corp⁹.¶ Scđo
Argu.2. ſic. Prim⁹ parēs nō reſurget cū ſuo corpe p
prio.ḡ ꝛc.ꝯn̄tia nō.pbaꝛ añs.qꝛ i corpe pri
mi parētis fuit tota materia Euę. vt patet
Gen̄.ij.ḡ ſi reſurget cū ſuo pprio corpe:re/
ſurget cū toto corpe Euę.ḡ vel Eua non re
ſurget i pprio corpe. vľ ſeq̄ꝛ ꝙ totum corp⁹
Euę erit informatū duabꝫ aīabꝫ.ſ.aīa euę
ꝛ aīa Adę.¶ Tertio qꝛ pueri nō ſic reſurgēt
Argu.3 ḡ.ptꝫ añs.qꝛ reſurgent in viꝝ pfectū pleni
tudis xp̄i.vt habeꝛ ad Eph̄.iiij.mō eorum
corp⁹ eſt ita puū ꝙ nō ſufficiat ad corp⁹ vi
ri pfecti.¶ Quarto.qꝛ corruptibile neq̄t re/
Argu.4 uerti idē in numero.ḡ nec aīa iūgeꝛ eidē cor
pori i numero.tenet ꝯn̄tia.qꝛ ſi eſſet idē cor
pus ꝛ eadē aīa iā eſſet idē i numero reuſum
Añcedēs eſt ph̄i.ij.de generatōe.ca. finali.
Argu.5. ¶ Quinto.ipoſſibile eſt ꝙ corp⁹ qđ primo
naturaliꝛ ſubeſt corruptōi:fiat tale ꝙ n̄ poſ
ſit ſubeſſe corruptōi.ſ3 corp⁹ hois in q̄ mo
riꝛ naturaliꝛ ſubeſt corruptiōi. ꝛ corp⁹ in q̄
reſurget nō poterit ſubeſſe corruptōi.ḡ hoc
nō erit illud.ꝯn̄tia nō eſt. Et maior ptꝫ.qꝛ
corp⁹ qđ naturaliꝛ ſubeſt corruptōi:eſt na/
turaliꝛ i potētia ad aliā formā.ꝛ cū natura
nequeat trāſmutari: ſequiꝛ ꝙ h̄ ſp remane/
bit tale.ꝛ ſic neq̄t fieri tale corp⁹ qđ nō poſ
ſit ſuſtinere corruptōꝫ Minor pꝫ q̄ ad am
bas ptes.j.ad Chor̄.xv. vbi aplľs dicit.
Oportet corruptibile h̄.ſ.hoiem iduere in/
corruptionē. vbi vult ꝙ corp⁹ hois añ mor
tē ſit corruptibile:ꝛ poſt mortē reſurgēs fiat
incorruptibile. ¶ Sexto.qꝛ vľ hō reſurget argu.6.
cū oī materia q̄ fuerat ſb̄ aīma ſua tpe vitę
ſuę. vel aliqua ꝛ aliq̄ nō.nullo modoꝝ pōt
dici.igiꝛ. Ptꝫ maior ſufficiēti diuiſiōe. mi/
nor deduciꝛ. pmo nō pōt dici ꝙ cū oī mate/
ria.qꝛ tūc hō diu viuēs cui⁹ aīa ſucceſſiue i
format multā materiā panis:fieret irrōna
biliter magn⁹.ptꝫ ꝯn̄tia qꝛ certū eſt ꝙ quo
libet anno pl⁹ ꝯuertaꝛ de materia nutrimēti
in ſubam ſui q̄ꝫ ipe tot⁹ ē magn⁹. ſi ḡ tota il
la materia i reſurrectōe ſuo corpi adijcereꝛ:
habebit corp⁹ magnū magnitudie q̄nqꝫ vi
roꝝ vľ ſex. vt ſi oīs materia vnguiū ad vn/
gues reuertereꝛ:fierēt vngues nimis longi
qꝛ q̄libet anno lōgior eis q̄ntitas abſcindi
tur q̄ꝫ ſint vngues i ſe. Nec pt dici ſcđm:ꝙ
aliquā habebit ꝛ aliquā nō.qꝛ q̄re pl⁹ vnā
q̄ꝫ aliā:cū aīa ſua nō pl⁹ vnā informauerit Arguiꝛ
q̄ꝫ aliā ¶ Ex alio.qꝛ ſi aliquā materiā h̄ cor
pus nō habuerit quā in vita habuit:n̄ vi
deꝛ eſſe idē corp⁹.qꝛ nō ſunt eędem partes ꝯ q̄ſtuꝫ
¶ Deinde q̄ſtio q̄rit. Utꝝ boni poſt iudici/
um maiorē gl̄iaꝫ ſumēt:q̄ꝫ ſcꝫ habuerit an/
tea.¶ Cōtra qđ arguiꝛ ſic. Aīę añ reſumpti Argu.1.
onē corpoꝝ ſunt deo ſiľiores.ḡ beatiores.te/
net ꝯn̄tia.qꝛ q̄nto creatura rōnalis magis
accedit ad ſiľitudinē diuinā: tanto beatior
reddiꝛ:cū de⁹ beatiſſim⁹ ſit. Añs ptꝫ.qꝛ eſt
ſimplicior:cū nō informet.de⁹ aūt ſimpliciſ
ſim⁹ eſt. Irē eſt a corpe ſepata. de⁹ q̄ꝫ a cor/
poribꝫ maxie ſepar⁹ eſt:cū nec ſit corp⁹:nec
poſſit eſſe i corpe p inhęſionē.¶ Scđo ſic. arguiꝛ.2
qꝛ q̄nto magiſ eſt vnita:tāto magiſ eſt beata
ſꝫ añ reſurrectōꝫ magiſ eſt vnita.ḡ.patꝫ ma
ior.qꝛ virt⁹ vnita potētior ē agere. btitudo
aūt i actu ꝯſiſtit. vt ptꝫ Joh̄.xvij. Hęc ē vi
ta ęterna ꝛc. vt cognoſcāt te ꝛc. Mior ptꝫ.
qꝛ i corpe mľtiplicaꝛ diuerſitate ſit⁹ mēbro arguiꝛ.3
rū corpis.¶ Tertio.qđ ꝯſiſtit in nudo actu

intellect⁹ ⁊ volūtatꝭ: nō itēdit̃ ꝑ reſumpti/
onē corpis. ſ3 aīę beatitudo ꝯſiſtit in nudo
actu itellect⁹ ⁊ volūtatꝭ. igit̃. ptz maior. q2 i
tellect⁹ ⁊ volūtas nō depēdēt a corpe i acti/
bus ſuis. Mior patz vbi ſupra Joh̄. xvij.
arguit̃ 4 ¶ Quarto. qđ ꝯſiſtit ⁊ ꝯſurgit ex bono infi/
nito: nullo finito addito fit intēſi⁹. ſ3 btitu
do aīę an̄ reſurrectiōz ſurgit ex obiecto infi/
nite nato beatificare. ǧ ex reſumptōe corpiſ
nō magꝭ beatificabit̃. maior pz. q2 ſic infini
to additū finitū nō reddit ipm mai⁹. ſic in
finito delectabili additū finitū delectabile:
nō fac̄ ipm magꝭ delectabile. ⁊ ex ꝯñti ñ da
arguit̃. 5 bit aīę maiorē btitudinē. ¶ Quinto. v̄t⁹ fi/
nita q̄nto pluribꝫ intēta: tāto min⁹ p̄t in co
gnitionē dei ⁊ btitudinē. ſ3 aīa p⁹ corpis re/
ſumptiōz erit plibꝫ intēta q̄3 antea. ǧ ⁊c. pz
ꝯñtia: cū ſit v̄t⁹ finita. Et deducit̃ maior. q2
ꝯuerſio ad pl'a in v̄tute finita minuit a ſin
gul'. Et ptz mior. q2 aīa p⁹ reſumptōez cor
arguit̃ 6 porꝭ etiā intēdet corpi. ¶ Sexto. act⁹ pure
ſupnatural' nō intēdit̃ ꝑ aliq̄ꝝ naturalium
ꝯiūctionē. mō btitudo aīę eſt act⁹ pure ſup
natural'. ǧ nō auget̃ ꝑ ꝯiūctionē ei⁹ cū corpo
re. tenet ꝯñtia. q2 ꝯiūctio ei⁹ cū corpe: eſt cō
iūctio naturaliū. Maior nō ē. q2 puꝝ ſup
naturale fit a cā ſimpl'r ſup naturā agēte. ⁊
ǧ ꝯiūctio naturaliū nihil ad h̄ fac̄. Mior
argu. 7 nō eſt. ¶ Septimo. ex reſumptōne corpis:
aīa nec pl⁹ cognoſcet nec plus diliget. ǧ nec
erit pl⁹ btā. ꝯñtia nō ē. q2 in illis ꝯſiſtit bea
titudo tota aīę. añs ptz. q2 ex reſumptōne
corpis nō auget̃ lumē gl'ę. iuxta cui⁹ augmē
tationē vl' q̄ntitatē aīę vider diuinā eēntiā
⁊ iuxta q̄ntitatē cognitōnis ſurget q̄ntitas
Argu. 8 dilectōis. eo q̄ i btis ptes imagis ſunt ęq̄/
les. ¶ Octauo. om̄e meritū qđ h3 aīa p⁹ re
ſurrectiōz: etiā habebat an̄ illā. ǧ nō magꝭ
p̄miū habebit poſt q̄3 antea. ptz ꝯñtia. q2 p
miū ꝓportionat̃ merito. ⁊ ǧ vbi eſt ęq̄le me
ritū: debet eē ęq̄le p̄miū. Añs eſt notū. q2 i h̄
arguit̃. 9 q̄ vnit̃ corpi nō meret̃. ¶ Nono. illi q̄ dicūt
q̄ gaudiū erit mai⁹ poſt reſurrectiōez: inni/
tunt̃ aucti bti Augꝭ. i enchiridion. ca. cvij.
quā ponit mgr̄ diſ. xlv. c. j. q̄ dicit̃. q̄ poſtq̄3
facta fuerit reſurrectio bonoꝝ: gaudiū erit
ampli⁹ Etiā dicto Hieronymi ſup Oſeę. c.
vj. ſup illo v̄bo. Viuificabit nos poſt duoſ
dies. ⁊ aſſumit̃ a mgr̄o diſ. xlix. c. an̄penulti
mo dicētꝭ. Peracto iudicio ampliorē gl'iaz
ſuę claritatꝭ mōſtrabit electꝭ. Et dicto beati
Auguſtini. xij. ſup Geñ. ad l'ram. c. vij. di
cētis. q̄ iō nō videat aīa depoſita carne ta3

clare ſic angli. q2 ineſt ei naturalis q̄dā ap/
petit⁹ corp⁹ adminiſtrādi q̄ ratardat̃ quod
ammō ne tota intētiōe ꝑgat ad illđ ſūmū
cęlū donec iſte appetit⁹ coq̄eſcat. ſ3 h̄ nō vi
det̃ eſſe veꝝ. igit̃. Maior nota ē. ſ3 mior de/
clarat̃. ¶ Primo q2 ſic aīa xp̄i ꝑ triduum ſe ꝓbat̃. 1.
pulturę fuiſſet min⁹ btā q̄3 an̄ mortē. ꝯñtia
ptz. q2 ꝑ triduū fuiſſet retardata q̄ non po
tuiſſet ita ꝑfecte cognoſcere ⁊ diligere. ꝯñs
videt̃ incōueniēs. q2 nimis eſſet diſſonū et
pijs auribꝫ ꝯriū. q̄ aīma xp̄i ꝑ illā ſanctiſſi
mā paſſionē habuiſſet ſuę btitudinis mi/
norationē. ¶ Scđo ꝓbat̃ mior. q2 p⁹ reſur/ 2
rectionē iuclinatio quā h3 aīa ad corp⁹ re/
tinēdū: nō ipedit ei⁹ btitudinē. ǧ nec an̄ re/
ſurrectionē appetit⁹ quē h3 ad corp⁹ h̄ndū.
ꝓbat̃ ꝯñtia. q2 aīa nō videt̃ hr̄e minorē ap
petitū ad corp⁹ reſumptū vt ipm retineat q̄3
ad corp⁹ aſſumēdū vt ipm acq̄rat ¶ Sed Ad 1
oppoſitū: q̄ oēs reſurgāt. eſt mgr̄ diſ. xliij. et In ꝯriū
j. ad Chor. xv. dic̄ apl's. Oēs q̄dē reſurge/
m⁹ ¶ S3 ꝑ ſcđo ſuppoſito q̄ i eiſdē corpibꝫ Ad. 2
eſt mgr̄ diſ. xliiij. c. ij. ex v̄bis bti Augꝭ. i en
chiridion. c. lxij. dicētꝭ. nō em̄ ꝑit deo terre
na materies de q̄ mortaliū creat̃ caro. ſed i
quēlibet puluerē cinerēve ſoluat̃: in q̄ſlibet
halit⁹ auraſq3 diffugiat. i quācūq3 alioꝝ cor
poꝝ ſubam: vl' in ipa elemēta vertat̃ in q̄rū
cūq3 aīaliū vl' hoim cibū carnēq3 mutet̃. illi
aīę in pūcto tpis redit q̄ illā p̄mit⁹ vt hō fi
eret creſceret: viueret aīauit. Et Job. xix. di
cit ſanct⁹ In carne mea videbo deū ſaluato
rem meū. ⁊ loquit̃ de viſiōe poſt reſurrectiōz ꝑ q̄ſito
¶ S3 ꝑ q̄ſito ē mgr̄ diſ. xlv. c. j. ⁊. xlix. diſ. c.
iiij. ⁊. v. ⁊ auctēs Auguſtini ⁊ Hieronymi
in rōne nona ante oppoſitum.

In hac queſtione

iuxta materias argumētoꝝ erūt tres articl'i
Prim⁹ erit. ſi oēs reſurgem⁹: Secūdus. ſi
in eiſdē corpibꝫ: Et terti⁹. ſi gaudiū poſt re/
ſurrectionē fuerit multiplicius.

Quantum ad pri/

mū articulū eſt notādū. q̄ eſt dubiū de vi/
uis q̄s inueniet dñs deſcēdēs ad iudicium
De q̄bꝫ dicit apl's ad Theſ. iiij. q̄ ſimul ra
pient̃ obuiā xp̄o i aera. Utrū in ipo raptu
moriant̃ ⁊ ſtatim reſurgāt vel nō: Nā ſi nō
morerent̃: cū ſm Damaſ. reſurrectio ſit ei⁹
qđ cecidit. nō eſſet ꝯcedēdū q̄ oēs reſurge/
rent. q2 nō illi. ¶ De iſto dubio Aug⁹. li. ij. Opio. 1 20.

de ciui.dei.c.xx. videt̃ tenere ꝙ i raptu om̄es
moriẽt̃:⁊ ſtatim iterꝝ reſurgẽt.⁊ habet̃ v̾ba
ſua ſup illud.j.ad Theſ.iiij.q̄m ipe dñs.⁊
aſſumit mgr̄ i lr̄a diſ.xliij.c.v.Dic em̄ Au/
guſtin⁹.Nõ em̄ dicẽdũ eſt fieri nõ poſſe:vt
ꝑ aera i ſublime portent̃ i illo ſpacio.⁊ mo/
riant̃ ⁊ reuiuiſcãt.Idẽ videt̃ ſentire beatus
Ambroſi⁹ i glo.ſuꝑ eũdẽ locũ:inq̄ens ſic.
In ipo raptu eoꝝ q̄ viui repient̃:mors erit
⁊ reſurrectio:vt aĩa q̄ſi ꝑ ſoporẽ egreſſa de
Opio.2 corpe:eidẽ in momẽto reddat̃.¶ Hierony/
mus v̾o ad Marcellũ ſcribẽs i ep̄la q̄ inci
pit.Magnis nos ꝓuocas q̄ſtionib⁹.vide
tur ſentire ꝯ̃riũ.Dicit em̄ q̄ſdã in fine ſeculi
aduenĩẽte xp̄o nõ eſſe morituros:ſ; viuos
reptos in imortalitatẽ repẽte mutãdoſ.Et
Nota.2 mgr̄ nullã ptẽ determiat.¶ Scdo ẽ notãdũ
ꝙ de h̄ opinio Auguſtini ⁊ Ambroſij videt̃
eſſe ſcripturꝫ ſanctꝭ ꝯformior.q: dicit ap̄l'us
ꝑme ad Chor.xv.In Adã oẽs moriunt̃:⁊
2 in xp̄o oẽs viuificabũt̃.¶ Itẽ ibidẽ.qđ ſemi
3 nas non viuificat̃ niſi ꝑus moriat̃.¶ Itẽ q:
ſcriptũ eſt ꝙ ſtatutũ ſit hoīb⁹ ſemel mori.et
q: pena pc̄ti originał eſt mors ꝑ pc̄tõ infli/
cta.quã etiã xp̄s in ſe ſuſcepit.⁊ mr̄em ſuã
v̾ginẽ:q̄uis ab omĩ pc̄tõ vt credit̃ immunẽ
guſtare ꝑmiſit.⁊ nõ videt̃ ꝙ aliquẽ velit ꝓ/
uilegiare vltra ꝓpriã mr̄em.¶ Vñ ad btm̄
4 Hieronymũ dici pôt.ꝙ q: q̄ſi vix ꝑ momẽ
tũ mortui ſunt ꝓpter celeritatẽ reſurrectõis
reputat eos q̄ſi nõ mortuos:ſ; repente mu
Nota.3 tatos ad imortalitatẽ.¶ Tertio.Intelligo
ꝓbabilit̃ de oīb⁹ q̄ruꝫ reſurrectio nõ ꝓceſſit.
Si em̄ ſemel reſurrexerint:nec iterato mor/
tui fuerĩt.alia reſurrectiõe nõ egẽt.¶ Quar
Nota 4 to eſt notãdũ.ꝙ de reſurrectõe mortuoꝝ fu/
erũt varie opiones.ſuppoſito em̄ ꝙ vltim⁹
finis hoīs quẽ hoīes naturalit̃ deſiderant:
ſit beatitudo q̄ ẽ ſm Aug.xiij.de tri.c.xv.ha
bere q̄cqđ hõ vult⁊ nihil mali velle.Et ſm
Boeciũ.eſt ſtat⁹ oīm bonoꝝ aggregatõe ꝑ/
fectus.vt habet̃.iij.de ꝯſolatõe.⁊ eſt idem.
1 ¶ Stoici poſuerũt beatitudinẽ eſſe in v̾tu/
te.⁊ eã hoī poſſibilẽ ꝑ vita pñti.Quã opi/
nionẽ ſtoicoꝝ recitat diuus ille Aug⁹.li.x.
de ciui.dei.c.ij.⁊.iiij.Vñ iſti ex deſiderio bea
titudinis naturał nõ cogebãt̃ põnere reſur/
rectionẽ mortuoꝝ.eo ꝙ dicebãt hoīem poſ
ſe eã ꝯſeq̄ in vita pñti:vñ negabant reſurre
ctionẽ mortuoꝝ.Sꝫ q: nõ eſt poſſibilis ve
ra beatitudo i vita iſta:vt oñdit idẽ beatuſ
Aug⁹.xxij.de ciui.dei.circa finẽ.q: nũq̄ʒ hic
eſt ſtat⁹ oīm bonoꝝ.Iõ alij poſuerũt vitam
poſt hãc:in q̄ daret̃ meritis beatitudo deſi/
derata.¶ Sꝫ varie.q̄dã em̄ dicebãt hoīeꝫ 2
ſolũ viuere ſm aīam.⁊ illã beatificari.⁊ hoc
ſufficere ꝑ q̄ete deſiderij naturał.De qua fu
it porphyri⁹:vt dic Aug⁹.in dicto li.x.de ci
ui.dei.dicebat em̄ aīe ad h̄ ꝙ beata ſit:omĩ
no corp⁹ fugiendũ eſt.Hec etiã non ponit
reſurrectõnẽ corpoꝝ.q: putãt britudini aīe
repugnare.Cũ q̄ opione ꝯueniũt heretici:
ponẽtes oīa corpalia eſſe facta ꝑ ꝓncipẽ te
nebraꝝ:vt Maniche⁹ ⁊ plures heretici ſe
quẽtes.q: ſic aīa in corpe poſita nõ poſſit eẽ
ꝑfecta:eo ꝙ a ſuo ꝯditore mole corpis elon
gata.¶ Itẽ fuit alia poſitio ꝯcors in modo 3
iſti⁹:ponẽs totã materiã hoīs ꝯſtare i aīa.
⁊ ꝙ aīa corpe vtat̃ ſic inſtrumento cui coexi
ſtit ſicut nauta naui.ſm quã opionẽꝫ ſola
aīa beatificata:tota eſſentia hoīs eſſet bea/
tificata.⁊ iõ nõ op⁹ eſſet reſurrectõe mortu
orũ.Que opio a ph̄o iprobat̃ ꝑmo de aīa i
ꝓlogo:ꝓbãs ꝙ opatões ipi⁹ itellectus ſint
cões corpi.qđ nõ eſſet ſi corp⁹ eſſet nudum
inſtrm̄.¶ Quinto notãde ſunt q̄dã ſuppo/ Nota.5
ſitiões.¶ Prima.Impoſſibile eſt appetitũ 1
naturalẽ toti ſpeciei inditũ fruſtrari in toto
Apparet.q: appetit⁹ naturał indit⁹ ſpeciei
dat̃ ei a deo:q̄ nõ dirigit totã ſpẽm in fineꝫ
quẽ in nullo indiuiduo ꝯſeq̄ret̃.Vñ ph̄s.j.
de celo.Natura nihil facit fruſtra.qđ q̄ ad
ſpẽm eſt maxime verꝝ.Et ꝯmẽtator.xij.me
taphyſice.Natura regulata eſt i opib⁹ ſuiſ
q: rememorata eſt i agẽte infallibili.¶ Se 2
cũda ſuppoſitio.Oẽs hoīes appetũt beati
tudinẽ.Hec eſt phi.j.ethicoꝝ i ꝓncipio.et
mgr̄i.c.ij.vbi ꝓbat.ꝙ aliq̄s ſit finis vltim⁹
ad quẽ tẽdit hũanũ deſideriũ ⁊ in q̄ q̄eſcit.
Et eſt beati Auguſtini ex intẽtiõe.xiij.de tri
ni.c.xj.⁊ deinceps vſq̄ ad cap̄lin.xv.inclu/
ſiue.Et q̄libet experit̃ ꝙ naturalit̃ vellet ꝯſe
qui bonũ ⁊ fugere malũ q̄dlibet:ſeu eſſe ve/
ſtit⁹ omĩ bono ⁊ liber ab omĩ malo.¶ Ter/
tia ſuppoſitio.ꝙ beatitudo ſit ſtat⁹ oīm bo/ 3
noꝝ aggregatõe ꝑfect⁹.Boecij ſnĩa eſt.iij.
de ꝯſolatõne.Et verꝝ ẽ ꝙ illa ſit beatitudo
quã appetim⁹ abſq̄ʒ dubio.q: ꝑma princi
pia ſunt practici itellect⁹:ꝓſeq̄ bonũ ⁊ fuge
re malũ:vt dr̄.iij.de aīa.ca.iij.h̄ appetit na/
turalit̃ intellect⁹ vt ad ſtatũ veniat q̄ omẽ
bonũ includat ⁊ omẽ malũ fugiendũ exclu
dat.Et iõ dicit beat⁹ Aug⁹ i dicto li.xiij.de
trini.c.xv.ꝙ beat⁹ ſit q̄ hꝫ q̄cq̄d vult:⁊ nihil
mali.¶ Quarta ſuppoſitio.ꝙ hec beatitu/ 4
do i hac vita iuxta legẽ dei ordinatã nequit

haberi.ꝓbat̃.qꝛ vel in iuuētute:ꝛ tūc deficit
ſapiētia:prudētia ꝛ experiētia. Uel in ſene/
2 ctute:ꝛ tūc deficiūt vires corꝑales.¶Se
cundo vt breuit̃ theologice ꝯſtringam. hō
rōne duct⁹ vellet ſine ceſſatione ꝛ fatigati/
one in ꝯtēplatione ꝑmi boni ꝑmanere:cuꝫ
ħ ſit delectabiliſſimū .x.ethicoꝝ.viij.ſꝫ hoc
in hac vita nō eſt poſſibile. Igit̃.maioꝛ nō
eſt. Et minoꝛ patꝫ.qꝛ indiget cibo:potu:et
ſomno.q̄ a ꝯtemplatiōe ꝑ tpe ſunt impedi
mēta. Nec obſtat ꝙ errātes nō curāt de ſpe/
culatiōe hac ſolacioſa.qꝛ ſi nō in illa:tñ in
eo ꝙ ipi reputāt maximū bonū: vellēt ſp re/
Supõ 5 manere.qđ ſilr̃ mō neq̄t eſſe.¶Quinta ſup
poſitio.ex ordine dei ꝛ nature aīa hꝫ natu/
ralē tendētiā ad corp⁹.ptꝫ ꝑ btm̄ Aug.xij
ſup Gen̄.ad lr̄am.c.vij.dicentē.ꝙ ꝓpt̃ illā
tendentiā aīa nō poſſit q̄ꝫdiu eſt extra cor/
pus ferri i illud ſupmū celū:qđ ſcꝫ eſt deus
ſic̄ poſt reſumptiōꝫ corꝑis. Et eſt allegatū
Primo. an̄ oppoſitū rōne vltima.¶Et ptꝫ rōne na
turali.qꝛ forma hñs mr̃tas opatōes ſibi de
bitas cōes cū corꝑe debite recta a deo ꝛ na/
tura tēdit ad corp⁹ cū q̄ hęc pōt.aīa eſt hu/
2 iuſmodi.igit̃ ¶Scđo.qꝛ qđ ſm ſe natū eſt
īherere alteri ordie nature tēdit i illud.mo/
do aīa hoīs eſt hmōi.ptꝫ maioꝛ.qꝛ ꝑ illaꝫ
tendentiā diſtinguit̃ a ſuppoſito. Minoꝛ
ptꝫ ꝑ phm̄.ij.de aīa dicentē.ꝙ aīa ſit actus
corꝑis.qđ de itellectu veꝝ eſt ꝑ inheſioneꝫ.
al's hō cui⁹ vna ꝑs eſt itellect⁹.ix.ethicorū
Cõclo .1 nō eēt aliq̄d vnū¶Quibꝫ pmiſſis eſt pma
ꝯclo hec. Reſurrectio corpoꝝ ē futura.ptꝫ
ꝑ articulū in q̄libet ſymboloꝝ.Et ꝑ auctem
1 aplī.j.ad Choꝛ.xv.¶Et rōe pōt ꝓbari ſic.
Si i hac vita ꝟa beatitudo neq̄at hri:tūc
eſt reſurrectio corꝑoruꝫ futura.ſꝫ i hac vita
ꝟa beatitudo neq̄t hri.igit̃. Ptꝫ maioꝛ.qꝛ
naturale deſideriū ſpeciei nō eſt ad finē ipoſ
ſibilē ꝑ ſuppoſitionē pmā.ꝛ ḡ ex q̄ oēs hoieſ
natura docēte appetūt beatitudinē:vt dicit
ſuppoſitio ſcđa:ipa eſt poſſibilis. ſi ḡ nō ꝑ
3 vita iſta:ſequit̃ ꝙ ꝑ futura.¶Et nō ꝓ anīa
tm̄.qꝛ nō tm̄ aīa hāc deſiderat ſꝫ totus hō.
Itē aīa ſine corꝑe nō poſſet hr̄e beatitudi/
nem omī mō ꝑfectā. eo ꝙ appetit ſocietatē
corꝑis:ꝑ ſuppoſitionē q̄rtā.ꝛ ḡ q̄ꝫdiu illaꝫ
nō habuerit:nō hꝫ omē qđ vult. vñ ꝑfecte
btā non eſt.ḡ de pmo ad vltimū:ſi beatitu
do ꝑ hac vita neq̄t hri:reſurrectio erit cor/
poꝝ. Minoꝛ ptꝫ ꝑ ſuppoſitionē q̄rtā.qꝛ in
hac vita i iuuētute deficit ſapia. in ſenectu/
cõclio.2 te corꝑalis v̄t⁹.¶Scđa ꝯclio eſt. Singu/

li hoīes q̄ nōdū ſurrexerūt:reſurgēt.ꝓbatur
ſic.effect⁹ ſeq̄ns deſideriū naturale ſpeciei
debet cōpetere oībꝫ indiuiduis illi⁹ ſpēi.ſꝫ re
ſurrectio homīs erit effect⁹ ſeq̄ns naturale
deſideriū ſpēi hūane.ḡ oībꝫ homībꝫ ꝯuenit
tenet ꝯñia Et maioꝛ ptꝫ.qꝛ qđ ꝓpriuꝫ eſt
ſpēi ꝯuenit oībꝫ indiuiduis illi⁹ ſpēi. Mi
noꝛ ptꝫ.qꝛ reſurrectio corpoꝝ ſeq̄t̃ naturale
deſideriū hoīs ad beatitudinē.q̄ qꝛ i hac vi
ta nō eſt poſſibilis.oportet ꝙ habeat̃ in fu/
tura corꝑis reſurrectiōe.hāc aūt beatudinē
oēs hoīes a natura appetūt. Uñ Boecius
iij.de ꝯſola.credo pſa.ij. Eſt eīm mētibꝫ ho/
minū veri ꝑfectiqꝫ boni natura inſerta cu/
piditas.ḡ ꝯclio ꝟa. Ad hāc ꝯclionē ſūt au
ctoritates poſt oppoſitū adducte.¶Sꝫ di Dubiū
ces. Utꝝ illa naturalit̃ vel miraculoſe fu/ incidēs
tura ſit. Ad hoc dicēdū ꝙ ex ꝑte agētis ſit ſoluitur
ſimplr̃ miraculoſa.Qđ ꝓbat̃ pmo. Quia Cõclo.1
illa actio nullo mō pōt fieri ꝑ aliquā potē/
tiā naturalē naturali mō agentē.ḡ in ordie
ad agēs debet dici miraculoſa ꝛ ſuꝑnatura
lis.tenet ꝯñtia.ꝛ an̄s pꝫ.qꝛ nulla potentia
naturalit̃ agēs ſubito facit deſinere ſubam
ſꝫ nō niſi ꝑ actionē ꝑuiā.mō agens qđ faci
et reſurrectionē ſubito faciet deſinere om̄es
formas ſubales q̄ erāt i materijs reſurgēti/
um.¶Scđo ex ꝑte modi.qꝛ nulla v̄t⁹ na/ 2
turalit̃ agēs ſubito ꝯiūgit multū diſtātia.
mō ita fiet ibi. Om̄es nāqꝫ ꝑtes corꝑis hu
mani quātūlibet diſtātes ꝯgregabūt̃ inui/
cem ꝛ ad locū iudicij. Ptꝫ maioꝛ.qꝛ natu/
ralia diſtātia ꝯiungūt̃ ſucceſſiue. Patꝫ mi
noꝛ.j.ad Cho.xv. In momēto i ictu oculi:
in nouiſſima tuba. canet eī tuba ꝛ mortui
reſurgēt incorrupti. Itē ſubito corp⁹ erit ap
tiſſimū reſpectu forme recipiēde.ħ aūt mo/
do naturali nō ꝯuenit.¶Tertio ex ꝑte ter/
mini quē fecit ſurgit.qđ ſm naturā eſt cor/ 3
ruptibile ad vitā incorruptibileꝫ.¶Scđo
đr.ꝙ mutatio illa vel reſurrectio poſſit di/ cõclio.2
ci naturalis in ordine ad paſſum. Alicui
nāqꝫ ꝯueniēs ſicut infuſio fidei vel gratie i
aīaꝫ ei pōt dici mutatio natural'.qꝛ ꝯuenit
aīe.¶Tertio đr ꝙ ex v̄tute nature vniuerſa Cõclio 3
lis cōiter dirigēti:corꝑa nō hñt ad hāc mu
tationē inclinationē pꝫ.qꝛ vt ſic nō dirigū
tur niſi in fines ꝑ naturā poſſibiles. Unde
materia ꝑuata viſu nō inclinat̃ in ceco na/
ro ad formā viſus.qꝛ eſt ꝑ naturā impoſſi/
bil'.nō aūt videt̃ inclinare natura ad aliq̄đ
īpoſſibile ſm totas cauſas ſuas. mō reſur/
rectio non eſt poſſibil' ꝑ cauſas naturaliter

UNIVERSITARIA

Corre. agētes.vt dictū eſt.¶ Correlariū.ꝙ creatu/
rā eſſe ī potētia paſſiua ad reſurrectiōꝫ non
ꝯuenit ei rōne ꝟtutꝭ ſeminal'qua ꝑ cauſas
agētes vniūſaleſ ꝛ ꝑticulares dirigit̃ ad for
mę reacceptionē.ſꝫ ſolū rōne potētię obedi/
entialis ꝯditiōis q̄ ſubeſt creatori ꝛ ei⁹ im
perio q̄uis mō.ſequit̃ ex ꝯcl'iōe. qꝛ non diri
gūt cauſę vniūſales vl'ꝑticulares corpora
Cōcl'o.4 mortuoꝝ ad hāc vnionē appetēdā¶ Quar
ta ꝯcl'io. Reſurrectio pt̄ dici mutatio natu
ral'paſſiuę ex ꝑte aīę hn̄tꝭ tendētiā natura/
lē ad corp⁹.ptꝫ.qꝛ vt ſic:paſſum ꝯfert vim
ꝙ mutatio natural'.ptꝫ añs.qꝛ vt dictū eſt
ab Aug͂.aīa hꝫ naturalē tendētiā ad cor/
dubiū i/ pus.¶ Dicet̃ quō aīa dirigit̃ naturalit̃ ad
cidens corp⁹ ꝛ nō corp⁹ ad aīaꝫ:Ꝝ.ꝙ qꝛ corp⁹ omi
mō regit̃ mō ſolito naturę q̄ eſt ī alteratōꝫ ꝛ
generatiōꝫ.iō nō ꝺꝛ hr̄e inclinatiōꝫ ad ta/
les modos ꝛ mutatōes q̄ ſunt ſup oēm ta/
lē mutatiōꝫ.qꝛ nō dirigit̃ ī eos a cauſis agē
tibꝫ.Forma aūt.ſ.aīa ſicut miraculoſe ꝯſer
uat̃ ſine corpe:ita etiā ꝯſeruant̃ in ea natu/
rales tendētię ad corp⁹ cū q̄ hꝫ naturaliter
opari ꝛ cui hꝫ naturalit̃ ineſſe.eſt em̄ actuſ
determīate appetitiua.ꝛ iō inclinat̃ ad ſub/
iectū.corp⁹ aūt pura potētia eſt.ꝛ ꝙ h̄ non
dirigit̃ niſi ī ea q̄ via naturę vniūſalis reci/
Corre.1 pere pōt.¶ Correlariū pmū. Reſurrectio pt̄
dici ī ordie ad aīam mutatio natural'.ptꝫ.
aīa ad eā hꝫ īclinationē:vt dictū eſt ¶ Se
Corr.2. cundū correlariū.Aliq̄ mō eſt naturalis.ſ.
paſſiue ex ꝑte aīę.ꝛ aliq̄ mō ſupnatural'.ſ.ī
Cocl'o.5 ordie ad agēs.ſeq̄t̃ ex ꝯcl'iōe.¶ Ultīa ꝯcl'io
Simplr̄ loquēdo reſurrectio ē mutatio mi
raculoſa.ptꝫ.qꝛ in ea ſunt pl'a miraculoſa
q̄ꝫ naturalia.igit̃.ꝯn̄tia tenet.Et añs ꝑꝫ ex
pma ꝯcl'iōe.ē ei miracl'oſa ī ordie ad agēs.ī
ordie ad modū agēdi ī ordie ad t̃minū ac
tōiſ.ꝛ ī ordie ad corp⁹ qꝺ n̄ dirigit̃ ī h̄ appe
tere.Et eſt natural':ſolū paſſiue ī ordie ad
Ad.1 aīam q̄ inclinat̃ ad corp⁹.¶ Soluūt̃ rōnes
q̄ fiūt ꝯ h̄ ſuppoſitū. ¶ Ad pmā:neget̃ ꝙ ī
nullo hoīe reſurgit aliq̄d qꝺ erat de ꝟitate
ſui corpis.qꝛ put corp⁹ capit̃ ꝑ cōpoſito:ſic
reſurgūt man⁹ ꝛ pedes ꝛ alię ꝑtes ītegrales
Et put eſt ꝑs eſſentialis:ſic ipm ꝛ ꝑtes ei⁹
reſurgūt:nō de nō eſſe ad eſſe.qꝛ ſic eſſet cre
atio q̄ in reſurrectiōe nō hꝫ locū:ſꝫ de nō eē
viuo ad eſſe viuū.qꝛ fit viuū.cū tn̄ antea n̄
2 fuerit viuū.¶ Ad ꝓbatiōꝫ cū ꝺꝛ.ꝙ nūq̄ꝫ ce/
cidit.Rn̄det̃.ꝙ licet nō ceciderit ī non eſſe.
Adꝯfir. tn̄ cecidit ab eſſe viuo in eſſe nō viuū ī mor
te hoīs.ꝛ ad h̄ reſurget ī reſurrectiōe.¶ Ad
ꝯfirmatōnē n̄det̃ pmo.ꝙ diuiſio nō ſit ſuf
ficiēs.pōt em̄ ei h̄ cōpetere rōne cōpoſiti.qꝛ
in ordie ad illud.ſ.ī ordie ad eſſe hoīem ꝓ/
pꝛiiſſime reſurget.Nā h̄ ī morte ꝑdidit ꝛ ī
reſurrectiōe ſibi redit.Pōt etiā dici ſcđo ꝙ
reſurget q̄ ad corp⁹ ad eſſe viuū:vt dictū ē
ꝛ q̄ ad aīam ad eſſe formā corpis aīati.qꝺ
in morte ꝑdiderat.¶ Ad ſcđam.neget̃ añs Ad.2
ꝙ nūq̄ꝫ fuerit reſurrectio . Ad illꝺ Ecci.iij.
ꝺꝛ ꝙ loquat̃ ꝯcionādo:nō intēdēdo. ſꝫ ī ꝑ
ſona voluptuoſoꝝ ī corpis voluptatē totā
ſpem ī hac vita ponētiū.q̄ vl'ita credūt ꝙ ſi
milis ſit īterit⁹ hoīs ꝛ iumenti.vl' ac ſi h̄ cre
derēt viuūt. Ad illꝺ Job.xiiij.ꝺꝛ.ꝙ ī die iu
dicij celū ꝺꝛ atteri.qꝛ īnouari ī lumie et ad
aliū ſtatuꝫ poni.qꝛ poſtea ſp ſtabit. ¶ Ad Ad 3
rōnē tertiā ꝓbantem añs n̄det̃.ꝙ dicimur
mori ſicut aquę q̄ nō reuertēt̃ dilabūt̃.qꝛ ſic
ſucceſſiue aq̄ intrant:ita corpa nr̄a ſucceſſi
ue reſoluunt̃ vſq̄ꝫ ad mortē:a q̄ nō reuertēt̃
ꝟtute naturę ſꝫ ſolum deo miraculoſe agēte
¶ Ad q̄rtā ꝓbationem neget̃ minor.ſ. ꝙ ſi Ad.4
mortui reſurgāt:ſn̄ia iuſte lata reuocet̃ .Et
ad ꝓbationē dicat̃.ꝙ ſn̄ia iudicꝭ eſt ſeꝑatio
aīę a corpe q̄ fit ī morte.ſꝫ nō includitur:ꝙ
maneat ſp ſeꝑata.¶ Ad q̄ntā neget̃ ꝙ ma/ Ad.5
li nō reſurgēt Ad illꝺ pſalmi.j.ꝺꝛ ꝙ velit ꝙ
mali nō reſurgāt ī iudicio ad iudicādū cū
iudice.Un̄ ſeq̄t̃.neq̄ꝫ pctōres ī ꝯſilio iuſto
rum.Nec etiā reſurgēt ī iudicio approbati
onis.ſꝫ bn̄ ad iudiciū ſuę debitę ꝯdēnatōiſ
¶ Ad illꝺ Dan̄.xij.ꝺꝛ ꝙ ſepe ī ſacra ſcp̄tura 2
multi pōnat̃ ꝑ oēs. Uel ſi vis vtriq̄ꝫ ꝙ diſti/
ctiue pōnat̃:tūc pōnit̃ ad diſtinctionē eorū
q̄ in ſolo pctō originali mortui ſunt.nō aūt
qꝛ illi nō reſurgāt:ſꝫ qꝛ nō reſurgēt ad vitā
ęternā.nec ad opprobriū penę ſenſus ſꝫ ad
ad ſolā penā dāni:vt ī ſcđo libro dictū eſt
qꝛ penā ſenſus nō habebūt.Et ita dic illa
auctas. Alij ī vitā ęternā ꝛ alij ī opprobri/
um ꝛc̄. ¶ Ad tertiū qꝺ adducit̃:ꝙ mali nō 3
ꝯformēt̃ xp̄o.veꝝ eſt ī gl'ia : ſꝫ bn̄ in reſurre/
ctiōe vt ꝑ meritoꝝ q̄litate recipiāt retribu/
tiones. Hoc de pmo articulo.

Quantum ad ſe/

cundū articulū reſtat videre vtꝝ omnes re Cōcl'o.1.
ſurgāt ī ꝓpꝛijs corpibꝫ:Ubi eſt ꝯclio n̄ſal'
Singuli reſurgēt ī ſuis ꝓpꝛijs corpibꝫ.ptꝫ
Primo aucte Job.xix.cū dic ſanct⁹ Jn car
ne mea videbo deū meū.nō dic:ī carne alie
na.Jtē dic.quē viſur⁹ ſum ego ipſe ꝛ nō ali⁹

mō ſi nō reſurgeret ī eodē corpe: tūc nō eſſꝫ
ipſe ſꝫ ali⁹.cū eoꝝ corp⁹ ſit de integritate eēntie
Rōne.1 humanę.¶ Pōt pbari rōne. Sic ſurgent
hoies ſicut hꝫ diuinę iuſticię ꝯgruit.ſꝫ ꝯgruit
diuinę iuſticie vt qlibet ſurgat in corpe ſuo
Igit̃ ꝛc. Maior nō eſt. Minor ptꝫ: qꝛ ideo
fit reſurrectio vt totū cōpoſitū accipiat prę
miū vel ſuppliciū p his q̄ geſſit i vita. hoc
aūt nō fieret niſi aia idē corp⁹ recipet. vari/
pbat̃. 3. ato eīn corpe eſſet ali⁹ hō. Igit̃. ¶ Tertio.
qꝛ ſi eſſet aliud corp⁹ in q̄ fieret reſurrectio.
tūc ille hō nō reſurgeret. ꝛ ſic articul⁹ reſur/
rectiōis falſificaret̃. qđ nō eſt dicēdum. Et
ptꝫ ꝯñtia. qꝛ variata vna pte eſſentiali: va
Cōcl'o.2 riatur totū: vt notū eſt. nullus g̃ reſurgeret
niſi ppriū reaſſumeret. ¶ Scđa ꝯclo. non
oportet ꝙ i reſurrectōe ois materia q̄ fuit ſb
aia fluēdo reuertat̃ ad ipam. vt arguit vna
rōnū añ oppoſitū. qꝛ i diu viuentib reſur/
gens fieret diſproportionabilit̃ magnū ꝛ i/
decēter. ꝛ hꝫ nō admittit dñs reſurrectionis
auctor. Et ꝯñtia tenet vt argutuꝫ eſt. qꝛ ex
nutritiōe ſucceſſiua tanta materia oī anno
aduenit q̄nta ē materia toti⁹ corpis hūani
Confir. ¶ Et ꝯfirmat̃. qꝛ nō pl⁹ reqrit̃ ꝙ omis mate
ria redeat: q̄ꝫ reqrit̃ vt eadē materia penitus
pmaneat ad hꝫ ꝙ maneat idē hō. ſꝫ certum
eſt ꝙ ad hꝫ ꝙ maneat idē hō: nō requirit̃ ꝙ
oīno maneat eadē materia. Igit̃. Ptꝫ ma/
ior. qꝛ ſicut ppt̃ receptionē iudicij oportet
ꝙ ſit idē hō q̄ iudicat̃ ꝛ q̄ meruit. ita ſufficit
talis idētitas. Et g̃ hꝫ ſufficit ad talē idēti/
tatē qđ ſufficit hic ad hoc ꝙ idem maneat
Minor manifeſta eſt. qꝛ vt dicit phs. j. de
generatōe Partes materiales fluūt ꝛ reflu
unt. reſoluūt̃ eīn pores actiōe caloris natu
ralis. ꝛ adueniūt nouę ex cibo rōne digeſti
onis ꝛ ꝯuerſionis i corp⁹. ꝛ iſtđ ſp eſt q̄ꝫdiu
Dubiū incidēs vixerit hō. ¶ Sꝫ tūc eſt dubiū. ex q̄ nō cū q̄
libet materia rediat ſiue reſurgat. cū q̄ g̃ et
q̄re poti⁹ cū iſta q̄ꝫ cuꝫ alia: De hꝫ videt̃ eſſe
opio mgr̄i. ꝙ oīm hoium generādoꝝ mate
ria fuerat i Adā ſicut ꝛ materia Euę. ꝛ ꝙ p
m'tiplicatiōꝫ materię eiuſdē i ſe: ſurgat au
gmētatio hois vſqꝫ ad debitā q̄ntitatē. ſic
m'tiplicatiōe materię coſtę pducta ē pma
mulier. Vñ ꝯñt̃ dicēdū eſſet. ꝙ null⁹ gene/
ret̃ ex materia q̄ fuerit actu i Adā. ſꝫ ſic ſit
m'tiplicata ei⁹ materia i ſe: ꝙ ſufficiēs fctā
ſit p ſingul' hoib. Sic g̃ cib ꝛ pot⁹ miſtra
rēt hoi materiā fluentē. ſꝫ ppria radical' ma
teria ſit q̄ a parētib ſumit̃. q̄ cū fluente ma
teria m'tiplicat̃ vſqꝫ ad verā q̄ntitatē hois
etiā vſqꝫ ad ſemis deciſionē ex q̄ naſcāt̃ pue
ri. ¶ Que opio licet difficil' ſit: tñ pbabil' vi 1
det̃. nā ex ea facile reddit̃ cā q̄re oēs hoies
ꝯtrahāt originale. qꝛ actuali pctō pmi ho/
minis ꝛ pmę mulieꝛ ſubfuit eoꝝ materia.
¶ Scđo. q̄re pl⁹ actu fuiſſet materia pmę 2
mulier' ſb Adā q̄ꝫ ſuoꝝ pueroꝝ. ¶ Tertio. i 3
fantul⁹ in pma die defunct⁹ q̄ naſcit̃ reſur/
get in viꝝ pfectū. ꝛ p qđ niſi p multiplicati
onē ſuę pprię materię vſqꝫ ad debitū incre/
mentū: ¶ Quarto. qꝛ ſic ſaluaret̃ ꝙ nlli duo 4
haberēt eādē materiā. ſꝫ p m'tiplicatiōem
aliā ꝛ aliā. ¶ Hāc recitat mgr̄ ſed pauci vi Opio.2
dent̃ eū in hꝫ ſeq. Dicūt eīn cōit̃. ꝙ oēs fue/
rim⁹ in lūbis Adę ſm potētiā ꝛ nō ſm ma
terię actualē pñtiaꝫ. ¶ Alio mō pōt dici. ꝙ Cōcl'o.
in illa materia hō reſurget a q̄ aia ei⁹ ſepa
rabat̃ in morte. q̄ ſi fuerit pua: vt i infanti/
bus. in ſe multiplicabit̃ vt ſufficiat. Et ſi ſit
nimis magna: in multū pinguib: reducet̃
p ei⁹ coartationē ad ꝯgruā q̄ntitateꝫ Et hꝫ
mod⁹ videt̃ eſſe ſat' rōnabilis. ¶ Quib p/
miſſis rńdet̃ ad rōnes hui⁹ ptis. ¶ Ad pri Ad.1
mā neget̃ ꝯñtia cū infert̃. ꝙ plures poſt re/
ſurrectionē haberēt idē corpus. Ad pbatio
nem ꝯñtię diceret̃ ſm pmā opionē. ꝙ ſic do
min⁹ generat filios m'tiplicatōne materię
parentū in ſe. ita etiaꝫ cauet ne plures ſint
eiuſdē materię i numero. Et ſic diceret̃ ꝙ li
cet materia hois reducta ad elementa: her
bas ꝛ aīalia: ꝛ tandē in ſanguinē ꝛ i nouuꝫ
hoiem. ꝙ tunc multiplicet̃ in ſe vt maneat
materia pmi hois ſuo tpe ei reſtituēda. ꝛ ex
ei⁹ multiplicatōe ſurgat materia hois ſeq̄n
tis. ¶ Sꝫ ſm ſcđam opionē diceret̃. ꝙ licet Scđm
ſucceſſiue ſic vna materia poſſit eſſe ſb plu 2.opioꝫ
rib aiab pluriū hoim. tñ in reſurrectione
eandē in numero dñs i ſe m'tiplicabit: vt
ſinguli habeāt ſuā. ſic panes m'tiplicati ſūt
ſub manib xpi. vt q̄nqꝫ miliū mādućātiū
q̄libet comederet ſuū panē. ꝛ ſic non mane
ret vna materia i numero quā hꝫ vn⁹ i alio
ſꝫ ipa in ſe m'tiplicata maneri i vno ꝛ i alio
ſm diuerſas ſuas portiōes. ¶ Ad ſecūdam Ad.2
neget̃ añs ꝙ pm⁹ parēs nō reſurget. Ad p/
bationē ꝯñtię ꝯcedit̃ ꝙ añ formationē mu
lier' materia Euę fuerit in eo. ſꝫ poſtq̄ dñs
tulit coſtā: nō erat ipa ammodo ptinēs ad
ei⁹ corp⁹: ſꝫ m'tiplicata fuit materia carnis
remanēt' ad repletionē loci. ꝛ i ea materia
reſurget quā habuit i morte ſua. nō ei opor
tet vt dictū eſt ꝙ reſurgat hō cū oi materia
q̄ fuit ſb ſua aīa: ſꝫ i ea in q̄ morit̃. Reſoluit̃

em̄ materia parentū in generatione filiorū
non tñ ꝑpter hoc materia filij que fuit ſm
pͥmā opinionē ſub forma patris: ptinet pᵒ
diuiſionē ad formā patris. Eſt em̄ ſm phi
loſophū.ix.ethycoꝝ: filiᵒ pars patris diui
ſa de illo. Ita corpᵒ Eue fuit ps corpis ade
ſed p dn̄m diuiſa ab ipo. Vn̄ poſt diuiſio/
nē nō ptinuit ampliᵒ ad ipm. Nec ſequit:
ꝙ reſurgēdo cū ſuo ꝓprio corpe: reſurgat cū
corpe Eue. qꝛ poſt ablationē coſte idē cor/
pus habuit qđ añ: q̄uis in aliq̄ pte varia
tū. nō em̄ reqrit ad idētitatē numeralē om
nimoda idētitas ptiū. ſed ſufficit ptinua/
tio in ptinuo fluxu ſimilis ſitᵒ figure ꝛ ordi
nis ſine magna variatiōe i ordine ad totū
Ad.3 ¶ Ad tertiā de pueꝛ: dictū eſt ꝙ reſurgāt in
menſurā plenitudis xp̄i. ſed h̄ erit dn̄o ma
teriā eoꝝ multiplicante vt ad debitā ſuffici
Ad.4 at q̄ntitatē. ¶ Ad q̄rtā. ꝙ via natural' gene
ratiōis nō pōt idē corruptibile i numero re
uerti. eo ꝙ ſp ſint alie cauſe ꝓducētes. ſ. aliᵒ
motᵒ celi: alia influētia: alij aſpectᵒ planeta
rum i nūero. ſed p v̄tutē dei idē i numero ge
nerabile poſſet redire. mō reſurrectio ñ erit
regeneratio ſʒ reunio aīe ad corpᵒ ſuū. ꝛ h̄
Ad.5 v̄tute dei ſup naturā agente. ¶ Ad q̄ntā: ne
geť añs: ꝙ corpᵒ qđ pͥus a natura ſuberat
corruptōi: fiat tale qđ nō poſſet poſteriᵒ ſb/
eſſe corruptiōi. Ad ꝓbatiōeʒ pcediť ꝙ tale
corpus ſit naturaliter natū tēdere ꝛ diſpo/
ni ad aliā formā. ſʒ tñ qꝛ dn̄s nō vult poſt
reſurrectionē cōcurrere cū alterantibꝫ ipm.
iō impoſſibile erit ꝙ ad aliā formā tūc diſ/
ponať. Immo poſt iudiciū dn̄i generale ſʒ
dei legē q̄ tūc erit: nulla materia erit i poten
tia ꝓducēda in actū ad aliā formā. qꝛ dn̄o
non placet vlteriᵒ cōtinuare motū celi. q̄re
nec erit aliᵒ hmōi motᵒ vel mutatio. Et iō
pcedendū eſt ꝙ tūc de lege ordinata: nulla
materia erit i potētia ad aliā formā. ꝛ ex cō
ſequēti ꝙ nō appetat. ſʒ q̄libet appetet qui/
eſcere ſb forma illa ſb q̄ eſt. Et etiā celū in/
nouatū appetet tūc ꝑpetuā q̄etē ſicut nunc
appetit ptinue moueri. Nec ex h̄ eſt aliud.
ſʒ a pͥma cā dirigit in aliud. Tal' eſt em̄ ap
Ad.6 petitᵒ nature: q̄lē ei indidit deᵒ. ¶ Ad ſextaʒ
dictū eſt in pclioне ſc̄da ꝙ nō ſurget cū om
ni materia. ſʒ cū illa i qua mortuᵒ ē. Ad im
probationē cū q̄riť. q̄re plᵒ iſtā q̄ʒ aliā: Rñ/
deť. qꝛ iſta i morte fuerit corpᵒ ſuū. ꝛ g̃ cum
iſta finalit̄ vel in gr̄a receſſit vel i pctō mor
tuus fuit. ꝛ iō cū iſta recipiet brauiū ſui la
Replica boris. ¶ Forte diceť. ꝙ in reſurrectiōe nō ſit

eadē humanitas. g̃ nec idē corpᵒ. ꝓbať añ
cedēs. qꝛ hūanitas ſurgit ex actu vnionis
aīe cū corpe. mō nō videť eē illa eadē vnio
tūc q̄ fuerat i natiuitate. ꝛ g̃ nec eadē hūa/
nitas. Maior nota eſt. Et minor patʒ. qꝛ
vnio q̄ fuerat i natiuitate diu traſiuit. ꝛ p/
fuit añ iſtā vnionē q̄ eſt in reſurrectōe. ¶ Re Solo.
ſpondeť negādo añs. Ad ꝓbatiōʒ: cōceſſo
ꝙ hūanitas ſurgat ex vnione ꝛc̄. dicatur ꝙ
vnio reſurrectōis fuerit vnio natiuitatis in
vtero. ¶ Si em̄ vnio capiť p vnitōe: ptʒ ꝙ 1
aīa fuerit tūc vnio paſſiua ſicꝫ nunc eſt. qꝛ
fuit actᵒ dei vnietꝭ tūc creatiōe infundendo
ꝛ tūc in reſurrectōe eſt actus dei reiunientis
eā corpi inſtātanee debite ꝓparato: vitaʒ toti
hoi tribuēdo. ¶ Si aūt vnio nō dicať actᵒ 2
vnietꝭ: ſʒ dicať habitudo ex q̄ aliq̄ dicūtur
vnū. vl' aliq̄d dr̄ vnū: tūc ptʒ ꝙ tā aīma q̄ʒ
corpᵒ i reſurrectōe ꝛ poſteriᵒ ſp erit vnio. qꝛ
tā ex aīa q̄ʒ ex corpe ſic ſe hn̄te totū cōpoſi/
tū dr̄ vnū. ¶ Et g̃ eſt eadē vnio i reſurrectōe 3
q̄ in natiuitate ſʒ alio mō facta. qꝛ i natiui
tate vnio ſequiť ſucceſſiuā diſpoſitiōeʒ cor/
poris factā cōit a ſemīe pr̄is: coagētibꝫ cau
ſis ſupioribꝫ: vt aptū ſit p aīe ſuſceptōe deo
eā materia diſpoſita pie create et infundē/
te. Sʒ i reſurrectōe eadē aīa eſt vnio inq̄n
tū materie quā dimiſit i morte p deū mira/
culoſe ꝛ inſtantanee optime diſpoſite: ſola
miſcdia reuniť. ¶ Per h̄ ad formā rōnis: ne Ad for.
geť ꝙ i reſurrectiōe nō ſit eadē humanitas
Ad ꝓbatōʒ negeť ꝙ nō ſit eadē vnio. Ad
ꝓbationē eiᵒ dicať. ꝙ licʒ actᵒ vnitiōis trāſi
uerit q̄ fuerat i natiuitate. ſic ꝙ deſierat eſſe
vnitio cōpleta infuſiōe. tñ res q̄ ē illa vnio
pura ipa aīa manet. licʒ poſtea nō ſit vni/
tio. Que aīa i morte eſt ſua diuiſio a corpe
ꝛ i reſurrectiōe erit iteꝝ vnitio cū corpe: q̄n
corpi reuniť. Vnio aūt relatiua vel q̄ dici
tur aliq̄d vnū aīe cū corpe māſit p totā vi/
tā. Et icepit eſſe diuiſio i inſtāti mortis. qꝛ
tūc ex aīa ꝛ corpe nihil dicebať vnū. Et eti
am i inſtāti reſurrectōis ipa aīa diceť talis
vnio. ꝛ manebit i eternū. qꝛ i eternū poſteri
us hō ex ea pſtituᵗ ſcʒ cuiᵒ eſt aīa: dicetur
vnum. Hoc de ſc̄do articulo.

Quantum ad ter/
tiū articulū reſtat videre de q̄ſito. ſcʒ Vtrū
boni poſt iudiciū maiorē gl̄iaʒ ſumēt: Vbi
ſupponiť ꝙ anīa añ iudiciū ſit i gl̄ia. ꝛ q̄riť
ſi poſt erit i maiore: ¶ Pro quo notandu3 Nota 1.

aīe glīam poſt iudiciū fieri maiorē: pōt ītel
ligi dupl͛r. Uno mō extēſiue. qꝛ ī pluribꝫ fu
tura ſit ei⁹ delectatio. Scdō mō intēſiue. qꝛ
Nota.2 ꝑfectius cōtemplatura. ¶ Scdō eſt notan
dum ꝙ aīe gaudiū duplex eſt. Primum eſ
ſentiale. qđ ꝯſiſtit ī clara dei viſione ⁊ eius
fruitiōe. qđ tñ đr eſſentiale nō q̄ſi ſit aīme
eſſentia: ſꝫ qꝛ ī h̄ beatitudo aīe formalit͛ ꝯſi
ſtit. Iuxta illud Joh. xvij. Hec eſt vita eter
na vt cognoſcāt te deū verꝫ. i. deū p̄rem oīm
2 potentē: ⁊ quē miſiſti Jeſum xp̄m. ¶ Aliud
eſt gaudiū accidētale. qđ ꝓuenit ex aliorū
ꝯuenientiū cognitiōe ⁊ eoꝝ adeptōe. ſicut
eſſent beatitudines alioꝝ bonoꝝ quas aīa
beata videt: ⁊ vidēdo in alijs cognitōe ali
quo mō attingit btītudini alioꝝ vt ꝓpē
ex charitate ꝯgaudēdo. Et de vtroqꝫ p̄t eſſe
Nō 3. dubiū. ¶ Tertio eſt notandū ꝙ gaudiū eſ/
ſentiale nō intēdat͛: niſi intēdat͛ cognitio et
fruitio: vel ſaltē aliqđ eoꝝ. ptꝫ. qꝛ ī eis cōſi/
Cōclō.1 ſtit: vt dictū eſt. ¶ Quibꝫ p̄miſſis eſt p̄ma
ꝯclō hec. Aīe decedentiū in gr̄a ſine crimīe
⁊ culpa ⁊ debito reatu ſtatim p̄miant͛ a deo
2 glīa eterna. ¶ Oppoſitū hui⁹ tenuit ad tē/
pus Johes. xxij. ⁊ poſtea reuocauit ad de/
terminatiōnē vniuerſitat̄ pariſieñ. Q, āt
hec ꝯclō ſit v͛a: ptꝫ ꝑ extrauagantē Bñdi/
cti duodecimi. q̄ canon poſtea cōſtituebat͛
ex eadē determinatiōe ſtudij pariſieñ. dicē/
tem ſic. Definio ꝙ ſ̄m cōem dei ordinatiōꝫ
anime ſanctoꝝ hoīum veteris teſtamenti
q̄ de h̄ mundo añ paſſionē dñi noſtri Jeſu
chriſti deceſſerūt. necnō ſanctoꝝ apoſtoloꝝ
martyrū: ꝯfeſſorū atqꝫ virginū: ⁊ aliorū fi/
delium defunctoꝝ: poſt ſacrū ab eis chriſti
baptiſma ſuſceptū. in quibꝫ nil purgabile
fuit qñ deceſſerāt. nec erit qñ diſcedēt etiāꝫ
in futurū. Uel ſi tūc fuit aut erit aliq̄d pur
gabile in eiſdē: cum poſt mortē ſuū fuerint
purgate. ac ꝙ anime puerorū eodē baptiſ/
mate chriſti baptiſatorū ⁊ baptiſandorūꝫ
cū fuerint baptiſati: ante vſum liberi arbi/
trij decedentiū. mox poſt mortē ſuā ⁊ purga
tionē p̄fatā in illis q̄ purgatōe hmōi indi/
gebant ante reſumptionē ſuoꝝ corporūꝫ ⁊
iudiciū generale fuerūt: ſunt ⁊ erūt in celo
celorū regno ⁊ paradiſo celeſti cū chriſto in
ſanctorū angeloꝝ cōſortio ꝯgregate. ac vi/
derunt: vident ⁊ videbūt: poſt tñ paſſionē
⁊ aſcenſionē dñi noſtri Jeſu chriſti diuinā
eſſentiā viſione ītuitiua ⁊ faciali: nulla me
diante creatura in rōne obiecti ſe habente
ſed diuina eſſentia nude clare ⁊ apte ſe il/
lis oſtendēte. ꝙ qꝛ ſic videntes eadē: diuina
eſſentia ꝑfruunt͛. necnō ex tali viſione ⁊ fru
itione eorū aīme q̄ iam deceſſerūt: ſunt vere
beate ⁊ erunt eoꝝ qui poſtea decedent. et ꝙ
eandē diuinā videbunt eſſentiā: ipſaqꝫ ꝑ
fruent͛ añ iudiciū generale ⁊ cetera plura hu
iuſmodi. ¶ Idē ptꝫ extra de baptiſmo ⁊ ei⁹ Patꝫ.2
effectu. ca. maiores. vbi đr ꝙ ꝑ ſacramentū
baptiſmi xp̄i ſanguine rubricati: culpa re/
mittitur. vitat͛ periculū. ⁊ ad regnū eius ꝑ/
uenit͛. cui⁹ ianuā chriſti ſanguis fidelibus
ſuis miſericorditer reſerauit. ¶ Itē extra de Patꝫ.3
p̄ſbytero nō baptiſato. ca. apta. dicit papa
p̄ſbyterū quē ſine vnda baptiſmatis extre/
mum diē clauſiſſe ſignificaſti. quia ī ſancte
matris eccleſie fide ⁊ chriſti noīs cōfeſſiōe
ꝑſeuerauit. ab originali pctō abſolutum ⁊
celeſtis patrie gaudiū eſſe adeptum: aſſeri
mus incunctāter. ¶ Eadē ꝯcluſio patꝫ au/ Auctibꝫ
ctoritatibꝫ ſanctoꝝ. Auguſtini ī libro ſup
putationū: dicētis ad ſanctos iā cum xp̄o
regnātes. Felices ſancti dei oēs q̄ ꝑtranſi
ſtis hoc mortalitat̄ pelagus. ⁊ ꝑuenire me
ruiſtis ad portū ꝑpetue q̄etis ⁊ ſecuritatis:
obſecro ꝑ mr̄is charitatē. q̄ ſecuri eſtis de ve
ſtra immarceſcibili glīa. ſolliciti eſtote đ no
ſtra multiplici miſeria. ꝑ ipſum vos rogo q̄
vos elegit. qui vos tales fecit. Sequit͛ ad
ꝓpoſitū. De cui⁹ pulcritudine iāꝫ ſatiami
ni. de cui⁹ imortalitate iā immortales facti
eſtis. de cui⁹ beatiſſima viſione ſp̄ gaudetis
eſtote memores nr̄i ⁊c. Sequit͛ poſt aliq̄.
Ibi de⁹ oīa in oībꝫ: quē ſine fine videbūt. et ſp̄
vidēdo in ei⁹ amore ardēt: laudāt ⁊ amant
⁊c. ¶ Scdō idē dicit beat⁹ Auguſtin⁹ in li/
bro de doc. chriſtiana. ſic inq̄ens. Id age vt 2
bonā vitā habeas. tūc q̄ñcūqꝫ occaſio fuerit
vt exeas de corpe: eris ad requiē: eris ad be
atitudinē q̄ nō hꝫ finē. ĝ ad viſionē clarā.
qꝛ ſi adhuc ad enigmaticā illā: hr̄et finem
ꝑ aduerſam opīonē in die iudicij. ¶ Itē pa
tet auctē beati Gregorij in homelia q̄dā q̄ 3
legit͛ de vno martyre. dicētis. Que autē lin/
gua dicere: aut q̄s intellect⁹ capere ſufficit il
la ſuperne ciuitatis q̄nta ſint gaudia ange
lorū choris intereſſe: cū beatiſſimis ſpiriti/
bus glīe cōditoris aſſiſtere: p̄ntem dei vul/
tum cernere: incircūſcriptū lumē videre: et
cetera hmōi. ¶ Et pōt rōnibꝫ ꝓbari. qꝛ cer/
tum eſt. ꝙ in mortali decedentes: ſtatim cō Rōne.1
demnent͛. ĝ in gratia occumbētes: ſi nil in
eis purgandū ſit ſtatim coronant͛. ꝯñtia te
net. qꝛ pronioꝛ eſt de⁹ p̄miare ꝙ̄ punire.

Añs ptꝫ de diuite epulone Luc.xvj.Et ea
rō eſt de oībꝫ alijs.⁊ eſt bti Grego.iiij.li.di
2 alogoꝝ.¶Scđo.qꝛ Apoc.vj.habet͛ ꝙ ſin/
gulis aīabꝫ date ſunt ſtole albe.qđ exponit͛
in gloſa.i.glīa aīe.illa aūt ꝯſtat ī clara dei
viſiōe.⁊ h̄ expſſe determiat ī.iiij.dialogoꝝ.
3 ¶Et tertio q̄ eſſet cā dilatōis glīe aīe:quaꝫ
iā dei adiutorio meruit͛ cōſtat ꝙ nulla.Et
rōnes poſſent mltiplicari.ſꝫ ſatꝫ eſt¶Secū
cōclīo.2 da ꝯclīo.Btitudo aīaꝝ poſt reſumptiōem
ſuoꝝ corpoꝝ erit maior extēſiue.ꝓbat͛ ſic.qꝛ
tāto extēdit͛ gaudiū aīe:q̄nto de pluribꝫ eſt
ſꝫ poſt reſumptionē corpoꝝ erit de pluribus
Igit͛.Maior eſt q̄d nōis.Et mior patꝫ.qꝛ
erit tūc de obiecto beatifico ⁊ duplici ſtola ꝓ
pria.Añ aūt ſolū eſt de ſimplici ſtola ꝓpria
Apoc.vj.Date ſunt ſingul' ſtole albe.i.ſto/
la glīe aīe.Itē erit de glorificatiōe corporuꝫ
alioꝝ de q̄bꝫ etiā q̄libet beat⁹ gaudet ꝓpter
Cōclīo 3 plenitudinē charitatꝫ.¶Tertia ꝯclīo.Etiā
poſt reſumptōnē corpis aīe gaudiū accidē
tale mai⁹ erit intēſiue.ꝓbat͛ ſic.qꝛ ei addet͛
nouū gaudiū ad gaudia accidētalia q̄ pri
us habebat.g̊ ꝯclīo eſt ꝟa.ꝯñtia tenet.qꝛ fi
nito intēſibili additū tale:reddit ipm intē
ſius.Añs ptꝫ.qꝛ addet͛ ei gaudiū de glori/
Cōfir. ficatōe ſui corpis qđ antea nō habuit¶Et
ꝯfirmat͛.qꝛ oē cognoſcēs appetēs aliq̄d ꝑ
modū deſiderij delectat͛ in eo cū ipm attin/
git.ſꝫ aīa btā eſt ꝑfecte cognoſcens:⁊ añ re
ſumptiōꝫ corpis ei⁹ reſumptōeꝫ appetit.g̊
delectat͛ in eo cū ipm attingit.tenet ꝯñtia.
Et maior ptꝫ de ſe.qꝛ h̄ eſt eiuſdē moris deſi
derare hñdū ⁊ delectari ī habito.Mior q̄
ad pmā ptē nō eſt.ſꝫ q̄ ad ſcđaꝫ ptꝫ ꝑ btm̄
Aug.xij.ſup Gen̄.ad lraꝫ.⁊ ē poſt oppoſitū
allegatū.Et ē manifeſtū.qꝛ forma nata in
herere appetit ſbiectū.Itē qđ nō ē ſuppoſi/
tū:appetit id ꝑ qđ fit ſuppoſitū.mō ita ē de
aīa ſepata.nō eīm eſt pſona vel ſuppoſitū:
⁊ cū corpe reſumpto eſſet pſona vl' ſuppoſi/
tū.Itē qđ hꝫ mltas opatiōes pfectionales
in q̄s nō pōt ſine alio:naturalit͛ appetit il/
lud aliđ.mō aīa hꝫ mltas opatōes q̄ ſunt
bone ⁊ pfectōis.ſic cognitōes ſenſitiuas in
teriores ⁊ exteriores q̄s nō p̄t facere ſine cor
pore.igit͛.ptꝫ maior.qꝛ natural' appetit⁹ di/
rigit͛ ſimplr̄ in illđ qđ ē bonū.mō fruſtra eēt
potētia cui⁹ executio eſſe nō poſſet.Minor
nō eſt de ſe.Itē admiſtrādo corp⁹ deo mini/
ſtrat.h̄ aūt eā delectat.igit͛.¶Quarta ꝯclīo
cōclīo.4 Etiā gaudiū aīe eſſentiale btitudis.ſcꝫ de
cognitiōe ⁊ fruitiōe dei augebit͛ poſt iudici/
um ⁊ reſumptōꝫ corpis.ꝓbat͛ ſic ex dicto be
ati Aug.ꝑus allegato.qꝛ q̄nto aīa pfecti/
us fert͛ in cognitionē ⁊ dilectionē diuīe ma
ieſtatꝫ:tāto erit eſſentialit͛ beatior.ſꝫ magis
fert͛ in illa poſt reſumptōꝫ corpis.igit͛.Ptꝫ
maior.qꝛ ī illis ꝯſiſtit btitudo eſſential'.⁊ g̊
q̄nto ea aīa pfectius attingit:tāto pfectior
erit.Et pꝫ mior.qꝛ ex naturali tēdentia ad
corp⁹ min⁹ eleuari ſufficit ī cognitionē ⁊ di
lectōꝫ maieſtatꝫ añ reſumptōꝫ q̄ſi retracta
ad aliq̄d ſibi deficiens.q̄ retractio ceſſabit
corpe reaſſumpto.vt dic̄ dicta auctas bea/
ti Aug.¶Et ꝯfirmat͛.qꝛ erit pfectior reſū/ Cōfir.2.
pto corpe.g̊ ꝯclīo ꝟa.tenet ꝯñtia.qꝛ pfecti⁹
eſſe ſeq̄t͛ pfecti⁹ agere.⁊ ex ꝯñti cognoſcere ⁊
diligere.Añs ptꝫ.qꝛ oīs forma q̄ nata eſt
cōponere cū corpe pfectior eſt qñ eſt ī corpe
nō grauāte ꝗꝫ qñ eſt extra ipm.poſt reſurre
ctionē aūt corp⁹ reunitū aīe:aīam nō ḡua/
bit¶Scđo ſic.de⁹ poſt iudiciū oñdet electꝫ ꝓba.2
magꝫ glīam ſue claritatꝫ.g̊ clari⁹ deū cogno/
ſcēt.g̊ gaudiū eſſentiale intēdet͛.ꝯñtia vlti
ma tenet vt ꝑus.qꝛ ī illa viſiōe clara ꝯſiſtit
eſſentialit͛ btitudo.Tenet ⁊ pma.qꝛ tanto
cognoſcēt deū:q̄nto eis de⁹ oñdet glīam ſue
claritatꝫ.Añs ē Hieronimi ſup illđ Oſee.
vj.Viuificabit nos p⁹ duos dies.ī q̄dam
gloſa ſic dicētꝫ.pacto iudicio āpliorē glīam
ſue claritatꝫ de⁹ mōſtrabit electꝫ.¶Et ptꝫ ꝑ
rōnē.qꝛ ñ min⁹ augebit de⁹ claritatē btōꝝ qꝫ Rōne.
claritatē corpoꝝ ñ cognoſcētiū:ſꝫ p⁹ iudici
um de⁹ augebit claritatē corpoꝝ ñ cognoſcē
tiū.g̊ etiā augebit claritatē electoꝝ.qđ ī aīa
vl' āglo eē nō p̄t:niſi clariori viſiōe ⁊ maiori
dilectiōe.g̊ ⁊c.tenēt ꝯñtie.Et maior pꝫ ꝑ il
lud Apoc.xxj.qꝛ dicebat q̄ ſedebat ī trono
Ecce noua facio oīa.g̊ nō ſolū corpa inoua
bit:ſꝫ ⁊ ſpūs.Et h̄ rōnabilit͛.qꝛ ſpūs īmedi
ati⁹ ⁊ multiplici⁹ ad honorem dei deputati
ſunt.⁊ iō merito ampliori lumīe corpibus
clarificādi ſunt.Minor eſt Eſa.xxx.qꝛ erit
lux lune ſic lux ſol'.⁊ lux ſol' ſeptēpliciter ⁊c.
Et Eſa.lxv.Ego creo celos nouos ⁊ terraꝫ
nouā.g̊ ⁊c.¶Correlariū.p⁹ iudiciū lumen Corre.
glīe augebit͛.pꝫ.qꝛ cū ipꝫ ſit neceſſariuꝫ me
diū viſiōis beatifice:vt ī tertio dictū eſt.ſic
beatitudo augebit͛:ita ⁊ ipm.imō dictū eſt:
ꝙ beatitudo eſſentialis augebit͛.g̊ lumē glīe
¶Forte dicet͛.Beati videbūt penas miſe/
roꝝ.g̊ ꝑ miſericordiā ⁊ cōpaſſionē ꝯtriſta/ Argu.1.
bunt͛.ptꝫ ꝯñria.qꝛ ī eis erit plena miſcđia.
Itē qꝛ forte filius eſt in celo ⁊ pater in infer
no:quē tenere vnice ve dilexit.Añs ē mgrī

in lra diſ. vlti. c. v. ⁊ vij. Rñdet. ꝙ quis na
turali pietate ſb̄ ꝯditõe q̄ deo eſſet placidū
gauderēt de eoꝝ liberatõe: vt dic̄ mgr̄ in lra
ex aucte b. Greg. ſup illõ Lu. xvj. dixit illi
Abraā. ⁊ eſt homelia. xl. ſup Lu. Sꝫ q2 oī
no ſbiect⁹ eſt appetit⁹ pietat̄ natural̄ amori
gratuito diuię iuſticię penit⁹ imerſo. nō pñt
velle niſi qđ vidēt deū velle. vñ nec p eis in
tercedūt. ſꝫ eoꝝ penā q2 a iuſto iudice miſe/
ricordit̄ inflicta ē: ꝯtinuari volūt laudātes
de eoꝝ ꝯdēnatiõe dei iuſticiā ⁊ de ſua ſalute
ei⁹ miſcđiā ſine q̄liber cōpaſſiōe affligēte vl'
eoꝝ btitudię quōlibet obſcurāte. Per h̄ dr̄
ad formā ꝯcedēdo añs ⁊ negādo ꝯñtiā ꝙ p
Ad.1. miſcđiā cōpatiāt. ¶ Ad pmā pbatõꝫ dicat̄
ꝙ licet i eis ſit miſcđia habitual': nō tñ ꝯ di
Ad.2 uinā iuſticiā alicui miſerēt. ¶ Ad ſcđaꝫ ꝙ fi
li⁹ eſt i celo ⁊c. dicat̄ ꝙ amor grat⁹ illū amo
rē pietat̄ natural' penit⁹ ab ope cōpaſſiōis
retinet retrahēdo. Hoc de tertio articulo.

His premiſſis re/

ſpōdet̄ ad rōes pncipales factas ꝯ q̄ſituꝫ
Ad pmā negat̄ añs ꝙ aię añ reſumptōem
corpoꝝ ſint deo ſiliores. Ad pbatõꝫ dicat̄ ꝙ
eēntia aię ſiue informet ſiue ñ: i ſe eque ſim
plex ſit. ⁊ cū informat: tūc ē ſic ei⁹ naturę eſt
q2 ē ꝯdita p corpis regimēto. ⁊ eſt i q̄ete na
tural' ſuę tēdētię: pſertim ſi corp⁹ ſit icorrup
tibile ſic erit p⁹ reſurrectiōꝫ. Dū eñ p⁹ eſſet
ſepata: tūc naturalē adhuc hēbat tēdētiā
ad corp⁹. ⁊ ſic erat i aliq̄li appetitu deſiderij
2 diſtrahēte. vñ tūc min⁹ pfecta ē. ¶ Ad ſecū
dā pbatiōꝫ cū dr̄. ꝙ ſit a corpe ſepata: ⁊ ex
h̄ deo ſilior. q2 de⁹ eſt a corpe matīe ſeparatus
Rñdet̄ ꝙ eſſe ſepatū a corpe reſpectu forme
q̄ nata eſt inherere. q2 dic̄ illi⁹ formę ſtatuꝫ
min⁹ debitū. ⁊ tendētiā ad corp⁹ eſt mag̃ i/
pfectiōis q̄ꝫ pfectōis. ⁊ g̃ h̄ nō dic̄ ſilitudinē
ad deū ſm ſe i talib⁹ formis. de⁹ eñ ſepat⁹ ē
ſic ꝙ nec ſit corp⁹ nec nat⁹ eē i corpe p inhe
ſionē. q̄lis ſepatio aię hūane neq̄t cōuenire
Ad 2 iuxta ſuā naturā. ¶ Ad ſcđam: negat̄ mior.
ꝙ añ reſurrectōꝫ ſit mag̃ vnita. imo i inten
tiōe corpis eſt mag̃ diſtracta. Ad pbatōꝫ
minor̄ ꝯcedit̄ ꝙ i corpe mltiplicet̄ diūſitate
ſit⁹ mēbroꝝ. ſꝫ q2 corp⁹ ipaſſibile erit ⁊ ſine
grauamine: erit ei adminiculū glię: qđ mor/
tale fuit ſarcinę. Vñ p illõ habebit eē ſup/
poſitale. ⁊ tota intētōe feret̄ oīb⁹ ſuis virib⁹
in cognitionē ⁊ dilectiōꝫ dei ⁊ ceſſabit deſide
riū ⁊ retractio quā habuit ad corpis reſum

ptionē. ⁊ ſic p h̄ erit mag̃ vnita. ¶ Ad terti Ad. 3
am neget̄ maior reſpectu corpis hūani ꝙ il
lud qđ ꝯſiſtit i nudo actu itellect⁹ ⁊c. rale ei
pt intēdi p reſumptōꝫ corpis inq̄tū deſide/
riū aię ad corp⁹ fuit aię diſtractiuū. ⁊ ſic a
ꝯſecutōe pfectōis act⁹ itellect⁹ ipeditiuum
Ad pbatōꝫ dicat̄. ꝙ licꝫ ñ depēdeat aīa ho
minis i his actib⁹ a corpe. tñ corp⁹ ꝯfert ad
iſtoꝝ actuū pfectōꝫ: mō q̄ dictū ē. ſ. idirecte
¶ Ad q̄rtā neget̄ etiā maior ꝙ illõ qđ ꝯſur/ Ad.4
git ex bono infinito nullo finito addito: fi/
at mai⁹ niſi ex eo ꝯſiſteret eſſentialit̄ vl' for/
malit̄. Felicitas āt aię btē ꝯſiſtit i bono infi
nito obiectiue. tñ addito g̃du charitat̄ fi/
nitę i aīa bti fieret maior: vt notū ē. ⁊ iō fal
ſa ē maior. Ad pbatōꝫ maior̄ dicat̄. ꝙ ſicꝫ i
finito additū finitū nō fac ipm mai⁹ i ſe: ſic
etiā ifinito delectabili additū finitū delecta
bile: nō fac ipm mai⁹ i ſe: ſꝫ cū h̄ ſtat ꝙ infi/
nito delectabili exñte obiecto: finitū bonuꝫ
additū aīme frueti fac eā i illo bono ifinito
pl⁹ delectari. puta ſi mag̃ cognoſcat ipꝫ. vl' ma
gis diligat ipꝫ. ⁊ h̄ p viā idirectā fac aīab⁹
ſctis reſūptio corpis. q2 aufert ab eis tēdētī
am ad corp⁹ retrahērē a ꝯtēplatōe dei ¶ Ad Ad.5
q̄ntā ꝯcedit̄ maior ⁊ neget̄ mior. ꝙ aīa p⁹ re
ſumptōꝫ corpis ſit plib⁹ itēta q̄ꝫ ātea. Ad
pbatōꝫ dicat̄ ꝙ aīa p⁹ reſūptiōꝫ corpis ⁊ ſi
ſit itēta corpi: h̄ eſt cū delectabili ꝯplacētia
ipꝫ ⁊ oēs vires ei⁹ i deū ordinādo. ad quod
erit aptiſſimū. q2 i nllo rebelle: ſꝫ obediēs p
nutu volūtat̄ ⁊ faciēs cū ea pſonā pfectā i
laudē dei. Sꝫ añ reſūptōꝫ ei⁹ tēdit i corp⁹:
cū q̄dā deſiderio ſperāte aliq̄ mō diſtrahēte
a plena eleuatōe mēt̄ i obiectū btificū. ⁊ g̃
tūc erat itēta plib⁹ q̄ꝫ poſteri⁹. q2 corpi cū de
ſiderio ⁊ ſpe ſuę reſūptōis ⁊ poſteri⁹ cū q̄ete ⁊
ꝯplacētia. ſpes āt q̄ differt̄ affligit aīaꝫ. ꝙ q̄ꝫ
uis i btis aīab⁹ locū nō hēat q̄ ad penā: eo
ꝙ ꝯiūctę ſint obiecto ſatiāte. hꝫ tñ aliq̄lē re
tractiōꝫ ex deſiderio rei deſideratę Intēdit g̃
corpi ⁊ ei⁹ reſūptōi. p⁹ reacceptōꝫ āt nō in/
tēdit niſi corpi vt eleuet ipꝫ i deū. ⁊ ſic pauci
orib⁹ poſteri⁹ Aut ſi vtrıq̄ ꝯtēdis ꝙ tot p⁹ ſi
cut añ. tñ p⁹ h̄ eſt cū q̄ete ⁊ ꝯplacētia ad cō
tēplatōꝫ aliq̄ mō adiuuāre q2 dat eē ſuppo
ſitale. ātea āt erat cū deſiderio ⁊ ſpe aliq̄ mō
aīam ad itima ꝯtēplatōe dei ad iferi⁹ incli/
nāte ¶ Ad ſextā neget̄ maior vbi natalia cō Ad.6
iūcta diſpōnūt ad pfectōꝫ ſupnatal'. ad pba
tōꝫ ꝯcedit̄ ꝙ actio pure ſupnatal' fiat a cā ſu
p naturā agēte. q̄ꝫuis illa ñ depēdeat i actōe
ſua a ꝯiūctōe natialiū. tñ actōes ſupnatales

ſunt i patiēte diſpoſito. et diſpoſitio fit p cō iunctionē naturaliū. iō ſic ↄfert ex idirecto
Ad.7 ↄiūctio naturaliū ¶ Ad ſeptimā. negeť anſ p vtraqꝫ prē. Ad pbatiōꝫ ei⁹ ↄcediť ꝙ de per ſe ex reſumptiōe corpis nō augeať lumen glīę: ſꝫ retardatio vľ retractio aię tolliť rōne cui⁹ tūc et poſt pfecti⁹ eodē lumie ferť in co/
Simile gnitionē et dilectionē. ¶ Sic ferrū obuolu/ tum pāno min⁹ ſcindit. et non dat ablatio pāni ferro acumē ſꝫ demit īpedimētū. Sic nec lumē glīę reſumptōe corpis augeť. Sꝫ qꝛ deſideriū aię eſt ad inferiora aliq̄ modo. ideo eodē lumie min⁹ pōt an̄ reſumptiōem q̄ꝫ poſt ipam. Augeť etiā lumē glīę dei ma/
Ad.8 iori ōnſione ſuę claritatiſ: vt dictū eſt. ¶ Ad octauā. ↄceſſo an̄te: negeť ↄn̄tia. qꝛ eodē ꝓ/ bareť mō ꝙ nō reciperet dotes corpis in reſur rectiōe. qđ vtiqꝫ nō eſt vez. Licet em̄ om̄e meritū habuerit i vita. tn̄ dn̄s decreuit hoc iuxta ſuā puidentiaꝫ an̄ iudiciū. ſ. p̄miare min⁹ et poſt iudiciū ampli⁹. et tn̄ ſemp vltra
Ad 9. ↄdignū. et iō ↄn̄tia nō valet. ¶ Ad nonam ↄcediť maior ꝙ illis innitanť auctibꝫ. et ne/ getur ꝙ hoc nō ſit vez qđ eis exprimiť. Et ad ꝓbationē negeť ↄn̄tia de anima chriſti. qꝛ nō eſt ſiłe: tū quia in morte xp̄i ſuppoſi/ tum qđ moriebať māſit nihilomin⁹ ſuppo ſitū Immo nullū ſuppoſitū deſiīt eſſe. quia anima māſit ſuppoſito vnita ſicut p⁹. Et hoc nō ↄtingit in ſepatiōe aię alteri⁹ hoīs.
2 ¶ Scđo. etiā nō habuit illa bn̄dicta aīma p̄ncipaliť ad corpus tendentiā ſicalię hn̄t aię. eo ꝙ māſit vnita ſuppoſito diuio: qđ eā ſic ſupabūdāter beatificauit ꝙ nō diſtra hebať aliq̄ mō a ↄtēplatōe deitatiſ. p̄ſertim cū ſpūs fuerat ei dat⁹ nō ad menſurā. Jo hānis. iij. ¶ Itē ppter plenitudinē gr̄ę crea
3 re: nec ſuppoſitatio ei⁹ erat ex corpe: ſed ex ſuppoſito diuio. et iō nō eſt ſiłe. ¶ Si dicať
4 ꝙ min⁹ habuit tendētiā ad corp⁹. ↄcediť. ſꝫ iſta fuit ita eleuata p ſuppoſitationē ver bi qđ eā ſuppoſitabat: vt in nullo diminu eret ei⁹ cognitionē vel dilectionē ſicut i alijſ creaturis. ¶ Ad ſcđam ꝓbationē minoris
Ad.2 ↄcedať an̄s. et negeť ↄn̄tia. qꝛ nō eſt ſiłe: de appetitu deſiderij et de appetitu complacētię q̄uis em̄ ſpes q̄ differť affligat aīam. nō tn̄ ppter hoc delectatio vel quies in re iam ha bita. ineſt em̄ naturę: ꝙ appetitus deſiderij aliquo mō grauet ſua dilatiōe. Sic autēꝫ nō eſt de appetitu cōplacētię. Vez eſt tn̄ ꝙ ſpei dilatio nō poſſit animā beatā reddere grauē vel triſtē ppť ↄiunctionē ei⁹ cū bono delectabili ſatiāte. facit tn̄ ipam aliq̄ modo minus tēdere ad ſupius ꝓpter deſiderium inferioris. ¶ Rōnes ꝓ ptibꝫ oppoſitis ſunt p dictis. Hoc de queſtione.

Dubiū breue

ꝓ fine faciendo eſt tale. Utrū damnati videāt gl̄iaꝫ btōꝝ? Argu. 1.
¶ Arguiť ꝙ nō. qꝛ in inferno nō eſt lumē. ğ nec viſio. tenet ↄn̄tia. qꝛ neq̄t eē viſio niſi cū lumie. An̄s ptꝫ. qꝛ i inferno ſunt tenebrę exteriores. q̄s vocat mgr̄ i lr̄a diſ. vltima oīmodā excluſionem a lumine
¶ Scđo dānati nō vidēt beatos videre di uinā eſſentiā. ğ nō vidēt eoꝝ gl̄iam. ptꝫ cō ſequētia. qꝛ gl̄ia btōꝝ p̄ncipaliť ſtat i viſiōe eſſentię diuię Joh. xvij. Hęc ē vita etna et cē An̄s pꝫ qꝛ ſi vidēt eos videre diuinā eſſen tiā: ipi eſſent beati. nā tūc etiā ipi viderēt eā arguiť. 2
¶ Tertio. qđ nō ↄcediť in hac vita ſanctis niſi rariſſime: nō ↄcediť damnatiſ. ſꝫ videre gl̄iam beatoꝝ non ↄcediť in hac vita viris ſanctiſ niſi rariſſime: vt btō Paulo q̄ rapt⁹ fuit ad tertiū celū et audiuit arcana v̄ba: vt habeť. ij. ad Cho. xij. Igiť h̄ nō ↄcediť dā/ natis. arguiť. 3
¶ Quarto. qꝛ dānatoꝝ aię nō vidēt ea q̄ fiūt in h̄ mūdo. ğ nec gl̄iam beatorum tenet ↄn̄tia. qꝛ min⁹ diſtāt a p̄n̄ti ſeculo q̄ꝫ a futuro. Et an̄s eſt Auguſtini in libro de cura p mortuis agēda: dicētis ſic. Ibi ſunt defunctoꝝ aię vbi ea q̄ hic aguntť ſcire non pn̄t. Arg. 4.
¶ Quinto. hoīes p̄n̄tis ſeculi non pn̄t videre gl̄iam ſanctoꝝ. ğ min⁹ dānati. ꝓbať ↄn̄tia. Tum qꝛ maior eſt ↄformitas eccłię militātis cū triūphante q̄ꝫ ſtatus infernaľ cū eadē Tum etiā qꝛ minor diſtantia. Tū etiā quia in hoc ſtatu ad minus eſt mediū illuminatū: qđ plus ↄfert ad videnduꝫ q̄ꝫ faciunt tenebrę infernaleſ. Argu. 5
¶ Sexto. aliqui dānati nō vidēt gl̄iam btōꝝ. ğ nulli. ꝓbať ↄn̄tia. qꝛ nō eſt potior rō vt videť de aliq̄bꝫ q̄ꝫ de omibꝫ. An̄s ptꝫ de pueris in infantia ſiue baptiſmate defunctiſ. qꝛ ſi tales viderēt gl̄iam ſanctoꝝ: vel ad gl̄iam eoꝝ viderent eam: et hoc nō. qꝛ nō mereutť gl̄iam. vľ ad pe nam: cōtra. eis nō debeť pena ſenſus: vt ꝑuſ dictū eſt. Sꝫ i oppoſitū eſt mgr̄ i hac di ſtinctiōe vltima. ca plis. v. et. vij. arguiť 6

Pro hoc dubio

breuiter expediēdo Primo p̄mittēdę ſunt diſtinctiones. Secundo cōcluſiones.

Quantum ad pri/
mũ eſt aduertendũ ꝙ poſt hãc vitã triplex
Nota.1. viſio repiet̃.que etiã modo eſt in beatiſ. Pri
ma vocat̃ meridiana. q̃ eſt cognitio eẽntię
diuinę.in q̃ aĩa q̃ſi in meridie lucis ęternę
2 toto deſiderio ſuo ſatiat̃. ¶ Scd̃a vocat̃ ma
tutina: quę eſt cognitio rerũ in v̄bo. de q̃ in
tertio dictũ eſt. ꝙ eadẽ noticia aĩna cogno
3 ſcit v̄bũ ⁊ res in v̄bo. ¶ Tertia eſt veſpertina
⁊ vocat̃ cognitio reꝝ in ꝑprio genere: q̃ du/
plex eſt. Quedã em̃ eſt infuſa vel a deo me/
diante cognitione matutina. ſicut eſt in be
atis. Uel immediate ſine cognitiõe matu
tina media. qualis fuit in ꝑphetis q̃b᷒ de/
us claras futuroꝝ noticias infudit. Poſſ;
etiã infuſa haberi ꝑ angelũ intellectuꝫ illu
minantẽ. q̃ modo ſuperiores angeli illumi/
nant inferiores: vel hoĩes vel demones. ſic
vult beat᷒ Dionyſi᷒ in de angelica hierar/
chia. ⁊ in lib. de di. no. Alia eſt acq̃ſita a re
bus ꝑ eaꝝ ſpẽs: vel ab eis receptas. vel ſic
aliqui dicũt inditas ab origine ꝑductõis
ꝑſertim in angelis: de q̃ magis dictũ fuit li/
Nota.2 bro.ij. ¶ Scd̃o eſt notandũ. ꝙ angeloꝝ vl̃
ſaluatoꝝ gaudia videri a dãnatis põt itel
ligi dupl̃r. Uno mõ in genere. q: vidẽt eos
letari in q̃ete ⁊ in gr̃arũ actione ⁊c̃. Alio mo
do in ſpecie. ſ. q: vidẽt modũ cognitionis ⁊
fruitionis: vel obiectũ in quo delectantur.
Nõ 3. ¶ Tertio eſt notandũ. ꝙ cũ reordinatiões
peccatoꝝ debeãt fieri ꝑ ↄtrariũ: iuxta exigen
tiam iuſticię diſtributiuę rõnis eſt ⁊ ↄgru
um: vt mali q̃ hic oꝑa meritoria deriſerunt
viſa gl̃ia premiatoria: ꝑ illis debite torque
antur. Hoc de primo articulo.

Quantum ad ſe/
cundũ articulũ eſt ꝑma ↄcl̃o. Licet dãna
Pars.1. ti gl̃iam videãt beatoꝝ in genere: nõ tamẽ
videt eã in ſpecie. ¶ Prima pars patet per
illud Sap. v. Uidentes aũt turbabũtur
timore horribili ⁊c̃. Et beatus Gregori᷒ ho
melia. xl. ſup Lucam dicit. ꝙ infideles in
inferno poſiti fideles ſupra ſe in requie attẽ
dunt. Et patet ꝙ ſit congruũ. q: ↄgrue pu/
niunt̃ penis ↄtrarijs delictoꝝ. vt dictũ eſt ĩ
tertio notabili. modo cũ viuebãt hic: ſuos
dei deriſerunt. oꝑa meritoria vilipenderunt
⁊ ꝑ nihilo reputauerũt. Ut reformet̃ g̃ eoꝝ
deriſio vidẽt beatoꝝ exaltationẽ. Ut refor/
metur eoꝝ ↄtempt᷒: vidẽt gl̃iam ↄtra eoꝝ
ignominiã. et vt quia ſuã vitã extulerunt:
⁊ vitã bonoꝝ nihilipenderunt: reformẽtur
ꝑ penã quã habent videndo illos exaltari:
⁊ ſe apud inferos cruciari. Unde ſequitur
Sap. v. eos dicturoſ. Hi ſunt quos aliq̃n
habuim᷒ in deriſum ⁊ in ſimilitudinẽ impro/
perij. nos inſenſati vitã illoꝝ ęſtimabamuſ
inſaniã. ⁊ finẽ illoꝝ ſine honore. quomodo
g̃ cõputati ſunt iter filios dei: ⁊ int̃ ſanctos
ſors illoꝝ eſt. ¶ Scd̃a ps ↄclõis ꝓꝫ. q: in Pars.2
ſpecie cognoſcere dulcedinẽ ↄtẽplatõis ⁊ ꝑ
fectionẽ viſionis: nulli ↄuenit niſi ſit beat᷒
⁊ g̃ hoc nõ hꝫ locũ in dãnatiſ. ¶ Scd̃a con/ Cõ clo.2
cluſio eſt. q̃uis ſic dãnati vſq; ad diẽ iudi
cij videãt bonoꝝ gl̃iam: nõ tñ videbũt eaꝫ
poſt finalẽ ſñiam. Prima ps patꝫ ex auctẽ
Gregorij pus allegata. Et beat᷒ Aug᷒. li.
meditationũ. c. xiij. inq̃t. ꝙ ſuppliciuꝫ erit
maloꝝ videre gl̃iam bonoꝝ. Et itelligit vſ/
q; ad iudiciũ incluſiue. Scd̃a ps patꝫ per
Gregoriũ ibidẽ. q: dicit ꝙ poſt iudiciũ nõ
videbũt electos. q̃uis electi videant eos.
Cõuertent̃ em̃ tũc penit᷒ ad ſuas miſerias
cogitãdas: ſic ꝙ vix vel nũq; al̃s diuerterẽt
mentẽ. ¶ Sꝫ dicet̃. g̃ alleuiabit eis pena. ꝑ obiectio
batio ↄñtię. q: penoſum eſt eis videre gl̃iaꝫ
⁊ h̃ poſt iudiciũ nõ habebũt. Falſitas ↄñtſ
ꝓꝫ ꝑ Augſ. xxxviij. c. li. meditationũ dicẽ/
tem ꝙ poſt diẽ iudicij gui᷒ puniet̃. ¶ Rñde Solo.
tur. negãdo ↄñtiã. ⁊ ad ꝓbatiõꝫ ei᷒ dicat̃.
ꝙ ſicut antea torq̃bant̃ de viſione. ita poſt
iudiciũ de memoria q̃ recordant̃ ſe eã vidiſ
ſe ⁊ amiſiſſe. Itẽ ſi in h̃ alleuiarent̃. tamẽ in
alijs multo grauius tũc punietur. ſcꝫ terro
re faciei iudicis ⁊ ardore corpis. compreſſi/
one multitudinis corpoꝝ damnatorũ ⁊c̃.
¶ Tertia ↄcl̃o. Hãc ſanctoꝝ gl̃am non co/
gnoſcũt cognitõe matutina. q: nõ videbũt Conclo.3
eſſentiã dei. ¶ Correlariũ. ꝙ eã cognoſcũt co
gnitõne veſpertina. ſequit̃. ex q̃ ei cognoſcũt Corre.
eam: vt dicũt ↄcl̃iones ꝑcedentes. ⁊ non co
gnitione matutina. ſequitur ꝙ veſpertina.
¶ Quarta ↄcl̃o. veriſil̃r eã cognoſcunt cog
nitiõe infuſa ⁊ nõ cognitiõe ꝑ ſpẽs receptas Conclo 4
a btĩs. Prima ps habet̃ ſi ſcd̃a ꝓbata fue/
rit. ꝓbat̃ itaq; ſcd̃a. q: attẽti ad ſuas g̃uiſſi/
mas penas: etiã ſi ſpẽs a reb᷒ vl̃ a btõꝝ gl̃a
viſa poſſent m̃tiplicari. tñ mot᷒ maior pe
nę veriſil̃r ĩpediret oẽm motũ earũdẽ ſpẽꝝ. ⁊
tũc ex h̃ ſeq̃t̃ ꝑma ps. ſ. ꝙ ex q̃ cognoſcũt. ⁊ ñ
cognitiõe matutina. vt dic̃ ↄcl̃o tertia. nec
veſpertina cauſata ꝑ ſpẽs ſumptas a reb᷒.
ſeq̃t̃ ꝙ cognoſcũt eam cognitione infuſa in

ipſoꝝ iuſtã punitionẽ.nõ em̃ ſunt aliꝗ mo/
di. Hoc de ſecundo articulo.

His premiſſis re/
ſpondet ad rõnes pncipales ¶ Ad pmam
poſſet negari añs.qꝛ Gregoriꝰ in moralibꝫ
dicit.ꝙ i inferno ſit lumẽ:nõ ad ꝯſolationẽ
ſꝫ vt magꝭ torq̃at ad aliq̃d lucet.nã ſeq̃ces
ſuos q̃s ſecũ reprobi de mũdo traxerũt:flã/
ma illuſtrãte viſuri ſunt. Meliꝰ tñ dr:negã
do ꝯñtiã. Ad pbationẽ cũ dr.ꝙ neq̃at eſſe
viſio ſine lumĩe. Rñdet. ꝙ ſi de viſiõe cpali
ꝛ corpali ſit ſmo:ꝛ de lumĩe corpali. verũ aſ
ſumit.ſꝫ nõ eſt ad ppoſitũ.qꝛ talis viſio nõ
eſt in dãnatꝭ reſpectu glĩe btõꝝ. Si aũt de
viſione ſpũali ꝛ lumine ſpũali.ſic ipa viſio
põt dici lumẽ.qꝛ facit ſpm̃ cognoſcere vl' vi
dere q̃ alꝭ nõ videret:vñ eũ illuminat. Et
ſic vſq3 ad diẽ iudicij eſt in inferno lumen.
qꝛ illumĩatio ꝛ viſio generalꝭ glĩe:quã pdi/
derũt. Nec ad hãc requirit lumẽ corporeũ.
cũ nõ fiat p ſpẽꝝ receptionẽ vt credit: ꝛ di/
ctũ eſt:ſꝫ p infuſionẽ cognitiõis i reprobꝫ
Ad.2 debitã penã ¶ Ad ſcdam:neget ꝯñtia.nõ eĩ
ex eo dicunt videre eoꝝ glĩam.qꝛ vidẽt eos
videre diuinã eſſentiã. ſꝫ qꝛ exterioribꝫ ſi/
gnis ſibi oñſis cognoſcũt eis bñ eſſe. Ad p
bationẽ ꝯcedit qd aſſumit:ꝙ glĩa beatorũ
pncipalit ſtet i viſione diuiẽ eſſentiẽ.tñ ad
h ꝙ aliq̃s videat btõ bñ eſſe ſignis exterio/
ribꝫ.nõ oportet ꝙ ipſe ſciat vñ bñ ſit ei for/
Ad.3 malit. ¶ Ad tertiã.ꝙ nũq̃ ſctis in hac vita
ꝯcedat videre glĩam btõꝝ eo mõ q̃ eam vi
dẽt dãnati. qꝛ illi vidẽt eã in penã ꝛ ꝯfuſio
nẽ.h nõ dat ſanctis in hac vita: ſꝫ Paulo
ꝛ Moyſi forte ꝯceſſum eſt eã videre q̃ſi p/
guſtãdo dulcedinẽ ꝛ ſupra modũ delectan
do.h mõ dãnati nõ vidẽt:ſꝫ i debitã ipis pe
nam. ¶ Ad q̃rtã:neget ꝯñtia . qꝛ ea q̃ fiũt i
Ad.4 hoc mũdo nõ ſic eſſent eis i penã ſic eſt glĩa
beatoꝝ quoꝝ vitã vitupauerũt in h ſeculo
Et iõ in recõpẽſam pcti oñdit eis glĩa eorũ
2 in futuro. ¶ Itẽ qꝛ finis quẽ pdiderũt non
eſt vita hꝰ ſecli ſꝫ glĩa regni.ꝛ iõ non ſic tur
barent vidẽdo ea q̃ ſunt vie:ſicut ea q̃ ſunt
3 patriẽ inſpiciẽdo. ¶ Ad pbationẽ dr ꝙ mi/
nor diſtãtia hic nihil faciat. qꝛ nõ vidẽt p
ſpẽs pprias ſumptas a rebꝫ. ſꝫ p infuſionẽ
dei tales noticias in eis pducẽtis:ſicut fecit
in pphis.vñ nihil facit ppinq̃tas diſtan/
Ad.5 tia ve localis. ¶ Ad q̃ntã.negãdo ꝯñtiam
nõ em̃ aliq̃ mõ debet viſio taliũ hoĩbꝫ huiꝰ
ſeculi cõiter.qꝛ nec in penã: cũ adhuc ſint i
via.nec in glĩam cũ nondũ venerint ad pa
triam. ¶ Ad pbationẽ ꝯñtiẽ ꝯcedit ꝙ ma/ 1
ior ſit ꝯiunctio ecclĩe militãtis cũ triũphã/
te q̃ ciuitatꝭ reprobꝫ vl' dãnatoꝝ. ſꝫ nõ p
pter h oportet ꝙ oĩa q̃ ciues illiꝰ vidẽt: iſti
videãt.qꝛ eis multa debent in penã: q̃ nõ de/
bent iſtis. ¶ Ad ſextã:de puulis q̃ nullũ ac/ Ad.6
tuale cõmiſerũt põt dici vno mõ ꝙ non vi
deãt glĩam ſanctoꝝ.qꝛ illa viſio nõ oñdit
dãnatis niſi i aliquã penã ſenſus:q̃ paruu
lis nõ debet. Et ſm h negaret ꝯñtia prima
Et ad pbationẽ diceret. ꝙ deꝰ iuſtus iudex
peccata p ꝯria reformãs glĩam beatoꝝ ꝯdẽ
natis p crimine actuali notificat in debitã
eis penã. Secꝰ de his q̃ p ſolo originali cõ/
demnati ſunt.q̃bꝫ hmõi pena ſenſus nõ de/
bet infligi.ſicut nec inuidia vel alio crimine
in ſuppliciũ puniẽdi ſunt. qꝛ nullũ crimen
in corpe cõmiſerũt . ꝛ ſic negãda eſſet pma
ꝯñtia.ꝛ ptꝫ rõ diuerſitatꝭ. ¶ Aliter poſſꝫ di 2
ci.qꝛ nõ eſt bñ notũ quõ de eis ſit ꝙ videãt
glĩam beatoꝝ:ſicut etiã vidẽt penas dãna
toꝝ.ꝛ videbũt iudicẽ vniuerſoꝝ:nõ aũt eiſ
in penã ſꝫ ad quoddã lumẽ intellectꝰ ipſiꝰ
informatiuũ. Et ſic negaret añs. Et ad p/
bationẽ neget diuiſio.qꝛ nec ad penam nec
ad glĩam:ſꝫ ad diuinã iuſticiã ꝛ miſericor/
diam om̃i creaturẽ rõnali inſinuãdã. ¶ Et 3
ꝙ de glĩa viſa beatoꝝ nõ inuidebũt. ſic nec
in vita alicuiꝰ boni habuerunt inuidiam.
Vñ igit ad eos veniret poſt mortẽ: non ex
ipſis.qꝛ abſit vt acquirere poſſint vermem
ꝯſcientiẽ q̃ nõ poſſunt acquirere virtutẽ iu
ſticiẽ. Nec a deo. qꝛ deus nõ eſt auctor cul/
pẽ ſiue mali penẽ qd non demeruit culpa.
Nec etiã dolebunt vt multi dicunt de glo/
riẽ carentia:ſcientes eã ſibi nõ deberi. Et q̃li
bet modo dicat.patet ꝙ ratio non ꝯcludat
nullũ tamen illoꝝ aſſero qꝛ neſcio quõ res 4
ipſa ſe habeat. ¶ Ad auctoritatẽ mgr̃i poſt
oppoſitũ patet ꝙ ſit p pmis duabꝫ ꝯcluſio
nibꝫ. Hoc de q̃ſtione.

Diui Marſilij Inghen doctoris cla
riſſimi: in quattuor ſentẽtiarũ libros
opus preclarum: ſummi dei munere
gratioſo ſic reductum in lucẽ: finit fe/
liciter. Ex officina Martini flach iu
nioris ciuis Argentiñ.iiij. kal.ſeptẽ/
bribꝫ Anno dñi.1501.

Laus deo celi dominoq3 terre.

UNIVERSITARIA
GRANADA

Nº Caja
B-19

MAR
34
SILLI
IN
ZET
4SE
EN
G. E.
55